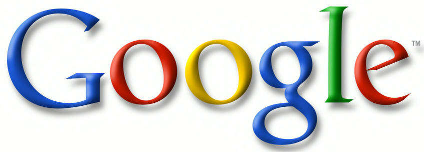
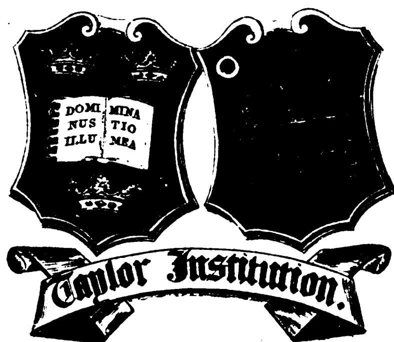

DOMI NUS ILLU
MINA TIO MEA
Taylor Institution.

NORMANNERNE.

AF

JOHANNES C. H. R. STEENSTRUP.

ANDET BIND:

VIKINGETOGENE MOD VEST
I DET 9DE AARHUNDREDE.

KJØBENHAVN.
FORLAGT AF RUDOLPH KLEIN.
I. COHENS BOGTRYKKERI.
1878.

VIKINGETOGENE

MOD VEST

I DET 9DE AARHUNDREDE.

AF

JOHANNES C. H. R. STEENSTRUP.

KJØBENHAVN.
FORLAGT AF RUDOLPH KLEIN.
I. COHENS BOGTRYKKERI.
1878.

Indholdsfortegnelse.

Første Kapitel.	Nogle Forord til Oversigt. Side 1—4.
Andet Kapitel.	De første Vikingefarter. S. 5—52.
Tredie Kapitel.	Kong Alfred og de Danske. S. 53—88.
Fjerde Kapitel	Northumberland under Kongerne Halfdan og Fundne-Knud. S. 89—103.
Femte Kapitel.	Normannerne i Irland. S. 104—149.
Sjette Kapitel.	Hærgninger paa Frankerrigernes Nordkyst. S. 150—185.
Syvende Kapitel.	Den store Hær ved Schelde og Maas. S. 186—214.
Ottende Kapitel.	Belejringen af Paris. S. 215—239.
Niende Kapitel.	Normannerne i Loire og Garonne. S. 240—271.
Tiende Kapitel.	De sidste Kampe i Frankrig og i Flandern. S. 272—286.
Ellevte Kapitel.	Vikingetog til Spanien, Afrika og Italien. S. 287—302.
Tolvte Kapitel.	Vikinger i Skotland. S. 303—318.
Trettende Kapitel.	Normannertogenes Følger med Hensyn til Evropas politiske Udseende. S. 319—334.
Fjortende Kapitel.	Hærvæsen og Krigskunst i Vestevropa. S. 335—346.
Femtende Kapitel.	Hedningernes og de Kristnes Kultur. S. 347—369.

Efterskrift. S. 370—392.
Tilføjelser og Rettelser. S. 393.
Register S. 394—406.

Første Kapitel.

Nogle Forord til Oversigt.

Hvad jeg i den foreliggende Bog agter at skildre er den egentlige Vikingetid, Nordboernes Hærtog i det 9de Aarhundrede, i det jeg dog strax bør bemærke, at der i dette Arbejde bortses fra Normannerfarterne mod Øst, der udgik fra en anden Nation end de vestlige Togter og under særlige Forhold, ligesom de heller ikke ret vel ville kunne behandles, førend hine Farter ere stillede i det rigtige Lys. Denne Gjenstand for mit Arbejde er i Følge sin Natur baade ensformig og broget. Den er broget, fordi den melder om idel Uro og ingen Hvile, fordi vi staa overfor en af disse Perioder i Verdenshistorien, da Alt er i Bevægelse, rykker frem eller viger tilbage, uden at man ret ser de enkelte Skridt paa den bugtede Vej; man fornemmer den uophørlige Bevægelse og Uroen i det store Urværk, medens kun sjældnere et lydeligt Klokkeslag forkynder, hvor langt Tiden og Udviklingen er naaet frem. Den er ensformig, fordi det idelig er om „Spydtid, Sværdtid, Verdens Vaande“, der fortælles, medens det endnu er skjult, hvad der vil følge paa den store Opløsning, hvad der vil rejse sig paa Ruinerne af det Faldne. Vi maa være tilfredse med, om der i selve den store Kamp paa Liv og Død viser

sig Kræfter og Dygtighed, som fortjener at ses eller beundres.

Varslerne om at Fremstillingen af denne Tidsalder skal blive tiltalende, ere ingenlunde store. De Kristnes Fejghed og Splidagtighed og Hedningernes Grusomhed er intet lovende Thema, og Beretningen om de uophørlige Hærgninger vil, hvor meget end Personer og Omgivelser vexle, let trætte Læseren. „Det er modbydeligt at fortælle om Kongernes Tvedragt og Hedningernes Plyndringer“, siger allerede en Munk, der da skrev sin Samtids Historie, og en Anden udbryder: „Det harmer mig at skulle fortælle om hvorledes de fornemste Munke- og Nonneklostre bleve ødelagte, hvorledes den hæderlige Almue dræbtes, Kvinder gjordes til Fanger, Jomfruer skændedes, og om hvorlunde Sejrherrerne tilføjede de Overvundne allehaande Pinsler“ [1]).

Naar jeg ikke desmindre i det Følgende søger at medtage saa vidt muligt alle Togter og alle Bevægelser, er det fordi jeg mener, at hvor Kilderne i det Store taget ere saa faa, der bør ogsaa Alt skaffes til Veje, ikke blot for at jeg, som nu skriver denne Bog, kan vise, at jeg har bestræbt mig for at drage Udbytte af Alt, hvad der findes, men for at de Forskere, som følge efter mig, kunne have alle Materialer til Raadighed. Thi at vise Traadenes Løb i det store Garn, der spredtes over Evropa i hint Aarhundrede, og at udrede hele denne filtrede Væv, har sikkert nok sin Betydning; i mangt et Tilfælde, hvor det ikke er lykkedes mig at paavise Tilknytningspunktet, vil dette kunne blive fundet af andre Forskere. Det maa naturligvis især være en Hovedbestræbelse for mig at faa uddraget saa mange

---

[1]) Ann. Xantenses 862. Adrevald, mirac. S. Benedicti c. 17. Willelmus Gemmeticencis I.

almindelige Sætninger som muligt af Kildernes vidtspredte Enkeltheder og overalt ved de indflettede videnskabelige Undersøgelser at give det noget mangelfulde Stof en fornyet Interesse, ligesom jo ogsaa mange Episoder i og for sig vække Opmærksomhed derved, at Kilderne ikke blot opregne, men give en levende Skildring af Tilstande og Begivenheder.

Med det 9de Aarhundredes Udgang ender det første store Afsnit af Vikingetiden. Vel skal det naturligvis ikke paastaas, at Aaret 900 danner Grænsen, men det lader sig vist ikke nægte, at ved Aarhundredets Slutning en ny Tidsalder er ved at indtræde. Dog fortæller Aarhundredets Udgang endnu ikke saa meget om det nyfødte som om det hendøende. Moderlandene udsende ikke længer saa uhyre Udvandrerskarer, og Normannerne sprede sig ikke ud over større Raaderum, end dem de alt have betraadt. I Seinelandene er der Stilhed efter de store Dyster, som efter et Slag, hvor Ingen endnu kan overskue Kampens Følger; man venter i de to Lejre paa at se, hvo der vil føle sig mest mattet og vige. Der skulde ikke gaa mange Aar før Vikingerne fik afstaaet de Landstrækninger ved Kanalens Kyst, som de havde besat (911), hvormed den anden glimrende Periode i Normannernes Historie i Frankrig begynder. Fra Loiren høres Intet om Kampe, og paa Irland har der længe været fredeligt for Vikingerne — en 40 Aars Hvile, siger en Krønike, hvad der dog kun maa forstaas saaledes, at der nu indtræder mere rolige Tilstande end i de to Menneskealdre forinden; i Aaret 901 flygte endog de sidste Kolonister fordrevne fra Dublin. Ikkun i England sade Normannerne som Herskere af de Riger, de havde erobret i Østangel og Northumberland, men endnu var det dog tvivlsomt, om de havde grundet et varigt Herredømme.

I et Tilbageblik vil jeg til Slutning bestræbe mig

for at klare flere af Vikingetidens almindelige Forhold, navnlig for saa vidt de ikke alt maatte være belyste i min „Indledning i Normannertiden". Særligt vil jeg søge at faa Vikingetidens verdenshistoriske Betydning fremdraget, men atter her gjælder det, at jeg i den foreliggende Bog kun kan tale om Togenes mere øjeblikkelige Virkning og Indflydelse; de blivende Følger ville ikke kunne ses, førend det er bleven undersøgt, hvor ofte der i de Muligheder, hvortil Togterne og Kolonisationerne gav Anledning, var en saadan Livskraft, at nye Tilstande udsprang af dem.

Andet Kapitel.

De første Vikingefarter.

Det ottende Aarhundrede stundede mod sin Udgang, og før det sluttede, dannede Karl den Store sit mægtige Rige. Men netop som hin vældige Magt blev grundlagt, skulde der vise sig nogle dristige Søfarende ved Landets Kyster, og der gik mangehaande Rygter om et mægtigt Folk, som boede paa den anden Side af de nys betvungne Friser og Sakser. Snart skulde man lære disse Fremmede nøje at kjende. Da modnedes de indre Forhold i Norden, som bragte vore Forfædre til at søge sig en større Virkekreds, en videre Tumleplads.

For første Gang lærer Evropa — det vil sige den store kristne Verden, hvis Historie er naaet til os — Nordboerne ret at kjende. Man havde set dem paa Handelsfarter til Frisland og Flandern, men at noget Hærtogt kunde finde Sted over Havet, faldt det Ingen ind at antage. Paa de nordlige Have kjendte man, i alt Fald i de sidste Aarhundreder, kun de Farer, som iboede Elementet, Stormenes og Bølgernes Magt, men at Havet ogsaa kunde være en Hærvej af den farligste Art, hvor Fjender kunde komme dragende paa hurtige Togter, det troede Ingen. Derfor vare Kysterne ladte

ubeskyttede og Fæstningerne laa inde i Landet; derfor havde man troskyldigt bygget Klostre og rige Kirkebygninger paa aaben Mark ved Stranden, eller de laa blottede paa Øerne udenfor Landene, saaledes som paa Lindisfarne, Jona, Peel, Rechru, Noirmoutiers og alle de andre Øer, som Vikingerne plyndrede paa de første Togter. Paa Havet var Fred, og der løb ingen Flaader fra de angelsaksiske Riger paa Hærgning af de frankiske Kyster eller omvendt; ej heller satte Irerne Sejl over Havet for at krige paa England, eller Angelsakser for at hærge paa Irland. Ikke just fordi Havet var dødt, thi mange Sejlere med Handelsmænd og Fiskefangere stævnede over det, og der var livlige, krydsende Forbindelser mellem Kanalens to Kyster, mellem Vesterhavets Strande i Syd og Vest, men Søen var dog en Art Fristed og ikke nogen Tumleplads for Krigere og Ransmænd. De forskjellige Folk udvexlede deres Lands Frembringelser; Handelsmænd fra fjærne Lande saas som stadige Gjæster paa de store Markeder i Frankrig eller i England, hvis Gejstlige ogsaa stadigt sendte og stadigt modtog Gaver fra deres frankiske Embedsbrødre [1]).

Det synes ogsaa som om der maa have været et stort Skridt at gjøre fra det at løbe med Handelsvarer mellem Havn og Havn — til det at komme som angribende Søkriger. Det var helt anderledes let saaledes ved Tilfart og Affart at kunne fortøve den gunstige Vind — og saa derimod at komme pludseligt, energisk, under flyvende Sejl med fjendtlige Hensigter, saa at man kun kunde lande, naar man var uventet, og maatte sejle bort ofte netop naar man nødigst vilde og uden at kunne

---

1) Om Handelsforholdene se Wenck, das fränkische Reich 117, 148. Heinsch, die Reiche der Angelsachsen zur Zeit Karl des Grossen. Breslau. 1875. Kap. 4.

vælge Tid og Stund[1]). Derfor udbryder Alkuin om det første Togt til England, at ingensinde i de halvfjerde Hundrede Aar, siden Angler og Sakser erobrede Øen, var en saadan Rædsel hændt, og „man troede ikke, at en saadan Sejlads var mulig“[2]). Lige saa siger Paschasius Radbertus i sin Kommentar til Jeremias Begrædelsesbog, da han kommer til 4de Kapitels 12te Vers („Kongerne paa Jorden havde det ikke troet — at Modstanderen og Fjenden skulde inddraget ad Jerusalems Porte“) i Anledning af et af de første Tog til Paris: „Hvem skulde have anet, at noget saadant, som vi nylig have set, kunde indtræffe i vore Lande! Sig mig vel om Nogen kunde formode, at et saa berømt og saa udstrakt, saa folkerigt og saa mægtigt Rige skulde ydmyges og skændes ved saadanne uhumske Mænds Gjerninger! Jeg bekjender, at ingen af Landets Konger vilde kunne falde derpaa.“ —

Men det er først efterhaanden Vikingerne lære at udrette saa meget; de første Togter og Farter vare saare beskedne i Omfang og Betydning.

Vikingetidens ældste Tidsalder[3]) har sit Særmærke ved at Normannerne ikkun i smaa Flokke komme strøjfende ud over Havene; de lande, plyndre, brænde og sætte atter for fulde Sejl til nye Kyster eller de vende

---

[1]) Det høres ikke saa sjældent, at Vikingerne led Skibbrud i denne Tid, se A. S. Chron. 794; Simeon Dunelm. d. g. r. A. 799; Prudentius 838 og det Følgende.

[2]) „Nec ejusmodi navigium fieri posse putabatur“. Monum. Alcuiniana (ed. Jaffé) Nr. 28.

[3]) I min „Indledning“ S. 11—12 (jfr. desuden mange Kildesteder i det Følgende) er det paavist, at Normannerne ikke før de sidste Aar af 8de Aarh. havde gjort noget Indfald paa Vesteuropa. Hvad der i ældre Skrifter ved Misforstaaelse af Kilder er fremsat om tidligere Indfald, vil det ikke være Umagen værd at imødegaa. Jfr. i øvrigt Lappenberg, Geschichte von England I. 287.

Kursen hjem til deres Arne. Af Landene er det især Kysterne, af Kysterne Forbjergene og de tæt ved liggende Øer, som maa være Opland for deres Plyndringer; ved Hurtighed, Pludselighed og Uforfærdethed vinde de det søgte Bytte af Kvæg, Gods og Guld, senere ogsaa af Fanger, især Kvinder. Om Vinteren er der stille for dem, men de komme igjen med Trækfuglene. Vikingerne ere dernæst endnu forsigtige; de ere ukjendte med Farvandene og Strømforholdene, men efterhaanden skaffe de sig Oplysning om de fremmede Lande, om deres rigeste Byer og gejstlige Stiftelser.

Den indvundne Erfaring og fremfor Alt det stadige Held giver imidlertid Vikingen Mod. Han vover sig nu ud over Land i større Afstand fra Strand og Fartøj; han bliver nu ogsaa Vinteren over siddende i det fremmede Land, og som Følge heraf vinder han sig Jord til at opslaa sin Bolig paa; han bygger Skanser og Jordværk til sit Forsvar.

Med dette nye Stadium i Normannerlivet anser jeg anden Periode af Vikingetiden for at begynde, og den indtræder, som vi kunde vente, til forskjellig Tid i de forskjellige Lande. I Irland maa den begynde ved 835, da Vikingerne siges at plyndre Clonmore Juleaften, saa vi kunne vide, at de da havde Vinterbo paa Øen; paa samme Tid nævnes „de Fremmede fra Floden Vartry“, hvor de altsaa maa have slaaet fast Lejr. Samtidigt eller noget senere tage de fast Bo paa Noirmoutiers i Loiremundingen, hvorimod det varede til 851 før de fik Vinterhjem i England paa Thanet, og samtidigt overvintre de i Seinen for første Gang. I Frisland var Forholdet noget anderledes, i det danske Høvdinger allerede tidligt vare blevne forlenede med Besiddelser paa Kysten.

Det er denne Række Togter, hvormed vor Undersøgelse her skal beskæftige sig. At forstaa en Begyndelse

vel, er den bedste Hjælp til at forstaa Fortsættelsen, hvorfor der er al Opfordring til at tage disse Togter for til nøjere Studium.

Da der synes at være en Standsning i Vikingefarterne i alle Lande i Aarene mellem 813 og 820[1]), og da det bedre vil lette Overblikket, om vi dele den hele Række i to Dele, som vi gjøre til Gjenstand for Betragtning hver for sig, vil jeg foreløbig holde mig til Togterne før 820.

I. Togterne indtil 813.

Den angelsaksiske Krønike fortæller saaledes: „I Aaret 793 viste der sig gruelige Jærtegn over Northumbrernes Land, som skræmmede Folket frygteligt; det var overordentlige Hvirvelvinde og Lyn, og man saa gloende Drager flyvende i Luften. En stor Hungersnød fulgte paa disse Varsler; og lidt efter i samme Aar, den 8de Juni[2]), ødelagde hedenske Mænd grueligt Guds Kirke

---

[1]) Afgjort er det ingenlunde (jfr. nedenfor); men dog synes bestemte Opgivelser om saadanne Farter at mangle i Annalerne

[2]) Prof. Gustav Storm (Nyt norsk Tidsskrift I. 156) har med flere Forfattere den 8de Januar, hvilken Dag findes i den angelsaksiske Krønike. Ovenstaaende Dato er imidlertid aabenbart den rette, da (1.) det er højst usandsynligt, at Vikinger ere komne over Havet ved Midvintertide, og da (2) Krøniken selv siger, at Jærtegn vare indtrufne og Hunger fulgt efter i samme Aar, hvad der skyder Begivenheden frem paa Aaret; (3.) Simeon fra Durham hist. eccles. Dunelm. II. c. 5 og Annales Lindisfarnenses (Pertz, Scriptores XIX. 505), der begge ere særligt gode Kilder med Hensyn til dette Togt, have begge „septimo Iduum Juniarum", og endelig (4.) taler Alkuin om et forudgaaende Varsel, der var sket ved Fastetid. — Følgelig bliver det næste Togt heller ikke (med Storm) at sætte til samme Aar, men til Aaret efter, hvad ogsaa baade Anglo Saxon Chron. og Simeon have (793, 794).

paa Lindisfarne ved Rov og Manddrab." Lindisfarne var en af Smaaøerne ved Northumberlands Østkyst, nu kaldet Holy-Island, nær ved Berwick og nær ved den nuværende Skotlandsgrænse; her havde i sin Tid irske Gejstlige grundet et Bispesæde, som var bleven et af Englands berømteste, der stod i nøje Forbindelse med Gejstligheden i de frankiske Lande. Simeon fra Durham føjer til denne Beretning med klagende Ord en Beskrivelse af hvorledes Hedningerne dræbte nogle af Brødrene og Søstrene med Sværd og lode andre finde Døden i Bølgerne; de udplyndrede Helligdommen og fratoge endog flere af Munkene deres Klæder; Kvæget blev hugget ned og slæbt bort[1]).

Denne Ulykke, som var ramt St. Cuthberts hellige Kirke, vakte stor Opsigt og Medfølelse i den kristne Verden. Samtidens berømteste Gejstlige Alkuin, som var født i York, men under Karl den Stores Beskyttelse virkede i Tydskland, skyndte sig at sende trøstende Breve til sine Landsmænd. Disse Breve, der ere bevarede og som man kan læse med Glæde endnu den Dag idag, saa rige ere de paa skjøn Trøst og opmuntrende Ord, vare rettede til Northumbrernes Konge Æthelred, til Ærkebisp Æthelhard af Canterbury, til Bisp Higbald af Lindisfarne, til Præsten Cuthred og til Munkene i Wearmouth. Han minder dem heri om hvorledes England i halvfjerde Hundrede Aar har været forskaanet fra Angreb af ydre Fjender, og hvorledes nu en aldeles ukjendt og uventet Fjende havde hjemsøgt Landet. Det kunde ikke være Andet end at Folkets egen Uret havde bragt disse Lidelser over dets Hoved; desuden kunde jo den Blodregn, som man ved Fastetid havde set falde ned fra Taget i St. Peters Kirke i York

[1]) Simeon, Dunelmensis ecclesia II. c. 5.

ved klar Himmel, ikke have anden Betydning end at være et Forvarsel for disse Lidelser. Han opfordrer derfor indtrængende til Afholdenhed i Nydelser, til Enighed og Fasthed, til Udholdenhed i Præken. „Hvo som ej nu bønfalder Gud om sit Fædrelands Vel, maa have et Hjerte af Sten og ikke af Kjød og Blod.“ Saaledes høre vi her for første Gang udtalt hvad der senere rundt om blev udraabt af Gejstligheden til Folket, at Hedningernes Anfald var forskyldt som en Straf for Landets, Fyrsternes og Folkets Synder og at de Kristne bør mande sig op, at ikke Hedningerne skulle sige om dem „hvor er de Kristnes Gud?“ (Joel II. 17). Vi høre fra Alkuin ogsaa for første Gang det Bibelsprog, der saa ofte skulde udslynges og finde Anvendelse: fra Norden skal alt det Onde oplades over Landets Indbyggere (ab aquilone omne malum. Jeremias I. 14)[1]).

Det skulde ikke vare længe før Hævnen ramte Vikingerne. Da de Aaret efter atter hjemsøgte Northumberlands Kyst og overfaldt Egferths Kloster ved Donemouth (nu Monkwearmouth ved Mundingen af Wear), blev en af deres Høvdinger dræbt, nogle af deres Fartøjer led Skibbrud i en Storm og mange Vikinger druknede, medens andre, som slap til Land ved Fjordmundingen, bleve nedhuggede af Beboerne[2]).

Et andet Vikingeanfald skete i de samme Aar paa Englands Sydvestkyst. Trende Normannerskibe landede i Wessex. De Fremmedes Ankomst blev meldt til Kongens Foged (gerefa) i Dorchester Beoduhard, som strax kastede sig paa sin Hest og red ned til Havnen, i det han troede det var Kjøbmænd og ikke Sørøvere. Men nu tonede Vikingerne Flag; de blanke Vaaben droges,

---

[1]) Monumenta Alcuiniana N. 22, 23, 24, 25, 26, 28.

[2]) Anglo-Saxon Chron. 794. Simeon l. c.

og da han vilde fange dem og føre dem til Kongens Gaard, blev han og hans Folk nedhuggede[1]).

795 hærge Normanner i Glamorganshire i det sydlige Wales og gaa derpaa til Irland, hvor de plyndre Øen Rechru (nu Lambey ved Kysten af Grevskabet Dublin); Helligdommene bleve brændte og Skrinene opbrudte[2]). 798 overfalde de Man og brænde Patricks Ø (Peel) Vest for Man og borttage Dachonnas Skrin, hvorefter de tage Bytte paa Søen mellem Irland og Skotland. Fra disse Tider, dog uden nøje Angivelse af Aaret, haves Efterretning om at Vikinger plyndre paa Øer ved Frislands Kyst[3]), ligesom ogsaa at der 799 hærges paa Øerne i Havet ved Akvitanien, hvor dog 105 Vikinger falde[4]). 802 vovede Hedningerne sig længere mod Nord og brænde den vidt berømte Ø Jona,

---

[1]) Anglo-Saxon Chron. 787(=789). Nogle vigtige Tilføjelser hos Æthelwerd. Sagnet har videre udstyret denne første Landing, se Matheus Parisiensis og Geffrei Gaimar (v. 2169) . Jfr. i øvrigt det Følgende.

[2]) Ann. Cambriæ. The Gwentian Chronicle. De irske Annaler. — Ulsterannalerne have allerede ved 793(=794). vastatio omnium insolarum Britanniæ a gentibus, hvilket Skene (Celtic Scotland) urigtigt forstaar om de skotske Øer; det maa sigte til Anfald paa Englands Kyst. 795 lader Skene Jona blive plyndret, men det støtter sig kun paa de upaalidelige Ann. Inisfall. 781.

[3]) Einharti vita Caroli c. 17: in Frisia quædam insulæ Germanico litori contiguæ a Norðmannis deprædatæ sunt. Poeta Saxo l. V. 403, 404.

[4]) Monum. Alcuin. Nr. 127 (Brev fra Alkuin til Bisp Arno af Salzburg 799): paganæ vero naves ut audistis multa mala fecerunt per insulas oceani partibus Aquitaniæ. Pars tamen ex illis periit, et occisi sunt in litore quasi centum quinque viri ex illis prædatoribus. Muligt sigter hertil Optegnelsen hos Simeon Dun. de g. r. Angl. 799 p. 671: Naves plurimæ in mari Britannico vi tempestatis quassatæ sunt atque concussæ vel collisæ, et cum magna multitudine hominum sunt dimersæ.

hvor Columba havde bygget sit Kloster. De Rigdomme, som her vare samlede, maatte lokke dem til nye Indfald, og 806 angribes Øen igjen; 68 af Beboerne faldt for deres Sværd [1]). Det var en for den vestlige Verden saare rystende Begivenhed, at saaledes Hovedstedet for alle Culumbas Kirker skulde lide under Hedningernes forfærdelige Overfald. Man tænkte da at bygge en ny Kirke for de hellige Levninger, og en saadan blev begyndt Aaret efter i Kells (i Meath). Da man havde set, at Træbygninger altfor let gik op i Lue, blev Kirken bygget af Sten; 814 stod den fuldført. Skotterne vare imidlertid skinsyge over, at Overherredømmet over alle St. Columbas Kirker skulde findes paa irsk Grund, og Konstantin, Konge over Dalriader og Pikter, byggede derfor en anden Kirke i Dunkelde ved Tay [2]). 807 vise Vikingerne sig første Gang paa selve Irlands Fastland. Efter at have plyndret Inishmurry ved Sligokysten trænge de frem helt til Roscommon (temmelig langt ind i Øens Midte) [3]). 812 plyndre de i the Owles i Mayo og i Connamara (i Vestconnaught); derpaa løbe de ned langs Irlands Vestkyst, og 120 Skibe naa endog frem til det nuværende Grevskab Cork (til Camas o Fothaid Tire), og Smaaøerne plyndredes paa Vejen. Imidlertid blev der bibragt dem et betydeligt Nederlag af Eoghannachtmændene i Kerry (S. V. Munster); 416 Vikinger dræbtes [4]), og denne Sejr rygtedes viden om hos Vikingernes Fjender [5]).

---

[1]) Ann. Ulton. 797, 801, 805. A. Four Masters 793, 797, 801.

[2]) Jfr. Skene, Celtic Scotland I. 305. II. 291.

[3]) 809 blev Angelsakseren Aldulf paa Rejsen til Rom fra England fangen af Sørøvere og af dem ført til Brittannia, hvor man løskjøbte ham (Einhard: Ardulfus a piratis captus est ductusque ab eis in Brittania a quodam Coenulfi regis homine redemptus est). Jfr. Jaffé, Bibliotheca. IV. 318.

[4]) Four Masters 807. The War of the Gaedhil with the Gaill. 5.

[5]) Einhard omtaler den.

813 kom det til nye Kampe med Mændene i the Owles, men da vandt Vikingerne Sejr[1]. Derefter bliver der som alt sagt sex Aars Tavshed.

Det er bekjendt, at der paa denne samme Tid var stadige Forviklinger mellem Karl den Store og de danske Konger, og at Kong Godfred 810 havde ladet 200 Skibe hærge Frisland samtidig med at han beredte sig til et Togt mod Saksland.

II. Hvorfra kom Vikingerne?

Saadanne ere Beretningerne om de første Vikingefarter. De Betragtninger og Overvejelser, som de fremkalde, ere saare mange, og vi ville blive nødsagede til atter at tage denne Række Togter for os for at faa lokket alt det Udbytte ud af dem, som den paa Kilder saa knappe Tidsalder vel kan have Behov.

Et af de første Spørgsmaal, der skal besvares, er da dette, hvorfra disse Vikinger komme. Kan det tænkes, at deres Tilsynekomst var saa pludselig og deres Bortfart saa hurtig, at de ikke stode for de Fremmede anderledes end som Beboere af Havet? Vi maa vel i disse Kildesteder kunne finde et eller andet Ord om fra hvilket Land Hedningerne ere udsejlede.

I Annalerne findes de to Folkenavne Normanni og Dani, og jeg har alt tidligere paavist, at „Normanni“ er en Fællesbetegnelse for Nordboer i Almindelighed, saaledes at der Intet vil kunne udledes om Vikingernes Nationalitet deraf, at de kaldes Normanner. Dani betyder derimod efter min Opfattelse Mænd fra Danmark, og naar de frankiske Annaler kalde Vikingerne paa de Tog, som foran ere nævnte, for Dani, saa

[1] F. M. 808. Ulton. 812.

have vi altsaa dermed en Oplysning om hvorfra de kom — fra Danmark [1]).

Men saa findes der ogsaa i den angelsaksiske Krønike ved 787 den mærkelige Optegnelse, at disse Skibe vare danske eller Norðmannaskibe, og at de kom fra Hæreðaland. Jeg har alt tidligere gjort opmærksom paa, at dette Kildesteds Betegnelse af Vikingerne som normanniske forekom mig meget mærkelig, da samme Krønike ellers paa intet som helst Sted, hvor ofte den end taler om Vikingerne, kalder dem andet end „danske“ — før 924 og da forstaas dermed Norske i Modsætning til Danske. Stedet forekom mig interpoleret, og Fortolkningen af „Hæreðaland“ som Hardeland [2]) eller Hardesyssel i Jylland eller som Hørdaland i Norge kunde vel ikke kaldes andet end Gisninger med Mulighedens eller Sandsynlighedens Præg [3]). Professor Gustav Storm er derimod ikke i Tvivl om, hvorledes Stedet skal forstaas. Netop den Omstændighed, at Vikingerne baade kaldes „Danske“ og „Nordmænd“, viser, at „danske“ her er taget i videre Betydning som nordiske, ligesom ogsaa at „Nordmanna“ maa forstaas som norske og „at Skibene virkelig vare fra Hordaland i Norge“. „Men den Forklaring kan Steenstrup ikke bruge, han finder sig beføjet til at formode, at „Stedet er forfalsket“ [4]) og „at Forklaringen endnu maa staa hen“ ɔ: Stedet passer ikke til hans Theori!“ [5]) — Jeg skal ved den følgende Undersøgelse søge at overbevise Læseren om at det var med Grund jeg udtalte den Formodning,

---

[1]) Jfr. om dette Spørgsmaal min „Indledning i Normannertiden“ 4de Kap. og desuden en Række Undersøgelser i det Følgende.

[2]) Om Hördaland i Jylland se Olaf Tryggvasons Saga. Fornm. Søgur I. c. 62 S. 114.

[3]) Indledning S. 60—61.

[4]) Dette er ikke mit Udtryk.

[5]) Nyt norsk Tidsskrift I. 152

at Stedet maatte anses for interpoleret, og at den rette Løsning endnu ikke var fundet ved den fremsatte Fortolkning. Jeg tror nu at kunne udtale mig med Sikkerhed om Kildens rette Opfattelse.

Jeg hidsætter det hele Kildested og tilføjer ved Siden af Henrik af Huntingdons latinske Fortælling om samme Togt:

787. Her nam Berhtric cyning Offan dohter Eadburge. And on his dagum comon ærest III. scypu Norðmanna of Hæreðalande. And þa sæ gerefa þær to råd. And hie wolde drifan to þæs cyninges tune. Þy he nyste hwæt hie wæron. And hine man ofsloh þa. Þæt wæron þa ærestan scipu Dæniscra manna þe on Engelcynnes land gesohton.

787. Brichtricus . . . duxit in uxorem Eadburh filiam regis Offæ Merce . . . His autem diebus venerunt Daci cum tribus puppibus in Brittanniam prædationis causa. Quod præpositus regis illius provinciæ videns, occurrit eis debito securius, ut comprehensos ad regium duceret castrum. Nesciebat autem 'qui essent qui appulerant vel cur appulissent. Statim vero immixtus eis occisus est. Hic primus fuit Anglorum cæsus a Dacis, post quem multa millia millium ab iisdem cæsa sunt: et hæ puppes primæ fuerunt quas huc Daci adduxerunt.

Det er for det Første sikkert, at Stedet ikke er en oprindelig Optegnelse af en samtidig Annalist. Den, som oplever en Begivenhed, vilde nedskrive: 787: Hedningerne kom og plyndrede; men det staar her ikke; Stedet begynder med, at Kong Beorthric af Wessex giftede sig, og saa føjes der til: i hans Dage kom for første Gang danske Mænd til Landet; Krøniken oplyser os end ikke om Aaret, hvori det skete. En Compilator har til Optegnelsen om Beorthrics Giftermaal 787 [1])

[1]) A.-S. Chronicles 787 svarer til 789 efter den almindelige Tidsregning, jfr. Theopold, kritische Untersuchungen über die Quellen zur angelsächsischen Geschichte. Stubbs, Roger de Hovedene. I. Preface.

knyttet den Oplysning andetsteds fra, at under hans Regering (786—802) kom Vikingerne første Gang. Det bestemte Aar vide vi i Virkeligheden ikke[1]).

Men fremdeles: for at kunne sige, at en Handling skete første Gang, maa jo en Gjentagelse være fulgt paa. Nedskriveren maa have kunnet se tilbage paa en Række Togter. Dette vil i nærværende Tilfælde sige saa meget som at denne Bemærkning om Vikingetogenes Begyndelse maa være tilsat mindst 30—40 Aar efter 787, thi i det 9de Aarh. fandt intet Anfald Sted paa England før 835, 836 osv. Man synes endog at kunne skimte en dobbelt Redaktion af Kilden, i det der baade i Begyndelsen og i Slutningen staar bemærket, at det var første Gang.

Om Norðmanna har jeg allerede talt, men baade derom og om „danske" gjælder desuden en særlig Indvending, naar dette Sted nemlig skal betragtes som oprindelig Optegnelse. Man vil ved et nøjagtigt Studium af Udlandets Kilder lægge Mærke til at Vikingerne (udenfor de frankiske Lande, hvor man havde nøjere Kjendskab til Danske og Nordmænd) i den ældste Tid ikke blive betegnede efter Nationalitet, men med et mere almindeligt Udtryk som Sørøvere, Hedninger eller Fremmede. Saaledes forekommer i Anglo-Saxon Chronicle „Danske" først ved 833; 793, 794, 832 hedder det kun Hedninger; i Irland blive de i Hundreder af Optegnelser ikke kaldt Andet end Hedninger og Fremmede, først ved 836—840 opkommer der geografiske Betegnelser. I Spanien kaldes de i det 9de Aarh. kun Madsjus; Araberen Al Katib, der kaldte dem „Rus", skrev først henved 900. Dette Forhold er meget naturligt. Disse

[1]) Optegnelserne fra Wessex høre i det Hele ikke til den oprindelige Stamme, se Grubitz, Untersuchung über die angelsächsischen Annalen. S. 16, 34.

Hedninger, der dukkede op af Havet, gav sig ikke i Snak, men slog, og de forsvandt lige saa hurtigt som de kom, hvorledes skulde de da kunne give de Kristne Underretning om hvor de havde hjemme. Saaledes er det i det foreliggende Tilfælde ikke sandsynligt, at Fogeden og hans Følge, som ikke vidste, med hvem de havde at gjøre og som bleve dræbte af dem, skulde have faaet Tid til at erfare, at de kom fra det mærkelige Hæreðaland.

Allerværst er dog min Indvending mod dette Hæreðaland. Det ligner for det Første ikke ret noget nordisk geografisk Navn. At ville fortolke det som Hordaland i Norge maa dernæst vække den højeste Grad af Betænkelighed. Det vilde dog være altfor besynderligt, at netop den første Gang nogen evropæisk Annal fortæller om Vikingeindfald, det da skal være Skibe fra en nordlig norsk Provins, Skibe fra Bergenskanten, som halvandet hundrede Mile Syd paa gjøre Indfald paa Englands sydlige Kyst helt inde i Kanalen. Det er muligt, men i højeste Grad usandsynligt. — Dernæst giver Kildens egen Textforhold Anledning til en hel Række Indvendinger.

Ordene „of Hæreðalande“ findes for det Første ingenlunde i alle Haandskrifter. Thorpes Udgave af Anglo-Saxon Chronicle meddeler os 6 forskjellige Texter, hvoraf imidlertid kun 3 have Ordene „of Hæreðalande“, skjøndt de i øvrigt have samme Beretning. Dernæst er det bekjendt, at Anglo-Saxon Chronicle har været Grundlag for en hel Række af latinske Krønikeskrivere, der have gjentaget dens Ord, som de stode, og dertil knyttet de Oplysninger, som de i Følge Traditionen hos deres Stand eller deres Provins maatte besidde, men saare sjældent have de udeladt noget af det, som Krøniken indeholdt. Efterse vi nu disse Kilder, da finde vi ganske

rigtigt, at Æthelwerd, Florentius af Worcester, Henrik af Huntingdon, Mathæus af Westminster, Wallingford, Ricard af Cirecester, Bartholomæus Cotton og endelig den franske Rimkrønike af Geffrei Gaimar, alle have Beretningen om dette samme Indfald, men ikke een af dem om Hæreðaland (ligesom heller ingen af dem taler om Nordmanni[1]), men om Dani). Dette ubekjendte Land er med andre Ord aldeles svundet ud af den engelske Historieskrivning, hvad der er forbavsende, da enhver af disse Krønikeforfattere med Glæde vilde have anført en saadan geografisk Optegnelse, om den fandtes.

Hermed tror jeg at have gjort dette Kildested saa mistænkeligt, at der ikke ret vel kan være Tale om at ønske det bevaret i den Form, hvori det foreligger. Mange forskjellige Forhold have Skridt for Skridt baaret os hen mod det ene nødvendige — en Textrettelse.

Denne ligger nu vist ikke fjærn. Her maa i Stedet for „of hæreðalande“ læses „oferhærian þæt land“; det vil sige, man bør indskyde i denne Sætning det, som mangler, nemlig hvad det var Vikingerne kom at gjøre første Gang; de kom for at hærge Landet. Naar de almindelige Forkortelser tænkes ved, er Rettelsen ikke stor, og „oferhærian“ findes oftere brugt i den angel-

---

[1]) Dog maa bemærkes, at de saakaldte Assers Annaler (hos Gale, Scriptores) have ved 789: et eo etiam tempore primum 3 naves Normannorum [id est Danorum] applicuerunt in insula quæ dicitur Portland. At her „Normanni“ er brugt, staar i Forbindelse med, at disse Annaler, der skrive sig fra en meget sen Tid, i højeste Grad beskjæftige sig med og omtale Normanner paa Fastlandet. At Skibene landede ved Portland, anser jeg ikke for nogen paalideiig Oplysning, fordi Annalisten omtrent uden at gjætte fejl kunde lade dem anløbe dette Yderpunkt af Dorsetshire, men især fordi denne Notits har en saare mistænkelig Lighed med følgende fra A.-S. Chron. 982: comon upp on Dorsætum 3 scypu vicinga and hergodon on Portlande.

saksiske Krønike[1]; Hr. Professor Stephens har velvilligen givet mig Bekræftelse paa, at den foreslaaede Læsning frembyder godt Angelsaksisk. At denne Textrettelse er den rigtige, forekommer mig endelig bevist derved, at Henrik af Huntingdon i det ovenanførte Kildested siger: His autem diebus venerunt . . . Daci prædationis causa. Altsaa gjengiver Henrik Stedet netop som jeg har foreslaaet Texten rettet, og hermed maa vel denne Tydning staa fast, og vi ville kunne slippe for al unyttig Leden paa Landkaart efter dette fundne og forsvundne Hæreðaland, som en uheldig Afskriver i længst forsvundne Dage har bebyrdet Forskerne med.

De andre ovenangivne Kildesteder give os ingen direkte Oplysning om Vikingernes Hjemstavn. „The Gwentian Chronicle"[2] siger ganske vist, at de vare sorte Hedninger, som kom fra Danmark, men om dette end viser, at Krønikeskriveren vidste, at det især vare Danske, der i det 9de Aarh. hærgede England og Wales (saaledes som ogsaa andre keltiske Krøniker angive), tør Stedet vel næppe paaberaabes her, netop fordi, som jeg nylig paaviste, de ældste Optegnelser ikke give Vikingerne geografiske Betegnelser. — Prof. Gustav Storm dvæler i sin Fremstilling af de ældste Togter vidtløftigt ved det saakaldte „vita S. Findani" som Bevis for at Piraterne 794 vare Norske og at de kom over Orkneyøerne. Dette skyldes imidlertid kun en Fejltagelse, grundet paa at Storm ikke har kjendt den nyeste Udgave af denne Kilde eller de Oplysninger om

---

[1]) Jfr. A.-S. Chron. 671, 832, 865. Rettelsen maa i alt Fald gaa i denne Retning, men mulig kan en endnu bedre findes. Til Vejledning hidsættes, at „forhærian" findes ved 686, 887; „hæþena manra hergunc" ved 793, „on hergeað foron" ved 911, 915.

[2]) The war of the Gaedhil. S. XXXIII.

St. Findan, som i øvrigt ere givne ikke saa faa Steder[1]). St. Findan døde først ved Tiden 878, og Begivenheden forefaldt et halvt Hundrede Aar efter det nævnte Togt. Endelig burde dette saa „fabelagtige“ [2]) Vita være bleven spurgt med langt større Forsigtighed[3]).

Man har nu ment ogsaa ad andre mere indirekte Veje at kunne skaffe sig Oplysning om Vikingernes Hjem.

Her bør da nævnes det Forsøg til en Løsning, som er fremsat af Professor Storm, i det han har „opfrisket en Hypothese om Vikingetogenes Retning og Udgangspunkter“, som han mener jeg har havt Uret i at overse eller ikke at opponere imod, hvis jeg ikke anerkjendte den. „Selve Naturen har anvist Nordmænd og Daner forskjellige Veje til deres Vesterviking. Næppe 35 Mil i Vest for Bergen ligger Shetlandsøerne; fra deres Sydpunkt kan man se over til den temmelig høje Fairhill og derfra over til North Ronaldsay, den nordligste af Orkneyøerne. For Nordmændene paa Vestlandet — Firdafylke, Sogn, Hordaland og Rogaland — skulde der ikke stort mere end et Døgns heldig Sejlads for at naa over til de skotske Øer; naar de her havde taget fast Station, kunde de følge Kysten Syd over enten langs Skotlands Østkyst til England eller langs dets Vestkyst til Irland. Her maa man altsaa vente at finde Nordmændenes (Vestlændingernes) ældste Søvej, og her maatte

---

1) Van der Meer, manuscr. Rhenaug. I. 50, 52; Mone, Quellensammlung der badischen Landesgeschichte I. 54 ff.; Wattenbach, Geschichtsquellen (4te Aufl.) I. 233.

2) Wattenbachs Ord.

3) Storm siger, at denne Beretning aldrig har været benyttet af nordiske Historieskrivere før af ham, hvad der er ganske urigtigt, se den udførlige Fortælling hos Suhm, Historie af Danmark I. 582—584 (endog med Tvivl om Aarstallet) og hos Gjessing, Annaler for N. Oldk. 1862, 81—82.

man søge deres Spor. De Danske har Naturen derimod afvist en anden Vej: selv om man antager, hvad der er sandsynligt, at Limfjorden i det 9de Aarhundrede var aaben mod Vest, kunde man ikke vente, at Danerne (Jyderne) skulde søge over den 70 Mil brede Nordsø til England, især naar man erindrer, at deres Tog lejlighedsvis allerede før var gaaet til Frisland og den brittiske Kanal; for de danske Vikinger var den naturlige Søvej at følge langs Kysterne af Saksland, Frisland og Frankrige, hvorfra de bagefter vilde naa til England og selve Atlanterhavet."

Naar man med disse geografiske Forhold for Øje „gjennemlæser de sydlige Landes Krøniker, vil man finde dette Forhold fuldstændigt stadfæstet; man vil se, at de første Vikinger udgik fra det vestlige Norge til de nordlige Dele af de brittiske Øer, at de først lidt efter lidt og i smaa Skarer vovede sig Syd over, og man vil lidt senere se de danske Vikinger Skridt for Skridt nærme sig Frankerrigets Grænser, naa over til England og saa endelig i Irland støde sammen med sine nordlige Frænder."

At de geografiske Forhold ere som ovenfor beskrevet, vil Ingen falde paa at nægte, og det er jo ogsaa disse, som have bevirket, at de Norske have spillet en saadan Hovedrolle paa Irland. Naar Storm nu heraf vil udlede to Ting, nemlig dels, at nordnorske Mænd skulde have givet de Danske Ideen til det syndige Vikingeliv og oplært dem deri, og dernæst, at de første Vikinger skulde være komne til England, Irland og Gallien over Nordhavet og ikke gjennem Nordsøen og Kanalen — saa vil jeg bestemt bestride det.

Den af Storm fremsatte Undersøgelsesvej kan maaske benyttes — i alt Fald hvis andre bedre Maader mangle —, men jeg maa strax gjøre opmærksom paa, at den har sine store Misligheder. Saaledes er det for det Første

klart, at man maa følge Vikingetogenes Gang med den største Nøjagtighed og Konsekvents. Skal det, at et nordligt Punkt plyndres før et sydligt, bevise, at Vikingerne kom fra Nord, saa maa dette gjælde overalt, og vi komme rent ud paa Hængebund, naar Storm f. Ex. fortolker Optegnelsen af 798 om at Vikingerne overfalde Man og derpaa tage Bytte paa Søen mellem Irland og Skotland saaledes, at det ved det sidste „antydes, at de vare paa Hjemvejen“ (ɔ: til Norge). Paa den Maade vilde man ved en lille Smule Behændighed kunne faa et „vi ere fra Norge“ ud af hvert Kildested. Naturligvis ere Vikingerne i Følge den af Storm valgte Methode i dette Tilfælde komne fra Danmark.

Den anden store Vanskelighed ved denne Undersøgelsesmaade er den, at vi Intet som helst vide om Nordboernes ældste Forhold til Beboerne af Skotland og de nærliggende Øer. Naar undtages nogle Berøringer med Angelsakserne, er det, som vi vide, om Skotternes Historie før 800, saa forsvindende lidt, og der er næppe noget Land i det vestlige Evropa, hvis Historie er saa taageindhyllet som dette. Paa Skotlands Kyst sidder Historiens Gudinde tavs, og paa alle vore Spørgsmaal ryster hun kun paa Hovedet og svarer: „jeg véd Intet.“

Endelig er der en tredie Vanskelighed, som udmærker denne Vej, at vi nemlig maa vise os fuldstændig godtroende lige over for Kilderne og stole paa, at de angive Plyndringernes rette Rækkefølge. Jeg har ovenfor (med Storm) fulgt Ulsterannalerne og de fire Mestres Fremstilling af Togternes Retning; the War of the Gaedhil, der ingenlunde er en slet Kilde, har dem flere Steder i en anden Orden.

For Englands Vedkommende stiller det sig nu saaledes, at 793 Lindisfarne ved Skotlandsgrænsen, 794 Wearmouth sydligere ved Sutherland og endelig i et ukjendt Aar Dorsetshire paa den engelske Sydkyst ved

Kanalen led under Vikingeanfald. Jeg henstiller til Enhver deraf at drage Slutninger om Vikingernes Hjemland; at der fra disse Punkter skulde kunne trækkes Linier, der snarere pege hen paa det nordenfjeldske Norge end paa Danmark-Sydnorge kan dog vel Ingen for Alvor mene. Naar det er vitterligt — som det om lidt skal vises —, at Danske alt da gik i fast Sejlads til de flanderske Lande, kan jeg ikke indse, at Lindisfarne ligger fjærnere fra denne Route end fra en Route langs Skotlands Kyst. — At Alkuin opfattede de Vikinger, som overfaldt Lindisfarne, som Danske, det synes at fremgaa af, at han tilbyder Angelsakserne at andrage hos Karl den Store om, at de fangne Drenge atter maa blive udløste fra Hedningerne[1]; han forudsætter altsaa, at det var de samme Hedninger som dem, med hvilke Karl ellers havde saa mange Forhandlinger, — og ikke et fjærnt Folk fra det høje Norden.

Paa Irland brændes 795 Rechru — som Storm uden videre gjør til Rathlin udenfor Nordostspidsen af Irland, skjønt dette dog er meget omtvistet, i det der fandtes et Rechru (nu Lambey) ikke langt fra Dublin, paa hvilken der ogsaa var en Kirke, grundlagt af St. Columba, og Helligdomme[2]. Hvad der har ladet mig bestemt foretrække den sidste Stedangivelse, er den Omstændighed, at vi véd, at Vikingerne samtidigt plyndrede paa den lige over for liggende Kyst af Sydwales. The Gwentian Chronicle siger nemlig, at Hedningerne 795 for første Gang plyndrede England, derpaa hærgede de Glamorganshire, og dræbte Mange; tilsidst fik Kymrerne dog Overhaand over dem og drev dem i Havet,

[1]) Mon. Alcuiniana Nr. 24.

[2]) Se om dette Spørgsmaal Reeves Adamnan S. 164 n.; O'Donovan, Four Masters 1038; Archdall, Monasticon Hibernicum edited by Moran. I. 21; Todd, war of the Gaedhil XXXII; Skene, Celtic Scotland II. 487.

men derpaa gik de til Irland og plyndrede Rechru og andre Steder. Denne Beretning bekræftes af Annales Cambriæ [1]).

Fra Anfald paa det sydlige England ere de altsaa gaaede ind i det irske Hav, hvor de have plyndret løs baade paa Øst- og Vestkysten. Kilderne sige saaledes netop lige mod Storms Fremstilling, at Anfaldene ske fra Syd mod Nord. 798 plyndres Man først og derpaa længere mod Nord ved Skotlandskysten. 802 brænde de endog saa højt oppe som Jona og derpaa gaar det i de følgende Togter mod Vest til de næsten have omgaaet hele Øen. Altsaa ere Vikingerne gaaede op gjennem det irske Hav og bøje derpaa mod Vest og Syd ned om Irlands Kyst — hvad der navnlig vil blive tydeligt, naar vi tænke os alle disse Hærgninger foretagne i samme Aar; Togtet tegner sig da af sig selv; Vikingerne ere komne ind gjennem Kanalen, gaa gjennem det irske Hav og derpaa i en Bøjning Nord om Øen Syd paa. Vi véd jo desuden, at der netop i disse Aar blev plyndret paa Akvitaniens Kyst, inde i den

---

[1]) Storm har aldeles ikke set dette Togts Begyndelse og maa have overset Annales Cambriæ. Om „the gwentian chronicle“ siger han: „hvad en senere walisisk Krønike fra 13de Aarh. fortæller, viser sig at være aldeles upaalideligt, thi i 795 hærgede ingen „Hedninger“ i England“; dertil skal bemærkes, at saa godt som alle irske eller walisiske Kilder kun foreligge i nyere Former, at Aarstallene i disse næsten altid maa, efter bestemte Regler, flyttes noget frém eller tilbage, at Prof. Storm ikke kan vide, at England ikke blev hærget 795, da Optegnelsen fra 787 meget vel kan angaa dette Aar (jfr. foran), og endelig, at en saa bestemt Efterretning som den ovenfor omtalte umuligt turde forkastes, selv om den fandtes i en noget sen Kilde. Prof. Storm tager det da heller ingenlunde saa strængt, naar det gjælder om at bevise en af hans egne Sætninger; i Norsk hist. Tidsskrift I S. 413 paaberaaber han sig som Kilde Ann. Inisfallenses ex Codice Dubliniense, et slet Kompilationsarbejde fra A. D. 1765.

engelske Kanal og paa Frisland, for ej at tale om Englands Østkyst[1]). — Dette maa være disse Kildesteders rette Forstaaelse, naar man vil følge den af Storm angivne Vej.

Hermed forlade vi Slutningerne af Vikingeanfaldenes Retning. Vi skulle kun tilføje, at da Angrebene begyndte paa ny, ske de mod Irlands Syd- og Østside, at Nordkysten lades temmelig urørt og at Connaught yderst sjældent i hele Vikingetiden fik Besøg af Vikinger. — Vi skulle endelig minde om, at naar Einhard fortæller om „Normannernes“ Nederlag paa Irland 812, da vidner baade hans Glæde derover og hans egen Udtalelse om, at han ved Normanner forstaar enten Danske eller Svenske, at han tænker paa den Nation, med hvilken hans Konge ligger i stadig Krig[2]). —

Det var dog maaske muligt ogsaa paa en anden Maade at udpege, ad hvilke Veje de første Normanner ere komne til Landene i Vest. Det Spørgsmaal paatrænger sig uvilkaarligt og forlanger et Svar: hvor træffe vi Nordens ældste Forbindelser med Vesten; hvor have de Veje gaaet, der have tilført Normannerne den betydelige Grad af Kultur, som de vitterligt vare i Besiddelse af.

---

[1]) Jfr. foran samt Vita Caroli c. 17: Nortmanni Gallicum litus atque Germanicum assidua infestatione vastabant.

[2]) I Nyt norsk Tidsskrift I. 149 ff. hævdede Storm bestemt, at Dani i de frankiske Annaler indbefattede ogsaa Norske og at jeg havde stor Uret i min Antagelse, at det var Danske alene. Et halvt Aar efter udtalte Storm, uden at omtale sin tidligere afvigende Mening, (Norsk historisk Tidsskrift II R. I. 411): „i de frankiske Annaler fra 9de Aarh. tro vi næppe der skal kunne paavises noget Sted, hvor „Dani“ bruges som skandinavisk Fællesbetegnelse ligesom „Normanni“.“ Hvorledes Storm nu vil faa Norske med paa hint Irlandstogt, véd jeg ikke, da Enhardi Fuldensis Annales 812 have: classis Danorum Hiberniam aggressa.

Her synes da Meget at pege hen paa Saksland og Frisland som de Lande, over hvilke den evropæiske Kultur føres op i Norden.

Det tør næsten siges, at der alt ved vor historiske Tids Morgen var som en begyndende Udvandring til Frisland og var forberedt en Erobring af dette Land.

Saaledes er det jo bekjendt, at de Danskes Konge Harald ved sin Daab blev forlenet med Rustringen ved Yahdebugten for at han kunde trække sig tilbage dertil, om han blev forurolige̲t i sit Rige. Han blev nødt til at søge ned til dette Tilflugtsted og fik senere Dursted i Forlening, tilsidst af Lothar Walcheren. Men allerede paa et tidligere Tidspunkt synes Danske at have Besiddelser ved Rhinen. Vi véd, at i Aaret 807 en dansk Høvding Halvdan kom til Kejser Karl med en stor Skare og hyldede ham. Hans senere Skæbne er ukjendt, men 30 Aar efter dræbe Normannerne paa Walcheren en dansk Høvding Hemming, Halvdans Søn; det er vel ikke urimeligt at anse disse for Fader og Søn[1]). Ja endnu længere op ad Rhinlandene kunne vi forfølge de Danskes Spor. Saaledes er det Eneste, som historisk sikkert vides om Holger Danske, den Kriger hos Karl den Store, der skulde blive en saa berømt Sagnfigur, en Notits, der findes fra Martinsklostret ved Køln, at han med Kejser Karls Hjælp skal have gjenopført dette Kloster[2]).

Hvad der drog Nordboerne ned til Rhinlandene var for det Første Handelen og dernæst Kristendommen. Frisland og Flandern udmærkede sig da ved en ganske betydelig Industridrift, især Klædefabrikation, og selv paa de arabiske Markeder vare frisiske Stoffer

---

[1]) Pertz I. 263, 361; II. 604. Jfr. min Indledning S. 116.

[2]) P. G. Thorsen, Historiske Bestanddele i Sagnet om Holger Danske i Vidensk. Selsk. Oversigter 1865.

stærkt efterspurgte. De vigtigste Byer her vare Dursted, der var en Hovedby for den udbredte Handel, som udgjorde disse Landes Stolthed og deres bedste Indtægtskilde, Utrecht og Sluys, fjærnere mod Vest Quentowic; de stode alle i levende Skibstartsforbindelse med England, Frankrig og Spanien. Men de samme Stæder vare af stor Betydning for den kristne Tros Udbredelse. Saaledes var der i Dursted mange og rige Kirker og en talrig Præstestand og i Utrecht en Skole for Uddannelse af Kristendomslærere, hvorhen alle, som havde Lyst til Missionsvirksomhed, hidstrømmede fra de tydske Lande for at uddannes og senere sendes ud til Sakserne eller andre hedenske eller halvhedenske Folk [1]).

Fra disse samme Rhinegne udgik en stærk kristelig Paavirkning paa Norden. Saaledes vide vi fra Ansgars Levnet, hvorledes i Midten af det 9de Aarh. en svensk Kvinde sender sin Datter til Dursted for at hun ret kan lære Kristendommen at kjende, og da den første Kirke rejstes i Slesvig, fandtes der alt mange Kristne endog blandt Byens fornemme Folk, som vare døbte i Dursted eller Hamborg. Ligesaa erklærer en gammel Mand paa Tinget i Birka, at paa en tidligere Tid Mange droge til Dursted og bleve kristnede, men. nu var der stor Vanskelighed derved, da Havet var overfyldt af Vikinger [2]). Saaledes kan der anføres ikke faa Exempler paa Forbindelser af al Art mellem Norden og de flanderske Lande. „Det er vel mere end sandsynligt, at Historien ogsaa her kun har opbevaret enkelte Træk af det Billed, som selve Tiden, om vi kunde lære den at kjende, som den var, vilde vist os“ [3]).

---

[1]) Abel, Karl der Grosse I. 94.
[2]) Anscharii vita c. 7, 17, 21, 25.
[3]) Jørgensen, den nordiske Kirkes Grundlæggelse, 81.

Jeg skal til disse mange Exempler endnu føje ét: I et Diplom, som er trykt hos Pertz, Scriptores (II. 216) efter et Haandskrift, der indeholder de bekjendte Annaler fra Xanten, hedder det saaledes:

Nos his vocitati nominibus Ovo, Addo, Hrodhard, Theodbald, Bern, Knut ab ipso non despici sperantes allata cui non nisi quæ dedit conferuntur . . . tradimus ad ecclesiam S. Martini quæ constructa est in castello Trajecto in pago Instarlaca pro remedio animæ Wihbretti sicut nobis ipse hac (ɔ: ac) filius ejus Waldbrehtus ad perficiendum legitime contradiderunt quicquid in Ostarbac et in Prast isdem Wihbreht videbatur possidere omnique quod sub lege Francorum in eorum erat dominio .. Firma et inmobilis hæc traditio semper permaneat stipulatione subnixa. Acta est autem hæc traditio publice in villa Ostarbac 7 Kalend. Januarii anno inc. D. N. I. Christi 834, ind. 12, regni etiam Hludowici anno 21 coram testibus . . .

Ved dette Brev overdrage saaledes sex Mænd i deres Egenskab af „Salmænd“ [1]) og i Overensstemmelse med Wibrehts og hans Søns Waldbrehts Ønske til Kirken i Utrecht noget Jordegods, som er beliggende i Osterbach ved Rhinen i Nærheden af Arnheim. Uagtet de to Navne Bern og Knut ikke have vakt nogen Opmærksomhed i de halvhundrede Aar, der ere gaaede hen siden dette Brev blev trykt paa ny [2]), saa maa jeg bestemt hævde dem som danske. De ere ganske vist

[1]) Der kan næppe være Tvivl om, at disse Mænd optræde i denne Egenskab. „Die Salmannen“ var en Art Mellemmænd, til hvem Ejeren oplod Gods, for at dette atter kunde overdrages til Andre, hvorved forskjellige Fordele kunde opnaas. De benyttedes baade ved Overdragelser inter vivos og ved donationes mortis causa. Jfr. Beseler, die Lehre von den Erbverträgen. I. 261—288.

[2]) Første Gang er det nemlig udgivet hos Eccardus, histor. genealog. princip. Saxoniæ superioris c. 19 (men dér urigtigt: Beren hunc).

blevne optagne i flere Samlinger af tydske Personnavne, men selve disse Samlinger ville fuldkomment overbevise os om, at de to Ord staa som fremmede deri og ikke ere tydske. Bern forekommer ganske vist i Tydskland, men dog ikke meget hyppigt; det tydske efter Bjørnen dannede Personnavn hedder Bero, og Berno er snarest en senere Tids Forkortelse af Bernhard — hvor imod Bern er den stadige Betegnelse for Vikingekonger med Navn Bjørn, saa at Sandsynligheden afgjort er for at vi have med en Dansk at gjøre. Afgjort er det i hvert Fald, at Knut er et dansk Navn og aldeles ikke forekommer i Tydskland [1]).

Disse to Mænd maa altsaa længe før de store Vikingetog mod Frisland begynde have været bosiddende og levet efter frankisk Lov i Geldern, thi det er under Paaberaabelse af frankisk Lov de udføre den Givendes Villie.

Her komme vi nu til et andet Punkt, som gjør Brevet mærkeligt. Den Mand, hvis sidste Villie efterkommes [2]), er Wibreht, og det sker i Overensstemmelse med hans Søn Waldbrehts Ønske. Denne Wibreht er vitterligt nok en Søn af den berømte Sakserhøvding Widukind, som Karl den Store betvinger og lader døbe; hans Familie besad flere andre Godser i de samme Egne. Det er end videre bekjendt, hvorledes

[1]) Jeg henviser til Förstemann, Namenbuch, Steub, die oberdeutschen Familiennamen, Stark, die Kosennamen der Germanen, Pott, die Personennamen ins besondere die Familiennamen — ligesom ogsaa til Registrene til Pertz, Scriptores; naar man af disse borttager de danske „Bjørn"er, bliver der ikke ret mange Berner tilbage, og de synes være dels af tvivlsom Nationalitet, dels fra en sen Tid.

[2]) Sandsynligvis er Wibreht død og det er hans Testament de fuldføre, men sikkert er dette dog ikke. Wilmans, die Kaiserurkunden der Provinz Westfalen I. 390 antager, at Wibreht ikke døde før efter 843.

Widukind stadigt søger Ly og Hjælp i Danmark mod Karl den Store, og et i øvrigt uhjemlet Sagn siger endog, at han skal have været gift med den danske Kong Sigfreds Datter. Naar nu disse to danske Mænd staa i saa nøje Forhold til Widukinds Søn, at de udføre hans juridiske Dispositioner, bringes Tanken uvilkaarligt hen paa, at de ogsaa have været knyttede til Faderen Widukind; det vil sige, vi komme ogsaa her til vor historiske Tids første Dage, til Holger Danskes Samtidige [1]). —

Det Resultat, hvortil vi saaledes ere komne, vil jeg nu benytte paa to Maader.

Det synes da for det Første klart, at naar Handelsskibene stadigt have søgt ned over Nordsøen, saa maa Krigerskibene være gaaede samme Vej; naar vi altsaa finde Lindisfarne, Wearmouth og Dorchester plyndrede paa de første Togter, saa maa det være af Afstikkere fra denne Route.

Det er tilmed netop alle de berømte Byer og Klostre, hvis Ry de kunde have hørt om i Frisland, som hjemsøges i Vikingetidens første Periode, saaledes Lindisfarne, Quentovic, Jona, Bangor osv.

Og vi vide endelig aldeles sikkert, hvorfra det er Karl den Store frygter Vikingeanfaldene paa sit Rige.

---

1) Om Widukinds Skæbne efter hans Betvingelse haves kun meget vage Udsagn, end ikke hans Dødsaar er sikkert. Dog kjendes hans Søn Wibreht og især dennes Søn Waldbreht, der allerede i sin tidligste Ungdom af Faderen var betroet til Lothar til Opdragelse. Waldbreht var en meget from Mand, som hentede St. Alexanders undergjørende Relikvier fra Italien for at hjælpe til Troens Befæstelse mellem sit Folk, hvori der endnu fandtes mange Hedninger; han grundlagde Klostret Wildeshausen 851. Jfr. nærmere transl. S. Alexandri c. 4. Pertz II. 676 ff. Langebek, Scriptores II. 38. Abel, Karl der Grosse I. 417. Falcke, Codex tradition. Corb. 202, 421. Wilmans, Kaiserurkunden l. c.

Da han ser Kysternes Hjælpeløshed, bestemmer han i Aaret 800, at en Flaade skal udrustes ved det galliske Havs Kyster, og han berejser da disse lige fra Flandern til Rouen for at ordne og tilse Alt[1]). Altsaa synes det aldeles tydeligt, at den store Indgangsdør, som han vil stoppe, er Strædet ved Calais. Prof. Storm har forstaaet dette Sted helt anderledes. Karl berejser „det galliske Havs Kyster og kommer ikke længere mod Nord end til Klostret St. Riquier ved Somme; det er altsaa ikke fra Nordsøen, men fra Farvandet søndenfor Irland og England, at man ventede Angrebene“ [2]). Storm maa altsaa formode, at Karl er kommet fra Vest og har taget de akvitanske Kyster, Loireegnens og Seinelandets Havne i Øjesyn. Dette er imidlertid en fuldkommen Misforstaaelse af Kilden, Einhard. I Midten af Marts rejser Karl fra Aachen, og han fejrer Paaskefesten i St. Riquier (Paaskedag faldt i Aaret 800 paa 19. April). I en Maaned kan Karl ikke have foretaget nogen saadan lang Rejse langs Atlanterhavet og Kanalen og have truffet alle disse Dispositioner. Han maa være kommet Øst fra, hvad der ogsaa fremgaar klart deraf, at han efter Paaskedagene i St. Riquier fortsætter[3])

---

[1]) Einhard 800. Redeunte verno tempore, medio fere Martio rex Aquisgrani digressus litus Oceani Gallici perlustrauit et in ipso mari, quod tunc peratis Nordmannicis infestum erat classem instituit, præsidia disposuit, pascha in Centulo apud s. Richarium celebravit. Inde iterum per litus maris iter agens Rotumagum civitatem venit, ibique Sequana amne transmisso Turonos ad s. Martinum orationis causa profectus est . . . .

[2]) Nyt norsk Tidsskrift I. 159.

[3]) Jeg formoder, at Storm har misforstaaet: „inde iterum per litus maris iter agens“, saaledes at ved iterum skulde være sagt, at Kongen „vendte om“, men det betyder ikke mere end at Kongen „paa ny“ rejste langs Havet, at han „fortsatte“ sin Kystroute, jfr. til Sammenligning Einhard ved 780, 784, 790, 797, 808, hvor en Venden om er betegnet ved et andet særligt

sin Rejse til Rouen, gaar over Seinen og drager til Tours; nu først kommer han til disse vestlige Egne, og Einhard nævner ikke med et Ord, at Karl i St. Riquier „vendte om“ eller at han „atter kom“ til Rouen og de vestlige Steder. Der er saaledes ikke mindste Tvivl om, at Karl er kommet fra Øst, og at de Flaadestationer, som han har indrettet, have været ved de flanderske og østfranske Kyster; begge Dele maatte jo hedde „litus gallicum“.

Vi véd desuden, at det netop er paa disse Kyster, at Karl vil have sin Flaade liggende. Einhard fortæller, at Kejseren 811 drog fra Aachen til Boulogne for at se til den Flaade, som han Aaret forinden havde givet Befaling til at bygges. Flaaden laa samlet paa denne Bys Rhed, og Karl lod et Fyrtaarn gjenopbygge, som havde været her fra gamle Dage. Ligesaa tog han i Gent en anden Del af Flaaden i Øjesyn, som laa samlet i Schelden[1]). At det først skulde være Kong Godfreds Hærtog 810, der skulde have bragt Karl paa Tanke om at ogsaa fra Nordsøen Farer kunde vente Riget, er fuldkommen urimeligt, naar vi véd, hvorledes baade den flanderske Kyst og den engelske Østkyst var hjemsøgt af Vikinger — saaledes som foran er vist.

Denne begyndende Kolonisation af de flanderske Lande vil ogsaa kunne benyttes til Belysning af et andet Punkt.

Man mærker nemlig allerede tidligt i de danske

Ord foruden „iterum“, samt Poeta Saxo II. init: Oceani litus . . lustrabat . . Inque monasterio . . Richarii celebravit ovans solempnia paschæ. Tramite tunc coepto pervenit ad urbem Turonicam.

[1]) I øvrigt sørgede Karl naturligvis ogsaa for lignende Udrustning i de andre Floder som Rhone, Garonne osv., jfr. de mindre bestemte Udtalelser i Vita Hludouici Imper. c. 15. Vita Caroli c. 17. Benedicti chronicon. Pertz III. 708.

Kongers Paastande, at de føle, at de alt have fast Fod paa de frankiske Kyster. Man skulde have ventet, at en saa vældig Magt som det af Karl den Store stiftede Rige skulde betage de Danske al Tanke om Trods og alt Haab om netop at gjøre mere end Modstand. Men nej; Kong Godfred tager ikke i Betænkning at erklære Kejseren Krig og truer med at ville trænge frem med sin Hær til hans Palads i Aachen[1]). Ligesaa maa det betragtes som mere end et Mundsvejr, naar Horik sender Bud til Kejser Ludvig, at han skal afstaa ham Abodriter og Friser. Naar man véd, hvor stort et Tilhold Vikingerne havde hos Beboerne af de frankiske Kystegne, er det rimeligere at opfatte dem som Fordringer, der naturligt udsprang hos en Konge, som saa, hvilke umaadelige Krigerskarer Landet kunde raade over, og som følte, at Danskerne alt havde gjort de første Skridt ind paa frankisk Grund.

III. Vikingetógene efter 820.

820 løb 13 Vikingeskibe ud fra Normannia[2]); de forsøgte først at plyndre paa Flanderns Strande, men bleve slaaede tilbage af Kystvogterne uden at have udrettet Andet end at brænde nogle elendige Hytter og røve nogle Stykker Kvæg. Ved Seinemundingen gjorde de et andet Forsøg, men bleve ogsaa her fordrevne af Kystens Forsvarere, som dræbte fem af dem. Endelig fik de Held paa Akvitaniens Kyst, hvor Flækken Bun-

---

[1]) Einharti vita Caroli c. XIV. Godofridus adeo vana spe inflatus erat ut sibi totius Germaniæ promitteret potestatem. Frisiam quoque et Saxoniam haud aliter atque suas provincias æstimabat. Jam Abodritos vicinos suos in suam ditionem redegerat etc.

[2]) Einhards Betegnelse for Dania; Storm: danske Vikinger.

dium [1]) blev aldeles gjennemplyndret, og de kunde vende hjem med rigt Bytte. Formodentligt er det de samme Vikinger, der plyndre to Øer i Vexford Havn paa Sydspidsen af Irland og aflægge et Besøg paa Halvøen Howth ved Dublin, hvorfra de føre en stor Del Kvinder bort som Fanger [2]). Aaret efter tage Vikingerne Bytte ved Cork [3]). 823 løbe de i Land paa den lille bare Klippeø ved Forbjergenę paa Irlands Sydvestkyst, der var opkaldt efter Ærkeenglen Michael (Skellig Michael), saaledes som saa mange andre af slige Klippeøer trindt om i Evropa, der staa ligesom en fremskudt Forpost i Havet. Her levede Pilgrimen Edgall, og Vikingerne have aabenbart været saare forundrede over at Nogen kunde vælge en slig Plet til at leve paa; han blev taget med som Fange, men døde senere af Hunger og Tørst mellem deres Hænder [4]). Samme Aar komme Vikingerne saa langt Nord paa som til Bangor (ved Belfastbugten), St. Comhgalls berømte Kloster og Højskole, der blev ødelagt, Helgenens Skrin sønderbrudt og Benene kastede ud; Stedets Bisp og mange Klærker dræbtes [5]). 824 plyndre de Jona og dræbe Blaithmac, hvis Liv og Død snart efter blev besunget i et Digt af Walafrid Strabo. Blaithmac var af kongelig Herkomst og havde havt en brændende Lyst til at gaa som Gejstlig til fremmede Lande, men var bleven holdt tilbage af Venner og Slægt, og han drog da til Jona for at tjene den Gud,

[1]) Maaske Bouin Syd for Loiremundingen.
[2]) A. Ulton. 820. F. M. 819 (Conchobars 2det Aar = 820). Selv om min Bestemmelse af Aaret maatte være urigtig, er det givet, at netop i disse Aar Punkter paa Irlands Sydkyst hærges, og Vikingerne maa vel altsaa være komne igjennem Kanalen, som paa Togtet 820.
[3]) F. M. 820.
[4]) A. Ulton. 823; Gaedhil 7, 323; XXXVIII. A. Inisfallenses 812.
[5]) F. M. 822. Gaedhil 7.

som det ene var hans Hu at tække$, og for om muligt at vinde Martyrkronen paa dette for Vikingernes Indtald saa udsatte Sted. Her havde han ikke været længe før en Flaade af „danske“ Vikinger nærmede sig. Mange toge Flugten og skjulte sig, men Intet kunde være Blaithmac kjærere end at se sig sit Maal saa nær. Han overtalte nogle Faa til at blive med sig og ventede foran Alteret, syngende Messen, paa hvad der maatte komme. „De Danske“ kom nu styrtende ind i Kirken, og da de saa, at Helligdommen og Kostbarhederne vare tagne bort, greb de den fromme Mand og vilde tvinge ham til at sige sig, hvor Skatten laa skjult. Da han standhaftigt nægtede at røbe det, faldt han for deres Sværd [1]). Samme Aar hærge Vikingerne flere Steder i Down og slaa Ossorymændene, 826 plyndre de Lusca i Grevskabet Dublin og Keenaght i Ulster, men „de Fremmede slaas Nordøst efter“ [2]); endelig hjemsøge de Dunlaighen i det sydvestlige Irland. 827 gjælder det Leinster og Ulster, og disse Plyndringer gjentage sig i fem, sex Aar; en Flaade gaar saa nordlig som til Londonderry, en anden saa langt vestlig som til Grevskabet Limerick, men Togterne ere dog hyppigst til de ved det irske Havs store Midtvig liggende Kystlandskaber: Wicklow, Dublin, Meath, Louth og Down.

Man mærker nu efterhaanden en Forandring i Togternes Karakter. Vikingerne have begyndt at tage fast Stade paa Øen og plyndre ogsaa ved Midvintertid. Saaledes hærge de Clonmore Juleaften 835, og vi høre paa samme Tid om „de Fremmede fra Inbher Dea“, altsaa de Vikinger, som havde slaaet sig ned ved Mun-

---

[1]) Acta Sanctorum Bolland. 19 Januar.

[2]) Eller „de plyndre de Engelske Nordøst efter“; Ordene tvivlsomme se F. M. S. 440; A. Ulton 826.

dingen af Floden Dea (Vartry) ved Wicklow paa Leinsterkysten[1]).

Saaledes synes Alt forberedt til Landets grundige Betvingelse. Vikinger sværmede omkring den store Ø ind ad alle Fjordmundinger, og Landets Geografi synes dem vel bekjendt. Der manglede hidtil kun Enhed i Bevægelserne og forøget Styrke. Begge disse Dele naaedes i 836, der i det Hele betegner en ny Tid.

Der kommer da 60 Skibe sejlende op ad Boynefloden og en lige saa stor Flaade paa Liffey ved Dublin; Mandskabet springer af Skibene og hærger løs paa de frugtbare Egne mellem disse to Floder. Derpaa drage Krigerne i nordlig og vestlig Retning og kæmpe snart der, snart her, stundom slagne, som da deres Høvding Saxulf maatte bukke under, men som oftest sejrrige og navnlig ustandselige efter at have vundet et Slag i det nordlige Meath. Nu ligger Vejen dem aaben til den store Dobbeltsø, Lough Erne, Landskaberne om den bekriges og Kirkerne brændes, saaledes Clones og Devenish, ja helt op til Assaroe ved Nordkysten og Bellyshannon naa deres Krigere frem. Samtidigt kæmpes der paa helt andre Punkter, saaledes brænde de paa Iniscaelltra eller „Kirkeøen" i Lough Derg, som den hed paa Grund af sine mange kirkelige Bygninger og Stiftelser, hvortil talrige Pilgrimme søgte[2]). Iniscattery, den smukke lille Ø i Shannonmundingen, som havde 11 Kirker, og hvor ingen Kvinde vovede at lande før Nordboernes Ankomst[3]), er vist ogsaa bleven hjemsøgt paa dette Togt. Derimod vinde Irerne en Sejr over de

[1]) F. M. 835. Ann. Ult. 835.
[2]) Archdall, Monasticon Hibernicum I. 77.
[3]) Archdall I. 80.

Fremmede sydligt i Grevskabet Limerick. Da blev ogsaa Dublin for første Gang taget af de Fremmede [1]).

Man mærker kort sagt, at Irland nu er overfyldt med Vikinger og at de handle efter fælles Plan. Der er næppe Tvivl om, at Norge da sendte mange Krigere derned; tilmed véd jo den norske Tradition, at den første Konge paa Irland Turgesius var fra Norge [2]).

Vi skulle nu undersøge om disse Pirater, der omsværmede Irland, paa deres Togter ogsaa strøjfede andre Lande.

Vi saa, at i Aaret 820 en Flaade løb ud fra Danmark og naaede helt hen til Irland og Akvitanien. Vi skulle nu vende Blikket mod dette sidste Landskab for at se om det oftere hjemsøgtes, og Kilderne vise os da, at man var urolig i Loireegnen over Vikingernes Nærhed. Ved Loires Munding ligger Øen Noirmoutiers, der kun er skilt fra Fastlandet ved en Havarm, som ved Ebbetid let lader sig passere: her var et gammelt anset Kloster, hvor den hellige Philiberts Legeme gjemtes. Munkene vare ingenlunde glade ved at se Vikingeskibene paa Havet og ved af flygtende Irer at høre om de udstrakte Plyndringer. I Aaret 830 gav Ludvig den Fromme dem Lov at befæste Klostret [3]). Imidlertid føle de sig ikke sikre og maa 834 drage bort, efter at have nedgravet den hellige Philiberts Relikvier [4]). Den 20de Avgust 835, netop paa St. Philiberts Dag, kæmpede Grev Rainald af Herbauge en blodig Kamp med Nor-

---

[1]) F. M. 836; Gaedhil S. 21; Ulton. 836.

[2]) Dicuil, der skrev 825, siger at de irske Munke paa Færøerne havde forladt dem „causa latronum Normannorum“.

[3]) Bouquet, Historiens VI. 563.

[4]) A. Engolism. 834. Chr. Aquit. 830; dette Aarstal, som findes i Act. Sanct. Ord. S. Bened. Sæc. 4, pars 1 S. 538 og hos Ademar III. c. 16, er urigtigt, jfr. Dümmler, Ostfr. Reich I. 188.

mannerne paa Noirmoutiers, men Vikingerne sejrede og Greven maatte flygte [1]). Abbed Helbod havde imidlertid begivet sig til Pippin og bedet om hans Hjælp, og da man indsaa, at Stedet ikke lod sig forsvare, gav man Lov til at Helgenens Ben maatte flyttes til Dée ved Grandlieusøen i Herbauge (Syd for Nantes), hvor Munkene alt en Snes Aar tidligere havde begyndt at sørge for at indrette dem en Art Tilflugtssted med Kirke og Klosterbygning [2]). Munkene, som hidtil havde havt et Sommerly paa disse Steder, medens de endnu tilbragte Vinteren paa Noirmoutiers, skyndte sig nu en Junidag, da Vikingerne vare borte, over paa Øen og opgrov Helgenbenene, hvor de laa forvarede, og førte dem til Dée [3]).

Paa denne Tid begynde Englands Folk ogsaa at foruroliges, og Kong Egbert sammenkalder alle sit Lands Store, baade Gejstlige og Verdslige, saaledes Kong Wiglaf af Mercia, Ærkebisperne af York og Derby og den som Kongernes Raadgiver ypperlige Sherbornebisp Ealhstan. De kom sammen i Maj Maaned 833 i London for at raadslaa om „hvad der var at gjøre mod de danske Vikinger, som vedholdende plyndrede Englands Strande“ [4]). To Aar efter se vi hedenske Mænd lande

---

1) Chron. Aquit. og Ann. Engol. tale blot om en Kamp; Ademar III. 16 véd, at Greven flygter; Ermentarius, transl. S. Philiberti c. 2: 484 Vikinger, men kun 1 Kristen faldt.

2) Ludvig den Frommes Brev af 16de Marts 819, hvorved Munkene, der alt havde bygget et Kloster i Dée (propter incursiones barbarorum qui frequenter ipsum monasterium depopulantur . . . novum monasterium ædificasse) faa Ret til at anlægge en Vandledning over Kongevejen. Bouquet VI. 516; Sickel, Beiträge zur Diplomatik S. 134.

3) 8de Juni 836. Robert du Mont, Pertz VIII. 477. A. Utic. 836 (i le Prevost's Udgave af Orderic Vital).

4) Se Brev af 26de Maj 833 Kemble, Codex diplom. Nr. 233. Thorpe, Dipl. angl. S. 86: in civitate Lundonia (ubi omnes

paa Shepey ved Themsens Munding og plyndre det. 836 lander en Flaade paa 35 Skibe ved Yarmouth i Dorsetshire, og Kong Egbert rykkede selv mod de „Danske“, der imidlertid sejrede efter at have voldet stort Mandefald[1]).

To Aar efter kom en stor Søstyrke til Cornwall og forenede sig med de keltiske Beboere af dette Landskab. De krigede sammen løs paa Kong Egberts Lande, men Kongen rustede sig mod dem og slog Fjenderne ved Hengistdun. Egbert var ikke tilfreds hermed, men vendte ogsaa Vaabnene mod Walesbeboerne og indtog Chester, Gwynedhs Hovedstad; Indbyggerne ydmygedes paa mange Maader, blandt Andet ved Ødelæggelse af Kong Cadwalhons Broncestatue, ligesom Kongen forbød, at en lignende rejstes igjen. Paa Tilskyndelse af sin Hustru Redburg, som beskyldtes for at være meget ond mod Waliserne, befalede han, at Alle, som paa nogen Maade stammede fra britisk Blod, skulde under Dødsstraf drage med alt deres Gods ud af de angelsaksiske Riger inden 6 Maaneder[2]). 840 kæmpede Aldorman Wulfheard ved Southampton (Nord for Wight) sejrrigt med Mandskabet paa 33 Skibe og nedlagde en stor Mængde. De landede ogsaa ved Dorsetshire, hvor Aldorman Æthelhelm kæmpede med dem ved Portland. Skjønt Striden i Begyndelsen syntes at gaa de Danske imod, beholdt de dog Valpladsen og slog Aldorman'en.

---

congregati fuimus pro consilio capiendo contra Danicos piratas Angliæ littora assidue infestantes). Imidlertid er dette Aktstykkes Ægthed tvivlsom, og A.-S. Chron. omtaler først Vikingeindfald 835.

[1]) A.-S. Chron. 832, 833. Man maa i Følge Theopolds kritische Untersuchungen über die Quellen zur angelsächsischen Geschichte S. 51—54 formode, at A.-S. Chron.'s Tidsregning er i Aarene fra 829—39 tre Aar tilbage for den almindelige.

[2]) A.-S. Chron. 835 (=838). Caradoc, S. 26—27.

Aaret efter stod Kampen i „Marskegnene“, og Aldorman Herebryht med mange Kristne blev slaaet, og samme Aar dræbtes Mange i Kampe paa Lindsey, i Østangel og Kent[1]).

I Aaret 842 fik en Vikingeflaade ret Lejlighed til at vise, hvor forfærdelige disse pludselige krydsende Indfald kunde være. Den løber op ad Themsen og plyndrer i London, derpaa sætter den Sejl mod Frankrigs Kyst og styrer lige løs paa den rige Handelsby Quentovic ved Udløbet af Floden Canche (Wicquinghem nedenfor St. Josse sur Mer). Staden var et af de mest indbringende Told- og Møntsteder og havde en lignende Rolle som Gjennemfartssted fra England til Frankrig som den Calais indtager i vore Dage. Det i gammel Tid for fredelige Handelsmænd oprejste Fyrtaarn viste Normannerne Vej i Nattens Løb, og ved Daggry naaede de Havnen. Beboerne fór forfærdede op af deres Søvn, og Mange nedhuggedes af de rasende Vikinger, som Intet levnede i Byen uden Husene, hvis Ødelæggelse endog maatte afkjøbes med Penge. Snart var Flaaden atter under Sejl og nu gik Kursen paa ny til Themsens Munding, hvor Rochester, derpaa Hanwig og Nordhunwig bleve plyndrede[2]). 845 stod der et stort Slag ved

---

[1]) A.-S. Chron. 837, 838. Det hedder i A.-S. Chron. ved 840 (= 843), at Æthelwulf kæmpede med 35 Skibe ved Charmouth og at de Danske beholdt Valpladsen. Denne Optegnelse er congruent med Optegnelsen ved 833 (Sted, Skibsantal, Resultat, Ordlyd ere overensstemmende), saa at samme Notits vist urigtigt er bleven indført to Gange. Kun Kongernes Navne ere forskjellige, men Æthelwulf kan jo meget godt have kæmpet med i sin Faders Hær 7 Aar tidligere.

[2]) Kilderne til Ovenstaaende ere meget spredte. Om Quentovics Betydning se Wenck, fränk. Reich. 117—118. A.-S. Chron. har ved 839: mycel wælsliht on Lundenne and on Cantwic and on Hrofeceastre. Dette maa være sket 842, se de saakaldte Assers Annaler ved 842: apud Lundoniam et item apud

Parret ved Bristol, hvor Sommersetmændene under Aldorman Eanwulf og Bisp Ealhstan og Dorsetmændene under Aldorman Osric kæmpede sejrrigt mod den danske Hær og anrettede stort Blodbad[1]). — Bisp Ealhstan af Sherborne var i det Hele Hovedmanden i Modstanden mod de Danske, og ligesom han havde været Kong Egberts tro Raadgiver, saaledes æggede han stadigt hans Søn til et mandigt Forsvar mod Hedningerne. Æthelwulf havde mere Lyst til Pilgrimsfarter, men Bispen holdt ham tilbage og forestillede ham, at det gjaldt at bekæmpe Fjenden i Tide; han sørgede for at Hæren var rustet og kæmpede selv gjentagne Gange heldigt mod Vikingerne[2]).

Snart efter skulde det komme til alvorlige Kampe

Quentowic et rursum apud Hrofecestram, og Prudentius 842 om Overfaldene paa Quentovic (Steenstrup, Indledning S. 363). Fremdeles Nithard IV. c. 3 (842): N. Contwig deprædati sunt inibique mare trajecto Hamvig et Northunnvig similiter depopulati sunt. Den kronologiske Overensstemmelse mellem Kilderne er et af de smukke Resultater, der ere fremkomne ved Theopolds fortrinlige Undersøgelser over de angelsaksiske Kilder S. 54.

[1]) A.-S. Chron. 845. Prudent. siger ved 844, at de Danske kæmpe i England i et tre Dages Slag, sejre, dræbe og plyndre uhindret. Det maa vel være den ovennævnte Træfning, skjønt Udfaldet beskrives anderledes, da A.-S. Chron. ogsaa ved 851 er et Aar forud for Prudentius, eller ogsaa en Træfning, som Mathæus af Westminster (Flores Hist.) omtaler ved 844, men som i øvrigt ikke nævnes andetsteds: rex Northanhumbrorum Æthelredus a regno fugatus est, cui Readwlfus successit in regnum qui confestim diademate insignitus cum paganis commixto proelio apud Aluetheleie ipse et consul Ælfredus ceciderunt cum parte maxima subditorum. Theopold (S. 61) lader A.-S. Chron. 840 svare til Prudentius 844, men denne Forskydning synes mig dog for stor og Notitsen i A.-S. Chron. er mistænkelig, s. S. 41 Anm. 1.

[2]) Mathæus af Westminster a. 867. Will. Malmesbury Gest. pont. ed. Hamilton S. 176.

i England, i det en af de største Flaader, som hidtil havde søgt over Havet, anløb den engelske Kyst. En Del af Friserhøvdingen Roriks Flaade søgte 850 over til England[1]). I et Tal af 350 Skibe landede den tidligt paa Aaret i Themsens Munding og indtog Canterbury og London med Storm. Kongen af Mercia Beorthwulf fik i Hast Tropper samlet til Stede og Midler skaffet til Veje til at føre Krigen; det gik paa hans Gjennemrejse ud over Crowlands Klosters Gods, og hin træge Munk, der forfattede Klostrets Historie, kan ikke forstaa, at naar det gjælder Landets Forsvar, da bryder Nød Love; Kongen gjengav dem ogsaa snart efter det Tabte rigeligt[2]). Men Hedningerne vare Kongen for stærke, og han blev slaaet paa Flugt. Danskerne droge derpaa over Themsen til Surrey, hvor Kong Æthelwulf og hans Søn Æthelbald mødte dem med den vestsaksiske Armé ved Skoven Ockley. Her blev der anrettet et saa grueligt Blodbad paa de hedenske Mænd, som man ingensinde havde hørt om tidligere. Ogsaa i Vesten blev der kæmpet heldigt, i det Devonshiremændene under Aldorman Ceorl kæmpede med en Skare Vikinger ved Wicganburh og dræbte et stort Antal. Endelig opsøgte Kong Æthelstan, Æthelwulfs Søn, og Aldorman Ealchere Vikingerne paa deres eget Element og slog en betydelig Styrke ved Sandwich, tog 9 Skibe og jog Resten paa Flugt.

Disse Sejre vare saa glædelige, at de optegnedes mange Steder i den kristne Verden[3]). Men underligt

---

[1]) Prudentius 850: Pars [Nortmannorum] Britanniam insulam Anglosque impetentes . . ab eis superantur.

[2]) Ingulph. ed. Fell. S. 11. Kemble, Codex diplom. Nr. 265.

[3]) A.-S. Chron. 851. Prudentius 850. Three Fragments 131. Kampen fandt vist Sted i Vinteren 850—51, se Kongebrev af 27 Marts 851 (dog af tvivlsom Ægthed) hos Kemble, Cod. diplom. N. 265. Theopold sætter A.-S. Chron. 845; 850 = Prudentius 850, 852, hvad der synes urigtigt af mange Grunde, bl. A. fordi Prudentius slet ikke siger, at Flaaden 852 gik til England (ad alia divertunt).

er det — og det er et Fænomen, som viser sig ofte i disse Tiders Historie — at netop naar Kilderne berette om de Kristnes Sejr, da vinde Vikingerne frem paa deres Maal og opnaa betydningsfulde Resultater. Det var netop i dette Sejrens Aar, at danske Mænd første Gang toge Vintersæde paa engelsk Grund, paa Thanet [1]).

Det første større Vikingetog til Frisland fandt Sted i Sommeren eller Efteraaret 834, da en Flaade af Danske (classis de Danis) løb til Kysten og plyndrede, gik derpaa over Utrecht til Dursted, hvor Indbyggerne dels dræbtes, dels toges til Fanger og en Del af Byen gik op i Luer [2]). Det følgende Aar, netop medens Kejser Ludvig i Juni Maaned holdt Rigsdag i Cremieux ved Rhonen, fandt et nyt Anfald paa Frisland Sted, og vel blev en Del af Hedningerne dræbt, men Dursted undergik dog for anden Gang en frygtelig Plyndring [3]). Kejseren var rasende over disse Indfald og drog Omsorg for at Kysterne vare i god Forsvarsstand. Vel vare Togene ikke udgaaede fra den danske Konge, men denne maatte dog vente, at Kejseren vilde til Gjengjæld gjøre Angreb paa hans Rige, hvorfor han sendte Gesandter til ham for at retfærdiggjøre sig. I Sommeren 836 kom imidlertid for tredie Gang Normannerne sejlende til Frisland, og udstrakte nu deres Plyndringer vidt. Dursted blev naturligvis hjemsøgt, dernæst Witla, i Nærheden af det nuværende Briel, og endelig trængte de frem til Antwerpen; en Tribut blev udskrevet hos Friserne, hvorefter

---

[1]) Lappenberg siger Shepey, saaledes som Asser og Florentius angive; men vist med Urette, da Æthelwerd har Thanet, da A.-S. Chron.'s forskjellige Texter ere enige om at sige Thanet og da der først bliver Mening i Chron.'s Optegnelse ved 855 om at Vikingerne „første Gang“ sade paa Shepey, naar de tidligere have overvintret paa Thanet.

[2]) A. Bertin. Scr. I. 428. A. Xanten II. 226.

[3]) A. Fuld. A. Xanten. Prud. 835.

Flaaden vendte hjem. Horiks Gesandter, som da opholdt sig i Køln, bleve mistænkte og nedhuggede, og nu sendte Kongen paa ny Budfærd til Kejseren med Klage over den Vold, der var overgaaet hans Udsendinge og med hans Erklæring om, at han ikke havde tilladt disse Togter. Kejseren straffede paa det Haardeste dem, som havde udøvet Mordet. Ved Vintertid kom der paa ny Sendefærd fra Horik, at han havde ladet fange og dræbe Hovedmændene for de Skarer, som havde plyndret[1]).

Kejser Ludvig drog nye Foranstaltninger for at beskytte de frisiske Kyster mod Danskernes Indfald og samlede i Foraaret 837 Tropper for at drage mod Italien. Da fandt i Juni Maaned et nyt og grueligt Indfald Sted paa Frisland. De landede den 17de Juni paa Walcheren og angreb uforvarende hans Folk; den kristne Høvding Hemming, Halvdans Søn, blev dræbt (se foran S. 27) og ligesaa den frankiske Grev Eggehard; de toge mange Fanger, navnlig Kvinder, hvorpaa de drog til Dursted og krævede Tribut. Kejseren maatte opgive Toget og ilede med Tropperne til Nymvegen, hvorpaa Normannerne skyndsomst drog tilbage fra Dursted[2]).

---

[1]) A. Colon. Pertz I. 97. Prudentius 836: missi ejusdem Horich venerunt, quærentes summam eorum quos ipse captos ex his interfici fecerat qui in nostros fines talia jamdudum moliti sunt. Simson (Ludwig der Fromme II. 162) forstaar dette saaledes, at Horik forlanger „eigenthümlicherweise das Wehrgeld für diejenigen dänischen Seeraüber, welche er hatte aufgreifen und tödten lassen"; dette vilde være højst besynderligt. Stedet synes mig korrumperet og maa vist rettes i Overensstemmelse med Prudentius 838: missi Horich venientes piratarum in nostros fines dudum irruentium maximos a se ob imperatoris fidelitatem captos atque interfici jussos retulerunt.

[2]) Ved Indfaldene 835—37 mister Fuldaklosteret Told i nogle Havne og Abbed Raban henvender sig til Judith om Restitution, se Epist. Fuld. Nr. 3 i Forschungen z. d. Geschichte, V: Telonea a Normannis ipsis erant erepta: quæ ut restituantur, Judith Ludovici conjugem sollicitant per epistolam.

Nu sammenkaldte Kejseren en almindelig Forsamling og holdt Undersøgelser om hvilke de upaalidelige Forsvarere vare. Det viste sig da, at Skylden baade laa i Vrangvillighed og i Umuligheden af at kunne forsvare sig, men for at kue Frisernes Ulydighed bleve baade Grever og Abbeder beordrede paa Post, og Kejseren bød, at en Flaade skulde udrustes, hvormed man da ogsaa i Vinterens og næste Foraars Forløb var fuldt beskæftiget [1]).

En Komet, der netop da viste sig paa Himlen, maatte med sit truende Flammesværd vække Alle til alvorlige Tanker. „Gud give,“ skriver en Stjernekyndig til Kejser Ludvig, „at det Blodbad, som Normannernes Flaade nys siges at have anrettet paa nogle Landskaber af vort Rige, maatte kunne sone den forfærdelige Stjernes Tilsynekomst. Men jeg frygter for, at det rædselsfulde Himmeltegn bebuder nye Ting at sørge over“ [2])

I Virkeligheden forestod der Frankerriget store Ulykker — men vi skulle her standse vor Beretning om de første Togter.

IV. Tilbageblik. Gallien betrædes.

Propter interiores hostes exteriores potestatem habent.
Alkuin.

Vi ville nu kaste et Blik tilbage paa de Resultater, hvortil Vikingerne vare naaede ved disse deres Togter.

I Frisland havde de faaet fast Stade og ligefremme Udgangspunkter for deres Togter.

I England vare de begyndte at overvintre, og Irland havde maattet afgive de fleste af de Punkter og Byer, som skulde blive Nordboernes Eje for Aarhundreder. Kun det nuværende Frankrig havde hidtil undgaaet

[1]) Prudentius. Ann. Fuld. A. Xanten 837. Thegan (II. 604).
[2]) Monumenta Carolina (ed. Jaffé) p. 459.

Nabolandenes Skæbne, naar fraregnes nogle faa Strandhug paa dets Kyst. Frankrigs Nordkyst mangler en saadan Række Øer som dem, der gjorde Anfaldene paa Frisland, England og Irland saa lette. Kun paa Noirmoutiers vare Normannerne faste Gjæster.

Imidlertid maa det siges, at Alt var forberedt til et Indfald i Gallien. Frisland var stadigt hjemsøgt af Handelsmænd og Krigere, Havet var overfyldt af Sejlere, der stode lyttende ved Flodmundingerne for af disse store Porte at vælde ind i det belejrede Land.

Havde Frankerne indset, hvilke overordentlige Farer der truede dem fra Havet, da havde de maaske handlet anderledes end Tilfældet var ved Ludvig. den Frommes Død.

Da Kejser Ludvig hensov den 20de Juni 840 paa en Ø i Rhinen ved Ingelheim, var ingen af hans Sønner tilstede ved hans Dødsleje. Lothar var i Italien, Ludvig i Baiern og Karl med sin Moder i Poitiers. Saa saare Efterretningen om Faderens Død blev bragt til Ludvig, drog han op fra Baiern, i det han overalt søgte at samle Vasallerne om sig. Lothar satte sig ligeledes i Bevægelse fra Italien og vandt i Virkeligheden saa mange Tilhængere, at han snart ikke tænkte paa Andet end at tilrive sig Enemagten i det store Rige. Imidlertid kom det til en Vaabenstilstand netop som Lothars og Ludvigs Hære stod lige over for hinanden ved Rhinen; Fred skulde herske mellem Brødrene indtil næste Mortensdag, til hvilken Tid de atter skulde sende deres Hære til samme Plet, saa fremt ikke forinden en varig Overenskomst var bragt til Veje.

Lothar søgte derpaa at vinde sig Tilhængere i Vesten og rykkede over Rhinen til Seinelandene, hvor Vasallerne alle Vegne fra sluttede sig til ham, saa at Karl, som var i Begreb med at bekæmpe Brodersønnen Pippin, tilsyneladende kun havde det nordlige Akvitanien

tilbage. Karl var nødt til at rykke mod Lothar og nu gjentager den samme Scene sig mellem disse to Brødre; Lothar vover atter ikke at kæmpe, eller han vil undgaa Blodsudgydelse, og der sluttes det Forlig, at Karl indtil næste Aars 8de Maj skulde have Akvitanien, Gothien, Provence og nogle nærliggende Grevskaber. Lothar drager senere (i Marts 841) med en uhyre Hær mod Ludvig og bringer ham i en saadan Forlegenhed, at Ludvig maatte give Afkald paa alt Herredømme over de tydske Stammer. —

Saaledes var der endnu ikke rundet Blod mellem de tre Brødre efter Faderens Død; Sammenkomster havde fundet Sted med fuldtrustede Hære, men man var draget fra hinanden uden Sværdslag.

Da bliver der bragt Lothar det foruroligende Budskab, at Karl havde forøget sin Magt i Akvitanien, at Burgunder og Bretoner havde sluttet sig til ham. Med sine samlede Stridskræfter drager Karl frem mod Seinen og gaar over den ved Rouen; han fortsætter sin Vej videre til St. Denis og senere til Troyes, og snart kommer Ludvig med en Hær dragende fra Baiern og forener sig med ham. Imidlertid var ogsaa Lothars Magt bleven styrket ved at Pippin, som Karl havde fordrevet fra Akvitanien, havde hyldet ham, og Lothar iler til Akvitanien for at tage dette Land i Besiddelse. De to Brødre følge efter med deres Hære og ved Fontenay, 6 Lieues fra Auxerres, stod det mindeværdige Slag (den 25de Juni 841), der skulde afgjøre Rigernes Skæbne for lange Tider, kundgjøre for Verden, hvor splittede Landets indre Tilstande vare, koste Frankrig umaadeligt Tab af Mennesker og være Begyndelsen til tvende Slægtaldres uafladelige Stridigheder[1]).

Hvor lidet end de frankiske Annaler fortælle os

[1]) Se om disse Dages Historie Dümmler, Ostfr. Reich I. 136 ff.

om de Følelser og Stemninger, der bevægede sig i vore nordiske Vikinger, og hvor nøgent end deres Foretagender berettes os, saa meget kunne vi dog indse, at disse opmærksomme Iagttagere af Fjendernes indre Tilstande, disse nysgjerrige og lærenemme Vikinger have fulgt denne Strid i Frankerriget med den største Opmærksomhed. Vi have set dem sidde ventende ved de store Flodmundinger — ikkun biende paa den gunstige Tid til at storme ind i det belejrede Land. Men det kan heller ikke undgaa vor Opmærksomhed, at Vikingerne endnu havde en vis Sky for at trænge op i Floderne. Det var voveligt saaledes at løbe op ad ukjendte Strømme forbi Skanser og Vagtposter. De ønskede aabenbart, at særligt gunstige Forhold skulde hjælpe dem paa Vej paa disse Flodfarter, som senere skulde være deres bedste Middel til at skræmme og sejre over Fjenden.

En saadan gunstig Omstændighed maatte det aabenbart være, naar indre Uroligheder kaldte Tropperne og den almindelige Opmærksomhed andetsteds hen.

Derfor er det mærkeligt at se, at netop som de splidagtige Brødres Hære drage sammen mod hinanden — netop da skulle Vikingerne for første Gang sætte Sejl op ad Seinen. Ikke sex Uger efter at Karl paa sit Hævntog var passeret over denne Flod, styrede en Vikingeflaade ned ad de samme Veje, ret som et manende Spøgelse om hvad de begyndte Begivenheder skulde afføde. Den 12te Maj 841 løb Normannen Oscher ind i Seinemundingen med en Flaade. Paa to Dage fandt han Vej ad det bugtede Løb til Rouen, som gik op i Flammer med sine Kirker og Klostre; saaledes brændte St. Ouens Kloster, medens Helgenens Ben i Tide bleve førte bort[1]). Den 16de Maj forlode de Byen og droge

[1]) Ann. Utic. 842 (se Le Prevosts Udgave af Orderic Vital): translatio S. Audoeni ep. quando N. vastauerunt Rotomagum et succenderunt monasterium illius idus Mai.

videre; og den 24de stak de Klostret Jumiéges[1]) i Brand, medens St. Vandrille blev skaanet til det den 25de kjøbte sig Sikkerhed med 6 Pund Sølv. Tre Dage efter kom Munkene fra St. Denis og løskjøbte 68 Fanger for 26 Pund Sølv. Men paa Maanedens sidste Dag droge Vikingerne atter til Havet og vilde ingenlunde oppebie den Kamp, som ventede dem fra Kongen og hans Tropper[2]). Flammerne af Rouen og de gamle ansete Klostre burde have aabenbaret Fyrsterne, hvilke Farer deres Tvedragt vilde hidkalde fra Havet.

Det er ikke ret muligt Andet end at man maa tænke sig en Forbindelse mellem den begyndende Borgerkrig og Vikingernes første Vovefart paa Seinen. Med Hensyn til Loire kunne vi aldeles sikkert paavise, hvorledes Tvedragten aabner dem Indgangen. Der var i Aaret 843 Strid mellem Grev Rainald af Herbauge og Grev Lambert, hvem Karl den Skaldede ikke vilde give Grevskabet Nantes, fordi han ansaa ham for bretonsk sindet. Lambert forenede sig da med Bretonerne for at styrte Rainald, ja han tog ikke i Betænkning at kalde en normannisk Flaade, som netop viste sig i Nærheden, til Hjælp. Lodset op af franske Førere løb Flaaden St. Hansdag til Nantes og anrettede et grueligt Blodbad paa denne By — og Vikingerne forlode fra den Tid ikke Noirmoutiers.

Ja, det forekommer mig, at man endogsaa med Hensyn til Garonne kan paavise, hvorledes den indre Splid magnetisk drager Fjenderne ind ad Floderne. Grev Bernhard af Septimanien og den spanske Mark

---

[1]) Jfr. Notkers Brev hos Dümmler, St. Gallische Denkmale 224 (Gemedia nuper a Nordmannis vastata).

[2]) Nøjagtigst i Chron. Font. 841 jfr. 851 (II. 301, 303); Høvdingen kaldes først Oscheri, derpaa Hoseri (mon ikke Hoscri?). Prud. 841.

havde i Kampene mellem Karl den Skaldede og Pippin vist en meget tvetydig Opførsel, hvorfor Karl 844 var rykket mod ham og laa med en Belejringshær foran Toulouse. Bernhard blev stævnet for Karl, dømt til Døde og halshugget. Denne Daad blev frygtelig hævnet paa Karls Hær af Pippin og Bernhards Søn, som i et blodigt Slag totalt nedhuggede en Afdeling af Hæren. Karl blev endnu en Stund liggende foran Toulouse, men maatte tilsidst hæve Belejringen[1]. Netop paa denne Tid[2] drager en Flaade Vikinger hærgende og brændende op ad Garonne til hen imod Toulouse. Annalerne omtale ikke, at disse to Begivenheder staa i Forhold til hinanden, men det er næppe rimeligt, at Vikingerne netop da tilfældigt skulde være komne saa langt Syd paa, som de ingensinde tidligere havde været, eller tilfældigt skulde være dragne saa langt op ad Floden, som de ingensinde senere kom. Det kan næppe fejle, at jo en Kaldelse eller dog i alt Fald de gunstige Borgerkrigsforhold have lokket dem derned.

Man kan maaske ogsaa paa en anden Maade se Vikingernes Forsigtighed i disse deres Prøveaar. Normannerne have vist ogsaa som Betingelse for de første Farter op ad Floderne fordret gode Vandstandsforhold. For at være sikre paa ikke at løbe paa Grund, for at kunne vende og krydse med Lethed, for om muligt at være i Bueskuds Afstand fra Flodbredderne, maatte de ønske rigeligt Vand i Floderne. Det fortjener i denne Henseende at erindres, at Vikingerne

[1] Wenck, Das fränkische Reich 84 ff.

[2] Den fulde Samtidighed lader sig ikke bevise, da vi ikke kjende den nøjagtige Tid for Normannertoget; Karls Togt mod Syd varer fra Maj—September (se Dümmler 232 ff. Wenck l. c.). Selv om der imidlertid ikke skulde være fuld Samtidighed. har Rygtet om disse Uroligheder i det sydlige Gallien aabenbart draget Vikingerne herned.

i lange Tider ikke kom længere op ad Rhinen end nogle Mil paa den anden Side Dursted, og at den første Gang de paa Plyndring løb helt op til Neusz (i Nærheden af Düsseldorf) er i Aaret 863, men da sige Annalerne os udtrykkeligt, at de benyttede den høje Vandstand, som var foraarsaget af den store Mængde Sne, der var faldet i Vinterens Løb og som nu tøede. Vi véd fremdeles, at et af de frygteligste Anfald paa Saksen, nemlig Overfaldet paa Hamborg 880, da en saa utallig Mængde Krigere og fornemme Høvdinger bukkede under — at det fandt Sted netop som Elben var stærkt opsvulmet. Og for nu at komme tilbage til Toget paa Seinen i Aaret 841, da synes det af Kilderne sikkert, at denne Flod i det samme Foraar havde en ganske betydelig Vandmængde [1]) — saaledes at Vikingernes første Flodfart i Frankrig ogsaa var begunstiget paa denne Maade.

---

[1]) Da Karl den 31te Marts kommer til Seinen, hedder det (Nithard l. II. c. 6; Pertz II. 658): Accedebat insuper, quod amnis inundans vada ubique denegaverat.

Tredie Kapitel.

Kong Alfred og de Danske.

Medens Vikingetogene mod Fastlandet løse sig op i en Række Farter, der vanskeligt lade sig knytte sammen, og hvor fra Modstandernes Side Alt synes Fejghed og Vankelmod, ligesom kun sjældnere en Skikkelse træder frem, der samler al Modstandens Kraft og Hæderen ved den i sin Person, er der i England en Mand, som tildrager sig Hovedinteressen, nemlig Kong Alfred. Om ham er det en Lyst at fortælle, hvad enten Beretningen angaar de Tider, da han kuedes af Vikingernes Overmagt, eller vi skulle berette om hans Sejre i Krigene. Alle Vikingetogene mod England samle sig i Grunden om ham; Vikingerne optraadte først en fem, sex Aar før hans Regeringstid med større Hære, som havde alvorligere Erobringer for Øje, og han kæmpede allerede da med i sin Broder Æthelreds Hær. Ogsaa hos hans Modstandere finder man en langt større Enhed end i de frankiske Lande. Det er en fortsat Krig mod den samme Vikingehær, som kun forøger og fornyer sig, men hvis enkelte Føreres Skæbne i Reglen kan forfølges fra først til sidst.

Det er alt bleven sagt, at Vikingerne i de første 30—40 Aar af det 9de Aarhundrede lode England mærkelig

urørt. Man kunde fristes til at sige, at Vikingerne oversad den gode Tid for Erobringen af Landet. Vist er det i alt Fald, at det samlede Rige, som opstod af de splittede angelsaksiske Lande den Gang da Vestsakseren Egbert lagde samtlige Englands Kongeriger under sin Herskermagt (829), har gjort betydeligt til at Landets Erobring blev Vikingerne langt sværere og at dets fulde Betvingelse først skulde finde Sted i Svend Tveskjægs og Knud den Stores Dage. Navnlig skulde det blive Vikingerne vanskeligt at bryde et saa stort Rige, naar det styredes med saa udmærket Kraft og Herskerdygtighed som af Egberts Sønnesøn Alfred [1]).

Forinden vi betragte den store Hærs Kampe med Angelsakserne, den Hær, som „skaffede sig Heste" og hvis Agt var at slaa sig til Ro i Landet, skulle vi som en Art Forspil se Vikingernes forskjellige Forsøg paa at erhverve sig Vinterly i Englands sydøstlige Landskaber.

Vi forlode Vikingerne, da de 850—51 toge Vinterkvarter paa Thanet ved Kentkystens Nordøstspids, der vel ogsaa en fire Hundrede Aar længere tilbage i Tiden havde været et af de første Punkter, som Erobrerne fra Fastlandets modsatte Kyst havde betraadt. Formodentligt er Thanet vedblevet at være en Vinterplads for Hedningerne, som har foraarsaget stor Uro for de nærliggende Landskaber. Vi se derfor Mændene fra Kent og Surrey give sig i Slag med dem paa selve Thanet. Skjønt mange Krigere faldt eller druknede paa begge Sider og de to engelske Anførere dræbtes, var Kampen dog uafgjørende. Imidlertid vare Vikingerne dog ikke blevne mere skræmmede derved end at de

---

[1]) De bedste Arbejder om Kong Alfred ere Lappenberg, Geschichte von England, Vol. I., og Pauli, König Aelfred und seine Stelle in der Geschichte Englands.

forlægge deres Vinterkvarter længere frem mod Themsen til Shepey, hvor de findes 855 under Anførsel af Halfdan, Ubbe og Ivar, altsaa de bekjendte Regnersønner [1]). Foreløbigt skulde de dog kun benytte Thanet som Udgangspunkt for Togter til andre Landre. Allerede den 19de Avgust 855 var deres Broder Bjørn (Bern) løbet ind i Seinen. 860 kommer en stor Hær paa 200 Skibe dragende fra Sommemundingen under Anførsel af Weland [2]). Krigerne gik løs paa Wessexs Hovedstad Winchester (N. for Wight), tog den med Storm og anrettede et stort Blodbad, under hvilket bl. A. alle Munkene bleve dræbte. Imidlertid havde Hampshire- og Berkshirevæbningen kæmpet med Normannerne og slog dem paa Flugt, saa de lod Byttet i Stikken og som Kvinder flygtede til Skibene [3]). Flaaden styrede derpaa tilbage til Frankrig [4]).

Dette var Forspillet — ikkun flygtige og halvt uheldige Besøg paa de Landskaber mod Syd og Øst, der laa paa Vikingernes Vej til Frankrig og Irland.

Med Aaret 865 begynde de egentlige Erobringstog mod England. Da lander en hedensk Hær paa Thanet, og den slutter Fred med Indbyggerne af Kent, som lovede at give dem Penge; men inden disse vare betalte, havde Hæren set Lejlighed til at stjæle sig bort ved Nat og hærge alle Kents østlige Landskaber. Det lille Øland har næppe forslaaet til saa stor en Hær, og vi

---

[1]) A.-S. Chron. 853. — Ann. Lindisfarn. 855. (Pertz, XIX. 506).

[2]) Prudentius 860: Dani in Somna consistentes . . ad Anglo-Saxones navigant.

[3]) A.-S. Chron. 860.

[4]) Hincmar 861: Dani . . de Anglis revertentes . . Sequanam ascendunt.

se den derfor i 866 som „en stor hedensk Hær“ tage Vintersæde i Øst-Angel, hvor de skaffede sig Heste og sluttede Fred med Provinsens Beboere [1]). [illegible] var vist kommen Forstærkning til den fra Frankrig, thi Normannerne forlode netop da en af de Øer i Seinen, de havde inde [2]).

Denne Hær skulde udrette nogle af de største Gjerninger, som Vikingetiden har at udvise.

Som sædvanligt er det de urolige indre Forhold, der kalde Nordboerne til Indfald i Landet og som de overalt véd at opdage. Men der var heller ikke mange evropæiske Lande, hvis Historie i den senere Tid var saa skændet af indre Uroligheder som Northumberland. Af de 8 Konger, som herskede i Aarene fra 737 til 796, var Ingen død en naturlig Død paa Tronen; de vare blevne dræbte, for saa vidt de ikke havde givet Afkald paa Magten eller vare blevne forjagne. Noget mere Ro var vel indtraadt under Kong Eanred, der i 33 Aar holdt sig paa Tronen, om end under indre Uroligheder. Efter hans Død indtraadte paa ny de hurtige Kongeskifter og de hyppige Tronran, og saaledes havde i Aaret 862 en Mand, der ikke var af kongelig Blod, svunget sig op paa Tronen og fordrevet den tidligere Konge Osbryht. Normannerne benyttede sig af Bevægelsen i Nationen, rykkede ind i Landet og den 1ste November 866 faldt York i deres Hænder med alle sine Rigdomme [3]). Nu forenede imidlertid de stridende Konger sig og drog med samlet Magt mod de Danske i York. En Del af Belejrerne slap ind i Byen, men derpaa veg Heldet fra dem, og mange Angelsakser faldt, deriblandt

[1]) A.-S. Chron. 865, 866.
[2]) Hincmar Pertz I. 471: Nortmanni mense Julio mare intrant.
[3]) Ann. Lindisfarn.: Kal. Novembris irrupta Eboraco.

de to Konger[1]. Denne Kamp fandt Sted Fredag før Palmesøndag den 21de Marts 867. De Danske plyndrede derpaa Landet saa langt Nord paa som til Tyne, og Folket i Bernicia (N. for Tyne) var saa skræmmet, at det sluttede Fred med dem, og en Englænder Egbert blev sat til at styre under de Danskes Overherredømme. Han efterfulgtes af Ricsig til i Aaret 875 de Danske selv tog ogsaa denne Del af Landet i Besiddelse[2].

I det følgende Aar drog den samme Hær ind i Mercia til Nottingham og tog Vintersæde i denne paa Klipper byggede befæstede By. Men Burhred, Merciernes Konge, og hans Stormænd sendte Bud om Hjælp til Æthelred, Wessexs Konge, til hans Broder Alfred og til Østangels Konge, Edmund; de kom Alle til Stede med deres Hære, ja selv Ærkebispen af Canterbury og mange andre høje Gejstlige droge mod Hedningerne, uagtet den Ledingsfrihed, som tilkom dem, og deltog i Belejringen; thi man indsaa nu i England, at de Danske vilde være farlige for hele Landets Ro. Lige over for Hedningernes Udholdenhed kunde de imidlertid Intet udrette; de Danske vilde ikke forlade Murene, og en

---

[1]) A.-S. Chron. 867; Ann. Ulton. 866; Ann. Cambriæ 866; Brut. 866; Three Fragments 159, 173; Ann. Lindisfarn.; Simeon.

[2]) Tidsregningen med Hensyn til de to Kampe er lidt vanskelig. Lappenberg og Pauli have 1ste Nov. 867 og 21. Marts 868. Men det forekommer mig, at man af følgende Grunde maa sætte Kampene et Aar tidligere. (1.) A.-S. Chron. (6 Haandskrifter af 7), Æthelwerd, Simeon, Asser og Florentius have alle 867. (2.) Ann. Ulton. har 866 (for Ællas Fald), og da nu 865 med sin Solformørkelse er = 866, er vel 866 = 867. (3.) Simeon har en udtrykkelig Datobestemmelse, som passer paa 867: Fredag før Palmesøndag 12 Kal. April. Florentius og Ann. Lindisf. have: „die Palmarum", hvad der vist er en uheldig Forkortelse deraf. (4.) Imellem Edmunds Død (870) og Yorkslaget synes der efter Annalerne at være gaaet mindst 3 Aar.

Fred blev sluttet [1]). Armeen vender da tilbage til York med uhyre Bytte og bliver siddende der et Aar [2]).

870 drager Armeen over Mercia ind i Østangel og slaar Vinterlejr ved Thetford (i Norfolk). En anden Skare sejler fra York til Lindsey og giver sig til at plyndre. Klostret i Bardeney (Ø. for Lincoln) gaar op i Flammer og Munkene dræbes Hver og En [3]). Derpaa gaa de frem med Ild og Sværd til Kesteven (et af de Distrikter, hvori Lincolnshire deltes). Grev Algar den Yngre samlede under sine Faner alt det unge Mandskab fra Hoyland (Lincolnshires sydlige Del). Under ham stode Wibert og Lefric, som den taknemlige Egn endnu mindes med Stolthed, og dernæst Lægbroderen Toli, der tidligere havde været Ridder og hvis Krigerdygtighed var vidt bekjendt i Mercia; ham fulgte Crowland Klosters Skare, 200 djærve Mænd, mest bestaaende af Flygtende fra de af de Danske plyndrede Egne. En Skare paa 300 Krigere kom til Algars Fane fra Deping, Langtoft og Baston, dernæst Ridder Morcard med sine talrige Tjenere og fra Lincoln Osgod med sin Trop paa 500 Mand. I alt talte Hæren c. 8000 Mand. Alle samlede sig ved Kesteven, hvor Kampen stod Mauritii Dag (22de Sept.); 3 danske Konger foruden en Mængde menige Krigere faldt. Sejrherrerne forfulgte Fjenden lige til Lejren, men her blev der gjort en fortvivlet Modstand, og da Natten kom, førte den tapre Greve sine Tropper tilbage [4]).

---

1) A.-S. Chron. 868. Kemble, Codex Diplom. Nr. 297.

2) A.-S. Chron. 869: þær sæt an gear. De latinske Annaler: anno integro.

3) Om Gjenopbyggelsen se Guill. Malmesb. gesta pontif. (ed. Hamilton) S. 312.

4) Dette og det Følgende efter Vastatio monasterii Medeshamstede (Langebek II. 52 ff.) og efter Ingulph.

I selve denne Nat ankom der imidlertid en stor Forstærkning til Lejren, hvad enten den nu kom fra Vikingernes Fædreland, som den gamle Optegnelse vil, eller fra andre Vikingehjem.

Under Anførsel af de fem Konger Gudrum, Bagseg, Oskitel, Halfdan og Hamond og de fem Jarler Frene, Ivar, Ubbe og den ældre og yngre Sidroc, med talløse Skarer i Følge, byttebelæsset og ledsaget af Hustruer og Børn, var denne nye Hær draget gjennem Landet og stødte til sine haardt betrængte Landsmænd. De Kristne bleve ved Efterretningen herom betagne af en saadan Forfærdelse, at da Morgensolen atter skinnede paa de Kristnes Faner, var kun en Fjerdedel af Hæren bleven disse tro. Greven lod læse Messe og uddelte Sakramentet og opstillede derpaa i den tidlige Morgenstund sin Slagorden. Paa højre Fløj stod Tolis og Ridder Morcards Delinger, paa venstre Fløj Lincolnhøvdingen Osgod og Ridder Harding fra Reihale; selv stod han i Midten med sine Seneshaller.

Gaarsdagens slette Udfald havde i højeste Grad ophidset de Danske, og under Sorg og Klage havde de ved Daggry begravet de faldne Konger i en By, som forhen hed Laundon, men senere blev kaldt Trekingham.

Nu skulde Sværdene prøves paa ny, og de tvende Hære gik mod hinanden. Kampen varede til Aftentide, men Hedningerne kunde Intet udrette mod de Kristnes Skjoldborg, som lige urokkelig modstod Sværdenes Hug og Spydkast. Det lakkede alt ad Aften, og af Frygt for at man ikke skulde naa til en endelig Afgjørelse, forsøgte de Danske et af deres gamle Krigspuds. De lod sig slaa paa Flugt, og uagtet de forsigtige Hærføreres Advarsel var det umuligt at holde de engelske Krigere tilbage; i deres Iver kastede de sig i uordnede Skarer ud over Sletten paa Forfølgelse af Fjenden. Nu vendte imidlertid Hedningerne om fra den forstilte Flugt

og fór som rasende Løver ind mellem de spredte Fjender. Kun Grev Algar og Toli lykkedes det at faa deres Krigere samlede sammen omkring en Høj og at organisere en alvorlig Modstand mod de fremtrængende Barbarer. Men Alt maatte segne for deres Indhug, og snart laa den lille Skare afsjælet paa Græsset, saa at kun nogle faa unge Mænd fra Sutton og Gedney undslap til Skovene efter at have kastet deres Vaaben. Disse naaede den følgende Morgen til Crowland netop som Abbed Theodor og hans Brødre læste Morgenvigilien for Altret. Man stimlede sammen ved Kirkedøren for at høre det sørgelige Nyt. Abbeden sendte alle de yngre Munke bort og beholdt kun hos sig de Ældste og nogle Drenge. Det gjaldt dernæst om at redde Klostrets Skatte. Relikvierne og de Herligheder af Guld og Sølv, hvormed Konger og fromme Mænd havde betænkt Klostret, bleve ladede i en Baad. Højaltrets med Guld indlagte Bord, som Kong Wiglaf engang havde givet dem, og en Del Bægere og Kobberkar bleve kastede i Klostrets Brønd; men Bordpladen ragede op af Vandet, og da man i det Samme saa Branden af Byer i Kesteven, maatte Munkene flygte afsted i deres Baad; man véd ikke til den Dag idag, hvor Abbeden fik Bordet skjult, thi han og de andre Munke dræbtes. I fire Dage opholdt de flygtende Munke sig, 30 i Tallet, i Ankarig Skov. Abbeden og de andre Tilbageblevne iførte sig imidlertid Klæder som til Gudstjeneste, og samlede i Koret, udførte de de sædvanlige Tider og sang Davids Salmer. Netop som de efter endt Messe nød det hellige Sakrament, brød Hedningerne ind i Kirken, og Kong Oskitel nedhuggede med egen Haand den gamle Abbed foran Højaltret. De Danske sloge nu ned for Fode, og da nogle Munke gave sig paa Flugt, bleve de alle grebne og pinte for at afgive Tilstaaelse om, hvor Rigdommene vare skjulte. Da den 10 Aar gamle Turgar saa Sub-

prioren blive dræbt i Refektoriet, forlangte han at finde Døden ved sin Herres Side, men Jarl Sidroc fik Medynk med den smukke Dreng, trak ham af hans Kutte og gav ham en dansk kortærmet Kappe (collobium) paa; han paabød ham at gjøre Alt, hvad han saa de Andre gjøre, og saaledes blev han reddet — den Eneste af Alle, baade Gamle og Unge, der skaanedes, og ham skylde vi den paalidelige og omstændelige Kundskab om disse Dages Historie. Imidlertid opbrød de Danske overalt Gravene i Haab om dér at finde de Skatte, de søgte, men de traf paa Intet uden skimlede Ben, hvorfor de tilsidst tredie Dagen efter deres Ankomst (26de Sept.) stak Ild paa Kirken og Klostret, der med samtlige andre Bygninger nedbrændte.

Den danske Hær rykkede derpaa med store Hjorder af Fæ og Kvæg i sit Følge frem mod Medeshamstede. Egnens Beboere vare tyede ind bag Klostrets Mure, og Portene vare stængede og forskansede. De Danske angreb dem med Maskiner og Kastevaaben, men netop som Hedningerne ved det andet Anfald trængte ind i Klostret, blev i selve Indgangsdøren Jarl Ubbes Broder Lubba [1]) saa alvorlig truffet af et Stenkast, at han maatte bæres bort af sine Krigere og halvdøende førtes ind i sin Broders Telt. Ubbe var ude af sig selv af Raseri og fór voldelig frem mod Alle, men især mod Munkene, og hverken den ærværdige Abbed eller hans Brødre undslap Døden. Jarl Sidroc advarede den unge Turgar om ikke at komme Ubbe for Øje.

Altret og Helligdommene bleve sønderbrudte, den store Bogsamling blev brændt og de talrige Munkebreve ligesaa. De hellige Jomfruer Kyneburges, Kyneswythes og Tilbes Helligdomme traadtes under Fødder. Endelig

---

[1]) Ingulph: Tulba.

blev Klostret og Kirken stukket i Brand, og Luerne fortærede i 14 Dage alle Bygningerne.

Derpaa drog Hæren videre med alt det umaadelige Bytte, den havde samlet, mod Huntingdon. De to Jarler Sidroc fulgte stedse med Bagtroppen for at beskytte denne ved Transporten over Vandløbene. Ved Overgangen over Floden Nen bleve to af Lastvognene hængende, og Hestene druknede. Medens den unge Sidrocs Mandskab var beskæftiget med at læsse Varerne over paa andre Vogne, saa Turgar Lejlighed til at undslippe til en nærliggende Skov, og næste Morgen var han tilbage i Crowland. Han traf her Munkene, der Dagen i Forvejen vare vendte hjem fra Ankarig, i fuld Beskæftigelse med at slukke den Ild, som endnu hærgede Bygningerne. Snart efter kom Prior Toret fra Ankarig og bad dem om at gaa med til Medeshamstede og hjælpe til at de ulykkelige Munkes Lig, som nu Rovfugle og vilde Dyr hjemsøgte, kunde blive begravne i kristen Jord. Den lille Skare drog afsted og fandt endelig efter megen Anstrængelse under de store Hobe Ligene af 84 Munke, som de begravede i en fælles stor Grav paa St. Cæcilie Dag (22de Nov.) og satte et værdigt Stenminde derover.

Imidlertid fortsatte Hedningerne deres Vej til Cambridge, til Bispesædet i Saham, der blev brændt[1]), og til Klostret i Ely. Dette ligger ved Ouse, omgivet af Vandløb og Sumpe, og tillader endog kun vanskeligt, at Skibe nærme sig det. Egnens Rigmænd havde sendt deres Kostbarheder til det af Naturens Haand saa vel forvarede Sted, men de Danske erobrede det med Lethed, Munkene og Nonnerne faldt for deres Sværd og store Rigdomme kom i deres Vold[2]).

---

[1]) Will. Malm. gest. pont. II. § 74 Ed. Hamilton S. 153.

[2]) Vita Ethildrithæ hos Mabillon II. 770. Historia Eliensis I. c. 40, 41.

Omtrent paa denne Tid drog Aldorman Ulfketil mod de Danske, som laa i Thetford, men blev slaaet af dem efter en haard Kamp. —

Den danske Høvding Ivar — som siges at have erobret en stor By og øvet frygtelig Blodbad paa Indbyggerne — sendte nu Bud til Østanglernes Konge Edmund og opfordrede ham til at falde fra Kristendommen og være hans Underkonge. Edmund svarede naturligvis nej, men at han har gjort noget alvorligt Forsøg paa Modstand, mærker man ikke; han erklærer, at Folket ikke skal lide for hans Skyld, og da han senere paa Aaret falder mellem de Danskes Hænder, viser han, at han med Taalmod kan udholde en pinlig Død, thi det siges, at Vikingerne bandt ham til et Træ og skød til Maals efter ham [1]).

Med underligt forskjelligt Syn kunne Historikerne se paa mærkelige Mænds Liv og Færd. Edmund er bleven optaget som Helgen i den katholske Kirke, og han har været en af de mest hædrede og videst tilbedte. Man kan dog ikke ret forstaa, at hans Skæbne har kunnet lokke til Beundring. Lappenberg fortæller vel, hvorledes Edmund „fuld af kjærlig Omsorg for sine Undersaatter og i den reneste Pligtfølelse prisgav sit Liv“, og at de Ord, som Legenden lægger ham i Munden, „stille ham i Række med de værdigste af Trosheltene“. Men i hans Levnetsbeskrivelse kan jeg ikke finde Andet end den viljesvage Mands Hengivelse i Døden, og man læser Intet om, at Kongen før Vikingernes

---

[1]) Langebek II. 56: Hist. S. Edmundi hos Surius, Sanct. Histor. VI. 441. I Følge Assers Annaler døde Edmund secunda feria, indict. 3, luna 22, hvad altsammen passer paa (20de Nov.) 870. Florentius har ved Aaret 870, at Edmund „ut in sua legitur passione“ døde „20de Nov., Ind. 2 , die Dominico“, hvad der vilde passe paa 869, men vist er urigtigt, da Aar og Dag ellers overalt angives til 20de Nov. 870.

Ankomst havde virket for en dygtig og energisk Modstand, hvor imod man ser, at han, da de begynde at erobre Landet, opgiver al Tanke om Forsvar. Det kan tilgives det fromme Sværmeri, at det søger Martyrdøden, men ikke at det derved til Side sætter andre Pligter, — og hans Pligter som Landets Fader og Regent paabød ham at samle Alle til Modstand, at opmuntre, organisere og være udholdende. Dette udtaler jeg ikke for at være partisk mod de Kristnes Konge til Ros for de hedenske Røvere; men det rigtige Standpunkt bør ikke glemmes, selv om man staar over for en Mand af saa fromt Gemyt. Er Edmund værdig til Helgenglorien, saa er det i alt Fald ikke oplyst i den smagløse Legende om ham; i de Danskes Pinsler ligger der næsten en Spot mod den fredsommelige Konge. Dette Standpunkt fastholder jeg ogsaa for at den rette Storhedsglans kan falde over en saadan Helt og Landsfader og dog til samme Tid from Kristen som Kong Alfred den Store. Kong Alfred blev ikke kanoniseret, men jeg tror sikkert, at Kirken kan misunde den profane Historie en saa from og ædel Helt. —

Fra nu af drager Normannerhæren saa viden om som den ingensinde havde været før. Tidlig paa Aaret 871 rykker den frem til Reading paa Themsens sydlige Bred (i Berkshire). Themsens og Kennets Vande skærme denne By paa alle Sider undtagen mod Syd, hvor Vikingerne opkastede deres Forskansning. Allerede tre Dage efter deres Ankomst vilde en Afdeling under Anførsel af tvende Jarler herfra drage Syd paa, men Aldorman Æthelwulf stillede sig med sine Skarer i Vejen og slog dem ved Inglefield, hvor en Jarl Sidroc faldt [1]. Fire Nætter efter kom Kong Æthelred og hans Broder Alfred med en betydelig Styrke foran Reading. Enhver,

---

[1]) A.-S. Chron. 871.

der viste sig udenfor Byens Mure, blev slaaet ned, saa at Hedningerne styrtede ud af Portene, som den tirrede Ulv fra sin Hule, og søgte Kamp. Der blev da ogsaa givet dem Lejlighed dertil, og Vikingerne hævnede deres Nederlag, saa at endog Æthelwulf, der nylig havde sejret, bed i Græsset. De Danske forfulgte de to Hærførere lige til Wistly Green (ved Twyfort og Windsor), hvor de frelste sig ved at gaa over Themsen paa et Vadested, som var ukjendt for de Danske [1]).

Fire Dage efter kæmpede de to Brødre paa ny med Hæren ved Ashdown. Normannerne havde stillet sig op paa en Højde i tvende Delinger, der anførtes, den ene af Kongerne Bagsecg og Halfdan, den anden af Jarlerne Asbjørn, Fræne, Harald og de to Sidroc'er. Lige over for var den engelske Hær opstillet, og en enlig Tjørn stod som et Mærke mellem de to Slagordener [2]). Medens den engelske Konge skulde angribe de fjendtlige Kongers Afdeling, var det Bestemmelsen, at Alfred skulde give sig i Kamp med Jarlernes. Æthelred vilde imidlertid ikke begynde Kampen før han havde hørt Messen til Ende. Alfred, der utaalmodig ventede paa Gudstjenestens Slutning, kunde ikke betvinge sig længere, da han saa Fjenderne rykke frem; han „styrtede som et vildt Svin løs paa Fjenderne“, der ikke ret havde faaet Tid til at samle sig paa det i øvrigt saa gunstige Terræn. Ogsaa Æthelred maatte nu give sig i Kamp, og denne blev haard og blodig, men de tapre Engelske sejrede, og mange Tusinder bleve slagne, derimellem

---

[1]) Dette kun hos Gaimar V. 2964.

[2]) Asser: „erat quoque in eodem loco unica spinosa arbor, brevis admodum, quam nos ipsi nostris propriis oculis vidimus“, hvilket Pauli S. 102 urigtigt gjengiver ved en Lund af lav, men tæt Væxt som en grøn Mur. — Jfr. hvorledes et Æbletræ spiller en Rolle i Kampen ved Senlac (Hastings).

Kong Bagsecg og alle Jarlerne[1]. Sakserne forfulgte dem den følgende Dag og Nat lige til Reading, og Mange faldt ogsaa paa denne Flugt, saa at der ikke længe i England var hørt om et saa stort Mandefald. Fjorten Dage senere kæmpede atter de tvende Fyrster med Hedningerne ved Basing (i Hampshire), men da var Sejren de Danskes, og to Maaneder senere stod Kampen ved Merton i Surrey, hvorom det hedder, at Sejren var Englændernes og de slog begge de Danskes Delinger paa Flugt til sent paa Dagen, men dog beholdt de Fremmede Valpladsen og Bisp Heahmond af Sherborne faldt. Efter denne Kamp — men om det var en Følge af den, vides ikke — døde Kong Æthelred den 23de April 871, og hans Broder arvede hans Rige. Alfred maatte først besørge sin Broders Jordefærd i Wimborne, men derefter greb han paa ny til Vaaben mod de Danske, som imidlertid havde faaet Forstærkning sendt til Reading af en frisk Sommerhær[2]. Det første nye Sammenstød var ved Wilton (i Wiltshire) paa en Højde, liggende paa venstre Bred af den lille Strøm Wiley ikke langt fra Salisbury; Kampen var haard, men da anvendte de Danske, som vare langt talrigere, med Held deres gamle Krigspuds: den forstilte Flugt[3], og Sejren blev deres.

Endnu tre større Kampe foruden mindre Fægtninger forefaldt i Aarets Løb Syd for Themsen, og paa dansk

---

[1]) Pauli S. 103 lader Æthelred med egen Haand dræbe Bagsecg; hvis denne Fortolkning af Henrik af Huntingdon var rigtig, maa Alfred ogsaa med egen Haand have dræbt de fem Jarler: reges contra quos pugnavit rex Æ. et occidit regem B.; ex alia parte . . consules . . contra quos pugnavit Alfred et occidit quinque consules.

[2]) Jfr. Steenstrup, Indledning 274.

[3]) Asser: terga in fugam verterunt. Sed, proh dolor! decipientes iterum peraudacitatem persequentium in prœlium prodeunt. Pauli oversætter dette urigtigt ved at et uset Detachement rykkede frem.

Side mistede i alt 9 Jarler og 1 Konge Livet, men tilsidst maatte Vestsakserne dog slutte Fred og kjøbe Vikingerne til at drage bort fra deres Land. Alfred var ikke stærk nok til ogsaa at skaffe sin Svoger Burhred, Mercias Konge, fri for disse Gjæster, og derfor drog de nu til London og tog Vintersæde dér (871—72). Mercierne indsaa, at de ingen anden Udvej havde end at udkjøbe Vikingerne, hvorfor de sluttede Fred med dem og betalte dem Skat [1]), og Armeen rykkede da tilbage til Northumberland og tog Vinterkvarter ved Torksey i Lindsey. Sandsynligvis har Halfdan været Anfører for en Del af denne Hær, da man kjender Mønter med Paaskrift Alfdene rex og paa den anden Side Londons Monogram [2]).

Saaledes havde Angelsakser og Vikinger i en lang Aarrække kæmpet omtrent uafbrudt med hinanden. Northumberland, Mercia og Østangel havde de Danske efterhaanden besat, og Konger og Folk maatte bøje sig for dem. Blodige Kampe havde tilsidst staaet ved Themsens øvre Løb, men Vestsaksernes Konge satte Grænse for Vikingernes Fremtrængen, og Alfred havde skaffet Sydengland Fred for disse Plyndrere. Vikingerne maatte indse, at Kampen skulde tages op paa en ny Maade; vi skulle nu snart se dem knytte deres Bevægelser nærmere til Kysten og manøvrere ved samtidig Anvendelse af Hær og Flaade. Det er smukt at se, hvorledes Kong Alfred nu, da der var undt ham lidt Pusterum, strax var i Virksomhed for at sikre sit Rige

---

[1]) Æthelwerd: stipendiaque statuunt. Asser: pacem pepigerunt. Kemble, cod. dipl. Nr. 303: Eanulf minister regis consentiebat . . immenso tributo barbarorum eodem anno, quo pagani sederunt in Lundonia.

[2]) Haigh, coins of the Danish kings of Northumberland S. 28—29 (Archæol. Æliana VII). Hawkins, silver coins of England S. 79.

ogsaa paa andre Maader. Han drog ud paa Søen med sin Flaade, gav sig i Slag mod 9 Skibe, tog ét af dem og jog Resten paa Flugt (Sommeren 875).

Kong Alfreds næste Kampe med Vikingerne skulde blive af langt alvorligere Natur og hans Magt bringes sin Undergang saa nær som muligt — da den atter hæver sig i sin fulde Glans. Inden vi fortælle om denne Vikingedramaets anden Akt, skulle vi dog se, hvorledes de Danske havde tilbragt de mellemliggende roligere Aar.

Fra Torksey var Hæren i 874 draget til Repton i Derbyshire og havde taget Vinterkvarter. Det ærværdige Kloster, der var Begravelsesplads for Mercias Konger, blev ødelagt, og de fordrev Kong Burhred, Alfreds Svoger, der havde tilegnet sig det rige Jordegods, som tilhørte det ødelagte Kloster i Bardeney og andre Stiftelser, og delt det mellem sine Krigere. Burhred drog til Rom, hvor han døde, og de Danske indsatte til Regent i hans Sted en Coelwulf. Denne var en uforstandig Hersker og aldeles afhængig af de Danske, som lod ham vide, at de hvert Øjeblik kunde tage Magten fra ham. Han tillod sig al Art af Uretfærdighed; Bonden blev udpint, Kjøbmanden plyndret og høje Skatter udskrevne — indtil Danskerne selv bleve forbitrede over hans Fremgangsmaade og toge Magten fra ham, ja de berøvede ham endog det Nødtørftigste, saa han døde i Elendighed[1]).

Nu begyndte Vikingehæren at tænke paa selv at tage de erobrede Landsdele i sin Vold. Hæren delte sig i to Hold, hvoraf et under Anførsel af Halfdan drog til Northumberland og tog det i Besiddelse (875, se

[1]) A.-S. Chron. 875, 877. Ingulph. Flor. Wigorn. 874.

næste Kap.). Den anden Del af Hæren rykker under de tre Konger Gudrum, Oskytel og Amund fra Repton til Cambridge og sad dér et Aar.

Vikingehæren havde sikret sig en saa god Stilling, at den kunde være tryg for Angreb fra Landsiden. Den giver sig til at anfalde Alfreds Lande paa ny og begynder Kampen i Vest.

Saaledes kom pludselig en Hær til Syne for Wareham, dette befæstede Kloster, der ligger i Dorsetshire mellem tvende Floders Udløb, der beskytte det paa bedste Maade, undtagen fra Vestsiden, hvor Stedet er landfast; det var en Del af Cambridge-Armeen, der var draget derned [1]). Kong Alfred drog imod dem, og det kom til Overenskomst med Kongen om at Vikingerne skulde forlade hans Rige. Kongen bestemte selv, hvilke Gisler man skulde give, og Vikingerne maatte sværge først paa Alfreds Relikvier og derpaa paa deres hellige Ring, hvad de hidtil aldrig havde villet forpligte sig til lige over for en fremmed Nation. Ikke des mindre stjal i en følgende Nat ved Midvintertid Rytteriet sig bort fra Hæren til Exeter, et andet vigtigt Punkt ved Kanalen. Alfred skyndte sig efter dem, men kunde ikke naa dem før de vare i deres Fæstning. Nu skulde Skibene ogsaa sejle derhen med Fodfolket, men de opholdtes af slet Vejr og foruroligedes af Fjenderne, og da de endelig kom afsted, lagde en tæt Taage sig paa

---

[1]) A.-S. Chron. 876: Her hine bestæl se here into Werham Westseaxna fyrde, hvilke dunkle Udtryk maa oversættes saaledes, at Vikingehæren undgik den vestsaksiske Armees Opmærksomhed og kom til Wareham (vistnok baade til Søs og til Lands, jfr. det Følgende). Æthelwerd har oversat det aldeles urigtigt: at Cambridgearmeen „conjecit statum communem cum occidentali exercitu, quod ante non usi sunt“. Jfr. Earles Fortolkning i hans Udgave af Chroniclen S. LIX. 304.

Vandet, en Storm blæste op og 120 Fartøjer gik under paa det lange Klipperev ved Swanage [1]).

Alfred indesluttede dem i dette nye Stade i Exeter, og de gave ham saa mange Gisler, som han vilde have, og svore høje Eder og holdt ogsaa Fred det Aar [2]).

Men vi have set, hvorledes Vikingerne kun synes at betragte en Ed for gjældende det Aar, den blivev aflagt, og saaledes gaar det igjen — næppe var Aaret 876 forløbet før de den 12te Dag efter Jul [3]) drog til Chippenham i Wiltshire paa Avons østlige Bred og hærgede Vestsaksernes Land [4]).

---

[1]) Lappenberg I. 315 siger om Udfaldet fra Wareham: „bei Nacht überfielen sie die Reiterei des Königs, metzelten die Krieger nieder etc.", og dette har ogsaa Pauli S. 116 og andre Forfattere, men det grunder sig aabenbart paa en sældgammel Misforstaaelse. A.-S. Chron. har ved 876—877: hi þa under þam hi nihtes bestælon ðære fyrde se gehorsade here into Exanceastre . . . and se sciphere seglode west ymbutan. Asser S. 478 og Florentius S. 558 oversætte saaledes: [exercitus] nocte quadam foedere disrupto omnes equites quos [rex] habebat occidit, versusque inde Domnoniam . . . direxit etc. Da den angelsaksiske Text Intet har om dette Rytteri, der blev slaaet, da Oversættelsen paa den anden Side har overset den dobbelte Expedition ad Sø- og Landvejen, da fremdeles de saakaldte Assers Annaler aabenbart give den rette Læsemaade af Latinen occidentem versus in Domnoniam, og da et andet Haandskrift af Asser desuden tilføjer den rigtige Oversættelse (S. 480): exercitus Werham deserens partim equitando partim navigando etc., — saa kan jeg ikke indse Andet end at Historien om det nedhugne Rytteri er fremkommet ved en Fejllæsning og Misforstaaelse og maa opgives.

[2]) A.-S. Chron. 877. Flytningen er sket 876—77, siden Annalerne dele Beretningen paa de to Aar. Æthelwerd siger: in sequenti anno . . . tempore hyberno.

[3]) Her hine bestæl se here on midne winter ofer 12. niht to Cyppanhamme. A.-S. Chron. 878.

[4]) Asser S. 480 har Exancestre deserens, Florentius: pars apud E. resedit, pars Merciam adiit, og det synes rimeligt, at de ere komne fra Exeter; men A.-S. Chron. har i sin Beretning: on hærfeste gefór se here on Myrcna land, saa at de synes fra Exeter at være gaaede til Mercia og derfra til Chippenham.

Paa samme Tid gjør „Halfdans og Ivars Broder", altsaa en Regnersøn, og formodentlig Ubbe et Indfald paa Anglesey, hvor Kong Roderik slog dem i to Slag, et ved Bengole og et ved Menegid[1]). Men Ubbe gik derfra til Sydwales, hvor han overvintrede med sine 23 Skibes Mandskab og øvede et stort Blodbad paa de Kristne og sparede hverken Kirker eller Klostre, saa at Kong Roderik maatte flygte til Irland[2]). Derpaa drog disse Danske til Devonshire og belejrede Borgen Cynwith, som ganske vist kun havde simple Mure om sig, men hvis Beliggenhed udgjorde dens bedste Beskyttelse. Normannerne stolede imidlertid paa, at Borgen var daarligt forsynet med Vand. Mange af Kong Alfreds Mænd vare tyede derhen med deres Mandskab, og de vilde ikke udsætte sig for Hunger og Tørst, men hellere vælge et Slag, hvorfor de en Morgen tidlig gjorde et pludseligt Udfald og slog den hele danske Hær, saa at kun Faa naaede til Skibene. 1200 nævnedes som Faldne, og blandt Byttet var den Ravnefavne, som Ivars og Ubbes Søstre havde syet[3]).

Imidlertid var der Vikinger i Mængde tilbage i Sommersetlandet og nærliggende Egne, og Alt var Elendighed. Befolkningen blev slæbt bort af de Fremmede eller maatte fly over Havet[4]); og en stor Part af disse

---

[1]) Caradoc S. 33.

[2]) F. M. 874; Ulton. 876; Chron. Scot. 877. Roderic . . . venit in Hiberniam in refugium ab alienigenis nigris.

[3]) Asser S. 481. Florentius. Cynwiths Beliggenhed ukjendt.

[4]) Til en saadan fejg Flugt sigtes maaske i et Brev af Kong Edvard af 901, Thorpe, Diplom. Anglicum S. 148: ista vero prænominata tellus (i Wiley, i Wiltshire) primitus fuit præpeditus a quodam duce, nomine Wulhere, et ejus uxore, quando ille utrumque et suum dominum regem Ælfredum et patriam ultra jusjurandum quam regi juraverat et suis omnibus optimatibus sine licentia dereliquit.

Landskabers Beboere underkastede sig de Danskes Herredømme [1]).

Det saa unægteligt sørgeligt ud for England. Mercia, Østangel og Northumberland vare uafvristeligt i Danskernes Vold; intet Punkt ved Sydkysten kunde være sikker for deres Indfald; nu begyndte der ogsaa at danne sig et dansk Rige ved Avon! Kongen havde ingen Hær at sende i Kamp mod Hedningerne; de Kræfter, som fandtes, vare splittede, og der var ingen Lejlighed til at faa dem samlet.

Alfred flygtede i Vintermaanederne 877—78 omkring fra Sted til Sted og maatte skjule sig i Skove og Sumpe. Det er denne dybe Fornedrelsestid, som Sagn og Legende har forskjønnet med saa mange smukke Træk, der vise, hvor kjær Mindet om denne Fyrste var Nationen, ligesom Sagnet har forvandlet disse faa Maaneders ulykkelige Omflakken til lige saa mange Aars Elendighed. Det hedder sig, at Kongen kun med nogle faa Ædlinge og Riddere vankede om i Sommersetshire og ernærede sig ved hvad han kunde røve fra Hedningerne eller fra de Angelsakser, der havde givet sig under de Danskes Magt. I nogen Tid havde han saaledes Bolig hos en Kvæghyrde, og som en Dag dennes Hustru, der ikke vidste, hvo deres Gjæst var, bagte Brød, blev de brændte uden at Kongen, som sad i Nærheden og syslede med Bue og Pil, tog vare derpaa, saa at Konen tiltalte ham med haarde Ord:

Brødet i Ilden brændes, — og Du vender det ikke, Du Tosse!
Alt for tidt ved mit Bord har dog smagt Dig den velbagte Simle.

Kongen med sine Mænd byggede et lille Fort paa Æthelney (Prinse-Øen), der ligger hvor Tone forener sig med Parret. Det lille Øland er kun faa Acres i Omfang,

[1]) S.-A. Chron. 878. Asser.

men laa godt afsides og forvaret. Ved en Bro blev det sat i Forbindelse med Fastlandet, og en Skanse forsvarede Brohovedet mod Fjendernes Indtrængen. Stedet har kunnet kjendes igjen efter Krønikeskrivernes nøjagtige Opgivelse, og desuden har et berømt Smykke, der nu opbevares i Ashmolean Museum i Oxford — en i Guld indfattet sleben Krystal[1]), som bærer „Aelfred“s Navn og som i 1693 fandtes paa denne Plet —, aflagt det gyldigste Vidnesbyrd om Stedets historiske Minder.

Det er denne lille Plet, som enhver Englænder maa betragte med samme Glæde som en Svensk eller Nordbo ser paa den af Kjær omgivne Høj paa Åsby Mark, paa Rankhyttan eller de andre Steder, hvorfra Gustav Vasa ordnede sin herlige Modstand mod de danske Undertrykkere i Sverrig. Det var fra denne Ø, at Alfred atter bragte Enighed og Orden i Modstanden mod Hedningerne og holdt Mod og Udholdenhed ved lige i Nationen.

Alle Englands tro Mænd i Sommerset-, Wilt- og Hampshire bleve indvarslede til at give Møde Syvugersdagen efter Paaske Øst for den store nu ryddede Skov Selwood ved Ecghbryhtssten. Her blev Enighed og fast Modstand svoret og Skarerne rykkede frem gjennem det skovrige Landskab den første Dag til Iley, den anden til Ethandun[2]). Her stod den afgjørende Kamp og Sejren fæstede sig nu atter ved det saa smukt rejste saksiske Banner. Danskerne maatte fly for den tætte Slagorden, hvori Alfred havde opstillet sine Krigere, og naaede deres Fort (Chippenham), som Alfred indesluttede.

---

[1]) Afbildet bl. A. hos Pauli S. 325. — Traditionen om Alfred paa Æthelney findes hos Asser (Monum. Britt. S. 480), Ingulph, Will. Malmesb. II § 121, Gorham, History of Eynesbury and St. Neots.

[2]) Se om disse Lokaliteter Earle l. c.

Da efter fjorten Dages Belejring de Danske følte sig udmattede og uden Haab om Hjælp, tilbød de Alfred Fred; de vilde give saa mange Gisler, som Kongen ønskede, uden selv at fordre nogen til Gjengjæld, og de vilde sværge Kongen Ed paa aldrig mere at komme i hans Rige. Kong Alfred gik ind herpaa, tilmed da deres Konge Gudrum ønskede at modtage Daaben. Syv Uger efter kom da ogsaa Gudrum med 30 af sine fornemste Mænd til Kongen ved Aller lige over for Æthelney, hvor Daaben foregik. De hvide Daabsklæder blev tagne af dem i Wedmore paa den ottende Dag. Endnu 12 Dage efter Daaben forbleve de hos Kong Alfred, som skænkede Gudrum, der fra nu af antog Navnet Æthelstan, rige Daabsgaver.

Imidlertid drog ikke strax Gudrum bort fra de vestlige Egne. Han blev siddende i Chippenham om Vinteren og fór derpaa til Cirecester, hvor de opholdt sig næste Vinter; først Sommeren derpaa drog Danskerne til Østangel, besatte Landet og delte det.

I Aaret 878 var en ny Skare Vikinger ankommet til England og var draget frem ad Themsen til Fulham noget ovenfor London, hvor den blev siddende Aaret om til den i Foraaret 879 drog til Gent[1]).

---

[1]) Ann. Vedast. 879. Chron. 880. — Jeg bemærker med Hensyn til Kronologien i det Følgende, at A.-S. Chron. fra 878 til 896 aabenbart i de fleste Opgivelser, og navnlig om Vikingetogene, er et Aar frem for den almindelige Tidsregning, hvorfor Lappenberg og Pauli have havt Uret i at følge den. (1.) A. Vedastini 879 om Vikingernes Overfart til Flandern svarer til A.-S. Chron. 880. (2.) Hærens Bevægelser i Frankrig angives et Aar for langt frem. (3.) Carloman dør 884; A.-S. Chron. 885. (4.) Pave Marinus dør 884, ikke 885. (5.) Normannernes store Nederlag i Frisland fortælles ved 885, i Stedet for ved 884. (6.) Overfaldet paa Rochester 885 fortælles af Ann. Vedast. 884. (7.) Vikingernes Tog fra Boulogne fortælles af Ann. Vedast., Asser og Æthelwerd ved 892, af A.-S.

Saaledes var nu Ro og Orden bragt til Veje. Alfred havde kæmpet den store Dyst med Vikingerne og sat en varig Grænse for deres Erobringer, rigtignok imod at finde sig i, at de tog store Dele af England i Besiddelse, men Skammen herfor kunde dog ikke falde paa Kong Alfred og Vestsakserne. Vel skulde det endnu en Gang komme til et langvarigt Felttog med Vikingerne, og vel skulde et stadigt Tilsyn med dem være nødvendigt, ligesom Smaakampe paa Landjord og Hav ideligt maatte fægtes med dem. men der var dog nu Udsigt til at forvandle disse utrættelige Krigere til fredelige Nybyggere.

Det maatte være en Opgave for de nærmest følgende Aaringer at bestemme Forholdet mellem de Nationer, hvorunder England skulde være delt. Fra et af de følgende Aar skriver sig da ogsaa den endnu bevarede mærkelige „Alfreds og Gudrums Fred", der ordner Forholdet mellem Englænderne og „alt det Folk, som boer hos Østanglerne" og bestemmer Grænselinien [1]). Skjellet skulde gaa op ad Themsen og Lea til dennes Kilde, derpaa i vestlig Retning til Bedford, langs Ouse og til Watlingastreet (hint store romerske Hærstræde, der strakte sig tværs over England gjennem Mercia til Chester). Længere fastsættes Grænsen ikke i det bevarede Forlig, vistnok fordi vi nu ere ude af Alfreds Lande. Der bestemmes end videre en Mandebod lige stor for Danske og Engelske af 8 halve Mark rent Guld;

Chron. 893. (8.) Ann. Vedast. 896: Huncdeus og hans Folk komme i Seinen. A.-S. Chron. 897: Vikingerne drage til Seinen.

[1]) Trykt i Thorpes og i Schmids Udgave af de angelsaksiske Love. Man maa give Schmid Ret i, at denne Traktat ikke kan skrive sig fra 878, da den forudsætter, at Gudrum hersker over Østangel og dyrker det, og da den ikke taler om de 878 stipulerede Fredsbetingelser.

for Ceorl, der sidder paa Afgiftland (Gafolland) og for hans Frigivne dog kun 200 Skilling. I Manddrabsager skal den kongelige Than rense sig med 12 kongelige Thaner; den ringere Mand med 11 af sine Lige og 1 kongelig Than. Hver Mand skal kjende sin Hjemmel ved Slaver, Heste og Øxne. „Vi besluttede Alle den Dag, da Eden blev svoret, at hverken Fri eller Vorned skal uden Orlov gaa til Hæren eller Nogen fra den til os. Hvis Nogen af dem ikke des mindre vil have Handel med os, fordi han har det nødigt, om Kvæg og Gods, skulle vi stille Gisler som Pant paa Freden og til Vidnesbyrd om at man har en ren Ryg.“

De forløbne Aar havde været meget strænge, og Alfred havde gjort mangt et Løfte til Gud og hellige Mænd, som det nu maatte være hans Pligt at indløse. Saaledes sender Alfred Gaver til Rom og Indien i Kraft af det Løfte, han havde svoret, „da han sad om London mod Hæren (vel altsaa i 872), eftersom, Gud ske Lov, hans Bøn efter det Løfte var bleven hørt“[1]). Efter at Alt var endt vel, knyttede der sig ogsaa saa kjære Minder til hin lille Ø i Parret, hvorfra Modstanden var bleven ledet. Alfred lod et Munkekloster bygge paa Æthelney, skjønt Stedet ikke var videre egnet dertil, og lod hente frankiske Munke til Klostret[2]).

Men det faldt Nordboerne i Østangel svært at overholde Freden. Saaledes var i Aaret 884 en Del af Normannerhæren i Frankrig sejlet til Rochester (paa Themsmundingens Sydside) og havde belejret Byen, i det de tillige byggede et Fort lige over for den. Det var altfor fristende for Danskerne i Østangel til at de ikke skulde gjøre fælles Sag med de nære Vikinger, og

---

[1]) A.-S. Chron. 883.
[2]) Asser S. 493. Ingulph S. 26. Simeon Dunelm.

de tog Bytte paa Themsen. Indbyggerne i Rochester holdt imidlertid Stand til Kong Alfred kom med sin Hær til Hjælp, hvorefter Hedningerne skyndsomst tyede til Skibene og lode deres Heste i Stikken. Men Kong Alfred vilde yderligere hævne Fredsbruddet og sendte nogle Fartøjer til Østangel; ved Mundingen af Stour tog de 16 Vikingeskibe og dræbte Mandskabet paa dem. Paa Hjemvejen bleve de dog slaaede af en betydelig dansk Styrke [1]. Kong Alfred havde tillige lært, hvor vigtigt det var at faa London befæstet, denne By, der laa paa Grænsen af de Danskes og Engelskes Herredømme, hvorfor han med Bistand af alle Omegnens Beboere, der ikke vare under dansk Aag, fik den forsynet med Jordværk, og Kongen gav sin Svigersøn Æthelred den i Forsvar [2].

I Efteraaret 892 kom „den store Hær", der i saa mange Aar havde kriget i Frankrig, fra Boulogne til England. Den førte Heste og Tros over paa 250 Skibe i én Overfart og landede ved Limeneflodens Munding i det østlige Kent. Denne Flod løb — thi i vor Tid findes der ikke her nogen Strøm [3] — paa Grænsen af den uhyre store Andredskov, der bredte sig over en Strækning af 120 Mil i Længden og 30 Mil i Breden. Krigerne trak Flaaden fire Mil op ad Strømmen til nogle kun halvt færdige, af faa Kentmænd forsvarede

---

[1]) Ann. Vedast. 884. Asser 884. A.-S. Chron. 885. Jfr. et dunkelt Sted hos Æthelwerd, fortolket af Lappenberg, S. 325.

[2]) A.-S. Chron. 886. Den rette Fortolkning giver Earle, Two of the Saxon chronicles S. 310.

[3]) Earle S. 316.

Skanser, som de med Lethed erobrede[1]). Paa samme Tid kom den berømte Hasting med 80 Skibe i Themsmundingen, gik op ad Swale og byggede sig et Fort ved Milton, samtidigt med at den store Hær byggede sig en Lejr ved Appledore[2]). Saaledes saa det ud som om de to Hære vilde fra Nord og Syd afspærre den yderste Del af Kentlandet som deres Enemærke.

Alfred maa have frygtet for at disse Vikingeskarers Ankomst skulde virke moralsk skadeligt paa Nordboerne i Østangel og Northumberland, hvorfor han strax fik Ed aflagt af disse Kongerigers Herskere paa Fredens Bevaring, og af Østanglerne fik han endog 6 Gisler. Derpaa drog han ud mod de to Hære paa Kenthalvøen og lejrede sig mellem dem og saa nær op ad dem han kunde paa Grund af Skov og Vand. Naar de gik ud paa deres smaa Strejftog, sendte han Afdelinger efter dem, men han passede dog paa ikke at matte sine Tropper, hvorfor aldrig mere end Halvdelen var borte fra Skanserne eller Borgen foruden den faste Besætning, som ikke forlod dem. Det ser ud til, at Hasting strax er indtraadt i fredelige Forhandlinger med Alfred. Han gav Kongen Gisler imod at denne fra sin Side gav edelig Bekræftelse paa Freden, og han tillod endog, at hans to Sønner maatte døbes. Alfred stod selv Fadder til en af dem, Aldorman Æthelred til den anden[3]).

Engang var en betydelig Del af Hæren brudt op og havde gjort et Strejftog Vest paa, som skaffede den rigt Bytte. Rimeligvis af Frygt for Kongens Folk turde de ikke gaa den lige Vej hjem, men vilde føre Byttet

---

[1]) I Følge Pauli (engelsk Oversættelse S. 202) er her nylig fundet en romersk Fæstning.

[2]) A.-S. Chron. 893. Asser, Ann. Vedast. og Æthelwerd 892 Om Tidsregningen se foran S. 74 Anm. 1.

[3]) Dette findes i A.-S. Chron. 894.

Nord paa over Themsen ind i Essex, hvorhen de havde sendt Skibene. Kongens Tropper red imidlertid efter dem, og efter en Kamp ved Farnham tog de alt Byttet fra dem. De Danske maatte fly over Themsen og samlede sig først atter ved Øen Thorney i Colnefloden. Angelsakserne belejrede her Vikingerne, som havde en Flaade liggende ved Kysten, men ikke kunde føre deres Konge bort, da han var saaret. Imidlertid manglede der snart Alfreds Hær Næringsmidler, og da tillige Tiden, da Tropperne i Følge deres Værnepligt kunde være borte fra deres Hjem, var udrunden, opgav de Belejringen og drog tilbage.

Nu viste det sig klart, hvorledes Beboerne i de nordiske Kongeriger virkede sammen med Kentvikingerne. En Flaade paa 140 Skibe løb ud fra disse Landsdele under Anførsel af Jarl Sigferth, og Hundrede Skibe af dem løb Syd paa til Exeter ved Kanalen, som de belejrede; de andre sejlede til en Borg i Devonshire [1]), som ligeledes belejredes [2]). Da Kong Alfred hørte dette, sendte han Hovedhæren mod Exeter, medens en anden meget betydelig Styrke, bestaaende af Frivillige, gik Øst paa [3]). Til denne sluttede sig Londons Besætning,

[1]) Florentius: quosdam illorum australem Angliæ plagam centum navibus, quosdam vero septentrionalem plagam XL navibus circumnavigasse, illos Eaxanceastram, istos arcem apud Domnoniam . . . obsedisse o. s. v. Nord om England er vel Ingen kommen, se A.-S. Chron. 894.

[2]) Til dette Anfald samtidigt paa to Steder maa være sigtet af Æthelwerd ved hans Notits i det samme Aar: Sigeferth piraticus de Northhymbriorum advehitur ardua cum classe per littora vastat bis tempore in uno, vela post vertit ad proprias sedes. Pauli og Lappenberg have ikke set denne Sammenhæng og sætte Anfaldet et Aar for sent; det var i Følge Æthelwerd samtidigt med Buttington-Kampen.

[3]) A.-S. Chron. 894: Þa wende he hine west wið Exanceastres mid ealre þære fyrde, buþan swiðe gewealdenum dæle eastewearđes þæs folces. Jfr. om Forstaaelsen Earle S. 318. Ved 921 ogsaa denne Forskjel mellem folc og fird.

og de drog nu sammen til Benfleet (paa Nordsiden af Themsmundingen), hvor baade Hastings Hær og den store Hær fra Appledore havde opslaaet en fælles forskanset Lejr. Da Englænderne naaede Fortet, var Hasting gaaet ud paa Plyndring med sine Skarer i Landsdele, som bestyredes af hans Søns Gudfader Æthelred, medens den store Hær var hjemme. Den maatte nu optage Kampen med Angelsakserne, som stormede Skanserne og tog det rige Bytte, der var indenfor disse, foruden Kvinder og Børn, og førte Alt til London. Af Skibene blev en Del huggede i Kvas eller brændte, Resten sejlede de med til London eller Rochester. Blandt de Fangne vare Hastings Hustru og to Sønner, som Alfred imidlertid paa Grund af sit Fadderskab sendte tilbage til ham, endog med Gaver.

Saaledes havde den østlige Hær været saa heldig at vinde en smuk Sejr; den vestlige blev derimod kun narret, thi da den naaede til Exeter, vare Vikingerne allerede borte.

Imidlertid havde Vikingerne atter samlet sig i Essex og bygget en Skanse ved Shoebury. Forstærkede ved nye Skarer fra Østangel og Northumberland droge de op ad Themsen og gjennem Severn. Kong Alfred var endnu fraværende i Vesten, men Aldorman'ene Æðered, Æthelhelm og Æthelnoth og Kongens Thaner i de forskjellige Borge kaldte alle Krigere sammen fra Englands Midte, fra Egnene mellem Parret, Selwood, Themsen og Severn, og fra Wales. De forenede Skarer naaede Vikingerne ved Buttington i Montgomeryshire [1]. Efter

[1]) Man har stredet meget om hvor dette Buttington var beliggende (se Earle l. c. S. 318); jeg skal her fremdrage et afgjørende, hidtil overset Argument for at det var B. i Montgomeryshire. Brut y Tywysogion har ved 890: the black Normans came a second time for Castle Baldwin (Montgomery). Men nu var der i 890 Fred for Vikinger i England; fremdeles

at Angelsakserne i flere Uger fra begge Sider af Floden havde belejret Skanserne, begyndte Vikingerne at lide Mangel paa Føde og spiste en Del af deres Heste, medens andre omkom af Sult. En Kamp og endelig Afgjørelse var nødvendig, og Vikingerne valgte at angribe den Hær, der sad paa Flodens Østside. Efter en haard Dyst, hvor mange kongelige Thaner faldt, men hvor dog danske Krigere i størst Tal bede i Græsset, maatte disse flygte, og de droge nu i ilsomme Marscher tværs gjennem Landet tilbage til deres Skanse og Skibe i Essex.

Her stødte nye Forstærkninger til dem fra Kolonierne i England, og da de rimeligvis manglede Næringsmidler, blev det besluttet endnu før Vinter at gjøre et langt og dristigt Togt. De betroede deres Hustruer og Børn, Gods og Skibe til Østanglerne og gik i Ilmarscher Dag og Nat lige til de kom til den da øde By Chester ved det irske Hav. Den engelske Hær skyndte sig efter dem, men kunde ikke naa dem før de vare i Fortet. Angelsakserne belejrede dette i to Dage og reddede alt det Kvæg, som fandtes i Omegnen af Fortet og brændte hvad Korn der var i Nærheden eller lod Hestene fortære det[1]). Ved disse energiske Forholdsregler vare

findes Aarstallet kun tilsat i et enkelt Haandskrift af Krøniken. Da det nu er vitterligt, at Normannerne vare paa Wales's Grænser 894, og da Brut noterer Kong Alfreds Død ved 897, altsaa 4 Aar for tidligt — saa er det vel ogsaa sikkert, at Krøniken ved 890 er 4 Aar for tidligt.

[1]) Dette Sted af A.-S. Chronicle synes at være et godt Exempel paa, hvor lidt Angelsaksisk har været forstaaet lige fra det 11te Aarh. til vore Dage. Jeg aftrykker Stedet her og parallelt dermed Texten hos Flor. Wigorn.

„hie foron ánstreces dæges and nihtes þæt hie gedydon on anre westre ceastre on Wirhealum. seo is Legaceaster gehaten. þa ne mehte seo fird

„sine intermissione iter agunt et civitatem Legionum tunc temporis desertam quæ Saxonice „Legeceastre“ dicitur, priusquam regis Alfredi et

Vikingerne berøvede Fødemidler, og de maatte strax efter Nytaar 894 forlade Fortet og gaa til Wales, der blev plyndret fra Nord til Syd [1]).

hie ná hindan offaran ær hie wæron inne on þæm geweorce. besæton þeah þæt geweorc utan sume twegen dagas and genaman ceapes eall þæt þær buton wæs and þa men ofslogon þe hie foran forridan mehton butan geweorce and þæt corn eall forbærndon and mid hira horsum fretton on ælcre efenehðe."

Ætheredi subreguli exercitus, qui illos insecutus est, assequi poterant, intrant. Nonnullos tamen illorum comprehendentes interficiunt, pecudes et pecora quæ deprædando ceperunt, excutiunt, biduo civitatem obsident, segetes partim igne comburunt, partim sonipedibus distribuunt."

At „westre" betyder øde og „on ælcre efenehðe" paa enhver Slette, maa vist nu anses for godtgjort, se Earle l. c. 319. Men selve Hovedindholdet har efter min Opfattelse hidtil været misforstaaet. Pauli l. c. S. 268 gjengiver dette saaledes: Es gelang [Hasting] aber nicht die Besatzung zu überrumpeln, die sich hinter ihre Mauern zurückgezogen hatte. Die Dänen begnügten sich die Stadt zwei Tage zu belagern, die wenigen Leute, welche sie draussen fanden, zu erschlagen und alles Vieh von der Weide fortzutreiben. Das Korn, welches ihnen in die Hände fiel, verbrannten sie, oder verzehrten es selbst mit ihren Pferden." Lappenberg S. 345, ja allerede Asser og mange andre Forfattere have noget Lignende, hvad der dog ganske sikkert er urigtigt. 1. Den forfølgende Afdeling, som ikke naar den Forfulgte, maa være Kongens Hær, som altid og alene hedder fyrd. 2. En øde By kan ikke have nogen Besætning. 3. Det er utroligt, at de nødlidende Danske skulde have opbrændt det Korn, som de netop skulde leve af, Noget de aldrig gjorde. 4. Angelsakserne gribe til den resolute Foranstaltning at berøve Vikingerne alle Fødemidler og brænde Kornet rundt om, hvilket jo endog Optegnelsen ved næste Aar (895) udtrykkeligt siger: de Danske forlade Chester efter Nytaar, da de ikke kunde sidde der længer, „fordi de vare blevne berøvede det Korn og det Kvæg, som de havde taget ved Plyndring" (þæt wæs forðy þe hie wæron benumen ægðer ge þæs ceapes, ge þæs cornes þe hie gehergod hæfdon). 6. Florentius af Worcester oversætter Stedet, som jeg fortolker det. — Altsaa synes der ikke Tvivl om, at Rollerne have været fordelte, som jeg har fremstillet det.

[1]) Brut y Tywysogion 894: the Normans devastated England, Brecheiniog (Brecnockshire) Morganwg, Gwent (Wentland),

Tilbagetoget skulde nu ske tværs gjennem England paa en af disse lange og hurtige Marscher, som stadigt lykkes og som man ikke kan Andet end forbavses over. Denne Gang droge de over Northumberland til Østangel, og før Kongens Styrke kunde naa dem, vare de tilbage ved Øen Mersey.

Alfreds Hær forlod imidlertid Exeter, og Vikingerne gjorde da Landgang ved Chichester i Sussex. Byens Folk sloge dem dog paa Flugt og dræbte mange Hundreder af dem og toge flere af deres Skibe.

Før Vintertid forlode de Danske deres Stilling paa Mersey og trak ved Tove Fartøjerne op ad Themsen og op ad Leafloden, hvor de tyve Mile Nord for London byggede deres Skanse. Den var Udgangspunkt for vidtgaaende Hærfarter, og samtidigt have Northumbrerne gjort Indfald Nord fra; saaledes var der en Træfning mellem dem og Aldorman Æthelnoth ved Stamford ved Welland (i Lincolnshire)[1].

I Sommeren 895 kom fra London og Omegn en Del Tropper dragende til Skansen og gav sig i Kamp med Danskerne, men bleve slaaede, deriblandt 4 Kongsthaner. Ved Høsttid lejrede Kong Alfred sig med sin Hær foran Skanserne. Man havde nu lært, at det virksomste Middel mod Vikingerne var at berøve dem Næringsmidler, og Kongen holdt Øje med Vikingerne i Fortet, medens Bønderne høstede deres Korn. Som han nu en Dag red ned langs Floden, fandt han et Sted, hvor den meget vel lod sig afspærre; det er jo muligt, at han har havt i Tankerne, hvorledes Cyrus afledte Euphrat, thi Fortællingen herom staar at læse hos Orosius, som Alfred havde oversat paa Angel-

---

Buallt and Gwenllwg (ved Severn, fra Wight til Tav). Annales Cambriæ 895.

[1]) Æthelwerd.

saksisk[1]). Han byggede et Fort paa hver sin Side af Floden, og de Danske, som saa sig afspærrede, lod deres Skibe i Stikken og drog over Land til Bridgenorth ved Severn, hvor de forskansede sig og blev den Vinter. Kongens Hær drog Vest paa efter Hedningerne, men Londonmændene tog de forladte Skibe og alt øvrigt af Værd og bragte det til London.

Sommeren efter opløste Armeen sig, og Nogle gik til Northumberland, Andre til Østangel; de, som vare formueløse, fik sig Skibe dér og gik til Seinen[2]).

Saaledes endte det sidste store Felttog mellem Kong Alfred og Vikingerne.

Endnu i fem Aar var det forundt Alfred at herske over sit Folk — fem Fredens Aar, der kun ere mærkelige ved en Søkamp, som fandt Sted med Vikinger fra de to dansk-engelske Riger, der foruroligede Sydkysten. Med de store 60aares Skibe, som Kong Alfred havde ladet bygge, lykkedes det ham at besejre Danskerne, skjønt de Engelske ogsaa lede Tab[3]). Ellers var Alt stille, en Stilhed, som den aldrende Konge fortjente efter saa mange Aars udholdende Kampe. Alfred havde ved det sidste treaars Felttog klarligt bevist Vikingerne, at de ikke vilde have Magt til at erobre Mere af England end de alt besad. Han havde mødt dem paa Hav og Land; lige over for deres kombinerede Hærtogter

---

[1]) Denne Idé har Barrington havt i sin Oversættelse af Alfred; Tilfældet var dog lidt forskjelligt. Henric Huntingdon har: fecit rex aquam Luye findi in tria brachia, men A.-S. Chron. taler kun om at afspærre Løbet (þa ea forwyrcan ... worhton twa geweorc an twa healfe þære ea).

[2]) Ann. Vedast. 896; A.-S. Chron. 897.

[3]) A.-S. Chron. 897 jfr. Steenstrup, Normannerne I. 268.

havde han vidst at manøvrere ved en fornuftig Deling af sin Hærs Kræfter; i Opfindsomhed havde den snilde Konge ikke staaet tilbage for Vikingerne, og ved hurtige Beslutninger og resolut Handlemaade havde han stadigt krydset deres Planer og saa at sige udhungret dem af Landet.

Saaledes kunde Kong Alfred roligt gaa til sine Fædre; han hensov den 28de Oktober 901 og efterlod sit Rige til Børn, der skulde værdigt fortsætte hans Gjerning. —

Vi skulle endnu kun kaste et kort Blik paa hans Modstandere, Vikingehæren, navnlig for at se, hvorfra den kom og hvilken Nation den repræsenterede.

I England kaldes, som alt foran sagt, Vikingerne Danske, og man har ingensomhelst Grund til at antage, at derunder skulde indbefattes andre Folkeslag end Vikinger fra Danmark. Navnligt er det mærkeligt, at den angelsaksiske Krønike ikke betegner dem paa anden Maade, især hvis man betragter denne Krønike som staaende i Forhold til Kong Alfred enten som Forfatter eller som den, der havde foranlediget Affattelsen. Kong Alfred var nemlig en Mand, som interesserede sig i høj Grad for Geografi og som vilde vide nøjagtig Besked, hvorom hans forskjellige Skrifter nok som bære Vidne. Man kan ikke tænke sig et mere paalideligt Kildeskrift end den Beretning om Ottar og Ulfstans Rejse i Norden, som Kong Alfred har nedskrevet; lige langt fra at være lyrisk Skildring eller Skipperefterretning maa den kaldes et af Middelalderens værdifuldeste geografiske Skrifter. Ottar, som var en Nordmand fra Hálogaland, fortalte nu sin Herre Kong Alfred, at lige fra Finnernes Bopæl Nord for hans Hjem og ned til Skiringssal boede Norðmen og at Vest for dem boede Svenske, Syd for dem — ved Kattegattets Kyster i Øst og Vest og paa Øerne — Danske. Saaledes

havde Kong Alfred nøjagtig og rigtig Kundskab om de nordiske Folk. Dersom nu den angelsaksiske Krønike staar i Forhold til Kong Alfred[1]), saa have aabenbart ogsaa de Mænd, der her benævnes som „Danske“, været fra Danmark, og det er vist ikke tænkeligt, at Kong Alfred vilde have undladt i sin geografiske Bog at nævne, at Englænderne kaldte alle Nordboer Danske, saafremt de virkelig havde en saadan afvigende Talebrug.

Jeg skal endelig anføre, hvorledes man endnu paa en anden Maade kan faa et klart Bevis for hvilket Folk det var, der hærgede i England. De irske Krøniker skjelne temmelig omhyggeligt mellem de sorte og de hvide Fremmede, og det er ikke til at misforstaa og heller ikke omtvistet, at de derved forstaa Danske og Norske. Denne Adskillelse gjenfindes i Annaler fra andre keltiske Folk, f. Ex. fra Wales. Der findes nu i disse Skrifter flere Gange Optegnelser om Normannertogene i England, og de Fremmede kaldes altid „sorte“ (Dubhgall). Saaledes siger en irsk Krønike om Lodbrogsønnernes store Tog mod York, at Erobrerne vare „Daunites“ eller „Danir“, Ulsterbogen, at det var sorte Hedninger, og Annalerne fra Wales, at det var sorte Fremmede[2]). De Danske i Northumberland blive i Anledning af et Indfald i Skotland 875 kaldte sorte Fremmede af Ulsterannalerne, som ligeledes give dem denne Benævnelse, da Roderik 877 maa flygte for Lodbrogsønnens Indfald i Wales[3]). En walisisk Annal lader

---

[1]) Dette antager Hardy (Catalogue of Manuscripts) og Stubbs (Roger of Hovedene I. p. XC. Earle finder dog (det forekommer mig med Rette), at der kan rejses Betænkeligheder ved denne Antagelse.

[2]) Se Citaterne S. 57 Anm. 1. I den nye Udgave af Brut y Tywysogion ved W. ab Ithel er „Dubkynt“ mærkværdigt nok misforstaaet som et Stednavn.

[3]) Ann. U. 874: congressio Pictorum for Dubgallu (contra nigros alienigenas) et strages magna Pictorum facta est. 876.

„de sorte Normanner“ 894 komme anden Gang for Montgomery i Wales[1]); det var Hastings Skarer og den store Hær; Aaret efter kalder denne Annal de samme Hære kun „Normanner“ [2]). Ulsterannalerne berette om disse Krigeres Felttog 893, at „en stor Hær af sorte Fremmede“ blev ødelagt i England. Saaledes lader der sig næppe opdrive noget Argument for, at Norske deltog i Krigene mod England i det 9de Aarh. [3]), og man kan kun som en Formodning udtale, at vel stundom ogsaa Folk fra de andre nordiske Nationer have deltaget i Togene, men der er da næppe Grund til i højere Grad at tænke paa Nordmænd end paa Svenske.

Vikingehæren synes saaledes bestemt at være udgaaet fra én nordisk Nation, og det samme Resultat fremkommer, naar vi undersøge, hvo dens Anførere vare. Det første store Togt til York var ledet af Lodbrogsønnerne, saaledes som en Mængde Kilder berette. Legenden om St. Edmund nævner som hin Helgens Drabsmænd Ivar og Ubbe, der ogsaa anføres af A.-S. Chronicle, men kun i ét Haandskrift fra en sen Tid. Imidlertid er det mærkeligt, at omtrent alle Former af Chroniclen 878 omtale „Iweres broðor and Healfdenes“ og altsaa forudsætte Ivar bekjendt, skjønt de ikke have omtalt ham tidligere. I „Vastatio Monasterii Medeshamstede“ nævnes som Konger: Gudrum, Bagsecg, Oskitel, Halfdan og Hamond, som Jarler derimod: Frena, Ivar, Ubbe, Sidroc den Ældre og Yngre, Asbjørn og Harald; Ivar og Ubbe ere altsaa kun Jarler. A.-S. Chronicle

---

1) Brut 890, se foran S. 80 Anm. 1.

2) Ligesaa Ann. Cambriæ.

3) Prof. Storm synes heller ikke at have andre Argumenter end at ved Indfaldet i Devonshire 851 Three fragments S. 131 har „Normainnaibb“, og at A.-S. Chron. 890 kalder Gudrum „se norðerna cyning“, den nordiske Konge (Kritiske Bidrag til Vikingetidens Historie S. 20, 68).

giver os Oplysning om næsten alle disse Høvdingers senere Skæbne. Gudrum bliver Konge i Østangel og dør 890 [1]). Oskitel og Hamond nævnes endnu 875 i Østangel; Halfdan bliver Northumberlands Konge (se næste Kapitel); Bagsecg, Frene, de to Sidroc'er, Asbjørn og Harald falde 871 (se S. 66).

Saaledes synes det at kunne ses, at Hærens Overanførsel næsten stadigt er den samme, og at de nye Kontingenter til Vikingehæren maa underordne sig den gamle Stamme. Da Lodbrogsønnerne uomtvisteligt høre til den gamle danske Kongeæt og særligt til den i Frisland bosiddende Gren af denne [2]), og da bl. A. Gudrum er bekjendt i de danske Traditioner og Kongerækker som Gorm den Engelske, vises der ogsaa herved hen til Danmark og til dets Koloni i Frisland som Togenes Udgangspunkt.

---

[1]) A.-S. Chron.; Simeon 890; Flor. 891. Geffrei Gaimar V. 3383 har: Le cors de lui gist a Thuetfort, La fu enseveli ed mort. Asser derimod (Annales 890): mausoleatus est in villa regia quæ vocatur Headleaga apud Orientales Anglos.

[2]) Dette er paavist af mig i Normannerne I. S. 115.

Fjerde Kapitel.

Northumberland under Kongerne Halfdan og Fundne-Knud.

Den store Normannerhær havde virket som en Helhed indtil 875, da den besluttede at dele sig i to Afdelinger med Centra i Østangel og i Northumberland.

Halfdan drager med en Del af Armeen op ad Tyne ind i Northumberland og tager Vinterkvarter ved denne Flod. Det var hans Plan at tage fast Stade i Landet, men det første Aar gik til med at betvinge det og sikre sig Grænserne, hvorfor han maatte gjøre stadige Strejftog mod Pikterne og Gælerne ved Strathclyde [1]; saaledes stod der allerede i det første Aar en Kamp mellem Danskerne og Pikterne, hvori disse sidste lede et stort Nederlag [2].

Da Vikingerne trængte frem mod Lindisfarne, gik Indbyggerne paa Øen paa Raad med Bisp og Munke om hvorledes de skulde søge sig Frelse. Bisp Eardulf og Abbed Eadred fik reddet St. Cuthberts Relikvier; Skrinet, hvori de og andre Helgenlevninger gjemtes, blev løftet paa Skuldrene og med det i Spidsen drog

---

[1]) A.-S. Chron. 875. Simeon Dunelm. II. c. 13. Historia de S. Cuthberto p. 69 (Twysden).

[2]) Ann. Ult. 874 (se foran S. 86 Anm. 3).

hele Øens Befolkning til den Havvig, der skiller Øen fra Fastlandet. Da Tidevandene selv to Gange dagligt tørlægge det smalle Løb, behøvede et Mirakel ikke at ske, men dog kunde de Flygtende dengang de skred frem med det hellige Legeme i Spidsen, ikke undlade at mindes, hvorledes Arken blev baaret over Jordans Flod, eller hvorledes det røde Hav aabnede sine Vande for Moses. Mænd og Kvinder, Gamle og Unge, Kvæg og Faar fandtes i det lange Følge, og de Danske vare ikke længere borte, end at en nølende Munk, som fra de sidste Højder paa Kysten, hvorfra Klostret var synligt, maatte have kastet et Blik tilbage til den kjære Plet, vilde have kunnet se Røg og Lue indhylle Klostret. En Klerk, der var ladt tilbage, blev ikke opdaget i sit Skjul, men nogle andre Folk bleve ihjelslagne. I 9 Aar flakkede Munkene om med S. Cuthberts Legeme fra Sted til Sted, indtil det endelig fandt Hvile i Kuncecestre (Chester-le-Street)[1].

Det følgende Aar delte[2]) Halfdan Landet mellem sine Krigere, og fra nu af pløjede og dyrkede Nordboerne det som faste Kolonister[3]). Imidlertid glemte de heller ikke det gamle Haandværk, og vi have set, hvorledes Vikingerne i Syd-England stadigt faa Hjælp fra Northumberland.

Den følgende Tid af Northumberlands Historie er det saare vanskeligt at komme til Klarhed om. Kilderne ere dunkle, og man har alle den kritiske Forsknings Hjælpemidler Behov.

Halfdan har næppe regeret mere end nogle faa

[1]) Simeon Dun. 875; Flor. ved 995. Reginaldi libellus de admirandis beati Cuthberti virtutibus. c. 12—14.

[2]) Om Forstaaelsen af dette Udtryk se Steenstrup, Normannerne I. 297 ff.

[3]) A.-S. Chron. 876.

Aar. Simeon fra Durham — og vi maa huske, at denne Forfatter om northumberske Forhold er en særlig god og velunderrettet Kilde — fortæller, at Halfdan „snart efter“ blev betaget af saadant Raseri, at han blev forhadt af hele Hæren. Den jog ham bort, og han maatte flygte ud af Tyne, kun ledsaget af tre Skibe; han flygtede langt ud paa Havet og omkom snart efter med Sine [1]).

Det bestemte Aar for hans Bortjagelse gives os ikke, men vi véd, at han kun regerede kort, og da nu hans Efterfølger Gudred ved sin Død 894 havde hersket ikke faa Aar [2]) og Wallingford endog siger 14 Aar [3]), saa kunne vi vel sætte hans Fordrivelse til før 880.

Men vi kunne maaske faa endnu nøjere Oplysning om Halfdans Død af de irske Annaler. Paa Strangford Lough, hin smalle Vig, som det irske Hav skærer dybt ind i Irland Vest for Man, var der en bekjendt norsk Koloni, og den blev i Aaret 877 angrebet af nogle Danske under Anførsel af Alban, Raghnalls Søn, som imidlertid faldt, medens de Norskes Fører Baridh

---

[1]) H. S. Cuthb: Sed mox ira Dei et S. Confessoris super eum venit. Nam adeo cæpit insanire ac fætere, quod totus exercitus suus eum a se expulit et longe in mare fugavit, nec postea comparuit. Simeon, Dun. Hist. II. c. 13: cum 3 tantum navibus de Tina profugit, nec multo post cum suis omnibus periit. — Adam af Bremen I. I. c. 33: In Angliam quoque miserunt unum ex sociis Halfðani, qui dum ab Anglis occideretur, Dani constituerunt in locum ejus Gudredum. Is autem Nordimbriam expugnavit. Atque ex illo tempore Frisia et Anglia in ditione Danorum esse feruntur. Mr. Haigh og andre Forfattere have misforstaaet dette Sted ved at antage Halfðani som Ejeform.

[2]) Simon II. c. 14: (894) rex Guthredus, cum non paucis annis prospere regnasset.

[3]) Wallingford 539. Ann. Lindisfarn. 881: Guthredus ex servo per S. Cuthbertum efficitur rex.

(eller Baard) blev saaret[1]). Da der nu i Northumberland da vitterligt fandtes en Høvding for Danske, Halfdan, Ragnars Søn, ligger den Tanke ikke fjærn, at vi her læse om den fra Northumberland forjagne Halfdans Skæbne[2])

Til med maa det erindres, at vi véd, at netop hin Vinter en anden af Ragnarsønnerne var paa Vikingtog i det irske Hav, i det nemlig Halfdans Broder (Ubbe) overvintrer og plyndrer i Vinteren 877—78 i Syd-Wales. (Se foran S. 71.) Senere gaar han til Devonshire, men bliver slaaet foran Cynwith. Det er rimeligt, at denne Halfdans Broder har deltaget i Kampen paa Strangford Lough og derefter har overvintret paa den anden Side af det irske Hav.

En anden Del af den i Irland slagne danske Hær gaar til Skotland og overvinder Skotterne i en Kamp, hvor „Jorden brister aaben under disses Fødder“. Da denne mærkelige Hændelse af Simeon og andre Forfattere netop fortælles om en Kamp mellem Skotter og Danske fra Northumberland under Anførsel af Halfdans Efterfølger (se det Følgende), have vi derved atter en Antydning af, at det var northumberske Danske, der bleve slagne paa Irland.

Man kunde muligt indvende, at „Alband Raghnalls Søn“ ikke svarer ret til „Halfdan Ragnars Søn“; det

---

[1]) Ann. Ulton. 876 og F. M. 874 (= 877) omtale kun en Kamp mellem Dubhgall og Fingáll paa Strangford Lough og at de førstes Høvding Alband blev dræbt; The War of the Gaedhil S. 27 har: Kamp mellem hvide og sorte Hedninger ɔ: mellem Baridh og Raghnalls Søn, i hvilken Raghnalls Søn faldt, men Baridh blev saaret. Altsaa kan man deraf slutte, at Alband var dansk og en Søn af Raghnall.

[2]) Allerede Turner, Anglosaxons IV. c. 1 (II. p. 164) og Todd (Gaedhil S. 270) fremsætte den Formodning, at det er hin Halfdan. Jeg har ovenfor fremdraget flere Kjendsgjerninger, der vise det højst sandsynlige i denne Antagelse.

maa imidlertid erindres, at de irske Annaler skrive: Ulbh, Torulbh, Raalbh, Aralt og et andet Sted (F. M. 924) Albdann. Raghnall er ganske vist paa flere Steder i de irske Annaler en Gjengivelse af Ragnvald, men jeg kan ikke indse, at det ikke ogsaa skulde kunne svare til Ragnar. Prof. Storm har i sine nye „Kritiske Bidrag til Vikingetidens Historie“ S. 67 kategorisk erklæret, at Raghnall „gjengiver paa Irsk ikke Ragnar, men Ragnvald“; den Kongesøn Raghnall mac Albdan, som et irsk Annalfragment omtaler i Forbindelse med Yorkslaget 867, kan altsaa ikke, som jeg har paastaaet, være Ragnar Lodbrog. Storms Skrift frembyder imidlertid den Mærkelighed, at dets Forfatter (som kort forinden havde sagt, at Halfdan herskede i Northumberland til 881 eller 883, se Norsk hist. Tidsskr. II. R. I. 414) udtaler den Formodning (S. 71), at Halfdan fra Northumberland er den Halfdan Ragnvalds (læs: Raghnalls) Søn, som en irsk Annal siger dræbt paa Irland 877. Det maa fremdeles erindres, at Storm ikke i mindste Maade tvivler om, at det er Lodbrogs Søn Halfdan, der hersker i Northumberland (se S. 69, 70, 81). Saaledes har Prof. Storm været nødsaget til at fremdrage et Kildested, hvori en irsk Annal gjengiver Ragnar (Lodbrog) ved Raghnall — og har kun yderligere bragt Bevis for Rigtigheden af min Formodning, at Raghnall betyder Ragnar og særlig den berømte Viking.

Ved at undersøge Forholdene i Northumberland efter Halfdans Fordrivelse maa vi især støtte os til de Beretninger, som findes i Simeon af Durhams forskjellige Skrifter. Disse have et bestemt Legendepræg og ere aabenbart stærkt paavirkede af Munketraditioner fra Lindisfarne, hvilket Kloster tillige med dets Helgen S. Cuthbert er kommet til at spille en uforholdsmæssig Rolle. Dog have de i det Hele Sandsynlighedens Ud-

seende og kunne bekræftes andetsteds fra. De lyde saaledes:

Da „Hæren“ og Landets Beboere nu saaledes saa sig uden Konge, viste S. Cuthbert sig for Abbed Eadred og bød ham at handle paa følgende Maade. Gaa, sagde han, til de Danskes Hær og síg, at Du kommer som min Udsending. Bed dem vise Dig den Dreng Gudred, Hardeknuts Søn, som de have solgt til en Enke i Hwittingaham. Naar Du har fundet ham og betalt Løsepenge for ham, saa før ham frem for hele Hæren og lad ham vælges til Fyrste paa Bjerget Oswiesdun, i det Du sætter en Guldring paa hans højre Arm[1]). Abbeden handlede efter S. Cuthberts Bud, og Drengen blev enstemmigt hyldet af Hæren og Befolkningen, der villigt adlød i at modtage den Fyrste, som Helgenen havde bestemt for dem.

Under den unge Konge, der fra Træl havde svunget sig op til saa høj Stilling, blev Kristendommen i det Hele beskyttet. Det Bispesæde, der tidligere havde været paa Lindisfarne, blev gjenoprettet[2]) i Kuncecestre (i Grevskabet Durham), og Kongen gav S. Cuthbert til evig Eje Landet mellem Wear og Tyne med den Bestemmelse, at der for Fredsbrud skulde gives til S. Cuthbert lige saa meget som til Kongen[3]).

Uagtet denne Beretnings legendeagtige Præg er det ubestrideligt, at der efter Halfdan har hersket en Kong Gudred i Northumberland. Ej heller synes der Grund til at betvivle, at han har givet Kirkerne de nævnte Rettigheder, men de øvrige Enkeltheder i Fortællingen og navnlig at han fra Træl blev Konge, kunde synes at trænge til en nøjere Belysning.

---

[1]) Posita in brachio ejus dextro armilla in regnum constituatur.

[2]) I Følge Ann. Lindisf. 883.

[3]) Simeon II. c. 13. Historia de S. C. p. 69. Simeon, de gestis p. 683.

Jeg skal her gjøre opmærksom paa en nordisk Tradition, der kan give os nogen Vejledning.

I Jomsvikingasagas første Kapitel og i den større Olaf Tryggvasons Saga Kap. 61, 62 fortælles der følgende Historie:

Der regerede engang i Danmark en Konge med Navnet Gorm, og han var barnløs. Paa hans Tid var der i Saksland en Jarl Arnfinn, som holdt sit Herredømme af Karl den Store; han og Gorm vare meget gode Venner og havde været sammen i Viking. Jarlen var der hændt den Ulykke, at han havde avlet et Barn med sin Søster, og da han ønskede det skjult, overdrog han to Trælle at skaffe det bort, men tillige at se efter, hvad der blev af Barnet. Trællene lagde Drengen under en Eg i en Skov, hvor de vidste Kongen var paa Jagt [1]). Barnet blev fundet af nogle Trælle og bragt for Kongen, der syntes godt om det og lod det døbe og kalde Knud, fordi et Tørklæde, hvori man havde fundet nogle Guldringe, havde været knyttet om Barnets Hals i en Knude. Drengen voxte op og blev Kongens Yndling, og da Kongen laa paa sin Sotteseng, gav han Knud sit Rige. Kong Knud, der blev kaldet Fundne-Knud eller Trælle-Knud, lod efter sin Tronbestigelse stævne til et almindeligt Ting og lod spørge Alle, om de kjendte noget til hans Herkomst. Da kom der to saksiske Trælle, som gave nøje Besked om, hvorledes de havde udsat Barnet med tre Guldringe bundne i en Knude om Halsen. Saaledes blev hans Fødsel kjendt, og Trællene belønnedes. — Knud raadede vel for Riget og han fik en Søn, som han efter sin Fosterfader lod kalde Gorm.

---

[1]) Saga Olafs Tryggvasonar c. 61 (Fornmanna Søgur I. Flateÿjarbók I. 96) siger, at det var i Skoven Myrkvid i Holsten. I det Hele er der i nogle Enkeltheder Afvigelser mellem de to Sagaers Fortælling.

Jeg tør nu paastaa, at vi her staa lige over for netop den samme Tradition som den, der findes i Fortællingen om Gudred af Northumberland — naar vi kun huske paa, at vi af det hedenske Sagn og den kristne Legende skulle søge at udfinde den bag ved begge liggende sande Historie[1]). For at dette kan blive Læseren indlysende, maa vi imidlertid undersøge forskjellige Sider af Sagnet.

Nogle af Lighedspunkterne falde strax i Øjet.

I. Knud findes eller udsættes af nogle Trælle og faar Navnet „Þræla-Knútr“, — Gudred var en Kjøbetræl, der maa løses tilbage fra sin Ejermand. Begge opnaa ikke des mindre Kongemagt.

II. Gudred er Søn af Hardeknut — Knud er Adoptivsøn af Kong Gorm, og en stor Mængde danske Annaler[2]) knytte Navnet Hardeknut paa forskjellige Maader sammen med en dansk-engelsk Kong Gorm, eller de lade en Mand, som er opkaldt efter Fundne-Knud, blive kaldt Hardeknud.

III. En Guldring spiller i begge Fortællinger en Rolle. Da Gudred hyldes, sættes en Guldring paa hans højre Arm; Knud findes med Guldringe[3]) knyttet i et Tørklæde, og det bliver en Hjælp til senere at godkjende Barnet.

IV. Værst er, at Navnene ere forskjellige, og det gjælder nu om at paavise, at Gudred kunde have havt to Navne og altsaa ogsaa baaret Navnet Knut, og at han virkelig har heddet Knut.

---

[1]) Jfr. om et lignende Tilfælde „Normannerne“ I. S. 103.

[2]) Se Petri Olai Excerpta, Langebek, Scriptores I. 115: Gorm Ængilskæ . . qui et dictus est Harthesnutæ. Chron. Erici regis (S. 158): Gorm hin Enske. Hic dictus est Orm Harthisnute. A. Esromenses (S. 231): Orm . . qui dicebatur Hartæsnuthe. Adam af Bremen I. 57: Hardecnudth - Wrm.

[3]) Saga Ol. Tr.: 3 gullhríngar. Jomsv. S. : Fíngrgullit.

Vi maa da huske paa, at vi her staa ved et Tidsrum, hvor det var meget almindeligt at have to Navne, et hedensk og et kristent, saaledes at disse enten brugtes forbundne sammen eller nævnedes hvert for sig.

Saaledes bliver Svend Tveskjæg døbt af Kejser Otto og faar hans Navn og bliver kaldt Otto Svend eller Svend Otto. Hans Søn Knud den Store antog Navnet Lambert og dennes Søster Estrid Navnet Margrethe. Estrids Søn Kong Svend lod sig kalde Magnus, og hans Datter Gunhild antog det kristne Navn Helena. Den svenske Kong Anund-Jakob skylder sit dobbelte Navn vist til et lignende Forhold, og om Storfyrst Jaroslav véd man, at han havde Daabsnavnet Georg eller Jurje, og at hans Hustru, den svenske Kongedatter Ingegerd, antog Navnet Anna, men dog ogsaa kaldtes Irene [1]).

Disse Navne angaa en lidt senere Tid, men da vi véd, at Gudreds Samtidige, Kong Gudrum i Østangel, blev døbt Adelstan, er det højst muligt, at den kristne Kong Gudred ogsaa havde et hedensk Navn.

Det skal nu bevises, at han ogsaa har heddet Knud — men her forlade vi Historiebøgerne og ty til Mønterne.

I Aaret 1840 gjorde man et Fund paa henved 7000 Mønter i Cuerdale ved Preston i Lancashire; de vare alle fra det 9de Aarh. og særlig dets sidste Halvdel. Man kan antage, at Mønterne ere blevne nedlagte omtrent 905 [2]).

---

[1]) Thorsen, Runernes Brug udenfor det monumentale S. 5. Munch, samlede Afhandlinger II. 256. Kønigsfeldt, genealogisk-historiske Tabeller.

[2]) Hawkins, an account of coins and treasure found in Cuerdale. (Numismatic Chronicle Vol. V.) Haigh, the coins of the Danish kings of Northumberland (Archæologia Æliana. VII.). Rashleigh, the coins of the Anglo-Saxon and Danish kings of Northumberland (Numism. Chron. Vol. IX).

I denne store Samling fandtes nu en hel Række Mønter fra Northumberland. Særlig Interesse vakte en Del Typer med Paaskrift:

CNVT REX { Ebracie
Cunnetti
Mirabilia
Dns. Deus Rex
Siefridus
Elfred Rex
Quentovic

Der har været tvistet meget om disse Stykker, men det synes som om Møntkjenderne nu ere enige om, at det er rent northumberske Mønter[1]. Vanskeligere har det derimod været at faa oplyst, hvo denne Knut er; dog synes de dygtigste Møntlærde nu at være overbeviste om, at han ikke kan have været nogen Anden end Gudred.

Fundet godtgjør nemlig, at der i Northumberland maa have været en Høvding med Navnet Knud, der har udstedt Mønter i stor Mængde paa en Tid, der falder mellem Halfdans Regering og Sifreds (efter omtrent 877 og før 894). Han maa have slaaet saa megen Mønt, at disse paa Nedlæggelsestiden c. 905 maa have udgjort Hovedmassen af den cirkulerende Pengemængde.

Samme Konge maa fremdeles have levet paa Kong Alfreds Tid og vistnok have staaet i Forhold til denne, thi vi have Mønter med Paaskrift Elfred Rex — Cnut Rex, hvori man maaske tør se et Minde om det Venskab, der bestod mellem Kong Alfred og Kong Gudred[2].

---

[1]) At den franske By Quentovics Navn findes paa enkelte af disse Typer, beviser Intet, da det var et berømt Møntsted, hvis Mærke endog findes anvendt paa enkelte af Alfreds Mønter.

[2]) Haigh, coins of Ælfred the Great S. 16 (Numism. Chron. X.).

Fremdeles nævnes Siefred paa Reversen af nogle af Knuts Mønter, og 278 Mønter med Navnet Siefred alene fandtes samme Sted, saa at Knut vist har været efterfulgt af en Konge Siefred, — hvilket var Tilfældet med Gudred.

Endelig savne vi i det uhyre store og rige Møntfund enhver Skilling fra Kong Gudred, hvilket er en aldeles paafaldende Kjendsgjerning, naar han dog skal have regeret saa længe, som angives i Kilderne.

Af disse forskjellige Omstændigheder uddrog Mr. Haigh den Slutning: Knut maa være identisk med Gudred. Hans Resultat have bl. A. Rashleigh og Hawkins [1]) tiltraadt.

Saaledes vil det ses, at man paa Møntomraadet er kommet til det samme Resultat som det, jeg har uddraget af de historiske Traditioner — Identiteten af Kong Knut og Kong Gudred [2]).

Nu gjælder det om at udfinde den rette historiske Kjærne af disse forskjellige, men hinanden lignende Traditioner, og vi synes da at maatte holde os nærmest til den northumberske Beretning, i det det danske Sagn aabenbart har lidt megen Overlast i Tidens Løb; dog

---

[1]) Silver coins of England S. 80.

[2]) Mr. Haigh betragter Simeons Opgivelse af Navnet paa Gudreds Fader „Hardeknut“ som urigtig og muligt beroende paa en Misforstaaelse af en angelsaksisk Sætning: he suna háte Cnut (han blev senere kaldet Knud), der af Simeon er bleven fortolket som om Gudred var Søn af Hardeknut, men heri kan jeg ikke give ham eller de Forskere, som have tiltraadt hans Mening, Ret, efter at jeg har paavist, at den nordiske Tradition ogsaa sætter Navnet Hardeknut i Forbindelse med Knut (Gudred). Mr. Haigh lader Gudred være Ivars Søn og støtter sig til (S. 9), at Adam af Bremen nævner Analaph, Sigtrik og Reginald som Gudreds Sønner, og at de irske Annaler atter gjøre disse Høvdinger til Ivars Sønnesønner, men de to Præmisser ere urigtige.

kunne vi vist temmelig roligt stryge af Beretningen hos Simeon den Rolle, som St. Cuthbert har spillet. Ligesaa tør det formodes, at om Knut end en Gang har været en Træl, saa er han dog kommet til Ære og Værdighed en god Stund før Halfdans Død.

V. Gjennemgaas de andre nordiske Optegnelser om Fundne-Knud, vil man finde, at man ogsaa her i Danmark har vidst Besked om den northumberske Arvefølge og at en Person, som hed noget omtrent som Gudred Hardeknud, har fulgt paa Kong Halfdan.

Roeskildekrøniken fortæller, at en Kong Svend, „Normannorum transfuga", med en stor Hær betvinger England, fordriver Kong Æthelred og erobrer Riget. Dennes Sønner Gorm *og* Hardeknut, der ikke vare tilfredse med de Lande Faderen havde erobret, falde ind i Danmark og dræbe Kong Halfdan med hans Sønner; efter deres Faders Død dele de Riget saaledes, at Gorm faar Danmark, Hardeknut England[1]. — Aabenbart er det den northumberske Kongerække, som her gaar igjen. Gudred, Hardeknuds Søn, der efter Halfdans Fordrivelse og Død bliver Konge, er bleven til Brødrene Gorm og Hardeknud, der fordrive og dræbe Halfdan.

Ogsaa Svend Aagesen (c. 2) har en Fortælling, som viser os sammesteds hen. Sigurd Orm i Øje erobrede Danmark (læs: Northumberland) og tog den faldne Konges Datter til Ægte. Efter et Ønske, som Sigurd udtalte til sin Hustru, om at hun skulde opkalde deres

---

[1]) Scr. I. 375: Suen quidam Normannorum transfuga collecta multitudine Angliam invasit, Regem Aldradum expulit, ipse regnum tenuit. Hujus filii Gorm et Harthacnut patre [patria] non contenti latrocinio Daniam insiliunt, occisoque Rege Danorum Haldano cum filiis ejus regnum Danorum partiti sunt, Gorm Daniam, Harthacnut Angliam. Nam Suen pater eorum interim quo ipsi Daniam invaserunt, mortuus est. — Den samme Fortælling i Petri Olai Excerpter. Scr. I. 116.

Søn efter sit Bælte, blev han kaldt Knut, og var den Første, der bar dette Navn [1]).

Aabenbarest fremgaar dog Forbindelsen med Northumberland af Olaf Tryggvasøns Saga c. 62, 63. Trælleknud — hedder det dér — raadede ikke længe, og efter hans Død blev taget til Konge hans Søn Gorm, „der holdt Riget af Regner Lodbrogs Sønner". Især elskede han Sigurd Orm i Øje og var Fosterfader for en Søn af Sigurd og Blæja, Kong Ellas Datter. Gorm lod ham øse med Vand og kaldte ham efter sin egen Fader Knut; siden blev han kaldet Hørðaknutr, efter det Land Hørðaland i Jylland, hvor han var født. Efter sin Fader Sigurds Død blev han Konge i Sjælland og Skaane. Hørdaknuts Søn, opkaldt efter sin Faders Fosterfader, var den bekjendte Gorm den Gamle. — Saaledes tumle de forskjellige Traditioner med Navnene Gorm og Hardeknut, men de sætte dem saa godt som alle i Forhindelse med Lodbrogsønnerne [2]).

Det vilde her føre mig for langt at forfølge Sagnet om Trælleknud i alle dets Afskygninger [3]). Hovedsagen for mig var at paavise, i hvilke historiske Forhold dette Sagn bundede, og at godtgjøre, at der efter Kong Halfdan i Northumberland herskede en dansk Konge Gudred, alias: Knut. — Det er maaske endog muligt at finde Knuts Hjemstavn, saa fremt vi nemlig tør stole paa, at Traditioner, uagtet deres mangelfulde og forskjellige Karakter, have Ret i de Punkter, hvori de stemme overens. Olaf Tryggvasøns Saga siger, at Knut var en Søn af Arnfinn, Jarl i Holsten, Jomsvikingesaga af en

---

1) At Navnet er ældre, har jeg paavist foran S. 29.

2) Saaledes ogsaa Þáttr af Ragnars sonum.

3) Jeg gjør kun opmærksom paa Hardeknud som Sigurd Orm i Øjes Søn i Langfedgatal Scr. I. 6. Jfr. ogsaa Scr. I. 11, II. 423.

Jarl i Saksland Arnfinn, der holdt sit Herredømme af Karlamagnus. Adam af Bremen (I. 35) beretter, at Normannerne, der plyndrede i Frisland, sendte En af deres Midte til England, en Gudred, der erobrede Northumberland, og at fra hans Tid vare Frisland og England i de Danskes Besiddelse. Saaledes synes denne Knuds Hjemstavn at have været hos de Danske i Frisland. —

Historien fortæller ikke meget om Northumberlands Tilstand paa Gudreds Tid. Dog beretter Simeon, at det hændte engang, at Skotterne i en talrig Hær trængte ind mod Lindisfarne Kloster, røvende og hærgende. Netop som Gudred skulde kæmpe mod dem, opslugte Jorden alle Skotterne, som en Gjentagelse af Biblens Fortælling om Dathan og Abiran[1]). Jeg vover at gjætte paa, at dette Jordfald skyldes Normannernes bekjendte Krigspuds, at grave Faldgruber for Fjenden og skjule disse med Smuld og Grene, hvorefter de intet anende Modstandere opsluges „af Jordens Mund“ som i hin Beretning i Mosebog. At der imidlertid ogsaa her ligger noget Sandt til Grund for den legendeagtige Fortælling, fremgaar af, at The War of the Gaedhil netop efter at have talt om Halfdans Fald paa Irland tilføjer, at de Fremmede gik til Skotland „og vandt et Slag over Albamændene, hvori Constantin, Cinaeths Søn, Albas Hovedkonge, faldt og Mange med ham. Det var ved den Lejlighed, Jorden brast aaben under Albas Mænd“ [2]).

Hvad det dansk-northumberske Riges Udstrækning angaar, da maa man vist antage, at dette har strakt sig baade over Deira og over Bernicia (Landet Nord

---

[1]) Simeon II. c. 13, 14. Historia Rames. c. 6.

[2]) S. 27, 232. Udgiveren, Dr. Todd (S. LXXVI) har ikke bemærket Simeons overensstemmende Fortælling. Ogsaa Johannes Fordun § 27 omtaler denne Jordbristning; aabenbart er Simeon hans Kilde.

for Tyne). Det er ikke troligt, at de Danske, som stadigt krigede med Pikter og Skotter, skulde have ladet en Underkonge sidde i Ro i Bernicia og Bamborough. Simeon omtaler jo ogsaa, hvorledes Halfdan erobrer denne Del af Landet, og han sætter Kong Gudred i bestemt Forbindelse med Lindisfarne. Der findes ganske vist en skotsk Krønike fra 14de Aarh., som lader Skotterne under Kong Girig (878—889) erobre „Bernicia og næsten England“ [1]), men jeg kan ikke se Andet deri end et af de senere skotske Krønikers mange Forsøg paa at gjøre Erobringer i England. Naar Skene [2]) finder en Bekræftelse paa denne Erobring i Simeons Beretning om Jordskredet ved Skotternes nysnævnte Indfald i Lindisfarne, saa viser det efter min Mening kun, at hos denne Forfatter Alt kommer til at dreje sig om St. Cuthbert og Lindisfarne, og jeg tror at have paavist, hvor dette Jordfald rettelig hører hjemme.

Kong Gudred døde i York St. Bartholomæusdag (24de Avg.) [3]) 894 [4]) og blev begravet i Domkirken dér [5]).

---

[1]) Chron. of the Picts and Scots, 288: subjugavit sibi totam Berniciam et fere Angliam. En anden Form har endog „Hiberniam et fere Angliam“.

[2]) Celtic Scotland II. 331.

[3]) Æthelwerd. [4]) Simeon 894. Eccl. Dun. II. 14. [5]) Æthelwerd.

Femte Kapitel.

Normannerne i Irland.

Irland var i det 9de Aarh. et Kongerige, men Irernes Konge havde dog mere Grund til at glæde sig ved en prangende Titel end ved en virkelig Magt. Hos dette Folk, som hos saa mange andre Keltere, synes Stat og Fædreland et altfor højt liggende Begreb. Ligesom alle juridiske Pligter og Rettigheder i deres Samfund udsprang af den Enkeltes Stilling i sin Klan, Stamme og Slægt, saaledes drejede ogsaa al Interesse sig om disse nærmere liggende Begreber. Sjældent har vist et saa lille og tilmed saa lidt indskaaret Øland fremvist saa mange Delingslinier og Grænseskjel som dem, der mærkede Erin. Landet bestod af de fire Provinser og Kongeriger Connaught, Ulster, Leinster og Munster foruden Distriktet Meath med den berømte Høj Tara, hvor Irlands Kongesæde laa. Indenfor disse større Dele fandtes atter de enkelte Stammers, Klaners, Slægters og Familiers Omraader, til hvilke enhver Irlænder følte sig knyttet med hele sit lidenskabelige Sinds Interesse.

Den Kjærlighed til Fædrelandet, som udmærkede Ireren, var overgaaet — eller, rettere sagt, den var undergravet af Kjærligheden og Interessen for Klanen og Gruppen, hvortil han hørte; og den Skinsyge, som

ligeledes var et Kjendetegn for Ireren, lod ham som oftest glemme det større Fædrelands Fare af Tilfredshed over Nabostammens Nederlag.

Det er derfor karakteristiskt at se, hvorledes f. Ex. i Tiden 830—835 Irerne, uagtet de vedholdende Plyndringer af Normannerne, ikke i fjærneste Maade tage Hensyn til Landets Fare, men benytte sig af de urolige Tilstande til at tilfredsstille privat Hævnfølelse og Plyndringslyst. Samme Aar som Vikingerne hærge Armagh, drager saaledes Irlands Konge Conchobar derhen og røver Abbedens Kvæg. Cashels Konge Feidhlimidh, der var en af de berømteste Fyrster paa den Tid, ses ikke at have prøvet Vaaben mod Vikingerne, hvorimod han med sine Krigere falder ind i Clonmacnois og plyndrer Klostrets Ejendomme lige til Kirkedøren. Irlands Konge Niall fører en Hær til Leinster og tvinger Beboerne til at tage Bran til Konge. Samme Aar dræbe Ulstermændene Keneth, Nialls Søn, hvorpaa Niall plyndrer Meath [1]).

Saaledes vedblive Forholdene at være i lange Tider; kun en enkelt Gang vaagner Følelsen over egen Fornedrelse, og Irerne gribe for en kort Stund til i Enighed at kæmpe mod Normannerne. Saa meget desto større Grund var der for Vikingerne til at slutte sig sammen, og vi have foran set, hvorledes de ved Tiden 836 optræde med et samlet og stærkt Angreb fra alle Landets Kyster og trænge frem til Øens Midte.

Vi skulle nu betragte Nordboernes senere Skæbne paa Irland.

I det Følgende giver jeg en udførlig Fremstilling af Togene til Irland — Noget man hidtil har savnet, om end enkelte gode Forarbejder findes, saaledes især Dr. Todds

---

[1]) A. Ult. 830, 832, 834. Moore, History of Ireland I. 275.

fortræffelige Indledning til The War of the Gaedhil with the Gaill. Jeg meddeler en Oversættelse af flere Stykker af „Three Fragments“, fordi denne Kilde er saa overordentlig oplysende om Nordboernes Forhold og saa vanskelig tilgængelig; til med er det den eneste irske Kilde, som giver en indgaaende Skildring. Hvad der gjør Studiet af de irske Kilder saa overordentlig vanskeligt, er især disses lakoniske Karakter. Man maa møjsommeligt nitte de forskjellige Annalers ordknappe Angivelser sammen for at faa et Overblik over Tilstandene, hvad der endda kun sjældent lykkes. Jeg har nedenfor søgt at sammenhægte Kilderne paa en stor Del Punkter, hvor man hidtil ikke har set Forbindelsen, og jeg har ved en Mængde Citater søgt at hjælpe Forskerne ved fremtidig Benyttelse af Kilderne. — De bekjendteste irske Annaler ville blive citerede saaledes: A. Ult. = Annales Ultonienses, trykte hos O'Conor, Rer. Hibern. Scriptores, 4de Bind. — Chr. Scot. = Chronicon Scotorum, ed. Hennessy. — F. M. = Annals by the Four Masters, ed. O'Donovan. — Gaedhil = The war of the Gaedhil with the Gaill, ed. Todd. — Fragm. = Three Fragments, copied by Dubhaltach Mac Firbisigh, ed. O'Donovan. I øvrigt henviser jeg til en Afhandling om de keltiske Kilders almindelige Karakter i Historisk Aarbog, udg. af Thrige, for 1879.

En anden stor Vanskelighed frembyder disse Kilders Kronologi. Begivenhedernes Rækkefølge er i Reglen rigtig, men Aaret har faaet en gal Betegnelse, saa at man maa forandre Aarstallet efter bestemte Regler. Ogsaa med Hensyn til dette Punkt savnes der gode Hjælpemidler. Til Vejledning skal jeg hidsætte følgende Midler, som jeg har benyttet: Normannernes første Nederlag omtales af Einhard 812; F. M. har 807. Prudentius 848 om Normannernes Fordrivelse fra Irland synes sigte til Begivenheder fortalte af Ult. 847, F. M. 846, Chr. Scot. 848. Prudentius 856 omtaler en stræng Frost; ligesaa Ann. Ult. 855, F. M. 854, Chr. Scot. 856. En Solformørkelse, der fandt Sted 865, noteres af Ann. Ult. 864, F. M. 863, Chr. Scot. 865. Sol-

formørkelser af 878 og 885 ere omtalte af Chr. Scot. 878, 885. —

Et Kort over Vikingetogene er givet i Earl of Dunravens Notes on Irish Architecture, 2det Bind, 1877.

I. Turgesius' og de Norskes Herredømme paa Erin.

Vikingerne fortsatte i de følgende Aar deres Kampe mod Irerne til Dels i nye Egne, saaledes sejrede de over Connaughtmændene [1]). Fra denne Tid skriver sig ogsaa Grundlæggelsen af mange Fæstninger og Skanser rundt om i Landet, ikke blot ved Kysterne, men ved Indsøerne. Saaledes roede en Flaade ned ad Bannstrømmen til Lough Neagh, den store og brede Sø i Ulsters Midte, hvorfra der var den letteste Adgang til Plyndring af Kirkerne i Ulster [2]). Her byggede de en Skanse, hvad der fremgaar af Optegnelsen ved et følgende Aar, at „de Fremmede fra Lough Neagh“ plyndre Louth og fange Mange, deriblandt Bisper og lærde Mænd og „slæbe dem til deres Fort“, paa hvilket Tog de ogsaa brænde Armagh med dets Kirker, Bedehusene og Sygehusene [3]). Samtidigt var der ved det irske Havs Kyst og i Fjordene opkastet en Række Skanser. Nordligst laa Fortet ved Narrow Water i det Inderste af Carlingford Vig [4]). Noget sydligere fandtes en Skanse ved Linn-Duachaill i Louth (S.Ø. for Castle Bellingham) i Nærheden af Carlingfordfjord ved Floden Casan Linne, bygget 841 [5]). Klostret paa dette Sted samt Abbeden blev brændt Aaret efter, og det var et vigtigt Udgangspunkt for lange Togter [6]). Sydligere ved Boynefloden havde de Norske en Skanse ved Linn Rois [7]),

[1]) F M. 837; Gaedhil 13; Chron. Scot. 838. [2]) Ann. Ult.; F. M. 838. [3]) Ann. Ulton. F. M. 839. [4]) F. M 841. [5]) F. M. 840. [6]) Ulton. F. M. 840; Chron. Scot. 841. [7]) F. M. 841.

og endelig byggedes (841) et Fort ved Dublin, hvorfra Krigere drog helt ind til Landets Midte, til Bjergkjæden Slieve Bloom[1]. — Nordboerne i disse Fæstninger havde imidlertid større Opgaver end netop at plyndre Oplandet og gjorde lange Hærtog til Øens forskjellige Dele. De Fremmede i Linn Duachaill gaa saaledes paa Tog til Clonmacnois (Vest for Shannons nederste Løb), og Vikingerne fra Narrowwater hærge Castledermot i det sydlige Kildare. Paa samme Tid viser der sig en Flaade paa Lough Swilly, Irlands nordligste Fjord[2].

Et dybt Indtryk maatte det dog gjøre paa Irerne, da de Fremmede tog fast Bo ved Lough Ree, den store Sø i Irlands Centrum, der er en Udvidelse af Shannons Løb. Allerede 843 findes Vikinger ved Clonfert[3] i Galway, men mærkeligst var Toget det følgende Aar. Fra det nordvestlige Erin, hvor de Norske havde deres Hovedpladser, vare Flaader løbne om til Limerick og Shannonmundingen, og fra det indre Erins Egne førte de mange Fanger, saaledes Abbed Forannan, der var flygtet med Relikvierne fra Armagh, „til Munster“ og „til Skibene ved Limerick“[4]. Clonmacnois brændtes, og ved selve Lough Ree blev der bygget Fæstninger[5]. Herom hedder det i nogle gamle Vers, der paa keltisk Vis fremtræde som Profetier[6]:

Hid vil sejle over højen Hav
Hedninger at tvinge Erin,
Abbed bringes til hvert Alter,
Voldsmænd sættes over Erin.

Vintre syv med Herrevælde
Vil de raade over Erin
I hvert Munkebo, i hvert Gudshus,
Disse Fremmede fra Fortet Dubblinn.

---

[1] F. M. 840, 843; Ult., Chr. Scot. 841. [2] Ann. Ulton., F. M. 841. [3] A. Ult. 843; F. M. 842. [4] Gaedhil 15. [5] Ann. Ult. 844; F. M. 843. [6] Gaedhil 11, 225.

Abbed kaares til hvert Kloster,
Fasten han kun føje agter,
Ingen Messe, intet Fadervor,
Ej Latin, kun et fremmed Maal.

Flaaden hist paa Lough Rees Vande
Bringer Hedningerne høj Lov;
Abbed sætte de til Armagh,
Men hans Trosord er et Magtbud.

Et af disse Tog løb dog uheldigt af, thi da Nordmændene 845 i Skarer paa 3—4000 Mand kom fra Limerick til Roscrea paa St. Peter og Povls Dag (29de Juni), netop som der her holdtes et stort Marked, grebe de Handlende og Besøgende til Vaaben og sloge Vikingerne; et Stenkast strakte endog deres Fører Jarl Onphile (eller Oilfin) til Jorden[1]).

Disse Togter udførtes klart nok af de samme Skarer, som Aarene i Forvejen havde bygget Skanser i Nordøst-Irland. Deres Herrer var Turges eller, som den norske Tradition kalder ham, Thorgisl.

Det er vanskeligt at faa Klarhed om, hvor længe Thorgisl har hersket paa Irland, i det de irske Annaler næsten kun véd Besked om hans Død. Dog fortæller Krøniken om Irernes Kampe med de Fremmede, at Thorgisl kom med en stor kongelig Flaade til det nordlige Erin og havde tiltaget sig Herredømmet over de Fremmede i denne Del af Landet. Hans Hovedsæde var Armagh — saaledes som det ogsaa gjenlyder i ovenanførte Vers —, men Krøniken tilføjer, at hans Hustru Otta gav Avdients paa Højaltret i Clonmacnois, den vigtigste gejstlige Stiftelse i Irland efter Armagh[2]). Dette svarer, som vi have set, til den foran givne Fremstilling af, hvorledes Vikingerne grundlægge et Vælde i

---

[1]) Gaedhil 15 (Onphile jarla); LVII. [2]) Gaedhil XLIX, 9, 224—27.

Nordøst-Irland og derefter forlægge deres Magt fra Egnen om Armagh og Linn Duachaill til Shannon-mundingen.

Om Thorgisls Død berette Annnalerne enstemmigt, at han 845 blev fanget af Maelsechlainn og druknet i Lough Owel (i Vest-Meath)[1]. I Følge det ovenanførte Vers skal han have hersket syv Aar over Erin[2], hvad der for saa vidt stemmer med Annalernes Opgivelse om at der først ved Tiden 836—838 viser sig en enig Optræden af Normannerne. Derimod synes han at være kommet til Irland alt tidligere, hvad hin Krønike ogsaa bekræfter ved at lade det være denne Konges Flaade, som plyndrer Armagh tre Gange i én Maaned; dette skete i Følge Ulsterannalerne 832[3].

Baade i den islandske og i den irske Tradition har der bevaret sig et Minde om Thorgisl som den første norske Konge paa Erin, men i øvrigt véd de næsten Intet at melde om hans Regering. Dog turde maaske tvende Begivenheder passende kunne fortælles som indtrufne, da denne Konge herskede.

I den legendeagtige Levnetsbeskrivelse af St. Findan (se foran S. 20) berettes det, hvorledes denne Irer i Tiden omkring 840 kom i Vikingevold. Findan levede i Leinster, som ofte var hjemsøgt af „Nordmannerne", der røvede en stor Mængde Kvinder, deriblandt Findans Søster. Faderen gav Findan Penge til at udløse Pigen af Fangenskabet, og han begav sig med sine Følgesvende og en Tolk til Hedningerne. Disse kastede ham imid-

[1]) F. M. 843; Ult. 844; Gaedhil 15. Senere Sagn se Giraldus Cambrensis, Topogr. Hibern. c. 40. Harald Haarfagers Saga (hos Snorre) c. 35 gjør Thorgisl urigtigt til denne Konges Søn; han og hans Broder Frode krige i Irland og erobre Dublin for første Gang. Frode forgives; Thorgisl sviges af Irerne og falder. Jfr. Steenstrup, Normannerne I. 149. [2]) Giraldus Cambrensis siger 30 Aar. [3]) Ult. 831. Jfr. Dr. Todd i Gaedhil XLII.

lertid i Lænker og førte ham til Skibene, hvor han maatte forblive næste Dag og Nat uden at faa Mad eller Drikke, men den følgende Morgen løslodes han. Findans Fader var imidlertid indviklet i stadige Kampe med andre Familier, og Findan deltog ivrigt i dem. Modstanderne indbød ham engang til Gilde i et Hus i Nærheden af Havet, og her kom Normannerne efter hines Indbydelse og røvede Findan af deres Midte og kastede ham i Lænker. Da disse Normanner ikke strax agtede at sejle hjem, solgte de ham til en Landsmand og denne til en Tredie, der agtede sig til Fædrelandet. Da de nu sejlede bort fra Erin og vare midt paa Havet, mødte de et andet Skib af samme Nation, som spurgte Nyt fra Irland. Paa Findans Skib var der imidlertid en Mand, i hvem den Spørgende gjenkjendte sin Broders Morder, hvorfor han strax greb til sine Vaaben og nedlagde ham. I den Kamp, som derefter opstod mellem de to Skibe, vandt Findan sin Herres Gunst ved at tilbyde sin Hjælp, og han frigav ham af Lænkerne. De sejlede derpaa til nogle Øer ved Pikternes Land, som hedde Orkneyøerne, hvor de gik i Land. Her saa Findan Lejlighed til at skjule sig, saa de maatte forlade Øen uden ham. I flere Dage led han Nød og Hunger, men frelstes endelig, og kom til en Bisp, som tog sig af ham. Derpaa rejste han til Gallien, Franken, Allemannien og Longobardien og bliver endelig 851 Munk i Rheinau (i Zürich). —

Den arabiske Forfatter Al-Makkari fortæller saaledes: Abderrhaman II havde en vís Mand og Digter ved sit Hof Yahya Al-ghazzál (Gazellen), som han blev kaldt paa Grund af sin Skjønhed. Af sin kongelige Herre blev han benyttet som Sendebud til den græske Kejser Theophilus ved Tiden 840, da der blev sluttet et Forbund mellem disse to Herskere. Udsendingens vittige og træffende Svar tildroge sig i høj Grad baade Kejserens

og Kejserindens Opmærksomhed. „Dette var ikke den eneste Tjeneste, til hvilken Al-ghazzál blev brugt af sin Herre Abderrhaman. Abú-l-khattáb Ibn Dih'yah fortæller i sin Bog med Titel Al-muttrib, at han ogsaa blev sendt i Gesandtskab til Hedningernes Land. Al-ghazzál var da nær ved sit 50de Aar; men skjønt hans Haar var graat, bar hans hele Optræden kun Vidne om Ungdom og Styrke. Dronningen, hvis Navn var Túda, spurgte ham en Dag, hvor gammel han var, og han svarede i Spøg: „Tyve Aar.“ „Og hvorledes kan det dog være,“ spurgte Dronningen, „at Du har graa Haar?“ Al-ghazzál sagde da: „der er intet Overordentligt deri. Har Du ikke hørt, at det siges, at Mehriyyah (Koen eller Kamelen af den ædle Race) føder, skjønt dens Haar er graat?“ Dette Svar overraskede Dronningen.“

Mere fortælles ikke om denne Sendefærd. Der synes næppe at kunne være Tvivl om, at de her omtalte Madsjus eller Hedninger ere Nordboerne; thi Al-Makkari fortæller lige umiddelbart efter om Madsjus' Indfald i Spanien 844, og hos denne Forfatter gives desuden f. Ex. Grækere og Frankere bestemte geografiske Navne[1]). — Men hvis Araberne i Spanien virkeligt have besøgt Nordboerne, har dette efter al Rimelighed ikke været i deres eget Hjemland, men i en nærliggende Koloni enten i Loire eller paa Irland. Makkari kunde synes opgive Tiden meget nøjagtigt, idet han siger os, at Al-ghazzál døde 864, 94 Aar gammel; da han paa hin Rejses Tid var hen imod 50 Aar gammel, komme vi til Aaret 820. Nu vare imidlertid Normannerne ved Aaret 820 ikke bosatte i Nærheden, og der er i Al-Makkaris Beretning endog en Modsigelse, da han lader Al-Ghazzál være

[1]) Jfr. Gayangos, Makkari, History of the Mohammedan dynasties. l. 6. c. 4. p. 114. Kunik, die Berufung der Schwedischen Rodsen II. 291.

udsendt af Abderrhaman, men han kom i Følge Forfatterens eget Udsagn paa Tronen i Maj 822 (l. 4. c. 3. p. 106). Den arabiske Kronologi er som oftest ikke stræng i sine Opgivelser, og det er vel rimeligere at tænke sig denne Sendefærd nærmere i Tiden ved den anden (af 840) til Konstantinopel. Det synes mig da ret rimeligt at antage, at Rygtet om Thorgisls Herredømme i Irland, det første Normannervælde i Evropa, har ladet Araberne sende Hilsener herover[1]). Dette fremsætter jeg dog kun som en blot og bar Gisning.

Man mærker ikke strax Noget til, at Turgesii Død gjør Forandring i Nordboernes Stilling, og der plyndres i 846 videre med Held[2]). Frankeren Prudentius skriver endog ved Aaret 847, at Skotterne, som i mange Aar havde været hjemsøgte af Normannerne, nu bleve skatskyldige til disse, der ligeledes havde bemægtiget sig de omliggende Øer[3]). Dette kan dog næppe være sket i dette Aar og synes snarest fortalt for at være Baggrund for hans Beretning Aaret efter om at Irerne havde forjaget Normannerne fra Irland[4]). Dette Sidste er til Dels sandt. Cearbhall, Ossorys Konge, begynder 847 Kampen mod Dublinnormannerne og dræber 1200 af dem under Anførsel af Hakon[5]). Aaret efter fælder Maelsechlainn 700 i Meath[6]); Olchobar og Lorcan med Leinster- og Munstermændene i sit Følge slaa de

---

[1]) De irske Kilder kalde rigtigtnok Dronningen Otta, og Makkari har Tuda eller Nuda; aldeles sikker er i Følge de arabiske Skrifttegn kun Ud(a), og disse tre Former svare til om der er ingen, én eller to Prikker over U. [2]) F. M. 844; Ulton. 845; Gaedhil 19. [3]) Prudentius 847: Scotti a Nortmannis per annos plurimos impetiti tributarii efficiuntur, insulis circumquaque positis nullo resistente potiti immorantes. [4]) Scotti super Nortmannos irruentes, auxilio Dei victores, eos a suis finibus expellunt [5]) Ult. 846; F. M. 845. Agond nævnes kun i Chron. Scot. 847. [6]) Ult. 847 (in mare, urigtigt oversat, læs: apud Forach); F. M. 846; Gaedhil 21.

Fremmede sydligt i Kildare; Tomhrair (Torer) Jarl, Tronarving til Lochlann, med 1200 Mand bed i Græsset. Endelig overvinder Tighernach, Herre af Loch Gabhar i Meath, de Fremmede i en Kamp, hvor flere Hundrede talde [1]. Ogsaa i Nord bleve de angrebne, i det Ulstermændene slog dem ved et ukjendt Fort (Dun Maeltuile), hvor 500 faldt, ligesom man søger at ødelægge de Fremmedes Skanser ved Cork [2].

Saaledes var der i udholdende Kampe bleven kriget mod Hedningerne i omtrent alle Landets Egne, og flere Tusinder af dem vare nedlagte. De vilde Søfugle, som havde taget Bo i Landet, vare ikke blot blevne fældede, men deres Reder nedrevne [3]. I Aaret 849 drage Tighernach og Maelsechlainn endog til Dublin og plyndre Fortet [4]. Rygtet om, at det var gaaet de Norske saa ilde, bredte sig snart til andre Vikingehjem, og derfor besluttede de Danske at tilrive sig Magten i Erin.

II. Kampe mellem Norske og Danske.

Det gamle irske Annalfragment fortæller saaledes: „Medens nu Lochlanns' [de Norskes] Forposter aarvaagent stirrede over Havet, saa de en stor Flaade i Opsejling. De bleve grebne af Rædsel og Forfærdelse, og nogle af dem sagde, at det var Lochlanns, som kom for at hjælpe og understøtte dem, men andre, som forstod sig bedre derpaa, sagde, at det var Dauniter ɔ: Daner, som kom for at plyndre dem; og det var netop Sandheden. Lochlanns sendte et meget hurtigt Skib

---

[1]) Ulton. 847: Domrair erell, tanaise Righ Laithlinne. Gaedhil 21. F. M. 846: Tomrair Erla. Chron. Scot. 848: Tomrair Jarla. [2]) F. M. 846; Ult. 847; Gaedhil 21. [3]) Se Sagnet om de redebyggende Fugle i Erin hos Girald. Cambr. Topographia Hibern. c. 42. [4]) F. M. 847; Ult. 848; Chron. Scot. 849

mod dem for at faa at vide, hvo de vare, og dette hurtige Skib løb hen mod et af de fremmede Skibe, og da de laa Side om Side, spurgte „Stiurusman"en [1]) paa Lochlanns' Skib: „Folk, fra hvad Land ere I komne hid paa dette Hav? Komme I med Fred eller Fejde?" Det Svar, som Danerne gave, var at sende en Byge af Pileskud mod ham! De tvende Skibes Mandskaber styrtede sig mod hinanden, og de Danskes Skib besejrede Lochlanns, og Danerne dræbte det tredobbelte af deres eget Tal, og de huggede Hovedet af Enhver, som de dræbte. De Danske bragte Lochlanns' Skibe med sig til en Havn, og de tog ogsaa Lochlanns' Kvinder, Guld og Ejendele med sig, og saaledes tog Herren fra dem al den Rigdom, som de havde taget fra Kirker, Gudshuse og Helgenskrin paa Erin" [2]).

Saaledes lyder den fortræffelige Kilde. Den lader os i Uvished om, hvor de Danske landede, men den vilde vel have nævnt Dublin, hvis det virkeligt havde været denne Havn. Da nu tilmed andre Kilder bestemt sige os, at Danerne først to Aar efter deres Ankomst til Irland erobrede Dublin [3]), og da de første Træfninger, vi høre om, finde Sted ved Carlingford, tør det vist antages, at det var i Nærheden af dette Sted de landede. Flaadens Størrelse angives til 140 Skibe.

De Fremmede synes at have søgt Forbund med Irerne for at modstaa de nysankomne Rivaler. Saaledes indgik de Overenskomst med Cinaedh, Herre over Cianachta (i Øst Meath), som pønsede paa Oprør mod Maelsechlainn, Irlands Konge, og drog ud med ham paa et stort Røvertog, hvor de plyndrede Stammen Ui-Neill

---

[1]) Irsken har dette nordiske Ord. [2]) Fragm. 115—117.
[3]) Man sammenligne F. M. 847 og 849, Chron. Scot. 849 og 851. Ann. Ulton. 848 og 850. — Udgiveren af Ann. Ulton. har urigtigt oversat Irsken saaledes, at de Danske kom „in adjutorium"; alle Annaler have: at betvinge.

fra Shannon til Havet og særligt Øen i Lough Gower, hvis kirkelige Helligdomme brændtes [1]).

Irlands andre Fyrster fandt imidlertid, at det var farligt og upatriotisk, at indre Stridigheder skulde lamme Landet paa samme Tid, som det truedes saa alvorligt af de Fremmede. Maelsechlainn sendte derfor Bud til Cinaedh med Forslag om at de skulde glemme alle Stridspunkter og handle i Endrægtighed mod Hedningerne. Der blev sluttet et Forbund mellem disse to Fyrster og Tighernach, Breaghs Herre, men Maelsechlainn synes kun at have tænkt paa Lejlighed til at myrde Cinaedh. Fyrsterne vare komne sammen for at forhandle, og under et Paaskud fik Maelsechlainn Cinaedh til at møde sig en Morgen tidlig uden Følge, medens han selv havde Folk til Stede. Maelsechlainn tiltalte ham med haard og stolt Stemme og spurgte: hvorfor har Du brændt de Helliges Bedehuse, og hvorfor har Du ødelagt deres Helligdomme og deres Bøger med Lochlanns i Dit Følge? Cinaedh saa, at det lidet kunde nytte ham at holde skjønne Taler, hvorfor han taug stille. Da bød Maelsechlainn, at man skulde bringe ham bort og drukne ham i et smudsigt Strømløb, hvad ogsaa skete [2]). —

Men de Danske søgte at vinde sig større Magt og drog 851 mod Dublin, slog de hvide Fremmede og erobrede deres Fort med Folk og Ejendele og dræbte Byens Munke. Ligesaa nedlagde de en stor Mængde Nordmænd i Linn Duachaill [3]).

De Danske laa med en Flaade paa Carlingford Lough, og imod den samlede Finngall (de hvide Fremmede) Hjælp fra hver Kant af Erin. Med i alt 70 Skibe [4])

---

[1]) Ult. 849. F. M. 848. Fragm. 117. [2]) Ult. 850. F. M. 849. Fragm. 119. [3]) Ulton 850; Chron. Scot. 851; F. M. 849. [4]) Fragm. 119; F. M. 850, Ult. 851, Chron. Scot. 851 have 160.

kom de tvende Høvdinger Stain (Zain) og Jargna sejlende til Carlingford Lough. „Det kom til en haard og hidsig Kamp. og vi have aldrig hørt forhen om saa stort et Mandefald paa Søen som det, der her forvoldtes mellem de Danske og Lochlanns. Imidlertid var Nederlaget paa de Danskes Side. Da disse nu, efter at være blevne slagne i denne Kamp, led svarligen af Hunger, kom deres Skarer sammen, og Anføreren Horm, der hidtil havde været en standhaftig, sejrsæl Mand, sagde til dem: Hidtil have I vundet mange Sejre, om I end her have maattet bukke under for Overmagten. Lytter til de Ord, jeg nu vil sige Eder: Enhver Sejr, enhver Stordaad og enhver Hæder, som I hidtil have vundet, er bleven formørket ved denne Dags knappe Ry. Vogter nu vel paa den Kamp, som I hernæst efter skulle bestaa med Lochlanns, thi Eders Kvinder og alt Eders Eje ere i deres Haand, saa vel som Eders Skibe; og de fryde sig ved at have vundet Sejr og Overmagt over Eder! Det staar Eder nu bedst an at gaa enige mod dem, som om I ikke tænkte paa at leve og ikke ventede paa Døden, og at hævne Eder paa dem. Vinder I end ikke en lykkelig Sejr over dem, saa ville I dog faa hvad vore Guder og Skæbnen ville give os; bliver det ikke til Held for os, saa skal der i det Mindste blive lige stort Mandefald paa begge Sider. — Jeg vil ogsaa give Eder en anden Advarsel: denne St. Patrick, mod hvem disse Eders Fjender have øvet saa mangen ond Daad, er Ærkebisp og Hovedmand for Irlands Hellige. Lad os bede bønligt til ham, og lad os give ham hæderlig Almisse for at vinde Sejr og Overmagt over disse Fjender.

De svarede ham Alle og sagde: Ja, lad den hellige Patrick være vor Beskytter, og ligesaa den Gud, som er Herre over ham, og lad Byttet og vore Rigdomme blive givne til hans Kirke. Endrægtigt, modigt og

mandigt droge de derefter mod Lochlanns og gave sig i Kamp med dem.

Paa den Tid kom Stain, Lochlanns Halvkonge, og Matodan, Ulsters Konge, for at anfalde de Danske til Lands og til Vands; skjønt Stain ikke vidste noget derom forud, kom han med de Tropper, som vare med ham, for at anfalde de Danske fra den ene Side, og Jargna, den anden Halvkonge over Lochlanns, anfaldt dem paa den anden Side. Kampen var haard. Lanserne hvinede, Sværdene bragede og Skjoldene klang under Slagene, og de saarede Krigere skreg! Lochlanns holdt vel længe Stand, men tilsidst bleve de dog slagne, og de Danske vandt Sejr og Triumf, takket være St. Patricks Bistand, skjønt Lochlanns vare tre eller fire Gange saa mange i Antal! Derpaa droge de Danske ind i Lochlanns' Lejr, dræbte nogle af dem, toge andre til Fange og jog Resten paa Flugt; og de satte sig i Besiddelse af alle deres Skatte af Guld og Sølv og andet Eje som og af deres Kvinder og Skibe. Stain var imidlertid ikke selv nærværende ved denne Træfning; han var ikke kommet til Lejren endnu, da han holdt Raad med sine Folk andetsteds. Men da han naaede Lejren, var det hans Fjender, han saa dér, og ikke hans eget Folk! Uden at regne dem, som tidligere vare dræbte af Danerne, var der af Lochlanns slaaet 5000 Mand af god Herkomst og desuden mange simple Krigere og Folk af enhver Rang.

Nu, paa denne Tid sendte Maelsechlainn, Taras Konge, Udsendinge til Danerne, og ved deres Ankomst vare de Danske i Færd med at koge, og deres Kjedler stode paa Dynger af faldne Lochlanns, og en Ende af Spiddet, paa hvilket Kjødet hang, var stukket ind imellem de døde Lochlanns' Kroppe, og Ilden brændte dem, saa at Kjød og Fedt, som de havde spist Aftenen forinden, vældede ud af Bugen.

Maelsechlainns Udsendinge traf dem i denne Beskæftigelse og bebrejdede de Danske deres vilde Opførsel. De Danske svarede: „Saaledes ville de have vi skulle bære os ad.“ De havde et stort rummeligt Bæger fyldt med Guld og Sølv at give St. Patrick; for de Danske var et Folk, som havde dog nogen Fromhed ɔ: de kunde give Afkald paa Mad og Kvinder for en Stund. Men denne Kamp gav alle Irer godt Mod, fordi der saaledes var bragt Ødelæggelse over Lochlanns [1].“

De forbundne Irer angrebe nu ogsaa de Norske, og efter at disse en Søndag i Slutningen af Juli havde plyndret Armagh, drog Maelsechlainn mod dem og slog dem i Øst Breagh, og Cianachtamændene vandt Sejr over dem i samme Maaned, saa at i alt 500 faldt [2].

Saaledes havde de Danske gode Udsigter til at beholde de erobrede Pladser — men da ankom der nye Flaader fra Norden.

III. Olaf den Hvide bliver de Fremmedes Konge.

De irske Annaler fortælle enstemmigt, at i Aaret 853 Amhlaeibh (= Olaf), Søn af Kongen af Lochlann (Hedningernes Fædreland), kom til Erin, og alle de Fremmede underkastede sig ham, og han fordrede Skat af Irerne [3]. Et Annalfragment udtaler bestemtere, „at han bragte med sig Befaling fra sin Fader om mange Afgifter og Skatter, men han rejste pludseligt bort.

---

[1]) Three fragments 119 ff. Gaedhil 19 (5000 Faldne). F. M. 850 (kæmpe 3 Dage og 3 Nætter). Ulton. 851: Stain fugitivus evasit et Eircne decollatus jacuit. Chron. Scot. 852 (Stain, Iercne).
[2]) Fragm. 125. Ult. 851. Chr. Scot. 852. F. M. 850. Gaedhil 21.
[3]) Ulton. 852; F. M. 851; Chron. Scot. 853. Gaedhil 23 er ene om at sige, at han kom med en stor Flaade.

Imhar (= Ivar), hans yngre Broder, kom efter ham at hæve de samme Renter“ [1]).

Nogen nærmere Oplysning gives os ikke, og det er saaledes af Nordboernes senere Forhold paa Øen vi maa skaffe os nøjere Kundskab om Betydningen af det nye Overherredømme. Det synes da sikkert, eftersom vi ikke finde Kampe omtalte ved hans Ankomst, at han ikke har vundet sin Stilling ved Vaabenmagt. At de Danske skulde have stillet ham Gisler, saaledes som Munch udtaler, staar der intetsteds, og de nordiske Stammer i Erin synes at have underkastet sig godvilligt. Hvad Olafs pludselige Afrejse angaar, da er det vist, at han ikke nævnes igjen før 857 [2]), og altsaa er det meget muligt, at han drog bort.

De islandske Sagaer give os imidlertid nøjere Besked om denne Fyrste. „Olaf den Hvide var Hærkonge og en Søn af Ingjald, Helges Søn, Olafs Søn, Gudrøds Søn, Halfdans Søn, Halfdan Huitbeins Søn, Uplands Konge. Olaf den Hvide hærgede i Vesterviking og vandt Dublin paa Irland og Dublinshire og blev Konge derover; han fik Audr den Hovedrige til Ægte.“ Saaledes siger Landnámabók (II. c. 15), medens Laxdælasaga c. 1 gjør Olaf til en Søn af Ingjald Starkadsfostre. Endelig hedder det i Islendingabók c. 12, at Olafs Bedstemoder Thora var Datter af Sigurd Orm i Øje.

Imod disse Stamtræer kan der dog gjøres betydelige Indvendinger, og navnlig strider et irsk Annalfragment, hvis Paalidelighed i andre Punkter er anerkjendt, imod deres Opgivelser, i det det giver hans Stamtræ i opstigende Linie saaledes: Godfred, Ragnall, Godfred, Godfred [3]). Ligesaa var i Følge islandske Kilder Olafs Hustru Audr en Datter af den mægtige Herse Ketil

---

[1]) Fragments 127 (Amlaoeibh Conung), 135. [2]) Ann. Ulton. 856. [3]) Fragm. 127, 195.

Flatnef fra Sogn, medens de irske Kilder berette, at hans Hustru var Kong Aedhs Datter [1]).

Olafs Broder Ivar kjende de nordiske Kilder ikke, og det er kun Annalfragmentet, som gjør dem til Brødre, medens de andre Kilder vel berette, at der var to Brødre med ham, men ikke netop sige, at de vare Olafs Brødre. Holder man sig til Fragmentets Opgivelse, saa kan Ivar ikke være identisk med den Ivar Lodbrogsøn, der plyndrede England [2]).

Saa meget synes vist, at der nu i Dublin er kommet en norsk Mand til Herredømmet og at Befolkningen dér hovedsageligt er bleven norsk, medens de Danske dog ingenlunde forjoges; vi se dem slutte Forbund med Cearbhall, Ossorys Konge, „af Frygt for at overvældes af Lochlanns' Krigspuds“ [3]).

Annalfragmentet fortæller fremdeles saaledes: „Kort efter kom der Bud fra Munstermændene til Cearbhall om at ville bringe Danerne med sig og desuden Ossorykrigerne for at hjælpe dem og befri dem fra „Normannerne“, som hærgede og plyndrede dem paa den Tid. Cearbhall modtog denne Kaldelse og bød Danerne og Ossorymændene at drage ud med fuld Styrke for at befri Munstermændene, og det blev udrettet, som hans

---

[1]) Fragm. 151 (ingin Aoda). S 173 staar lejlighedsvis „ingin Cinaot“ (Cinaedhs Datter); men dette skyldes sikkert, uagtet Udgiveren ingen Bemærkning gjør derved, en Fejllæsning eller Fejlskrivning. [2]) Dette har jeg antaget i min Indledning i Normannertiden S. 114. Storm (Kritiske Bidrag S. 70), som ellers forsvarer de islandske Sagaer og Genealogier, bryder her aldeles med dem og holder sig til Annalfragmentet. Naar Storm yderligere paaberaaber sig som et Argument for de to Ivar'ers Forskjellighed Optegnelsen i Ann. Inisfall. ex cod. Dubl. p. 35 ved 870, at Olaf og Ivar rejste til England at hjælpe Hingar (ɔ: Ivar) og Hubbe, da fortjener denne netop Hundrede Aar gamle Kilde, som her paa det tydeligste røber sig som Kompilation af engelske og irske Kilder, ingen Tiltro. [3]) Fragm. 131.

Udbud lød. Senere drog Cearbhall frem at anfalde Lochlanns med en stor Skare af Daner og Irer. Da Lochlanns saa Cearbhall med hans Skarer Folk, bleve de grebne af stor Frygt og Angst. Cearbhall gik til et højt liggende Sted, og han begyndte at tiltale sit eget Folk først, og han sagde, da han saa paa det øde Land omkring sig: „Lægger I Mærke til," sagde han, „hvorledes Lochlanns have gjort disse Strækninger øde og ført Kvæget bort og dræbt Beboerne? Dersom de idag vinde Overmagt over os, ville de gjøre det Samme i vort Land. Men da vi idag ere saare mange i Tal, saa lad os kæmpe tappert mod dem. En anden Grund, hvorfor vi bør kæmpe mandigt, er den, at Danskerne, som ere paa vor Side, ikke skulle se Fejghed eller Mangel paa Heltemod hos os; thi det kan vel hænde, at om de end idag ere med os, de senere ville være mod os. En anden Grund er endelig den, at Munstermændene, som vi ere komne for at befri, maa lære vor Mandighed at kjende, thi ogsaa de ere ofte vore Fjender." Dernæst tiltalte han Danerne, og hvad han sagde til dem var: „Viser Eders Tapperhed idag, for Lochlanns ere Eders Ærkefjender, thi I have tidligere kæmpet mod hverandre. Det er vel for Eder, at I have os med Eder mod dem idag, og I ville ikke kunne staa Eder ved at lade os se Kujoneri eller Fejghed hos Eder." Da svarede alle Irer og Daner, at de ikke skulde vise hverken Fejghed eller Svaghed. Derpaa gik de Alle som En ud at anfalde Lochlanns. Da Lochlanns saa dette, sluttede de sig ikke sammen for at kæmpe, men flygtede til Skovene og lod deres Gods efter sig. Derpaa omringede man Skovene, og der blev anrettet frygteligt Blodbad paa Lochlanns. Lige til den Tid havde Lochlanns ikke lidt saa stort et Tab paa hele Erin. Denne Sejr blev vundet ved Crohane [i Grevskabet Tipperary].

Cearbhall vendte saaledes til sit Hus med Sejr og Triumf. Horm og hans Folk førtes senere af Cearbhall til Kongen af Tara. Kongen af Tara [Maelsechlainn] hilste ham velkommen og viste ham stor Hæder[1]). Siden gik han til Søs. Denne Horm blev senere dræbt af Roderic, Britternes Konge" [2]).

Horms Død for Roderic den Stores, Waleskongens, Haand bekræftes af andre Annaler[3]). Cearbhall er den Kjarval, som spiller saa stor en Rolle i de islandske Genealogier, i det hans Døtre vare gifte med norske Vikinger[4]).

Hvad Cearbhall her udtalte, at en anden Gang vilde de Norske være paa hans Side, som nyligt de Danske, det skete strax efter, thi 858 drager Cearbhall med sine Ossorymænd og med Ivar ind i Arra (i Nord Vest Tipperary) og bekæmper Cinel-Fiachach med Gall-gaedhil eller Fremmed-Irerne fra det nordlige Irland[5]), ligesom Olaf og Ivar 859 gaa med Cearbhall paa Plyndring i Meath[6]). I øvrigt vedbleve Danske at bo i Dublin, og Andre gik i Cearbhalls Tjeneste[7]). Netop i disse Aar bliver Man hærget af sorte Fremmede eller Danske[8]). 870 slaar en dansk Høvding Ulf Maelsechlainn, Konge over Syd-Breagh (tæt ved Dublin)[9]) og nogle Aar efter forsøger Kong Aedh at dræbe ved et

---

[1]) Kong Maelsechlainn havde ogsaa søgt at vinde Olaf og gjort en stor Fest for ham; Vikingehøvdingen gav ham mange skjønne Løfter, men holdt Lidet. Fragm. 127. [2]) Fragm. 131 ff. [3]) A. Ult. 855. Chr. Scot. 856. [4]) Landnámabók I. c. 1: nævner Kjarvalr som Konge i Dublin, da Island først byggedes. III. 10: hans Datter Fridgerd gift med Torer Hima. 12: hans Datter Rafarta g. m. Eyvind Østmand. V. 8: Áskell hnokan, son Dufþaks Dufnialssonar, Kjarvals sonar. [5]) F. M. 856. [6]) Ult. 858. F. M. 857. Fragm. 141. [7]) Fragm. 137: such of the people of Horm, who remained with him. [8]) Ann. Cambriæ. Brut. 853. [9]) Ult. 869.

Festmaaltid en dansk Høvding Raghnalls (Regners) Søn „af Dublin“ eller „i Dublin“ [1]).

I Nordirland vedblev de Norske at have Fæstninger og Skanser rundt om [2]), saaledes ved Lough Neagh [3]) i Ulsters Midte og ved Strangford Lough. Ved dette sidste Sted angribe 875 de sorte Fremmede de Norske fra Havet og disses Anfører Barid slaas [4]). To Aar efter bliver en Abbed i Armagh fanget af „de Fremmede fra Strangford Lough“ [5]). Vi saa, at en Høvding Jargni anførte Nordmændene, og hans Magt synes at være bevaret i hans Familie; i alt Fald blev i 886 Eiremhon, der var Halvkonge over Ulster, slaaet af Eloir, Jargnis Søn [6]).

I Waterford synes de Danske endnu nogen Tid

---

[1]) Gaedhil S. 27. Contexten viser, at han var dansk. — Om andre Minder om „sorte Fremmede“ i Dublin fra en mere ubestemt Tid se Worsaae, Minder om Danske og Nordmænd S. 391 ff. Todd, War of the Gaedhil S. 11, 185, 191; CLXXXI. [2]) F. M. 866. [3]) Jeg gjør her opmærksom paa et Kildested, som man hidtil næppe har forstaaet rigtigt. F. M. 866: Connmach, abb Cluana mic Nóis, a Fine Gall dó .i. do Chenel Eathach Gall, hvad der oversættes saaledes: one of the Fine-Gall i. e. of the race of Eochaidh Gall, og Udgiveren O'Donovan bemærker, at denne Eochaidh, fra hvem de Norske skulde nedstamme, er aldeles ubekjendt og vistnok opfundet. Nu staar der imidlertid i selve den af ham trykte Text ikke Eochaid, som er et irsk Personnavn, men Eathach, og Loch Eathach var Navnet paa den senere Lough Neagh (se F. M. Registret) — altsaa var Abbeden vist af den Race Finngall (Norske), som hørte hjemme ved denne Sø. Denne min Gisning forekommer mig næsten at blive til Vished ved Sammenligning med Chron. Scot. 868: han var af Cinel Echach Gall; men i denne Krønike hedder Lough Neagh netop Loch Echach. Man vil i Registret til de to nævnte Bøger finde parallele Sammensætninger med Cinel. [4]) F. M. 874. Jfr. foran S. 91. [5]) F. M. 876. [6]) Ult. 885. F. M. 885. Chr. Scot. 886. — Otir Jargnis Søn nævnes af Chr. Scot. 883: han og Maelsechlainns Datter dræbe Auisles Søn. A. Ult. 882 har aabenbart urigtigt: O inn, i Stedet for: Otir. Jfr. Fragm. 231: Oittir mac Jargna.

at have været Herrer. En Høvding Rudolf eller Rodulf ligger med en Flaade i denne Havn og angriber herfra Ossorys Konge. Nu var der imidlertid paa den Tid en bekjendt Vikingehøvding Rudolf, Haralds Søn i Frisland, og Meget taler for Identiteten. Det blotte Navnefællesskab vilde i og for sig Intet bevise, naar Tilfældet ikke var, at Navnet Rudolf er sjældent mellem Vikingerne og vist kun bæres af denne Høvding; i alt Fald findes i de irske og frankiske Annaler for 9de og 10de Aarh., saa vidt ses, kun disse to Høvdinger med dette Navn. Tiden passer meget godt, thi i de frankiske Annaler nævnes han første Gang 864, og den irske Rudolf findes i Waterford ved Tiden 850—60, sidste Gang han nævnes er 860 [1]). Dernæst lære Annales Xantenses (873) os, at denne Rudolf har hærget vidt om, at han har plyndret Frankernes Rige allevegne, Gallien og „Egne paa den anden Side af Havet“ [2]). Saaledes er der Meget, der taler for Identiteten af de to Personer.

Om Cearbhalls Kampe med Rodolf fortælles saaledes: Omtrent paa den Tid kom Rodolf med sine Skarer at plyndre Ossory. Men Cearbhall samlede sine Krigere for at gjøre dem Modstand og kæmpede med dem og slog Lochlanns. En stor Hob af de Overvundne red imidlertid op til Toppen af en høj Bakke, og da de herfra saa deres egne Folk dræbte som Faar, grebes de af stor Hævnlyst og drog deres Sværd og gik atter til Ossory, men bleve slaaede tilbage [3]).

Ogsaa en anden Gang løb Flaaden fra Waterford under Anførsel af Rodolf op i Cearbhalls Land. Da

---

[1]) Fragm. 131. — Mærkes kan S. 153: A dreadful slaughter was made of the fleet of Rodlaibh . . . . and they had arrived from Lochlann a short time before; F. M. 860 har Ødelæggelse af Fort-Rothlaibh, der forklares som Dun-Rathlaigh (Dunrally i Queens County). [2]) A. Xanten. give flere Gange Oplysninger om Plyndringer paa Irland (868, 871). [3]) Fragm. 131.

Budskabet herom ved Nattetid meldtes Cearbhall, var han drukken, men hans Omgivelser søgte at faa ham ædru og mande ham op, saa at han en Stund før Daggry kom ud af sit Værelse og fik samlet sine Krigere. Da Hedningerne saa, at han var paa sin Post, flygtede de tilbage, men Nogle holdt Stand, og de bleve nedhuggede. Ved Daggry forfulgte han dem med alle sine Tropper, og han bibragte dem et stort Tab, og de flygtede i hver Retning til Bjerge og Skove. Disse Kampe fandt Sted ved Agha (ved Kilkenny) og i Slievemaragne (i Syd Øst af Queens County), men Hedningerne havde dræbt Mange og taget stort Bytte i Old Leighlinn (i Carlow)[1].

IV. Gall-Gaedhil.

Ligesom den irske Patriotisme var holdningsløs, saaledes er det ogsaa underligt at se, hvormange Indbyggere af denne „hellige Ø", som havde spillet en saa stor Rolle i den katholske Kirkes Historie, der vare villige til at svige deres gamle Tro og Sædelære og antage Nordboernes. Herpaa ere de saakaldte Gall-Gaedhil (Fremmed-Gæler) et mærkeligt Exempel.

Saaledes siges det allerede 847, at en stor Skare „Dødens Sønner", det vil sige Forbrydere og Urostiftere fra Lune og Morgallion (begge i Meath), paa Anstiftelse af de Fremmede plyndre i Meath, hvorfor Maelsechlainn drager mod dem og ødelægger deres Tilholdssted paa Øen i Lough Ramor (i Grevskabet Cavan paa Meaths

---

[1]) Fragm. 143 og 149, hvilke tvende Beretninger vist maa forenes; rimeligvis er den ene af de to Flaader løbet op ad Barrow samtidig med at den anden løb op ad Nora. F. M. 858 omtaler kun Waterfordhedningernes Nederlag ved Agha. — Nye Kampe mellem Cearbhall og de Fremmede se F. M. 861. Fragm. 155.

Grænse[1]). Her træffe vi altsaa allerede paa Irer som Vikinger. — Nordboerne søgte at friste Irerne til at stille sig under deres Beskyttelse, og Tipperarymændene vægre sig saaledes 854 „paa Anstiftelse af de Fremmede" ved at give Maelsechlainn Gisler og Underkastelse, saa han maa drage mod dem langt ind i Tipperary og tiltvinge sig Gisler[2]). Paa den Tid skete det ogsaa, at Mange svigtede deres kristne Daab og forenede sig med Lochlanns; de plyndrede Armagh og førte dets Skatte bort, men nogle af dem gjorde Bod og gav Erstatning[3]).

Den første Gang, vi bestemt høre om Gall-Gaedhil eller Fremmed-Irerne, er i Aaret 856, da Aedh, Nialls Søn, sejrer over dem ved Glenelly i Tyrone (i Ulster)[4]). Annalfragmentet siger i den Anledning om dem, „at de vare Scoter [ɔ: Irer] og Normannernes Fostersønner, og til én Tid plejede de at kaldes Normanner. De bleve slagne og dræbte af Aedh, som førte mange af deres Hoveder med sig, og Irerne havde Ret til at begaa saadant Blodbad, thi hine vare vante til at handle som Lochlanns" [5]). Samme Aar gjorde Maelsechlainn et Togt ind i Munster, hvor man paa ny nægtede ham Gisler. Han krigede nu ogsaa mod Nordboerne, men i Stedet for at han burde have dræbt alle Gall-Gaedhil, blev han understøttet af dem[6]). Aaret efter kæmpede Normannerne mod dem, i det Caittil Finn (den Hvide) og hans hele Besætning af Gall-Gaedhil blev dræbt i Munster af de Fremmedes Konger Olaf og Ivar[7]). Atter i 858 omtales de; da sejre Cearbhall og Ivar over det nordre Erins Gall-Gaedhil ved Arra (i N. V. Tipperary i Munster)[8]).

---

[1]) Ulton. 846. F. M. 845. [2]) Ult. 853. F. M. 852. [3]) Fragm. 127. [4]) Ult. 855. F. M. 854. [5]) Fragm. 129. [6]) Ulton. 855. Fragm. 139. [7]) Gaedhil 23. Ulton. 856. Chron. Scot. 857. [8]) F. M. 856. Fragm. 141: A victory by Cearbhall and by Niar (her bør naturligvis læses som i F. M.: nJomar = Ivar) over the Gall-Gaedhil.

Saaledes ere Nordboer og Irer lige virksomme for at betvinge disse Frafaldne. Det synes at have været Irlændere, der havde stillet sig under nordiske Høvdingers Beskyttelse og søgt at forsvare deres Uafhængighed ogsaa lige over for Olaf og hans Mænd. De omtales ikke senere i det 9de Aarhundrede.

Man har tidligere ment, at Gall-Gaedhil vare Beboerne af Øerne ved Skotlands Vestkyst, og nylig har Skene [1]) villet hævde den Antagelse, at de vare Indbyggere af Galloway (i Syd-Skotland), hvor de Norske formentligt havde stiftet Kolonier. Skene anfører nogle Citater fra en sen Tid, hvor ganske vist Gall-Gaedhil maa forstaas saaledes. Ligesaa kan det jo mindes, at Orkneyinga Saga ved Gaddgedlar betegner Galloway; Jarl Thorfin herskede i „Caithness [og paa] det Sted kaldet Gaddgedlar, hvor Skotland og England mødes“ [2]). Alligevel forekommer det mig, at denne Antagelse ikke kan holde Stik, efter at „Three Fragments“ er bleven udgivet. Her siges det (S. 139): „Gall-Gaedhil havde Normannavaner og vare blevne fostrede af dem, og skjønt de oprindelige Normanner vare slemme mod Kirkerne, saa vare disse dog langt værre i hvilken som helst Part af Erin de end plejede at være.“ Altsaa staar her, at de fandtes mange Steder paa Irland, hvilket Annalerne jo ogsaa bekræfte ved at angive, at de fandtes baade i Nord og Syd. Ketil Finn blev slaaet „med sin hele Garnison“ i Munster; senere træffes de i Ulster, og der omtales det nordre Erins Gall-Gaedhil. Saaledes findes de paa mange Steder af Erin, og der antydes tilmed intetsteds, at man skal søge dem udenfor Øen.

---

[1]) Celtic Scotland I. 345. [2]) Munch, Chron. Regum Manniæ S. 46; Orkneyingasaga S. 54.

De nordiske Sagaer berette, at Ketil Flatnef, Søn af Bjørn Buna, af Harald Haarfager blev sendt ud for at bemægtige sig Syderøerne (Hebriderne), men han beholdt dem for sig selv[1]). Denne Høvding har man gjort til den Samme som hin Ketil Finn, som blev dræbt med sine Fremmed-Irer, og ogsaa heri har man søgt at finde et Bevis for Gall-Gaedhils Forbindelse med Hebriderne. Men Sagaerne sige, at denne Ketil fra sit Sæde i Sogn af Kong Harald udsendes til Syderøerne, og da kan han jo dog umuligt være den Ketil, som dræbes allerede 857. En anden Beretning siger vel, at Ketil forlod Norge, fordi han ej var mægtig til at gjøre Kong Harald Modstand[2]), men der bliver lige godt en uforsonlig Strid mellem Kilderne i kronologisk Henseende. Dernæst er det mærkeligt, at det netop er Olaf, der i Følge irske Beretninger slaar Ketil, medens han i Følge de islandske Sagaer var dennes Svigersøn.

V. Fortsatte Kampe med Irlands Konger Maelsechlainn og Aedh.

De Fyrster, som navnlig spillede en Rolle i de vedholdende Kampe med Nordboerne, og hvis indbyrdes Skinsyge driver dem fra den ene Forbundsfælle til den anden, ere Maelsechlainn, Irlands Konge (846—863), hans Medbejler og senere Efterfølger Aedh Finnliath (863—879) og Cearbhall, Ossorys Konge.

Der var hengaaet omtrent 10 Aar, siden Irerne med saa stort Held vare optraadte i Enighed og med udholdende Modstand mod de Fremmede. Disse vare nu atter blevne dem fuldt overlegne, og Skylden var i en ikke ringe Grad Irernes Mangel paa sand Fædrelandskjærlighed.

[1]) Landnámabók I. c. 11. [2]) Laxdælasaga c. 1, 2.

Nu kom der atter et Tidspunkt, da det blev klart for Erins Mænd, at de indbyrdes Stridigheder maatte ophøre, om de ikke skulde ligge aldeles under for Fjenden. Der blev indvarslet et Fredsmøde af Kong Maelsechlainn, af Fethghna, „Medarving af St. Patrick“ eller Bisp til Armagh, af Suairlech, „Medarving af St. Findan“ eller Abbed af Clonard, for at samle Irerne under en fælles Fane. Cearbhall, Ossorys Konge, var mellem de Indvarslede, og efter Fethghnas Afgjørelse ydede han Maelsechlainn hans fulde Fordring, og dog var det ikke 40 Nætter siden han var draget med Lochlanns' Konge ind i Meath. Munsters Konge Maelguala underkastede sig ogsaa, men han dræbtes kort efter [1]).

Den første Frugt af dette Forbund var et Togt, der blev foretaget, som det synes, for ogsaa at bringe de nordlige Stammer til at slutte sig til de Forbundne. Maelsechlainn drog med Leinster-, Munster-, Connaught- og Ui-Neillmændene mod Nord. Han slog sin Lejr i Nærheden af Armagh ved Moy, og Aedh kom ligeledes derhen. Denne Fyrste havde ganske vist underkastet sig Maelsechlainn, men det var aabenbart, at han ikke vilde holde Forbundet, og han vedblev sine nøje Forbindelser med de Fremmede [2]). Maelsechlainn frygtede derfor Uraad og havde stillet skarp Vagt rundt om sin Lejr og sit Telt. Aedhs Angreb paa Lejren løb da saare uheldigt af, og Mange bleve dræbte og Resten flygtede [3]).

Den, der stod bag ved Aedhs Opsætsighed, var Normannerhøvdingen Olaf, som siges at have været Aedhs Svigersøn. Aedh drog sammen med Olaf ind i Meath paa Plyndring, men Maelsechlainn og Cearbhall

---

[1]) Ulton. 858; Fragm. 141—143; F. M. 857; Chron. Scot. 859. [2]) Fragm. 147—149. [3]) F. M. 858; jfr. Fragm. 147—49.

slog dem[1]). I Aaret 862 gjentager Aedh, ledsaget af Flann, Conangs Søn, og af Normannerhøvdingen, sin Hærgning af Meath[2]).

Saaledes kom der ingen Enighed til Veje, og det er kun en retfærdig Straf, at kort efter, som saa ofte i disse Krige, tidligere Fæller vende sig mod hinanden. Flann, Conangs Søn, maatte lide af Normannerne, i det disse under Anførsel af Olaf, Ivar og Auisle (eller Oisle) faldt ind i hans Land med Understøttelse af Lorcan, Meaths Herre; alle de rige Gravsteder bleve plyndrede[3]). Paa samme Tid hærger Aedh i Connaught med „de Unge fra Nord“[4]), og det urolige Hoved Cearbhall falder ind i Leinster. Leinstermændene sloge sig nu sammen med Lochlanns, som hærgede Ossory, og da Ossorymændene flygtede til Eoghannacht, dræbtes de her af Beboerne og udplyndredes, hvorfor Cearbhall atter paa sin Side indgik Forbund med Lochlanns og plyndrede Eoghannacht[5]). —

I Aaret 863 døde Maelsechlainn, og Aedh overtog Kongedømmet efter ham. Fra nu af blev det gamle Venskab mellem Aedh og de Fremmede brudt. Den, som mest skyndede hertil, var hans Hustru Lann, Dunlangs Datter, som tidligere havde været gift med Maelsechlainn[6]). Aedh plyndrede de Fremmedes Fæstninger, hvor de vare i Norden, baade i Tyrone (ved Lough Neagh) og i Dalriada, og fratog dem deres Kvæg og Ejendele. De Fremmede samledes ved Lough Foyle, den brede Fjord paa Nordkysten (i Londonderry), men Aedh gik mod dem med hele sin Hær. 12 Snese Hoveder faldt paa Stedet foruden Mange, som saaredes og døde senere, og deres Skatte og Rigdomme toges fra dem

---

[1]) Ult. 860. F. M. 859. Fragm. 149. Chron. Scot. 861. [2]) Ulton. 861; F. M. 860. [3]) Ult. 862. Fragm. 153. F. M. 861. [4]) F. M. 861. [5]) Fragm. 155. [6]) Fragm. 157.

(866)[1]. Cennedigh, Konge af Leix, et Territorium i Queens County, slog paa samme Tid med Nord-Ossorymændene de Fremmede ved Monadrehid (i Queens County)[2]. Lochlanns vare nemlig dragne med en stor Hær ind i Munster paa Plyndring. Cennedigh drog dem imidlertid i Møde med sine Leixmænd og en Del af Ossorymændene, „og han slog de bedste af Lochlanns' Mænd midt i Lejren. Ved denne Lejlighed saa Cennedigh en Mand af sit Folk mellem to Lochlanns, som vilde afhugge hans Hoved, og han skyndte sig at komme ham til Hjælp og huggede Hovederne af de to Lochlanns og frelste saaledes sin egen Mand. Derpaa drog Cennedigh videre med Sejr og Triumf. Da kom en af Lochlanns' Røverbander Cennedigh i Møde med rigt Bytte i deres Hænder, og da de hørte om Mordet paa deres Høvding, forlod de deres Bytte og Gods og gik modigt og mandigt mod Cennedigh. De Fremmede skrege barbariske Raab og blæste i Krigslurer, og Mange raabte: Nui! Nui! Mange Pile og Kastespyd sendtes mod dem, og tilsidst grebe de til deres tunge, dybthuggende Sværd. Men Gud hjalp Gaithins Søn og hans Folk, og de fik Sejr over Lochlanns, som forlode Kamppladsen og flygtede i Forvirring, efter at have lidt et blodigt Nederlag. Nogle vare ikke gaaede langt paa Grund af Udmattelse, i det de havde lidt meget af Hunger eller skammede sig for at fly; da disse saa, at Gaithins Søns Tropper samlede det Bytte, som de havde maattet overlade dem, drog de efter dem. Men da Gaithins Søn saa dette, anfaldt han dem som Ulven anfalder Faar, saa at de flygtede til et Morads, og i dette Morads bleve de Alle dræbte, og Hundene aad deres Kroppe. Denne Afdeling, det er Gaithins Søn og hans Folk, anrettede ogsaa stort

---

[1]) F. M. 864; Ulton. 865; Gaedhil 25; Fragm. 157; Chr. Scot. 866. [2]) Fragm. 157, 159; F. M. 864.

Blodbad paa Kongen af Lochlanns „aes gradha“ [Livgarde, Huskarle] i en anden Egn af Munster, det vil sige paa Kongens Rytteri, og til Hævn derfor dræbte Lochlanns en stor Del Klerker, som vare i deres egen Lejr; men det var efter Salvens og Bodens Sejr [1].“

Men saaledes fik Cennedigh Ord for at være den tapreste og mest sejrsæle af Erins Kæmper mod de Fremmede — og han fortsatte sine heltemodige Kampe mod de Danske. Saaledes brændte han 867 Olafs Fort (Dun-Amhlaeibh) ved Clondalkin ved Dublin; Hundrede af de Fremmede faldt, og stort var Blodbadet paa deres fornemme Mænd [2]. Aaret efter sejrede han over Dublinerne, og Odolbh Micle faldt [3].

Aedh havde en Søstersøn Flann, Conangs Søn, Konge af Cianachta, der var en Helt af stort Ry og Berømmelse paa Erin. Han havde fornærmet Kong Aedh, og da der saaledes var Splid imellem dem, pønsede Flann paa intet mindre end selv at vinde Taras Kongestol. Han samlede Leinstermændene om sig, og da der netop paa den Tid var en norsk Flaade paa Boyne, søgte han ogsaa dennes Hjælp. Saaledes kunde han drage mod Irlands Konge med en stor og mægtig Hær med herligt malede Skjolde og vajende Faner. Aedh samlede Ulsterkongens og Meathkongens Tropper om sig og opfordrede dem til at kæmpe ihærdigt. Kampen begyndte, og en Byge af Pile og Kastespyd faldt over Aedhs Krigere. Haard var Striden, men Aedh var Sejrherre, og da Fjenden flygtede i Forvirring, sagde han: Elskede Folk! spar de Kristne og kæmp mod Afgudsdyrkerne, som I nu have splittet ad. Krigerne

---

[1]) Fragm. 165—67. Nærmere Stedsangivelser mangle, saa at det ej kan ses, om denne Kamp er den samme som Monadrehidkampen, der omtales S. 157, 159. Dette forekommer mig dog sandsynligst, da ogsaa Tiden passer. [2]) F. M. 865; Ulton. 866; Fragm. 173. [3]) F. M. 866. Fragm. 177.

handlede derefter, saa at ikke mere end en Fjerdedel af dem undslap, medens derimod Leinstermændene, som havde sluttet sig sammen til en tæt Slagorden, undkom uskadt. Men Flann, Conangs Søn, blev indhentet af Kongens Tropper og Hovedet hugget af ham. Da dette bragtes for Kongen, klagede han saare over at skulle hævne sig saa paa sin nære Slægtning [1]). Blandt de faldne Fremmede var Carlus, Olafs Søn [2]).

Men denne Kamp ved Killeneer (ved Drogheda) var saare populær, og mange vare de Sange, som bleve sungne om Dagens Bedrift. Saaledes lød det i et Digt om Flanns Forbund med de Norske:

Med Flann er Leinstermænd i Følge
Og Kæmperne fra Boynes stride Bølge.
Klart for Dagen ligger Flanns Bedrag:
Han med Finn-gall har gjort fælles Sag.

og Flanns Moder, der som Aedhs Søster baade kunde glæde sig og sørge over Kampens Udfald, kvad denne Strofe:

Hil Dig! Ve mig! Godt Nyt! Slet Nyt!
Herligt Kæmperne sloges,
Lykkelig Helten, som sejred,
Ve for den Konge, som voges!
Ve, at Nord-Erins Skarer
Vege for Boynes Aander!
Min Glæde hilser Dig, Aedh,
For Flann min Smerte mig vaander.

VI. Hærgninger ved Cork og Limerick.

Ogsaa i de vestlige Egne hærgede de Norske. „I dette Aar [866] kom Lochlanns' Tropper fra Corks Havn for at plyndre Fermoy [ved Blackwater]. Men Gud vilde ikke tillade det, for paa denne Tid vare

[1]) Fragm. 183. Ult. 867. [2]) F. M. 866.

Deisierne [fra Grevskabet Waterfords østlige Del] komne for at plyndre det samme Land efter Guds Forsyn, thi før den Tid vare Deisierne og Fermoyerne dødelige Fjender. Da imidlertid Deisierne saa Lochlanns plyndre og hærge Landet, gik de til Fermoy og sluttede et nøje og trofast Forbund med hinanden, og derpaa droge de sammen mod Lochlanns, stolte, udholdende og i Enighed, og en haard og frygtelig Kamp fægtedes mellem dem; men Lochlanns bleve slagne ved Guds Mirakel og huggedes ned med stort Mandefald. Men deres Anfører, Gnim Cinnsiola af Navn, gik mod en stærk Fæstning, som var der i Nærheden, og søgte at tage den, men det var forgjæves Gjerning, thi han kunde ikke udholde den Mængde Spyd og Stene, som kastedes over ham. Han kaldte da Cennfaeladh til sig, fordi han troede det var en Ven, og lovede ham mange Belønninger for at beskytte ham; men ogsaa dette var ørkesløst for ham, thi paa Forlangende af de Krigere, som tidligere havde tjent ham, blev han taget ud og ynkeligt dræbt med hele sit Folk. Kort efter kom de til den Fæstning, hvor han havde tilbragt sin Tid i Vellyst, og ødelagde den aldeles“ [1]).

Af de 4 Mestres Beretning om det Samme kan vi se, at Gnimbeolu, som han dér kaldes, har været Herre i Cork, og at han med „Flaaden fra Youghal“ ved Blackwaters Munding er bleven slaaet af Deisierne, som ødelægge Fæstningen [2]).

Ved Tiden 860 blev der gjort et stort Tog til Limerickegnen. „Paa denne Tid kom Hona og Tomrir Torra, to fornemme Høvdinger (og Hona var en Druide) [3]), og disse vare tapre Mænd af stort Ry hos deres eget Folk og fuldt ædle Mænd af Lochlanns' bedste

---

[1]) Fragm. 167. [2]) F. M. 864, 865. [3]) Altsaa Gode, se Normannerne I. 280.

Stammer. Disse to kom med deres Tropper til Limerick og fra Limerick til Waterford, dog laa deres Magt snarere i deres Tapperhed end i Tallet af deres Krigere. Stammen Eoghannacht [i Tipperary] og Befolkningen i Ara Cliach [i Øst Limerick] samlede sig imod dem og mødte dem i aaben Kamp, og en haard Strid kæmpedes med dem, hvori Lochlanns bleve drevne til et trangt Sted, omgivet af en Stenmur. Druiden, ɔ: Hona, den ældre af dem, steg op paa Muren, og hans Mund aabnede sig, og han bad til sine Guder og udøvede sine Tryllekunster og bød sit Folk at bønfalde Guderne. En af Munstermændene gik hen imod ham og huggede efter hans Mund med en stor Sten og slog alle Tænderne ud af Kjæben. Derpaa vendte han sit Ansigt mod sit eget Folk og sagde, medens han spyede det varme Blod af sin Mund: „Jeg vil dø deraf," sagde han, og han faldt tilbage, og hans Sjæl fór ud af ham. De bleve derefter saa overvældede med Stene, at de ikke udholdt det længere, og de forlod dette Sted og trak sig tilbage til et nærliggende Morads; og her blev den anden Høvding dræbt; og saaledes vare begge Høvdinger dræbte, nemlig Hona fra Limerick og Tomrir Torra. Af deres Anførere undslap kun to med faa Tropper, og saaledes vandt Munstermændene Sejr og Triumf" [1]). Det var vist paa det samme Togt, at Maelguala, Cashels Konge, blev stenet til Døde af Normannerne [2]). I øvrigt angive

[1]) Three Fragm. 145—147. I øvrigt ingen andre Kilder undtagen Gaedhil 23: It was by them Maelguala, son of Dungaile, king of Caisel, was killed: i. e. his back was broken by a stone. However, they were all killed by the men of Mumhain i. e. Ona, and Scolph, and Tomar, and hundred and three [ocus Tomar, teora ocus ced]. Et andet Haandskrift (S. 231) læser: Scolph, ocus Ona, ocus Tomrair, ocus Turgeis etc. — I det første Haandskrift skal aabenbart læses som i Fragmentet: Tomar teora etc. Ingen af Udgiverne have bemærket Identiteten. [2]) Dette hos Ult. 858; F. M. 857; Gaedhil 23; Fragm. 141.

Kilderne ikke nøjagtigt, hvorfra Toget er udgaaet. Hvis Hona virkelig var Herre af Limerick, da er det den eneste Gang, det sikkert antydes, at her var en Koloni.

I Aaret 869 foretages der et stort Togt fra Dublin under Anførsel af Baraid og Olafs Søn. Med Flaaden løb de om til Munster, plyndrede Deisi og hærgede det hele Land mellem Cork og Limerick, særligt Emly. Under Tomrar Jarl løb en egen Del af Flaaden fra Limerick op gjennem Shannon til Clonfert, hvor de haabede at finde Rigdom, men Rygtet var fløjet foran dem, saa at Udbyttet ikke blev stort. Ligesaa gjorde Tomrars Flaade et Anfald paa Kerrykysten, men Kerrymændenes Konge Congal gik dem i Møde ved Strandbredden og slog dem paa Brinkerne, saa Lochlanns maatte flygte nøgne og saarede, i det de efterlod meget Guld og Sølv og smukke Kvinder. Da Flaaden derefter vendte tilbage, siges Tomrar at være død af Galenskab i Man's Havn, og det var St. Brendan, hvis Helligdomme han havde krænket, der hævnede sig[1]. De tvende andre Høvdinger skulde dog snart komme igjen.

Connaught var, som tidligere sagt, aldeles fri for Vikingeindfald. Da gjøres der paa denne Tid et Forsøg paa at gaa fra en nordlig Havn, man véd ikke hvilken, ned gjennem Midten af Connaught til Limerick, rimeligvis for at støde til de dér plyndrende Flaader. Barith Jarl og Haimar, to af Lochlanns' fornemme Stamme, vare Førerne. Connaughtmændene samlede sig imidlertid imod dem, og efter at Haimar var dræbt, maatte Barith vende tilbage til det Sted, hvorfra han kom, uden at trænge igjennem til Limerick[2].

---

[1]) Fragm. 163, 165, 167, hvormed maa sammenholdes Gaedhil S. 25—27, hvad Udgiverne have overset. [2]) Fragm. 173—175.

VII. Vikingetogenes Ophør.

Fra Tiden 870 indtræder klart nok en Forandring i de Norskes Forhold. De udholdende Kampe med Irerne og den stadige friske Forsyning med Tropper fra Norge ophører. Vel hjemsøges Irland endnu af og til af de Fremmede, men der er ikke en saadan evindelig Række Anfald fra alle Kyster, som den, der udmærker den ældre Tid. Derfor siger ogsaa Krøniken om de Fremmedes Krige: „Nu var der nogen Hvile for Erins Mænd, nemlig for et Tidsrum af 40 Aar, uden Plyndring af de Fremmede, nemlig fra Maelsechlainns Regering til Aaret før Flanns Død og til Niall Glundubhs Tronbestigelse (916). Da var det, at Erin atter blev fyldt med de Fremmedes Flaader“ [1]).

I Dublin holdt den gamle Koloni sig, og herfra udgik hovedsagelig Togterne [2]), ligesom ogsaa Kongestammen i denne By udstrakte sit Herredømme over store Dele af Skotland, hvorhen der gjordes hyppige Tog, saaledes 866 og 870 (se det Følgende). Men af Dublinherskerne vare efterhaanden flere døde, enkelte ved en blodig Død.

Der var saaledes i 867 forefaldet en uhyggelig Strid mellem de tre herskende Brødre. „Lochlanns' Konge havde tre Sønner, nemlig Olaf, Ivar og Oisle [3]). Oisle var yngst i Aar, men ypperst i mandig Færdighed, thi han vandt stor Berømmelse ved at overgaa Lochlanns i sit Sværds Styrke og i at skyde med Pil, og Irerne i at kaste med Spyd og Lanse. Hans Brødre havde et sort Had til ham, og Olaf mere end den Anden. Grundene til dette Had kunne ikke fortælles paa Grund af deres Forviklethed. De to Brødre, Olaf og Ivar, raadsloge

---

1) Gaedhil 27. 2) Saaledes plyndrer Olaf Armagh. Ulton. 866; F. M. 867; Chron. Scot. 869. 3) Gaedhil 23: Ossill. Ult. 862, 65: Auisle. F. M. 861: Uailsi.

sammen om den yngste Broder Oisles Sag, og skjønt de havde skjulte Grunde for at dræbe ham, fremsatte de dog ikke disse, men forstillede sig og fremførte andre Grunde, hvorfor de maatte dræbe ham. Da Olaf havde erfaret, at den Broder, som han hadede, og hans Følge vare ankomne, sendte han tro Tjenere ud efter sine stolteste og stærkeste Kæmper, at de kunde være i hans Hus ved Oisles Ankomst. Derpaa kom Oisle. Han var den smukkest skabte og tapreste Mand, som da var i Verden. Han kom med et lille Følge til sin Broders Hus, thi han ventede ikke at møde Døden dér, saaledes som det blev hans Lod. Han bad om Noget, som han tænkte ikke skulde blive tilstaaet ham. Han forlangte først, at der skulde gives ham Frihed til at udtale sig, og hvad han sagde var: „Broder," sagde han, „dersom Du ikke holder af Din Hustru, Cinaedhs Datter, hvorfor giver Du hende ikke bort til mig, og hvad Medgift Du har givet for hende, vil jeg give Dig." Da Olaf hørte dette, blev han grebet af stor Skinsyge, han drog sit Sværd og huggede efter sin Broders Hoved og dræbte ham. Begges Følger, nemlig Kong Olafs og hans dræbte Broders, fór da op i Kamp mod hinanden. Lurer løde, og Striden udkæmpedes mellem Parterne; men den dræbte Broders Folk blev nedhugget med stort Blodbad, og man trængte ind i hans Lejr; stort var det Bytte, som der blev fundet" [1]).

Det hedder om Olaf, at han, efter at han var kommet tilbage fra Skotlandstoget 870, maatte rejse bort til Lochlann, hvor hans Fader Godfred var blevet anfægtet i sit Rige af sine Undersaatter [2]). Han maa

[1]) Three Fragm. 171—73; Ulton. 866: Auisle tertius rex gentilium dolo et parricidio a fratribus suis jugulatus est. — Gaedhil 23—25 fortæller om en Ossill, Søn af Lochlanns Konge, som med 500 Krigere faldt for Munstermændene. [2]) Fragm. S. 195.

være død paa denne samme Tid; de nordiske Sagaer sige i et Slag paa Irland[1], men nærmere Oplysning gives os ikke.

Ivar døde 873 af en pludselig paakommen styg Sygdom[2], og 877 faldt Olafs Søn Oistin (Sagaernes Thorstein) i Skotland[3], medens han Broder Carlus's Død alt er fortalt foran. Herredømmet over Dublin synes da en af Regner Lodbrogs Sønner at ville tilegne sig. I alt Fald findes paa den Tid en Raghnallssøn i Dublin, og Aedh søger at dræbe ham ved et Gilde. Han eller en anden Regnersøn bliver derefter dræbt i en Kamp ved Strangford Lough, og hans Skare drager til Skotland. Magten i Dublin synes da at forblive hos en af Ivars Sønner under Værgemaal af Baridh. Denne Høvding blev nogle Aar efter, da han med en Hob Hedninger havde plyndret St. Cianans Helligdomme, slaaet og brændt ved Dublin[4]. —

Vi skulle til Slutning omtale de sidste Plyndringer af Normannerne paa Irland.

De mange Floder og Bækløb, som gjennemrisle Irland, og de mange Søer havde ofte baaret Vikingefartøjerne ind over Landet. Nordboerne havde tillige lært at benytte dem som Hærveje, naar Isen tillagde

---

[1]) Landnámabók II. 15. [2]) Ulton. 872. F. M 871. Fragm. 199. Chron. Scot. 873. [3]) Ulton. 874. [4]) F. M. 878. Chron. Scot. 881 er ene om at sige, at han var [Barid] mac Imair cenn [Høvding] Normandis; „Ivars Søn" var han aldeles sikkert ikke, da de andre Annaler ingensinde kalde ham saa, men derimod lade ham gjøre Tog sammen med en Ivarsøn. Ej heller kaldes han som disse Konge, men Høvding eller Jarl (Ult. 880: tirannus magnus Norddmannorum). — Gaedhil siger S. 25 (jfr. S. 33), at Baethbarr Jarla blev druknet „ved Dublin" ved St. Ciarans Mirakel. Altsaa skulde paa samme Sted St. Ciaran have hævnet sig paa en Høvding Baethbarr, og St. Cianan paa en Høvding Baridh — det tør vist antages, at her tales om samme Begivenhed, og at Ciaran skal rettes til Cianan. Jfr. i øvrigt om Baridh Fragm. 173, 197, om Eloir Baridhs Søn F. M. 887, 88.

dem. Saaledes se vi Vikingerne 855 plyndre Søen Lough Kineel (i Grevsk. Longford i Landets Midte), „efter at de vare trængte derind paa Isen“, og dræbe 130 Personer[1]. 872 gaa Dublinerne paa Hærgning af de store Sletter S. V. for Dublin i Landets Midte lige til Bjergkjæden Slieve-Bloom; det skete „i Sneen ved Brigitmessetid“[2]. Ligesaa findes de Fremmede paa Lough-Neagh første Januar 900, og „de greb efter Patricks Klædning“, som altsaa rimeligvis bevaredes i en Kirke paa en Ø i Søen[3].

Erin har næppe da været rigere end den er nu, og man kan knap forstaa, hvorledes Landet har kunnet føde disse nye Indbyggere, som i alt Fald i det 9de Aarh. ikke synes at have taget Del i Landbruget, men opholdt sig i Byerne eller i deres Skanser. Det er ogsaa mærkeligt at iagttage, hvorledes de samme bestemte gejstlige Stiftelser plyndres Aar efter Aar eller endog flere Gange om Aaret. Men paa kirkelige Skatte har Irland sikkert været overordentlig rig[4]. Vi se ogsaa, at Vikingerne efter at have udplyndret de Levende vende sig til de Døde. Det er ovenfor fortalt, hvorledes de tre Dublinhøvdinger 863 plyndre en stor Mængde Grave i Meath, „Noget, der hidtil ikke var sket“, og hvor de vel altsaa røvede de Jordedes Klenodier; 874

---

1) F. M. 853. Fragm. 143. 2) F. M. 870. Fragm. 197. 3) F. M. 895. 4) Til Exempel skal jeg nævne Plyndringerne af Armagh, den rigeste gejstlige Stiftelse i Irland. Den „plyndres første Gang“ 832, men da 3 Gange i 1 Maaned (F. M. 830); 839 brændes den med sine Sygehuse og Stenkirker (Ult. 839); 852 paa en Søndag (Ult. 851); 854 alle Armaghs Rigdomme førte bort (Fragm. 127); 868 plyndret og brændt med dets Oratorier af Olaf, 1000 Personer fangne eller dræbte (Ult. 868. Fragm. 185); 882 plyndret (Ult. 881); 895 plyndret og 710 Personer førte bort som Fanger, en Del af Kirken ødelagt, Oratoriet opbrudt (Ult. 895. F. M. 890); 898 plyndret (F. M. 893).

hedder det, at Baridh, som var Fosterfader for Kongens Søn, drog med mange Skibe Vest paa til Lough Ree og plyndrede Øerne og de nærliggende Egne lige til Moylurg (i Boyle, Roscommon)[1]. Det maa være det samme Tog, som en anden Krønike omtaler saaledes, at Baraid og Olafs Søn med Flaaden fra Dublin plyndrede Leinster og Munster indtil de naaede Kerry og lod ikke en Hvælving under Jorden, uden de jo undersøgte den, og intet Sted mellem Limerick og Cork, uden de jo plyndrede det[2]. En Afspejling af denne Hærgningsvis findes i Landnámabóks Beretning om Leif (I. c. 5). „Leif fór paa Hærgetog i Vesterviking; han hærgede paa Irland og fandt dér et stort Jordhus. Det gik han ind i, og det var mørkt indtil det Sted, hvor det lyste af Sværdet, som Manden holdt. Leif dræbte den Mand og tog Sværdet og meget Gods fra ham; siden blev han kaldt Hjørleif [af hjørr, Sværd]. Hjørleif hærgede vide om Irland og tog meget Gods og 10 Trælle.“ Vel har den større Olaf Tryggvasøns Saga (c. 116) fra 13—14 Aarh. tilføjet til Forklaring, at Manden var flygtet for Leif ind i Jordhuset; men denne Fortolkning er efter det foran Paaviste sikkert urigtig, og der kan næppe være Tvivl om, at her sigtes til et Gravrov[3].

Ved Tiden 888 kommer der en uhyre stor kongelig Flaade under Ivars Sønner til Dublin, og den plyndrede den største Part af Erin; Aedh, Connaughts Konge, og Bispen af Kildare og mange Andre dræbtes[4]. Ligesaa blev Lismore brændt af Ivars Søn, og Donchad, Cashels

---

[1]) Fragm. 153, 197. [2]) Gaedhil S. 25. Ingen af Udgiverne har set Identiteten. [3]) Dette Træk af Vikingefærden paa Irland er ogsaa benyttet i den romanagtige Flóamannasaga (udg. ved Vigfússon og Møbius) S. 135, hvor der berettes om et irsk Sværd Jarðhussnautr og om Maaden, hvorpaa det blev taget. [4]) F. M. 885. Gaedhil 29.

Konge, dræbt [1]). Kort efter blev en Vikingehøvding Sitric myrdet af sin Broder ved Svig [2]).

I Aarene 889—91 plyndres Ardbraccan, Donaghpatrick og Dulane i Meath samt Glendaloch, Kildare og Clonard [3]). 891 sejrer Riagan over de Fremmede fra Waterford, Wexford og Timoling (i Carlow) [4]).

Endelig forlader i Aaret 892 en stor Del af de Fremmede Erin og gaar til Skotland under Sitric, Ivars Søn [5]), i det der i Dublin var opstaaet stor Uenighed mellem Nordboerne, saaledes at Nogle holdt med Ivars Søn og Andre med Jarl Sigfred [6]). Ulsterannalerne fortælle dette umiddelbart efter en Optegnelse om, at Vikingerne i England havde lidt et stort Nederlag. Det er saaledes rimeligt, at nogle Normanner ere dragne til England til Hjælp, og da vi nu véd, at netop da en Sigferth fra Northumberland sender Flaader ned at belejre Havne i Vestengland, saa er det højst rimeligt, at

[1]) Gaedhil 29. F. M. 885. [2]) Ann. Ulton. 887 (= 888): Sicfirth mac Imair rex Nordmannorum a fratre suo per dolum occisus est. Men her synes dog at være en Misforstaaelse, og denne Sitric var ikke Ivars Søn. Ann. Ult. angive nemlig ved 892, at Normanner rejse bort fra Dublin under Ivars Søn, Andre under Jarl Sigfred; 893, at Ivars Søn vender tilbage; 895, at Sitricus, Ivars Søn, dræbes af andre Normanner. At to Høvdinger Sigfred (Sigtryg). Ivars Søn, skulle være blevne dræbte af Kammerater 8 Aar efter hinanden, er ikke rimeligt. Chron. Scot. har kun Notitsen ved 888. F. M. kun Notitsen af 891 (892). Gaedhil S. 29 siger, at „Sitriuc, de Fremmedes Konge", blev dræbt. og at derefter Sitriuc, Ivars Søn, gik til Skotland. Saaledes synes Ann. Ulton.'s Opgivelse ved 887 at maatte ændres. I øvrigt kan bemærkes, at en Vikingehøvding Sigfred netop 888 forlader Seinen og at han kort efter blev dræbt (i Frisland). [3]) F. M. 886, 887; Chron. Scot. 889, 891. [4]) F. M. 888. [5]) Gaedhil S. 29 siger 4 Aar efter O'Donnchads Død (= 888 (F. M. 885)) og efter Sitrics Død (Ult. 887). [6]) Ulton. omtaler dette 892, 893. — 893—94 vender Mac Imhair tilbage.

det er denne Sigfred Jarl[1]. Tilmed beretter Æthelwerd[2]. at der paa den Tid var megen Uenighed i Northumberland. hvor denne Jarl vist har villet tilrive sig Magten. Af disse Forhold synes at fremgaa en Forbindelse mellem Northumberlands og Dublins Vikinger eller det danske Parti dér. — en Forbindelse, som ogsaa belyses ved, at paa samme Tid, som York tages (866), Olaf drager til Skotland og kæmper paa den saksiske Grænse, og ved at en Søn af Regner Lodbrog 878 spiller en Rolle i Dublin.

895 plyndre Dublinerne under Gluniarainn (ↄ: Jærnknæ) Armagh og føre 700 Fanger bort, efter at have ødelagt med deres Øxer nogle af Kirkerne[3]. I 896 slaa Normannerne Flannagan, Herre over Breagh, medens Conaillemændene i Munster bibringe de Fremmede et Nederlag; Olaf, Ivars Sønnesøn, og Gluntradhna, Gluniarainns Søn, falde med 800 Andre[4].

Endelig slog Befrielsens Time i Aaret 901 (eller 902). Et heldigt Slag, vundet Aaret i Forvejen af Ulstermændene, havde alt svækket de Fremmedes Magt[5]. Den hellige Mand Cele-Dabhaill havde opflammet Irerne til Modstand[6]), og Maelfinnia med Breaghmændene og Cearbhall med Leinstermændene vare enige om at gaa imod Nordboerne. De maatte flygte halvtdøde over Søen og lade en stor Del Skibe i Stikken. Resterne af deres Flokke bleve belejrede paa den lille Irlands Ø ved Howth[7]). De Fremmedes Anfører hed Hingamund, og han gik til Bretland og kæmpede ved Rosmeilon (nu Penros ved Holyhead) paa Anglesey med Britterne

---

[1]) Om northumberske Mønter med Præget: Sitric comes, se Haigh, coins of the kings of Northumberland S. 36. [2]) S. 519. Især dog efter Gudreds Død. [3]) F. M. 890; Ulton. 895. [4]) Ult. 896; F. M. 891; Chron. 896. [5]) F. M. 896. [6]) Dette i Fragm. 227. [7]) F. M. 897; Ult. 901; Chron. Scot. 902.

og deres Konge Cadell, Rodericks Søn, som efter en haard Kamp slog dem paa Flugt. Derpaa drog han til Man og tilsidst til Chester [1]).

Der opstod nu en fuldkommen Fred for Vikingerne, en Stilhed, som giver sig Vidnesbyrd paa mange Maader. Saaledes maa St. Columbas Skrin ved Tiden 900 atter være bleven bragt tilbage fra Irland til Jona, i det vi véd af Fortællingen om den hellige Cadroës Fødsel, at hans skotske Moder paa den Tid besøgte Jona, og at der ved disse Helgenlevninger i et Syn blev lovet hende Fødslen af en Søn [2]). Det er ogsaa betegnende, at Ulstermændene 912 sende Hjælpetropper til Angelsakserne for i Fællesskab med dem at bekæmpe Vikingerne, Noget de foregaaende Tider ikke havde set Mage til [3]). Det første Hærtog, der omtales til Waterford og Limerick, skyldes Flaader, der da lande [4]), og Dublin „vristes med Vold af Erins Haand" i Aaret 916 [5]). Saaledes synes der ikke Tvivl om, at de større Vikingekolonier paa Irland vare opgivne, om der end enkeltvis levede Nordboer rundt om paa Irland eller maaske enkelte Vikingeskibe endnu kunde gjøre Strandhug [6]).

VIII. Tilbageblik.

Af den i det Foregaaende givne Fremstilling vil det ses, at Herredømmet over Nordboerne paa Irland og over Irerne udgik fra Dublin. Dels ved frivillig Underkastelse, dels efter nogle Kampe med Fremmed-Irerne var den norske Kongestamme i Dublin bleven

[1]) Se Fr. 227; Ann. Cambr. 902 (Igmunt), Brut 900 (Igmond). [2]) Skene, Celtic Scotland II. 318. Chronicles of the Picts and Scots S. 106 ff. [3]) F. M. 908; Ulton. 912, 13. [4]) Gaedhil S. 39. Chron. Scot. 913. F. M. 912. [5]) Chron. Scot. 916. [6]) F. M. 900.

erkjendt som Hersker over Nordboerne, og der berettes Intet om, at de Norske i denne By i den følgende Del af Aarhundredet kæmpede om Overmagten med andre Kolonier, f. Ex. med Nordmændene i Limerick og Waterford. I disse Byer og vistnok i en hel Mængde andre faste Pladser paa Erins Kyster har der imidlertid været Kolonier, der beholdt en vis Selvstændighed, om de end anerkjendte Dublinernes Overmagt, ligesom de søgte Hjælp hos dem. Fremdeles synes det klart, at Kongerigerne i Limerick og Waterford, saaledes som vi kjende dem fra det 10de Aarh., ikke ere stiftede i den her behandlede Tidsalder, uden for saa vidt at Byerne, der vare disses Hovedsæde, da grundlagdes. Rigerne stiftedes i det 10de Aarh. ved nye Erobringer, og deres Herskere nedstammede ikke fra ældre Konger over Limerick og Waterford, men fra den gamle dublinske Kongeslægt, Ivarsønnerne. Det er ogsaa først i det 10de Aarh., at de indbyrdes Kampe om Overherredømmet, f. Ex. mellem Nordboerne i Dublin og Limerick, begynde. Følgelig er den Tradition urigtig, som findes hos Giraldus Cambrensis (c. 43) og som mange Forfattere senere have fulgt, at de tre bekjendte irske Kongeriger stiftedes i Midten af det 9de Aarh. af Brødrene Olaf, Ivar og Sitric, thi ikke blot nævnes denne sidste Broder kun i en meget tvivlsom Kilde [1]), men sikkert er, at alle Brødrene herskede sammen i Dublin.

Derimod har den irske Tradition vist Ret i at tillægge de Norske Grundlæggelsen af disse tre Byer [2]), thi selv om der skulde have været Bopladser

---

[1]) Ann. Inisfall. e. C. D. S. 34 a. 853: Sitricus et Ibarus duo fratres veniunt cum eo in expeditione ista. Om en Sitric se foran S. 143. [2]) Se Dr. Todd i Fortalen til The war of the Gaedhil S. XLI, LXXVIII.

paa disse Steder før Vikingernes Ankomst, saa er det sikkert, at Nordboerne gave dem et helt nyt Opsving og forvandlede dem til forskansede Stæder. Ligesaa have de Norske sikkert Fortjenesten af rundt om at have opdaget de bedste Havne og Anløbssteder. Irerne havde før den Tid ingen store Stæder, og de faa Hovedbyer laa inde i Landet.

At Hovedmassen af Vikingerne paa Irland var Norske, er foran paavist. Annalerne skjelne ret omhyggeligt mellem de nordiske Nationer, i alt Fald saa længe de optræde mod hinanden indbyrdes, og de betegne de Danske ved Dubhgall, de Norske ved Finngall eller Lochlanns; dog er denne sidste Betegnelse ofte kun et svagere Udtryk for Nordboer, hvad der ogsaa fremgaar af, at Irerne for de Fremmedes Hjemland, hvad enten det nu var Norge eller Danmark, kun have dette ene Udtryk Lochlann. I øvrigt er den sædvanligste Betegnelse paa Vikingerne „Hedninger“ og „Fremmede“ (Gall, et Udtryk, der oprindelig skriver sig fra en gallisk Koloni paa Erin), og i de første halvthundrede Aar af Vikingetiden findes kun disse Benævnelser [1]), derpaa forekommer Normanni og Lochlanns.

Vikingetogene fremtræde paa Irland med en hel anden Karakter end i de angelsaksiske og frankiske Lande [2]).

Man hører Intet om, at de Norske erobrede sig Landstrækninger, som de toge i Besiddelse som agerdyrkende Fredens Mænd. Vikingerne havde rundt om faste Pladser, der vare Udgangspunkter for deres Togter,

---

[1]) Den første Gang, en geografisk Betegnelse findes, er da Ann. Ult. 841, F. M. 836 og Chron. Scot. 837 nævne Normandi. Lochlann findes første Gang i alle Annaler om Tomrar Jarl, Lochlanns Konges Tanist (Ult. 847. F. M. 846. Chron. Scot. 848), se foran S. 114. Jfr. Normannerne I. 62—64. [2]) Jfr. Normannerne I. 4.

men den borgerlige Næring, de drev fra disse Byer, var Handel, hvorfor Traditionen ogsaa har ladet de Norske spille en saa overordentlig Rolle som Fremmere af Irlands kommercielle Forhold, der indtil da havde staaet paa et mærkeligt primitivt Stade [1]).

Dernæst maa Vikingeskibene have tilført Erin et langt mindre Antal Kæmper og Krigere end dem, der landsattes paa de andre evropæiske Kyster, i det man ellers ikke kan forstaa, at de Norske ikke betvang den hele Ø. Modstanden havde jo ingenlunde været saa stærk, at der ikke skulde være Udsigt til at bryde den aldeles med større Hære.

Men foruden at de Norske manglede Troppestyrker — hvormed vist ogsaa har staaet i Forbindelse Mangel paa godt Sammenhold og paa Evne til at organisere store sammenhørende Hære — synes det klart, at der fattedes dem Lyst til at erobre bebyggede Lande, og at de foretrak at kolonisere hidtil ubeboede Øer, hvis Klima og øvrige naturlige Forhold dog skulde synes at maatte være langt mindre tillokkende. Det mærkelige Træk, som Irlands Annaler saa klart vise, at ved Tiden henimod 870 Vikingefarterne til Erin ophøre, vilde kunne forklares ved, at Normannerne da vare i fuld Beskæftigelse med at bebygge England og betvinge Frankrig, saa fremt Vikingehærene i disse Lande ikke hovedsageligt havde bestaaet af en anden Nation, Danske. Dertil kommer, at der er vel bekjendte Forhold, som nødvendigvis netop paa dette Tidspunkt maatte drage de Norske andetstedshen — nemlig Bebyggelsen af de skotske Øer, af Færøerne og af Island. Tusinde af Vikingefartøjer bragte norske Nybyggere til disse Kolonier. Endelig er et andet Forhold lige saa mærkeligt at iagttage — hvorledes de Norske, som allerede vare

[1]) Jfr. Worsaae, Minder om Nordmændene i Irland S. 417.

bosiddende i Irland, forlade dette Land og drage til Island og de andre Øer i Nordhavet, og hvorledes de sende deres Børn og Slægtninge derhen som Kolonister. Saaledes fortælle de islandske Sagaer, at Audr, der havde været gift med Olat den Hvide, efter hans Fald drager med sin Søn Thorstein (eller Eystein) til Syderøerne. Dengang denne her blev slaaet af Skotterne, var hun paa Kaithness, og Audr drog saa til Orkney, hvorefter hun sejlede til Island og tog Jord. Eyvind Østmand var gift med Cearbhalls Datter Rafarta: deres Søn Helge Magre var en af Nybyggerne paa Island. Hjørleif hærger paa Irland, men ender som Landnamsmand. Thormod hin Gamle og Ketil, Bresesønner, vare „irske“ og fore fra Irland til Island. Aan Raudfeld bliver paa Irland gift med Bjartmar Jarls Datter, men drager samme Sted hen. Ligesaa berettes, at Aasulf Alskik, Vilbald, Ketil Gufa, Aavang og flere Andre forlode deres Bopæle paa Irland for at tage Jord hist oppe [1]). — Disse Forhold ere saare betegnende for den forskjellige Karakter, hvormed Vikingefarterne fra Norge fremtraadte i det 9de Aarhundrede i Modsætning til Normannertogene fra de to andre nordiske Nationer.

---

[1]) Landnámabók I. 5, 10, 14. 15; II. 22, 24, 26; III. 12; IV. 11; V. 13.

Sjette Kapitel.

Hærgninger paa Frankerrigernes Nordkyst.

Vi forlode Vikingerne paa deres Togter til frankiske Kyster, dengang de aarligt plyndrede Frisland og særligt Dursted. I fire Somre i Følge havde denne Stad og dens Omegn maattet bøde til disse Sværdenes og Luernes Herrer. Frisland havde overhovedet en særlig Tillokkelse for Vikingerne ved de Rigdomme, som Indbyggernes Handel og Industri her havde opdynget, og fordi de brede Flodmundinger og talrige Strømme gjorde Sejladsen saare let og bekvem. Frisland, og særligt Egnene ved Rhinen, vare i det Hele et svagt Punkt i de frankiske Riger. Intet af Rigerne havde Flaader rede til at forsvare Landsdele, der laa saa udsatte for Indfald fra Havet. Kystens Beboere vare vel selv dygtige Søfarere og havde Handelsfartøjer i stort Tal, men det hjalp dog Lidet, naar Fyrsterne ikke kunde raade over disse Flaader eller stole paa Mandskabet. Og Friserne vare urolige Hoveder; i deres store Frihedstrang vilde de helst danne sig en selvstændig Magt, men naar det ikke kunde lykkes, sluttede de sig i det Mindste lige saa gjærne, om ikke hellere, til Normannerne, der vare i Stand til at beskytte dem, og af hvis Handelsaand og raske Sømandsliv de følte

sig tiltrukne. Friserne beskyldtes almindeligt for at være raa, barbariske og hovmodige, og sikkert er, at de benyttede hver en god Lejlighed, som fandtes, til Frafald, og at der maatte sættes skrappe Fogeder og Herrer over dem [1]).

Vi skulle nu se, hvilken Skæbne der senere tildeltes de frankiske Kyster. For at faa et bedre Overblik over de uendelig mange Indfald, vil det være nødvendigt her som tidligere at udskille en Række forskjellige Afsnit.

I. Kong Horik og Vikingerne.

Den første Magt, som skulde sætte Grænse for Normannernes Plyndringer, var en stærk Storm, der udbrød, da Vikingerne 838 paa ny hjemsøgte disse Strande; en Mængde af Fartøjerne gik under, og kun faa Vikinger undslap. Imod Vintertid kom der, som for to Aar siden, Udsendinge fra Kong Horik med Bud om at han i Kraft af sit Venskabsforhold til Kejseren havde ladet fange og dræbe Hovedmændene for Plyndrerne. Til Gjengjæld bad han om, at Kejseren vilde afstaa ham Friser og Abodriter, en Anmodning, som denne naturligvis svarede paa med Foragt [2]), og Kejseren traf alvorlige Foranstaltninger til at forsvare Rhinlandene [3]). Samme Aar udbrød der imidlertid en Opstand hos Wilzer og Abodriter, hvilken dog Greverne Adalgar og Egilo snart synes at have faaet Bugt med; og Aaret

[1]) Jfr. Dümmler, das ostfränkische Reich I. 209. Dette ypperlige Skrift giver nøjagtige Oplysninger om Norm.s Indfald i de frankiske Lande og har været mig en Hovedvejledning ved den følgende Fremstilling.

[2]) Prud. 838. Jfr. foran S. 34.

[3]) Prud.; Ann. Fuld. 838.

efter luede nye Uroligheder frem hos Slaverfolkene, som i Forening med de Danske endog rykkede ind over den saksiske Grænse og brændte nogle Flækker. Ligesaa hærgede Vikinger paa Walcheren[1]), men Horik spiller paa ny den Rolle ikke at staa i Forbund med dem og sender et Gesandtskab til Kejseren, bestaaende bl. A. af en Mand, efter hvis Raad han syntes at udføre Alt[2]), og af Kongens Neveu (nepos); de bragte hedenske Gaver og skulde virke for et nøjere Venskabsforbund. Da de derhos førte Klagemaal over Friserne, blev der sendt dygtige Høvdinger derhen, som til bestemt Tid skulde afgjøre Tvistepunkterne. Der blev ogsaa til Gjengjæld sendt Gesandter til Kong Horik, og man gav ved højtidelige Eder hinanden Tilsagn om en fast Fred[3]).

Ikke længe efter (844) hjemsøgte Vikingerne den anden berømte Handelsby Quentovic, hvor de nyligt havde hentet saa godt Bytte (842, se foran S. 41). Byen udplyndredes ved et voldsomt Overfald, ved

---

[1]) Prud. 839; Ann. Elnon. (Pertz V. 12; De Smet, Recueil de Chroniques de Flandre II. 11).

[2]) Det forekommer mig ikke urimeligt ved denne „quidam, cujus consiliis præ cunctis fidere et omnia agere videbatur“ (Prud.) at tænke paa Burchard, som nævnes i Anscharii vita c. 28: qui etiam apud Oricum seniorem adjutor illi in omnibus fuerat et apud Regem utrumque bene poterat, quia propinquus ipsorum erat. — I Anledning af min Bemærkning om Burchard i Norm. I. 76—77 har Storm (Kritiske Bidrag S. 44) udtalt, at hans Navn viser, at han var en tydsk Greve, som ikke hørte til Kongeætten, men var besvogret med den. Til denne Paastand skal jeg kun bemærke, 1. at propinquus vistnok snarere betyder beslægtet end besvogret, og at det endog vil være vanskeligt at opstille et Svogerskab med begge Fyrsterne, 2. samt at dette Navn ikke i fjærneste Maade er tydsk, men findes hyppigt i dansk Oldhistorie i Formerne Borcar, Burgar, Burchard, se Scr. Rer. Danic. I. 16, 19, 65, 98, 164 og Saxo, Registret.

[3]) Prud. 839.

hvilket ogsaa det nærliggende St. Jodoci Kloster led frygteligt [1]).

Til Trods for alle indgaaede Forbund sendte Kong Horik 845 en Vikingeflaade paa 600 Skibe ned ad Elben. Saa pludseligt laa den ved Aftentide for Byen Hamborgs Mure, at der ikke blev Stunder at samle Landfolket til Forsvar; tilmed var Grev Bernhard af Stormarn netop paa den Tid fraværende. Ansgar, som var Stedets Bisp, tænkte vel først paa med sine Tjenere og Byens Folk at byde Fjenden Modstand, indtil der kom Hjælp; men Hedningerne vare alt ved at omspænde Murene, og da han saa, at Modstand vilde være unyttig, havde han kun Omsorg for at bringe de dyrebare Relikvier i Sikkerhed. Hans Klerker flygtede over Hals og Hoved, og selv slap han bort i sidste Øjeblik uden Kappe. Imidlertid vare Hedningerne i skarp Dyst med de Beboere, de traf paa; mange af disse fandt Døden, og Resten tog Flugten. Hedningerne forbleve i Staden den følgende Dag og Nat, og deres Hærgen og Skjænden fyldte den med Vederstyggelighed; den smukke Kirke samt Klostret gik op i Luer. Sørgeligst var det dog, at mange Bøger og især en Bibel, som den afdøde Kejser havde skjænket Ansgar, fortæredes af Luerne. Nøgne og fattige vare de hellige Steder, da Ansgar efter Hedningernes Afsejling vendte tilbage dertil; hvad han i saa lange Tider havde samlet til og bygget paa, havde én Dags Ulykke tilintetgjort. Og dog undslap der af Ansgars Mund kun hin Jobske Klage: Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet! [2]).

Imidlertid plyndrede Vikingerne ogsaa paa andre

---

[1]) Chron. Font. II. 302. Lupi epist. Nr. 43 (ed. Baluze S. 84): in qua præter solum nihil aliud pæne relictum.

[2]) Vita S. Anskarii c. 16. Adam af Bremen I. 23. Rud. Fuld. Prud. 845 (Scr. I. 364, 441). Dehio, Erzbisthum Hamburg-Bremen I. 70.

Kanter af Landet, og det lykkedes Friserne i alt Fald én Gang at slaa dem [1]).

Samme Aar, og paa samme Tid som Elbtoget, løb en Flaade paa 120 Skibe i Marts Maaned under Anførsel af Regner ned gjennem Seinen og landede ved Rouen, hvor den nogen Tid tog Ophold. Da Vikingerne mod Forventning ikke stødte paa Modstand, spredte de sig ud over Omegnen og fortsatte tillige Vejen videre i deres Skibe indtil Chalevanne, ikke langt fra St. Germain-en-Laye. Kong Karl (den Skaldede) havde søgt at samle saa mange Skarer om sig som den korte Tid vilde tillade, og efter at han i St. Denis havde gjort højtidelige Løfter til Gud, om Sejren maatte skjænkes ham, drog han mod Vikingerne. Men disse undgik at komme i Kast med Tropperne og landede paa den modsatte Seinebred; de faa frankiske Krigere, som vare opstillede til Forsvar, grebe strax Flugten, ja Vikingerne spiddede endog af Haan mod Fjenderne en Del af de Fangne paa en lille Seineøs Huse og Træer lige for de Franskes Øjne. Uden Hindring trængte de derpaa med deres Flaade paa Paaskelørdag (28de Marts) ind i Paris. Det var første Gang, at Normannerne betraadte denne By, som senere saa ofte skulde hjemsøges af dem. Paris var ikke dengang noget Kongesæde, ej heller nogen egentlig Hovedby, skjønt den rummede et anseligt Tal af Kjøbmænd og Haandværkere bag sine Mure. Den Modløshed, som havde betaget Alle, havde ogsaa blottet Byen for Forsvarere, hvorfor Vikingerne uhindret kunde lade Sværd og Flammer rase.

Imidlertid indtraf der under Plyndringen forskjellige Uheld, der i Munketraditionen opfattedes som Mirakler. Medens saaledes nogle Vikinger vare i Færd med i

[1]) Ann. Xantenses har den Overdrivelse, at 12,000 skulle være slaaede af Friserne.

Kirken St. Germain at nedtage nogle Fyrrebjælker, som de vilde bruge til Skibene, styrtede Hvælvingen ned og knuste dem. En Viking blev lam, ret som han vilde hugge mod en Marmorsøjle, og en pludselig Taage siges at have overfaldet Vikingerne inde i Kirken og have medført en frygtelig dysenterisk Sygdom [1]).

Uagtet Karl utvivlsomt havde forøget sin Styrke i St. Denis, blev der dog intet som helst Forsøg gjort paa at afskære eller bekæmpe Vikingerne, men han lod sig endog ved nogle af sine Stormænd, der sagdes at være bestukne, bevæge til at tilstaa dem fri Bortrejse. Regner og de andre Førere kom til ham i St. Denis og svore ved deres Guder og ved deres Vaaben, at de ikke oftere vilde komme i hans Rige, undtagen som Forbundsfæller. For dette Løfte blev der givet dem 7000 Pund Sølv; Byttet, de havde taget, kunde de frit føre bort [2]).

Imidlertid havde disse Normanner eller andre plyndret St. Bertin (i Pas-de-Calais), men synes her at være blevne lammede eller slaaede paa en eller anden Maade [3]); 600 Vikinger fandt Døden [4]).

Samme Sommer sendte Kong Ludvig den Tydske et Gesandtskab til Kong Horik, i Spidsen for hvilket stod Grev Kobbo, en af de anseteste Mænd i Saksland. Han var Vidne til, hvorledes Regner kom tilbage fra Toget til Paris og som Bevis for sine Gjerninger pralende fremlagde et Stykke af en Søjle fra St. Germains

[1]) Se om disse Sagn Normannerne I. 98--104.

[2]) Prud., Chr. Font., A. Xanten. 845. Vita S. Faronis c. 122. Mabillon Acta S. O. S. Bened. II. 624. Ann. S. Germ. Pertz, Scriptores IV. 3. Udførligst er Aimoin, Mirac. S. Germ. l. I. c. 1 (Bolland. 28de Maj). Cartul. de l'Eglise de N. Dame de Paris I. 248 (Brev af 12te Marts 846: ob utrarumque ecclesiarum [ɔ: S. Marie & S. Eligii] olim a paganis devastatarum invicem meliorationem). Bouquet VIII. 635.

[3]) Prud. 845. [4]) Ann. Xant. 845.

Kirke og Laasen til en af Paris' Porte. Vikingerne førte imidlertid en frygtelig Sygdom med sig fra Frankrig, som bortrev Mange. Kong Horik blev saa forskrækket herover, at han om Efteraaret 845 sendte Gesandter til den Rigsdag, som da holdtes af Ludvig den Tydske i Paderborn, og erklærede sig villig til at udlevere alle kristne Fanger og at tilbagegive de erobrede Skatte, hvad der til Dels ogsaa skete [1]).

Trods disse gjentagne Forsikringer fra Kong Horiks Side angreb i Aaret 846 danske Pirater paa ny Frisland, kæmpede med Beboerne og sejrede, hvorefter de naturligvis paalagde store Skatter og opførte sig ganske som Provinsens Herrer [2]). Kejseren var i Nimwegen Vidne til disse Ødelæggelser, hvorved Dursted med to andre Byer vare blevne Flammernes Rov, men han saa sig ikke i Stand til at hævne det, og Vikingerne sejlede trygge hjem til deres Fædreland [3]). Alt var Forfærdelse, og Munkene i Gent flygtede med deres hellige Gjenstande til den befæstede Stad St. Omer [4]). 847 løbe Vikingeskibe ind gjennem Rhinmundingen til Dursted, der maa lide sin vante Skæbne. Efter at have slaaet Greverne Sighir og Liuthar trænge Normannerne 9 Mil længere op ad Rhinen til Meginhards Wik (omtrent ved det nuværende Rhenen), hvorfra de vendte tilbage byttebelæssede [5]).

Det tvetydige Spil af Kong Horik blev de frankiske Konger nu for stærkt. I Henhold til Beslutninger, som toges paa en Sammenkomst af de tre frankiske Konger i Meersen 847, blev der sendt Gesandter til den danske Konge med Budskab om, at han enten skulde vide at holde sine Undersaatter i Tømme eller udsætte sig for,

[1]) Fuld.; Prud.; Xant. 845. Jfr. Dümmler I. 272. [2]) Prud. 846. [3]) Ann. Xant. 846. [4]) Ann. Gandenses, Pertz II. 187. [5]) Ann. Xanten. Rud. Fuld. Prud. 847.

at de tre Frankerkonger Lothar, Ludvig og Karl i Fællesskab hjemsøgte ham [1]).

II. Danske Høvdinger i Frisland.

Det er bekjendt og allerede foran omtalt, at alt tidligt Danske vare forlenede med Egne af Frisland. Saare vanskeligt er det dog at komme paa det Rene med det Spørgsmaal, paa hvilken Tid disse Len ere blevne dem overdragne og hvorledes de Høvdinger vare indbyrdes beslægtede, som besade dem. Sikkert er, at den Harald, som døbtes i Mainz 826, af Ludvig den Fromme forlenedes med Rustringen som et Tilholdssted, hvor han kunde søge hen, om han skulde blive foruroliget af Godfredsønnerne, men det er meget tvivlsomt, om han ogsaa er den Harald, som senere forlenedes med Dursted. Man kan for denne Sætning kun støtte sig til Rudolf af Fuldas Angivelse ved Aaret 850, at Høvdingen Rørik paa Kejser Ludvig den Frommes Tid indehavde Dursted i Forening med sin Broder Harald; men det maa indrømmes, at Rudolf hverken siger eller antyder, at det var hin Harald. Ganske vist melde Annalerne fra Xanten 850, at Rorik var „den nysomtalte yngre Haralds Broder", hvorved de maa sigte til den i Mainz 826 døbte, da Annalerne ikke have omtalt nogen anden. Denne Kilde er imidlertid ikke afgjørende, fordi den nemlig ofte er usikker i sine Angivelser og i dette Tilfælde endog udgiver sig for at kjende to Harald'er, men dog kun omtaler den yngre af dem. Muligt er det derfor, at den kun vil sige det Samme, som Rudolf ved sin Optegnelse ved samme Aar (850), at Rorik havde

---

[1]) Prud. 847. Monum. Germ. Leges I. 393 c. 11 (adnunciatio Hludowici c. 5).

en Broder, som hed Harald, der havde været medforlenet med Dursted, og som var den yngre i Modsætning til den ældre, i Mainz døbte Harald.

Ved denne Fortolkning, hvorefter der altsaa har været to Harald'er[1]), vilde der gives os Forklaring paa Prudentius' Udsagn om Rorik, at han var „nepos Herioldi"[2]); han har da været en Brodersøn af den ældre, af Ludvig den Fromme døbte Harald, og han eller hans Broder Harald er bleven døbt i Mainz sammen med hin Harald. En „nepos Herioldi" blev i alt Fald da kristnet[3]).

Imidlertid maa det indrømmes, at Kilderne her ere dunkle. Lige saa vanskeligt er det at faa at vide, hvo den Harald er, om hvilken Rudolf af Fulda ved Aaret 852 fortæller, at han for nogle Aar tilbage var flygtet for Kong Horiks Vrede til Kong Ludvig og var bleven vel modtaget og døbt af ham; efter at han i flere Aar havde levet med Hæder blandt Frankerne, begyndte han imidlertid at blive Høvdingerne i de nordlige Landsdele og Vogterne af den danske Grænse mistænkelig, hvorfor han blev dræbt af dem. Herved sigtes ikke til Durstedhøvdingen Harald, thi om ham har Rudolf talt ved Aaret 850 og anført, at han da var død nogle Aar forinden. Saaledes omtales her en ny Harald — og atter en dansk Høvding, der faar Len paa Frankerlandets Kyst. —

---

[1]) Simson, Ludwig der Fromme I. 258, II. 125 finder det saaledes nødvendigt at skjelne mellem en ældre og en yngre Harald.

[2]) Naar Prof. Storm nemlig (N. Hist. Tidsskr. I. R III. 66; 2. R. I. 383; Kritiske Bidrag S. 44) fortolker „nepos Herioldi" saaledes, at Rorik var en Ætling af en dansk Konge Harald, der havde levet i det foregaaende Aarhundrede, da kan jeg fremdeles kun anse denne Fortolkning for yderst kunstlet, se min Indledning S. 74—76.

[3]) Pertz II. 513. Jfr. Steenstrup, Indledning 75.

Vi skulle nu, efter at have omtalt disse mindre klare Punkter, fremstille hvad Annalerne give os som sikker Kjendsgjerning. Dursted blev af Ludvig den Fromme givet Høvdingerne Rorik og Harald i Len; Aaret vide vi ikke vist, men det har efter al Rimelighed været i Kejserens sidste Leveaar.

Efter Ludvigs Død og efter Slaget ved Fontenay maatte det være Lothar magtpaaliggende at styrke og sikre sig paa alle Maader. I sin fjendtlige Stemning mod sin Broder Ludvig tog han lige saa lidt i Betænkning at slutte Forbund med de undertrykte Stænder i Saksland, der endnu tildels levede i Hedenskab, som han fandt sin Samvittighed besværet ved at forlene Harald med Walcheren og omliggende Egne, hvorved han skaffede sig et stærkt Forsvar ved Kysterne [1]).

Vi finde derfor Harald allerede 842 i Lothars Hær paa Felttog mod Karloman, Karl og Ludvig; han var mellem de Tropper, der vare opstillede paa den venstre Moselbred for at forsvare Overgangen over Floden mod den fremrykkende forenede Hær, men da de saa, hvor stor denne var, flygtede de, og Rygtet talte om Forræderi [2]).

Ikke længe efter døde Harald, og Rorik blev falskeligt anklaget for forræderisk Opførsel enten i den nysnævnte Sag eller i en anden, og han blev kastet i Fængsel af Lothar [3]). Han saa imidlertid Lejlighed til at flygte, opsøgte Ludvig den Tydske og tog Bopæl blandt Sakserne ved den danske Grænse. Danske Vikinger samlede sig om ham, og med Understøttelse af dem krigede han paa Lothars Kyster. Saaledes løb

---

1) Nithard IV. c. 2; Prud. 841.

2) Nithard III. c. 7; Ann. Xanten; Dümmler I. 169.

3) Dette maa vist være sket c. 844. Allerede 846 plyndre Vikingerne nemlig i Roriks gamle Len, se foran S. 156.

han i Forening med Godfred Haraldsøn[1]) ind ad Rhin og Waal og erobrede Dursted, som han før havde havt ved Forlening. Lothar opgav al Tanke om at gjøre Modstand og afstod Rorik med sit Raads Samtykke de Lande, han havde bemægtiget sig, imod at han betalte de sædvanlige Afgifter deraf og forsvarede Landet mod Vikingerne (850)[2]). I Virkeligheden naaede Lothar ogsaa det tilsigtede Maal. Vel fortsætter en Del af Flaaden Plyndringerne, i det den vender sig mod Flandern og Therouanne[3]), men disse Egne vare Karls og ikke Kejserens, og naar undtages nogle korte Vikingebesøg i Rhinen, høres der i det Mindste i en 7, 8 Aar ikke Noget om alvorligere Indfald i Lothars Landstrækninger fra Rhinen til Wesermundingen, skjønt baade Karls Lande i Flandern og Ludvigs i Saksen jævnligt hærgedes.

III. Kampe i Gallien 851–862.

Vikingerne maatte saaledes finde sig opfordrede til at vende sig til andre Egne. Vi skulle nu se, hvorledes Seinelandene hjemsøges Aar efter Aar, hvorledes Karl den Skaldedes Uduelighed og hans Stormænds Uenighed

---

[1]) Chron. Font. 850: ducibus Rorico et Godefrido.

[2]) Rud. 850. — Prud. 852 har Følgende: Godefridus, Herioldi Dani filius, qui quondam sub imperatore Hludowico Moguntiaci fuerat baptizatus, a Lothario deficiens ad suos se confert; unde conrogata manu valida Fresiam cum multitudine navium adgreditur, deinde vicina Scaldis fluminis, ad postremum Sequanam ingreditur etc. Dette Seinetog forefaldt ganske rigtigt 852, men Resten hører vist til Aaret 850, og Prudentius har kun for Sammenhængens Skyld fortalt det her 2 Aar for sent. Omvendt har Rudolf af lignende Grunde fortalt Seinetoget ved 850 2 Aar for tidligt. Jfr. Wenck, fränk. Reich 198.

[3]) Prud. 850. En anden Skare løber til England og slaas dér, se foran S. 43.

og Svaghed stadigt skaffede Normannerne nye Fordele, saaledes at de Gang efter Gang maa kjøbes ud af Landet i dyre Domme.

I Foraaret 851 havde de tre frankiske Konger paa ny en fælles Sammenkomst i Enighed i Meersen ved Maastricht — for anden Gang efter Forliget i Verdun, men ogsaa for sidste Gang. Netop medens Fyrsterne vare samlede [1], løb Vikingerne med en uhyre Flaade og Hær ind i Elben; de begyndte en formelig Krig med Sakserne, belejrede nogle Byer og stak andre i Brand. Derpaa vendte de sig mod Rhinegnene og Flandern; Gent blev fortæret af Flammerne, og den hellige Bavos Kloster laa i lang Tid i Aske [2]. Det er vistnok ogsaa denne samme Flaade [3], der løber til Seinen, hvor den ankommer den 13de Okt. under Anførsel af Oscer [4], den samme frygtelige Høvding, som for 10 Aar siden havde bragt de første Vikingeskibe op ad Floden, ligesom han for tre Aar siden havde plyndret Bordeaux. Han skulde nu ogsaa være den første Viking, som overvintrede i Seinelandet, hvor han forblev i fulde 236 Dage til den 5te Juni 852. „De ved Seinen liggende Lande bevidne — saaledes siger den samtidige Fontenellemunk — at siden Folkeslag have boet her, er der ikke hørt om saadanne Ødelæggelser [5].“ Det 200 Aar gamle Kloster St. Wandrille (Fontenelle) slap ikke for

---

[1]) Ann. Xanten. 851. Jfr. Dümmler, Ostfränk. Reich I. 339.

[2]) Prudentius, A. Gandenses, Lobienses, Blandinienses (Pertz I. 446; II. 187, 195; V. 23). Miracula S. Bavonis (Mabillon, Act. S., II. 409). Karl den Skaldedes Diplom af 11te Okt. 864.

[3]) Prudentius 851: Frisiam et Batavos populantur... venientesque urbem Rotumum etc. Miracul. S. Bavonis.

[4]) Chron. Font. — Rud. Fuld. 850, jfr. foran S. 160. I øvrigt er Kronologien her meget usikker, og Wenck (S. 186) sætter Seinetoget til 850—851.

[5]) Pertz II. 303.

Plyndring, som paa det sidste Tog, men blev jævnet med Jorden den 2den Jan. 852 [1]). Derpaa droge Normannerne til Lands i østlig Retning til Bispesædet Beauvais, som brændtes, og samme Skæbne overgik St. Germers Kloster tæt ved Epte, hvormed Bisp Hincmar af Reims nylig var bleven forlenet og som han havde reformeret. Vidt og bredt bredte sig Skrækken for deres Vaaben [2]). Paa Tilbagevejen fra dette Tog bleve dog en Del af Vikingerne ved Ouarde ved Epte overraskede af Frankerne og nedhuggede, medens de øvrige, benyttende sig af Natten og de tætte Skove, naaede Skibene og Havet. Men paa de smaa Holme i Seinen skinnede trindt om hvide Ben af myrdede kristne Fanger [3]). Ved Sommertid vender Oscer med sine Krigere tilbage til Bordeauxegnen [4]).

Det tredie Togt til Seinen var anført af Godfred Haraldssøn, og til ham stødte en Flaade paa 252 Skibe under Anførsel af Sidroc, som nylig havde gjort Anfald paa Frislands Kyst og udskrevet Skat [5]). Den 9de Okt. 852 komme de sejlende til Seinen [6]) og løbe op ad Floden til Givolds Skanse (Givoldi fossa, et ukjendt Sted), hvor de overvintre [7]). Nu enedes Lothar og Karl

---

1) Kongen giver 21de Marts 853 nogle Gaarde til St. Vandrille „propter incursionem gentilium“. Bouquet VIII. 522.

2) Lupus, Abbed i Ferrières, der vil sende et Skib ned ad Seinen til Oise, forhører om Vejen er sikker. Lupi epist. (ed. Baluze). Nr. 113. S. 167. Bouquet VII. 508.

3) Vita S. Faronis c. 122. Mab. Acta S. II. 624.

4) Fontanellekrøniken: onustis navibus ad Burdegalim reversi sunt.

5) Prud. 852 nævner i alt Fald et Anfald paa Frisland af en saa stor Flaade. Ann. Xanten 852. Jfr. foran S. 43 Anm. 3.

6) Chr. Fontanell. 852

7) Chr. Fontan. 852: Sequanam ingreditur et usque Augustudunas accedit . . . N. aqua freti, deputatam sibi hiemem exegerunt in Ghivoldi fossa. Det sidste Steds Beliggenhed kjendes ikke; dog har det vel været ved Seinen mellem Rouen og Paris; Augustudunæ er Autun (i Saone & Loire). Det er

om at bekæmpe dem og drog mod dem med en Hær. Belejringen begyndte ved Juletid. Man skulde synes, at det maatte have været de forenede Konger let at knække Normannernes Magt, men Vestfrankens Krigere havde en saa bestemt Ulyst til Kamp, at det kom til Fredsforhandlinger, og Godfred fik Penge og Varer[1]) for at drage bort[2]). En anden Del af Hæren — rimeligvis den, som anførtes af Sidroc — vedblev derimod Plyndringen til ind i Juni[3]) næste Aar, hvorpaa den drog til Loireegnen[4]). I November 853 havde Lothar og Karl en Sammenkomst i Valenciennes bl. A. om en fælles og enig Modstand mod Normannerne[5]). I samme Maaned holdt Karl en Rigsforsamling i Servais, hvor

---

sikkert umuligt, at Vikingerne 852 ere komne saa langt mod Syd, og jeg tvivler meget paa, at de nogensinde ere komne saa langt. Dernæst kan den fornuftige Munk ikke med saa faa Ord have villet sige, at Vikingerne gjorde et saa voveligt Togt som det, i ikke ret mange Uger at løbe mange Snese Mile op ad Floden for dog at ende med at tage Vinterlejr ved det nedre Seineløb. Det er med andre Ord nødvendigt at foretage en Textrettelse, og en med disse Egnes ældre Topografi fortrolig Lærd vil vist let kunne give os det rette Stednavn.

1) Rud. Fuld. 850 taler endog om, at Karl gav dem Jord (terram ad inhabitandum), hvad de andre Kilder ikke have, hvorfor Wenck, fränk. Reich S. 199, og Dümmler I. 336 forkaste det. I Seinen har det visseligt ikke været, da Vikingerne strax efter drage bort, men det kan jo have været i Flandern i Nærheden af Roriks Len; at Rorik og Godfred senere nævnes i Frisland (Prud. 855), bliver altsaa intet afgjørende Argument herimod.

2) Paa Synoden i Soissons April 853 (Pertz, leges I. 418) forlanger Karl en Opgjørelse over de Kirkeskatte, som vare blevne givne Normannerne med eller uden Kongens Tilladelse, og der nedsættes Kommissioner til Gjenindførelsen af Gudstjenesten i Byer og Klostre, ødelagte af Normannerne.

3) Ann. Prud. sige Marts, C. Fontanell. Juni.

4) Prud. 853: Dani mense Julio, relicta Sequana, Ligerim adeuntes.

5) Pertz, leges I. 423.

der navnlig blev truffet Bestemmelser for at standse de uophørlige Voldsgjerninger og Plyndrerier, som de indre Uroligheder havde affødt og som pinte Landet omtrent lige saa meget som selve Krigene; der blev her ogsaa givet Beskyttelse for de Franker, der flygte for Normannerne [1]). Disse Bestemmelser gjentoges paa et Møde af de to Brødre Lothar og Karl i Attigny i Juni 854 [2]).

Den 18de Juli 855 kom Sidroc tilbage fra Loire [3]) til Seinemundingen og trængte frem lige til Pitres (i Nærheden af Pont de l'Arche). Den 19de Avgust ankom en anden Høvding, Bjørn (Berno, nemlig Bjørn Jærnside, se foran S. 55), med en stor Flaade, og de plyndre i Forening Seinelandet Vest paa lige ned til la Perche ved Eure og Orne [4]), hvor Karl dog bibragte dem et betydeligt Nederlag, saa at Sidroc det følgende Aar trak sig ud af Seinen [5]). Bjørn synes derimod at være forbleven i Seinen [6]), og midt i Avgust 856 kommer en ny Flaade løbende ind i Floden [7]). De forskanse sig atter ved Givoldi fossa ved Seinen og hærge og plyndre endog fjærne Klostre og Byer. Om Vintertiden dvælede

---

[1]) Pertz, leges I. 425 c. 9. Man maa ikke skatte, ikke undertrykke dem som „oppressione Nortmannorum vel Brittannorum in partes istorum regnorum confugerunt."

[2]) Pertz, leges I. 429.

[3]) Dette sluttes af, at han var draget derhen 853 og af Chron. S. Maxentii (Malleacense). Bouquet VII. 228.

[4]) Chron. Fontanell. Pertz II. 304. I en Note fortolker Pertz Particus saltus som la Perche i Champagne, hvilket er en Urimelighed.

[5]) Chr. Fontanell.: Sydroc egreditur de fluvio; derimod har Gesta Conwoionis (Mabillon A. S. IV. 2. 222): [Sidric] a Karolo rege cum populo suo interfectus est.

[6]) Indirekte af Chron. Font.

[7]) De kom næppe fra Loiren, se Prud. 856: pirate Danorum alii; 857. Derimod vist fra Shepey, hvor der var Vikinger 855 under Halfdan, Ubbe og Ivar.

de bag deres Skanser, og Karl laa forgjæves og ventede paa dem ved Neaufle ved Rille [1]).

Den 28de Dec. 856 drog de for anden Gang til Paris, og St. Peters og Pauls Kirke, Pantheons Forgænger, hvor S. Genovefas hellige Levninger laa [2]), gik op i Brand som saa mange andre Kirker, medens Notre Dame, St. Etienne, St. Vincent, St. Germain og St. Denis for Guld maatte afkjøbe Luerne [3]).

Paa denne Tid trængte ogsaa Vikinger fra Loire ind i Landets Midte til Egnene om Tours og Blois, saa at Landskaberne mellem Seine og Loire vare truede fra hvert Hold. Seinedanskerne stormede og indtog Chartres [4]), en af de folkerigeste og mest velhavende Byer i Neustrien, berømt for sine høje og faste Mure og sine skjønne Bygninger. Den roste sig af i ti Aar at have gjort Julius Cæsar Modstand, men nu faldt den let for Nordboernes Tapperhed den 14de Juni 858, og Byens Bisp Frotbald omkom [5]) med sine Klerker og Munke.

Bjørn, Anfører for en Skare af Normannerne, kom til Karls Slot Verberie og gav ham Hyldest som Lensmand [6]), uden at man dog ser nogen Virkning af denne Erklæring. Imidlertid tog en anden Skare tvende vigtige

---

[1]) Hincmar, de prædest. dissert. poster. app. I. 3. 231 (856): quando in excubiis contra N. infestationem degebamus in Nielfa. Bouquet VII. 522.

[2]) Mirac. S. Genovefæ (Bouquet VII. 72, Pertz I. 451) siger, at Genovefas Levninger vankede 5 Aar om, inden de kom tilbage.

[3]) Prud. 857.

[4]) Wenck, Fränk. Reich 289 udtaler, at Erobringen lige saa godt kan skyldes Loirenormannerne; muligt ere Vikingerne her optraadte i Forening; men mærkes kan, at et Necrologium (se Mabillon Vet. Analect. II. 550. Pertz I. 451) siger: a paganis Sequanensibus facta est magna cædes Carnotis.

[5]) I Følge Cartul. Monast. S. Petri Carnotensis S. 45 dræbtes han af Vikingerne, hvorimod Prudentius 857 beretter, at han druknede paa Flugten over Eure.

[6]) Prud. 858: ejusque se manibus dedens fidelitatem statim jurat.

Fanger, nemlig Ludvig, Abbed af St. Denis, den vestfrankiske Konges Fætter og Ærkekantsler, og Abbedens Stifbroder Gauzlin fra St. Maur; de fordrede en saa betydelig Løsesum for dem, at mange af Kirkeskattene fra Karls Rige gik med, og da det ikke forslog — thi alene for Abbeden forlangtes 685 Pund Guld og 3250 Pund Sølv [1]) — maatte Kongen, Bisper, Abbeder og mægtige Mænd skyde til [2]).

I tre Aar havde Vikingerne saaledes taget Stade omkring Seinen, og man havde ganske overladt disse Landsdele til deres Raadighed. Rundt om hørte man Jammerklager. „Næsten ingen By, næsten intet Kloster bliver urørt; Alle begive sig paa Flugt, og der er sjælden Nogen, som siger: hold Stand, staa imod, kæmp for Dit Fædreland, for Dine Børn og for Folket! Følesløse og indbyrdes splidagtige kjøbe de med Løsepenge, hvad de burde forsvare med Vaaben, og de Kristnes Samfund forraades“ [3]).

Da besluttede endelig Karl at levere en afgjørende Kamp mod Vikingerne og paa ny befæste sin Anseelse. Med en betydelig Hær og saa stor en Flaade, som der endnu ikke var set i Riget, indesluttede han den normanniske Fæstning paa Oissel, ikke langt fra Pont de l'Arche. Til hans Hær var stødt hans Søn Karl fra Akvitanien, med hvem Brodersønnen Pippin fulgte; fra Øst kom Lothar, der fra sine egne Kyster vel kjendte

---

[1]) Prud. 858. Aimoin Miracul. S. Germ. c. 10. Vita S. Faronis Meldensis c. 124: cujus redemptione ponderibus inæstimabilibus auri et argenti ablata est omnis gloria et ornatus atque decor ab universis ecclesiis regni atque ipsa aurea Roma se spoliatam suo decore aliquo modo sentit. Frodoard, hist. Rem. eccl. III. c. 24 S. 582. Hincmar erindrer Gauzlin: ut reminiscatur quia Remensis ecclesia eum . . de captione paganorum redemerit. Dümmler I. 405.

[2]) Se en Note i Script. I. 452.

[3]) Transl. S. Philiberti l. II. (Mab. Acta Sanct sæc. IV. 1. 556).

Nødvendigheden af med Alvor at møde Vikingerne. Belejringen skulde imidlertid blive lige saa frugtesløs som den, Kong Karl og Lothars Fader havde sat i Værk netop paa samme Sted for 6 Aar siden.

Den skjønne Enighed kom nemlig for silde, og de store Anstrængelser vare spildte. Havde Kong Karl i Tide sat Grænse for Vikingernes Overmagt, da havde slige Ulykker, som nu skulde følge paa, ikke ramt ham hverken fra Vikingernes eller fra hans kristne Fjenders Side. Det er ganske mærkeligt at se, hvorledes i Karolingernes Historie Straffen for Fyrsternes Misgjerning og Brøde længe venter paa den gunstige Stund, men da kommer med en næsten dramatisk Virkning og rammer i det Øjeblik, da den klarest fremtræder som Hævnerens Udsending.

Der havde altid været mange Misfornøjede i Karl den Skaldedes Lande, men Uvillien maatte naturligvis sprede sin Sæd vidt om og Misfornøjelsen tage Overhaand, naar Kongen, saaledes som nu var sket, lagde Haanden i Skjødet og gav Afkald paa at forsvare store Landeparter. De Misfornøjede afsendte Abbed Adalhard af St. Omer og St. Amand og en Grev Odo til Kong Ludvig den Tydske med Bud om, at han maatte komme det fortrykte Land til Hjælp, da de ellers vare nødsagede til at søge Bistand hos selve Hedningerne med stor Fare for deres kristne Tro[1]. I Stedet for at henvise de Klagende til deres rette Herre og i Stedet for ad fredelig Vej at tilvejebringe roligere Tilstande i sin Broders Rige, tog Ludvig ikke i mindste Maade i Betænkning at drage med væbnet Magt til Gallien for selv at vinde hans Land. Den 1ste Sept. 858 rykkede han over den vestfrankiske Grænse, i det han lod Erklæringer udgaa om, at han vilde afhjælpe Rigets Nød,

---

[1]) Rud. Fuld. 858.

udrive Kirken af sin ulykkelige Stilling og gjengive Landet sin Fred. Alle de Stormænd, som havde holdt sig tilbage fra Karls Normannertog, strømmede til ham, og der var for Karl intet Andet at gjøre end at hæve Belejringen. Efter at hans Hær i 12 Uger [1]) med megen Udsigt til et heldigt Udfald havde siddet om Vikingernes Skanser, maatte han den 23de September afbryde Beleiringen saa pludseligt, at alle hans Skibe faldt i Nordboernes Magt. Dette Sidste synes at vidne om, at der i selve Karls Hær var Oprør og Forræderi [2]).

Kong Ludvig drog videre gjennem Karls Lande lige til Orleans, og overalt sluttede Vasallerne sig til ham. I sex Maaneder herskede Ludvig i Vestfranken, indtil det atter lykkedes Karl, især ved Gejstlighedens Bistand, at drive ham ud af sine Lande.

Man vil forstaa, at paa den Tid i Frankrigs indre Egne al Interesse var optagen af Kampen mellem de to Konger og Kystlandene overladte til deres Skæbne, saa at Hedningerne uhindret kunde fortsætte deres Plyndringer. Bisp Baltfrid af Bayeux faldt for deres Haand i Aaret 858 [3]), og i Foraaret 859 kom de til Noyon ved Nattetid og førte Bisp Immo med andre fornemme Klerker og Lægmænd med sig som Fanger; paa Hjemvejen siges de endog at have dræbt Fangerne. Ikke to Maaneder efter faldt Bisp Ermenfrid af Beauvais for deres Haand [4]).

---

[1]) Vita S. Faronis c. 125.

[2]) Chr. Fontanell. 859. Aimoini translatio S. Georgii et Aurelii c. 5 (Mabillon IV. 2. 53). Dümmler I. 411.

[3]) Prud. 859.

[4]) Prud. 859. Mærkes bør, at Bisperne Immo og Ermenfrid ikke des mindre ere til Stede ved Konciliet i Thousey i Okt.—Nov. s. Aar. (Scr. I. 453 n. 77.) Imidlertid ere de vedkommende Aktstykkers Ægthed bestridt. Dümmler I. 438. Dudo (ed. Lair) S. 131: Emmo dræbes 4 Kal. Maj.

Alle Helgenlevninger og Klenodier sendtes til Frankrigs Centrum; saaledes skikkede Abbed Lupus Kirkeskattene fra Ferrières til Auxerre [1]), medens Relikvierne af Helgene Dionysius, Eleutherius og Rusticus førtes til Nogent sur Seine [2]).

Bønderne mellem Loire og Seine havde mere Mandsmod end de højere Klasser og sammenrottede sig mod Danskerne i Seinen og kæmpede tappert, men da skulde de finde Modstandere, hvor de ikke ventede det. Deres Forbund blev deres Herrer saa mistænkeligt, at disse angreb Bønderne og lettelig overvandt dem [3]).

Karl den Enfoldige indsaa Umuligheden af selv at forjage Hedningerne. Tilmed var der landet andre Normanner i Lothars Lande ved Schelde; en Del af disse droge videre frem Vest paa til St. Valerie ved Somme og til Amiens, i det de samtidigt lod Oplandet rundt om undgjælde. Lige saa fore de langs Kysten til Nieuport og hjemsøgte Landskabet Therouanne [4]). Hovedbyen Therouanne fortæredes af Luerne, og Hærgningerne vare saa frygtelige, at den modløse Bisp Hunfrid, fordrevet fra sit Sæde, tænkte paa at frasige sig sin Bispeværdighed for altid og trække sig tilbage til et Kloster, da Pave Nicolaus svarede ham: „Vid, kjære Broder, at om det er uheldsvangert, at Styrmanden forlader Skibet i stille Veir, hvor meget snarere er det saa, naar Stormen raser“ [5]). Pintselørdag overfaldt Normannerne derpaa Klostret Saint-Omer [6]), hvis Beboere imidlertid i Tide vare blevne advarede og havde taget Flugten med

---

[1]) Lupi epist. Nr. 116 S. 171.
[2]) Prud. 859. — Jfr. Félibien, Hist. de Saint Denys. Pièces justific. Nr. 92.
[3]) Prud. 859.
[4]) Mirac. S. Bertini, Mabillon III. 1. 127.
[5]) Pertz I. 453; Mansi, Concil. XV. 399.
[6]) Folquini Cartular. Sithiense I. II. 36 S. 107; Miracul. S. Bertini.

Kirkeskattene. Kun fire Klerker, som bleve tilbage paa det hellige Sted, faldt i Røvernes Hænder, og de tre bødede med Livet [1]). Den tapre Abbed Hugo, som nylig havde faaet Klostret i Forlening, var netop fraværende, saa at Skylden ikke kan falde paa ham, og han opbyggede det endnu skjønnere [2]).

Karl faldt paa at indlade sig i Forhandlinger med Normannerne i Somme. Det Forbund, der blev sluttet, lød paa, at Høvdingen Weland og hans Vikinger lovede at angribe og nedhugge eller fordrive de Normanner, som vare i Seinen, imod at faa udbetalt 3000 Pund Sølv. Kongen lod udskrive en frygtelig Skat af Kirkegods og Kirkeskatte, af Kjøbmænd og Bønder, af Jord, Huse og Husgeraad, hvad der Alt dog kun lidet forslog, hvorfor der blev givet disse Vikinger Gisler, med hvilke de sejlede over til den engelske Kyst. Da de her lede Nederlag, droge de andetsteds hen [3]), men kom i Aaret 861 med en Styrke af over 200 Skibe ind i Seinen. Her blev der nu udbetalt dem 5000 Pund Sølv i Stedet

---

[1]) Dümmler (I. 467) lader Overfaldet finde Sted 861 og formoder, at Vikingerne have aflagt to Besøg i Brittannien. Imidlertid har Cartularium Sith.: Pintse (1ste Juni) 860; Miracul. S. Bertini, som give meget nøjagtige Tidsbestemmelser, have lige saa Pintse 860; Prudentius 861 har ganske vist: Danorum piratæ Tarvanensem pagum adeunt et devastant, men da af Prudentii fire Optegnelser ved dette Aar den ene foregaar i Jan. og den anden i Marts og Forf. derpaa dør, saa kan han næppe sigte til Plyndringerne af St. Omer, som fandt Sted ved Pintsetid. Hincmar, der fortsætter Prudentius' Annaler, skriver: Dani, qui pridem Morinum civitatem incenderant, de Anglis revertentes duce Welando cum 200 et eo amplius navibus per Sequanam ascendunt. Dette synes aabenbart at være den begyndende Forfatters Rekapitulation af hvad der var sket tidligere, nemlig i det foregaaende Aar. Derfor have Vikingerne vist ogsaa kun været én Gang i England.

[2]) Forschungen z. Deutsch. Geschichte. XIV. 44

[3]) Prud. 860: repulsi, alias partes petunt.

for de lovede 3000 Pund med en ikke ubetydelig Mængde Kvæg og Korn, for at de ikke skulde plyndre, men derimod anfalde de andre Vikinger [1]).

Disse Seinenormanner havde uforstyrret fortsat deres Byttetogter. 861 løb de saaledes to Gange ned til Paris i Januar og ved Paasketid [2]). Præster og Munke ved St. Germains Kirke havde vel faaet Underretning om at Vikingerne nærmede sig, men troede ikke ret derpaa og vedbleve deres Salmesang til Hedningerne red for Døren. Denne blev i en Fart slaaet i, og Klerkerne skjulte sig i Kjældere og Krypter. Hedningerne plyndrede Kirken og stak derefter Ild paa den, men Flammerne bleve kvalte, efter at de (Langfredag) atter vare redne bort. Ligeledes blev der stukket Ild paa St. Vincents Kirke. — Paris' Kjøbmænd vare flygtede i deres Skibe op ad Seinen, men Vikingerne forfulgte og indhentede dem [3]).

---

[1]) Hincmar 861, Pertz, Leges I. 476. Et Aktstykke om Skattefordeling kan i Følge Dümmler I. 468 ikke høre herhen, saaledes som Pertz har antaget, da der er Tale om ecclesie imperatricis (snarere til 877). — Hildegar, vita S. Faronis c. 126; Mabillon Acta S. sæc. II. 624.

[2]) Prudentius: Januar 861. Aimoin derimod ved Paaskefesten (Miracula S. Germani c. 10. Bouquet VII. 351), hvorfor Dümmler I. 467 antager to Indfald, da Aimoin tilmed siger „Parisius sæpe dum prorsus placebat navali excursu veniebant" — Cartul. de N. Dame I. 243 (Bouquet VIII. 568) Priv. af Karl den Skaldede 14de Juli 862: pro totius utilitate regni nostri ac defensione sancte Dei ecclesie atque Normannorum infestatione besluttes det at bygge en pons major og denne gives til Bisp Eneas.

[3]) Prud. 861: negotiatores quoque per Sequanam navigio sursum versus fugientes insequuntur et capiunt. Lupi epistolæ (ed. Baluze) S. 180, Bouquet VII. 517 omtaler denne eller rettere en anden lignende Forfølgelse: Verum quoniam exuberans Dei nostri clementia . . . . minas prædonum, quibus, vastatis longe lateque celeberrimis locis, etiam sedem negotiatorum Cappas se petituros jactabant, subvertit, ac eos a nobis . . . avertit.

Weland begyndte altsaa Belejringen af Oissel-normannerne, og til ham sluttede sig en Afdeling Vikinger [1], som nylig var ankommet i 60 Skibe og var løbet ind i Jere [2]. De Belejrede led saa meget af Hunger og anden Nød, at de gave deres Modstandere 6000 Pund i Guld og Sølv og sluttede Forbund med dem, hvorpaa de i Forening gik sammen ud til Seine-mundingen. Da imidlertid Vintertiden ikke tillod dem at besejle Havet, vendte de tilbage og delte sig i forskjellige Hold over hele Seinen lige til Paris. Weland drog endog med sine Krigere op lige til Melun [3]) og de tidligere Oissel-Danske med Welands Søn som Anfører til Klostret St. Maur les Fossés. Disse de Danskes Bevægelser vare naturligvis saare mistænkelige. Karl satte sin Søn Ludvig til at have Øje med Normannerne og passede paa, at der var Forposter og Vagter langs Oises, Marnes og Seines Løb, som iagttog, at Normannerne ikke gik ud paa Plyndring. Da blev det meldt, at en Del af de Vikinger, som overvintrede i St. Maur les Fossés, vare løbne i smaa Skibe op til Meaux [4], som de plyndrede og til Dels brændte [5].

1) Det er maaske dem, der have plyndret i Therouanne s. A. (Prud. 861).

2) Hincmar 861: in fluvium Tellas. Le Prevost, anciens noms de lieu du département de l'Eure, tolker det som Epte.

3) Melun var kort i Forvejen brændt af andre Vikinger, se Lupi ep. 125 (S. 180 ed. Baluze): cum aliquam insulam Sequanæ pagani crudelissimi piratæ applicuissent, quæ sita est sub Melleduni oppido ab aliis recens exusto. Mirac. S. Germ. III. 1. 115.

4) Her foreligger næppe et Brud paa Tro og Love, thi de, som gik til Meaux, vare „Danorum electi qui in Fossatis resederant", og da de, som sad i St. Maur les Fossés, vare de oprindelige Seine-Danske, havde de ikke forpligtet sig lige overfor Kongen. Hincmar 862.

5) Dette i Hincmars Skrivelse til Karl. (A. S. Bolland Okt. V. 587, Bouquet VII. 548): quædam incendio ibi concremaverunt, quædam vero prædantes diripuerunt.

Munkene havde sendt deres Ældste bort, men beholdt Helgenlevningerne hos sig. En Dag bleve Hedningerne forbitrede paa de Kristne og stak Ild paa alle omliggende Huse, men Ilden vilde ikke antænde Klostrets Hovedbygning [1]).

Da Normannerne havde afbrudt Broerne over Marne og bemægtiget sig Fartøjerne, var det ikke de franske Tropper muligt at naa Vikingerne, skjønt Kongen sendte Skarer efter dem saa hurtigt som muligt. Han lod Broen ved Trilbardou i Hast istandsætte og bevogte fra begge Sider og afskar Vikingerne derved Tilbagevejen [2]). Der blev nu indledet Forhandlinger, og Vikingerne stillede Gisler og gav Tilsagn om at ville drage ud af Seinen med de andre Normanner til den ved Fredslutningen bestemte Tid eller ogsaa sammen med Karls Tropper angribe disse og tvinge dem til at drage bort. Dernæst skulde de tilbagegive alle de Fanger, de havde taget paa deres Togt i Marne. Omtrent tyve Dage efter kom Weland til Karl og aflagde Ed med de Folk, han havde med sig. Derpaa drog han med hele Flaaden tilbage til Jumiéges, hvor de bestemte sig til at blive Vintren over til Foraarssolhvervet og reparere deres Fartøjer. Efter at disse vare istandsatte, droge de til Havet, hvor de skiltes ad i delte Hold i forskjellige Retninger, men den største Del gik til Bretagne [3]).

Weland kom imidlertid med Hustru og Sønner til Karl og blev døbt med Sine [4]). To af disse døbte Hedninger beskyldte ikke længe efter Weland for Troløshed, og da han nægtede Saadant, fordrede de at kæmpe

---

[1]) Vita S. Faronis c. 130; Mabillon II. 624. [2]) Bouquet VIII. 572 (Karls Brev af 21de Januar 862, udstedt: ad insulam supra Matronam in expeditione hostili). [3]) Hincmar 862. [4]) Hincmar 862.

med ham i Holmgang i Kongens Paasyn. Weland faldt i Kampen [1]).

Saaledes var da omsider Seinen bleven renset for Vikinger. I syv Aar havde de indehavt Flodens nedre Løb, og der maatte være al mulig Grund for Konge og Folk til at søge at forhindre en Gjentagelse. Seinen maatte afspærres, og det kunde ikke ske paa et mere passende Sted end ved Pitres tæt ved Øen Oissel, hvor Vikingerne saa ofte havde taget Stade. Pitres var en Flække med et kongeligt Slot og skulde i Vikingetiden svinge sig op til høj Berømmelse for atter at synke i Forglemmelse [2]). Den ligger ved Andelles Udløb i Seinen, ikke langt ovenfor Pont de l'Arche, hvor Eure udgyder sig i denne Flod. Kong Karl lod udgaa Befaling til alle sine Grever om at de i Begyndelsen af Juni 862 skulde komme sammen til Pitres og medtage Haandværkere og Vogne [3]) for at en Bro med Skanser ved Brohovederne kunde blive bygget. I Læ af det Bolværk, som her rejstes, kom der atter Ro og Fred tilbage i Landet. De Flygtende vendte hjem med deres Skatte; saaledes førte Munkene fra St. Germain des Prés, der havde skjult sig ved Nogent, i Avgust 863 deres Skytshelgens Levninger tilbage til Klostret [4]), og Munkene i St. Geneviève i Paris, som havde været borte i fem Aar, kom tilbage til deres ødelagte Kloster [5]).

Hvormeget der imidlertid var at bøde paa, det indlyser klart af en Række Bestemmelser, som bleve tagne paa en Forsamling, der i Juni Maaned 864 holdtes i Pitres [6]). Mange vare de letsindige Mennesker, som

---

[1]) Hincmar 863. [2]) Se Le Prevost, Mémoires et notes pour servir á l'histoire du département de l'Eure II. 537, 573 [3]) Hincmar 862 (I. 457). Leges I. 478: in locum, qui Pistis dicitur, ubi exigentibus peccatis nostris aliquandiu sedes fuit Nortmannorum. [4]) Aimoin, Mir. S. Germ. l. II. c. 11—15. [5]) Mir. S. Genovefæ. 3 Jan. S. 150. [6]) Pertz, Leges I. 488.

havde havt Bopæl i de af Normannerne ødelagte Landskaber, men vare flygtede og som nu begik allehaande Uret, idet de paastod, at de intetsteds kunde søges derfor, efterdi al Stævning skal ske til Huset. Herimod blev der taget alvorlige Forholdsregler, og lige saa blev der sørget for, at Fæstere, som vare flygtede under Karl den Skaldedes Regering, vendte hjem til deres Boliger. Imod den Forværring af Mønten, som de mange Udbetalinger til Normannerne havde foraarsaget, blev der taget Foranstaltninger, og det blev befalet, at de, som havde bygget Volde og Skanser uden Kongens Tilladelse, skulde nedrive dem inden 1ste Avgust. Endelig maatte Ingen under Tab af Liv og Gods efter 1ste Juli sælge til Normanner Vaaben, Harnisk eller Hest, om det saa end skete for derved at løskjøbe Fanger.

IV. Nye Indfald paa de østlige Kyster.

I Aaret 855 — netop som Kejser Lothar havde nedlagt Sceptret for at ende sine Dage i klosterlig Ro, og netop som han havde delt sit Rige mellem sine Sønner, saaledes at Lothar fik bl. A. hele Frisland — droge Rorik og Godfred, Haralds Søn, til Danmark i Haab om at vinde det danske Rige. De havde imidlertid ikke Held med sig og vendte samme Aar tilbage til Dursted og bemægtigede sig en stor Del af Frisland [1]. To Aar efter gjorde Rorik med Lothars Samtykke et nyt Forsøg i Danmark og fik af Horik afstaaet Landet mellem Ejderen og Havet [2].

Denne hans Fraværelse synes andre Vikinger strax at have benyttet til at tage Dursted med Magt, plyndre Betuwe og nærliggende Egne [3]. Utrecht blev stormet,

[1]) Prud. 855. [2]) Rud. Fuld. 857. [3]) Hincmar 857.

Mure og Taarne nedrevne, og Bisp Hunger med faa Kanniker maatte flygte over Hals og Hoved til Lothar[1]), medens Borgere og Klerker, ja alt Levende i Byen i øvrigt blev nedhugget, saa at der end ikke blev ladt tilbage saa meget som en Hund, der kunde løfte Ben mod Væg[2]). Man faar et fuldt Indtryk af Omfanget af disse Ødelæggelser[3]) af Lothars Brev af 2den Jan. 858 til Bisp Hunger af Utrecht, hvori det hedder, at da Bispens Kirke næsten ganske er ødelagt af Hedningerne og Kannikerne enten ere forjagne viden om eller dræbte, Klostret Berg ved Roermonde skal tjene ham som sikkert Opholdssted[4]).

Det er vist de samme Vikinger, eller maaske Roriks Krigere, der 858 falde ind i Saksen, men slaas tilbage[5]). Bremen synes at være bleven hærget paa den Tid, thi Ansgar taler i Vita S. Villehadi ved Aar 860 om de utallige Lidelser, som Hedningerne nys havde forvoldt, men at Indbyggerne dog nu havde fattet Plan om paa ny at bebo den ødelagte Stad[6]). Rorik maa dog være vendt tilbage ikke længe efter[7]), thi af en Skrivelse fra

[1]) Beka, chronicon 28. [2]) Acta S. Frederici S. 469 (18de Juli, Bolland.) udtale sig endog djærvere: nulli pepercerunt, nec ibidem aliquem reliquerunt mingentem ad parietem. Først under Bisp Baldric rejstes Muren paa ny. Jfr. Hist. Tidsskr. 4. R. VI. 494. [3]) Senere Kilder angive nogle Enkeltheder i disse Ødelæggelser i Holland, saaledes at i Egmond den H. Adelberts Kapel brændtes og Munkene dræbtes, at Normannerne i Noertich (Noordwyk) i Rhinlandet myrdede Præsten Hieroen, som senere blev gjort til Helgen, at de ved Voorburg ødelagde et stærkt Kastel, se Beka S. 31. Kluit, hist. crit. I. 1, 7, 19, 35; Bolhuis, de Noormannen in Nederland S. 111—112. [4]) Miræi opera diplom. I. 490. Sloot, Oorkondenboek der Graafschappen Gelre en Zutfen Nr. 48. [5]) Hincmar 858. [6]) Pertz II. 385. Dümmler I. 360. [7]) I et Brev af 13de Sept. 860 (Oork. van Gelre en Zutfen Nr. 50, Pertz XXI. 363) disponerer Lothar over Gods i Betuwe „ex rebus juris nostri ex beneficio Hrorici". Man faar af Brevets Udsagn Indtryk af, at Lothar disponerer som midlertidig Indehaver i Lensmandens Fraværelse.

Hincmar til ham fra Slutningen af Aaret 862 ses, at han da var Lensmand i Frisland, og Hincmar lader ham høre ondt, fordi han i Smug skal have sendt 100 Krigere med paa et Tog til det vestfrankiske Rige [1]).

Paa Roriks Tilskyndelse løb i Januar 863 Danske op ad den ved hyppige Regnskyl opsvulmede Rhin [2]) til Dursted. Efter at have udskrevet Skat, drog de til en lille By, hvor de frisiske Kjøbmænd vare tyede hen og hvor Mange dræbtes og mange Fanger toges. Under stadig Hjemsøgelse af Kirkerne sejlede de videre til Xanten og ødelagde denne ansete By. Sørgeligst var, at den for sin Skjønhed berømte Viktorskirke skulde gaa op i Luer, og at alle de Helligdomme, som de fandt, plyndredes. Selve Kirkeskatten sendte de dog i frygtsom Overtro tilbage. Borgerne havde taget Flugten, og ligesaa Klerkerne. Provsten kastede sig paa en Hest, tog Skrinet med den hellige Viktors Relikvier paa Sadlen foran sig og naaede med en eneste Præst som Ledsager under stor Fare ved Nattetid til Køln. Hedningerne vare imidlertid dragne videre til en lille Ø ikke langt fra Fæstningen Neuss, hvor de byggede sig en Skanse og slog sig til Ro. Derfra drog et Parti længere op ad Floden til et kongeligt Gods og en Gaard, som de brændte, men over 100 af dem bleve slaaede, og et Skib, som var blottet for sit Mandskab, maatte lades tilbage. Resten flygtede i Hast og Forvirring til deres Ø. Lothar var imidlertid draget imod Vikingernes Standkvarter med Folk og Skibe, og vilde have angrebet dem, saafremt hans Folk vilde have tilladt ham det. Sakserne vare langt virksommere paa den modsatte Bred, og da en af de Danskes Konger Kalbi (Kalv)

---

[1]) Frodoard, hist. Rem. eccl. III. 26.

[2]) Ann. Xanten.: nimia inundatione aquarum pagani . . . ad Sanctos usque pervenerunt. Jfr. foran S. 51.

ubesindigt med en Skare var gaaet i Land her, dræbte de ham og nedslog eller druknede næsten hele hans Følge. De Danske bleve siddende i deres Skanse til Marts Maaneds Ende, hvorpaa de atter søgte bort[1]).

Saa langt op ad Rhinen vare Normannerne hidtil ikke komne.

Da Rudolf, Heriolds Søn, 864 begynder nye Plyndringer, beslutter Lothar efter sin Onkel Kong Karls Exempel at udkjøbe Vikingerne med en stor Sum Penge, foruden Mel og Slagtekvæg, Vin og stærke Drikke; 4 Denarier udrededes af hvert Bol[2]). Samme Aar ses imidlertid en ny og stor Flaade at være landet i Flandern, og da Beboerne her gjøre dem Modstand, drager den op gjennem Rhinen og hærger paa begge Bredder, snart i Lothars, snart i hans Broder Ludvigs Rige[3]). Derefter indtræder nogle Aars Stilhed — hvad der sikkert var foranlediget ved Normannernes udholdende og ivrige Plyndringer i England. Det er foran paavist, at Vikingerne i England kom fra Frisland, og der forekommer paa denne Tid en Betegnelse for Vikingerne i England Scaldingi, hvorved man, maaske med Rette, har forstaaet Krigere fra Egnen om Schelde (Scaldis)[4]). Da Indbyggerne i Kennemerland i Aaret 867 havde fordrevet Rorik, frygtede Lothar, at han skulde vende tilbage med danske Hjælpetropper, og opbød sin Hær imod ham, men noget Tog synes ikke at have fundet Sted[5]).

To Aar efter døde Lothar, og Karl den Skaldede skyndte sig at tage hans Lande i Besiddelse. Han søgte

---

[1]) Hincmar 863; lidt afvigende, men mere fyldigt Ann. Xanten. 864 (disse Annaler ere oftere et Aar for sent). [2]) Hincmar 864 (I. 462). [3]) Hincmar 864 (I. 465). [4]) Lappenberg, Geschichte von England I. 212. Kervyn v. Lettenhove, Hist. de Flandre. Storm, Kritiske Bidrag S. 81. [5]) Hincmar 867.

overalt at knytte Vasallerne til sig og havde saaledes lige efter Nytaar 870 en Samtale med Rorik i Nimwegen, hvor det lykkedes at vinde ham som Vassal. De Uroligheder, som derefter opstod mellem Kongerne Ludvig og Karl om Delingen af Lothringen, endte med Forliget i Meersen den 8de Avg. 870, hvorved Ludvig forøgede sine Kystlande med Frisland fra Weser til Maasmundingen, medens Karl lagde til sine Kyster Landene fra Sinkfal ved Sluys til Maas. Det er usikkert, i hvilken Konges Lande Roriks Len faldt, muligt har han hyldet begge Brødrene, men nærmest synes han dog at have været knyttet til Karl [1]). Den 20de Jan. 872 rejste Kong Karl til en Sammenkomst med Rorik og Rudolf i Lüttich. Senere paa Aaret (i Oktb. Maaned) kom de paa ny sammen i Maastricht, til hvilken By de to Høvdinger vare komne sejlende. Kongen modtog Rorik meget vel som sin Lensmand; men Rudolf syntes kun at tænke paa Svig og gjorde urimelige Fordringer, saa med ham var ingen Overenskomst at opnaa, og Kongen paabød sine tro Mænd at vogte vel paa hans svigefulde Færd [2]). I Maj Maaned næste Aar kom Rorik til Kong Ludvig i Aachen; man maatte sende Gisler i Skibet til ham, før han vilde gaa i Land, men derpaa mødtes han med Kongen, og han lovede at tjene ham tro [3]). Dermed er han ude af Frislands Saga — vi véd ikke, naar han er død, men længe efter den Tid har han næppe levet [4]).

Nu skulde ogsaa Frankerrigerne befries fra den saa meget frygtede Høvding Rudolf [5]). I Juni var han styret med en Flaade til Ludvigs Lande. Han landede i Ostergau

---

[1]) Dümmler I. 799. [2]) Hincmar 872. Dümmler I. 738, 799. [3]) A. Fuld. 873 (I. 386). A. Xanten 873. [4]) I alt Fald var han død før 882, se Pertz I. 514, II. 199 og det Følgende. [5]) Om denne Høvdings Tog til Irland se foran S. 125.

i Alfdags Grevskab og bød Befolkningen, at den skulde betale ham Skat. Da den nægtede at være nogen Anden end Ludvig Afgift pligtig, svor han, at han vilde dræbe alle Mændene og føre Børnene med alt Godset i Fangenskab Friserne greb imidlertid til Vaaben mod Normannerne, og i en Kamp faldt Rudolf og med ham 800 Mand. De Øvrige, som saa sig afskaarne fra Skibene, tyede til en Bygning, som de forskansede. Da Belejrerne vare i Tvivl om, hvad de skulde foretage, sagde deres Anfører, der var en kristen Norman, der længe havde boet hos Friserne, at det dog vist var rettest at lade Vikingerne slippe mod at stille Gisler; Sejren var nemlig temmelig tvivlsom, da Friserne vare trætte og saarede og de Belejrede i deres Fortvivlelse vilde kæmpe til det Yderste. Normannerne burde give alt det Gods tilbage, de havde i Skibene, og love aldrig mere at komme i Ludvigs Lande. Dette Raad blev fulgt, og Skibenes Forraad blev udleveret de Kristne, og Vikingerne maatte sværge aldrig at komme tilbage[1]).

Netop samme Aar blev et lignende Løfte afgivet af Udsendinge fra de to Konger i Danmark Sigfred og Halfdan, som da maa have delt det danske Rige mellem sig — de sidste danske Konger, om hvilke de frankiske Annaler for et Tidsrum af halvthundrede Aar give os paalidelige Oplysninger. Begge anmodede hver for sig Ludvig den Tydske om, at der maatte oprettes Fred paa Grænsen, saa at Kjøbmænd uhindret kunde passere frem og tilbage. De bragte et Sværd med gyldent Hæfte som Gave og bade om, at Kongen vilde betragte dem som sine Sønner, selv vilde de agte ham som Fader. Lige saa svore Udsendingerne ved deres Sværd,

---

[1]) A. Fuld. (véd nøjest Besked, 800 Faldne); Hincmar (500 Faldne); Xanten. 873 (500 Faldne).

at for Fremtiden Ingen fra deres Land skulde forurolige det frankiske Riges Kyster [1].

Der indtræder derefter en Stilhed ved Frislands Kyst. Dog nævnes det, at i Aaret 876 Vestfriserne sejrede over Normannerne, som havde plyndret mange Egne, og tog alle deres Rigdomme fra dem og delte dem mellem sig [2].

V. To nye Vikingetog til Seinen (865—66, 876—77).

Seinen havde i en tre Aars Tid ikke set Vikinger paa sine Vande, og denne Fred synes at have gjort Beboerne saa trygge, at de afbrød Broen ved Pitres, der var til Hindring for Sejladsen. Vist er det i alt Fald, at da i Juli 865 [3]) en Flaade paa 50 Skibe atter løb op ad Seinen, denne uden videre kunde bemægtige sig Pitres, saa at Kong Karl ikke kunde gribe til andet Forsvar end at gjenopbygge Broen ved Auvers ved Oise, som spærrede for denne Flods øvre Løb, og Broen ved Charenton, hvorved Indfarten i Marne lukkedes. Vel paalaa det Omegnens Beboere at holde disse Broer vedlige, men under Normannernes vedvarende Indfald havde de ikke havt Evne og Kræfter dertil. Kongen lagde Vagthold til Bevogtning af begge Bredder af Seinen og — hengav sig derpaa til Septemberjagtens Glæder! Som om der ikke var værdigere Vildt at jage og helligere Pligter at opfylde!

Mandskabet, som var ladt tilbage i Brohovederne, vidste saa lidt at standse Vikingerne, at disse aldeles uhindret sendte en Skare paa 200 Mand til Paris for at skaffe sig Vin, hvad de imidlertid ikke fik. Senere

---

[1]) Pertz I. 386; II. 761. [2]) Ann. Fuld. 876 (S. 389). [3]) A. Utitenses 865: venerunt N. medio Julio.

begiver en Skare paa over 500 Mand sig paa Plyndring i Retning af Chartres, men da drog Flodvogterne efter dem og jog Nogle tilbage og dræbte de Andre [1]).

Derpaa forlagde Vikingerne deres Ophold til en lille Ø i Nærheden af St. Denis. Den 20de Okt. droge de ind i dette Kloster, plyndrede det 20 Dage igjennem (til 9de Nov.) og førte dagligt Bytte til deres Skibe. Stedets Helgen vidste dog at hævne sig paa sædvanlig Maade ved at paaføre dem Sygdom og Raseri. Vikingerne droge derpaa atter til deres Seineø [2]). Grev Adalhard og hans Fætre, som havde ført Befaling over Vagtmandskaberne, bleve af Karl den Skaldede paa Grund af deres Forsømmelse berøvede deres Poster [3]).

Paris havde naturligvis ogsaa maattet lide ved disse Røveres Nærhed [4]), og de trængte bestandigt længere op ad Floden. I Januar 866 løb Normannerne saaledes op til Melun. Da Karls Tropper trængte paa fra begge Sider af Floden, gik Normannerne ud af Skibene og indlod sig i Kamp med den Hærafdeling, som Greverne Robert og Odo befalede og som syntes den stærkeste og største. Grev Robert (den Tapre) havde Aaret i Forvejen erobret Faner og Vaaben fra Loiredanskerne, med hvem det særlig var hans Kald at kæmpe, men hans Tropper vare her saa lidet modige, at de flygtede uden Kamp, og Vikingerne fik Lov at vende hjem med fyldte Skibe. Da greb den modløse Konge til sin sædvanlige Udvej og lovede Vikingerne 4000 Pund Sølv. Atter udgik Skatteloven, og der maatte ydes af hver fri Plovs Land (eller Bol, Mansus) 6 Denarier og af hver ufri 3; hver Fæster gav 1 Den., hver to Husmænd 1;

---

[1]) Hincmar 865. [2]) Hincmar 865; Ann. S. Germani min. 865 (Pertz, Scr. IV. 3). [3]) Hincmar 865. [4]) Bouquet VIII. 610 (18de Marts 868): cujus res ex maxima parte paganorum vastatione consumptæ et allapsæ videbantur.

Tiendedelen af det, som Kjøbmændenes Eje vurderedes til, gaves til Skat, og de Gejstlige maatte yde efter Evne, og alle frie Franker desuden Ledingspenge (Herban). Da endnu ikke derved Tilstrækkeligt fremkom til at dække Normannernes Fordring, blev der oven i Kjøbet hævet af enhver Plovs Land 1 Denar, og alle Rigets Store maatte efter deres Lens Størrelse give en Afgift i Penge eller Vin. Ja, Frankerne maatte endog indgaa den uhørte Betingelse at tilbagesende alle Slaver, som Normannerne havde fanget og som vare løbne bort fra dem efter Fredsslutningen, eller ogsaa indløse dem, og de maatte love en Pengebod for hver Norman, der var dræbt efter den Tid. I Juli 866 forlode Normannerne derpaa deres Ø ved St. Denis og gik Nord paa, i det de længere nede i Seinen udbedrede deres Skibe og byggede nye og ventede paa Summens Udbetaling. Karl rykkede efter dem til Pitres, hvor han skyndte sig at faa Broværket opbygget paa ny for at hindre, at Normannerne skulde vende om [1]). En mægtig Bro strakte sig nu over Floden, og Brohovederne vare ypperligt forskansede [2]).

Før Juli Maaneds Udgang stak Normannerne i Søen og en Del af dem gik til Salgau ved Yssel, hvor Lothar lod dem gjøre, hvad de vilde [3]).

I Avgust 868 begyndte man at bygge en fast Borg af Træ og Sten ved Siden af Broen i Pitres. Karl lod dette Arbejde udstykke mellem sine Mænd. For at fordele Byrden ligeligt udgik der Befaling om, at man inden 1ste Maj 869 skulde indsende nøjagtig Fortegnelse over Biskoppers, Abbeders og Lensmænds samtlige Jorder med Angivelse af deres Størrelse. Af hver 100 Ploves Land skulde udredes en daglønnet Arbejder, af hver

---

[1]) Hincmar 866. [2]) Adonis chron., Pertz, Scr. II. 323.
[3]) Hincmar 866; Pertz I. 471.

1000 en med to Øxne forspændt Vogn[1]). Lige saa paabød Karl, at Byerne Le Mans og Tours ligesom ogsaa St. Vaast[2]) skulde befæstes, for at de kunde være et Værn mod Normannerne[3]). —

I 10 Aar skræmmede disse energiske Forholdsregler Vikingerne bort fra Riget. Da kom den 16de September 876 Normannerne med omtrent 100 Barker ind i Seinen. Som sædvanligt kan man blot ved et flygtigt Blik i Frankerrigets indre Historie finde Grunden til, at Vikingerne netop paa dette Tidspunkt paa ny hjemsøgte Landet. Ludvig den Tydske var død den 28de Avgust s. A., og Kejser Karl (den Skaldede) fattede strax den Plan at tilrive sig en Del af hans Efterladenskab, om muligt alle Landene Vest for Rhinen. Hans Sendebud fór i Maanederne Avgust og September om i disse nye Lande og søgte ved Løfter og Gaver at vinde Tilslutning til deres Herre. Karl selv drog med en stor Hær til Aachen og Køln, thi paa det uvigtige Seineland havde han naturligvis ikke Tid til at tænke; derhen blev kun nogle faa Skarer sendte.

Den 8de Okt. 876 stod den unge Ludvig, Ludvig den Tydskes Søn, og Karl med tvende Hære over for hinanden ved Andernach, som blev Vidne til, at Karl led et fuldstændigt og vel fortjent Nederlag[4]). Paa Flugten fra Kampen sendte han Grev Konrad af Paris og nogle andre Stormænd til Seinedanskerne for at indlede Forhandlinger med dem, men disse førte ikke til noget Resultat, og Karl maatte nu ogsaa sende Troppeafdelinger ud paa den anden Side af Seinen mod Loire for at beskytte disse Egne[5])

Keiseren kunde imidlertid i sin betrængte Stilling

---

[1]) Hincmar 868, 69; Pertz I. 480, 481. [2]) Bouquet IX. 452. Dümmler I. 718. [3]) Hincmar 869 (S. 486). [4]) Dümmler II. 33 ff. [5]) Hincmar. A. Vedast. 876 (I. 501, 2; II. 196).

ikke have anden Udvej end at udkjøbe Vikingerne, og man kom i Begyndelsen af Aaret 877 overens med Seinenormannerne om Udredelsen af 5000 Pund Sølv, hvad der i Værdi svarer til c. 400,000 Frcs., men dengang havde Pengene vel 7 Gange saa høj Værd som nu. Det var Neustrien og Burgund, som skulde betale Pengene, medens Lothringen, hvor Kampen nys havde staaet, gik fri, og Udredelsesmaaden blev fastsat paa en Rigsdag i Compiègne den 7de Maj. Biskopper, Abbeder, Grever og Vasaller skulde betale af hvert Bol (mansus) 12 Denar., naar det hørte under Hovedgaarden, 8 Den. af det af en Fri beboede Bol og 4 af den Livegnes. End videre skulde alle Kirkers Præster uden Undtagelse give en passende Afgift, ikke under 4 Den. og ikke over 60 Den., og da dette ikke forslog, blev der endog lagt Beslag paa Kirkeskattene. Hvad Kjøbmændene, Haandværkerne og Bybeboerne angik, da skulde enhver Jøde udrede en Tiendedel, de Kristne en Ellevtedel af deres Varer. Biskopperne og Stormændene Syd for Seinen betalte ligeledes en betydelig Sum, hvis Størrelse vi ikke kjende, for derved at kjøbe Loirevikingerne ud af Landet [1]).

[1]) Leges I. 476, 536, 540; Hincmar 877; jfr. foran S. 171 Anm. 1. Om Pengenes Værdi se Forschungen z. deutsch. Geschichte IV. 318. XIV. 74.

Syvende Kapitel.

Den store Hær ved Schelde og Maas.

Der kan paavises mange Omstændigheder og Forhold, som maatte foranledige eller i hvert Fald bebudede den forfærdelige Skæbne, som overgik Landene ved Maas og Schelde i Aarene 879—884. For det Første søgte Vikingerne bestandigt nye Marker for deres Farter efter Bytte, og de Kystlande, som nu engang vare indviede til Opland for deres Hærgninger, vidste de afvexlende at plyndre og at lade urørte, indtil Indbyggernes Vindskibelighed atter havde opsamlet ny Afgrøde. Flandern havde i lang Tid været i Ro, og dens Tid var kommet. Der var dernæst netop i England landet nye Skarer fra Norden, og mange gamle Vikingetropper vare blevne erhvervsløse ved, at Kong Alfred havde sat en Grænse for de Danskes Erobringer, saa at en stor Hær kunde danne sig til Krigstogter paa Fastlandet. Fremfor Alt var det dog de frankiske Landes egne ulykkelige Tilstande, der nu, som saa mange Gange tidligere, lokkede Vikingerne til Angreb netop paa disse Kyster.

Vestfrankens Konge Ludvig den Stammende var død den 10de April 879 og havde efterladt sig to Sønner, Barnet Karloman og Ynglingen Ludvig. Der

var stærk Spænding mellem forskjellige af Rigets Stormænd, og Abbed Gauzlin, der mente sig forurettet af den afdøde Konge, besluttede i Forening med Grev Konrad af Paris at kalde Kong Ludvig fra Østfranken til Magten i Stedet for de unge Kongesønner. Dette Tilbud om at overtage Riget, som saaledes bragtes Ludvig fra et Parti af Vestfrankerne, greb han med den største Begjærlighed og skyndte sig med en anselig Hær til Metz, og senere til Verdun, hvor hine Stormænd vare forsamlede. Imidlertid var der et andet Parti i Vestfranken, som lige saa ivrigt ønskede at bevare Magten for den afdøde Konges Børn, og dette tog den hurtige Beslutning om hellere at give Afkald paa en Del af Landet end at miste Alt og tilbød Ludvig hele den vestlige Halvdel af Lothringen, imod at han strax trak sig tilbage til sit eget Land og overlod den øvrige Rigspart til Ludvig. Dette Tilbud forekom den tydske Konge saa glimrende, at han med Glæde tog derimod.

Men ogsaa i Galliens sydlige Lande vare Uroligheder brudte løs. Hertug Boso af Provence og hans Hustru Irmingard, Kejser Ludvig II's Datter, nærede ærgjerrige Planer, og Tidspunktet syntes dem modent til at stifte et Kongerige Burgund. Boso fik Tilslutning hos Vasallerne og kronedes virkeligt til Konge den 15de Okt. 879.

Tilskyndet af de saaledes friskt opblussende indre Uroligheder ankom Normannerhæren til Flandern, som hidtil sjældent havde været hjemsøgt[1]). I det vi nu

---

[1]) Naar Warnkönig (Fland. Staats- u. Rechtsgeschichte I. 112) tillægger Grev Balduin med Jærnarmen Æren af ved sin Tapperhed at have holdt Normannerne borte i Tiden fra 863—878, forekommer det mig dog urigtigt at ville tildele hin Fyrste denne Fortjeneste alene af den negative Omstændighed, at Normannerne ikke overfaldt disse Egne; nogen Kamp, hvorved han har drevet Normannerne bort fra sine

skulle betragte den store Hærs Hærgninger ved Schelde og Maas, vil det være rettest at dele de forskjellige Togter efter de Steder, hvor Vikingerne opslog deres Vinterlejr, i det disse bleve som et Midtpunkt for deres Ødelæggelsesfarter.

I. Normannerne i Vinterlejr i Gent og Courtrai. Slaget ved Saucourt.

Der forefaldt et Forspil til det nye normanniske Hærtog derved, at Vikingerne den 28de Juli 878 brændte Klostret St. Omer [1]; de ses ikke den Gang at have udstrakt deres Tog videre.

En Vikingeskare havde i Aaret 878, saaledes som vi foran (S. 74) have set, samlet sig ved Fulham ved Themsen; den drog nu i Juli 879 sammen med de Normannerskarer, som vare blevne ledige ved Fredsslutningen med Kong Alfred, over til de flanderske Strande. Normannerne havde hørt om Urolighederne i Rigerne [2]) og ankom netop som den tydske Kong Ludvig overskred det vestfrankiske Riges Grænser. I Therouanne var der Ingen, som gjorde Gjenværge, og Ild og Sværd havde frit Spil. Omegnen hjemsøgtes, og da Modstand ikke vistes, toge Vikingerne ikke i Betænkning at drage ind ad Schelden og berede Brabant en

---

Lande, er vist ikke kjendt. Hincmar 864 udtaler vel (I. 465): N. qui cum plurimo navigio in Flandris appulerunt, resistentibus sibi pagensibus per Rhenum ascendunt; men af dette vage Udsagn tør dog vel Intet udledes.

[1]) 878 have Ann. Blandinienses (Pertz V. 24) og Cartular. Sithiense S. 126; ellers kunde man være tilbøjelig til at sætte Begivenheden et Aar frem. Jfr. Dümmler II. 130.

[2]) Dette udtale A. Vedastini 879 (eorum audientes discordiam), Mir. S. Bavonis, Mir. S. Rictrudis l. I. c. 11, 12 (Bolland. 12te Maj).

lignende Lod. Lothar II sendte sin Søn Hugo mod dem med en Hob Krigere, men de udrettede Intet, og hvad værre var, Førerne flygtede fejgt og lode Kammeraterne i Stikken, saa at Vikingerne havde end større Grund til at juble. Snart tredive Aar vare gaaede, siden Gent sidste Gang havde været hjemsøgt af Vikinger; da var det kun et flygtigt Besøg, men nu bestemte Normannerne sig til at tage Vinterbo i Byen, der ligger saa bekvemt for slige Krigere, ikke langt fra Havet og ved Lys' og Scheldes forenede Løb [1]. Allerede i November satte de sig fast her og vendte sig derpaa til Scheldens øvre Floddale paa Tog efter Føde; i Begyndelsen af Januar overfaldt de Tournai og plyndrede alle Klostrene i disse Egne [2]).

Netop paa denne Tid gjorde Kong Ludvig af Østfranken et nyt alvorligt Forsøg paa at erobre det vestfrankiske Rige. Han drager over Grænseskjellet og trænger frem til Ribemont ved Oise. Denne Gang vare Forholdene ham dog ikke gunstige, og han mærkede snart, at han overalt betragtedes som Fjende. Da Abbed Hugo med de to unge Konger ved sin Side rykkede med en anselig Hær mod ham, troede Ludvig sin Sag saa lidet sikker, at det kom til en Overenskomst mellem Kongerne, hvorved Karloman og Ludvig paa ny gave Afkald paa deres Andel i Lothringen og Østfrankens Konge drog tilbage til sine Lande.

Ved de to Fredsslutninger var den tydske Vestgrænse

---

[1]) Se i Almindelighed om Scheldevikingerne Gesta abbat. Lobiens. Pertz IV. 62: plurimum tamen illi, qui littora Scaldi insederant, debacchabantur, quoniam gratissima statio navium sive ad hyemandum sive ad quodlibet belli periculum declinandum illic eos fecerat esse continuos.

[2]) Ann. Vedast. 879. Chron. Elnon. 880 (de Smet, Chron. de Flandre S. 12): N. in Gandavo. Corpus S. Vedasti Belvagus asportatur. S. Amatus Suessionis asportatur.

forlagt til et Punkt noget Syd for Scheldemundingen. Det maatte være en af Kong Ludvigs Hovedopgaver at forjage Normannerne fra de Egne, de havde inde, og han beredte sig til et Felttog imod dem; den tapre Abbed Hugo af Tours lovede ham sin Medvirkning. Den østfrankiske Konge drog derfor op gjennem Hennegau og overfaldt ved Thuin ved Sambre en betydelig Normannerhær under Anførsel af Kong Godfred, som netop var i Begreb med at vende hjem til sine Skibe fra et Togt, der havde skaffet dem rigt Bytte. En heftig Kamp udspandt sig, og Sejren blev Ludvigs. 5000 danske Krigere og mange Høvdinger siges at være faldne; Resten af Vikingehæren søgte Tilflugt paa Krongodset Thuin [1]), hvor de forskansede sig. Medens de frankiske Krigere nu angreb Normannerne i denne Stilling, trængte Hugo, en uægte Søn af Ludvig, altfor heftigt paa og blev saaret af Godfred og udaandede senere under Fjendens Haand. Ludvig, som haabede, at hans elskede Søn endnu levede, bød at man strax skulde holde op med Forfølgningen, for at Sønnen kunde blive løskjøbt, om Hedningerne end fordrede nok saa høj en Pris. Da Natten imidlertid faldt paa, var Kongen nødt til at trække sig tilbage til sin Lejr. Normannerne brændte om Natten deres Døde og gik tilbage til Flaaden. Men Kongen søgte i den tidlige Morgen efter sin tabte Søn

---

[1]) Jfr. om dette Gods og om Plyndringer i disse Egne Gesta abb. Lobiens. Pertz IV. 61. Fremdeles: Documents historiques inédits tirés de la Bibl. Royale I. 479 (Brev af 909): mansum 1 indominicatum, sed ex XXX a retro annis a Normannis penitus destructum et inhabitabilem cum locis duobus ad 2 ecclesias quæ quondam ubi fuerant reædificandas (i Ostrevant, Arrond. Valenciennes. Vita S. Gudilæ c. 9 (Bolland. Jan. I. 528). Depping, expéditions des Normands. Nouv. édit. S. 179.

og fandt hans afsjælede Legeme. Dybt nedbøjet lagde han det i en Kiste og fik det bragt til Lorsch [1]).

Abbed Gauzlin, hvem det var bleven betroet at vogte Grænsen i Nord, medens de to unge Konger droge mod Boso af Provence, besluttede at levere Normannerne et afgjørende Slag, maaske for at afvaske den Plet, som hans tidligere Landsforræderi havde mærket ham med. Det blev bestemt, at Krigere fra begge Sider af Schelden til en bestemt Dag skulde angribe Normannerne fra forskjelligt Hold, hvad ogsaa skete. Udfaldet var imidlertid lidet heldigt; de frankiske Tropper flygtede med Tab og Skam, og Mange faldt i Fjendevold. Nu laa da disse Lande aldeles aabne for Vikingerne, og alle Kanniker, Munke og Nonner mellem Schelde og Somme og fra Klostre paa den anden Side af Schelde toge Flugten. Hver Nat lyste det snart hist, snart her af brændende Gudshuse, og Normannerne skaanede i deres Rasen ingen Alder og ingen Stand. Gauzlin indsaa det Umulige i at udrette Noget og hjemforlovede sine Tropper; fem Aar skulde hengaa før den tapre Abbed vandt sig et varigt Ry som Fædrelandets udholdende Forsvarer. I November Maaned flyttede de Danske deres Vinterbo til Courtrai ved Lys, hvor de byggede sig en befæstet Lejr. Det nye Opland maatte undergaa de tidligeres Skæbne [2]).

Den 26de December 880 overfaldt de i utallige Skarer Byen St. Vaast i Arras [3]), hvor Klostret og Bor-

[1]) Bedst hos Regino 879; A. Fuld (5000 Faldne), A. Vedast. (Hugo dræbt af Godfred), Hincmar 880. Jfr. Codexfragm. i Pertz. Script. III. 569, Anm.

[2]) Især A. Vedastini 880. A. Elnon. 881 Bouquet IX. 109.

[3]) Ann. Vedast. hos Pertz I. 519, og de deraf afledede A. Lobienses (Würdtwein, nova subsid. diplom. XIII. 180.) have monasterium nostrum (= St. Vaast); A. Vedast. hos Pertz II. 198 og Chron. Norm.: monast. Sitdiu. Den første Læsemaade maa foretrækkes, se Dümmler, Ostfr. Reich II. 149.

gernes Huse bleve stukne i Brand, medens Kirkerne dog skaanedes; i de to følgende Dage fik de omliggende Landsbyer samme Skæbne. Hedningerne dræbte Enhver, der kom dem nær, og slæbte store Skarer af Kvæg sammen. Endnu samme Dag, som de forlod Klostret (den 28de), trængte de ind i Bispesædet Kammerich, og dette, ligesom ogsaa den hellige Gaygerichs Kloster (St. Gery ved Maas), bleve lagte øde; de vendte tilbage med umaadeligt Bytte [1]).

Den 2den Febr. 881 satte Hæren sig i Bevægelse over Therouanne til de ved Somme liggende Klostre St. Riquier og St. Valerie. Derfra drog de op langs Floden til Amiens og til Klostret Corbie, som havde sendt de første Missionærer til Danmark. Uskadte og med rigt Rytte vendte Krigerne hjem til Lejren. I samme Maaned (22de Febr.) besøgte de paa ny Arras, og den 22de Marts blev Klostret St. Omer stukket i Brand [2]).

Men endnu længere Syd paa vilde Normannerne vove sig frem og overskrede i store Skarer Somme for at rykke til Beauvais. Da besluttede den unge Kong Ludvig af Vestfranken sig endelig til at sætte en Grænse for deres Overmod. Han rykkede med sin Hær frem over Oise mod Lavier nedenfor Abbeville for om muligt at afskære Vikingerne Tilbagevejen. Spejdere meldte ham, at en betydelig Afdeling var i Færd med at vende

---

[1]) Ann. Vedast. 881. — Fremdeles om Klostret Baralle (mellem Cambrai og Arras) Gesta. episcop. Camerac. II. c. 11 (Pertz VII. 458).

[2]) Ann. Vedast. 881; Ann. Blandin. 881, Pertz, Scr. V. 24. — Jfr. Klagerne over Rigets Elendighed paa Synoden i Fismes 2den April 881. Mansi, Concil. XVII. 538, 539, 554: jam ante plures annos locum in isto regno defensio non habuit, sed redemptio et tributum non solum pauperes homines sed ecclesias quondam divites jam evacuatas habent.

hjem fra et Togt, der havde skaffet den meget Gods og Eje. Kongen drog imod dem, og det kom til Kamp den 3die Avgust ved Saucourt (i Vimeux) paa Halvvejen mellem Abbeville og Eu. Normannerne, som Alle vare beredne, kunde ikke holde Stand og vege tilbage til Gaarden Saucourt; Frankerne forfulgte dem under gruelig Blodsudgydelse.

Da havde Nederlaget nær vendt sig til en Sejr for Vikingerne; thi her som alle Vegne fandt disse netop i Trængslens Øjeblik paa Midler til at ændre Slagets Gang. En lille Skare Uforfærdede brød pludseligt ud fra Gaarden og jagede i et glubende Anfald Alt foran sig, saa henved Hundrede af Sejrherrerne bed i Græsset. Kong Ludvig, som saa sine Krigeres Forvirring, sprang hurtigt af Hesten og bragte atter Orden til Veje; han ildnede ved mandige Ord sine Krigere til paa ny at gaa løs og at hævne Overfaldet, og nu blev Fjenden endelig fuldstændig slaaet. Kun faa Hedninger undgik Døden, og Hærens samlede Tab blev anslaaet til 8000 eller 9000 Mand. Ludvig vendte sejrsstolt hjem til Compiègne, medens de flygtende Rester af Hæren bragte Budskabet om det lidte Nederlag til deres Lejr. „Fra den Tid begyndte Normannerne at frygte den unge Kong Ludvig“ [1]). Den Glæde, som Sejren vakte, har faaet et fuldt tonende Udtryk i den gamle tydske Slagsang, der i en Oversættelse, som holder sig temmeligt nær til Originalens Ord, lyder saaledes:

Konge jeg kjender,
Ludvig kaldes han;
Han tjener Gud fromt,
Som ham det gjengjælder.

Ung var han faderløs,
Herren dog gav ham Trøst,
Var hans Værge
Og tog ham i Værn.

---

[1]) Ann. Vedast. 881 (udførligst); A. Fuld. 881 (9000 equites faldne); Regino ved 883 (mere end 8000 slagne); Dagen i Ann. Blandin. (V. 39) og A. Besuenses (II. 248); Hincmar 881; Dümmler II. 152.

Skjænked ham mandigt Mod,
En Krigerflok gjæv og god,
I Franken en Trone.
Han have den længe!
Tidligt med Karloman
Magten skifted han,
Gav af sin Vælde
Broderen Hælvten. —
Dette udøvet,
Gud-Herren prøved,
Om Ynglingen mægted
Modgang at møde.
Lod han ved Strande
Hedninger lande
Folket sin Synd
At lægge paa Sinde.
Nogle fik Frelse,
Andre fortabtes,
Ondt maatte lide,
Hvo slet havde levet.
Hvo, som en Tyv var
Og undslap Faren,
Tyede til Faste —
Siden var han god Mand.
Mangen var Løgner,
Sveg og falskned,
Stjal og raned —
Men han skrifted og bøded.

Ludvig var af Lande,
Riget i Vaande,
Kristus i Vrede,
Ve, han led derved!

Det græmmede Gud,
Da han skued den Nød.
Ludvig han vared
Hidhen at fare:
„Ludvig, min Konge,
Frels mine Folk!
Normannen saa haarde
Kaar dem bereder.“
Svared da Ludvig:
„Herre, saa gjør jeg.
I Alt, hvad Du byder,
Tro jeg lyder.“
Gud var hans Fører,
Banret han løfted,
Red til Franken
Imod Normannen.
De, som ham tøved,
Herren loved,
Raabte: „Saa længe
Vi vented Dig, Konge!“
Tog til Orde
Ludvig den gode:
„Trøster Jer, tro Mænd,
Modgangens Fæller!
Hid sendte mig Gud
Og gav mig det Bud
Selv at stride
(Om saa Eder tykkes)
Mit Liv ikke ænse,
Før Eder jeg frelser.
Alle, som elske Gud,
Drage til Kamp nu ud!
Rinde Livets Stunder
Saa længe Gud det under:
Vil han vor Henfart,
Derover han raader. —
Alle, som med Mandsmod
Fuldkommer Herrens Bud,
Vende de karske hjem,
Rundt vil jeg lønne dem;
Hænder dem Helsot,
Lønner jeg Ætten!“

Da tog han Skjold og Sværd,
Red ud paa Heltefærd,
Sandhed mod Voldsmænd
Vilde han værge.

Kort Stund kun randt;
Normannen han fandt.
Gud han takked,
Da Fjenden han skued.
Red saa i fremmest Rad,
Syngende helligt Kvad,

Gjenlød fra Alles Mund:
Kyrie eleison!

Sangen forstummed,
Lurerne runged,
Blod steg i Barmen,
Fro leged Franken.
Kæmped de modigt,
Ingen som Ludvig
Djærvt og mandigt,
Saa var hans Vane.
Han svinged med Spyd,
Han rammed med Sværd.
Bød han gavmild
Griske Fjender
Besken Malurt.
Ve, at dem hændte Sligt!

Priser Guds Almagt!
Ludvig vandt Overmagt,
Takked alle Helgen,
At Sejren han fanged.

Hil Dig, Ludvig,
Konge, saa mægtig,
Hjælper saa rede,
Hvor Nød er for Haande!

Herre, bevar ham,
I Højhed og Ære!

Imidlertid tør Betydningen af Slaget ikke overvurderes. Det var kun en Afdeling af Hæren, som var slaaet, og Vikingerne vare ingenlunde jagne af Landet. Derimod var der med skarpe Sværd vist dem, at der var Grænser for det Omraade, de turde betræde. Kong Ludvig vilde yderligere befæste sin Sejr og drog derfor med Hæren ind i Kammerich. Da han hørte, at Normannerne endnu engang rykkede ind paa vestfrankisk Omraade, byggede han paa nogle af sine Mægtiges Raad med Jord og Planker en fast Borg ved Etrun ved Arras. Bisp Hincmar ytrede i den Anledning ondskabsfuldt, at da Kongen ingen Krigere kunde finde til at forsvare Stedet, syntes dette snarere at skulle tjene Hedningerne end de Kristne til Forsvar [1]). —

Inden vi videre forfølge disse Vikingeskarers Skæbne, skulle vi kaste et Blik paa nogle Indfald i de tydske Lande.

Netop i de Dage, da Ludvig af Østfranken vendte hjem fra Kampen ved Thuin, hvor hans Søn var faldet, bragtes der ham Budskab om en anden saare ulykkelig Kamp. Det synes som om man i Januar 880 har ventet

[1]) A. Vedast. 881. Hincmar 881.

et Indfald fra Danmark ved Elben, i alt Fald var Hertug Bruno af Saksen, en Broder til Ludvigs Dronning Liutgard, rykket derhen med en Hær. Den 2den Febr. 880 kom de normanniske Skarer, begunstigede af en Stormflod eller af et pludseligt Højvande, sejlende op ad Elben, og Sakserne ere vist blevne indesluttede mellem den opsvulmede Elb og den højre Alsterbred, saa at Flugt ikke var mulig, men Kamp maatte finde Sted paa Liv og Død. Paa det saa ugunstige Terræn havde Vikingerne let ved at sejre, saa at saksiske Stormænd og Bønder faldt i tusindevis. Blandt de Faldne vare Hertug Bruno og Bisperne Markvard af Hildisheim og Theoderik af Minden, desuden 9 Grever og 18 kongelige Vasaller med deres Folk [1]). Blodbadet var saa overordentligt, og Antallet af Faldne og Fanger saa stort, at Slaget for lange Tider havde Indflydelse paa Grænselandenes Skæbne. Fra den Dag hørte man ikke mere Tale om et dansk Markgrevskab; Sakserne maatte opbyde alle deres Kræfter for at forsvare Landene Syd for Elben mod Nordboerne [2]). — Da Rygtet om Nederlaget naaede til Czecker og Sorber og andre Folk ved Rigets østlige Grænse, enedes de om et fælles Anfald paa Thüringen [3]), hvilket imidlertid blev mødt med Kraft og aldeles mislykkedes.

Men ogsaa paa sit Riges vestlige Kanter skulde Kong Ludvig fornemme, hvor svag han var over for den nordiske Hærmagt. Efter at Vikinger siden 863 ikke havde besejlet den øvre Rhin løb i Aaret 880 en Flaade op ad Waal til Omegnen om Xanten. Landskabet

[1]) A. Fuld. 880; Widukind I. c. 16; Thietmar II. c. 15; A. Corbeiens. 880; A. Hildesh. 875; Scr. III. 3, 50; Boehmer, fontes III. 155; jfr. Dümmler II. 137.

[2]) Waitz, Heinrich der Erste. Neue Bearb. S. 265.

[3]) A. Fuld. 880 (audientes stragem Saxonum).

hjemsøgtes, og navnlig overfaldt Vikingerne Birthen, en folkerig Friserby, som brændtes. Derfra droge de til Nimwegen, hvor Karl den Store havde bygget et uhyre stort og højt liggende Palads, hvilket befæstedes yderligere med Skanser og Grave af de i militære Konstruktioner saare kyndige Vikinger, som her vilde opslaa deres Vinterkvarter. Kong Ludvig drog imod dem med sine Skarer, men han erfarede snart, at der Intet lod sig udrette imod den vel forskansede By. En af Hærens fornemste Førere, Grev Eberhard af Frisland, blev endog fanget af Normannerne og maatte udløses af sin Moder for høje Løsepenge. Imidlertid sluttedes der en Overenskomst, hvorved Normannerne forpligtede sig til at drage bort, naar Kongen vilde hæve Belejringen. Inden Vikingerne før Vinterens Begyndelse forlode Byen, havde de dog tændt Ild i deres egne Skanser og i det prægtige Slot, som nedbrændte. Vikingerne sejlede ud af Rhinen og forenede sig formodentlig med den nære Hær i Vesten[1]).

II. Vinterlejr ved Aschloh.

Normannerne i Flandern forlagde deres Kvarter til deres gamle Stade Gent, hvor de bødede deres Skibe og bragte deres Rytteri, der havde lidt meget ved Saucourt, i den gamle Stand. Derpaa sloge de til Lands og Vands ind paa Vejen til Havet. Det var dog kun deres Plan at forlægge deres Sæde længere østligt, og i November Maaned kom de under Anførsel af Godfred og Sigfred ind gjennem Maasmundingen og løb uhindret op ad Floden til omtrent ved Maastricht.

---

[1]) Ann. Fuld. 880; Regino 881.

Her slog de Lejr ved Kongsgaarden Aschloh eller Elsloo ved Bredderne af Maas og befæstede sig med Volde og Mure [1]).

Derfra udgaa Plyndringerne over alle nærliggende Egne. Maastricht, en nærsom Handelsby [2]), Lüttich, der var Bispesæde og berømt som Gjemmested for S. Lamberts Relikvier [3]), Tongeren [4]) og de øvrige Egne af Haspengau med deres Klostre, dér imellem St. Trond, stormedes og plyndredes; det sidste Kloster mistede alle sine Skatte og Klenodier og Bøger, og dets smukke Bygning nedbrændte. Mecheln ved Dyle fandtes ogsaa mellem de ødelagte Byer, og da St. Libertus, Søn af Greven af Mecheln, flygtede til Haspengau og søgte Tilflugt til St. Trond, trængte Hedningerne ind i Klostret og dræbte Libertus, medens han bad for Højaltret [5]). Under jublende Glæde over de nye Egne, som aabnede sig for dem, droge Vikingerne frem med vanlig Færd til Rhinegnene. Køln formaaede ikke at sætte Gjenværge, og alle dens Kirker med de kostelige Relikvier, Klostrene og de fleste Huse bleve lagte i Aske [6]).

[1]) A. Vedast. Regino 881. A. Fuld. Hincmar. A. S. Chron. 882. — Messager des sciences historiques de Belgique 1847. S. 277 ff. indeholder en meget ukritisk Afhandling „les Normands dans le pays de Liège“.

[2]) I Jocundi Transl. S. Servatii (Pertz XII. 98) haves en fabelagtig Fortælling om, hvorledes Normannerne trængte ind i den forladte By, skyndte sig til Kirken, men bleve kastede tilbage som ved et Lyn. Andre Forsøg paa at brænde Kirken eller trænge ind i den vare ligeledes forgjæves. Da vende Beboerne tilbage, og Normannerne blive slagne.

[3]) Mir. S. Landeberti, Mabillon III. 1. 82: ad ultimum eccles. S. Lamberti incendio consumserunt, eam solo coæquantes, sola ruinæ et combustionis vestigia reliquerunt. Jfr. Messager l. c. S. 281.

[4]) Regino 881. [5]) Gest. abb. Trond. Pertz X. 361. Contin. S. 375.

[6]) Floss, Leonis papæ VIII. privil. S. 122, 124. Ennen & Eckertz, Quellen z. Geschichte der Stadt Köln I. 456 Nr. 7 (Pave Stefan

Samme Skæbne blev derefter tildelt Bonn og Borgene Zülpich, Jülich og Neusz.

Nu maatte da ogsaa Karolingernes vidt berømte By, Hovedstaden Aachen, føle Fjendens Overmod [1]). Under en Høvding Ordwigh [2]) droge de ind i Byen og antændte Karl den Stores Kongeborg og hans Bade. Mariekirken blev indrettet til Hestestald, men dens Relikvier og Kostbarheder reddedes af nogle Munke fra Stablo [3]). Saaledes skulde den Trusel opfyldes, med hvilken Kong Godfred for over 70 Aar siden havde villet skræmme den mægtige Kejser [4]), at han med sine Tropper vilde indtage Aachen, og det siges, at Paladset 80 Aar derefter [5]), men dog vist kun delvis, har henligget som Ruin.

Ikkun faa Mil fra Aachen laa i en Skov Corneliusklostret ved Inde, og det blev hjemsøgt. I Ardennerne havde St. Remaclus stiftet de tvende Klostre Malmedy og Stablo, der styredes af samme Abbed. Da Vikingerne om Natten naaede til Stablo, udspejdede de Beliggenheden og beredte sig til at indeslutte Klostret, saa at Ingen kunde undkomme. Munkene vare imidlertid alt i den iskolde Frostnat dragne bort med Relikvierne [6]). Paa Hellig 3 Kongers Dag 882 kom Vikingerne til det Øst for Tvillingklostrene liggende af Pippin grundede

---

VI., Maj 891): Quia insidiante humani generis inimico basilice et omnes fabrice domorum Coloniensium civitatis una cum nomina predicte ecclesie igne conbuste perierunt . . . urbs, que per diaboli insidias igne cremata est . . .

1) Med Hensyn til hele dette Togts Retning er Regino her fulgt fremfor A. Fuld. Depping har en anden Orden.

2) Schol. 8 til Adam af Brem. I. 40.

3) A. Fuld. 881. A. Vedast. Hincmar 882. Liudprand, antap. III. c. 47; Martène & Durand, Script. coll. II. 31; Dümmler II. 157.

4) Pertz I. 197, II. 450. 5) Se Anm. 2.

6) A. Stabul. 881 (octav. Id. Dec.). Reiffenberg, Monuments VII. 202; Miracul. S. Remacli. Bolland 3die Sept. S. 706.

Kloster Prüm og toge Bo der i tre Dage for at udplyndre Omegnen [1]). Fortvivlelsen drev Landbefolkningen til at samle sig i talløse, sluttede Skarer mod Vikingerne, men Mangel paa Vaaben og god Ledelse lod dem blive et let Bytte for Vikingerne, der sønderhuggede dem som Kvæg. Saaledes kunde Normannerne uskadte bringe Byttet bort fra Klostret, og Alt var lagt til Rede, saa at Luerne brød ud i den Stund, de droge bort, og fortærede hvad Hedningerne havde levnet.

Imidlertid vare alle Egnens Munke, Klerker og Nonner flygtede til Mainz's Mure.

Frygtelige vare de Klageraab, der stege op til Ludvigs Øre. Selv laa han syg i Frankfurt og kunde ikke komme de ulykkelige Landsdele til Hjælp. Folket var som gjennemrystet over Hedningernes ubegribelige Held — og tilmed syntes Tegn paa Himlen og under Jorden at skulle spaa om yderligere Ulykker; paa Aarets næstsidste Dag var Mainz bleven rystet af et Jordskjælv, og midt i Januar viste der sig en frygtelig Komet, saa at Alle vare i største Bekymring. Endelig døde Kong Ludvig den 20de Januar 882.

Med lige saa stor Forfærdelse, som Budskabet herom hilsedes rundt om i Landet, med lige saa stor Jubel modtoge Normannerne det. Den Hær, som belejrede Aschloh, drog mismodig bort, og Vikingehæren fulgte den i Hælene. Uhindrede sværmede deres Skarer om lige til Koblentz og høstede Rigdomme i disse hidtil urørte Egne. Mainz, som hidtil havde været de Flygtendes Tilflugt, begyndte alt at frygte, og man istandsatte de gamle, til Dels romerske Mure og gravede en Grav rundt om [2]). Normannerne vovede sig imidlertid ikke

---

[1]) Regino 882; Monach. Sang. Pertz II. 756. Dipl. af 22de Maj 882 hos Beyer, mittelrh. Urkb. I. 127. Dümmler II. 158.
[2]) A. Fuld. 882.

længere ned ad Rhinen, og Koblentz's Omegn var her det sydligste Punkt, hvortil de denne Gang og nogensinde naaede. Derimod fortsatte de deres Vej ned ad Mosel til den gamle berømte Romerby Trier, som Skjærtorsdag den 5te April 882 faldt i deres Vold. I tre Dage dvælede de dér, dræbte Beboerne og slæbte fra Byens og Omegnens Kirker og Klostre allehaande Rigdomme sammen, især dog fra selve Trierklostret St. Maximin. Alt blev derpaa gjort rede til Afrejse, og efter den Sæd, som de nu stadigt fulgte, at lade deres Bortmarsch belyse af brændende Byer, tændte de Ild paa Husene og satte sig i Bevægelse[1]).

Derfra skulde Toget gjælde Metz, den hellige Arnulfs By. Bisp Wala vilde ikke finde sig i, at hans Bispesæde skulde have Triers Skæbne. I Forening med Ærkebisp Bertolf af Trier og Grev Adalhard af Metz stillede han sig i Spidsen for saa meget Mandskab, som i Hast kunde samles, og mødte Hedningerne den 10de April ved Remich ved Mosel. Kampens Udfald var let at forudse. Efter et frygteligt Blodbad bukkede de Kristne under og med dem Biskop Wala. Dog droge Normannerne ikke videre, muligt af Frygt for den frankiske Hær, som var ved at rykke frem[2]).

Borgen Mouzon ved Maas i Ardennerne og de omliggende Egne i Bispedømmet Reims vare de yderste Punkter, hvortil Vikingerne naaede[3]).

Ludvig den Tydskes yngste Søn Karl den Tykke

---

[1]) Regino; A. Fuld.; Hincmar; Vedast. 882; Liudprand, antap. III. c. 47; A.-S. Maximini Trevir. 882 (Scr. II. 213); jfr. Pertz, Archiv. IV. 311, Scr. VIII. 166, 167. Om Nonnerne i Saint-Symphorien se vita S Modoaldi (Surius 12te Maj S. 173). Dümmler II. 160.

[2]) A. Fuld., Vedast., Regino, Hincmar 882. Miracula S. Glodesindis c. 29. Pertz II. 269, III. 157, IV. 237.

[3]) Hincmar 882 (Scr. I. 313, 14). Dümmler II. 161.

havde nu arvet sin Faders og sine Brødres Rige Tydskland; alt Aaret forinden havde han i Italien hentet sig Kejserkronen. Paa Rigsdagen i Worms i Maj 882 kom Vasallerne til Stede for at hilse paa og hylde den nye Konge. En af de mest paatrængende Sager maatte det være at finde Midler til at fordrive Normannerne af Riget; flygtende Klerker og Krigerskarerne, der havde forladt deres Vagtstillinger, fortalte om de rædselsfulde Gjerninger, som Normannerne havde øvet. Man fattede da den Beslutning, at samtlige. vidtstrakte Lande under Karls Herredømme i Forening skulde angribe Hedningerne til et bestemt Tidspunkt, og man fastsatte Tiden herfor.

Man havde ikke i mange Tider set saa store Armeer som dem. der nu samlede sig i de frankiske Riger og drog mod Normannerne. Franker, Schwaber, Bairer, Thüringer, Sakser og Friser, ja endog Longobarder, taltes i disse Skarer. De rykkede frem paa begge Sider af Rhinen, Kejseren med Hovedmagten paa den venstre Bred og Bairerne paa den høire. I Andernach satte ogsaa disse Sidste over paa venstre Bred, og efter at der var bleven holdt Krigsraad, blev en Del af Tropperne, bestaaende af Bairerne under Anførsel af Arnulf (af Kærnthen) og af Frankerne under Grev Henrik, sendt forud for Hovedhæren for om muligt at overraske en Del af Normannerne uden for deres Fæstning. Dette faldt imidlertid ud til Intet, thi Normannerne havde faaet Kundskab om deres Plan, hvis man skal tro Rygtet, ved Bestikkelse [1]).

Da Arnulf og Henrik efter dette mislykkede Tog atter forenede sig med Hovedhæren, rykkede Kejseren med de samlede Tropper for Aschloh. De Danskes Anførere vare Kongerne Sigfred og Godfred og Jarlerne

[1]) A. Fuld. (pars V.) 882.

Wurm og Hals[1]. I Midten af Juli begyndte man at belejre Fæstningen. Den 21de Juli om Eftermiddagen formørkedes Himlen af sorte Uvejrsskyer, der under Torden og Lynild sendte en frygtelig Byge af Hagl ned over Hæren. Ingen Kriger havde nogensinde set saa store Hagl, som end ikke Tommel- og Midtfingren kunde omspænde. Hestene reve sig løse og flygtede sky rundt indenfor Lejren; af Murene om Aschloh styrtede en saa stor Strækning ned, at en hel Eskadron kunde ride ind derigjennem, om ikke Voldene bag ved hindrede det. Tolv Dage havde Belejringen varet, og Lidelserne vare store i begge Lejre, i det der havde udbredt sig epidemiske Sygdomme, som Stanken af de Døde forøgede. Uagtet saa mange Skarer vare samlede fra alle Landets Dele, ansaa Frankerne dog den normanniske Hær for sig overlegen; Kejseren fattede Tvivl om, at Angrebet kunde lykkes[2]) — og indlod sig i Forhandlinger med Vikingerne. Et tabt Slag kunde ikke have givet Frankerne mere ydmygende Fredsvilkaar.

Kong Godfred ankom til Karls Lejr og blev modtaget som Ven. Vaabenhvilen sikredes ved udvexlede Gisler; Mellemmændene ved Forhandlingerne vare Bisp Liutward og Grev Wigbert, der i Folkemunde begge sagdes bestukne af Vikingerne[3]). Til Tegn paa Freden hejsede Normannerne et Skjold i Vejret[4]) og aabnede Portene til deres Fæstning. Da Frankerne nu i Mængde trængte ind bag Skanserne for at drive Handel eller for at bese Værkerne, blev Skjoldet pludseligt taget bort, Portene slaaede i, og alle Franker indenfor enten huggede ned eller lagte i Lænker i Haab om en god Løsesum[5]).

[1]) Mon dette Navn er det samme som Oisle, Auisle i irske Kilder? [2]) A. Fuld. 882; Hincmar 882: concidit cor ejus [Caroli]. [3]) A. Fuld. (pars IV.) 882. [4]) Jfr. Normannerne I. 360. [5]) Fulda (pars IV.) 882.

Saaledes fortælle Aarbøgerne, og de melde Intet om, at denne Svig blev straffet, at der blev taget Repressalier, eller at der skete Skaar i Fredsforhandlingerne! Det forekommer mig, at enten have Kilderne overdrevet og berettet disse Gjerninger urigtigt — eller ogsaa have de frankiske Hærførere vist en jammerlig Fejghed og fortjent en hvilken som helst Haan.

I Følge den sluttede Overenskomst antog den ene af Kongerne, Godfred, Kristendommen, og Karl var selv hans Fadder. Kongen blev dernæst forlenet med de Len og Landsdele, som forhen hans Landsmand Rorik havde havt i det vestlige Frisland i det saakaldte Kennemerland og paa Betuwe. De øvrige Vikinger under Sigfred og Wurm fik Lov til frit at drage bort, dog med Løfte om ikke tiere at anfalde Riget, saa længe Kejser Karl levede [1]). Dernæst fik de, foruden Alt det, de havde røvet, den betydelige Sum af 2412 (eller efter Andre 2800) Pund Guld og Sølv, hvert Pund vurderet til 20 solidi. For at kunne skaffe denne Sum til Veje, bleve nu ogsaa de Kirker plyndrede, der saaledes som St. Stephen i Metz hidtil havde været i Ro for Plyndringer. Efter Forliget og Freden hengik der endnu to Dage, i hvilke Normannerne og Frankerne levede fredeligt sammen, hvad der skyldtes Karls Bud om at enhver Franker, der lagde Haand paa en Norman, skulde bøde med Livet eller Synet. Vikingerne lastede 200 Skibe med deres Skatte og Fanger og sendte dem til Hjemmet [2]).

---

[1]) A. Fuld. (pars V) have den vigtige Tilføjelse (I. 397): ex illa hora et ultra usque dum Carolus imperator viveret. Dümmler nævner ikke denne Klausul, som dog er af Vigtighed med Hensyn til Opfattelsen af Normannernes senere Forhold og til Belysning af de Vilkaar, hvorunder Vikingerne i Almindelighed slutte Overenskomster.

[2]) Ann. Fuld. Hincmar 882.

Saaledes endte dette frankiske Tog, og Karl drog til Koblenz, hvor han gav Tropperne Hjemlov. Men der var stor Forknythed i Riget over det skammelige Forlig; det saa atter ud som om Folket var blevet narret for en Sejr, der næsten var det sikker. „Derover var Hæren saare bedrøvet," siger en Samtidig, „og den sørgede over, at en saadan Fyrste skulde sættes til at styre Landet, der var huld imod Fjenderne og unddrog sine egne Mænd Sejren over dem; i dyb Smerte vendte de tilbage til deres Hjem."

Endnu i samme Aar blev den hellige Liafwins By Deventer ved Yssel overfaldet af Normanner, vi véd ikke hvilke; de nedhuggede Beboerne og tændte Byen i Brand [1]). Grev Henrik blev udsendt mod dem og kæmpede heldigt; han fik nu Befaling til at forsvare hele Rigsgrænsen mod Hedningerne [2]).

Ogsaa af den Grund var denne Fredsslutning saa ulykkelig, at den naturligvis vilde give Vikingerne yderligere Mod paa at erobre Landene. Fra det østfrankiske Rige vare disse Vikinger udelukkede, men kun disse Vikinger og kun fra dette Rige. Vi skulle nu se, at de samme Vikinger strax give sig i Kast med Vestfrankernes Lande, og at nye, ikke edbundne Hedninger kom til fra Hjemlandet.

De Normanner, som vare dragne bort fra Aschloh, drage nu for største Parten i Oktober Maaned ad Schelden til Nonneklostret Condé i Hennegau [3]).

---

1) Ann. Fuld. IV. 882.

2) Ann. Fuld. V. 882. Ann. Fuld. 886 kalde Henrik „marchensis Francorum", hvoraf Waitz vist med Rette slutter, at han havde en staaende Befaling, se Forschungen z. deutsch. Geschichte III. 159.

3) Ann. Vedast. 882; Regino, Act. S. Bolland. Oct. I. 170; A.-S. Chron. 883.

III. Vinterlejr ved Condé og Amiens.

Dette Kloster blev et nyt Brændpunkt for Togter til alle Sider[1]. Derfra droge Normannerne saaledes ud paa Plyndring over Somme, hvorfor Karloman, der efter sin Broders Død (5te Avg. 882) var bleven Enekonge i Vestfranken, stillede sine Tropper op ved Barleux ikke langt fra Péronne, uden at det dog kom til Slag. Medens Abbed Hugo var paa Rejse til Worms, blev Forsvaret mod dem saa forsømmeligt, at de gjennem Skoven Thierache trængte frem langs Oise til mod Laon i Landskaber, som de endnu aldrig havde besøgt. Laon var imidlertid for vel befæstet til at Normannerne kunde tænke paa at erobre den, hvorfor de maatte lade Byen urørt og vende sig mod Reims. Denne By laa saare ubeskyttet, i det Ærkebispen havde sendt sine Krigere til Kongens Hær; tilmed vare Byens gamle Mure af hans Forgænger blevne anvendte til at fuldende Bygningen af Kathedralen[2].

Ærkebiskop Hincmar turde ikke oppebie Normannernes Ankomst, men syg, som han var, blev han med den hellige Remigius' Relikvier og Kirkeklenodierne om Natten den 8de Nov. baaret paa en Bærestol til hans Stad Epernay (S. for Reims) paa den anden Side Marne[3], medens hans Kanniker, Munkene og Nonnerne spredtes for alle Vinde. En Skare Normanner, der var draget forud, plyndrede Reims' Omegn, men de vovede sig ikke ind i den aabne By. Kong Karloman var imidlertid rykket efter dem, og det var vist Rygtet om hans Nærhed, der lod dem opgive Tanken om at naa videre frem. Han bibragte disse Forløbere ganske alvorlige

---

[1] Jfr. om Klostret Liessies ikke langt fra Avesnes Chron. Laetiense hos Reiffenberg, Monuments VII. 402.

[2] Hincmar 882.

[3] Frodoard, Eccl. Rem. III. 30.

Tab paa henved 1000 Mand ved Aisne[1]), i hvis Vande ikke Faa fandt Døden, men den største Part havde dog forskanset sig ved Avaux, hvorhen Karlomans Tropper ikke kunde forfølge dem uden Fare, saa at Normannerne trak sig tilbage og tog Ly i Landsbyerne for Natten. Men da Maanen steg op, droge Normannerne tilbage til deres Vinterkvarter ad den Vej, de vare komne. Fra dette udgik stadigt nye Krigerskarer, som ved Sværd og Flamme ødelagde denne Part af Riget lige til Oise. Kongen vovede ikke og ej heller Abbed Hugo at lægge dem Hindringer i Vejen; en Kamp, som de i Skoven Vicogne ved Condé leverede nogle Normanner, der vendte hjem fra Plyndring i Egnen om Beauvais, var uden synderligt Tab for disse, der trygt vendte hjem til Skibene[2]). Blandt de Bygninger, som da brændtes, maa nævnes det berømte Kloster St. Quintin og Vor Frue Kirke i Arras[3]).

I Vinteren 882—83 bleve de siddende i Condé; dog gjorde de stadige Strejftog, saaledes til Egnene ved Scarpe og Somme, hvor bl. A. Klostrene St. Amand[4]) og Marchiennes[5]) udplyndredes.

---

[1]) Chron. Remense 882. Labbe, bibl. manuscr. I. 359. Hincmar (S. 515). A. Vedast. 882 (S. 200).

[2]) A. Vedast. 882.

[3]) A. Ved. A. S. Quintini Veromand. 883 (Pertz XVI. 507).

[4]) Ann. Elnon. 884 (Pertz V. 12); Breve Chr. Eln. hos de Smet, Chroniques de Flandre S. 12 har det rigtige Aar 883: N. in Condato sedem sibi fecerunt et abbatiam S. Amandi et reliquas super Scarb devastaverunt; S. Amandus asportatur.

[5]) Mir. S. Rictrudis I. c. 12 (A. S. Bolland 12te Maj S. 92). Bouquet IX. 152: dirutis quoque monasteriis, quæ super fluvium Scarp sita erant, etiam Marchianense cænobium . . . deletum . . In qua destructione deperiit omnis ornatus Marchianensis ecclesiæ in chartis videl. et privilegiis, in libris et gestis Sanctorum et ceteris rebus ad decorem et usum loci pertinentibus.

Ved Foraarstid løb de med Skibene til Havet og kastede sig i Løbet af Sommeren over Flandern[1]).

Karloman vilde forhindre, at Normannerne paa ny sloge sig til Ro i Landet for Vinteren, og han rykkede derfor i Efteraaret med sine Tropper til den venstre Bred af Somme lige over for Lavier. Da imidlertid Normannerne i Oktober Maaneds Slutning løb ind i Floden og rykkede frem med talrigt Fodfolk og Rytteri, faldt alt Forsvar bort af sig selv. Kongen rykkede tilbage over Oise, og de Danske toge nu Vinterkvarter i Amiens[2]).

Om Tilstanden paa disse Tider skriver en Dalevende saaledes: „Normannerne høre ikke op med at tage de Kristne til Fange og dræbe dem, at ødelægge Kirkerne, nedrive Murene og brænde Landsbyerne. Paa alle Veje ligge Lig af Gejstlige, af adelige og borgerlige Lægfolk, af Kvinder, halvvoxne Mænd og Diebørn; der er ingen Vej og ingen Plet, hvor Døde ikke ligge, og Skræk og Smerte griber Alle, da de se, hvorledes det kristne Folk hjemsøges indtil Tilintetgjørelse“[3]).

De neustriske Stormænd forsamlede sig da ved Compiègne for at raadslaa om, hvorledes denne utaalelige Tilstand kunde afhjælpes, og man opgav aldeles Tanken om ved Vaaben at betvinge de uovervindelige Fjender. En kristen Dansk, Sigfred, en Slægtning af den danske Kong Horik, blev sendt som Underhandler til Fjendernes Høvdinger for at høre om, for hvilken Sum det vestfrankiske Rige kunde løskjøbe sig for videre Plyndringer.

Sigfred kom til Amiens, og efter nogle Forhandlinger blev man enige om, at Normannerne skulde blive borte i 12 Aar mod at modtage 12,000 Pund Sølv,

---

[1]) A. Vedast. 882. [2]) A. Vedast. 883; A.-S. Chron. 884.
[3]) A. Vedast. 884.

altsaa det største Beløb, som hidtil var bleven udbetalt og svarende til c. 900,000 Francs (vistnok af en syvdobbel saa stor Kjøbeevne som i Nutiden). Der skulde være Vaabenstilstand fra Marie Renselsesfest (2den Febr.) til Oktober, for at man imidlertid kunde skaffe de nødvendige Penge til Stede. Tributen begyndte at udskrives efter Paaske; imidlertid plyndrede Vikingerne løs paa den anden Side Schelden. Da endelig i Oktober 884 hele Tributen blev udbetalt, efter at Kirkerne havde givet deres sidste Skatte og Undersaatterne deres sidste Ejendele, blev Lejren i Amiens brændt, og en frankisk Hær rykkede tæt i Hælene paa den bortdragende Fjende.

I Boulogne i November Maaned holdt de Danske Raad om, hvorhen de skulde vende deres Vaaben. En Afdeling gik over Kanalen og søgte at indtage Rochester; den anden Del gik til Løwen for at overvintre dér [1]).

Da døde den 12te December 884 Karloman; det sagdes, at han blev dræbt paa Jagten af et Vildsvin.

Saa saare Normannerne fik Underretning herom, vendte de tilbage i Riget og plyndrede paa ny, i det de paastode, at de havde sluttet Fred med Karloman, ikke med nogen Anden, og at Tronfølgeren, om han vilde have Ro, maatte give dem samme Sum Penge [2]). —

Her skulle vi foreløbigt forlade denne Hærs Skæbne for at se, hvåd der hændtes paa mere østlige Kyster.

I 883 var der landet nye Tropper fra Danmark i Kennemerland, som hørte under Godfreds Herredømme. Med hans Tilladelse drog disse om Efteraaret op ad Rhinen, lod Luerne rase over en Del Byer, som nyligt

---

[1]) Regino 884; A. Vedast. 884; A.-S. Chron. 885; jfr. foran S. 76.

[2]) Regino 884: N., cognita morte regis, protinus in regnum revertuntur. Itaque Hugo abba et cæteri proceres . . fidem datam violatam esse proclamant. Ad hæc illi respondent, se cum Carlomanno rege, non cum alio aliquo foedus pepigisse etc.

vare blevne gjenopbygte, og rigt Bytte faldt i deres Vold. Ærkebisp Liutbert af Mainz kastede sig imidlertid imod dem med en Del Folk og nødte dem til at slippe Byttet. En anden Deling vilde drage frem mod Prüm, men blev overfaldet af Grev Henrik og helt nedhugget. Hovedmængden sad imidlertid i Duisburg ved Rhinen, hvor den befæstede sig paa sædvanlig Maade. Den samlede allehaande Forraad til Hobe og beredte sig til at tilbringe Vinteren dér [1], i det den paabød alle Folk fra Omegnen, Mænd og Kvinder, at arbejde for sig [2].

I Begyndelsen af 884 gjorde de herfra et Togt ind i Saksen, hvor Grev Henrik og Bisp Arno af Würzburg rykkede imod dem. Efter en blodig Kamp bleve de Kristne Sejrherrer; med Beundring betragtede man de høje, smukke og velskabte Kæmper, der vare faldne paa Valpladsen [3].

Imidlertid var Normannerhæren i Duisburg stedse truende, og Kejseren befalede i Kolmar en Del Bisper, Abbeder og Grever at samle deres Tropper sammen for i Forening at gaa mod Fjenden. Grev Henrik havde været en ypperlig Vagt mod Vikingerne, saa at han endog tilintetgjorde enhver Afdeling, som vovede sig ud paa Bytte.

Da nu endelig den større Hær nærmede sig Lejren, bleve de Danske forskrækkede og flygtede ved Nattetid, efter at have sat Ild paa Træværket. Henrik satte efter dem paa den venstre Bred og indhentede og slog 102 Krigere [4].

Fra denne Tid ere de øvre Rhinegne for bestandigt befriede fra Vikingeanfald; thi vel vovede spredte Skarer sig endnu stadigt lejlighedsvis op

[1]) Ann. Colonien. Regino 884; Pertz I. 98, 594. [2]) A. Fuld. pars IV. 885. [3]) A. Fuld. 884. [4]) Regino. A. Fuld. 884.

ad Flodløbene, men ingensinde naa de saa langt frem og ingensinde optræde de i saa stort Tal.

I December 884 landede der nye Skarer i det frisiske Distrikt Norden (N. Ø. for Emserbugten), men Bisp Rimbert af Bremen, der netop da opholdt sig ude i denne Egn af sit Bispedømme, samlede Friserne i Hast sammen om sig og vandt en saa fuldendt Sejr, at den fjendtlige Hær blev tilintetgjort. En Samtidig angiver meget overdrevent Tallet paa de Slagne til 10,377, men vist er, at mange Vikinger faldt i Kampen og at ligesaa en stor Mængde druknede paa Flugten i Floderne. Sagnet erindrede længe, hvor den Høj var, paa hvilken Bisp Rimbert havde paakaldt Guds Bistand før Slaget, og man paastod, at denne altid grønnedes [1]).

IV. Kong Godfred myrdes.

Kong Godfred skulde ikke længe glæde sig over det Herredømme, der var bleven ham tildelt i Frisland. Han var saare mistænkt for at staa i nøje Forbindelse med Normannerne; vist var det jo i alt Fald, at han havde set paa, at Vikingehæren drog ned gjennem Rhinen og tog Sæde ved Duisburg.

Dernæst gik der Rygte om, at han i 883, efter at have indgaaet Ægteskab med Gisla, en Datter af Lothar II, havde indladt sig i forræderisk Komplot med sin Svoger, Hugo af Lothringen; denne ærgjerrige Prins havde opfordret ham til i sit Hjemland at samle en Hærskare, hvormed de da i Forening skulde krige mod Kejser Karl.

Da Godfreds Gemalinde Gisla i Maj 884 kom i Ærinde til Worms, beholdt Kejseren hende hos sig i

---

[1]) A. Fuld. 884. Adam af Bremen, Gesta Hammab. I. 41. Jaffé, Bibliotheca I. 27. [2]) A. Fuld. IV. 883.

nogen Tid som Gissel paa hans Troskab. Godfred havde imidlertid paa Tilskyndelse af Hugo, som lovede ham det halve Lothringen til Len, sendt Bud hjem til Danmark om at faa nye Tropper tilsendt, og han søgte Lejlighed til at bryde med Kejseren. To af hans Vasaller, de frisiske Grever Gerolf og Gardolf, kom til Kejseren med det Budskab, at saafremt han ønskede, at Godfred fremdeles skulde være ham tro og forsvare Grænserne mod de Danske, saa maatte han afstaa ham Koblentz, Andernach, Sinzig og andre vinrige Egne, da hans eget Len ikke frembragte Vin.

Man forstod ved Hove meget vel Godfreds Planer, at han kun søgte Lejlighed til at bryde med Kejseren, ligesom man indsaa, at det kun vilde være at give ham Lejlighed til at føre sine Tropper ind i Landets Midte, om man gav ham disse Len. Da man ansaa det for umuligt ved ærlig Kamp at komme ham til Livs i hans ved Havet, Floder og Sumpe beskyttede Egne, valgte man at gaa frem med Svig. Udsendingerne rejste hjem med det Svar, at Kejseren skulde tage en passende Bestemmelse om dette Punkt og ved sine Bud underrette Godfred derom.

Imidlertid rejste Grev Henrik med et lille Følge til Frisland og lod andre Tropper i spredte Skarer gjennem Saksen støde til sig paa et nærmere fastsat Sted. Ærkebisp Willibert fulgte med fra Køln, for at det hele Foretagende skulde se saa meget uskyldigere ud. Godfred drog, da han hørte, at et frankisk Gesandtskab vilde komme til ham paa Betuwe, dette i Møde til Herisspich [1]), det Sted, hvor Rhin og Waal da skilte sig fra hinanden.

[1]) Maaske Rindern nedenfor Kleve, se Dümmler II. 240; jfr. dog Baron Sloet, Oorkondenboek der Graafschappen Gelre en Zutfen Nr. 62.

Forhandlingerne bleve førte i Maj Maaned (885) paa selve Betuwe, der hørte til Godfreds Len, men ikke fjærnt fra Herisspich. Den første Dag bleve fra begge Sider alle Klagepunkter fremsatte, hvorpaa man ved Aftentid vendte hjem til sit Kvarter. Den næste Dag var Gisla draget til Herisspich efter Opfordring af Bispen, i det man vilde overtale hende til at mægle Forlig. Imidlertid forhandlede Grev Henrik og Grev Eberhard, som af Godfred var bleven berøvet sit Len, med Normannerhøvdingen, men Grev Eberhard kom med haarde Anklager mod Godfred, og denne lod det ikke mangle paa hidsige Svar og haanende Ord. Da drog Eberhard sit Sværd og slog ham i Hovedet, saa at han faldt om; før han kunde rejse sig, havde Henriks Følge kastet sig over ham og dræbt ham. Derpaa vendte de sig mod Normannerne, som alle med Lethed bleve nedhuggede [1]). Ikke mange Dage efter blev Hugo paa den samme Henriks Raad og ved hans Bistand fanget, blindet og sendt til Klostret St. Gallen. Gisla blev Abbedisse i Nivelle, og de to Grever belønnedes [2]).

De Tropper, som Godfred havde hidkaldt fra Danmark, vare imidlertid gaaede paa Plyndring til Saksland. En mindre saksisk Afdeling stillede sig til Modværge mod dem, men da de saa Hedningernes store Tal, vovede de ikke at angribe. Normannerne forfulgte de Flygtende langt fra Skibene i Haab om at faa fat paa dem, da der pludseligt viste sig en hel Flaade af Smaaskibe fra Teisterbant (det nuværende Zeeland), som uforvarende faldt Hedningerne i Ryggen De Flygtende vendte sig paa ny til Angreb, og Normannerne vare saaledes omringede af Fjender. Blodig var Kampen, men Sejren var de Kristnes, og kun faa af Vikingerne

[1]) Regino 885 (udførligst); A. Fuld. pars IV. 885.
[2]) Jfr. Dümmler II. 243.

saa Lejlighed til at flygte; deres Skibe faldt i Frisernes Vold, og disse fandt i dem saa store Rigdomme af Guld, Sølv og andet Løsøre, at enhver Friser, fra den Mindste til den Største, blev en rig Mand. Selv i England nedskrev man med Glæde Beretningen om denne forunderlige Sejr [1]).

Saaledes var det Vælde endt, som Godfred havde villet rejse ved Rhinmundingen. Det havde kun varet kort, og først senere Sagn tillægge det en Betydning og en Varighed, som det langt fra har havt — naar det saaledes i Holland hedder, at Godfred havde tvunget alle de Indfødte til at gaa med Bastreb om Halsen til Tegn paa, at han hvert Øjeblik kunde lade dem hænge, eller naar det siges, at han lod dem bygge deres Huse paa en saadan Maade, at de for at gaa ind i dem altid maatte bukke sig mod Nord [2]). Der opstod ikke for Fremtiden noget større dansk Vælde ved disse Strande, og Fortjenesten af at have jaget Vikingerne af Landet tilkommer især Grev Henrik, som ved Tapperhed og ved Falskhed havde vundet Overhaand over dem. Vi skulle i næste Kapitel se, at Grev Henrik selv maatte finde Døden ved Normannernes List.

---

[1]) A. Fuld. IV. 885. A.-S. Chron. 885. Widukindi res gest. Sax. I. c. 31, jfr. Waitz, Heinrich I. Neue Bearb. S. 35. A. 1.

[2]) Se Wiarda, Asegabuch S. 46; Kronijk van een ongenoemden S. 26 (Bronnen VI). Codex diplom. Neerland. IIe Ser 5te D.

Ottende Kapitel.

Belejringen af Paris.

Byen Paris' Anseelse og Betydning har været underkastet en lignende Stigen og Dalen som hint Fartøj, der pryder dets Vaaben og som efter sin Paaskrift stundom dukker sig i Bølgerne, men aldrig synker. Nutiden er saa vant til at betragte Paris som en Verdensstad og forudsætter uvilkaarligt, at denne gamle By til alle Tider har havt en saa stor Betydning. Det har dog ingenlunde været saa, og i Tidernes Løb er Paris ofte dukket meget dybt, og andre Byer have hævet sig stolte og glimrende over dens Hoved. Julian den Frafaldne var den første Hersker, som med særlig Forkjærlighed saa paa sin „kjære Lutetia“ (Parisiorum), hvor han ofte tog Bopæl, og Chlodvig valgte den til sit Kongesæde, men alt under Merovingerne havde andre Byer som Soissons, Orleans og Metz vundet en lige saa stor og endog større Betydning. Under Karl den Store kunde Paris endog ikke gjøre Fordring paa at kaldes mere end en Stad af 3die eller 4de Rang blandt Rigets Byer, men under Ludvig den Fromme og Karl den Skaldede hævede den sig atter betydeligt. Det er dog karakteristisk for Byens Standpunkt, at den ikke var noget Ærkebispesæde, men at dens Biskop stod under Sædet i Sens.

Normannerne havde hidtil kun bidraget til Byens Tilbagegang. Dens Mure vare forfaldne, og dens Volde havde de til Dels nedrevet; dog havde Karl den Skaldede ladet bygge en ny Bro af Sten i Stedet for den gamle Træbro, som forbandt Seineøen med den nordlige Bred, og Broens Hoved var forsvaret paa det faste Land af et stærkt Taarn [1]). Vi skulle nu se, hvorledes Paris kom til at spille en afgjørende Rolle i Normannernes og i Frankrigs Historie.

Normannerne kom i Foraaret 885 fra Løwen [2]) til Seinen, der i otte Aar havde været fri for Vikinger. Denne Gang kom Hæren ikke fra Havet dragende op gjennem Seinemundingen; den var i ilsomme Marscher gaaet hid over Land, i det den samtidigt lod Flaaden søge derhen over Havet. Den 25de Juli ankom Hæren til Rouen; Frankerne vare fulgte efter i Hælene paa den, men uden at naa den [3]). Nu samlede der sig Tropper fra Burgund og Neustrien for at bekæmpe Vikingerne, men netop som Slaget skulde begynde, faldt Grev Ragnold af Maine med nogle faa Mænd, og det nedslog Frankernes Mod i den Grad, at de trak sig tilbage [4]). Paa Skibe, som Vikingerne fandt i Seinen, satte de over Floden og begyndte at bygge en Lejr.

Frankerne haabede denne Gang, at Seinefæstningerne skulde værne Landet mod Hedningerne, og skyndte sig at istandsætte dem [5]). Saaledes bleve Skanserne ved Pontoise gjenopbyggede, og Grev Aletran sat til at for-

---

[1]) Se foran S. 171 Anm. 2. [2]) Regino 887: a Lovon recedentes Sequanam ingrediuntur. [3]) At de til Dels og især ere komne over Land, forekommer mig at fremgaa bestemt af Udtrykkene i A. Vedast. 885: Francique eos in dictum locum insecuti sunt, et quia necdum eorum naves advenerant, cum navibus in Sequana repertis fluvium transierunt et sedem sibi firmare non desistunt. [4]) Ann. Vedast. 885. [5]) Om Helgenernes sædvanlige Flugt se Ann. Blandin. Pertz V. 24.

svare dem. Bisp Gauzlin skyndte sig at sætte Paris i Forsvarsstand.

Normannerne gik i November Maaned ind i Oise og indesluttede Besætningen i Pontoise; navnlig søgte de at hindre den i at tage Vand fra Floden. Da Krigerne saaledes kom til at lide Nød, sluttede de Overenskomst med Vikingerne om at maatte drage bort, dog uden at medtage Andet end Heste og Vaaben. Gisler bleve gjensidigt givne, og Aletran drog bort i Retning af Beauvais.

Glade over denne lette Sejr vendte Normannerne sig nu mod Paris.

Det var uoverskuelige Skarer, de vare komne med. I indtil to Mils Afstand fra Byen var Seinen bedækket med Skibe. Foruden talløse mindre Fartøjer var der 700 større Skibe eller Barker, og samtidige Kilder berette, at Byens Forsvarere havde at optage Kampen med mindst 30—40,000 Belejrere [1]).

Pariserne havde, saa saare Normannerne kom i Seinen, givet sig til at befæste Byen, især ved Taarne ved de to Broer, som i Nord og Syd forbandt Seineøen med det faste Land. Denne udgjorde nemlig Byens egentlige Kjærne og var den eneste Part, man kunde tænke paa at forsvare, medens de aabne Forstæder med deres Klostre og Kirker prisgaves; Beboerne flyttede med deres bedste Ejendele, men især med Relikvierne, ind i Byen.

Her befalede hin Gauzlin, der i Aaret 858 var bleven fanget af Normannerne og løskjøbt fra dem og som senere havde kæmpet flere Gange med Hedningerne, som vi foran have set. Nu var han Byens Bisp, og ved hans Side befalede Greven af Paris Odo, Søn af Grev

---

[1]) Regino 887, en Tilføjelse til Hincmar 882, og Abbo I. v. 28, 115, se Normannerne I. 217.

Robert den Tapre, og hans Broder Robert, der begge engang skulde bære Frankerrigets Krone. Blandt de øvrige Anførere maa især nævnes den krigerske Abbed Ebolus fra St. Germain des Prés, en Neveu af Gauzlin [1]).

Dagen efter Vikingernes Ankomst søgte Kong Sigfred, „Konge ikkun af Navn, men Kammeraternes Herre", at faa Bisp Gauzlin i Tale, og blev ført for ham. Hans eneste Krav var, at man vilde give hans Krigere Lov til at drage forbi Byen til Landets Indre; Bispen og Odo svarede imidlertid, at de havde faaet Befaling af Kejseren at forsvare Byen og vilde opfylde det Hverv lige saa standhaftigt, som Vikingekongen sikkert vilde gjøre det i deres Sted. Med Trusel om næste Dag at begynde Kampen gik Sigfred tilbage til sine Folk [2]).

Tidligt den næste Morgen den 26de November begyndte man at angribe det nordlige Taarn (ved det senere Grand Chatelet); det skulde forsvare den af Karl den Skaldede nyligt byggede Stenbro (omtrent dér, hvor Pont au Change nu er), der beskrives os som malet. Med Slyngekast og Pileskud overvældede man Forsvarerne; Luften rystedes af Skrig, som løde rædselsfuldt i Borgernes Øre, og Krigerne strømmede til Forsvarsværkerne. Odo og hans Broder Robert ikke mindre end Bispen vare til Stede overalt, hvor Faren var størst. og Bispen lod sig ikke skræmme af et let Saar, som et Kastespyd gav ham. De Danske vare ikke

---

[1]) Den følgende Fremstilling støtter sig især til Abbos udførlige og nøjagtige, men i dunkle Vers affattede Beskrivelse (Langebek, Scr. I. 75 ff. Pertz II. 779 ff.). A. Vedastini hjælpe os til at forstaa mange Steder i hans mørke Vers. Guizot har i Collection des Mémoires relatifs à l'histoire de France VI givet en Oversættelse, som dog ikke i Alt træffer det Rette. Dümmler, Ostfr. Reich II. 261 ff. giver en god Vejledning til Forstaaelsen, uden dog at belyse alle Enkeltheder i Digtet.

[2]) Abbo I v. 36—60.

heldige, og da de mod Nattetid droge til deres Skibe, slæbte de ikke faa Døde med sig. Taarnet havde lidt en Del, men i Løbet af Natten byggede Pariserne det endog stærkere, i det de ved Bjælker og Brædder rejste det til den dobbelte Højde[1].

Med den opgaaende Sol begyndte Angrebet paa ny, og det nybyggede Taarn knagede under Anfaldet. Da nu de Danske begyndte at hugge paa Taarnets Stengrund og borede løs med Jærninstrumenter, heldte man en glødende Blanding af Olie, Vox og Beg ned over dem, hvorved flere Vikinger fik en forfærdelig Død, og Andre styrtede til Floden med brændende Haar under Forsvarernes Haan. Nogle Hedninger, som lige vare komne sprængende hjem fra et Byttetog og derefter havde glædet sig ved et godt Maaltid, red hen imod Taarnet for at begynde et nyt Angreb, da de overvældedes af disse brændende Masser, og skyndsomst søgte til Skibene, hvor deres Hustruer modtog dem med Haan over deres korte Dyst. Imidlertid var Kampen i fuld Gang. Standhaftigt holdt de 200 Krigere, som udgjorde Byens Besætning, Stand mod de 40,000; ved de drabelige Hug brast Skjolde og kløvedes Hjærner. Ebolus kæmpede som Faa og var i et kort Nu syv Mands Bane; Vikingerne slagtedes som Kvæg, og han bød skæmtende, at man skulde bringe dem til Stegerset. Men hvad mægter en Draabe Vand mellem Tusinder af Ild! — Det lykkedes endelig Normannerne ved en Mine at bryde Bresche i Taarnet; men strax viste sig Krigere i tætte Rækker bag ved Breschen, og et Hjul, som kastedes ned oven fra, knuste 6 Vikinger, som droges ud ved Fødderne og bragtes til Dyngen af opstablede Døde. En Ild blev derefter tændt ved Taarnets Fod, og den indhyllede dette i en Time i den tætteste Dunst

[1]) A. Vedast. 885. Abbo I v. 78 ff.

og Røg, saa at Forsvarerne vare ved at fortvivle, da en tæt Regn, som Himlen i sin Gunst nedsendte, dæmpede Branden. Ny Forstærkning kommer fra Byen, den safrangule Fane vajer fra Taarnet til Skræk for de Danske, Kastemaskinen er paa ny i Virksomhed og udbreder saa megen Ødelæggelse, at Vikingerne om Aftenen bringe 300 Døde til Skibene. Frankerne havde derimod kun mistet en af Høvdingerne og nogle menige Krigere. I Nattens Løb blev den Skade, Taarnet havde lidt, udbedret.

Normannerne saa nu, at Paris ikke var saa let at tage, og de besluttede derfor at slaa sig til Ro. Omkring den runde Kirke St. Germain l'Auxerrais paa højre Bred byggede de en fast Lejr med Skanser af Stene og Jord [1]).

Derefter strejfe Normannerne viden om til Hest og til Fods og bringe Ulykke og Forfærdelse overalt. Børn ikke mindre end Oldinger, Kvinder og Mænd dræbes, Hustruer for deres Mænds Øjne, og Børn for deres Forældres. Alle Samfundets Forhold omstødes, Slaven bliver fri, Trællen Herre og Herren Slave. Vikingerne slæbe allehaande Fødemidler sammen for at have Fortæring for Vinteren. Frankrig sukkede over ikke at eje en eneste Helt, medens disse Hedninger havde nok med at ville, for ogsaa at kunne Alt. Alle skjælvede, frygtede og tyede til Skovene. [2])

Ærkebisp Fulco af Reims — til hvis By en stor Mængde Præster og Munke vare tyede, saaledes Munkene fra St. Denis med deres Helgenlevninger [3]) — saa Røverne sværme om- indtil nogle faa Mil fra hans By og sendte klagende Breve til Paven. Han meddelte

---

[1]) A. Vedast. 885. Abbo I v. 174—76. [2]) Abbo I v. 177—201. [3]) Frod. histor. eccl. Remens. IV c. 8. Chron. Rem., Labbe, Bibl. I. 359.

ham, hvorledes han selv betrængtes og hvorledes i de sidste 8 Aar næsten Ingen følte sig sikker paa Vejene udenfor Borgene. Ligesaa skrev han til Kejseren og opfordrede ham indtrængende til at sørge for Rigets Forsvar. Dets Ulykker vare begyndte den Dag, han blev valgt til Konge, thi før den Tid havde dog Gud beskjærmet Landet. Han foreholdt ham, at Paris, som dog var Indgangsporten til Landene Neustrien og Burgund, snart maatte falde, om Gud i sin Naade ikke sendte Hjælp. Dens Fald vilde være hele Rigets Ruin. Tilstanden mellem Paris og Reims var allerede nu en saadan, at Ingen følte sig sikker for sit Liv uden de slette Kristne, som gjorde fælles Sag med Hedningerne; thi Mange vare affaldne fra Kristendommen og havde erhvervet sig Beskyttelse hos Hine ved at antage deres Tro [1]). — Fulco søgte at forsvare sin egen By derved, at han gjenopbyggede de af Bisp Ebbo ødelagte Mure og lige saa befæstede han Omont og Epernay. Reims blev saa stærk, at den kunde haabe at forsvare sin egen Skytspatron saa vel som de mange Gejstlige og de store Rigdomme, som vare ankomne til Byen [2]).

Normannerne havde imidlertid, inden de begyndte paa Angrebet paa ny, søgt at skaffe sig bedre Vaaben og Redskaber. Saaledes byggede de tre uhyre Vogne hver paa 16 Hjul og forsynede med Tage, hvilende paa svære Egestammer; hver kunde vel rumme 60 harniskklædte Krigere. Under Beskyttelse af disse Tage skulde Væddere rykke mod Murene. Men det lykkedes Frankerne ved heldige Skud at dræbe de Haandværkere,

---

[1]) Frod. hist. Rem. eccl. l. IV. c. 5: ut nulla nisi perversorum christianorum barbarisque consentientium secura sit habitatio, quorum multi christianam deserentes religionem paganorum se societati conjunxerant ac tuitioni subdiderant.

[2]) Frod. hist. Rem. eccl. I. c. 21, IV. c. 8, 52; Rotfridi transl. S. Remigii. Bolland 1ste Okt. S. 170.

som udførte Arbejdet, og derved tilintetgjøre det. Af udspændte Oxehuder dannede man fremdeles henved 1000 beskyttende Tage, der hver kunde dække en 4—6 Mand. Baade ved Nat og Dag blev der i Lejren arbejdet paa at smedde Pile og hamre og udbedre Skjolde [1]).

Den 29de Januar 886 sendte Normannerne paa ny en Hagl af Blykugler og Stene over Taarn og Bro; i tætte Skarer samlede de sig omkring dette Kampens Brændpunkt, medens Klokkerne i Paris kaldte Forsvarerne til Vaaben. Luften gjenlød af Skrig og formørkedes næsten af flyvende Pile, og Krigerne i Taarnet saa, saa langt deres Syn formaaede at række, kun malede Skjolde, der omtrent dækkede baade Flod og Land for dem. Som under et eneste Skjoldtag kom Tusinder af Krigere dragende frem mod Taarnet.

Normannerne delte sig i tre Delinger, af hvilke den største angreb Taarnet fra Land, medens to andre paa Fartøjer faldt over Broen. De havde indset, at dersom Broen bag Taarnet blev taget, da var det umuligt at forsvare dette længere.

Den følgende Dag søgte Hedningerne at fylde Graven med allehaande Materialier, Jord, Grønsvær, Løv, Grene, ja røvet Kvæg; tilsidst dræbte de endog kristne Fanger og styrtede dem derned. Bisp Gauzlin paakaldte Paris' Beskytterinde, den hellige Jomfru; han griber en Bue, og med den sikkert sendte Pil dræbte han en af de Misdædere, der havde aflivet Fangerne, saa at denne tumlede i Graven hos dem.

Den 31te Januar vare Normannerne i Stand til at føre Væddere mod Murene fra tre Sider, og Frankerne søgte at umuliggjøre deres Angreb ved at lade svære Bjælker, besatte med Jærntænder, falde ned over dem,

---

[1]) Abbo I v. 205—223. Normannerne I. 110—112.

og Mangonerne eller Bliderne sendte saa tunge Stene, at de knuste Kæmperne under deres Skjolde.

Normannerne fandt derpaa paa nye Udveje[1]). De laste tre af deres rankeste Skibe med Træstammer, som de stikke i Brand, hvorefter de ved Hjælp af Tovværk og begunstigede af Østenvinden føre dem tæt ind paa Bro og Taarn.

Da man fra Paris blev de brændende Fartøjer vár, opstod den vildeste Fortvivlelse, og man troede Alting tabt. Unge og Gamle brøde ud i Smertens Skrig; man slog sig for Brystet og afrev Haaret. Man samledes ved St. Germains Grav for at paakalde hans Bistand. Men Forsvarernes Sorg gav Danskerne nyt Mod.

Under Normannernes Glædesskrig gled den brændende Bygning hen imod Broen, men her standsede dennes Underlag eller Vold Fartøjerne. Frankerne fik Lejlighed til at sænke Skibene under Vandfladen, saa at Branden slukkedes, og Faren var overstaaet.

Atter fik Byen nogle korte Dages Frist, i Løbet af hvilke Normannerne droge rundt om paa Tog i Omegnen.

Da skete det den 6te Febr.[2]), at den opsvulmede Flod om Natten bortrev en Del af den mindre Bro, som forbandt Byen med Taarnet paa Seinens Sydside. Bisp Gauzlin sendte endnu i Mørket Haandværkere hen at gjenopbygge det Nedrevne, men da i den tidlige Morgenstund Normannerne bleve Bruddet vár, skyndte de sig til Skibene, forinden Fjenden havde faaet Tid til at udbedre Skaden, satte over Floden og sluttede Ring om Taarnet Under Smertestaarer saa Bisp Gauzlin og Byens Befolkning, hvorledes den tapre Tylvt af Krigere, som forsvarede Taarnet, nu var hjælpeløst fortabt. Normannerne førte en Vogn med brændende Hø til

---

[1]) Abbo I v. 375 ff. [2]) A. Vedast. 886.

Befæstningen, og Forsvarerne søgte forgjæves at slukke Ilden, efter at deres eneste Øsekar var sluppet dem af Hænderne. Saaledes vare Krigerne da nødte til at gaa ud af Taarnet, som stod i Flammer, og Frankerne kæmpede den sidste Kamp ved dettes Fod paa Brohovedet, der endnu var bevaret. Heltemodigt sloges de til det Yderste; Normannerne opfordrede dem da til at overgive sig, hvad de endelig ogsaa efterkom. De Kristne troede, at de havde overgivet sig paa Naade og mod Løsesum, men Normannerne huggede dem ned og kastede dem i Seinen, og Taarnet blev jævnet med Jorden.

Nu havde Vikingerne erhvervet sig hvad de ønskede, en fri Gjennemfart for Skibene, og de bredte sig ud over hele Egnen mellem Seine og Loire, hvorfra de bragte en umaadelig Mængde Kvæg og Vildt til deres Kvarter. Her var kun en lille Deling bleven tilbage, som imidlertid forsvarede Lejren tappert mod et Udfald af Abbed Ebolus. Enkelte Steder stødte de paa alvorlig Modstand, og saaledes blev en Skare slaaet tilbage fra Chartres af Høvdingerne Gotfred og Odo med betydeligt Tab (1500 Faldne), og lige saa lidt formaaede de Noget over for den faste Borg Le Mans.

Gauzlin satte nu alt sit Haab til Hjælp udenfra. Han skrev i sin Bekymring til Grev Erchengar og besvor ham at gaa til Tydskland for at søge at formaa Grev Henrik til at komme til Paris. Erchengar opfyldte skyndsomst dette Paalæg. Grev Henrik, hvem Kejseren havde overgivet Rigets Forsvar, medens hans italienske Tog stod paa, brød i Februar Maaned op med en østfrankisk Hær [1]).

Medens Grev Henrik var paa Vejen, indtraadte der efter en stærk Regn en pludselig Frost, og hans Tropper mistede ved dette Isslag mange Heste. Han kom til

[1]) A. Vedast. 886; Regino 887.

den normanniske Lejr, men fandt ikke Vikingerne lystne til en Kamp i aaben Mark, tilmed da de inden Skanserne havde Overflod paa alle Fødemidler. Nogle faa Vikinger, der viste sig udenfor Lejren, bleve slaaede. Engang ved Nattetid gjorde Grev Henrik et Anfald mod Lejren, men han opnaaede kun at fratage Fjenden en Del Heste og Kvæg, uden ellers at gjøre ham Skade. Imidlertid var Besætningen i Paris under Grev Odo, da de hørte Vaabenlarmen, vaagnet, og de blandede fra Muren deres Skrig med de frankiske Angriberes; Portene aabnedes, og de gjorde Udfald mod Vikingerne. Grev Henrik var imidlertid atter rykket tilbage, og Normannerne kastede sig hidsigt over Pariserne. Kampen varer en Stund, Sigfred og hans Folk ere lige ved at omringe Odo, da denne trods sine tunge Vaaben ved et behændigt Spring kommer over paa den anden Side Graven, hvorefter begge Parter trække sig tilbage i Ro.

Men Grev Henrik naaede ikke at slippe ind i Byen; hans Sendelse havde derfor ingen anden Betydning end at han bragte den indesluttede By nogle Levnetsmidler.

De Danske, som stode under Anførsel af Sigfred, forlode deres Kvarter paa den højre Seinebred[1]) og droge til Abbediet St. Germain des Prés, som allerede tidligere var taget i Besiddelse af dem og forvandlet til en Kvægstald. Ogsaa denne Lejr blev omgivet med Volde og Mure.

Gauzlin vilde nu forsøge paa, om han ikke kunde bevæge Sigfred til at drage bort mod Løsepenge. Det lykkedes ham virkeligt at faa Vikingekongens Tilsagn derom, naar Gauzlin vilde betale ham 60 Pund rent

[1]) Baade Depping, expéditions des Normands 221, og Dümmler II. 267 (jfr. dog S. 271) antage, at det var den hele Hær, der flytter; men Abbo II. 31 ff. synes kun at omtale Sigfreds Skarer, og i den følgende Tid var der vitterligt ogsaa Lejr paa den højre Bred.

Sølv. Sigfred opfordrede, efter at have faaet Pengene udbetalt, sine Kammerater til at følge sig, og da de ikke vare tilbøjelige dertil, sagde han: „Nu vel, prøv da at tage disse Mure uden min Hjælp! Anvend alle Eders Kræfter; jeg vil som Tilskuer se paa Eders Kamp.“ Virkeligt begyndte de Danske Kampen paa ny af al Magt og paa alle Hold; de lande ved Øerne, hvorpaa Byen ligger, de sende Pile og Stene rundt om fra mod Husene. Byens Forsvarere gik ud af Portene og stillede sig op ved Foden af Taarnene; mange Vikinger, deriblandt to Konger, faldt for deres Vaaben, og Andre druknede i Floden. Sigfred haanede sine Kammerater over deres Vanmagt, og han og hans Folk droge bort, glade over at have taget det fornuftigere Valg. Nu vilde de Øvrige maaske have handlet som han, om de havde kunnet faa de samme Kaar.

Da døde den 16de April Byens tapre Forsvarer Bisp Gauzlin, han, som ved sin mandige Færd alene havde været et fast Kastel, et Skjold, et tveægget Sværd, en frygtelig Bue, en hurtig og sikker Pil [1]). Borgerne sørgede dybt over deres herlige Hyrdes og Høvdings Død, men Vikingerne jublede og fattede nyt Mod, da Rygtet herom hurtigt naaede dem, ja saa hurtigt, at en Del af Borgerne først fik Underretning om Bispens Død ved Hedningernes Jubelskrig.

De Belejrede tyede i deres Fortvivlelse med Bøn og Paakaldelse til den hellige Germain, som saa ofte havde beskyttet sin By. Ved mange Mirakler viste han, at han ogsaa i denne Trængslens Stund var hos sit Folk, og han indgød Borgerne ny Fortrøstning. Selv i Hedningernes Lejr gjorde han saadanne Undergjerninger, at disse skræmmedes og tillod, at der daglig læstes Messe for hans Alter. Sørgelig var virkelig Tilstanden

[1]) Abbo II v. 72, 73.

indenfor Murene; thi en Pest rasede og bortrev Mange, og der var ikke Jordsmon nok til at begrave de Døde.

Da Byens gejstlige Herre var hensovet, overtog Grev Odo Forsvaret og viste sig som en lige saa udholdende og modig Kæmper som den afdøde Bisp. Imidlertid ansaa han det for nødvendigt selv at drage ud i Landet for at samle Hjælpetropper og for at foreholde Kejseren, at det nu var højeste Tid at bringe Undsætning. Med Fare sneg han sig ud af Byen, og den tapre Abbed Ebolus blev sat i Spidsen for Tropperne og viste sig som en modig og listig Anfører. Saaledes lod han en tidlig Morgen 6 Riddere klæde sig i dansk Dragt og ruste sig med normanniske Vaaben; de stege i en Baad og satte over til Seinens modsatte Bred, hvorfra de paa rappe Heste gjennemfór Egnen; sex Vikinger, som laa og sov paa Engen, bleve dræbte. Snart lyder der Skrig og Larm, og Vikingerne forfølge dem, men de naa i Behold til deres Baad og slippe uskadte hjem.

En anden Gang, da de Danske efterstræbte Forsvarernes Kvæghjorder, som græssede ved Floden, gik Ebolus mod dem, spærrede dem Vejen og nedhuggede endog den Jarl, som anførte dem.

Endelig kom Odo i Spidsen for tvende Skarer til Syne paa Montmartre. For de altid vel underrettede Hedninger var hans Ankomst ikke uventet, og de havde stillet sig i Slagorden foran den Port, hvorigjennem han skulde trænge ind i Byen. Odo indlod sig uforfærdet i Kamp; Hesten blev vel dræbt under ham, men han banede sig under Alles Beundring Vej gjennem de tætte Skarer til Porten, som Ebolus holdt aaben for ham. Man vil kunne forstaa, at han blev modtaget med Henrykkelse af de haardt betrængte Forsvarere.

Saaledes havde Paris' Krigere dog faaet nogen Undsætning ude fra, men Kejseren selv havde hidtil

ikke bragt dem den Hjælp, som deres tapre Forsvar vel fortjente.

Kejser Karl var endelig i Forsommeren 886 vendt hjem fra Italien og holdt i Juli en Rigsforsamling i Metz, hvor nærmere Beslutninger skulde tages om, hvorledes man skulde bringe Undsætning til den belejrede By. Med sin samlede Hærstyrke drog han derpaa frem mod Paris, men sendte forinden Grev Henrik i Forvejen, for at Hjælpen ikke skulde komme for sent og for at Greven kunde underrette ham om, hvorledes man bedst kunde angribe Fjenden. Den 28de Avgust vovede Henrik sig med et lille Følge altfor nær til de Fremmedes Skanser. Normannerne havde paa den Side af Lejren, hvorfra Undsætningshæren skulde angribe dem, gravet en Del Løbegrave, 1 Fod brede og 3 Fod dybe; hvilke de havde tildækket med Grene, Straa og Smuld. Nogle Vikinger, der havde ligget i Skjul, begyndte pludseligt at angribe Greven med Kastevaaben og tirrede ham med Haansord; Henrik gav sig til at forfølge dem, og nu vidste de at lokke ham hen over en af disse skjulte Grave, saa at Hesten styrtede med ham. Vikingerne red til og stødte ham ned, inden han kunde komme op af Graven. De plyndrede den døde Greve for hans Vaaben og Rustning, men Grev Raginar red saa hurtigt til fra Byen, at han med sine Folk fik reddet selve Liget fra de Danske. Han blev begravet i St. Medards Kirke i Soissons [1]). Men saaledes omkom Grev Henrik ved Normannernes List, han, der havde overlistet og myrdet Vikingehøvdingen Godfred.

Tabet af den dygtige Høvding var imidlertid sørgeligt for Frankerriget, og Kejseren vovede som lammet Intet at udrette.

Imidlertid havde Normannerne ogsaa tabt en af

[1]) A. Vedast. 886. Dümmler II. 269.

deres Høvdinger. Da en Konge Sinric skulde sætte over med sine Krigere fra en Seinebred til en anden, havde han ufornuftigt indskibet sig med 150 Mand paa et eneste Fartøj[1]), og det altfor tungt lastede Skib gik til Bunds med sin Besætning. Det var den Mand, som havde svoret, at han ikke vilde forlade Frankrig, før han havde plyndret Seinen til dens Kilde!

Normannerne besluttede, før Kejseren kom til Stede, at gjøre en yderste Anstrængelse for at erobre Byen. Fra alle Kanter omringedes Murene, Taarnene og Broerne; overalt maatte Forsvarerne være til Stede. Hornene kaldte med tudende Lyd Beboerne fra deres Maaltid til Vaabentjeneste. Det haglede over Byen med Blykugler, Pile og Klippestykker, men Forsvarernes Buer og Blider gav dem Svar med Pile og Stene. I Byen vare Alle i Spænding og Fortvivlelse. Munkene bragte St. Genovefas Legeme hen til det svageste Punkt ved en af Portene, og Forsvaret blev derved mandigt og ihærdigt. Med kun faa Kammerater holdt den lille, men behjertede Gerbold Stand paa dette Sted, og naar han rettede Kastemaskinen, da svigtede ikke dens Skud. Kvinderne i Byen vare imidlertid fortvivlede; hulkende reve de sig i Haaret, eller de lode det opløst slæbe i Støvet, og de sloge sig for Bryst og paa Kinder. Alle anraabte St. Germain, hvis Navn gjenlød som et Kampraab.

Heftigst blev dog Kampen mod et af Taarnene. De Danske havde tændt en blussende Ild ved dets Fod, og Røgen var saa gjennemtrængende, at Besætningen maatte forlade Taarnet; kun en eneste Mand blev tilbage, en Munk med Frelserens Kors, som han holdt

[1]) I Stedet for i to. Saaledes maa man vist fortolke Abbos Vers II. 220: Rex Sinric, geminis ratibus spretis, penetravit cum sociis ter nam quinquagenis etc.

besværgende over Flammerne. Ved Taarnets Fod kæmpede Forsvarerne tappert, og da Luerne snart hendøde, maatte Danskerne vige og medtage deres Døde.

Der blev bragt Bud til Kejseren om den heftige Kamp, og han sendte 600 Mand forud for at standse Vikingernes Anfald. Saaledes bleve disse angrebne samtidigt fra begge Sider, og der faldt en stor Mængde af dem.

Endelig kom i Oktober Kejser Karl selv foran Paris med sin store Hær. Den slog Lejr ved Foden af Montmartre lige over for et af Taarnene. De Danske forlode deres Kvarterer paa Seinens højre Bred og indesluttede sig i deres Lejr paa den modsatte Side af Floden.

Kejseren rykkede ind i Staden, og en af hans første Gjerninger var at indsætte en ny Bisp, nemlig Anscheric. Lige saa lod han Byens Forsvar forstærke, og flyttede derpaa sin Lejr over paa den venstre Bred for at kunne belejre Fjenden i hans Forskansninger.

Imidlertid var Kong Sigfred, som i April Maaned var draget bort med sine Skarer, atter løbet ind i Seinen for at ville hjælpe sine Landsmænd. Dette var nok til at bringe den fejge Kejser til at opgive al Tanke om Modstand, tilmed da Vinteren nu stod for Døren [1]. Han lod indlede Fredsforhandlinger med Vikingehæren og indvilligede i, at den maatte tage Vinterkvarter i Burgund, ligesom han lovede dem til næste Marts Maaned 700 Pund Sølv i Løsepenge for Paris, imod at de saa aldeles forlod Vestfranken.

Det var altsaa Lønnen, fordi de tapre Borgere snart i et Aar havde forsvaret deres By mod talløse

---

[1]) A. Vedastini 886: quia dux [Henricus] periit, nihil utile gessit. Regino 887: nil dignum imperatoria majestate in eodem loco gessit.

Fjender! Hvad Sigfred havde bedt om for et Aar siden og Pariserne havde nægtet ham, det tilstod nu Herskeren over det udstrakte Rige disse Normanner, hvis Tal i den forløbne Tid aabenbart maatte være svundet betydeligt ind, i det han oven i Kjøbet tilstod dem fri Ret til at plyndre og en Pengesum efter den kommende Vinters Anstrængelser! Skam og Sorg maatte nedslaa hver Franker, som endnu havde et Gran af Fædrelandskjærlighed tilbage.

Burgund var aldeles ladt i Vikingernes Vold, og det er ikke urimeligt, at Karl har ladet Beboerne af dette Landskab faa denne Straf, fordi de ikke havde deltaget ivrigt nok i Rigets Forsvar [1]).

Da Normannerne derpaa vilde sejle op i Bourgogne, vægrede Paris' Forsvarere sig ved at lade dem drage forbi, og de maatte trække deres Skibe 2000 Skridt over Land for atter ovenfor Paris at sætte dem i Floden. De droge op ad Seine og Yonne og kom den 30te November til Sens [2]), som de belejrede med alle mulige Krigsmaskiner. De tvang derved Ærkebisp Eberhard til at betale dem en Sum, hvorefter de droge op til Egnene ved Saone og Øvre Loire [3]), saaledes vare de fra 11te til 25de Januar 887 i Klostret Flavigny og dræbte 8 Munke [4]). Klostret St. Germain i Auxerre brændtes af

---

[1]) Dümmler II. 272. Wenck, Erhebung Arnulfs S. 12, A. 5. Abbo II. v. 344. Regino 887 (S. 597): eo quod incolæ illarum [regionum] sibi obtemperare nollent.

[2]) A. S. Columbæ Senonens. 886 (Scr. I. 104): 2 Kal. Decembr. ascenderunt N. Sennis a Parisiis et sequenti in Maio mense redierunt in Francia; hos Bouquet IX. 40 urigtigt 2 K. Septembr., da ogsaa Abbo II. v. 341 har Novbr. Regino 888 taler om forgjæves Belejring af Sens i sex Maaneder; Vedast. 886, at Ærkebispen „statim“ forhandler om Løskjøbelse.

[3]) A. S. Benign. Divion. 887, Pertz V. 40: Burgundia a N. vastatur.

[4]) Chron. Hugon. Pertz VIII. 356. Labbe, Bibl. I. 123.

dem[1]) og Klostret Vareilles (ikke fjærnt fra Sens) jævnedes med Jorden[2]). Biskop Geilo af Langres fik i Hast sin By befæstet[3]).

Kejser Karl var imidlertid draget fra Paris til Soissons, da Kong Sigfred, som ikke var medindbefattet i hint Forlig, rykkede fra Seine ind i Oise efter de Kejserlige, hærgende og brændende. Karl skyndte sig bort fra Soissons, og det varede ikke længe, før den smukke Kirke her i Byen, der var viet til den hellige Medard, hvor Grev Henrik nylig var bleven begravet, gik op i Luer. Kejseren drog til Schwaben og gav Munkene fra St. Medard Tilflugt paa Godset Donchery ved Maas[4]). Hele Vinteren igjennem hærgede Sigfred i disse Egne, hvorpaa han i Foraaret 887 gik tilbage til Seinemundingen og blev endelig om Efteraaret slaaet paa et Tog til Frisland[5]).

Vi have set, at Karl indsatte Anscheric til Bisp i Paris efter Gauzlin. Men Frankrig havde lidt et andet betydeligt Tab omtrent samtidigt med Gauzlins Død, i det den tapre og villieskraftige Hugo, Abbed af Tours og St. Germain, som havde været en af de ivrigste Forkæmpere mod Normannerne, og hvis Bedrifter vi skulle se ved Fremstillingen af Loirenormannernes Historie, var død. Han havde, uden at bekæmpe Kirken vilkaarligt, været en af de første Mænd til at styrke Kongemagten mod Hierarkiets Anmasselser. De store

---

1) Mabillon, Annales III. 254. Bouquet IX. 33.
2) A. Lemovic. 887; Pertz II. 251. Labbe I. 333.
3) Hist. de l'Eglise St. Estienne de Dijon. Preuves S. 32. Bouquet IX. 346: qualiter Lingonis civitatem ... ob nimiam persecutionem paganorum et refugium christianorum prope jam reædificatam sine alicujus comitis vel judicis juvamine atque constructam haberet. Brev 15de Jan. 887..
4) Ved. 886. Bouquet IX. 361, 460: a Marcomannis combusta.
5) A. Ved. 887.

Len, som ved hans Død bleve ledige, overdrog Kongen til Grev Odo, som saaledes blev den mægtigste Mand i Vestfranken. Han blev Arvetager af den Anseelse, som hans Fader, Robert den Tapre, havde havt, saavelsom ogsaa af hans Len, hvorfra han i sin Tid var blevet udelukket paa Grund af Umyndighed [1]).

I Maj 887 vendte Paris' Belejrere fra Burgund tilbage til deres gamle Kvarter ved Abbediet St. Germain og ventede paa at faa den Sum udbetalt, som var dem lovet. De agtede nu som tidligere den Gudstjeneste, der her øvedes og som St. Germain ogsaa ved sine Mirakler nødte dem til at have Ærefrygt for. Da en normannisk Kvinde, som skulde bage Brød, havde taget Vand fra den hellige Kilde, blev dette forvandlet til Blod, og det samme hændte en anden hedensk Kvinde.

De 700 Pund Sølv bleve nu udbetalte dem, men Normannerne syntes slet ikke betænkte paa at drage bort, tvært imod stode de i Begreb med paa ny at gaa ind i Burgund. En Dag, netop som de frankiske Krigere sade ved Middagsmaaltidet, kom der Bud om, at de Danske havde stukket Aarer ud og vilde drage Øst paa op ad Seinen. Ebolus og Anscheric fik i en Fart raabt Folk til Vaaben og ilede til Floden, en Byge af Pile faldt over Flaaden, og Ebolus skød selv Styrmanden paa den Baad, som sejlede fremmest. Denne styrtede i Bølgerne, og da vendte alle de andre Skibe om. Normannerne sluttede nu Forlig, svor Eder og gav Gisler paa ikke at drage til nogen anden Flod end Seinen. „Vore skjælvede for, at de Danske ikke skulde overholde Pagten, men i Kraft af denne kom Fjende sammen med Fjende paa ét og samme Sted, som var fælles for alle; de havde ét Hus, ét Brød og én Drik, samme Veje og

[1]) Jfr. Kalckstein i Forschungen z. D. Geschichte XIV. 127—28, Dümmler II. 273—74.

samme Senge; saaledes vare de to Folk blandede sammen, at det var forbavsende at se for os Alle. Denne Traktat havde de Danske overholdt forrige Gang, indtil dengang de fik Lov til at drage til Sens. Men ak! nu brød de Forbundet og førte med sig op ad Strømmen 20 Kristne, som de berøvede Livet .... Snart overskride Skibene de satte Skranker; de bryde sig ikke om Borgerne i Sens, men fure med deres Barker Marnes Bølger. Melding derom kommer til Paris. Tusinder af Munde udstøde Tusinder af Skrig og Suk. Al Fred hører op, ethvert Forbund er brudt mellem Normannerne og os. Borgerne løbe gjennem Byen og over Torvet og søge, om de ikke dér kunne finde nogle af disse Barbarer. Heldigvis finder man halvhundrede, som man tilreder ynkeligt. Dér udmærker sig fremfor Alle Abbed Ebolus, den berømte Kriger, udmærket ved sine boglige Kundskaber og dygtig til Alt, om han ikke havde været saa begjærlig efter Rigdomme og for hengiven til Vellyst. Men Bisp Anscheric lod ikke dem dræbe, han havde fanget, men tillod dem at drage bort af Agtelse for Forbundet. Fjenderne overfaldt derpaa Befolkningen ved Meaux og omringede Byen."

I disse dunkle Ord [1] beskriver Abbo Normannernes Indrykken i Marne. De sloge Lejr ved den kongelige Gaard Chézy oven for Meaux [2].

I Meaux befalede Bisp Sigemond og Grev Teutbert, Anscherics tapre Broder. Normannerne belejre Byen, anvende Maskiner og bygge Skanser, men Teutbert gjorde hyppige Udfald mod Normannerne, og mange vare de, som bukkede under for ham. Teutbert blev

---

[1]) Ovenstaaende Oversættelse turde i enkelte Punkter være rigtigere end Guizots.

[2]) A.-S. Chron. 887: Her fór se here . . . up on Mæterne oð Caziei and þa sæton þara and innan Ionan twa winter on þam twam stedum.

imidlertid dræbt, og nu sluttede de udhungrede og fortvivlede Indbyggere Forlig med Normannerne om at de mod at overgive Byen maatte have Lov at drage bort. Dette blev afgjort, Portene aabnedes, og Nogle fik i Befaling at føre dem, hvorhen de vilde. Frankerne satte over Floden, men da de vare komne noget bort, forfulgte Normannerne dem og grebe Bispen med alt Folket; derpaa vendte Normannerne tilbage, brændte Byen, ødelagde Mure og Huse og bleve dér til November Maaned [1]).

Derpaa strejfede de fra deres Kvarterer til Troyes, som blev brændt af dem, til Verdun, Toul og Reims, dog modstode disse Byers Mure deres Angreb, og kun Omegnen blev plyndret [2]).

Paa denne Tid havde Grev Odo ved Montfaucon, mellem Maas og Aisne, havt Lejlighed til at kæmpe en smuk Kamp. Odo var paa St. Hansdag 888 draget ud med kun 1000 Mand, da en Jæger, som drog forbi, underrettede ham om, at en hedensk Hærafdeling nærmede sig med Ryttere i Tusindtal. Odo gav sig modigt i Kamp med de først ankomne og slog dem paa Flugt derpaa befaler han sine Folk at holde Rækkerne sluttede og vente paa, hvo der ellers maatte komme dragende. Selv red han op paa en Høj for at se, om

---

[1]) Se Abbo II. 454—66 og især A. Vedast. 888. Abbo omtaler ikke noget Brud paa Pagten. og det fremgaar ikke tydeligt af A. Vedast., hvori dette har bestaaet: [cives] cum Nortmannis sibi notis agere coeperunt, ut, data civitate, vivi sinerentur abire. Quid plura? refertur ad multitudinem, et sub spetie pacis obsides dant. Cumque amnem Maternam transissent . . . N. eos omnes insecuti comprehenderunt. Det er altsaa ikke mod Forliget, at Byen brændes (saaledes som Dümmler vil), men vel, at Indbyggerne „gribes“. Imidlertid synes der i selve Annalen antydet en eller anden Misforstaaelse ved Pagten.

[2]) Regino 889.

nye Skarer vare i Anmarsch. Herfra saa han en Trup rustede Fodfolk drage frem, og med et vældigt Gjald af sit Horn kalder han sine Folk til Kamp. De kaste sig paa deres Heste og styrte over Normannerne. En Viking svinger sin Øxe over Odos Hoved og giver ham et voldsomt Slag mod Hjelm og Skulder, da Odo jager sin Lanse gjennem hans Krop. Kampen blev ved, og blodige Sværd faldt paa braadne Pander, men Sejren var de Franskes, og det sagdes, at Odos Mænd havde slaaet 10,000 Ryttere og 9000 Fodfolk [1]). —

Det vil nu være paa Tide at kaste et Blik paa Kejserrigets almindelige Forhold. Intet havde i den Grad vist Jammerligheden i Karl den Tykkes Regering som hans Forhold ved Paris' Belejring. Nu brød Uvillien mod ham efterhaanden aabenbarere frem, saa meget mere, som der rundt om var opstaaet dygtige Krigere og gode Styrere, hvis Evner og Kræfter maatte stille Kejserens Uduelighed end klarere frem. Tydskland gjorde det første Skridt i Opstanden mod ham, i det han her blev afsat paa Forsamlingen i Tribur (Nov. 887). Karl beholdt vel Frankrig og Italien tilbage, men ikkun nogle Maaneder efter kaldte Døden ham bort fra al denne Skam (Jan. 888). I Østfranken havde hans Brodersøn Arnulf alt overtaget Magten. I Vestfranken ønskede man ingen Karolinger, men valgte til Forsvarer og Konge den Mand, som hidtil bedst havde vidst at forsvare Landet og som nylig havde vundet saa skjøn en Sejr. Med et Maadehold, som var usædvanligt hos frankiske Herskere, bleve Arnulf og Odo enige om at ville samle og tillige dele Karl den Stores Frankerrige paa den Maade, at Odo blev Vestfrankens Konge, men anerkjendte Arnulfs Overhøjhed. Odo fik Insignierne

[1]) A. Vedast. 888. Abbo II. v. 491—529 (nøjagtig Beskrivelse).

til Gave af Arnulf, og derpaa kronedes han den 13de Nov. 888 i Reims.

I November Maaned 888 vendte Normannerne tilbage til Paris, men Byens Borgere vægrede sig paa ny bestemt ved at lade disse farlige Gjæster drage forbi [1]. Bisp Anscheric forsvarede Byen tappert, og Normannerne gik nu atter dels til Lands, dels til Vands op ad Seinen og toge Vinterbo ved dens Biflod Loing, hvorfra der var ypperlig Lejlighed til at plyndre ogsaa vestlige Egne.

Saaledes rykke de mod Champagne [2], i hvilket Landskab Forstæderne om Auxerre brændtes [3], og ligesaa Klostret Bèze, hvor Normannerne rasede tre Dage igjennem og dræbte 7 Munke, som vare blevne tilbage [4]; Resten var flygtet med Helgenlevningerne til Dijon, der paa de Tider skjærmede for Omegnens Relikvier.

I Efteraaret 889 kom de derpaa for fjerde Gang til Paris, og efter at have plejet Underhandlinger med Kong Odo og faaet tinget sig en vist næppe betydelig Sum Penge, besluttede de sig til at forlade Seinelandet. —

Hermed ender de Parisiske Belejringers Historie, som er et af de smukkeste Blade i Vikingetogenes Annaler. Enhver, der læser den udførlige Fortælling om Belejringen, som en gunstig Skæbne har bevaret os, vil uvilkaarligt fatte Sympathi for de tapre Forsvarere

---

[1] Regino 889: et cum illis descensus fluminis a civibus omnino inhiberetur, rursus castra ponunt, civitatem totis viribus impugnant.

[2] Hludowici electio, Leges I. 558.

[3] Chron. Lemovicense hos Labbe, Nova Bibl. Manuscr. I. 333 (889): N. iterato Autissiodorum repetentes suburbia eius incenderunt.

[4] A. Besuens., Pertz II 248. Bouquet IX. 20. Paa den Tid er maaske ogsaa et Kloster i Amous bleven brændt, hvorom hos Mabillon, Annales III. 277.

og deres modige Færd, om han endog kan beundre den Dygtighed og Snildhed, som Vikingerne viste i Krigskunsten. Frem for Alt er Paris' Belejring saa interessant derved, at den er ligesom den Renselsesakt, gjennem hvilken det franske Folk gjenfødtes. Dette er den verdenshistoriske Betydning af disse Aars Historie, og ved den skulle vi et Øjeblik dvæle.

Belejringen af Paris havde været Frankerne saare lærerig. Det havde vist sig, at en stærk Fæstning ved en af de store Floder var den allerbedste Skranke for Vikingernes Fremtrængen. Slige Kunststykker som det at drage Fartøjer over Land vilde Normannerne dog kun vove i trange Øjeblikke, og de havde selv indset det Nødvendige i at give sig i Kast med den spærrende Fæstning. Men dernæst havde Belejringen lært Frankerne, at Paris var et Punkt af en saadan strategisk Betydning, at det burde forsvare sig og ikke, saaledes som det mange Gange før havde været Tilfældet, turde ligge aabent for de hedenske Krigere. Paris havde vist, at den ved sin Beliggenhed havde en fremragende Betydning for Landet.

Kampen om Paris havde dernæst aabenbaret Frankerne deres Herskers overordentlige Svaghed. Den samme Kejser, som med Skam og Skændsel havde sluttet Fred med Vikingehæren ved Aschloh netop da man mente, at dennes Undergang forestod, den samme Mand var med sit samlede Riges Kræfter draget til Paris for at slutte en nedværdigende Fred med Normannerne uden Forsøg paa Kamp. Saaledes var Modstanden mod Kejseren saa at sige bleven adlet, og hans Fald maatte forestaa. Kampen med Vikingerne havde endelig draget Opmærksomheden hen paa en Familie, som syntes rig paa gjæve Helte og gode Styrere. Robert den Tapre, hvis Fader Witichin var af saksisk Herkomst, men havde nedsat sig i Akvitanien, havde vundet sig

et anset Navn som det vestfrankiske Riges Værn og Skjold mod Hedningerne. Hans Søn Odo havde i Paris og ved Montfaucon vist, hvor nær i aandelig Byrd han var med sin tapre Fader, og da Frankerne søgte en Konge, toge de ham ikke af de udartede Karolingere, men de valgte den, hvis mandige Opførsel havde givet de bedste Prøver paa Styredygtighed, og den By, hvortil Odos Berømmelse knyttede sig, blev gjort til Kongesæde. Hans Broder Rudolf arvede hans Krone, og vel var der endnu i Løbet af et Hundrede Aar Kampe mellem Karolingernes sidste Skud og Odos Slægt, mellem de to Magter, der knyttede sig til Laon i Frankrigs østlige Hjørne og til det galliske Herresæde Paris, men endelig steg med Rudolfs Sønnesøn Hugo Capet en Kongestamme paa Tronen, der havde erhvervet sig sin Adkomst ved Dygtighed og som skulde holde sig saa længe ved Magten som ingen anden i Evropa. Det frankiske Vælde var bleven afløst af et rent fransk[1]).

Dette er altsaa den historiske Betydning og Fortjenesten af Normannernes Belejring af Paris. Vikingehæren havde været den Modstander, mod hvilken Galliens Beboere havde vovet en Styrkeprøve for at faa Lejlighed til at mærke, at de dog endnu evnede selv at beherske deres Lande. Riget havde lært en af sine vigtigste Byer at kjende og skulde snart faa en Hovedstad i Landets Midte, der skulde blive Centrum for et fransk og ikke et frankisk Rige. Endelig var den gamle Kongestamme kastet til Side for en ny og kraftigere Æt.

---

[1]) Jfr. den fortræffelige Afhandling af Edv. Freeman „the early sieges of Paris" i „Select Historical Essays", Leipzig 1873.

Niende Kapitel.

Normannerne i Loire og Garonne.

I den foregaaende Fremstilling af Vikingernes Overfald paa det vestfrankiske Rige er der ikke talt om den Skæbne, som ramte Kysterne i Vest ved Atlanterhavet. I Modsætning til den synkronistiske Maade, hvorpaa man hidtil har plejet at berette om Togterne, har jeg troet, at det vilde være rettere at holde Togene til Loire og Garonne ud for sig som et Hele. Disse behøve nemlig for det Første ingenlunde at fremstilles, for at man bedre kan forstaa Frankernes Kampe mod Nordboerne ved Schelde og Seine, og dernæst frembyder der sig her saa mange særlige Forhold, at Vikingetogene til de frankiske Vestkyster faa en afvigende, ejendommelig Karakter. Denne vil bedst kunne ses, naar vi i Slutningen af Kapitlet kaste et Blik tilbage paa den hele Række af Hærtog. Dog vil det til bedre Forstaaelse af det Følgende være nødvendigt allerede her at omtale de Folkeslag, med hvilke Normannerne havde at krige i disse Egne.

Nordligst og vestligst boede paa den klipperige Halvø, der saa ypperligt egner sig til Jordsmon for et Folk, der elsker Uafhængighed, Bretonerne. Baade mod Merovinger og Karolinger havde denne stolte og

tapre Nation kæmpet om Frihed og Selvregering, og hvor meget end baade Karl den Store og Ludvig den Fromme ved hyppige Felttog havde udrettet mod dem, var deres Afhængighedsforhold mere af Navn end af Værd. Ogsaa lige over for Kirken havde de hævdet en vis Selvstændighed; i pelagiansk Forblindelse afviste de Troen paa Arvesynden, og deres Bisper vilde ikke underordne sig Ærkesædet i Tours. Under Karl den Store maatte de fire bretonske Bispedømmer vel erkjende Primatet i Tours, men dog beholdt den bretonske Gejstlighed baade i Lære og indre Styrelse mange særegne Regler. — Den bretonske Folkekarakter var alt andet end yndet af Frankerne, som fandt disse Folk troløse, listige og løgnagtige og kristne kun af Navn.

Ved Loire, i Poitou og Angoumois og ved Garonne var dernæst Befolkningen af akvitansk, det vil sige, af romersk-gallisk Blod, og Frankerne havde kun i ringe Tal bosat sig i disse Landskaber. Folket var her afgjort uvilligt mod det Herredømme fra Østen, som var bleven det paatvunget, og det var stadig beredt til at gjøre Oprør. Karolingerne havde heller aldrig set med Sympathi paa de akvitanske Undersaatter, og baade Karl den Store og hans Efterfølgere havde anset Rigets frankiske Del for det centrale Støttepunkt for deres Magt, medens de frygtede de voldsomme Akvitaniere, som kun haarde Hænder kunde holde i Ave[1]). Med største Letsindighed vare Akvitanierne rede til snart at slutte sig til en, snart til en anden Herre, og helst saa de, at to Konger bekæmpede hinanden indbyrdes, da derved deres egen Magt steg[2]). De akvitanske Gejstlige holdt sig ogsaa for sig selv og kom sjældent til Synoderne i den østlige Rigspart.

---

[1]) Jfr. Fauriel, Hist. de la Gaule méridionale III. 446.
[2]) Wenck, Fränk. Reich 203—4.

Mellem Garonne og Pyrenæer boede endelig Baskerne, dette iberiske Folkeslag, der atter var forskjelligt i Sprog og Sæder fra de romerske Akvitaniere.

Saaledes byggede der i Vestfranken langs Oceanets Kyst Folkeslag, som vare hinanden ulige i Sæder, Sprog og Interesser, og Folk, der krigede mod hinanden indbyrdes, men som ogsaa alle kæmpede mod den i Landet herskende Kongestamme.

Heraf var det en naturlig Følge, at Normannerne, da de viste sig som en Krigermagt ved Landets Kyster, stadigt kunde finde Forbundsfæller og bleve tagne i Sold af den ene Nation for at bekæmpe den anden. Dette var Grunden til, at Vikingerne kunde holde sig saa længe i disse Egne, uagtet de ingenlunde optraadte i saa store Skarer som paa de nordlige Strande.

Kilderne til Normannernes Historie i de vestlige Landskaber ere ikke lette at behandle. De gode samtidige Krøniker ere kun faa og smaa, hvorimod der er bevaret en Mængde legende- og romanagtige Fortællinger fra en noget senere Tid. Gaar man disse Beretninger nøjere efter, viser det sig, at de enten ere opdigtede eller kun bestaa i udmalende og misforstaaet Gjenfortælling af ældre Kilder. De Kilder, som i øvrigt haves til Belysning af disse Egnes og Tiders Historie, ere spredte og tilfældige Notitser i Aktstykker. Emile Mabille har fundet paa en meget snild Maade til at komme Magerheden i denne Tidsalders historiske Kilder til Hjælp, og til at kontrollere deres Sanddruhed. Som bekjendt var der i Middelalderen ikke en Kirke og ikke et Kloster uden at det jo gjemte Relikvierne af en eller anden from Mand, som her æredes frem for Alle og som til Gjengjæld ved hyppige Mirakler viste sin Magt og Indflydelse. Naar Normannerne nærmede sig et saadant Sted, var den første Tanke hos Beboerne at redde disse Relikvier, der vare dem kostbarere end alt Andet. Man flygtede dermed over Hals og Hoved, og efterhaanden som Vikingerne rykkede fremad, maatte Helgenen søge Tilflugt længere ind i Landet.

Det er end videre bekjendt, at det hørte til de ypperste gode Gjerninger at betænke Kirker og Klostre med Gaver; i de Aktstykker, som udstedtes herom, blev vedkommende Helgen, i hvis Navn Gaven skjænkedes, særlig nævnt, og det tilføjes gjærne, at hans Ben ligge i den vedkommende Kirke, eller at Overdragelsen sker paa det Sted, hvor disse Relikvier gjemmes. Dette er ikke en simpel Kancelli-Formel i Brevet, men naar Relikvierne ere flyttede, tier dette derom, hvorimod de Aktstykker, som udstedes paa det Sted, hvor Relikvierne ere flyttede hen, angive, at Helgenen befinder sig dér. Man vil heraf se, at der af slige Udtalelser i Gavebreve og Aktstykker fra den Tid kan sluttes, om Normannerne vare i Nærheden eller deres Ankomst frygtedes. Mabilles Undersøgelser ere trykte i Bibliothèque de l'École des chartes, 6e Série, Tome 5, S. 149 ff.; de angaa dog kun Togene op ad Loire og især til Tours.

I. De første Togter til Loire og Garonne.

Det er foran paavist[1]), at Normannerne allerede tidligt besatte Noirmoutier ved Loiremundingen, men at det dog varede adskillige Aar, før de vovede sig op ad denne Flod. En af Grundene hertil var aabenbart den, at Loires Indsejling var og endnu den Dag i Dag er et saare farligt Farvand, som man maatte have Betænkelighed ved at besejle. Da bleve Normannerne, som det foran er fortalt, indbudte til et Tog til Nantes, og Vejen var gjort dem let. — Vi skulle her endnu kun anføre nogle Enkeltheder ved dette Tog op ad Loire, der fik en saa stor Betydning som det, der indledede Kampene i disse Egne. Vikinger, der af en Krønike betegnes som Westfaldingi[2]), havde vist sig ved Kysten i en Flaade paa 67 Skibe[3]), og paa Indbydelse af Grev

[1]) Se S. 38 jfr. 50. [2]) Se Normannerne I. 52. [3]) Transl. S. Filib. l. II. præf. (Mabillon IV. 1). Bouquet, Historiens, VII. 343.

Lambert løb den op ad Loires besværlige Farvand til den rige og blomstrende Handelsby Nantes, hvor netop da paa Grund af St. Hansfesten Mange vare dragne hen fra Omegnen. Da den frygtelige Flaade saas under Opsejling, kom mange Flygtende til Byen og saaledes ogsaa Munkene fra det nærliggende Kloster Aindre. Disse naaede dog knap tids nok til at faa Borgerne underrettede om den truende Fare. Vikingerne sprængte Portene, og Murene besteges; Død og Ødelæggelse herskede rundt om, Bisp Gunhard og Byens Gejstlighed, foruden mange af Indbyggerne, trængte sig sammen i Peters- og Paulskirken, haabende paa Beskyttelse af det hellige Sted. Men herom brød de vilde Hedninger sig lidet, og den af Guld og Sølv smykkede, gamle Basilika maatte netop lokke dem til gridsk Plyndring; Blodet flød i Strømme over Kirkegulvet, og Bisp Gunhard segnede om paa Altret, netop som han i Messen var kommet til de Ord: Sværdet hænger over Eders Hoveder. Dér blødte da ogsaa paa Altret de flygtende Munke fra Aindre. Staden fyldtes med Blodsudgydelse og udplyndredes til Grunden, og Vikingerne droge bort med fuldt ladede Skibe og med mange Fanger, som disses Slægtninge maatte løskjøbe. Byen blev derefter overladt til Grev Lambert, men Normannerne fortsatte deres Hærgninger i Omegnen. Saaledes plyndrede de paa St. Peter og Pauls Dag (29de Juni) det forladte Aindre midt i Floden, og Syd for Loiren blev Landskaberne Meauge, Herbauge og Tifauge svært hjemsøgte. Munkene i St Martin de Vertou[1]) (ved Sèvre, ikke langt fra dens Udløb i Loiren) ladede 6 Skibe med alt deres Eje og begyndte en lang Landflygtighed og Søgen efter Hvileplads[2]).

---

[1]) Mir. S. Mart. Vertav. Bouquet VII. 369. Mabillon A. S. O. S. B. I. 688. [2]) Om Toget se især Transl. S. Filib.; Prud. 843, Regino 853, Chron. Aquit., Chron. Font., A. Engol. 843 (Pertz I. 440, 563, II. 253, 302, IV. 5, XVI. 486).

Normannerne vare imidlertid gaaede tilbage til Noirmoutier, hvorhen de førte Huse fra Fastlandet og sloge sig til Ro som for evige Tider [1]). Nogle franske Fanger vare her Vidne til, hvorledes Normannerne bleve uenige om Byttets Deling og kom i Kamp indbyrdes, saa at de Fangne imidlertid fik Lejlighed til først at skjule sig og siden at undfly, ja en af de Flygtende fik endog reddet en stor Bibel fra Hedningerne [2]).

Grev Lambert havde foreløbigt naaet sit Maal og beholdt de vundne Landsdele, i det han stadigt vedligeholdt god Forstaaelse med Nominoe, Bretonernes Fyrste. Han uddelte forskjellige Strækninger af Meauge og Herbauge til sine Partigængere. Imidlertid var det Karl den Skaldede magtpaaliggende at tilintetgjøre dette Forbund mellem Bretonerne og Grev Lambert, navnlig forinden denne fik anlagt en fast Borg i Nantes, hvorfor han lod Nominoe vide, at han vilde tilgive ham hans Opførsel, om han opgav sin Forbindelse med Grev Lambert. Denne saa sig i en tvivlsom Stilling og flygtede fra Nantes; men han vedblev at krige saa ihærdigt med Kong Karl, at denne saa sig nødsaget til at overdrage ham Grevskabet Anjou [3]).

Ogsaa Normannernes anden Bedrift ved Oceanets Kyst er bleven omtalt i det Foregaaende (S. 50—51), nemlig deres dristige Tog op ad Garonne til Toulouse [4]).

---

[1]) Mir. S. Mart. Vertav. tale om en Ø. Prud. 843: insulam quandam ingressi convectis a continenti domibus hiemare velut perpetuis sedibus statuerunt.

[2]) Martène, thes. anecdot. III. 852. Jfr. Normannerne I. 317.

[3]) Dümmler I. 283.

[4]) Prudentius 844: N. per Garonnam Tolosam usque proficiscentes prædas passim impuneque perficiunt. Depping, Expéditions, S. 82—83 anfører en Mængde Byer i disse Egne, som da skulde være plyndrede, men Sligt vilde Vikingerne paa et saa tidligt Stadium af Vikingetogene aldrig have vovet, og Kilden er næppe brugbar, se Wenck S. 117.

De have sikkert ikke indtaget denne Akvitaniens vigtigste By, Bolværket mod Araberne, men i alt Fald ere de løbne langt op ad Floden til Omegnen om Toulouse [1]). De sejlede derpaa til Spanien, hvor de bestod en lang Række Kampe, som skulle omtales i 11te Kapitel.

845 komme Vikingerne tilbage fra Spanien og lande ved Girondes Munding for at gaa ud paa Plyndring af Egnene Nord for denne Flod. Baskernes Hertug Sigoin gik dem i Møde, og det kom inde i Landet mellem Bordeaux og Saintes til et Slag, hvor mange Kristne faldt, og selve Hertugen blev fanget og dræbt. De indtog derpaa Saintes, plyndrede Byen og valgte den til deres fremtidige Bopæl [2]). Noirmoutier, deres gamle

---

[1]) Aimoin, transl. S. Vincentii (Mabillon, Acta Sanct. IV. 1. 650). Denne Helgens Relikvier, der fra Spanien vare bragte til Klostret St. Benoit de Castres, maatte flygte ved Normannernes Komme. Miracula S. Prudentii (Labbe, Bibl. II. 608) have følgende Opregning: rapiuntur inclytæ civitates, Andegavis, Aurelianis, Lemovigas, Burdegala, Tolosa, Narbona; men herved sigtes til Noget, der er sket gjennem mange Aar, og Kilden er dernæst ny og ikke meget paalidelig. Derimod finder jeg en Bekræftelse paa, hvad jeg ovenfor har fremsat om, at N. ikke indtog Toulouse, men at Pippin havde lokket dem til Toget, i en anden Form af Hist. Transl. S. Vincentii (Mabillon, l. c. S. 768), hvori det hedder: N. „ex Garonna fluvio a Pippino conducti mercimoniis pariter cum eo ad obsidendam Tolosam adventaverant . . . Denique N. post aliquot dies in vanum exactos simul cum conductore inani obsidione fatigati recedunt“. Mabillon udtaler, at Annalerne ikke ved 857—64, da de omtale Pippins Forbund med N., nævne et saadant Tog. Stedet finder imidlertid sin Forklaring, naar vi henføre Toget til 844.

[2]) Prud. 845: Dani, qui anno præterito Aquitaniam vastaverant, remeantes, Sanctonas invadunt, confligentes superant, quietisque sedibus immorantur. Chron. Aquit. 845: Sigoinus . . capitur et occiditur et Sanctonas urbs concrematur, thesauris ejus obtimis exportatis. Lupi epist. Nr. 31 S. 64: quidam vero de Aquitania venientes Nortmannos inter Burdegalam et Santones eruptionem his diebus fecisse retulerunt et nostros id est

Sæde, syntes saaledes opgivet, men da den nærboende Befolkning vilde tage den i Besiddelse, hærgede og brændte Normannerne den i Juli Maaned 846 [1]).

Aaret efter gaa Vikingerne paa nye Plyndringer ved Loiren. Saaledes brænde de den 29de Marts 847 Klostret Dieu ved Grand-Lieu Søen, lidt Syd for Loire, hvorhen Munkene fra Noirmoutier vare flygtede, og Relikvierne begravedes under Ruinerne [2]). De vende sig tillige mod Bretagne, hvis Hertug Nominoe tre Gange indlod sig i Kamp med Normannerne, men var uheldig og maatte sende Gesandter til dem for at kjøbe dem bort ved Skjænk og Gave [3]).

Derpaa vende Normannerne under Anførsel af Oscer [4]) sig mod Garonne og begynde i Slutningen af Aaret at belejre Bordeaux, denne det sydlige Akvitaniens stærkt befæstede Hovedby og Ærkebispesæde. Karl drog derhen med Tropper og havde det Held ved Fastetid 848 at slaa Besætningen paa 9 normanniske Skibe, som havde vovet sig for langt op ad Garonne. Imidlertid bragte det ikke Staden Frelse. Normannerne havde sat sig i Forbindelse med et Folk, hvoraf der dengang ikke levede faa i Sydfrankrig, nemlig Jøderne. Disse havde Ord for at være villige til at række en hjælpsom Haand til Landets Fjender og særligt for at staa i Forbindelse med Saracenerne — nu blev det sagt, at de ved Forræderi havde overgivet Bordeaux til Normannerne. Byen toges ved Nat, Grev Vilhelm fangedes, og Byen brændtes [5]).

---

christianos pedestri cum eis prælio congressos et miserabiliter, nisi quos fuga eripere potuit, peremptos. In quo bello comprehensum Ducem Vasconum Siguinum et peremptum etiam jurando testati sunt.

[1]) Chron. Aquit. 846 (Pertz II. 253). [2]) Chron. Aquit. 847: N. 4 Kal. Aprilis Deas monasterium succendunt. Transl. S. Filiberti. Mabille har urigtigt 30te Marts. [3]) Prud. 847. [4]) Chron. Font. 851 (Pertz II. 303). [5]) Prud. 848: Carolus Nortmannorum Burdegalam oppugnantium partem aggressus

Endnu samme Aar plyndrede og brændte Normannerne Byen Melle (imellem Saintes og Poitiers), og Aaret efter droge de op ad Gironde og Dordogne til Perigueux, som de plyndrede, derpaa vendte de tilbage til Skibene i god Behold [1]. Paa dette store Togt vare flere af de bedste Klostre blevne lagte øde, saaledes La Réole ved Gironde nedenfor Bordeaux [2], Paunat i Périgord (ved Bergerac) [3] og Solignac ved Briance [4].

Normannerne havde saaledes flere Aar i Rad hjemsøgt Frankrigs Vestkyst fra Nord til Syd, især dog Flodmundingerne. Ad Loire havde de ikke vovet sig op paa ny, i alt Fald ikke til Nantes [5], hvortil Grunden maaske maa søges i de vanskelige Sejlforhold ved Flodløbet. Syd for Loire var det gaaet ud over Karl den Skaldedes Lande Poitou og Saintonge, men allermest over de Egne ved Gironde, som siden Aaret 845 vare lagte under Pippin, Karls Brodersøn. Ved sit slette Forsvar for Landet ophidsede han Stormændene mod sig, hvorfor de afsatte ham (848) og valgte Karl paa ny til Konge, dog saaledes, at Akvitanien skulde fremdeles være et særligt Kongerige [6].

Normannerne under Oscer havde i Aarene 851—52

viriliter superat . . Dani Burdegalam Aquitaniæ, Judæis prodentibus, captam depopulatamque incendunt. Chron. Font. 848: N. Burdegalim urbem ceperunt et ducem ejusdem Guilhelmum noctu. — Carolus . . . super fluvium Dordonia 9 naves Danorum cepit, interfectis pyratis eorum in diebus quadragesimæ. Chron. Aquit. 848 (Pertz II. 253). A. Engol. (Pertz XVI. 486). Om Jøderne se Wenck S. 134—35.

1) Prud. 848, 849. 2) Mabillon, Annales III. 644—45. 3) Catellus, histor. comit. Tolosan. 70; Catel, Mém. de l'histoire du Languedoc 851. 4) Bouquet VII. 344; VIII. 596, 641. Sirmondi, Concil. Galliæ III. 3. Mansi XV. 736. 5) Mabille, Bibl. de l'École des chartes, VIe S., T. V, S. 170 viser i alt Fald, at indtil 851 alt var i Ro i Loire. 6) Dümmler I. 274, 320.

været paa Tog til Seinen (se foran S. 161—62), men kom derefter tilbage til disse Kyster og kæmpede den 4de Nov. 852 med Grev Ramnulf af Poitou og Rano, hans Slægtning, ved Briliacum[1]). I Maj Maaned 853 findes de ved Luçon i Vendée i det sydlige Poitou, som de brænde[2]). I Juli kom desuden nye Skarer dragende fra Seinen (se foran S. 163). De indrettede sig paa en Ø i Loire i Nærheden af Klostret St. Florent Le Vieil (Montglonne)[3]), byggede Huse og havde Skanser og Grave, bag hvilke de gjemte deres Fanger i Lænker. Herfra plyndrede de nu Nantes for anden Gang og St. Florent, som nylig var brændt af Bretonerfyrsten Nominoe; Munkene vare dog i Tide flygtede med deres Helgen.

End mere rystende maatte det være for hele Gallien, da det rygtedes, at Normannerne vare rykkede for Tours. For det vestlige Galliens Indbyggere stod denne By som et andet Rom; den gjemte jo Støvet af Galliens berømte Apostel St. Martin. I Aaret 400 var hans Legeme bleven jordet i en Forstad til Tours, og senere var det simple Kapel paa hans Grav bleven afløst af et af Galliens mægtigste Abbedier, men der var Intet, som kunde beskytte denne Basilika paa Sletten ved Loires Bred, uden Stedets egen Hellighed[4]). Da Budskabet om, at Normannerne sejlede op ad Floden, bragtes til Tours, skrev Abbeden i St. Martins Klostret til Lupus, Abbed i Ferrières, om han kunde modtage de kostelige Helgenlevninger, men denne svarede ham, at han daarligt maatte kjende Ferrières-Abbediets Beliggenhed, udsat som det var for Vikingeanfald og uden For-

---

[1]) Chron. Aquit. 852. Stedet ukjendt. [2]) Chron. Aquit. A. Engol. 853. [3]) Adrevald, Mirac. S. Ben. c. 17, Act. Sanct. Marts III. 312; Historia evers. monast. S. Florentii, Martène, veter. script. coll. nova II. 252. [4]) Mabille l. c. 171.

svarere [1]). Imidlertid vare Munkene flygtede med deres Skytspatrons Legeme fra Tours og førte det til Cormeri, senere til Orleans [2]). De tvende Klostre, som vare ham viede, nemlig et i selve Tours og et andet i Marmoutier udenfor Byen i Forstaden St. Symphorien gik imidlertid op i Flammer, og i det sidste Kloster bleve 126 Munke dræbte (den 8de Nov.), saa at kun 24, der med Abbeden vare flygtede til Tours og derefter havde ledsaget de Munke, som førte St. Martins Legeme bort, undgik Døden; desuden ødelagdes mange Kirker og Klostre i By og Omegn. Blandt Steder i Nærheden, der hjemsøgtes, kan nævnes den rigt opdyrkede Choisilledal, der lagdes aldeles øde, Bønderne sloges og Kvæget førtes bort [3]).

I Begyndelsen af 854 trængte Normannerne derpaa frem til Blois, som de brændte, og de vilde have naaet Orleans, om ikke Stadens Bisp Agius og Bisp Burchard af Chartres havde rustet baade Krigere og Skibe imod dem og vist dem tilbage [4]). Normannerne vendte da om og plyndrede Angers paa ny, hvorefter de hurtigt satte Kursen til Loiremundingen. Allerede den 22de Avg. 854 var St. Martins Legeme atter bragt hjem indenfor sine Mure, og Kong Karl omtaler i et paa denne Dag udstedt Diplom, at Normannerne nyligt havde brændt Abbediet og Brevskaberne [5]). Omtrent paa denne Tid blev Bispen i Vannes i det sydligste Bretagne fanget af Normannerne [6]).

---

[1]) Lupi epist. Nr. 110 (S. 162). Bouquet VII. 510. [2]) Prud., Rud. Fuld. 853; A. Xanten. 854. A. Masciac. Pertz III. 169. Soc. Archéol. de Touraine XVII. 546. Martyr. de Marmoutier se Mabille 174; Salmon, Chroniques de Touraine 391. Duru, Bibliothèque de l'Yonne 255. [3]) Mabille S. 173. [4]) Prud. 854. [5]) Bouquet VIII. 536. [6]) De Courson, Cartul. de Redon 369 (Brev af 11te Marts 854): Factum est hoc in Veneti civitate in solario episcopi Normandis ipsum episcopum captivum tenentibus.

Dette var et af de voveligste og mest indbringende Togter, som Normannerne hidtil havde foretaget i disse Egne. Da kom der skinsyge Landsmænd og tog en Del af det ranede Bytte fra dem.

Sidroc forlod i Aaret 855 Seinen og gik til Loire med 105 Skibe. Her synes han at have taget Bopæl paa „insula Betia“ [1]), og han omringede og belejrede Normannernes Ø i denne Flod, saa at disse ikke paa nogen Maade kunde slippe bort. Samtidigt sendte han Bud til Bretonernes Hertug Erispoe, at der nu var god Lejlighed til at hævne sig paa de Normanner, som saa ofte havde plyndret hans Lande, og at han derfor burde komme ham til Hjælp. Erispoe udbød strax Leding rundt om i Landet. Den Kamp, som derefter opstod mod de belejrede Vikinger, varede Dagen igjennem indtil Natten, og Sidroc blev saaret. Han besluttede sig da til at slutte Fred med de Belejrede, imod at disse afgav Halvdelen af alle deres Skatte [2]). Sidroc drog derefter tilbage til Seinen, men hans Modstandere vare forbitrede over den Hjælp, som hans Skarer havde fundet hos Bretonerne, hvorfor de kastede sig over disses Lande. Med 103 Skibe gik de til Vilainefloden, som beskyller det sydlige Bretagne, og rykkede frem til Omegnen af St. Sauveur de Redon, det berømte Benedictinerabbedi. Munkene havde imidlertid ved Synet af Vikingerne anraabt Himlen om Bistand, og der udbrød et saa forfærdeligt Uvejr, at Bølgerne rullede højt op paa Stranden. Forskrækkede gave Hedningerne høje Løfter om at ville skaane Guds Hus, om de blot undslap Døden. Da nu Stormen lagde sig og de ikke havde lidt Skade, sendte de Guld, Sølv og Stager til

[1]) Labbe, Bibl. II. 200. Langebek, Script. I. 541.
[2]) Gesta S. Conwoionis l. III. c. 9 Mabillon, A. S. IV. 2. 221. Chron. St. Maxentii (Malleacense), Bouquet VII. 228.

Klostret med Anmodning om, at man vilde brænde Lys for Altret. Ligesaa satte de Vagt for Klostret, at Ingen skulde brænde det; da 16 Vikinger vare traadte ind i Kirken og havde drukket af Vinen, bleve de besatte og døde samme Dag [1]).

Samme Aar og vist om Foraaret hærgede Vikinger Bordeaux og omliggende Egne. I Oktober Maaned løb de til Loiren, hvor de lode Skibene blive liggende og trængte derpaa over Land frem til Poitiers, men Akvitanierne mødte dem og sloge saa mange, at næppe 300 undslap [2]). Imidlertid skulde denne By snart og ofte blive hjemsøgt igjen.

II. Nye Vikingeindfald og nye Oprør i Akvitanien. Grev Robert den Tapre (861–866).

Karl den Skaldede havde i Okt. 855 ladet sin unge Søn Karl salve og krone til Konge af Akvitanien. Han havde tillige indset, at det var nødvendigt og nyttigt at knytte nøje Forbund med Bretonerne, der vare gode og naturlige Forkæmpere mod Normannerne. I Febr. 856 stadfæstede Karl derfor sit Venskabsforbund med Bretagnes Hertug Erispoe, i det han tillige trolovede sin ældste Søn Ludvig med hans Datter. Ludvig skulde forlenes med Maine og kaldes Konge over Neustrien. Men Bretonerne viste sig denne Gang som altid meget misfornøjede med, at deres Fyrster forbandt sig med fremmede Konger, og Erispoe blev derfor Aaret efter dræbt af sin Slægtning Salomon foran Højaltret i en Kirke, hvor han var tyet hen [3]).

---

[1]) Gesta S. Conw. l. c. [2]) Prud. 855. Chron. S. Maxentii, Bouquet VII. 228. [3]) Dümmler I. 392; de Courson, Histoire des peuples Bretons I. 350.

Samme Aar (856) foretog Normannerne et nyt langt Tog op ad Loire. Der mangler os Underretning om at de have plyndret Tours; men vi véd, at St. Martins Munke vare flygtede med deres Helgenskrin til Léré (i Berri), hvor de havde nogle Ejendomme, som Karl den Skaldede havde givet dem til Tilflugtssted [1]). Vist er det ogsaa, at Vikingerne ere komne endnu langt længere op ad Loire; thi de indtog Orleans, som maatte løskjøbe sig den 18de April 856, og de vendte ustraffede tilbage [2]).

Det var paa denne Tid, at forskjellige Vikingeskarer havde slaaet sig ned i Seinen ikke fjærnt fra Paris og hjemsøgte hele Omlandet, ogsaa Landene mellem Loire og Seine. Touraines dejlige Landskaber, disse frugtbare Haveegne, laa aabne for deres Plyndringer. Hvad enten nu Vikingerne ere forblevne her Vinteren over eller de have foretaget forskjellige Togter [3]), er det vist, at Normannerne i 857 (vistnok tidligt paa Aaret) plyndrede langs Loire og hærgede Tours og Landskaberne deromkring, saa at de ødelagde Landet lige til Blois [4]). Kampen gjaldt ogsaa Bretonerne, og Normannerne vare saa heldige at fange Høvdingen Pasqviten, som maatte løskjøbes for en høj Sum Penge [5]). Med Foraaret vare Vikingerne dog atter tilbage ved Havet [6]).

---

[1]) Mabille 175. [2]) Prud. 856: piratæ Danorum 14 K. Maii civitatem Aurelianis adeunt, prædantur et impune revertuntur. Mirac. S. Bened. c. 17. Mabillon III. 1. 312: captamque urbem auro distrahunt. Dümmler urigtigt 22de April. [3]) Mabille lader dem blive i Touraine til Foraaret 857. Prud. adskiller dog to Togter; 856: revertuntur, 857: piratæ, qui apud inferiora Ligeris morabantur, Turónes . . deprædantur. [4]) Prud. 857. [5]) De Courson, Cartulaire de Redon S. 21 Nr. 26. Brev af 8de Juli 857. Munkene give et Guldbæger og en Guldskaal for at løskjøbe Pasqviten; han giver dem noget Jordegods. [6]) I Følge et Diplom af Juni 857 var Landet da i Ro; 17de Nov. 857 hvilede St. Martin i sin Basilika. Panc. noire Nr. 8, 110; Mabille 175.

Paa den Tid vare en Del af Akvitanierne faldne fra deres Konge Karl (den Unge) og havde sluttet sig til Pippin, ikke netop fordi de følte sig tiltalte af hans Karakter og Færd, men fordi de derved havde et Paaskud for Modstanden mod de frankiske Herrer [1]). For yderligere at styrke sin Magt sluttede Pippin nu Forbund med Normannerne, og de plyndrede i Forening Poitiers, hvor Vikingerne denne Gang havde bedre Held — saaledes ødelagde de St. Cyprians Kloster i Forstaden [2]), og de hjemsøgte ogsaa andre Egne af Akvitanien [3]).

Derpaa indtræder en 4 Aars Tavshed — Vikingerne drage til Spanien og Middelhavet og lade disse Egne i Ro [4]).

Paa den Tid indsatte Kong Karl en af sine dygtigste Mænd til Forsvar for Landene ved det vestlige Hav, nemlig Grev Robert, der erhvervede sig Tilnavnet den Tapre. Han havde tidligere bekæmpet Kong Karl, men denne vandt ham for sig og forlenede ham med Landene mellem Loire og Seine, det vil sige Touraine, Anjou og Blois. Han indehavde tillige Abbediet i Tours og benævnedes derefter, naar man da ikke gav ham den mere betegnende Titel Markgreve; thi det var hans Hovedhverv at værne Riget mod Havets og de nordlige Bjærglandes Beboere [5]).

862 komme Normannerne tilbage fra Spanien til Bretagne [6]). De plyndre dristigt løs paa dette Land, hvis Beboere flygte alle Vegne hen [7]). Salomon,

---

[1]) Dümmler I. 406. [2]) Ann. S. Bened. Mabillon III. 421. [3]) Prud. 857. [4]) Karl den Skaldedes Diplom af 27de Maj 860 viser, at Abbediet St. Florent var gjenopbygget og Helgenens Legeme paa sin Plads. Mabille 171. [5]) Jfr. Kalckstein i Forschungen XIV. 49. [6]) Hincmar 862 om Seinevikingerne: major pars Britannos . . . petit, quibus et illi junguntur qui in Hispania fuerant. [7]) Cartul. de Redon S. 372: infestatione Normannorum sparsim dispersi estis (859—62), hvorfor Bisp Courantgenus giver dem Lov til at lade vie Munke ved hvilkensomhelst Bisp (in qualibet civitate vel a quolibet episcopo vestros rogassetis ordinare monachos).

Bretonernes Hertug, sluttede da Forbund med dem og lejede dem til Angreb paa Karl den Skaldedes Lande. De droge i Maj Maaned op ad Loiren, overalt flygtede Beboerne, Munke og Lægfolk [1]).

Grev Robert drog ud mod dem og tog 12 Skibe i Loiren og dræbte næsten alt Mandskabet. Nu ankom ogsaa de Normanner, som vare forjagne fra Seinen, til Bretagne, og Robert skyndte sig at komme Salomon i Forkjøbet med at leje dem som Forbundsfæller for en Sum af 6000 Mark Sølv [2]).

Der var paa den Tid i det Hele Mange, der vilde leje Krigere til Oprør. Karl den Skaldedes Søn Ludvig laa i Opstand mod sin Fader og forbandt sig med Bretonerne. Understøttet af disse drog han paa Røvertog ind i Grev Roberts Grevskab Anjou og de omliggende Egne. Da Bretonerne vare paa Hjemvejen, bibragte Robert dem imidlertid saa betydeligt et Tab, at 200 af deres fornemste Mænd faldt. Ludvig vilde hævne dette Nederlag, men hans hele Hær blev slaaet, og han undslap selv med Nød og næppe med Livet [3]). Salomon af Bretagne besluttede sig da til paa ny at indtræde i Venskabsforbund med Karl, og han hyldede ham imod at Kongen afstod ham en lille Landstrækning (i Begyndelsen af 863) [4]). Nu vendte da mange af Stormændene, som hidtil havde vist sig saa urolige, tilbage til Lydighed mod Karl.

Den 4de Okt. 863 kæmpede den tapre Grev Turpio af Angoumois med Vikingerne under Anførsel af Maurus, hvilken vel faldt for Grevens Haand, men Turpio fik selv

---

[1]) 26de April og 10de Maj 862 laa St. Martin endnu i Tours; kort efter bragte Montglonnemunkene St. Florent til St. Gondon i Berri, Glanfeuilmunkene St. Maur til Eschemiré i Anjou; Philibertmunkene, som siden 857 vare i Cunault, flygtede 1ste Maj til Messai i Poitou. Mabille 176—77. [2]) Hincmar 862. [3]) Hincmar 862. S. 457. [4]) Hincmar 863. S. 459.

Banesaar, og hans Krigere bleve slagne, saa at Angoumois laa helt aaben for deres Sværd[1]). Normannerne gik i Slutningen af Aaret 863 for tredie Gang til Poitiers og tvang Byen til at løskjøbe sig, efter at de havde brændt den hellige Hilarii Kirke[2]). Karl udbød i Begyndelsen af det følgende Aar (864) Akvitanierne til Kamp mod dem. Normannerne vare rykkede videre til Clermont, som indtoges af dem; de brændte Vor Frue Kirke[3]) og St. Illidii Kloster[4]), og Grev Stephan af Auvergne faldt for deres Haand, hvorefter Vikingerne skyndte sig tilbage til Skibene[5]). Limoges med sit St. Augustins Kloster er vist bleven brændt paa dette Tog[6]).

Store Vikingehære vare da til Stede ved Kysterne, og de fleste Landskaber ved Atlanterhavet bleve hjemsøgte med megen Ihærdighed. Pippin, som ikke havde noget Parti at støtte sig til i Akvitanien, var paa denne Tid endog gaaet saa vidt, at han afsvor den kristne Tro og levede paa hedensk Vis; men allerede i Begyndelsen af Sommeren 864 blev han midt iblandt sine Kammerater listigt fanget af den tapre Grev Ramnulf af Poitou og i Juni Maaned paa Forsamlingen i Pitres ført foran Kongen. Han blev dømt til Døden som Landsforræder, men benaadet mod at henleve sin Tid i strængt Fængsel i et Kloster[7]).

Endnu i Slutningen af 864 angriber Robert den Tapre to Skarer Normanner, som havde Bo i Loiren,

[1]) Chron. Aquit. 863 (Pertz II. 253), Ann. Engol. 863 (XVI. 486: miles fortissimus defensorque optimus, vir magnificus etc.). Ademar, Bouquet VII. 227. [2]) Hincmar 863. [3]) Acta Sanct. Bolland. 10 Febr. de S. Sigone. [4]) Mabillon, Annales III. 436. Justel, hist. généal de la maison d'Auvergne, Preuves 18. [5]) Hincmar 864. Chron. Malleac.; Bouquet VII. 228. Ann. Masciac. 865; Pertz III. 169. [6]) Adrevald, Mir. S. Bened. · Mabillon, Annales III. 421. Mirac. S. Martialis, A. Sanct. Juni V. 558. [7]) Hincmar 864. Regino 853.

og slog og tilintetgjorde den ene af dem, saa at kun Faa undslap; i Kampen mod den anden og større Deling blev han selv saaret, hvorfor han, efter kun at have tabt nogle faa Mand, befalede Tilbagetog; han kom sig dog igjen nogle Dage derefter [1]).

Store og vidtstrakte synes nu Vikingernes Hærgetog at have været, og de betrængte Landsdele lede frygteligt. En Samtidig udbryder da ogsaa i følgende Klage: „Hvorledes skal jeg berette om det akvitanske Folks grænseløse Nederlag, det, som en Gang var Krigernes Fostermoder og som nu fremrækker en lammet højre Haand og, berøvet sine ledende Stjærner, behøver fremmede Førere! Efter at have ødelagt i indre Tvist de Bedste, som vare fremstaaede af Folkets Midte, er det et aabent Bytte for fremmede Nationer. Fra Oceanets Kyster mod Øst til den i gamle Tider fremfor alle højt berømte By Clermont har intet Landskab formaaet at bevare sin Frihed; der findes ikke en Borg, ikke en Landsby eller en Stad, som ikke er viet til Undergang ved Hedningernes skaanselløse Plyndring. Dette bevidner Poitiers, en Gang Akvitaniens rigeste By, Saintes, Angoulême, Perigueux, Limoges, endelig Clermont, som hidtil har været Grænsen for Barbarernes Sværd, og Bourges endog, det akvitanske Riges Hovedstad, alle de forkynde, at de ere blevne haardt slagne af Fjenderne, uden at Krigerskarer have lagt dem Hindringer i Vejen [2])." En anden Forfatter lader disse Ulykker være Følgen af Nederlaget ved Fontenay, hvor en saa utallig Mængde af Akvitaniens bedste Mænd faldt [3]). En Tredie udbryder: „Næsten alle Kirkerne i Landskaberne ved Havet ere ødelagte, Byerne affolkede, Klostrene brændte. Ædle

[1]) Hincmar 864 (S. 467). [2]) Adrevald. mir. S. Bened. IV. 17 (A. S. Marts III. 312. Mabillon II. 338). [3]) A. Bergomat. chron. c. 12. Pertz, Scr. III. 235.

Kirker ere forvandlede til øde Steder, og Skovens Træer voxe op over Toppen af Murene. Især ved Havets Bredder ligger Jorden udyrket, og man kan knap møde nogle vildfarende Mennesker paa de øde Steder udenfor Borgene" [1]).

Saaledes er det sikkert, at Normannernes Ødelæggelser paa den Tid have været overordentlig omfattende, hvad der ikke klart fremgaar af de frankiske Rigsannaler, hvorimod de mange Beretninger fra enkelte Klostre fuldkomment bekræfte det. Det er ogsaa mærkeligt, at Vikingerne stadigt og uhindret kunne foretage saa lange Flodtogter. Saaledes trængte Normannerne i Febr. 865 ad Loiren frem med gunstig Vind til Orleans, som de brændte og plyndrede, medens kun Kirken St. Crucis, trods alle Vikingernes Anstrængelser, modstod Flammerne [2]). 40 af deres Skibe under Anførsel af Baret [3]) løb endog dybere ind i Landet til Klostret Fleury ved Loire, som Munkene havde forladt, i det de reddede deres Helgen, men hvor dog meget Bytte faldt i Fjendehaand og Klostret brændtes [4]). Derpaa droge Normannerne hastigt tilbage ned ad Floden til deres Ø og

---

[1]) Pertz I. 444: Epist. Agii Vabrensis abb. de origine Mon. Vabrensis. Catelli Hist. Com. Tolosanorum p. 69.

[2]) Mirac. S. Bened. c. 19. l. c. S. 312: urbem combustione dissipant, matre dumtaxat ecclesia . . studio bonorum hominum remanente. — Jfr. Mabillon, Annales III. 119 om St. Mesmim de Micy. — Brev for Cormery Bouquet VIII. 596.

[3]) Dette Navn er aabenbart det samme som Baridh, der forekommer paa Irland. Munch, Norske Folks Hist. I. 450, og Storm, Kritiske Bidrag S. 63, formode, at han er identisk med den bekjendte Høvding Baridh fra Dublin; kronologisk er her Intet i Vejen derfor, men Navnet synes saa almindeligt (se S. 140), at denne Formodning bliver usikker. Toget 903 til Tours anføres af en Baret.

[4]) Tourskannikerne i Léré bleve grebne af Rædsel, flygtede til Auvergne, hvor de besade en Villa Marsat. Mabille 177.

Flaadestation[1]). Senere paa Aaret gaa Normannerne fra Loiren til Poitiers over Land, de brænde Byen og vende uskadte hjem til Skibene. Grev Robert opsøgte dem da hernede paa deres Lejrsted og slog mere end 500 af dem uden Tab for sig og sendte normanniske Faner og Vaaben til Karl[2]).

I Efteraaret 866 sluttede Loirenormannerne Forbund med Bretonerne. En Trup af bretonske og normanniske Ryttere, omtrent 400 i Tal, drog frem til Le Mans, som de udplyndrede. Paa Tilbagevejen bleve de imidlertid ved Brissarthe[3]) angrebne af Greverne Robert, Ramnulf, Gauzfrid og Heriveus med en stor Skare Krigere, saa at de ikke kunde flygte; de tyede ind i den lille By og befæstede sig saa godt den knappe Tid tillod. I Byen var en stor Stenkirke, hvorhen den største Dél Normanner søgte ind med sin Høvding Hasting. Robert og Ramnulf styrtede sig med deres Tropper over dem og dræbte Alle, som fandtes udenfor Kirken. Med Fjenderne derinde vovede de ikke strax at give sig i Kast, da det alt var Aften, hvorfor de sloge Lejr for Natten, for den næste Dag at kunne angribe dem med alle Midler, med Løbegrave og Kastemaskiner. Grev Robert havde i den stærke Hede lagt Hjelm og Rustning fra sig for at drage lidt frisk Luft, medens hans Folk vare beskæftigede med at slaa Lejr. Da brøde Normannerne pludseligt ud fra Befæstningen og kastede sig under høje Skrig over Robert og hans Fæller. Skyndsomt og uforfærdet grebe disse til Vaaben og drev dem tilbage i Kirken. Grev Robert løb barhovedet og urustet mod dem og trængte altfor hidsigt frem, saa at han blev dræbt i selve Indgangsdøren og

[1]) Hincmar 865; Mir. S. Bened.; A. Masciac. 866; Pertz III. 169; Mabillon, Acta II. 393, IV. 2. 352; Hugo Flor. Pertz IX. 379—80.
[2]) Hincmar 865 (S. 469). [3]) Jfr. Depping, expéditions 144.

af Normannerne trukket ind i Kirken. Grev Ramnulf af Poitou blev haardt saaret af en Norman, der skød en Pil fra et Vindue, og vel blev han ført levende bort, men tre Dage derefter døde han. Hæren, som havde mistet sine Førere, vendte strax tilbage og opgav Belejringen, medens Normannerne jublende droge til Flaaden [1]). Her døde saaledes Robert, en af Frankerrigets bedste Forkæmpere, „en Mand, der kunde kaldes vore Dages Makkabæus, thi naar Grev Roberts Kampe med Normannerne og Bretonerne alle vare beskrevne, vilde de vel være at ligne med Makkabæi Gjerninger" [2]).

Normannerne fortsatte deres Plyndretog, og Provinserne Nantes, Anjou, Poitou og Touraine nævnes som hærgede [3]).

En Synodalskrivelse fra Soissons klager over de forbundne Normanners og Bretoners Ødelæggelser [4]). Paven tilstaar derfor Bisp Actard af Nantes et andet Bispedømme, og han gav ham til Løn for hans mange Lidelser Palliet, der ellers kun tilkom Ærkebisper, ligesom han fritog ham for alle biskoppelige Domstole [5]).

Imidlertid havde i Slutningen af 865 Akvitanierne angrebet Vikingerne i Charente under Anførsel af Sigfred og dræbt 400 af dem; de øvrige vare flygtede til deres Skibe [6]). — Denne Kamp er mærkelig derved, at det er sidste Gang, vi høre om Vikinger i saa sydlige Egne; fra nu af samle de al deres Styrke paa at betvinge og hærge Landskaberne ved Loire.

---

[1]) Hincmar fortæller denne Kamp i tre Brudstykker ved 865 S. 470 og ved 866 S. 470 og 472. Regino 867 udførligst. Dümmler antager to Kampe og sætter den sidste til Efteraaret 866. [2]) A. Fuld. 867. [3]) Regino 867. [4]) Mansi XV. 733 om Actard: sicut expulsus penitus a propria sede utriusque gentis Northmannorum et Britonum feritate et continua persecutione. [5]) Mansi XV. 823, 827, 828. [6]) Hincmar 865 (S. 470).

867 plyndre og brænde Normannerne Bourges og dens Omegn ved Cher og Indre (Berry)[1]. De synes endog en kort Tid at have havt en fast Skanse ved Indre; Klostret St. Genou tæt ved denne Flod blev brændt[2].

III. Abbed Hugo af Tours. Normannernes Bosættelse i Angers.

Efter Grev Roberts Død overgav Karl hans Post og hans Len til Hugo, en Mand, der værdigt skulde fortsætte sin Forgængers Gjerning. Grevskaberne Anjou og Touraine med Abbediet St. Martin i Tours og andre Klostre vare ham betroede, og han bød over Landene mellem Seine og Loire[3].

Det er rimeligt, at han var den, der skyndede Karl til et Tog mod Bretonerne for endelig at sætte Grænse for deres utaalelige Overmod. I Avgust 867 skulde alle det vestfrankiske Riges Tropper komme sammen til Chartres, hvor en Rigsforsamling tillige skulde holdes. Karl havde imidlertid Tanken stærkt henvendt paa Forholdene i Østen, og da der nu tilmed kom Fredsforslag fra Salomon af Bretagne, som frygtede saa store Hære, blev et Fredsforbund bragt i Stand, ja Karl overdrog endog Salomon Grevskabet Cotentin[4].

Imedens Abbed Hugo var fraværende i Foraaret 868 droge Normannerne op ad Loire til Orleans, hvor

---

[1]) A. Masciacenses III. 169 (867): Biturix . . a paganis vastatur et incenditur. [2]) Mirac. S. Genulfi (Bolland 17 Jan. S. 102): super vicini fluminis oram duces eorum circum se scrobibus actis aliquibus temporibus consederunt. Mabillon, A. S. IV. 2. 240. [3]) Kalckstein S. 50—51. [4]) Hincmar 867. Mansi, concil. XV. 772. Sirmondi I. 299.

dè toge Bytte; derpaa vendte de i Behold hjem til deres Tilflugtssted [1]).

Det var nu Salomons Pligt at forsvare Riget mod Normannerne, og han sendte da ogsaa i Efteraaret 869 Bud til Karl, at han ikke behøvede selv at gaa mod Hedningerne i Loiren, i det Salomon var beredt til at angribe dem med en betydelig Styrke, naar Karl blot vilde sende ham nogle Tropper til Hjælp. Denne skjænkede da Salomon en med Ædelstene rigt besat Krone og kongeligt Skrud, hvorved han altsaa erkjendte hans Uafhængighed og tilstod ham den saa højt eftertragtede Kongetitel. Tillige drog Karloman, Karls Søn, ud mod Vest med en Hærafdeling, men denne udrettede slet intet nyttigt mod Normannerne, hvorfor den paa Karls Bud vendte tilbage. Befolkningen i Poitou besluttede da selv at angribe Hedningerne; de gjorde Løfter til Gud og St. Hilarius, og i Kampen dræbte de en Del Vikinger og slog Resten paa Flugt; af Byttet gave de St. Hilarius en Tiendedel foruden hvad der ellers frivilligt ydedes [2]).

I Aaret 869 gik Salomon mod Normannerne og slog Lejr lige over for dem i en kort Afstand for at hindre, at de rykkede ud paa Plyndring [3]). Dér var det, at det en Dag skete, at Talen mellem Kammeraterne kom paa Normannernes Dristighed og Haardførhed, og at Vurfand pralede med, at om Kong

---

[1]) Hincmar 868 (ad suum diversorium). Kalckstein l. c. S. 56 tilføjer en Dato, 20de Marts, hvilket beroer paa en Misforstaaelse, se Hincmar l. c

[2]) Hincmar 868 (S. 480) vist sent paa Aaret. — Om S. Viventii Flugt fra Gravio se Acta S. Bollandi 13de Januar S. 813.

[3]) Cartul de Redon 24de Maj 869: in pago Namnetico in plebe Clavizac (Avezac, Ø. for Redon, Loire Inférieure), ubi S. et omnes Britones contra N. in procinctu belli erant. Jfr. Brev af 17de April 869: locum refugii ante Nortmannos postulans.

Salomon trak sig tilbage med Hæren, vilde han blive paa det samme Sted alene med sine Mænd tre Dage efter. Der var blot 8000 Skridt mellem dem og Normannerne. Disse letsindige Ord kom paa en eller anden Maade Hasting, disses Anfører, for Øre, og da der ikke længe efter blev sluttet Fred med Normannerne, og man efter Udvexling af Gisler vilde drage hjem, kom der Bud fra Hasting om at han gjærne gad se den Mand, der alene med sine Mænd turde blive tilbage efter Kongens Afrejse. Da Kongen fik at vide, at disse pralende Ord vare Vurfands, og da denne erklærede, at han var rede til at gjøre, hvad han havde lovet, og endog truede med Ulydighed, om der ikke blev givet ham Lov dertil, bebrejdede Kongen ham, at han vilde staa ved et saa letsindigt henkastet Ord og udsætte sig for Fare. Kongen var nødt til at give efter, og Vurfand blev tilbage med 200 Mand og ventede fem Dage. Hen imod den 6te Nat sendte Hasting en kristen Fange til ham med Opfordring til at møde ham ved et vist Vadested mellem den næste Dags anden og tredie Time for at de kunde tale sammen. Vurfand gik til Vadestedet og endog over det for at møde Fjenderne. Normannerne beundrede hans Mod og Dristighed, undgik ham og vovede ikke at angribe. Han ventede lige til den 6te Time paa Dagen, og da han Ingen saa komme, gik han hjem [1]).

Den Fred, som her omtales, lød paa, at Salomon skulde give Normannerne 500 Køer, men saa have Lov til med sine Bretoner at høste Vinen i Anjou. Abbed Hugo af Tours og Gauzfrid kæmpede imidlertid med Normannerne i Loiren og dræbte omtrent 60 af dem;

[1]) Dette fortæller Regino 874 som Noget, der er sket „aliquando“, da Salomon slog Lejr lige over for Normannerne for at forhindre Plyndring, og kort efter blev der sluttet Forlig. Dette passer paa 869.

de fangede en Munk, der havde afsvoret den kristne Tro og sluttet sig til Vikingerne, med hvem han nu rasede, og de lod ham halshugge. Karl befalede, at man skulde befæste Le Mans og Tours til Forsvar mod Normannerne, og da disse hørte dette, forlangte de en stor Sum Penge, Kvæg, Korn og Vin af Beboerne for at lade dem i Fred[1]).

Nu toges der for Alvor fat paa Befæstningen af Tours, hvis egentlige Staddel omgaves med forsvarlige Mure, i det de gamle romerske Mure af smaa Kvadre udbedredes ved mægtige to Fod lange Stene og styrkedes ved faste Taarne. Disse Mure og et Taarn stode endnu under Ludvig XIV, og et af Taarnene hed Tour du Comte eller Tour feu Hugon[2]). Ligesaa fortælles det om Vulgrim, der var Greve af Angoumois og Périgord, at han byggede Borgene Marcillac og Matas (ikke langt fra Charente) mod Normannerne[3]).

871 forsøgte Abbed Hugo og Gauzfrid med Tropperne uforsigtigt et Anfald paa den Loireø, hvor *Normannerne* havde deres Befæstning, og de undslap med Nød og næppe og med Tab af en stor Mængde af deres Krigere[4]). Kong Salomon havde paa den Tid fattet Haab om at kunne drage til Rom, men hans Stormænd holdt ham tilbage af Frygt for Normannerne[5]).

Det forekom nu Normannerne at være et gunstigt Tidspunkt til at forlægge deres Bo længere ind i Landet, nemlig til Angers, som baade syntes uindtagelig paa Grund af sin høje Beliggenhed paa en Klippe og dernæst

---

[1]) Hincmar 869 (S. 486). [2]) Mabille 186. [3]) Ademar III. c. 20, Bouquet VII. 227. [4]) Hincmar 871 (S. 492). [5]) Brev af Salomon af 9de Juli 871 (Cartul. de Redon 199): illo anno, quando voluit rex Salomon Romam ire, sed principes ejus non dimiserunt propter timorem Normannorum. Tunc transmisit exenia multa Sancto Petro Romam.

var forladt af Borgerne[1]). De lode deres Skibe ro op ad Loire og Mayenne, befæstede Byen yderligere med Grave og Volde og droge did med alle deres Ejendele, med Hustruer og Børn. Derfra gjorde de nye Togter ud i Omegnen, saaledes til Massay i Berry[2]). Beboerne flygtede i Forfærdelse, og Munkene i Tours droge atter paa Vandring med deres Helgen. Da Rygtet om, at „denne skadelige Pest saaledes havde sneget sig ind i Landets Indvolde", kom til Karl, samlede han en Hær fra hele sit Rige uden at lade Normannerne mærke, at det var dem Toget gjaldt; thi han fandt, at her netop var god Lejlighed til at fange den hele Hær. Han skikkede derpaa Bud til Salomon om at hjælpe sig mod de fælles Fjender, og denne svarede ham gunstigt og sendte sin Søn Wigo til Kongen for at hylde ham. Karl slog Lejr i Nærheden af Angers og belejrede den fra Syd af, ligesom Salomon efter hans Bud drog med sine Skarer ned langs Mayenne og indesluttede Byen fra denne Kant. Kampen varede mange Dage, og der blev anvendt alle Slags Krigsmaskiner, men Franskmændene havde dog ikke videre Held med sig, dels formedelst Byens naturlige gode Beliggenhed, dels fordi Normannerhæren, eftersom det gjaldt Liv og Tilværelse, kæmpede med stor Udholdenhed. Den overordentlig store Belejringshær var træt af Kampens Langvarighed og pintes af Hunger og Pest, og da Bretonerne syntes, at Byen ikke kunde tages med Storm, forsøgte de paa at aflede Floden fra sit Leje, saaledes at de kunde angribe Normannernes Skibe, naar disse laa tørt. De begyndte altsaa i denne Hensigt at grave en uhyre lang og bred Grav. Dette skræmmede Normannerne i den

---

[1]) Hvilket dog først kan være sket efter 16de April 872, jfr. Kalckstein S. 65.

[2]) A. Masciac. 873. Pertz III. 169 (Marcomanni in Masciaco).

Grad, at deres Høvdinger strax lovede Karl en stor Sum Penge, om han vilde hæve Belejringen og tillade dem frit at drage bort. Kongen lod sig lokke af disse Rigdomme og modtog Pengene [1]). Normannerne stillede Gisler og svor ikke at ville plyndre eller tillade, at der plyndredes, saa længe han levede [2]), dog bad de ham om, at han vilde tillade dem at blive paa Loireøen til Februar Maaned for at handle og kjøbslaa. De, som vare Kristne og vilde vedblive at være det i Sandhed, eller de, som ønskede at døbes, skulde komme til ham, men Resten drage bort og ikke komme igjen. Da han derpaa havde trukket sig tilbage, gik Normannerne til Skibene og vendte hjem til Loireøen, men de gik ingenlunde ud af hans Rige, som de havde lovet, men blev paa det gamle Sted og siges at have hærget grusommere end før [3]). Derpaa bleve Levningerne af de hellige Mænd Albinus og Licinius, som vare blevne opgravne af deres Hvilesteder, med Pomp nedlagte i disse paa ny, hvorpaa Karl i Oktober vendte hjem [4]).

Salomon, Bretagnes Konge, blev i 874 dræbt af sine Høvdinge Pasqviten og Vurfand, rimeligvis paa Grund af sin Tilslutning til Frankerkongen og det mislykkede Felttog. Disse Fyrster kunde imidlertid ikke blive enige om Rigets Deling. Pasqviten, som havde de Fleste paa sin Side, lejede Normannerne til at hjælpe sig og skred i Spidsen for den forenede Hær mod sin Medbejler. Vurfand drog modigt med sine faa

---

[1]) Sigib. Gembl. Bouquet VII. 252: invito exercitu.

[2]) Hincmar 875 har: quamdiu viverent (S. 496), men her skal aabenbart, som Pertz formoder, læses „viveret". Jfr. foran S. 204, 209.

[3]) Regino 873 (udførligst), Hincmar 873, Cartularium Sithiense 116. Jfr. Fragment d'un Mémoire sur les invasions des Northmans sur les bords et au midi de la Loire, i 1ste Bind af Bibliothèque de l'École des chartes (af Paillard de Saint Aiglan).

[4]) Hincmar 873.

Mænd mod Fjenderne og nedhuggede dem paa den djærveste Maade. Pasquiten flygtede, og Normannerne tyede ind i Klostret Saint-Mélaine ved Rennes, hvor de befæstede sig paa vanlig Maade, og den følgende Nat flygtede de til Skibene. Imidlertid var den endelige Udgang af Kampene den, at begge Tronfordrerne faldt, og Bretagne overlodes til nye Stridigheder[1]).

IV. Vikingerne forlade Loire. — Tilbageblik.

Det er vanskeligt at forfølge Loirenormannernes senere Skæbne. Aabenbart ere Vikingerne endnu stadigt bosatte i Flodmundingen; man gjør Forsøg med at omvende dem, men det lykkes ikke. Bisp Landram bad Karl anvise sig et Sted, hvor han kunde leve Sommertiden i Sikkerhed, og Kejseren henviste ham til Angers: de kongelige Besiddelser samme Sted bleve anvendte til at underholde Stiftets Gejstlighed[2]). Nogle Hedninger døbtes i 876 paa Foranstaltning af Abbed Hugo og bleve førte til Kejseren, som belønnede dem vel; de siges dog at have vedblevet at leve som Hedninger[3]). I dette Aar hedder det ogsaa, at Karl sender Skarer ud mod de Normanner, som vare paa den anden Side Seinen[4]), og da Seinenormannerne samme Aar kjøbes bort, bestemmes det, at man i Loireegnen ikke skal deltage i Summens Udredelse, men betale til dermed at bortkjøbe Vikinger fra de vestlige Kyster[5]) — saaledes at det af disse Udsagn indirekte fremgaar, at Vikingerne endnu vare i Behold i Loire[6]).

---

[1]) Regino 874. [2]) Fragm. Hist. Brit. Armoricæ, Bouquet VII. 52: ubi pro illorum diabolorum feritate æstivis temporibus tutus quiescere posset. [3]) Hincmar 876 (S. 501). [4]) Hincmar l. c. [5]) Hincmar 877 (S. 503). [6]) Mabille 180 lader Normannerne 876 indehave Bordeaux. Han maa da støtte sig

Imidlertid døde Karl den Skaldede den 6te Okt. 877, og Vikingerne vare ikke længer bundne til at lade Landet i Ro.

I Slutningen af Aaret 879 gaa Loirenormannerne over Land hen til den rige, hidtil skaanede Viennedal og hærgede og brændte. De unge Konger, Ludvig og Karloman, rykkede strax efter dem og droge over Vienne ved Port de Piles. St. Andreasdag (30te Nov.) stødte Hærene sammen, og de Kristne havde Held med sig, dræbte en stor Mængde Hedninger, og mange andre druknede paa Flugten, saa at den frankiske Hær vendte hjem med Sejr [1]). Paa denne Tid trængte Normannerne ogsaa frem paa den anden Side af Orleans til Klostret Fleury. Munkene vare flygtede til Mayrinac le Francoal i Gatinois, men Normannerne fulgte efter i Vognsporene. Grev Hugo var draget ud efter dem, men han var i Tvivl om han turde vove en Kamp med sine faa Tropper. Grev Girbold af Auxerre tilskyndede ham imidlertid hertil, og det lykkedes dem at anrette et stort Blodbad paa Vikingerne [2]). Ved et af disse Togter blev ogsaa

---

til Hincmar 876: lecta est proclamatio Frotarii, Burdegalensis archiepiscopi, quia non poterat consistere propter infestationem paganorum in civitate sua, ut liceret ei Bituricensem metropolim occupare. Men Frotar benytter i sin Higen efter Ærkesædet i Bourges N.s Plyndring til et Paaskud, hvorfor dette hans Udsagn ikke kan have nogen Vægt lige over for andre Kilders Tavshed, og det maa angaa Ødelæggelser ved tidligere Plyndringer.

1) Hincmar 879 (S. 512).

2) Adelerii Mir. S. Benedicti in Gallia; Mabillon, Acta II. 393. Kalckstein (Forschungen XIV. 91) henfører Kampen vist med Rette til denne Tid; derimod har han sikkert Uret i at opfatte et af Hersfelder Munken Dietrich fortalt Overfald paa Fleuryklostret som forefaldet 882—883 (i det han dog ogsaa tænker sig Muligheden af en Forvexling med Kampen 865, S. 119). Dietrichs Fortælling (Mabillon IV. 2. 364) har en paafaldende Lighed med Adelerius' ovenanførte Beretning,

Klostret St. Pierre de Parcé (i Touraine), der var grundlagt af Karl den Skaldede, saaledes lagt øde, at det aldrig rejste sig mere [1].

882 sender den unge Kong Ludvig en Skare Krigere ud til Loireegnen for at bringe Bistand mod Normannerne. Han drog selv til Tours for at forhandle med Bretonerne og med Vikingerne. Hasting kom her til ham, og han formaaede denne Høvding til at forlade Loire. Alt i September Maaned skal Hasting være draget bort [2].

Fra nu af og indtil Aarhundredets Ende vare Frankrigs Strande ved Atlanterhavet frie for Besøg af Vikingeskibe. De sædvanlige Kjendetegn paa, at Fred nu hersker i Landet, afgive Vidnesbyrd herom. Saaledes gjenlægges den 13de Dec. 885 St. Martins Ben i Kirken i Tours efter 13 Aars Fraværelse [3]. Men om Vikingerne ikke kom sejlende ind ad Flodmundingen, saa vidste de dog fra anden Kant at tage Rov i disse Egne. Normannerne vare da saa mægtige i Seinens øvre Løb, at de uhindret kunde sende Skarer herind paa Togter og Fangst [4]. Derfor vare St. Martins Relikvier den 16de Juni 887 ikke i Basilikaen, men inde i selve den befæstede By, hvor Munkene havde et Kapel (sala maladicta) [5]. Imidlertid kom der atter Ro i Landet og

---

Grev Gisloff, der griber ind i Begivenhedernes Gang, er aabenbart den samme som Grev Girbold osv. 882—83 var der desuden Stilhed i Loirelandet. Da Opgivelsen om Dato for Helgenens Tilbagekomst til Klostret kan passe paa Aaret 883, er det jo meget rimeligt, at denne Del af det Fortalte har fundet Sted 883.

[1]) Mabille 180. Chron. S. Maxentii, édition de la Société de l'histoire de France S. 367. [2]) Hincmar 882: Hastingus et complices illius Nortmanni, ex Ligeri egressi, maritimas partes petierunt. A. Vedast. 882: Hludowicus volens Alstingum in amicitiam recipere; quod et fecit. [3]) Mabille 182. [4]) A. Vedast. 887. [5]) Mabille 184.

i alt Fald den 27de Marts 897 laa St. Martins Relikvier inden for sit Klosters fredelige Vægge [1]).

Allerede i Vintren derefter trængte dog igjen Vikinger herind fra Seineegnen, og i Aaret 903 kom der en ny Flaade ind i Loire. Men Beretningen herom hører andetsteds hen. —

Naar vi nu kaste et Blik tilbage paa Togterne til Vestfrankrig, da viser det sig, som noget særligt, saaledes som vi alt have udtalt i Begyndelsen af Kapitlet, at Vikingerne her stadigt finde Forbundsfæller. Grev Lambert lejer dem 843 til Toget mod Nantes, 844 lokkes de til Toulouse, 848 sælge Jøderne Bordeaux til Vikingerne, 857 slutter Pippin Forbund med dem og dette varer til 864, 862 kjøbes de af Salemon til Anfald paa Karls Land, og dette gjentager sig 866, da Bretonerne og Normannerne i Forening gjorde Togt til Le Mans; Forbundet ophørte først 867. 874 lejer Pasquiten Normannerne til at bekæmpe Vurfand. Naar Vikingerne, uagtet der saaledes tilbød sig gunstig Lejlighed for dem til at trænge ind i Landet, ikke havde den Lykke at grunde et varigere Herredømme, da skyldes dette sikkert især, at Vikingerne allerede tidligt mødtes med saa dygtige Forsvarere af Land og af Kongemagt som intet andet Sted i Riget. Her kan nu anføres Grev Turpio af Angoumois, Grev Stephan af Auvergne og Andre, men frem for Alt tilkommer Hæderen to af de smukkeste Skikkelser i den Tids Historie, Grev Robert den Tapre, Stamfaderen for Capetingerne, og Abbed Hugo af Tours. Disse Mænd vare Landets bedste Bolværk mod Indfald fra Vest, og det skyldes sikkert deres Energi, at Vikingerne her fik mindre Raaderum end i de andre Rigets Egne.

De akvitanske Togter ere fremdeles mærkelige ved,

[1]) Bouquet IX. 707.

at Vikingerne næsten altid tilbringe den umilde Aarstid paa deres Ø ved Kysten og ikke slaa sig til Ro Vinteren over inde i Landet. De kunne vel gjøre Hærtog saa tidligt paa Aaret som i Februar Maaned, men, saa vidt man kan se, have de kun tilbragt én Vinter (853—54) paa Plyndring inde i Landet. Derfor finde vi mærkeligt nok, at Bispen af Nantes kun ansøger om et Sted, hvor han i Sommertiden kan ty hen. Ligesaa lidt forsøge Vikingerne paa at slaa Lejr lidt fjærnere fra Kysten. Toget til Angers mislykkedes aldeles, og i Saintes var deres Ophold kun kort.

Deres Tog udmærke sig endelig ved en mærkelig Hurtighed. Det berettes os pludseligt, at Normannerne ere sejlede for Tours eller foran Orleans, skjønt disse Steder ligge 40 og 60 danske Miles Vej op ad Floden. Vikingerne synes at have manøvreret med en mærkelig Færdighed op ad Loire, som ganske vist løber langt mere ret end Seine med sine krogede Bugtninger. Ogsaa synes Normannerne paa disse Ilfarter at have sat sig et bestemt Maal og at have ladet Byer paa Vejen urørte for at komme saa uventet som muligt til det Sted, hvorefter de især have sigtet.

Tiende Kapitel.

De sidste Kampe i Frankrig og i Flandern.

Vi skulle endnu kun omtale de sidste Togter til Evropas Fastland, det vil sige den Række Kampe, som Normannerne endnu stadigt bestod paa Frankrigs Nordkyst snart i det yderste Vest, snart ved den østlige Grænse og inde i den tydske Konges nærliggende Lande. Det er Levningerne af den store Hær, som stadigt fornyer sig og som uagtet den Modstand, der gjøres, dog ikke vil forlade disse Lande. Dels havde den vel forspildt sin Hjemstedsret andetsteds, dels synes den alvorligt at tænke paa at betvinge og besidde en Del af disse Kystlande. Fra Frisland og Saksland have vi ingen bestemt Efterretning om Indfald af Vikinger, men man kan af flere Aktstykker se, at man her ingenlunde følte sig sikker. Da saaledes Karl den Tykke 887 konfirmerede Ny Corveis Privilegium paa den Frihed for Ledingstjeneste, som Ludvig den Fromme havde tilstaaet dette Kloster, tilføjede han paa Grund af Barbarernes stadige Indfald den Indskrænkning, at kun 20 fribaarne Mænd skulde nyde denne Frihed, medens de øvrige af Klostrets Folk skulde gjøre Bud- og Krigstjeneste. Da Kong Arnulf 889 gav et Privilegium for

Osnabrücks Bispedømme, gjorde han det Forbehold, at Ledingsfriheden ikke skal gjælde, naar de Danske gjøre Indfald i Bispedømmet. Ligesaa ses det af den samme Konges Privilegium af 888 for Ærkebisp Rimbert af Bremen, at Bispen da ikke kan leve i Hamborg paa Grund af Hedningernes Indfald [1]).

Efter at Normannerhæren i Efteraaret 889 endelig havde opgivet Erobringen af Paris, forlod den Seine for nogen Tid og vilde hjemsøge en Del af Frankrig, som den hidtil ikke ofte havde besøgt. Flaaden sejlede om langs Neustriens Kyst, rimeligvis til Udløbet af Vire i Cotentin; Rytteriet og Fodfolket var draget over Land samme Steds hen. De sloge Lejr omkring Borgen St. Lô, som de agtede at erobre. Efter at de tapreste af Forsvarerne vare faldne og Bisp Lista død under Belejringen, og da Vikingerne stadigt søgte at holde Indbyggerne borte fra Kilden, som skulde skaffe dem Vand, maatte Borgen i Begyndelsen af det følgende Aar overgive sig, og den blev fuldstændig jævnet med Jorden [2]).

Det var derefter Vikingernes Plan at angribe Bretonerne med deres betydelige Hær. Der var paa den Tid indre Stridigheder mellem Fyrsterne Judichael og Alan, hvorfor Vikingerne i Begyndelsen havde god

[1]) Wilmans, Kaiserurkunden der Provinz Westfalen I. 196, Diplom 7de Maj 887: propter immensam barbarorum infestationem . . quamdiu tanta bellorum pericula imminent. S. 253, Dipl. af 13de Okt. 889: nisi Dani ad delendam christianitatem sui episcopii naves ascenderent Lappenberg, Hamburgisches Urkundenbuch I. Nr. 22 (Dipl. 9de Juni 888).

[2]) Se især A. Vedast. 889, 890. Hos Regino 890 lyder Beretningen saaledes, at der blev sluttet Fred om, at Beboerne skulde have Lov at drage bort, men da de vare paa Vej, dræbtes de Alle af Vikingerne, deriblandt Bisp Lista. Herom have A. Vedast. ikke det Mindste, og de sige tilmed, at Bispen døde en naturlig Død under Belejringen.

Fremgang[1]) og trængte frem lige til Floden Blavet i det vestlige Bretagne (den falder i Havet ved Orient)[2]). Nu bleve imidlertid de to Tronfordrere af Frygt for Landets fuldkomne Ruin enige om at bekæmpe Vikingerne i Fællesskab. Den unge og ubesindige Judichael vovede endog at give sig i Kamp med Vikingerne, førend hans Forbundsfælle var ankommet. Han havde virkeligt det Held at slaa mange Tusinder, men da Normannerne derefter maatte ty ind i en lille Flække, vovede Judichael sig i sin Hidsighed altfor langt frem og faldt. Alan samlede nu alle Bretoner under sine Faner og lovede St. Peter Tiende af alt sit Gods, og alle Bretoner lovede det Samme. Hæren traf Normannerne ved en Flod, og i det Slag, som da stod, bleve Normannerne slagne saa fuldkomment, at det siges, at kun 400 af 15,000 undslap til Flaaden[3]). Normannerne vendte da hjem til Seinen.

Normannerne gik denne Gang ikke til Paris, men bøjede ved Conflans op ad Oise og kom dels over Land, dels med Skibe ved Allehelgensdagstid (1ste Nov.) foran Noyon og opkastede en Skanse ved den sydlige Side af den. Byen var godt forsvaret af Naturen ved Skov og

---

1) Det er vist da, at flere af Helgenene maa flygte, se om St. Rion, St. Maudez og St. Jacut: de Bourgogne & de Barthélemy, Anciens évêchés de Bretagne, histoire et monuments IV. 2. 255; om S. Gildas fra Klostret Rhuis (Morbihan) og om Klostret Lochmenech, Mabillon, Acta Sanct. I. 148.

2) De Courson, peuples Bretons I. 367 lader dem bemægtige sig Territoriet fra Loire til Blavet, men efter al Rimelighed er det fra St. Lô til Blavet, se Contexten hos Regino 890, hvor Loire slet ikke nævnes, og A. Vedast. 890: Brittanni . . defensavere regnum, atque afflictos Danos Sequanam redire compulerunt. Ligesaa A.-S. Chron. 890: for se here of Signe to Sand Loðan, þæt is betweoh Bryttum and Francum, and Bryttas him wið gefuhton and hæfdon sige and hi bedrifon ut on ane ea and manige adrengton.

3) A. Vedast. Regino 890.

Vand, men hvis den ikke kunde tages strax, vilde Vikingerne søge at erobre den ved en tæt og udholdende Belejring[1]). Imidlertid havde Kong Odo givet sig paa Vej mod de Afdelinger, som vare dragne frem over Land; han traf dem ved Germaniacum, men udrettede Intet paa Grund af Stedets uheldige naturlige Forhold[2]).

En anden Hær var paa den Tid under Anførsel af Hasting ankommet til Somme og havde sat sig fast ved Argoeuvres. Noyon ligger ikke fjærnt fra Sommes Kilder, og saaledes syntes disse Egne truede alle Vegne fra. Abbed Rudolf, der befalede i det befæstede Kloster St. Vaast, fik Besøg af Hasting paa St. Hansdag, og da han frygtede for, at Tropperne fra Noyon skulde komme bag efter og slutte sig til dem — Noget, hvormed Hasting havde truet, — indlod han sig ikke i Kamp med dem, men lod Hæren plyndre uænset[3]). Da han mærkede, at Ingen kom bag efter ham, harmede det ham, at han havde holdt sine Krigere tilbage, og han foruroligede ved idelige Anfald Hastings Skarer, saa at de ikke senere vovede sig i Fæstningens Nærhed[4]).

Imidlertid havde de Normanner, som laa foran Noyon, Intet udrettet og kun fortæret deres Forraad. De lede Nød og holdt Raad om hvad der var at gjøre. En Hob af de dristigste og adrætteste af Vikingerne, 550 i Tallet, besluttede at gjøre et hurtigt Tog hen imod de nyligt byggede Fæstninger i Lothringen. De

---

1) A. Vedast. 890; Mirac. S. Bertini. abb. Sith. l. 2. c. 6. Mabillon, Acta III. 2. 131.

2) A. Vedast. 890.

3) Se især A. Vedast. 891. — Her kan erindres Assers Annaler (Gale, Scriptores 172) 895: Hastengus . . mare transivit sine lucro et sine honore; sed multis perditis ex sociis suis applicuit in Ostium Sequanæ fluminis; her skal altsaa læses Somme.

4) A. Vedast. 891.

brøde op om Natten og droge i ilsom Marsch ad den lige Vej frem mod den lille, men stærke Fæstning i Therouanne omkring Klostret St Omer, som de smigrede sig med at kunne tage ved første Anfald paa Grund af Forsvarernes ringe Tal. De kom til Fæstningen den 18de April og droge ned ad Skrænten Helligfelt (Helfaut), der skuer ud over Byen. Munkene og Besætningen tabte imidlertid ikke Modet, men svor at ville holde mandigt Stand; de nød Sakramentet og gik trøstigt til Vaabnene og Murene. Da Normannerne saa, at man tænkte paa alvorlig Modstand og at de Kristne ikke vare bange for at vise sig udenfor Murene, lode de sig foreløbigt nøje med at rane Kvæget rundt om paa Markerne, og de vilde trække sig tilbage, da Besætningen gjorde et modigt Udfald. Vikingerne saa sig omringede; i Ryggen drog Fodfolk mod dem, forfra skræmmedes de af Rytteri, og da deres Stilling saaledes var meget tvivlsom, skyndte de sig til en Egelund (Widehem), hvor de troede de kunde forsvare sig eller ogsaa undfly. De bleve imidlertid indhentede, og en Kamp opstod, som vel kostede de Kristne en Del Døde, men hvor Vikingeskaren led et saa fuldstændigt Nederlag, at kun 9 undslap; af dem bleve endda fem fundne døde paa Vejen hjem [1]).

Søndagen derefter, medens Morgentaagen endnu laa over Egnen, kom en ikke ubetydelig Skare Fodfolk paa ny dragende hen mod Kastellet og steg ned ad de samme Skrænter. En utallig Trop af Ryttere red frem mod det gamle Kampsted og saa dér de faldne Kammeraters Lig. Ret som Elefanten ophidses ved Synet af Blod, saaledes opflammedes de nu til at hævne deres

[1]) Mir. S. Bertini II. c. 7. A Blandin. Pertz, Scr. V. 24. Cartul. Sithiense l. II. c. 66 .S. 133: pagani sunt . . occisi cccx in Widingahammo.

tabte Landsmænd. Fodfolket blev det befalet at angribe Besætningen i Fæstningen, Rytteriet drog derimod til Klostret St. Bertin. De lode deres Heste græsse rundt om paa Engene og byggede med saadan Iver Boliger, som om de paa Grund af Stedets gode Forsvarsevne og de rige Enge efter Fæstningens Erobring vilde sætte sig fast her. Imidlertid fortsattes Belejringen med alle mulige Midler[1]). Brændende Projektiler og glødende Jærnstykker sendtes over Murene, og de søgte at fylde de dybe Grave paa enhver Maade ved Brænde, Kvas og Vidjeværk, men de Belejrede vidste snildeligt at stikke det i Brand. En af Hedningerne var baade mere grum og vild end de Andre, og tillige mere snu i sine Paafund og ivrig til at skynde til Kamp. Da greb en Ungbroder, som paa Grund af sin Kutte egentlig ikke burde bære Vaaben, en Bue og skød Vikingen i Panden, saa at han udaandede. Bud herom blev strax bragt til de Ældste, som holdt Raad i St. Peters Kirke. Man opflammedes til nye Bedrifter og lovede Guderne, om Fæstningen blev taget den Aften, da ikke at skaane nogen mandlig Fjende. Imidlertid vare nogle af Hedningerne blevne slagne med Lamhed, Blindhed og grueligt Vanvid, saa at de Andre hurtigt skyndte sig ud af Kirken; tilmed viste det sig, da man vilde borttage Fanerne, at de vare blevne sorte som Kul. Vikingerne vovede ikke at hente de Kammerater, der vare blevne tilbage derinde, men befalede en ung Fange fra St. Wlmar at gjøre det. Han trak de Blinde ud En efter Anden, men den lamslaaede maatte blive liggende i Kirken og leve af gode Menneskers Medlidenhed. Under Stød i Lurer brød man op. De vovede ikke at standse den Nat før 6 Mil borte og ilede frem mod en anden Borg, men i Kampen foran den bleve 12 af deres

[1]) Mabillon III. 2. 135.

fornemme Mænd slaaede. Endnu skal det fortælles, at Hedningerne havde plantet deres Hovedfane paa en Bakke og sat den paa en høj Stage, for at den kunde indjage Alle Skræk, men da de tog den igjen, var den fra skinnende hvid bleven kulsort[1]).

Andre Afdelinger af den samme Vikingehær droge til Egnene ved Maas, marscherede gjennem Brabant, satte over Schelde og beredte sig til at vende tilbage til Lejren ad uvejbare Steder. Kong Odo fulgte efter dem og indhentede dem ved Dendre (Scheldes Biflod); dog var hans Held ikke saa stort, som han ønskede; thi Vikingerne lode Byttet i Stikken, spredte sig gjennem Skoven og slap saaledes hjem.

Endnu inden Foraaret var til Ende, drog Hæren bort fra Noyon og ud af Seinen; den landede i det vestlige Lothringen, som den plyndrede lige til Maas[2]).

Kong Arnulf drog fra Regensburg med hele sin Hær ud mod Vikingerne. Han satte over Schelde og marscherede hen mod Arras, men kunde ikke komme i Kamp med Hedningerne, hvorfor han vendte tilbage og beredte sig til at slaa Lejr ved Maas for at hindre dem i at overskride Floden. Før han kunde faa Tropperne samlede til Maastricht, vare Normannerne imidlertid gaaede over Maas ved Lüttich, og i det de i Omegnen om Aachen stadigt holdt sig til Sumpe og Skove og

---

[1]) Mirac. S. Bertini l. II. c. 11. S. 138: Venientes itaque . . pagani in antefati collis cacumine principale vexillum, quod labarum vocari ferunt, alto stipite pro terrore infixerunt quo eminus prospicientibus terrorem incuteret . . labarum præfatum, quod nitidissimum fuerat ibi positum abreptum inde teterrimum evulsum est. Cartul. Sithiens. II. c. 66 (som stedse er lidt afvigende, skjønt den henviser til Miracula): ceci effecti sunt 12 viri et vexilla eorum in aliam figuram mutata sunt.

[2]) A. Vedast. 891: circa autumni vero tempora. Dümmler II. 346 læser rigtigere: circa autem veris tempora.

andre uangribelige Steder, lykkedes det dem at tage flere Vogne, som skulde føre Proviant til den tydske Hær. Dette var en saare dristig Expedition, og Frankerne holdt Raad om, hvorledes de bedst skulde angribe Hedningerne og afskære dem Tilbagevejen. Næste Morgen, den 26de Juni, rustede Alle sig og gik med flagrende Faner langs ned ad den venstre Maasbred. Da de vare satte over Bækken Geule, besluttedes det, for ikke at trætte den hele Hær, at enhver af Anførerne skulde vælge 12 Mand og at disse i sluttet Trop skulde gaa ud at opspore Fjenden. Netop medens man raadslog herom, viste imidlertid normanniske Blænkere sig. Uden Orden og uden at faa Befaling af Førerne styrtede Frankerne sig over Normannerne, og i en lille Landsby kom det til en haard Kamp. Vikingernes sluttede Rækker dreve lettelig de uordnede Skarer tilbage. Nu gik Normannerne til Angreb fra deres Side, i det de hævede et højt Skrig til Himlen og sloge Sværde mod Skjolde. Dette hidkaldte det danske Rytteri, og Kampen var nu afgjort. Ærkebisp Sunderold af Mainz faldt og ligesaa Grev Arnulf, der havde anført Frankerne; mange fornemme Mænd og en talrig Mængde Menige laa i Græsset ved deres Side. Normannerne erobrede derpaa den med allehaande Rigdomme fyldte Lejr, og efter at have dræbt Fangerne, droge de belæssede med Bytte til Skibene[1]).

Arnulf bedrøvedes højligt over dette Nederlag og udbød Schwaber og Franker til et Hævntog, men Schwaberne vendte under et Paaskud tilbage, og Arnulf kom kun med Frankerne til Maastricht. Normannerne havde imidlertid valgt til Vinterplads Løwen ved Dyle, hvor

[1]) Regino 891 (bedst); A. Fuld. 891; Scr. I. 52, 68, 407, 605; III. 3, V. 5; Jaffé, Bibl. III. 718, 721. Dümmler II. 347.

de befæstede sig paa sædvanlig Maade ved Skanser og Palisader.

Pludseligt kom en skjønne Dag den frankiske Hær uventet foran Lejren[1]). Kongen satte over Floden og efter at have taget Jordsmonnet i Øje og set, at her vanskeligt lod sig manøvrere med Hestfolk, i det Dyle spærrede paa den ene Side og sumpige Strækninger paa den anden, lod han sit Rytteri stige af Hestene og stillede Tropperne op. Normannerne udæskede dem med haanende Ord og bad dem mindes Nederlaget ved Geule. Det var den 1ste Nov. 891.

Kongen kaldte Høvdingerne for sig og tiltalte dem med opmuntrende Ord, i det han bad dem huske, hvilke forfærdelige Gjerninger Normannerne havde øvet og hvorledes Kirker vare brændte trindt om og hellige Mænd laa dræbte paa Vejene. „Nu til Kamp, Krigere, I have Misdædere for Eder! Jeg stiger selv af min Hest og fører Fanen frem, følger mig! Det er ikke Forbrydelser mod os, men mod den almægtige Gud, vi ville hævne; i hans Navn angribe vi vore Fjender.“

Skjønt Frankerne ikke vare vante til Kamp til Fods, sprang de af Hesten og bad kun Kongen om, at han vilde sørge for, at de bleve dækkede i Ryggen. Høje Tilraab og barbariske Hyl gjenløde i Luften, og Fanerne førtes mod hinanden. Som Sten mod Jærn gjenløde de drabelige Hug, og Frankerne trængte ind i Fjendernes Fæstning, „hvilket hidtil var uhørt i Krigene mod de Danske“. Da Vikingerne nu maatte trække sig tilbage, var deres Stilling saare uheldig, og Dyle spærrede dem Vejen. De styrtede sig i Hobetal i Floden, klyngede sig ved hinandens Hals og Arme, druknede i hundrede-

---

[1]) A. Fuld. 891: ex improviso rex et exercitus pervenere; A.-S. Chron. 891: Earnulf cing gefeaht wið þam ráde here ær þa scipu coman.

og tusindevis, saa at Strømmen blev dækket af døde Kroppe. Dér faldt tvende danske Konger Sigfred og Godfred, og 16 kongelige Faner bleve tagne og sendte til Baiern. Kong Arnulf paabød, at hvert Aar herefter denne Dag skulde højtideligholdes med en Takkefest som Minde om den store Sejr, da saa mange tusinde Danske og kun én Kristen (!) faldt [1]).

Hvor stort nu end dette Nederlag maa have været for Vikingerne, saa meget er vist, at det ikke svækkede dem mere end at de strax efter, da de havde samlet deres Tropper sammen og faaet nogen Forstærkning, kunde befæste sig paa selv samme Sted [2]). Hastings Skarer havde imidlertid forlagt deres Stade fra Argoeuvres til Amiens; Kong Odo udskrev en Hær mod dem og drog derhen, men han udrettede Intet af Betydning [3]).

I Februar 892, da Vikingerne vidste, at Arnulf var langt borte, gik de atter over Maas og trængte frem til hen mod Bonn. Derfra droge de videre i sydlig Retning, indtil en kristen Hær mødte dem ved Lannesdorf, ikke langt fra Mehlem. Normannerne vovede ikke at indlade sig i Slag og flygtede ved Nattetid i største Hast ad Skovegne til Prüm, det Kloster, som de for 10 Aar siden havde nedbrændt. Abbed Farabert og nogle Munke toge i det sidste Øjeblik Flugten over Hals og Hoved, men ellers blev her Alt ødelagt, nogle Munke og mange af Tjenerskabet dræbtes eller førtes i Fangenskab. Derpaa droge Normannerne mod en paa en Bjærgspids i Eifel nylig bygget Borg, der tjente til Tilflugtssted for

---

[1]) A. Fuld., Regino, Vedast. 891; A.-S. Chron. 892; Adam af Bremen I. c. 49. Dümmler II. 350. [2]) A. Vedast. 891. Regino 892. Det er derfor urigtigt, naar flere yngre Kilder tillægge dette Slag en stor Betydning som det, der satte Grænse for Vikingeanfaldene. [3]) A. Vedast. 891.

Egnens Befolkning. Hele den talrige Besætning maatte springe over Klingen, hvorefter Vikingerne med umaadeligt Bytte gik til Skibene. I Efteraaret 892, da en Hungersnød hjemsøgte de vestlige Lande, brøde Vikingerne op fra Kvarteret i Løwen og droge til Boulogne. Derfra kom de med 250 velladede Fartøjer til Kent[1]).

I tre Aar hærgede Vikingerne i England. Vi have i tredie Kapitel set, med hvor ringe Held baade Hastings Skarer og den store Hær kæmpede i dette Land, og at Kong Alfreds modige og udholdende Krigstog snart jog dem til Kysterne og af Lande.

Normannerne tænkte paa atter at forlade England med deres betydelige Troppestyrke, og Gallien var det Land, hvor Modstanden var svagest og hvor de herskende Tronstridigheder stadigt gave god Lejlighed til Plyndringer udenfra. Efter tre Aars Hvile maatte der desuden i Landskaberne ved Kanalens Kyst have samlet sig saa megen Afgrøde, at der atter var Udsigt til gode Resultater af et Tog.

Saaledes ankom den 17de November 896 de første 5 Barker under Anførsel af Huncdeus[2]) og af Rollo til Seinen, og snart var en hel Flaade til Stede[3]). De

---

1) A. Ved., Regino 892, A.-S. Chron. 893; Dümmler II. 351.

2) Se om denne Høvding Normannerne I. 157—59.

3) Kilderne til Ovenstaaende ere mange og forskjellige. At Flaaden kom fra England og om Efteraaret, fremgaar af A.-S. Chron. 897 (jfr. foran S. 74 Anm. 1): Ond þæs on sumera on þysum geare tofór se here . sum on Eastengle sum on Norðhymbre ond þa ðe feohlease wæron him þær scypu begeatun . ond suð ofer sæ foron to Signe. Datoen udleder jeg dernæst af den enslydende Optegnelse i Annales Uticenses (Le Prevost, Orderic Vital V. 153), Asser, Annales (Gale, Scriptores S. 165) og i Chron. Rotomense (Labbe, Biblioth. I. 365) ved 876: Rollo cum suis Normanniam penetravit 15 Kal. Decembris. Dette Aarstal 876 kan nemlig ikke være rigtigt, da det ikke er sandsynligt, at Rollo alt saa tidligt er kommet til Frankrig, og da den Flaade, som i 876 løb til

droge ind ad Oise og opsloge deres Vinterkvarter ved Choisy ved Aisne.

Vikingerne vare altsaa atter til Stede i deres gamle Farvande, og der var Grund til at spørge, om de gamle berømmelige Forsvarere af Paris endnu levede. Kong Odo førte endnu Sceptret, men med hans Magt var det gaaet tilbage. Hvor smukt han end havde kæmpet for Rigets Forsvar, var det ikke lykkedes ham, den nye Mand paa en Trone, der længe havde været arvet i samme kongelige Æt, at vinde Undersaatterne for sig. I Neustrien talte han sine troeste Tilhængere; men Akvitanierne kunde han ikke forsone med sig, og ligesaa laa han i Fejde med Herrer ved de østlige Grænser som Grev Balduin af Flandern og Bisp Fulco af Reims. Endelig indsatte hans Modstandere til Konge den 13aarige Prins Karl, en Søn af Ludvig den Stammende og født efter hans Død, og de salvede ham i Reims den 28de Jan. 893; samtlige Tilstedeværende lovede Modstand mod Odo. De aabenbare Kampe mellem de to Partier begyndte og varede ved i flere Aar med skiftende Held. Ebolus, som nyligt havde kæmpet saa smukt ved Odos Side, var traadt over til hans Fjender og skulde kæmpe de sidste Kampe før sin Død med sin gamle Vaabenfælle.

Seinen, ankom 16de Sept. (16 Kal. Okt., se foran S. 184). Man vil kunne rette Aarstallet til 886 (se Normann. I. 141), men det er maaske rimeligere at forandre det til 896, da vi véd, at Normannerne i dette Aar ankom om Efteraaret (se ogsaa A. Vedast.); tilmed siger Chron. Nortman. (Pertz I. 536) ved 895 (læs 896, thi den er her i øvrigt et Uddrag af A. Vedastini): N. iterum cum duce eorum, qui Rodo (ↄ: Rollo) dictus est nomine, rursus Sequanam ingressi etc. — Her kan erindres A. Lindisfarnenses 911, Pertz XIX. 505: Scaldi Rollo duce possident Nortmanniam; da Scaldingi er Navnet paa de dansk-engelske Vikinger (og maaske paa Vikingerne fra Schelde, se foran S. 178), gives der ogsaa herved et Vink om Rollos og hans Skarers Herkomst.

Normannerne gjorde fra deres Kvarter Strejftog lige til Maas. Da de engang vendte hjem fra et saadant, mødte Kong Odos Hær dem, men udrettede Intet, og Normannerne gik i Tryghed til Skibene. Imidlertid frygtede de for, at Frankerne skulde være dem overlegne og forlagde deres Bolig til Seinen. Kong Karl sendte Bud til Odo og bad ham hjælpe sig mod Vikingerne, men han svarede ham med tomme Ord, hvad der højligt glædede Vikingerne [1]), og Karl besluttede da at gjøre Huncdeus til sin Forbundsfælle for ved hans Hjælp at komme til Magten. Han lod denne Høvding føre til sig i Cluny, hvor han døbtes ved Paasketid 897, og Kongen var selv hans Fadder. Bisp Fulco af Reims skrev i den Anledning et Brev til Karl, hvori han under Trusel med Band foreholdt ham, at han maatte opgive denne Forbindelse, thi det at slutte Forbund med Hedningerne var ligesaa syndigt som selv at falde fra Kristendommen [2]).

Nogen Frugt ses denne Handling ikke at have baaret, thi Vikingerne sendte strax efter deres Flaader ned ad Rigets Strømme. Karls Parti følte, at det Intet formaaede, og indlod sig i fredelige Forhandlinger med Odo. Det kom virkeligt til en Slags Forstaaelse, og Odo overlod sin Medbejler en Del Landskaber. Først og fremmest maatte man dog se at faa Normannerne, som vare til Stede i tusindvis, fjærnede, og Odo indlod sig med dem for ved en Sum Penge at kjøbe dem bort. Vikingehæren slog sig imidlertid til Ro i Loireegnen, hvor den overvintrede 897—898 [3]).

Den første Dag i det nye Aar (898) hensov Odo, efter at han havde anbefalet sine Mænd at antage Karl til Konge. Nu hyldede da ogsaa alle Odos Tilhængere

---

[1]) Abbo II. v. 587 ff. [2]) Frodoard, Hist. eccles. Rem. IV. c. 5. [3]) A. Vedast. 897.

den unge Karl, som saaledes syntes at skulle blive Hersker over et enigt Rige.

Ved Foraarstid gik Vikingerne tilbage til Seinen, efter at have plyndret baade Neustrien og Akvitanien og erobret en Mængde Fæstninger og dræbt Indbyggerne. Kong Karl drog mod Normannerhæren med en lille Skare, og han traf den i Vimeu, da den vendte hjem fra et Byttetogt; flere af Kongens Folk dræbtes og andre saaredes, og Vikingerne gik i Behold ad de sædvanlige uvejbare Steder hjem til deres Skibe [1]).

Mod Vintertid vilde Normannerne atter ty ind i de mildere Egne i Burgund og søge sig et Vinterkvarter, men da drog Hertug Richard af Burgund dem i Møde og slog dem den 28de December ved Argenteuil ved Seinen [2]), hvorved han nødte dem til at blive ved denne Flod. Et halvt Aar efter vandt han en ny Sejr ved St. Florentin ved Yonne (den 4de Juli) [3]).

I Efteraaret gik Normannerne op ad Oise, som om de her vilde finde sig en Lejrplads, men de fortsatte Vejen frem helt hen til Landskaberne ved Maas. Kong Svendebold, Arnulfs uægte Søn, der siden 895 havde hersket over Lothringen, forfulgte dem, men de undgik at komme i Kamp med ham [4]). —

Her standse vi vor Beretning om de franske Vikingetog. Alt var forberedt til Dannelsen af en nordisk Koloni ved Seines nedre Løb. Landskaberne laa her aldeles

---

[1]) A. Vedast. 898. [2]) A. Vedast. 898: Ricardus comes noctu in natale sanctorum . . commisit cum eis proelium. I Lacunen maa aabenbart læses „puerorum" eller „innocentum" ɔ: 28de Dec., da Annales S. Benigni Divionensis 899 (Pertz V. 40) har 5 Kal. Jan. Jfr. Chron. Andegavense. Bouquet VIII. 252. Labbe I. 124, 285. Chron. Besuense. Bouquet IX. 20. Pertz II. 248. Angivelsen hos Bouquet IX. 85 har intet Værd. [3]) A. S. Columbæ Senon. 899, Pertz I. 104, IX. 365. [4]) A. Vedast. 899.

blottede for Forsvar af de Kristne, og det var paa den anden Side ikke lykkedes Normannerne at trænge ind i Landets Centrum, saa at den Kreds syntes afmærket, udenfor hvilken de skulde opslaa deres Stade [1]). Dernæst var der aabenbart en voxende Tilbøjelighed hos Hedningerne til at ville slaa sig til Ro i Landet og til at antage Kristendommen. Man begyndte at tænke over nye Veje og Maader, hvorpaa man kunde forsone disse evindelige Modstandere. Kong Karl forhandlede med Hertug Richard og med andre af sine Stormænd om hvad man vel skulde foretage mod Normannerne, og Bisperne spurgte hinanden til Raads om, hvorledes man skulde forholde sig med disse Hedninger, som lode sig døbe og desuagtet vedbleve at leve som Hedninger for paa ny at lade sig kristne [2]).

[1]) Mange vare de Relikvier, som da førtes fra Kystlandene til Burgund, se Mabillon, Acta Sanct. III. 1. 594, Annales III. 302. Pérard, recueil de plusieurs pièces servant à l'histoire de Bourgogne S. 131.

[2]) A. Vedast. 900. Frodoard, Hist. eccl. Remens. l. IV. c. 14. Concilia Rotomagensia 28. Mansi XVIII. 191, 265. — I min Fremstilling af det normanniske Hertugdømmes Grundlæggelse vil der nærmere blive redegjort for Vikingernes Stilling paa dette Tidspunkt og navnlig Sagntraditionen blive belyst.

Ellevte Kapitel.

Vikingetog til Spanien, Afrika og Italien.

Den fremadskridende Udvikling i Normannerfærden viser sig egentligt ikke i, at Vikingerne stadigt vove sig længere og længere bort fra deres Hjemsted til fjærne Lande. Man kan langt snarere sige, at Vikingefarterne udvikle sig i Retning af intensiv og koncentreret Magt og at det betegner Lære- og Vandreaarene i den store Vikingealder, at Normannerne gaa paa disse æventyrlige Tog omkring Herkules Taarn og Herkules Støtter til Afrika og Italien. Disse Farter fandt Sted i Aarhundredets Midte; senere lærte Vikingerne at sammentrænge Angrebet, de opsøgte ikke nye Kyster, men droge fra de samme Strande længere og længere ind i Landenes Midte. Den Lyst til Æventyr, som udmærkede Nordboerne, har ingensinde givet sig klarere Vidnesbyrd end i disse forvovne Farter ud i den vide Verden. Noget mere bestemt Maal end det at høste Rigdomme og Bytte og friste Æventyr stod næppe for Normannens Tanke, men blandt de mange Muligheder, som fór gjennem hans dristige Hu, har sikkert ogsaa været den, at han havde Mod paa at hjemsøge Rom. Hans Frænder i Østen vare jo ikke bange for med deres Flaader at løbe ned til Konstantinopel og krige med Kejseren og

Patriarken dér, saa kunde han vel ogsaa have Lyst til at forsøge sin Lykke mod Kristenhedens Herre i Vest og mod det vidt berømte Rom. I Sagnfortællingen om Vikingernes Togt til Italien hedder det da ogsaa, at Hasting og Lodbrogsønnerne agtede at erobre Rom.

Vi skulle, forinden vi redegjøre for disse Togter, kortelig erindre om, hvilke de Folkeslag vare, der i det 9de Aarhundrede indehavde den pyrenæiske Halvø. Landet var delt mellem tvende Magthavere, de Kristne i Nord og Muhammedanerne i Syd. Det vidtstrakte Emirat indtog den større sydlige Del lige op til Portugals nuværende Nordgrænse, til Duros Bredder og til en Linie trukket derfra over til Middelhavet. Nordkysten med Provinserne Galicien, Asturien, Cantabrien og Navarra beherskedes af uafhængige, kristne Konger og Fyrster; den spanske Mark i Øst var et Grevskab under Septimanien med Hovedsæde i Barcelona.

Werlauff har i en Afhandling „om de gamle Nordboeres Bekjendtskab med den pyrenæiske Halvø“ i Annaler for nordisk Oldkyndighed 1836—37 samlet en Del herhen hørende Kildesteder, men da han var ukjendt med selve de arabiske og med flere latinske Kilder, har denne Afhandling nu mindre Værd. Derimod maa Dozys Afhandling i 2det Bind af hans „Recherches sur l'histoire et la littérature de l'Espagne pendant le moyen-âge“, hvori tillige Oversættelse af de forskjellige arabiske Beretninger gives, være et Hovedgrundlag for enhver Fremstilling af disse Tog. Dozy (og ogsaa Werlauff) have valgt ikke at sammenarbejde Kilderne, men at meddele den ene efter den anden, af den Grund nemlig, at disse ofte modsige hinanden, hvad der er en Følge af, at de ikke ere Beretninger af Samtidige, men give os nogle i en sen Tid nedskrevne Traditioner. I den følgende Fremstilling har det været nødvendigt at forsøge paa at vise Toget saaledes som dette faktisk fandt Sted; Kilderne ere formentligt heller ikke saa modsigende, som man har antaget. I hvert Fald bør

Ibn-al-Cutîas Beretning foretrækkes baade som den i og for sig sandsynligste og som den ældste (fra det 10de Aarh.). De vigtigste arabiske Forfattere ere: Ibn-Adhârî, Nowairî, Ibn-al-Cutîa, Becrî, Ibn-Khaldun; de citeres efter Gjengivelsen i Dozys Afhandling.

Normannerne vare 844 sejlede op til Toulouse ad Garonne; da de nu trak sig tilbage derfra, gik nogle til Galicien, andre til endnu fjærnere Egne. Mange Kilder ere enige om at udtale, at det var første Gang dette Folk kom til Spanien[1]). Naar man[2]) har sagt, at det egentligt var ved et Tilfælde paa Grund af Storm, at de kom herned, da er dette næppe rigtigt[3]), og Vinden kan ikke alene faa Skyld for et saa vidtløftigt og langvarigt Togt.

Normannerne landede i Provinsen Gijon (midt paa Spaniens Nordkyst ved Oviedo) og hærgede Kysterne[4]). Derpaa begave de sig videre ud i Verdenshavet mod Vest til det gamle Fyrtaarn, som endnu bærer Navnet Herkules Taarn og som da sædvanligt kaldtes Farum Brigantium, nær ved Corunna. Her udskibede de sig fra deres mange Skibe og begyndte Plyndringerne. Kong Ramiro I (842—850), der nylig var steget paa Tronen i Asturien og havde bestaaet haarde Kampe med andre Tronfordrere, kaldte sine Grever og Stormænd sammen; med samlede Tropper angrebe de Nordboerne med saa

---

1) Lucas Tudensis i Schotti Hispania illustrata IV. 77; Chron. Albeldense, España Sagrada XIII. 452. Monach. Silensis ib. XVII. 289. Aschbach, Geschichte der Ommaijaden in Spanien I. 254. Jfr. Normannerne I. 12. 2) Dozy l. c. S. 273; Werlauff l. c. S: 25. 3) Fragm. Hist. Armor. hos Martène II. 833. Bouquet VII. 47 har rigtignok: ventus violentus eos coactos Galleciam deduxit. men denne livlige, men ikke meget værdifulde Krønike beskæftiger sig altfor meget med Vindforhold til at der kan lægges Vægt derpaa. Jfr. S. 290 Anm. 2. 4) Hist. Compostel. l. I. c. 2.

stort Held, at endog 70 af disses Skibe bleve brændte, mange Hedninger dræbtes og rigt Bytte tilfaldt Sejrherrerne [1]. Prudentius tilføjer, at ogsaa Kastemaskiner dreve dem tilbage, saa at det kunde synes som om de havde begyndt en formelig Belejring af Corunna [2]).

De saaledes tilbageslaaede Vikinger forstærke sig med nyankomne Skarer og drage nu langs den pyrenæiske Halvøs Vestside mod det arabiske Spanien.

Med et Antal af 54 Barker og ligesaa mange mindre Fartøjer, saa at Havet saa ud som fyldt med mørkerøde Fugle [3]), viste de sig i Avgust—September 844 [4]) paa Lissabons Kyster. Normannerne gik her i Land og maalte for første Gang deres Kræfter og Vaabenfærdighed med Muselmændene. Disse synes at have gjort djærv Modstand. Statholderen i Lissabon sendte Bud til Hovedstaden om Fjendernes Ankomst, og Emir Abderhaman II bemyndigede ham og de andre Statholdere i Søprovinserne til at tage saa alvorlige Foranstaltninger, som Tilfældet krævede [5]). Imidlertid opholdt Hedningerne sig ved Lissabon i 30 Dage, i hvilken Tid Muselmændene leverede dem mange Kampe [6]). Vikingerne (Madjus ɔ: Magier eller Vantro, som de hedde i de arabiske Kilder) nærmede sig derpaa til Cadix og droge frem gjennem Provinsen Sidona (i det sydlige Andalusien), hvor en stor Kamp fandt Sted. Den 25de September

---

[1]) Roderic Toletanus, de rebus Hisp. l. 4. c. 13. Schotti Hisp. II. 76. Lucas Tud. ibid. IV. 77. Chron. Monachi Silensis c. 34, Esp. Sagrada XVII. 289. Joh. Vasæus, Hisp. ill. I. 591. Aschbach 254. [2]) Se endvidere Fr. Hist. Armor. l. c. Gallecii omnes exceptis 30 navibus interfecerunt. Quibus inde fugatis ipsimet a zephyro deducti redierunt Burdegalam. Prudentius 844: Galliciamque adgressi partim balistariorum occursu, partim tempestate maris intercepti dispereunt. [3]) Ibn-Adhari 279. [4]) Maaneden Dhu—'l-hiddja 229 = $^{20}/_{8}$—$^{17}/_{9}$ 844. [5]) Nowairi 275, Ibn-Adhari 278 [6]) Nowairi 275.

sloge de Lejr 12 Parasanger fra Sevilla, og i den Kamp, som fem Dage efter stod med Muselmændene, bleve disse kastede tilbage, og mange af de arabiske Krigere faldt. Snart kunde Vikingerne opkaste deres Lejr kun 2 Mil fra Sevilla [1]). Muselmændene flygtede i Forfærdelse fra By og Omegn til Bjærgene eller til Carmona (østlig for Sevilla), hvor Tropperne samlede sig mod dem [2]). Endnu engang, inden de naaede Sevilla, forefaldt der en Fægtning (den 1ste Oktober), som var uheldig for Muselmændene, og Normannerne rasede frygteligt, skaanede Ingen, end ikke Lastdyrene [3]). I Sevilla skulle Vikingerne have kastet brændende Pile mod Moskeens Tag, som ogsaa paa enkelte Steder blev antændt og faldt ned. Ogsaa samlede de paa et af deres Skibe Træstykker og Siv, tændte Ild deri og anstrængte sig for, at Branden skulde naa Moskeens Tag, men en ung Mand af sjælden Skjønhed skal i tre Dage have holdt dem fra at trænge ind i Templet. Af de forskjellige Beretninger synes fremgaa, at Vikingerne vel gjorde sig til Herre over den største Del af Byen, men at selve Slottet eller Fæstningen, hvor Guvernøren forsvarede sig, ikke blev taget [4]). De holdt sig nu i længere Tid i Sevilla og Omegn og lod Folket tømme Lidelsernes Bæger.

Imidlertid samlede man Tropper sammen fra Cordova og fra Naboprovinserne, og Vizirerne førte dem til Carmona. Tropperne fra Grænseprovinserne i Nord og Vest vare strax, da Vikingerne udskibede sig, blevne kaldte til Vaaben, og Vizirerne i Carmona ventede paa deres Ankomst [5]), ligesom man maatte afvente det vigtige Kavalleri, som Abderhaman havde betroet til Isa Ibn-

---

[1]) Nowairi 276. [2]) Ibn-al-Cutia 282. [3]) Nowairi 276; Ibn-Adhari 281 (1ste Okt. 844 ankom de til Sevilla). [4]) Ibn-al-Cutia 284. [5]) Ibn-al-Cutia 282–83.

Chohaid. Nu kom da endelig alle Tropper til Stede; man sluttede sig om Ryttergeneralen „saa tæt som Øjelaaget slutter til Øjet“ [1]) og drog mod Sevilla.

Herfra sendte Vikingerne stadigt Afdelinger ud i Omegnen i forskjellige Retninger, til Firrich (Nord Øst for Sevilla), til Cordova og andre Steder. Araberne spurgte sig for, om der ikke nær ved Sevilla var et Sted, hvor man kunde lægge sig i Baghold, og da man havde faaet opgivet en By Syd Øst for Sevilla, droge Tropperne derhen ved Nattetid og satte en Araber, forsynet med et Knippe Brænde, som Udkigsmand paa Taarnet ved Landsbyens gamle Kirke. Ved Solopgang gav Vedetten Signal om, at en Bande paa 16,000 Hedninger var i Marsch mod Moron (Syd Øst for Sevilla). Muselmændene lode dem drage forbi og afskar dem Tilbagevejen; derpaa angrebe og nedhuggede de dem.

Vizirerne rykkede derpaa frem mod Sevilla og bragte den her belejrede Guvernør Undsætning. Byens Borgere kom da i stort Tal tilbage. Imidlertid vare tvende andre Delinger af Vikinger dragne ud i forskjellige Retninger, den ene mod Lacante (maaske Nord Øst for Sevilla), den anden mod Cordova. En fjerde Deling af Normannerne var forblevet i og ved Sevilla, og da de saa deres Kammeraters Nederlag, indskibede de sig i Hast og droge op ad Guadalquivir. Her forenede de sig med Tropperne i de andre Delinger, som gik om Bord i Skibene, og de sejlede nu sammen tilbage til Sevilla, medens Landbefolkningen overdængede dem med Forbandelser og kastede Stene efter dem. Da Hedningerne endelig vare naaede en Mil frem paa den anden Side af Sevilla, raabte de til Araberne: „Lad os i Ro, om I vil løskjøbe Fangerne!“ Der blev nu sluttet Stilstand, og man begyndte at afkjøbe dem de Fangne,

---

[1]) Ibn-Adhari 279.

men Hedningerne vilde hverken modtage Guld eller Sølv, kun Klædningsstykker og Levnetsmidler[1]).

Vikingerne trak sig nu tilbage til Provinsen Sidona, hvor de bestode flere Kampe med Araberne med forskjelligt Udfald. Ulykkeligst for Nordboerne var dog en Kamp i November Maaned, da Araberne havde draget betydelige Troppemasser sammen mod dem og anfaldt dem fra alle Sider. Nordboerne bleve slaaede og mistede 500 Mand. Man bemægtigede sig fire af deres Skibe, som man brændte, efter at man havde gjort alt det, de indeholdt, til Bytte[2]).

Vikingerne havde efterhaanden lidt betydelige Tab, deriblandt af flere Høvdinger; Mange vare faldne for Sværd, Andre vare tagne til Fange og dinglede nu paa Palmetræerne; 30 Skibe vare blevne brændte[3]). Hedningerne begave sig da til Niebla (i Andalusien ved Pinto)[4]), hvor de bemægtigede sig en Galej, og efter at have indrettet sig paa en Ø ved Corias (ukjendt), delte de dér deres Bytte[5]). De gjorde nogle sidste Indfald i Sidona, og forlode endelig Landet, i det de plyndrede langs Kysten til Lissabon[6]), som var deres første som deres sidste Opholdssted. „Derefter hørte man ikke mere Tale om dem.“

„Men da Hedningerne saaledes vare blevne besejrede, forkyndte Regeringen denne lykkelige Begivenhed til alle Provinser, og Emiren Abderhaman skrev ogsaa til (Stammen) Sinhadja i Tanger for at underrette den om, at han, takket være Guds Bistand, havde været i Stand til at tilintetgjøre Hedningerne. Paa samme Tid

---

[1]) Ibn-al-Cutia 282—85. [2]) Nowairi 277, Ibn-Adhari 281. [3]) Ibn-Adhari 281. Rimeligvis ved Naphta, thi Abderhaman ses senere at indskærpe Anvendelsen af dette Middel. [4]) Ibn-Adhari 277, Nowairi 281. [5]) Ibn-Adhari 277. [6]) Nowairi 277, Ibn-Adhari 281.

sendte han dem Hovedet af Anføreren og to Hundrede Hoveder af Madjus' bedste Høvdinger[1])."

Til Beretningen om dette Tog knytter sig følgende Fortælling hos Becri om Landing af nogle normanniske Skibe ved det Sted paa Vestkysten af Afrika, hvor Arzilla blev bygget.

„Byen Arzilla er nylig bygget og skylder sin Grundlæggelse den Begivenhed, som vi nu skulle fortælle. Madjus landede to Gange paa den Red, der nu tjener den til Havn. Den første Gang paastode de at have nedlagt paa dette Sted rige Skatte, og de sagde til Berberne, som havde forenet sig for at bekæmpe dem: „Vi ere ikke komne for at paaføre Eder Krig; men dette Sted gjemmer Rigdomme, som tilhøre os. Hvis I ville slaa Eder til Ro i Afstand og sætte os i Stand til at fremdrage dem, forpligte vi os til at dele med Eder." Berberne modtog dette Forslag og holdt sig i Afstand. Madjus gav sig til at gjennemgrave et Stykke Jord og udtage en Mængde raadden Hirse. Berberne, som saa Kornets gule Farve, bildte sig ind, at det var Guld, og løb til for at tage det; Madjus flygtede forskrækkede til deres Skibe. Da Berberne havde set, at alt deres Bytte kun bestod i Hirse, angrede de, hvad de havde gjort, og indbød Madjus til at udskibe sig paa ny for at tage deres Rigdomme; men disse afslog det. „I have én Gang krænket Eders Løfter," sagde de til Afrikanerne, „I have ikke mere Ret til vor Tillid." De droge strax bort til Spanien og udskibede sig ved Sevilla Aar 229 under Imam Abderhaman Ibn Hacams Regering[2])." Normannerne synes altsaa at have opdaget en Silo eller et Korngjemme i Sandet, eller de havde selv nedlagt dette Forraad her.

„Hedningernes andet Indfald fandt Sted, da de

---

[1]) 'Adhari 282. [2]) Becri 288.

efter at have forladt Spaniens Kyster af Vinden dreves til denne Havn. Flere af deres Skibe løb paa Grund ved Redens vestre Indgang, og deraf har dette Sted faaet og bevarer endnu sit Navn af Madjus' Port. Man byggede da en Ribat (et Kastel eller en befæstet Kaserne) paa det Sted, hvor Byen Marzilla nu ligger, og man gjorde Tjeneste dertil fra hele Omegnen[1])." —

Der var saaledes ydet god Modstand mod Vikingerne, og da det ingen søvnig frankisk Regering var, med hvilken Vikingerne havde havt at gjøre, men et energisk Krigerfolk, blev der truffet vigtige Forholdsregler for at sikre Landet mod nye Indfald. Abderhaman lod Murene om Sevilla opbygge; han anlagde et Arsenal i denne By, befalede, at Skibe skulde tømres, og han indrullerede Søfolk fra Andalusiens Kyster til Flaaden, som han gav høj Lønning og forsynede med Krigsmaskiner og Naphta[2]). Han sørgede for hurtige Forbindelser ved ridende Bud mellem de enkelte Landsdele, saa at man i Tide kunde have Underretning om Hedningernes Komme[3]). —

Det andet store Tog til Spanien fandt Sted i Aarene 859—861, og som bekjendt nævnes Hasting og Lodbrogsønnerne som Togets Anførere.

---

[1]) Becri 293; Dozy henfører besynderligt nok denne Landing til Aaret 859, men jeg kan ikke indse nogen Grund hertil; thi Becri fortæller den umiddelbart efter Beretningen om den første Landing, som ender med, at Vikingerne gaa til Spanien, medens den anden begynder med, at de komme fra Spanien. Noget andet er, om man vilde forlade denne Forfatters Angivelse og antage disse Hedningers Skibe strandede her paa det store Skibbrud i 861, se det Følgende, men dette nævner Dozy ikke. Om flere Steder i Spanien og Afrika, som kaldes „Hedningernes Havn", se Al-Makkari, History of the Mohammedan Dynasties in Spain, by Gayangos I. 80. 382.

[2]) Ibn-al-Cutia 282, 287; Al-Makkari II. 116.

[3]) Schäfer, Geschichte von Spanien II. 13.

„Under Ordoño I's Regering viste Normannerne sig for anden Gang paa Galiciens Kyster, men de bleve nedhuggede af Grev Pietro“ [1]), Provinsens Statholder, som med sin Hær bibragte dem et Nederlag, stak flere af deres Skibe i Brand og tvang dem til at gaa om Bord igjen [2]). De vovede sig derefter ned til „Hispanien“, som den muselmanske Del af den pyrenæiske Halvø saa ofte hed. I 62 Skibe ankom Hedningerne — „gid Gud forbande dem!“ — til de vestlige Kyster, som de imidlertid fandt vel bevogtede, thi muselmanske Skibe krydsede fra den franske Grænse lige til Galicien i det yderste Vest.

„To af Hedningernes Skibe løb frem for de andre, men, forfulgte af de Skibe, som forsvarede Kysten, bleve de fangne i en Havn af Provinsen Beia. Man fandt i dem Guld, Sølv, Fanger og Krigsfornødenheder. De andre af Madjus' Skibe droge frem langs Kysten og naaede Mundingen af Sevillas Flod [Guadalquivir] [3]).“ Emiren Mohammed gav strax Ordre til, at Hæren og Flaaden skulde rykke frem, og nu bekæmpede man dem ved Flodmundingen og brændte flere af deres Skibe [4]). Madjus gik derefter til Algeziras, som de bemægtigede sig og hvor de brændte den store Moskee [5]).

Hedningerne sejlede derpaa gjennem Gibraltarstrædet og gjorde et Indfald paa Nekur ved Afrikas Kyst, det nuværende Mezemma i Marokko. Det kom til haarde Kampe med Mauritanierne, og den første Dag var Kampen vel uafgjort, men en af Lodbrogsønnerne var saa heldig at afhugge den afrikanske Konges Haand. Da Kongen derpaa om Natten flygtede, tog

[1]) Chron. Albeldense, Esp. Sagr. XIII. 453. [2]) Vasæus, hisp. ill. I. 591. [3]) Ibn-Adhari 291. [4]) Ibn-al-Cutia 287, Ibn-Adhari 291. Om Saranbaki, som fanges og løskjøbes af en Jøde, se Ibn-Hayan, Dozy 299. [5]) Ibn-Adhari 292, Ibn-Khaldun 297.

hans Hær ogsaa Flugten, saa at Landet laa aabent for Vikingerne, der hærgede det i otte Dage, toge rigt Bytte og mange kostbare Fanger, saaledes to Prinsesser, Døtre af Wakif Ibn-Motacim Ibn-Salih, som Imamen Mohammed løskjøbte. Desuden toge de en Del Blaamænd med som Fanger; nogle af dem kom til Irland og levede dér lang Tid[1]).

Normannerne droge derefter til Provinsen Todmir (Murcia), udskibede sig og gik frem lige til Fæstningen Orihuela, som de bemægtigede sig, efter at Provinsens Tropper havde taget Flugten[2]). Derefter gjorde de frygtelige Ødelæggelser paa de baleariske Øer, Majorka, Formentera og Minorka[3]). Langs den spanske Kyst naaede de frem til den franske Grænse. Om de have plyndret Narbonne, maa paa Grund af Kildens Beskaffenhed anses for tvivlsomt[4]), imidlertid er det sikkert, at de hjemsøgte Roussillon og bl. A. plyndrede et Kloster ved Floden Tech (ved den nuværende Spaniensgrænse). Saa pludseligt vare Normannerne til Stede foran Klostret, at Munkene ikke havde Nys om deres Komme, og Vikingerne forbleve dér tre Dage og stak Klostret i Brand ved deres Afmarsch[5]). Endelig naaede de Rhonemundingen, hvor de paa Øen Camargue sloge sig til Ro

[1]) Becri 293. O'Donovan, Three Fragments S. 159–163; en Oversættelse heraf findes i Normannerne I. 91—93, hvor jeg tillige har paavist, at denne irske Kilde angaar dette Tog. Sebast. Salam., Petrus de Marca, Marca Hisp. S. 327—28 (multitudinem chaldæorum interfecerunt). Roder. Tolet. de reb. Hisp. l. 4. c. 13 S. 207. [2]) Ibn-Adhari 292; Nowairi 296. [3]) Sebast. Salam. Roder. Tolet l. c. [4]) Se foran S. 246 Anm. 1. [5]) Mabillon, Ann. Bened. III. 673. Bouquet VII. 562: Illo vivente data est nobis, crassante diabolo, multitudo persequentium Normannorum qui et triduum ibi manentes et idem cænobium destruentes et super nos irruentes, nihil nobis percipientibus, occiderunt aliquos de nobis. Marca, Marca Hispanica l. 3 c. 28.

for Vinteren [1]). Ibn-Adhari tilføjer, at de bemægtigede sig en By, hvor de indrettede sig og som endnu den Dag i Dag bærer deres Navn [2]).

Derfra droge de saa paa Plyndring op ad Rhone gjennem Provences smukke Landskaber lige til Valence [3]); de toge meget Bytte og gjorde mange Fanger [4]), men en enkelt Gang maa de Kristne dog have havt Held, thi Abbed Lupus lykønsker i et Brev, som endnu er bevaret, Gerhard af Roussillon, Greve af Provence, til den Sejr, han har vundet over disse ødelæggende Fjender [5]).

Endelig droge Vikingerne over Middelhavet til Spezziabugten, indtog og ødelagde Pisa og andre nærliggende Byer, deriblandt Luna.

En af de mest besungne Bedrifter i Normannernes Historie er Indtagelsen af Luna. Hasting, som i Forening med Lodbrogsønnerne anførte Toget, anstillede sig som død og lod sig begrave inde i Byen, men netop som Jordefærden stod paa, sprang han op, kaldte sine Folk til Vaaben og erobrede Staden. I „Indledning i Normannertiden" S. 26 har jeg paavist, hvad der har foranlediget, at dette Sagn, der findes saa mange Steder, hvor Normannerne have sat deres

---

[1]) Prudentius 859: Piratæ Danorum longo maris circuitu, inter Hispanias videlicet et Africam navigantes, Rhodanum ingrediuntur, depopulatisque quibusdam civitatibus ac monasteriis, in insula, quæ Camaria dicitur, sedes ponunt. [2]) S. 292. [3]) Chron. Nemaucense 858. Pertz III. 219: N. Nemausum et Arelatem depredaverunt. Prud. 860: usque ad Valentiam civitatem vastando perveniunt; unde direptis, quæ circa erant, omnibus revertentes ad insulam, in qua sedes posuerant, redeunt. Translatio S. Filiberti l. II: Hispanias insuper adeunt, Rhodanum intrant fluvium, Italiam populantur. Dozy har underligt nok forstaaet Valentia som Valencia i Spanien. Jfr. Storm, Kritiske Bidrag S. 66. [4]) Ibn-Adhari 292. [5]) Epist. 122. Bouquet VII. 516: illi laudes, illi gratiæ, illi exquisita præconia quo auctore hostes molestissimos partim peremistis, partim fugastis.

Fod, snart knytter sig til en, snart til en anden By eller Person, og at der er Meget, der taler for, at dette Krigspuds har sit rette Hjem ved Luna. Noget positivt Bevis herfor er det naturligvis ikke muligt at opstille.

Derimod anser jeg det for kritisk urigtigt at nægte, at Luna overhovedet blev erobret paa dette Tog. Paa dette Standpunkt har Professor Storm stillet sig i sine „Kritiske Bidrag til Vikingetidens Historie“, i det han endog tilføjer Følgende: „Imidlertid lader Sagnet sig frelse paa en Maade, hvorved ialfald dets hovedsagelige Indhold kommer mere til sin Ret. Netop ved Midten af 9de Aarh. blev Rom gjentagne Gange truet med Anfald af hedenske Sørøvere, og disse har virkelig plyndret Luna; men disse Sørøvere var — Saracener“ (S. 74). Saracenerne gik nemlig i 846 paa Plyndring til Rom og 849 indtog de Luna. I Anledning af dette Forsøg paa at frelse Sagnet forekommer det mig rigtignok, at man fristes til at udbryde, at der er visse Lægemidler, der ere værre end Sygdommen, og at kan Sagnet ikke reddes paa anden Vis, saa maa det hellere forkastes. Beretningen om Lunas Indtagelse findes nemlig hos Dudo, der øste af Traditionen i Normandiet og hos en stor Mængde andre normanniske Forfattere, og det gaar ud paa, at Normannerne paa deres store Middelhavstog, der vitterligt fandt Sted 859—61, ved en bestemt List erobrede Luna. Denne Tradition om at Luna paa et bestemt Togt, til en bestemt Tid, paa en bestemt Maade er bleven erobret af en bestemt Anfører, vil Storm nu redde ved at paavise, at Luna ganske rigtigt erobredes, men paa en anden Tid, af en anden Nation, under en anden Anfører og paa andre Maader. Dette er dog aabenbart en af de uheldigste Maader, man kan bringe Hjælp paa. Hvorledes skulde man dernæst tænke sig, at den saracensk-italienske Bedrift (af Aar 849) var bleven knyttet til Normannerne? Araberne have jo ingen Beretning derom, og Italienerne end mindre; der mangler en hvilken som helst Oplysning om, at der hos disse Folk har bestaaet en Tradition, som kunde have begivet sig paa Vandring for endelig at havne oppe i Normandiet. Fortællingen

om Luna er med andre Ord en indfødt normannisk Fortælling, og man kan kun ved en Paastand faa frem, at Normannerne skulde have taget den andetsteds fra.

Fremdeles forekommer det mig, at naar Traditionen netop nævner Luna som erobret paa Middelhavstoget, saa tør man ikke benægte det, i det nemlig Prudentius anfører „Pisa og andre Byer“ som plyndrede (Pisas civitatem aliasque capiunt). Man kan ikke vel tænke sig en anden By, der snarere kunde blive indbefattet under „andre Byer“ end Luna, der ligger paa de samme Strande 5, 6 Mil fra Pisa. Prof. Storm bemærker: „man indser ikke nogen Grund til, at Prudentius i 849 skulde finde Luna betydelig nok til at nævnes [nemlig da Saracenerne indtog den], men i 860 springe den over.“ Men kan man paa nogen Maade sige, at en Forfatter springer en By over, fordi han indbefatter den under „og andre“, og hvad vilde vel Resultatet blive, om man deraf, at de frankiske Kilder ikke omtalte en Begivenhed, vilde udlede, at den ikke havde fundet Sted? For at berettige til en saadan Slutningsmaade maatte disse Kilder jo have en langt anderledes afrundet og gjennemført Karakter (man sammenligne, af hvilke spredte og tilfældige Kilder ovenstaaende Beretning om det hele Middelhavstog har maattet skildres). Her behøver jo blot som et Exempel at anføres, at den frankiske Annalist, hvorom Talen her især drejer sig, Bispen af Troyes, Spanieren Prudentius, ikke har et eneste Ord om, at Vikingerne plyndrede i Spanien 859—60. Endelig var der jo al mulig Grund for ham til at nævne Luna 849, da det var lige fra denne By i Syd og Kysten derfra Nord paa til Provence, at Araberne da hærgede (Sarraceni Lunam Italiæ civitatem adprædantes nullo obsistente maritima omnia usque ad Provinciam devastant). Disse Storms Indvendinger synes derfor fremgaaede af en historisk Tvivlelyst, som ikke stemmer med Videnskabens Tarv.

Endelig vil jeg ikke undlade at gjøre opmærksom paa, hvor vel underrettet i mange Henseender den her behandlede Tradition er. Luna var en By af etruskisk Oprindelse i Val di Magra ved Spezziabugten; der var gode Marmorbrud i

dens Nærhed, og Byen havde spillet en vis Rolle i den ældste Middelalder; den forfaldt senere og var under Karolingerne i stærk Tilbagegang og forlodes tilsidst aldeles i det 15de Aarh. (Repetti, Dizionario geografico fisico storico della Toscana. s. v. Luni). Det forekommer mig dog ganske mærkeligt, at hin normanniske Tradition har faaet fat netop paa denne mindre betydelige By, at den véd Besked om, at Porto Venere var en nærliggende Havnestad. Traditionen siger os dernæst, at der i Byen var en Bisp, hvilket er ganske rigtigt, Luna var et Bispesæde (se Repetti l. c.), og naar den lader Vikingerne komme ved Juletid, saa er dette baade muligt, da de opholdt sig vistnok to Vintre i Middelhavet, og dernæst maa man efter Prudentius formode, at Plyndringerne i Italien forefaldt ved Aarets Slutning. Er altsaa Beretningen falsk, saa maa man dog indrømme, at den har iført sig en skuffende Lokalfarve.

Nu sejlede Normannerne tilbage[1]), men da led de, som hidtil havde været begunstigede af godt Held, ved en frygtelig Orkan i det gaditanske Stræde et Tab paa mere end 40 Skibe[2]).

Paa Sidonakysten gjorde de et nyt Angreb, men Emir Mohammed sendte en Flaade mod dem, og da tabte de endnu to af deres Skibe, der vare ladede med store Rigdomme, og to andre bleve stukne i Brand af Araberne. Normannerne bleve rasende over hvad de havde mistet og kæmpede med Heftighed, saa at et stort Antal Muselmænd faldt for deres Haand[3]). Derpaa fortsatte de deres Vej Nord paa.

---

[1]) Nogle (dog ikke gode) Kilder lade dem drage videre til Grækenland, se Normannerne I. 127.

[2]) Three Fragments 163 siger, at det var i det gaditanske Stræde og at Mange druknede. Ligesaa Ibn-Adhari 292, at det var paa Tilbagefarten fra Middelhavet inden Kampen ved Sidona. Dudo omtaler ikke Skibbruddet, derimod Vilhelm af Jumiéges I c. 11, Benoit v. 1863 ff. Normannerne I. 96.

[3]) Ibn-Adhari 292, Nowairi 297.

Endnu inden de rent forlode den pyrenæiske Halvø, gjorde de Indfald i Navarra[1]). „Madjus trængte frem lige til Pampelona og tog denne Bys Herre, Frankeren Garcia, til Fange. Han maatte kjøbe sig løs for 90,000 Denarier“[2]). Denne Mand var Garcia, Inigos Søn, som paa den Tid regerede i Navarra og ogsaa omtales i andre Kilder[3]).

I Aaret 862 vare de Vikinger, som havde været i Spanien, tilbage i Bretagne. — I dette Aarhundrede kom Normannerne ikke oftere til Spanien og Middelhavet. Imidlertid havde de indjaget disse Lande Frygt, og man maatte sikre sig mod nye Indfald.

Alphonse III den Store af Asturien og Leon (866—910) lod bygge et Kastel ved Oviedo for at skjærme Byen, og paa Fæstningen lod han skrive: „Aldefonso med sin Hustru og fem Børn lod bygge denne Fæstning til en Beskyttelse og et Værn for den hellige Kirkes Skat og Hus. Da Hedningernes Flaade plejer at komme hid med deres Skibshær, drog han Omsorg for, at Intet skulde gaa til Grunde, og han overdrog dette sit Værk til evig Tid til Kirken“[4]).

[1]) Af Dozys Udtryk S. 298 skulde man næsten formode, at han antog, at Vikingerne fra Middelhavet vare trængte op ad Ebro til Pampelona; men det er jo langt naturligere at tænke dem kommende fra Nordkysten de faa Mil ned til Pampelona, og Nowairi siger desuden, at denne Kamp fandt Sted efter Sidonaslaget. [2]) Nowairi 297. [3]) Jfr. Dozy 298—99. [4]) Esp. sagr. XXXVII. 216: dum navalis gentilitas piratico solent exercitu properare.

Tolvte Kapitel.

Vikinger i Skotland.

Skotland beboedes i den ældre Middelalder af flere med hinanden beslægtede keltiske Folkegrupper, der havde dannet forskjellige Kongeriger. Nord for den Indskæring i Landet, som Fjordene Forth og Clyde foraarsage, fandtes der tvende Kongeriger. De dalriadiske Skoter boede i den Del af Skotland, der Nord for Irland strækker sig ned mod denne Ø, og vare adskilte fra Pikternes Rige i Øst og Nord ved Bjærgkjæden Drumalban eller Britannias Rygrad, som den kaldtes. Pikternes Land var atter delt fra gammel Tid i et nordligt og et sydligt Rige. Syd for Forth og Clyde laa tvende andre Kongeriger, Britternes i Vest og Anglernes i Bernicia i Øst. Det Førstes Sydgrænse gik fra Floden Dervent i Cumberland i sydlig Retning ind til Landets Midte, saaledes at det i England indbefattede det meste af Cumberland og noget af Westmoreland og i Skotland strakte sig op til Clyde. Hovedstaden var den paa højre Bred af Clyde paa en Klippe byggede, stærkt befæstede By Alcluith, som den hed hos Britterne, og hos Gælerne Dunbreatan (Britternes Fort), nu Dumbarton. Endelig fandtes paa den sydlige Del af den store Halvø, som Nord for Man strækker sig over til Irland, Landskabet Galloway.

Saadanne vare — saa vidt det kan ses af de sparsomme Kilder — Skotlands politiske Forhold i den ældre Middelalder og særlig ved Vikingetidens Begyndelse. Da skulde Sammensmeltningen af disse forskjellige Folk finde Sted; det vil ses af det Følgende, at Nordboerne have givet et væsentligt Stød dertil. — Forinden vi skride til Fortællingen om Kampene paa Skotlands Fastland, maa det dog undersøges, naar de skotske Øer begyndte at hjemsøges af Nordboerne.

Blandt de Kilder[1], som vi her maa holde os til, er den irske Munk Dicuil, og af hans Skrift „de mensura orbis" fremgaar bestemt dette, at noget forinden Aaret 825 Færøerne vare opgivne som Station for irlandske Munke, men at irske Farter til Øerne i Nordhavet i øvrigt havde fundet Sted lige til Slutningen af det 8de Aarhundrede. Dicuil skrev nemlig sin Bog i Aaret 825, og han siger i denne, at for 30 Aar siden Præster fortalte ham, at de havde opholdt sig paa en Ø Thule, hvorved sikkert maa forstaas Island[2]). Om Færøerne har en Mand, med hvem Dicuil har talt, sagt, at han sejlede derhen i to Sommerdage; i øvrigt havde Eremitter været bosatte dér i snart Hundrede Aar, men nu havde de forladt disse Øer paa Grund af de normanniske Sørøvere[3]). Altsaa havde omtrent til den

[1]) Kilderne til Skotlands Historie ere dels og især de irske Annaler (se foran S. 105—6), dels nogle faa skotske Krøniker, som findes samlede hos Skene, Chronicles of the Picts and Scots. Den bedste Fremstilling af Skotlands Historie i det 9de Aarh. findes i Skene's Celtic Scotland; jfr. i øvrigt min Afhandling om keltisk Historieskrivning i Historisk Aarbog (ved Prof. Thrige) for 1879, især S. 30—32.

[2]) Dicuil c. 7 § 6 (ed. Letronne; ed. Parthey S. 42): Trigesimus nunc est annus, a quo nuntiaverunt mihi clerici, qui a kalendis Februarii usque kalendas Augusti in illa insula manserunt etc. Jfr. Munch, Norske Folks Historie I. 418.

[3]) l. 7 § 3 (Parthey S. 44): sunt aliæ insulæ multæ . . . Aliquis probus religiosus mihi retulit quod in duobus æstivis diebus .

Tid, Dicuil skrev sin Bog, de nordlige Øer været besøgte af Irerne [1]).

Dette stemmer ogsaa med den Opfattelse af Vikingetogenes Retning og Omraade i deres Begyndelse, som jeg foran har fremsat, ikke derimod med at Nordmændene alt i 8de Aarhundredes Slutning eller før Vikingetogenes Begyndelse skulde have benyttet de skotske Øer som „fast Station“, saaledes som Prof. Storm vil hævde [2]). Som Bevis for at Vikingerne alt tidligt hærgede de skotske Øer, anfører Storm (S. 10) Ulsterannalerne for Aar 793: vastatio omnium insolarum Britanniæ a gentibus, i det han fortolker disse Ord saaledes, at derved „fornemmelig tænkes paa de skotske Øer“. Jeg anser denne Tydning for meget tvivlsom. Alt kommer naturligvis an paa, hvad Ulsterannalerne forstaa ved Britannia. Nu er uheldigvis Britannia en Benævnelse, der forekommer sjældent i disse Annaler. Folkenavnet Britter findes oftere og betyder Britterne fra Strathclyde, men disses Land kaldes aldrig Britannia. Derimod viser dette Navn snarere hen til England; saaledes hedder det i disse Aarbøger, at

---

et una intercedente nocte navigans in duorum navicula transtrorum in unam illarum introivit. illæ insulæ sunt aliæ parvulæ. fere cunctæ simul angustis distantes fretis, in quibus in centum ferme annis eremitæ ex nostra Scottia navigantes habitaverunt . . nunc causa latronum Nortmannorum vocuæ anachoretis plenæ innumerabilibus ovibus ac diversis generibus multis nimis marinarum avium.

[1]) Af de anførte Grunde er det rettest at lade 815—820 være det Tidspunkt, da de irske Munke forlode Færøerne. Modsætningen mellem „in centum annis“ og „nunc“ synes ogsaa præcisere Tidspunktet nærmest ved Affattelsestiden. Prof. Storm sætter Tiden til c. 800.

[2]) Storm siger nemlig i Kritiske Bidrag S. 9 i sin Fremstiling af de allerførste Vikingetog: „naar de her havde taget fast Station, kunde de følge Kysten sydover enten langs Skotlands Østkyst osv.“, se ogsaa det foran S. 21 trykte.

Theodorus, Britannias Bisp, dør 690, men han var Ærkebisp af Canterbury, og 648 siges Furseus død „in Britannia“, men han virkede i England (hvor imod han ikke døde dér, men i Frankrig)[1]. Annalforfatteren har altsaa ikke valgt et Udtryk, som betegner særligt de skotske Øer, men han benytter en Betegnelse, som snarest bringer Læserens Tanke hen paa England, og Udgiveren af denne Kilde har derfor heller ikke tænkt paa Andet end at sætte hin Notits i Forbindelse med Overfaldene paa England i disse Aar (Lindisfarne, Wearmouth, Dorsetshire)[2].

Uagtet nu Prof. Storm, som alt sagt, har for at forklare de allerførste Vikingetog og for at paavise deres Retning fremstillet Orknøerne som „en fast Station“, hvorfra de første Hærgefarter udgik, fremsætter han dog i det samme Skrift den Sætning, „at Orknøerne omkring 844 vare ubeboede, i det Indbyggerne vare flygtede eller bortførte som Trælle, medens Nordmændene endnu ikke havde nedsat sig her“[3]. Disse to Theses synes bestemt at modsige hinanden, og ligesom den førstes Urigtighed alt er paavist, saaledes har den anden næppe nogen Grund at støtte sig til. Storm anfører til Bevis Vita St. Findani, men Læseren vil ved at efterse dette Vita forgjæves søge om disse Oplysninger. Det Skib, hvorpaa Findan befinder sig, lander ganske vist

---

[1]) Optegnelserne ved 663: „terre motus in Britannia“ og ved 872 om Ivar „rex Nordmannorum tocius Hibernie et Britannie“ ere utydelige.

[2]) Jfr. Dicuil l. VII. § 2: juxta insulam Britanniam multæ [insulæ] aliæ parvæ, aliæque mediæ, sunt aliæ in australi mari et aliæ in occidentali, sed magis in parte circii et septentrionis illius abundant.

[3]) Storm, Kritiske Bidrag til Vikingetidens Historie S. 171. — I dette Skrift har Forfatteren sat St. Findans Levetid rigtigt til det 9de Aarhundredes Midte; om Storms tidligere Antagelse se foran S. 20.

paa en øde Ø (af Orknøerne), men deraf at ville slutte, at Orknøerne i Almindelighed vare ubygte, vilde være ganske urigtigt, og denne Kilde tør man desuden kun paaberaabe sig med stor Forsigtighed (se foran S. 21).

Om de Norskes Bebyggelse af Færøerne staar der i Færeyíngasagas første Linier: „Grim Kamban hed en Mand; han byggede først Færøerne i Harald Haarfagers Dage. Der var den Gang Mange, som flygtede for Kongens Herskesyge, og Nogle nedsatte sig paa Færøerne." Da imidlertid Grim Kambans Levetid i Følge hans Søns Alder synes at maatte falde længere tilbage mod Begyndelsen af Aarhundredet, og da andre Haandskrifter læse saaledes: „Grim byggede Færøerne, og i Haralds Dage var der Mange, som flygtede, og Nogle slog sig ned paa Færøerne", saa er det rimeligt nok, at disse Øer byggedes før det 9de Aarhundredes Midte [1]).

Af disse forskjellige Oplysninger vil det formentlig fremgaa, at de skotske Øer ere blevne hjemsøgte af Vikinger fra Begyndelsen af det 9de Aarh., og at navnlig norske Vikinger have benyttet dem som Mellemstation paa deres Farter fra Norge til Irland [2]). Mod Aarhundredets Midte vare de ingenlunde ubebyggede, men Vikingerne havde gjort dem til Sæde for Vikingereder [3]).

Det første Indfald paa Skotlands Kyst, hvorom der er bevaret os Efterretning, fandt Sted i Aaret 839. En Flaade paa 65 Skibe var i Følge „Krøniken om de Fremmedes Kampe med Irerne" landet i Dublin og

---

[1]) Se Rafns Fortale til Færeyíngasaga S. XXXI.

[2]) Hermed stemmer ogsaa Orkneyíngasaga, init.: svá er sagt at á dögum Haraldz hin Hárfagra bygduz Orcnæyiar, enn ádr var þar víkinga-bóli. Aabenbart forstaas her ved „byggedes" en ordnet og fredelig Kolonisation i Modsætning til de ustadige Vikingekolonier.

[3]) Jfr. ogsaa Three Fragments 159: Raghnall came with his three sons to the Orkney Islands (c. 855). Se det Følgende.

havde plyndret vidt og bredt paa Erin, da den gik til Dalriaderne og gav sig til at kæmpe med dem; disses Konge Eoganan faldt i Slaget og med ham mange Andre [1]). Ulsterannalerne berette ogsaa om en Kamp mellem Hedninger og Fortrens Mænd, hvor utallige Skotter faldt. Dette store Nederlag kom en skotsk Konge Kenneth vel tilpas, og han drog med en Hær ind i Dalriadernes Rige, slog dem og erobrede Landet. Huntingdonchroniclen udtrykker sig som om Kenneth allerede ved denne Sejr blev Albas Konge, men endnu kan han dog ikke være blevet Herre over Pikterne, og samme Krønike tilføjer da ogsaa, at Kenneth fem Aar efter kæmpede med Pikterne „syv Gange paa én Dag“ [2]). Saaledes bliver vist Aaret 844 det Tidspunkt, da Kenneth underlagde sig hele Skotland; den piktiske Krønike lader da ogsaa Kenneths Regering begynde i dette Aar [3]).

Over hvilket Land denne Konge Kenneth herskede, før han blev hele Albas Konge, derom kan der være megen Tvivl; maaske kan man slutte sig til Skenes Antagelse, at han stammede fra Galloway. — Den piktiske Krønike fortæller endvidere, at denne Konge i

---

[1]) Gaedhil 13, 226; A. Ulton. 838; Skene, Celtic Scotland I. 307—8.

[2]) Chron. of Huntingdon, Chron. of the Picts and Scots S. 209: Kynadius . . 7mo regni sui anno [ɔ: 839] . . cum pirate Danorum, occupatis litoribus, Pictos sua defendentes strage maxima pertrivissent, in reliquos Pictorum terminos transiens, arma vertit et multis occisis fugere compulit sicque Monarchiam tocius Albanie [conquisivit] . . . Qui anno 12o regni sui septies in una die cum Pictis congreditur . . regnum sibi confirmat.

[3]) Jfr. Pictish Cronicle, Chron. of the Picts S. 8: Pictavia . . a Pictis nominata; quos, ut diximus, Cinadius delevit . . . Biennio antequam veniret Pictaviam, Dalriete regnum suscepit. Skene 309—10. Der forekommer mig dog ikke Anledning til at formode et Forbund mellem Kenneth og Vikingerne.

Aaret 851 førte St. Columbas Relikvier til en Kirke, han havde bygget, hvorved altsaa den af Konstantin begyndte Virksomhed for disses Frelse (se foran S. 13) blev fuldendt, hvad enten der nu rejstes en ny Kirke eller den af Konstantin begyndte fuldførtes [1]).

Den piktiske Krønike fortæller end videre, at under samme Konges senere Regering († 860) de Danske [2]) have ødelagt Pikternes Land saa langt som til Cluny (i Stormont i Murray) og Dunkeld (i Perth ved Tay). Af disse Angivelser synes bestemt fremgaa, at Vikinger fra Firth of Forth og Østkysten ere trængte Vest paa ind i Landet. — Muligvis angaar en anden i øvrigt meget utydelig Kilde ogsaa dette Togt. I Legenden om St. Adrian læses, hvorledes denne Ungarer med 6006 Ledsagere i sit Følge kom dragende til den midterste Part af Skotland, som Pikterne da indehavde. De sloge sig ned paa Øen May i Firth of Forth; men her kom de Danske og dræbte dem, saa at blandt mange Andre Adrian, Glodian, Gaius, Monanus og Stobrand lede Martyrdøden. Denne Legende trænger aabenbart til Berigtigelse i mange Punkter. At Ungarerne skulde være dragne til Skotland og navnlig i stort Tal, synes ikke muligt, og der er snarere Grund til at anse disse Munke for Irere, der flygtede fra Irland for de Danske, medtagende irske Helgene [3]). Tidspunktet for Vikingeanfaldet er meget vanskeligt at bestemme [4]), men Kilderne

[1]) Pictish Chronicle S. 8; Skene I. 310, II. 307.

[2]) Chronicles of the Picts and Scots S. 8: Danari vastaverunt Pictaviam ad Cluanan et Duncalden.

[3]) Se Skene, Celtic Scotland I. 320, II. 311 ff.

[4]) I Følge Skene II. 313 skal Kronologien her være fuldkommen klar. Disse Ungarer kom til Skotland, efter at Kenneth havde ødelagt Pikternes Rige, og de fik Martyrdøden under Konstantin. Begge Dele synes mig imidlertid lige usikre; det Første staar ikke i Legenden (Chronicles of the Picts and Scots S. 424), der har: „hii viri cum presule Adriano dilati regno Pictorum plurima signa fecere populo“, men Skene

synes enige om, at Overfaldet skyldes de Danske, der plyndrede i England [1]). —

I Dublin havde, som vi foran have set, Olaf oprettet et mægtigt Rige, og han raadede over store Flaader og mange Tropper. Intet laa ham nærmere end at udvide sin Magt til Skotland. Derfor drager han med Broderen Auisle i Aaret 866, netop paa samme Tid som Lodbrogsønnerne hjemsøgte Northumberland, til Skotland og plyndrede med Nordboerne fra Irland og Alba Pikternes Land fra den 1ste Jan. til den 17de Marts; da han derpaa trak sig tilbage med sine Skarer, blev han slaaet af Kong Konstantin [2]). Imidlertid førte han mange Gisler

oversætter, som om der stod: deleto regno. Hvad det sidste Punkt angaar, da findes Intet derom i Legenden, og i det engelske Vers staar baade, at de ankom og at de lede Martyrdøden under Konstantin 863—876. — Jfr. Acta Sanct. Bollandi, 1ste og 4de Marts.

[1]) Chron. of the Picts and Scots 425: seuiente temulenta Dannorum rabie, qui totam fere Brittaniam, que nunc Anglia dicitur, deuastaverant, usque insulam prefatam deuenerunt. Celtic Scotland II. 313:

Hwb, Haldane and Hyngare
Off Denmark this tym cummyn ware
In Scotland wyth gret multitude.

Her kan ogsaa huskes Mathæus af Westminster ved 870 om Hinguar og Hubba, som lande i Scotia, og hvorledes Nonnerne i Collingham skære Overlæbe og Bryster af sig for at forfærde Hedningerne.

[2]) Pict. Chron. S. 8: ac post duos annos vastavit Amlaib cum gentibus suis Pictaviam et habitavit eam a kalendis Januarii usque ad festum S. Patricii. Tertio iterum anno Amlaib trahens centum, a Constantino occisus est. A. Ult. 865: Amlaf et Auisle iverunt Pictaviam cum Alienigenis Hiberniæ et Albaniæ et vastaverunt Pictos omnes et abstulerunt obsides eorum. Da de irske Annaler omtale Olaf efter denne Tid lige til 870, kan han ikke være bleven dræbt da, men jeg formoder, at Pictish Chronicle her bruger occisus i en videre Betydning som: slaaet eller overvundet, hvorpaa der findes Exempler andetsteds i Chroniclen: occisi sunt Scoti . . occisi sunt Nortmanni . . classi Somarlidiorum occisi sunt. A. Lindisfarn. 868: populus pene totus occisus est.

med sig hjem som Pant paa, at Tribut vilde blive udredet, og en saadan blev ham betalt længe efter [1]).

Fire Aar efter (870) droge Olaf og Ivar til Skotland. De belejrede Dumbarton i fire Maaneder og vidste at udhungre Forsvarerne, ja de havde tilmed paa en snild Maade afledet det Kildevæld, hvorfra Indbyggerne fik Vand. Den sidste Kamp med dem var saaledes let, og Stormen paa Byen bragte dem stort Bytte af Fanger og Rigdomme [2]), som de Aaret efter (871) i to Hundrede Skibe førte hjem til Dublin [3]). Blandt Fangerne vare baade Britter, Sakser og Skotter [4]), saaledes at det bestemt synes, at Togtet ogsaa har gjældt Pikter i Galloway og Angler i Bernicia [5]).

Skotlands Indbyggere havde imidlertid nu ogsaa faaet farlige Naboer Syd for sig, i det Halfdan havde grundlagt det dansk-northumberske Vælde. Han kæmpede ofte mod Pikter og Britter ved Strathclyde [6]), og særligt vandt han et stort Slag over Pikterne 875 [7]).

Paa den Tid blev der ogsaa grundlagt et nordisk Herredømme i Skotlands nordligste Del, rimeligvis som en Frugt af Olafs udholdende Kampe. Olafs Søn Thorstein krigede i Følge Landnámabók (II. c. 15) i Forening

---

[1]) Fragments of Annals S. 159. Skene I. 324 angiver, at en Datter af Kenneth, Mac Alpin, var Olafs Hustru, men jeg har foran S. 121 paavist, at Olaf var gift med Aedhs Datter, og at „ingin Cinaot“, som findes i Fragmentet S. 173 (se foran S. 139), vist beror paa en Fejllæsning. — I alt Fald viser Intet hen til Skotten Cinaedh.

[2]) A. Ult. 869; Three Fragm. 193; A. Cambriæ 870; Brut y Tywysogion 870; Prophecy of St. Berchan, Chron. of the Picts 85: the hazard thro' which three battles are gained Against the gentiles of pure colour.

[3]) A. Ult. 870.

[4]) Fr. 195; A. Ulton. 870.

[5]) Skene I. 324.

[6]) A.-S. Chron. 875; Simeon Dunelm.

[7]) A. Ulton. 874, se foran S. 86 Anm. 3.

med Sigurd fra Orknøerne med Befolkningen i Skotland, vandt sig „Caithness og Sutherland, Ross og Murray og mere end det Halve af Skotland", som han blev Konge over, indtil han forraadtes af Skotterne og blev slaaet i Kamp. I Følge Laxdælasaga c. 4 blev han dog forsonet med Skotternes Konge og erholdt det halve Skotland som sit Rige. Da Konstantin næppe har havt noget stort Herredømme over de nordlige Pikter, har han vel frivilligt indrømmet, hvad han ikke kunde forhindre [1]). Det er formodentligt til dette Hærtog den piktiske Krønike sigter, naar den siger, at Normannerne tilbragte et helt Aar i Pictavia [2]). I Følge Landnámabók blev Thorstein forræderisk slaaet af Skotterne, og hermed stemmer Ulsterannalernes Notits om, at Oistin, Olafs Søn, i Aaret 875 blev dræbt af Albanerne ved Svig [3]).

Vi have alt flere Gange i det Foregaaende [4]) omtalt den Kamp, som i Aaret 877 kæmpedes mellem Nordmændene og de northumberske Danske ved Strangford Lough. Efter at de Danske vare slagne, gik de paa Hærtog til Alba [5]). De synes at være gaaede ind ad Clyde og at være dragne gjennem det af Teith og Forth beskyllede Land til Provinsen Fife. Et Slag fandt Sted ved Dollar, og de Danske dreve Skotterne frem gjennem Fife lige til dens nordøstlige Hjørne, hvor de ved Inverdovet (i Forgan Sogn) vandt et Slag. Konstantin blev slaaet [6])

---

[1]) Skene I. 326.

[2]) Chron. Pict.: Normanni annum integrum degerunt in Pictavia.

[3]) A. Ult. 874: Oistin mac Amlaiph regis Nordmannorum ab Albanensibus per dolum occisus est. Jfr. Flateyjarbók I. 265.

[4]) S. 91, 140.

[5]) Gaedhil 27, 232. Jfr. A. Ult. 875.

[6]) Pict. Chron. S. 8: paulo post ab eo bello in 14 ejus facto in Dolair inter Danarios et Scottos. Occisi sunt Scotti co Achcochlam. The prophecy of St. Berchan S. 86: On Thursday, in pools of blood, on the shore of Inbhir Dubhroda. Gaedhil 232. Jfr. i øvrigt Skene 327—28.

og Mange med ham, og Jorden siges at være bristet under Skotternes Fødder[1]).

Det er ligeledes omtalt i det Foregaaende, hvorledes der i Aaret 892 var Uenighed i Dublin[2]) og at et Parti med Sitric, Ivars Søn, var draget til Skotland[3]), et andet under Anførsel af Sigeferth til Northumberland. I Skotland blev der kæmpet en Kamp ved det ukjendte Sted Visibsiolan, hvor Skotterne siges at have sejret. Men i Aaret 900 blev Kong Domhnall dræbt af Hedningerne ved Fotherdun[4]). —

Der staar endnu kun tilbage at omtale de nordlige Øers Skæbne og nogle Erobringer, som udgik fra disse.

Mange af de Misfornøjede, der vare flygtede fra Norge den Gang da Harald Haarfager samlede Riget, slog sig som bekjendt ned paa de skotske Øer og hærgede derfra ved Sommertide de norske Kyster. Kong Harald indsaa Nødvendigheden af at udrydde disse Fribyttere og foretog derfor en Hærfart over Nordhavet, saa saare han følte, at han sad sikker paa sin Kongestol. Paa Shetlands-, Orkn- og Syder-Øerne dræbte han umaadelig mange Vikinger, eller han forjog dem derfra, ja selv til Man skal han være kommet, og han underlagde sig alle disse Lande. Ragnvald Jarl af Møre var med Kongen paa dette Tog, og da hans Søn Ivar faldt i et Slag, gav Kongen ham Orknøerne og Shetlandsøerne i Sønnebod. Med Kongens Tilladelse overdrog atter Ragnvald Øerne til sin Broder Sigurd[5]).

---

[1]) Se herom foran S. 92, 102.
[2]) A. Ulton. 892.
[3]) Gaedhil 29.
[4]) Chron. Pict. S. 9: in hujus regno bellum est factum in Uisibsiolan inter Danarios et Scottos. Scotti habuerunt victoriam. Opidum Fother occisum est a gentibus. Prophecy of St. Berchan S. 90.
[5]) Flateyjarbók I. 227.

Den islandske Tradition om, at Sigurd var Orknøernes første Jarl, staar fast nok; alle Sagaerne ere enige i deres Fortælling, og der foreligger endnu ingen Grund til at rokke ved den. Men Prof. Storm har villet støtte den yderligere ved Hjælp af en irsk Kilde. Et irsk Annalfragment skal nemlig berette, „at kort før 860 en norsk Konge, Ragnvald Halfdanssøn, der var fordrevet fra sit Hjem af sine Brødre, flygtede med sine Sønner til Orknøerne og slog sig ned her“ (S. 171). Dette stemmer med den islandske Tradition, som nævner „som Orknøernes første Jarler efter Bebyggelsen Ragnvald Jarls Broder Sigurd, hans Brodersøn Gudorm og hans Søn Einar (Torv-Einar).“ Baade de anførte Fakta og Argumentationsmaaden give Anledning til en Række Betragtninger.

For det Første bør det oplyses, om den irske Annal virkelig siger, at Raghnall (hvilket Navn Storm gjør identisk med Ragnvald, jeg med Ragnar) bosatte sig paa Orknøerne. Dette tør man aldeles ikke paastaa; der staar i hin Kilde ikke Andet end, at Raghnall opholdt sig nogen Tid paa Orknøerne; at han tog fast Bopæl dér, eller at han blev der længe, siges ikke, ja det antydes i Annalen, at han var der kort og strax efter blev dræbt[1].

Dernæst giver den Maade, hvorpaa Storm benytter Kilden, Anledning til mange Bemærkninger. For at faa en Overensstemmelse frem mellem en islandsk og en irsk Tradition gaar det jo nemlig ingenlunde an at paavise, at der i dem begge forekommer det samme

[1] Jeg henviser til Oversættelsen i Normannerne I. 92. Den engelske Oversættelse lyder (Fragm. 159 ff.): Raghnall tarried there with his youngest son . . . [The elder sons] thought that their father had returned to Lochlann immediately after setting out . . It is wonderful, too, if the father himself has escaped from that battle, quod revera comprobatum est.

Navn, naar de i øvrigt i Et og Alt modsige hinanden. Den islandske Tradition gaar ud paa, at Kong Harald betvang Orknøerne, efter at han havde lagt Norge under sig ved Hafrsfjordslaget, altsaa rimeligvis ved Tiden 880, fremdeles at han gav Øerne til Ragnvald, som havde hjulpet ham paa dette Tog, og at Ragnvald atter overdrog dem til sin Broder Sigurd. Den irske Annal lader en Raghnall, der er fordrevet fra sit Hjem af sine Brødre, komme til Orkneys og være dér en kort Stund ved Tiden 855! Prof. Storm burde virkelig oplyse, hvori Lighederne bestaa; thi det er næsten umuligt for uhildede Læsere at udfinde noget Sammenstødspunkt. Den islandske Ragnvald vides aldrig at have været bosiddende paa Orkneys; han var dér kun paa sit Hærtog med Kongen 880, men den irske Annal angaar jo Tiden 855. Den irske Annal lader Raghnall være fordrevet af sine Brødre, hvorom den islandske Tradition Intet véd, eller hvad den rettere sagt benægter. Raghnalls Sønners Skæbne er vidt forskjellig fra Ragnvalds Sønners. Den irske Annal betegner Raghnall som Søn af Halfdan, men i Følge de islandske Sagaer var Ragnvald en Søn af Eystein Glumra [1]).

Men Prof. Storm tilføjer i en Anmærkning S. 171: „Det er for denne Sag ligegyldigt, om den irske Krønikes Raghnall er den samme som Sagaernes Ragnvald Jarl eller en anden.“ Denne Udtalelse maa sætte Enhver i den største Forbavselse, og min ærede Modstander synes her forladt af alle gode Genier. Meningen med at finde en Bekræftelse paa den islandske Tradition var jo vel dog den at finde den samme Mand omtalt i den samme Forbindelse andetsteds. Det kan jo dog umuligt være nok, at man paaviser, at der engang til ubestemt Tid var en Mand ved Navn Ragnvald, som opholdt sig

[1]) Landnámabók c. 8. S. 301.

paa Orknøerne; thi hvem tvivler om, at Hundreder af Ragnvalder have levet paa Orkneys? Hvis Opgaven kun var at finde det samme Navn i en anden Kilde, og hvis det var ligegyldigt, om det tilhørte en anden Mand i helt andre Livsforhold, saa kunde man jo ved Hjælp af Hvadsomhelst bevise Hvilketsomhelst. I enhver Kilde (og navnlig da i en saa paalidelig Kilde som hint Annalfragment) maa Navnet repræsentere en bestemt Person, og det kan jo dog ikke ret som en omrejsende Skuespiller først give en Rolle som Ragnvald Jarl og afgive Bevis for at han (eller hans Slægt) har havt noget med Orknøerne at skaffe, og derpaa skifte Maske og blive til en hel anden Person, — fordi det nemlig ved at fortsætte i den samme Rolle vilde gjøre ubodelig Skade.

Thi det er nemlig Sagens ulykkelige Sammenhæng, at hvis Raghnall var identisk med Ragnvald Jarl, da vilde det kuldkaste hele Storms skjønne Bygning om de mange forskjellige Traditioner, som skulle være enige om at udsige, at Rolf, Normandiets Erobrer, var en Søn af Ragnvald Jarl. Den irske Annals Raghnall levede ved Tiden 855 og havde da flere voxne Sønner, som gjorde Vikingetog endog paa egen Haand og som døde paa den Tid. Rolf, som erobrede Normandiet, døde henved 80 Aar efter (c. 931), og han skal (ogsaa i Følge Storm) endnu ved Tiden 904 være bleven Fader til en Søn Vilhelm [1]. Saaledes vilde Rolfs Manddoms- og Blomstringstid falde Meget over én og henved to Menneskealdre efter hans tre Brødres, ligesom Annalfragmentet i øvrigt i alle Enkeltheder vilde benægte Rigtigheden af den islandske Tradition om Ganger-Rolf.

Det saare Uheldige i den af Prof. Storm valgte Undersøgelsesmaade ligger altfor klart for Dagen til at der er Grund til længere at dvæle derved. Kan man

[1]) Storm, Kritiske Bidrag S. 141.

ikke redde Sagaernes Tradition om Ganger-Rolf paa anden Maade end ved at opstille slige Urimeligheder, er det meget bedre at opgive den. For nu at blive ved det Spørgsmaal, som her foreligger, da er det vel utvivlsomt, at den irske Annals Raghnall ikke er Ragnvald fra Møre, og at altsaa den islandske Tradition om de første Jarler paa Orknø hverken bliver bekræftet eller modsagt af de irske Kilder. —

Sigurd Jarl gjorde nye Forsøg paa Erobringen af Skotland. Fra Orkneys og Shetlandsøerne faldt han ind i Landet og vandt „Caithness, Sutherland og alt saa langt frem som til Ekkjals Bakke, Ross og Murray“ [1]). Det siges ogsaa, at „han byggede Borgen Mærhæfvi paa den sydlige Grænse“, det vil vist sige Torfnes, nu Burghhead mellem Findhorn og Spey [2]).

Om Sigurd Jarls Død hedder det, at han havde aftalt et Møde med den skotske Høvding Mælbrigda, til hvilket hver af dem skulde møde med 40 Mand. Sigurd mødte imidlertid med 80 Mand, i det han lod to Mænd sætte sig op paa hver Hest [3]), og overrumplede saaledes Jarlen og hans Krigere, der dræbtes. Da Sigurd nu red hjem med sine Mænd og de alle havde afhuggede Hoveder af deres Fjender hængende ved Sadlen, og Sigurd Høvdingens Hoved, stødte han sig et Hul i Læggen af en udstaaende Tand, som Mælbrigda havde

---

[1]) Flateyjarbók I. 221. Hertil sigter formodentlig Pictish Chronicle (under Domhnall 889—900) S: 9: Normanni tunc vastaverunt Pictaviam. I øvrigt bemærkes, at de islandske Sagaer sammenblande Sigurds og Thorsteins Bedrifter og at Kronologien er usikker.

[2]) Skene I. 336.

[3]) Pointen i denne Fortælling er vist gaaet tabt i Tidens Løb. Man er formodentligt bleven enig om, at hver skulde møde med en Ryttertrup paa 40 Heste, men Sigurd lader to Mænd sætte sig paa hver Hest.

havt og paa Grund af hvilken han havde faaet et Øgenavn. Saaret blev farligt og Sigurd døde[1]). Hans Søn Guthorm blev Jarl efter ham, men døde efter et Aars Forløb, og Vikinger fra Danmark og Norge satte sig fast paa Øerne. Ragnvald Jarls Søn Hallad kunde Intet udrette mod disse Vikinger og vendte tilbage til Norge. Da blev hans Broder Einar sendt derned, og med Hjælp af Nordmænd fra Shetlandsøerne fordrev han Vikingerne fra Orknøerne og herskede dér som Jarl[2]).

[1]) Snorre, Harald Haarfagers Saga c. 22. Flateyjarbók c. 180.
[2]) Snorre l. c. c. 27. Flateyjarbók c. 181—2.

Trettende Kapitel.

Normannertogenes Følger med Hensyn til Evropas politiske Udseende.

Fremstillingen af Normannernes Hærtog til det vestlige Evropa i det 9de Aarh. er nu til Ende. Jeg har søgt at paavise de forskjellige Omgivelser, i hvilke Normannerne fandt sig stillede i de enkelte Lande, og at gjøre opmærksom paa det forskjellige Udseende, som Togterne som en Følge heraf maatte have. Det er tillige bleven forsøgt at gjøre Rede for den skridtvise Udvikling i den hele Færd og at udpege de forskjellige Afsnit, hvori disse Tog rettest maa falde. Der staar tilbage i et almindeligere Overblik at vise Betydningen og Resultaterne af Vikingetogene og at belyse enkelte Sider af det store Sammenstød mellem Nordboer og Sydboer, mellem Hedninger og Kristne.

Et af de første Punkter, hvortil Blikket naturligt vender sig, er den Forandring i Evropas politiske Udseende, som Vikingetogene frembragte. Det vil da være naturligt at begynde med en Betragtning af den forandrede politiske Stilling hos selve Normannerne.

Baade i min „Indledning“ og i nærværende Arbejde er det ad mange forskjellige Veje[1]) søgt godtgjort, at

[1]) Se Normannerne I. Kap. 4; II. 14—34, 85—88.

havt og paa Grund af hvilken han havde
navn. Saaret blev farligt og Sigurd d
Guthorm blev Jarl efter ham, men
Forløb, og Vikinger fra Danmar
fast paa Øerne. Ragnvald Jarls
udrette mod disse Vikinger og
Da blev hans Broder Einar
af Nordmænd fra Shetland
fra Orknøerne og herske

[1]) Snorre, Harald Haa
[2]) Snorre l. c. c. 27

...el
. sigter til
...ne Sprogbrug er
...r, saa at der af Beteg-
...nes om Vikingernes egentlige

...om Dansk som Udtryk for Fælles-
...a ofte været behandlet i vor Litteratur,
...afns „Antiquités de l'Orient" (introduct. p.
...LVIII) og i Fortalen til Sveinbjørn Egilssons
Lexicon poeticum[4]), og man har bestræbt sig for at
samle saa mange Kildesteder som vel muligt, saaledes
at man vist tør sige, at flere end disse, der nu ere
fundne, næppe haves i den oldnordiske Litteratur.
Gjennemgaar man denne store Samling, vil man deraf
for det Første faa ud, hvad der jo ogsaa er vel bekjendt.

[1]) Dette har Prof. Storm tiltraadt, Kritiske Bidrag S. 17.
[2]) Saaledes henviste jeg i Indledning S. 50 til, at de frankiske Kapitularier altid betegne Vikingerne som Normanni. I Pavebrevene, hvor det aandelige Samkvem med Vikingerne ofte berøres, bruges, saa vidt jeg kan se, ogsaa altid Normanni, ikke Dani.
[3]) Mr. E. Beauvois i Revue Historique, Deuxième année, T. IV. 427.
[4]) Jfr. ogsaa N. M. Petersen, Samlede Afhandlinger IV. 16 ff.

‑nge“ er Betegnelsen for hele Nordens Maal.
‑edes om Upsalakongen Yngves Datter
at hun var den væneste Mø af dem,
‑ge. eller naar Islændingen Snorre
den særligt norske Titel Herse
‑en er den danske Tunges Ud-
‑ron, saa er det uomtvisteligt
Tunge var det oldnordiske
‑etegnelsen for Nord-
‑sk Tunge“. Derimod
an heraf vilde udlede,
‑trykket beviser ikke Mere
‑t i Tiden har været et fælles
‑t dansk Kultur og Aandsliv éngang
‑saa overvejende Betydning, at det fælles
‑s de nordiske Folk deraf har taget Navn som
‑arte potiori. Vi staa her ved et Fænomen, som stadigt gjentager sig, naar Lande eller Folkeslag dele sig eller udsende Kolonier og Aflæggersteder. Enhver véd saaledes, at de nordamerikanske Fristaters Beboere kaldes Amerikanere eller Angloamerikanere, men at deres Sprog er det samme som det, der tales i England, med en ringe Nuanceforskjel. Dette Sprog kaldes i Amerika Engelsk, og Ingen vilde falde paa at kalde det anderledes, og dog ere og benævnes Fristaternes Beboere ikke Engelskmænd. Det samme Forhold gjenfindes i Brasilien. Sproget er med en Nuanceforskjel det samme som i Portugal, men Kejserdømmets Indbyggere hedde Brasilianere, og det Sprog, som de tale, kaldes „lingua Portugueza“, og ikke én Brasilianer vilde falde paa at kalde det „lingua Brasileira“. Det er højst rimeligt, at der vil komme en Tid, da man vil tale om et brasiliansk Sprog, og det er muligt, at man allerede har begyndt i lærde Bøger at danne et saadant Navn for at betegne den bestemte Dialekt, men Sproget i Brasilien har

alligevel gjennem lange Tider heddet Portugisisk, ligesom det i Norge i Aarhundreder hed Dansk, før man fik dannet Udtrykket norsk Sprog.

Jeg tænker det heraf vil fremgaa, at Udtrykket „dansk Tunge“ Intet beviser om, at ogsaa Norske og Svenske vare kaldte Danske, og at denne Betegnelse atter skulde være gaaet over til Udlandet.

Man siger imidlertid, at ogsaa Formen Danir (Danske) flere Gange findes brugt i Oldsproget om Nordboer i Almindelighed. Ved nu atter at gjennemgaa de nævnte Samlinger af Kildesteder vil man faa ud som Resultat, at hvis Danir findes i denne Betydning, saa er det kun i oldnordisk Poesi. Der er al mulig Grund til at antage hine Samlinger for fuldstændige; i hvert Fald er det, uagtet al Søgen, hidtil ikke lykkedes at finde Benævnelsen Danir i Prosa brugt i hin videre Forstand, saa at det maa antages, at den tilhører Poesien alene. Hertil skal den Bemærkning yderligere knyttes, at disse Exempler fra oldnordisk Digtning ere saare faa, og at man endda maa være i største Tvivl, om man fortolker dem rigtigt. Naar saaledes Jætterne kaldes Bergdanir, er det ikke let at se, at herved skal være tænkt paa et nationalt Fællesbegreb, da det er vist, at Jætterne ogsaa benævnes efter andre Nationer, saaledes Bergsaxir osv. Flere af disse Citater synes i det Hele langt snarere at vise hen til en ældre og nu tabt Betydning af „Danir“ som „Beboere“, „Indbyggere“ eller lignende, Noget som da ogsaa baade Rask og Munch have antydet [1].

Jeg er imidlertid villig til at indrømme det for min Sætning ugunstigste Resultat, at den oldnordiske Poesi virkelig viser os „Danir“ en fem, sex Gange brugt som

[1] Rask, Samlede Afhandlinger II. 283; Munch i Annaler f. Nordisk Oldkyndighed. 1846. S. 60.

ligt med „Nordboer"; det gjælder da om at se, hvilke Slutninger deraf kan drages. Det var denne Undersøgelses Hensigt at belyse det i Udlandet benyttede Udtryk „Dani", og Spørgsmaalet er da, om dette kan sættes i Forbindelse med et undtagelsesvis i oldnordisk Poesi brugt Udtryk Danir. Svaret maa aabenbart lyde Nej! Her mangler det Mellemled, som skulde berettige dertil, nemlig at Nordboerne i det daglige og praktiske Liv skulde have kaldet sig Danske, hvad vi vitterligt véd ikke var Tilfældet — nemlig af tvende Omstændigheder, for det Første fordi der ikke kan findes noget derom i Litteraturen, og dernæst fordi vi jo véd, hvad der var Nordboernes Maade at betegne sig selv paa som Skandinaver, nemlig: de, som tale dansk Tunge.

Vil man endelig sige, at det, at Nordboens Tungemaal hed „Dansk", jo let kunde give en Sydbo Anledning til at tro, at den Talende kaldtes efter Sproget, saa kan dette indrømmes med stor Beredvillighed, og det vilde kunne hjælpe os til at forklare en mulig urigtig Opgivelse hos Udlændingen, saa fremt der i øvrigt var Grund til at antage en saadan; men naar ingen andre Omstændigheder drive os til at antage Dani for en Fællesbetegnelse eller til at knytte de engelske og frankiske Vikingetog til det vesten- eller nordenfjeldske Norge, saa kunne vi jo dog ikke være berettigede til at opstille en saadan Forbindelse paa Grundlag af en Fejltagelse hos Udlændingen, som vi kun formode[1]). Af disse Grunde og af Grunde, som

[1]) Da det ofte siges, at Frankerne vare ukjendte med Nordens geografiske Forhold, bør det dog erindres, at de højere frankiske Kredse og vistnok Forfatterne af Rigsannalerne i alt Fald maa have havt nogen Kundskab om Nordens Folk, dels nemlig paa Grund af Missionen, dels gjennem de hyppige politiske Sendefærd, jfr. t. Ex. Einhard 823 S. 211: comites

andetsteds ere fremstillede, er det altsaa bl. A. klart, at Dani i de frankiske Annaler betyder Beboere af Danmark[1]). Denne Sætning er da ogsaa endeligen bleven tiltraadt af Professor Storm, efter at denne Forfatter først havde bekæmpet den[2]).

missi fuerunt, qui et causam filiorum Godofridi et statum totius regni Nordmannorum diligenter explorantes . . . imperatori omnia, quæ in illis regionibus comperire potuerunt, patefacerunt.

[1]) Det er med Hensyn til den her behandlede Tidsalder ligegyldigt, om Forfattere fra en senere Tid bruge Dani i vagere Betydning. Dette er stundom Tilfældet, men mange Gange har man dog opfattet Forfatterens Sprogbrug urigtigt — hvilket f. Ex. gjælder med Hensyn til Thietmar. Jeg hidsætter de Steder, hvor denne Forf. har Dani: I. c. 9 om Henrik Fuglefænger: Northmannos et Danos armis sibi obtemperantes fecit. II Indledningsvers om Otto I: occidentales sedat Danosque feroces. c. 8: apud Danos regnante tunc Haraldo (Blaatand). c. 15: om Kampen ved Hamborg 880 (se foran S. 196): in expeditionem ad Danos missus. c. 20: 973 ankom legati Bulgariorum, Danorum et Sclavorum. III c. 4: Danos petens . . ad Slesvic properavit. c. 14: en Borg ved Grænsen befæstet contra Danos. VII. c. 26 Suein (Tveskjæg) Danorum rex. c. 26, 29 Jomsvikingerne kaldes Northmanni. c. 28 Dani om Knuds Krigere. Saaledes er der næppe et eneste Sted hos Thietmar, hvor vi ved Dani have Grund til at forstaa Andet end Indbyggere af Danmark, og man kan ikke forklare Thietmars Dani, der bygge i Kijew (VIII. c. 16, jfr. Normannerne I. 126), som Normanni ved Hjælp af hans sædvanlige Sprogbrug. Skal der her forstaas Nordboer i Almindelighed (jfr. Thomsen, the relations between Ancient Russia and Scandinavia S. 124), saa har Thietmar paa dette Sted undtagelsesvis brugt Dani skødesløst eller han har været fejl underrettet.

[2]) Min ovennævnte Sætning blev strax i Norge anset for yderst urimelig, se „Nordmænd eller Danske i Normandie?“ (et Aftryk af Aftenbladet for 26de, 27de Okt. 1876). Prof. Storm udtalte i Nyt norsk Tidsskrift I. S. 154 som Resultat af en Undersøgelse af dette Spørgsmaal: „at de sydligere Folks dunkle geografiske Forestillinger gjør, at de bruger Normanni og Daner om hverandre, snart som Fællesnavn, snart som Navn paa den enkelte Nation“. I Norsk historisk Tidsskrift

I Følge det saaledes Fremstillede havde enhver af de nordiske Nationer valgt sig det Omraade, den vilde betvinge, og Togterne udførtes, som det synes, bestandigt under den ene eller den anden nordiske Stammes Banner, om der end har sluttet sig Krigere og Skibe fra andre af Nordens Egne til dens Hær og Flaade. Fra en ringe Begyndelse vare Farterne fra Danmark voxede op til store Tog med organiserede Hære, og Frugten havde været, at omtrent det halve England blev erobret som et nordisk Rige og at i Frankrig Grundvolden blev bygget, hvorpaa en nordisk Koloni skulde rejse sig i de første Aar af det nye Aarhundrede. Alt ved Vikingetidens Begyndelse havde Danske bosat sig ved Rhinmundingen, og gjennem hele det 9de Aarhundrede, i alt Fald indtil 885, havde Stykker af Kystlandene været givne i Forlening eller afstaaede til

---

II R. I. 411 (Særtryk S. 41) udtaler samme Forfatter dog, at man næppe skal kunne paavise noget Sted i en frankisk Annal fra 9de Aarh., hvor Dani bruges som Fællesbetegnelse som Normanni (se foran S. 26); i Optrykket i Kritiske Bidrag S. 68 hedder det omtrent ligeledes: „og i de frankiske Annaler fra 9de Aarh. bruges næppe „Dani“ som skandinavisk Fællesbetegnelse ligesom „Normanni“.“ -- Hvor glædeligt det end er, at denne Sætning altsaa synes at ville blive godkjendt, kunde jeg dog have ønsket, at Prof. Storm havde udtalt, at det Resultat, hvortil han endelig kom, og som er saa vidt forskjellig fra Historikernes tidligere Anskuelser, var hævdet og først fremsat af mig, og at han selv tidligere havde bekæmpet det. — Storm bemærker end videre (N. n. Tidsskr. I. S. 150, Bidrag S. 18), at fordi Vestfold (Grevskabet Laurvig) 813 hørte ind under Danmark, derfor behøver det ikke at være dansk 843, og at Westfaldingi, der plyndre Nantes i dette Aar, altsaa ikke af mig bør opfattes som Danske. Hertil skal bemærkes, at Vikingerne, som plyndre Nantes 843, vistnok (dette antager i alt Fald Storm, Bidrag S. 62) ere de samme som dem, der plyndre i Akvitanien 844, og disse vare i Følge Prudentius (se 844, 845) Dani, altsaa Danske, saa at ogsaa her Storm kommer i Modsigelse med sig selv.

Danske; der holdt sig endnu hist og her i Begyndelsen af det følgende Aarhundrede danske Kolonier i Byerne [1]. Nordmændene havde navnlig valgt Irland til deres Slagmark, og Vikingerne havde her erobret sig mange Bygder, gjort Irerne skatskyldige og grundlagt Kolonier; men de havde næppe vundet sig Land, som de byggede og opdyrkede. De fleste irske Kolonier bleve opgivne ved Slutningen af Aarhundredet, og de Norske synes at have havt langt større Interesse for at bebygge Øerne i Nordhavet, de skotske Øer, Færøerne og Island. Paa Skotlands Fastland kæmpede afvexlende Daner og Norske med de forskjellige keltiske Stammer, men alene Nordmændene grundede et varigt Herredømme over de nordlige skotske Landskaber. Der er næppe Tvivl om, at Svenskerne have deltaget i Farterne mod Vest, og navnlig have sikkert sydsvenske Skibe sluttet sig til de Danskes Flaade, men Kilderne lade os i Stikken ved Belysningen af dette Punkt, og der kan ikke paavises nogen Koloni i Vestevropa, som er grundlagt særligt af Svenske. Det bør da ogsaa huskes, at allerede meget tidligt i Aarhundredet Svenske vare i fuld Færd med Erobringen og Bebyggelsen af Rusland [2]).

Saaledes havde ved Aarhundredets Udgang Nordboerne svunget sig op til at være et Folk af evropæisk Betydning; Skandinavien var bleven en evropæisk Stormagt, for at bruge et moderne Udtryk. Da denne nyfødte Magt ikke skyldte en genial Helt sin Indflydelse og sit Herredømme, men var grundet ved selve den Nationen iboende Kraft, var der Udsigt til, at dens Magt vilde bevare sig. Nærmest var Danmark dog det

---

[1]) Jfr. min Afhandling om danske Kolonier i Flandern og Nederlandene i det 10de Aarh. Hist. Tidsskr. 4de Række VI. S. 484 ff.

[2]) Jfr. Vilh. Thomsen, Ancient Russia und Scandinavia. S. 103 ff.

Land, som blev draget med ind i den fællesevropæiske, politiske Verden; det laa jo tættest ved dennes Grænser. Danske Udsendinge mødte jævnligt ved det tydske Hof, og Forbund sluttedes mellem de to Nationer. Hvad Vikingetogene i øvrigt have bidraget til at opbygge indenfor det danske Riges eget Omraade, derom vide vi Intet, fordi Kilderne mangle, men med Hensyn til Norge give Sagaerne os saa megen Oplysning, at det kan ses, at den fælles Udrustning af Flaaden og Samkampen paa Togene fremmede Enighed og Sammenhold mellem de forskjellige Landskaber, ligesom den Anseelse og Magt, som Høvdingestillingen vandt ved Vikingefarterne, bidrog til, at et mere ordnet Rige under én Herre rejste sig.

Normannerne havde altsaa frembragt store Omvæltninger i Evropas politiske Udseende og afvristet de bestaaende Riger mange Landskaber og Øer. Men Normannerne havde paa mere indirekte Maade spillet en maaske ligesaa stor Rolle i Vestens politiske Udvikling.

Af alt det meget Nye, som Vikingetiden bragte med sig, kan man maaske sige, at Intet var saa betydningsfuldt som at Normannerne lærte Evropa Havets og Kystliniens Betydning. Man tør vel ikke sige, at Vikingerne først lærte Folkene i det vestlige Evropa selve hint Element at kjende, men det er i hvert Fald sikkert, at først Nordboerne viste dem, hvor megen Nytte der lod sig drage af Havet, og at de lærte dem at forstaa Kysternes Betydning. Man erfarede nu, at hvert Land havde en Angrebslinie langs hele dets Strand. Det er allerede fortalt i andet Kapitel, hvor uventet disse første Farter kom Evropa, og hvor uhørt det var, at der sejlede Flaader fra Land til Land, ligesom det er paavist, hvor forsvarsløse Kysterne laa,

indtil Vikingerne lærte Folkene, at Havet var den letteste og bredeste Hærvej.

At her var et nyt Forhold, hvis Indflydelse gjorde sig gjældende, viste sig strax ved de nye Stater, som opstod, og ved at Kysterne antog et nyt Udseende.

Det 9de Aarhundrede er Sammenslutningens Tidsalder. Da Vikingetogene begyndte, bestod England endnu af flere Riger, Skotland beherskedes af mange Smaakonger, og Norge var delt mellem Høvdinger, der raadede hver over sit Fylke. Danmark var i den Henseende naaet videst frem, og saa langt den historiske Tid gaar tilbage, fremtræder det som et samlet Rige. Der kan nu næppe være Tvivl om, at den Omstændighed, at det engelske og galliske Hav paa éngang viste sig fyldt med Sejlere, der truede med Landing overalt og med Anfald af Krigere, af hvis Mod og Grumhed der gik Ry, maatte bringe de forskjellige Folk paa Tanke om, at det nu var paa Tide at slutte sig sammen i Enighed. Bevægelserne i det angelsaksiske Samfund ere altfor lidt belyste i Kilderne til at man kan se alle de Forhold, som bevirkede, at Rigerne samledes under en fælles Konge, men det er sandsynligt, at den fælles Fare, som lurede fra alle Kyster, har bidraget Sit til, at man stræbte efter og indsaa Nødvendigheden af et samlet Rige. I alt Fald er det vist, at de nyligt forenede Lande under Alfreds Herredømme og under Indflydelse af hans lange og udholdende Krige mod de Danske voxede sammen til at føle sig som en Enhed, der ikke mere vilde blive splittet. — I intet Land havde maaske den indre Splid vist sig saa uhyggelig og udholdende som i Northumberland, og da man her ikke lod sig lære Enighed af Fjendens Nærhed, var det kun fortjent, at Vikingerne benyttede sig af den indre Strid

(se foran S. 56) og at dette Rige først og grundigst maatte bukke sig under de Danskes Aag.

Om Skotland vide vi bestemt, at allerede Normannernes første Indfald gav Anledning til, at et fælles Skotterige dannedes. Vel kan det ikke paavises, at Kenneth havde sluttet Forbund med Vikingerne for at kunne underlægge sig det hele Land, men det er i alt Fald sikkert, at han med Held benyttede sig af det store Nederlag, som Normannerne havde tilføjet Dalriaderne, for at blive disses og kort efter hele Albas Herre.

Saaledes viste det sig da med disse Nationer, som saa ofte i Historien, at en Modstander, som ikke sejrer, styrker sin Modpart, i det han bliver den Prøvesten, hvorpaa denne lærer sine egne Kræfter og sine egne Mangler at kjende.

Det kunde synes, at Normannerne i deres Forhold til Frankerriget ikkun virkede som dem, der øgede den indre Splid og endelig bidroge til, at Riget splittedes. Imidlertid maa det huskes, at Karl den Stores Rige var en Bygning af altfor unaturligt et Omfang og uden Helhed og Enhed i dets Dele. Allerede under Ludvig den Fromme spaaede Alt, at Baandet mellem Landene vilde briste, og de følgende Tiders Historie viser os, hvor mange Forsøg der gjordes paa at finde naturligere Enheder. I den lange Gjæringstid, inden disse bleve fundne, havde Vikingerne spillet en betydningsfuld Rolle.

Man tør næppe paastaa, at Hovedøjemedet med Vikingetogene mod Syd var at splitte det store karolingiske Rige, som truede med at opsluge Danmark, eller at Normannernes Hensigt i lang Tid kun var at skræmme Frankerne fra al Tanke om Erobringer i Norden ved at føre Sværdet mod Frankerlandets eget

Indre[1]. Det er sandsynligt, at Karl den Stores Erobringer i Saksen have indjaget de Danske Frygt og have bragt dem til at optræde med Kraft og Myndighed lige over for Kejserens Hære[2], men hele Vikingetiden fremtræder altfor klart som en ny Periode i Nordens Historie, og Krigene mod Karls Lande ere altfor ringe en Bestanddel af alle de nye Forhold, som denne Tidsalder førte med sig, til at Karls Erobring af Saksen og de Danskes Frygt for ham skulde have givet Anledning til Vikingefærden.

Derimod havde Vikingetogene en stor Betydning blandt de mange Kræfter, som bidroge til Opløsningen af Karl den Stores Rige og til Karolingernes Undergang. Det er gjennem hele den foregaaende Fremstilling paavist, hvilket Vexelspil der var mellem Vikingernes Indtrængen ad Flodmundingerne og den frankiske Herskersplid. Vi have set, hvorledes Normannerne understøttes af indre Uroligheder allerede den første Gang de sejle op ad Galliens tre store Floder (S. 46), hvorledes i Aaret 858, netop da det synes sikkert, at Oisseløen skulde blive en Gravplads for Vikingeberømmelsen, Sejren faldt Karl den Skaldede af Hænderne, fordi de Misfornøjede i hans Lande havde hidkaldt Kong Ludvig fra Tydskland og denne ikke skammede sig ved at anfalde sin Broder netop i hint kritiske Øjeblik (S. 167—68). Ved Guld maatte Vikingerne kjøbes bort, men den, som kjøbslaar heldigt, vender snart tilbage, navnlig naar der er Udsigt til at faa gode Kaar paa ny.

[1] Warnkönig et Gérard, Histoire des Carolingiens II. 219 fremstille Vikingetogene som en Fortsættelse af Godfreds Kampe, der udarte til Sørøveri.

[2] Om Godfreds Trusler om at hjemsøge Aachen (jfr. foran S. 34, 199) hedder det i Einhardi Vita Karoli c. 14: nec dictis ejus quamvis vanissimis omnino fides abnuebatur, quin potius putaretur tale aliquid inchoaturus. Pertz II. 450.

Saaledes kom Vikingerne da bl. A. tilbage til Riget netop som Karl den Skaldede efter Ludvig den Tydskes Død var i Færd med at rane en Del af hans Efterladenskab; Karl vandt Intet ved sit Felttog, men Vikingerne maatte tinges ud af Landet (S. 184—85). Ved Ludvig den Stammendes Død var der mange Partier, som bejlede til Magten, og under de opblussende Kampe brøde Vikingerne ind i Riget for at berede det saa haarde Nederlag, som ingen Sinde tidligere (S. 187—88). Det er ogsaa paavist, hvorledes Normannerne i Loire omtrent altid vare sikre paa at finde Forbundsfæller hos den ene eller den anden Nation, hos det ene eller andet Parti, og det er i det Hele antydet, hvor mange Gange Normannernes Adfærd kun lader sig forstaa, naar man tænker dem lejede eller beskyttede af dem, der burde være deres Fjender. Det var en af de sørgelige Sider ved hine indre Oprør, at Normannerne altid gik af med Fordelen[1]), thi dem var det naturligvis ligegyldigt, hvilket af Partierne i Landet der sejrede — saa ligegyldigt som det er Aadselfuglen, der svæver over Valpladsen, hvor den skal tage sit Bytte, naar Blodet blot flyder rigeligt.

Vikingerne virkede saaledes med i den indre Gjæring, som Frankerrigerne gjennemgik, og paa de dybe Saar, som Borgerkrigene slog, fulgte deres Anfald efter som styg Syge. Umaadeligt var det Tab af Mænd og af Gods, som Frankerne led, og vi have ofte nok hørt deres jamrende Klager, men dog faldt det ikke Landet ind at optage Kampen mod Hedningerne som en Strid, der gjaldt det hele Rige. Trende Gange blev der rigtignok gjort Anstrængelser fra større Dele af Riget

[1]) Jfr. ogsaa A. Fuldenses IV. Pertz I. 405 (887): N. audita Francorum dissensione et imperatoris eorum abjectione plurima loca, quæ prius minime tetigerant, vastaverunt.

for at møde Vikingerne med samlede Kræfter — men netop til disse tre Tog knytte sig skjændselsfulde Minder. Den første Gang var, da Karl den Skaldede med sin Søn Karl af Akvitanien, med Pippin og med Lothar drog mod Oissel, — men Brodersplіden opløste Toget. Den anden Gang var, da Karl den Tykke med Tropper fra sit store Kejserdømme var draget foran Aschloh og da Normannerne af ubegribelige og uoplyste Grunde uden Kamp vandt en fuldkommen Sejr (S. 202 ff.). Den sidste Gang var endelig, da den samme Karl, og nu Arvetager af hele Karl den Stores Rige, drog med sin store Hær til Paris for at bringe Byens Forsvarere Undsætning, og da han fejgt og usselt bortkjøbte Vikingerne.

Allerede ved Fredsslutningen i Verdun have derfor Vikingefarterne spillet en Rolle, om de end hidtil hverken havde været hyppige eller udstrakte, og om der end var uendelig mange Grunde, som ved Ludvig den Frommes Død maatte opløse Karl den Stores Rige. Med Folkene ved Frankerrigets Østgrænser havde man hidtil stridt med Held, men Kampen var her dog staaende; Saracenerne foruroligede stadigt Kysterne mod Syd, og Kampene mellem Magthaverne i Riget droge Tropperne snart hid, snart did. Da nu hele den nordlige Havgrænse blev angrebet og dens Forsvar var forsømt, maatte en rimelig Følge være, at Forsvaret deltes og med det Landene. Forliget i Verdun bærer dog i sig langt mere Karakteren af en Overskæring end af en Adskillelse i nye naturlige Organismer. Det var ikke et Forsøg paa at udskille de Nationaliteter, hvoraf Riget bestod; dertil vare Grænserne dragne altfor vilkaarligt, og dertil følte Folkene sig endnu altfor lidt som Enhed [1]). Der skulde endnu hengaa over en

---

[1]) Se om dette Spørgsmaal Wenck, fränkisches Reich 361 ff., Waitz, deutsche Verfassungsgeschichte IV. 594 ff. Dümmler, fränkisches Reich I. 196 ff.

Menneskealder, før det kan siges, at en tydsk eller en fransk Nation fødtes[1]). Paa Udviklingen af en tydsk Nation have Normannerne vistnok kun øvet en mindre Indflydelse, og deres Hærtog rammede i Et og Alt de tydske Lande langt mindre haardt; men med Hensyn til Fødslen af den franske Nation have Togene ganske sikkert havt en betydelig Indvirkning. Det fra Kysterne i Nord og Vest angrebne Vestfranken sluttede sig tættere sammen mod Vikingerne og mod de slette Herskere af Karolingernes Æt. Da var det endelig, at Paris' smukke og lykkelige Forsvar under Odo skabte en Hovedstad og et nyt Centrum for dette Rige og forjættede om, hvilke Herskere der vilde fremstaa af Odos Slægt.

Den Betydning, som Kystlinien efterhaanden havde faaet, viste sig ogsaa i, at der langs de for Anfald udsatte Strande opstod nye Grevskaber eller Fyrstendømmer, hvilke dog først i følgende Tidsaldre vidste at skaffe sig en større politisk Uafhængighed og at optræde som selvstændige Magter. Ved den danske Grænse stiftedes allerede paa Karl den Stores Tid den danske Mark ved Ejder, der holdt sig indtil den efter det ulykkelige Nederlag ved Hamborg blev opgivet[2]). Grev Balduin med Jærnarmen nævnes som den første Greve af Flandern, og han siges indsat til at forsvare Landet mod de Danske[3]). Vi have ogsaa set, hvorledes Grev Henrik af Saksen fik en almindeligere Post som Forsvarer mod Vikingerne, og at Greverne Robert og Hugo af Tours vare indsatte til at kæmpe

[1]) Dümmler II. 38 lader Kampen ved Andernach 876 (se foran S. 184) være betydningsfuld i denne Henseende.

[2]) Jfr. foran S. 158, 196. Waitz, Heinrich der Erste. Neue Bearb. 264 ff., Verfassungsgeschichte III. 315 ff., VII. 65 ff.

[3]) Jfr. Paillard de St.-Aiglan i Mémoires couronnés, publiés par l'Académie Royale de Bruxelles. T. XVI. 1844. S. 99. — Om de første Grever af Holland, se Beka, Chron. 28.

mod Nordboer og Bretoner[1]. I det Hele oprettedes en Mængde vigtige Poster og Embeder i Landskaberne ved Kysterne[2], — men vi ere herved komne ind paa Vikingetogenes Følger med Hensyn til Udviklingen af de indre Forhold, hvorom der udførligere skal handles i de følgende Kapitler.

---

[1]) Se foran S. 205, 254, 261.
[2]) Jfr. Kluit, Histor. Crit. II. 1. 213

Fjortende Kapitel.

Hærvæsen og Krigskunst i Vestevropa.

Normannernes Maade at føre Krig paa vil være bleven belyst af den foregaaende Fremstilling af Togterne, og en udførligere Skildring deraf vil findes givet i trettende Kapitel af „Indledning i Normannertiden“. Vikingehæren var ikke blot en Horde af Krigere, øvede fra Barnsben i Krigerhaandværk og Vaabenbrug, men det var et fuldt organiseret Samfund med særegne Love og Vedtægter. Hæren paa Feltfod var et sammensat Legeme med Blænkere og Fortrav, med Hovedstyrke af baade Rytteri og Fodfolk, og med et Forplejningskorps. Den strængeste Disciplin, en altid overvejet Feltplan, en Rigdom af Maader og Veje til at gjennemføre Kampens Maal paa — Alt viste, at der hos Vikingerne var et ordnet Hærvæsen og en højt uddannet Krigskunst.

Det er ikke let at tegne Modbilledet hertil, Frankernes og Angelsaksernes Krigsbrug; Kilderne lade os i den Henseende i Stikken, fordi de enten ikke have fundet det værdt at omtale, hvad de Kristne kunde opstille mod saa mærkelige Krigere, eller fordi de Kristne slet ikke kunne siges at have havt nogen Krigskunst. Dette Sidste vilde dog maaske være urigtigt

sagt, men saa meget synes sikkert, at disses Hærvæsen stod paa et primitivt Standpunkt[1]). At Hraban Maurus oversatte til praktisk Brug og gjorde Uddrag af Vegetius Renatus Skrift om Krigskunsten, og at dette romerske Værk i det Hele synes ofte at være bleven raadspurgt[2]), vidner ej heller om, at man uddannede sig efter den nye Tids og de foreliggende Forholds Tarv.

I det Efterfølgende vil jeg søge at fremdrage nogle af de Sider ved det frankiske og angelsaksiske Hærvæsen, der forekomme mig som de mest i Øjne faldende lige over for Normannernes Krigsfærd og som sikkert mest have bidraget til at Vikingerne vandt en saa afgjort Overmagt.

Ogsaa her maa da den Hovedsætning fremdrages, at Normannerne først lærte Vestens Folk Kystlinien og Floderne at kjende. Intet af Landene havde en Flaade beredt til at møde fremmede Krigsskibe eller til at forsvare Stranden og Floderne. Karl den Stores Bud om Udrustning af Flaader var ikke efterkommet, Kystforsvaret var stærkt forsømt[3]), og senere gjorde Vikingerne det omtrent umuligt at raade Bod derpaa. Det berettes ingen Sinde, at en frankisk Flaade har angrebet Normannerne paa Havet, og naar en enkelt Gang en Flaade er i Virksomhed, synes den kun transportere Tropper eller Proviant til Hæren[4]). Men ogsaa med Hensyn til Benyttelsen af Floder og Strømme er der

---

[1]) Hegewisch, Karl der Grosse S. 212: „es würde lächerlich sein von einer Taktik der Franken zu reden“, hvilket Waitz finder overdrevent, men i øvrigt bemærker han (Verfassungsgeschichte IV. 522, 533), at man kun véd Lidet om den frankiske Hærs Organisation og om Frankernes Krigskunst; Karl den Store virkede mest ved sin Kraft og sin Energi.

[2]). Jfr. Wattenbach, Geschichtsquellen, 4te Ausg. I. 178—79.

[3]) Normannerne I. 265 ff.

[4]) Se foran S. 166.

en forbavsende Forskjel mellem Vikinger og Franker. Medens de Første anse ethvert Vandløb for Landets naturlige Farvej, synes Frankerne ingen Sinde at have efterlignet Vikingerne heri og f. Ex. ved hurtig Sejlads ned ad de samme Floder at have bragt Mandskab til Hjælp og Bistand [1]). Derfor kunne Frankerne staa paa den ene Flodbred lige over for Fjenden uden at have Mod eller Midler til at sætte over Strømmen, medens Vikingerne føle sig i Behold, saa saare en Flod er imellem, og drille og tirre Fjenden med haanende Tilraab. Det kan tilgives hin vemodige Elsker hos Ovid (Am. II. 16), at han efter sin Elskedes Bortrejse kun kan opfatte Landevejene som dem, der skille Menneskene fra hinanden, men det er uforstaaeligt, at et helt Folk, tilmed naar den yderste Nød staar for Døren, ikke kan indse, at Floder og Strømme, langt mere end at adskille, forbinde Landskaberne og at de ere naturlige og ypperlige Farveje. — Det er ogsaa kun undtagelsesvis, at Frankerne benytte Floderne for at transportere Materiel og Fornødenheder til Hæren; i Reglen slæbes det afsted paa Lastdyr og Vogne [2]).

Angelsakserne vare langt lærvilligere og førte tidligt Kampen over paa Vikingens eget Element, og Kong Alfred havde stor Fortjeneste af Flaadeudrustningen. Irerne derimod forstod sig meget lidt paa Sejlads, og en Kamp paa Søen nævnes aldrig [3]). —

Det kan vist betragtes som en Hovedfejl ved de

---

[1]) Derfor anses ogsaa Frisland for et Landskab, der ikke lader sig forsvare, jfr. Regino 885: loca inaccessibilia exercitui propter diversarum aquarum innumeros decursus et impenetrabiles paludes.

[2]) Jfr. Waitz, Verfassungsgeschichte IV. 523, 532—33.

[3]) O'Conor oversætter Ann. Ultonienses 847 urigtigt som om der taltes om en Søkamp, se foran S. 113 Anm. 6. Jfr. i øvrigt Four Masters 905.

Kristnes Hærvæsen, at man aldrig førte Krigene energisk nok og ikke indsaa Nødvendigheden af den Hensynsløshed, som alle slige Folke- og Erobringskrige føre med sig. Hvor. det Tab, hvormed der trues, er saa stort, er der næppe nok Grænser for hvad der maa voves og ofres Men det nævnes ingen Sinde, at man for at berøve Vikingerne Subsistentsmidler stak Ild paa sine egne Forraad, naar man ikke kunde redde dem, eller brændte sine egne Byer. Jeg har foran paavist, at Kong Alfreds Hær dog éngang anvendte slige Midler (S. 81), men saadan Fremfærd staar saa undtagelsesvis, at det næsten turde være Grunden til at man tidligere ikke har forstaaet vedkommende Kilde rigtigt. Den samme Mangel paa Forstaaelse af Krigens ubønhørlige Krav viser sig i, at Munkene ikke kunne fatte, at Nød maa bryde Lovene og gjøre Skaar i de Privates Rettigheder [1]; den viser sig i, at Ledingsfriheden vedbliver at gjælde, naar Fjenden falder ind i Landet, hvorfor Kong Burhed forbindtligt takker Prælaterne, fordi de ikke des mindre i Nødens Stund komme ham til Hjælp. Først sent i Aarhundredet gjøre de frankiske Konger betydelige Indskrænkninger i Ledingsprivilegierne [2].

At man ikke opfattede Krigen med Normannerne alvorligt nok, viser sig fremdeles i, at den angelsaksiske og frankiske Hær sjældent blev i Marken til Normannerne vare forjagne eller slagne, men at den gjør de befalede Maaneders Tjeneste og derpaa trækker sig tilbage, fordi Ledingstiden nu var til Ende. Man gjorde nemlig i Franken kun Felttog om Foraar og Efteraar, før Høst og før Vinter [3]), og lignende

---

[1]) Se S. 43, 81—82.

[2]) Se S. 57, 58 Anm. 1, 272—73.

[3]) Abel, Karl der Grosse I. 122; Fauriel, Histoire de la Gaule mérid. III. 410.

Regler gjaldt i England; saaledes opgiver Alfreds Hær Belejringen af Thorney, da Tidsfristen er udrunden[1]). En slig Kampvis kunde maaske være tilstrækkelig, hvor Striden førtes mellem Borgerne indbyrdes, og hvor Husets Drift og Markernes Pleje ogsaa maatte kalde Modstanderen til Hjemmet, men lige over for et Folk, der drev Krigerhaandværket som eneste Næringsvej, var en slig Ledingsvis umulig. Af dette Hensyn til den korte Værnepligtstid maa vi forklare, at en vunden Sejr saa sjælden forfølges, og at man derimod strax efter „vender sejrsstolt hjem".

Det er alt foran sagt, at de Herskendes Uenighed og det manglende Sammenhold mellem Folkene gjorde, at Kampen mod Vikingerne aldrig udførtes med de samlede frankiske Landes Tropper. Men ogsaa i de enkelte Landskaber og sammenhørende Provinser havde man ingen Opfattelse af, at Fjenden var Alles, i hvilken Egn han end fandtes. Man ansaa det for naturligt, at hver Egn forsvarede sig selv. Heri skete der dog nogen Forandring i Løbet af Aarhundredet, hvad der navnlig viser sig med Hensyn til Bygningen af Fæstninger, hvorom strax vil blive talt. Ogsaa i England og navnlig under Kong Alfred lærte man, at Forsvaret bør være fælles, hvor Fjenden end findes, og man overlod ikke Kampene til den enkelte Aldorman og hans Bygdemænd. Kongen samlede Hæren under sine Faner og førte den mod Hedningerne, hvor de saa vare.

I Frankerriget var et andet Forhold af indgribende Betydning, nemlig den fuldkomne Mangel paa Avtonomi og Decentralisation. Det hele Land var i sin Styren og Virken saa at sige knyttet til Kejserens Person. Alle de forskjellige Stammer holdtes sammen

[1]) S. 79. A.-S. Chron 894 (they had stayed their appointed time and consumed their provisions). Jfr. a. 1006.

nærmest ved deres Lydighed under den samme Hersker og stode i direkte Forhold til ham. I Kejserens Navn udøvede et stort Antal gejstlige og verdslige Embedsmænd Magten, men de Baand, der bandt dem til ham, vare Troskab og Hengivenhed, og naar disse hørte op, da traadte kun partikulære og private Interesser for Dagen [1]. Saaledes var Tilstanden under Karl den Store og Ludvig den Fromme, og saaledes vedbleve Forholdene at være i lang Tid. Paa Grund af denne overvejende personlige Karakter, som prægede Samfundsstyrelsen, uddannede der sig i ingen Henseender kommunale eller lokale Instituter, der kunde tjene som nye Støtter for Statsbygningen. Al Sammenslutning maatte stille sig i Forhold til Landets Herre og blev i modsat Fald anset for statsfarlig. Vi have set, hvorledes i Aaret 859 Bønderne mellem Loire og Seine sluttede sig sammen mod Hedningerne, men at deres Herrer bleve urolige derover og nedhuggede dem. Allerede under Ludvig den Fromme havde i Flandern den lavere Del af Befolkningen forenet sig i Gilder, som det synes især paa Foranledning af Normannernes Indfald, men den frankiske Regering fandt det farligt og forbød saadanne Foreninger. Da det i Bestemmelsen derom hedder, at selve Bøndernes Herrer skulle søge at opløse disse Gilder, var dette Bud altsaa ingenlunde givet for at beskytte disse mod deres Undergivne, men fordi i det Hele den frankiske Regering ikke tillod slig Decentralisation og Avtonomi [2]).

Dette Forhold maatte have en tilintetgjørende Virkning paa al den naturlige Modstandskraft, som

[1]) Jfr. Waitz IV. 543.
[2]) Prud. 859. Kapit. 821, Pertz, Leges I. 229—30 Waitz IV. 302. Warnkönig & Gérard, Carolingiens II. 129. Hartwig i Forschungen z. d. G. I. 145 ff. Simson, Ludwig der Fromme I. 172.

ellers fødes hos en Befolkning, naar den angribes i sit Hus og Hjem; man kunde og turde nu Intet udrette uden at faa en avtoriseret Fører, og naar pludseligt Fjenden stod for Husdøren, var man uforberedt. Derfor se vi jo ogsaa, hvorledes gjennem den hele Normannertid Vikingerne saa overordentligt nemt gjøre det af med Bøndernes uordnede Skarer [1]).

Derved falder der ogsaa Belysning paa et andet Punkt, som er saare karakteristisk for Kampen med Vikingerne, at det slette Udfald for de Kristne meget ofte er foranlediget blot derved, at den frankiske Hærfører falder eller bliver saaret, eller fordi han er fraværende. Saaledes opgiver Grev Robert 864 Angrebet paa Normannerne i Loire, fordi han selv saares og skjønt han kun havde tabt nogle faa Mand [2]). Da Hugo og Ramnulf falde i Kampen foran Kirken i Brissarthe 866 [3]), opgiver Hæren strax al Tanke om fortsat Kamp. Saa saare Abbed Hugo 882 giver sig paa Rejse til Worms, forsømmes Forsvaret mod Vikingerne [4]). Netop som Kampen skulde begynde mod den Hær, der drog mod Paris 885, faldt Grev Ragnold af Maine, og strax skynder Frankerhæren sig tilbage [5]). Ligesaa forlader den Hær, som belejrer Aschloh, strax Fæstningen, saa saare det rygtes, at dens Konge Ludvig er død, og alt Haab om at befri Paris

---

1) S. 200, 201, 282.
2) Se foran S. 257 (Hincmar: unde paucis suorum amissis sibi secessu consuluit).
3) S. 260, Regino 867: exercitus amisso capite errore pariter ac moerore repletus solvit eadem hora obsidionem.
4) S. 206. Jfr. ogsaa S. 170.
5) Foran S. 216. A. Vedast. 885: ut congredi debuerunt, contigit ruere Ragnoldum . . cum paucis, et hinc rediere omnes etc.

slukkes, da den tapre Grev Henrik falder for Normannernes List[1]).

Det fremgaar af disse Exempler vist klart, at de frankiske Krigere ikke vidste at strides paa egen Haand, og at de trængte til og Intet udrettede uden Førere. Slige Exempler skal man næppe kunne paavise fra England, og hvad Hedningerne angaar, da tabte de næppe nogensinde Modet blot fordi deres Høvding eller Konge faldt; der var i deres Rækker Evner til Anførere i tilstrækkelig Mængde.

Ogsaa i mange Enkeltheder af Frankernes Krigsvæsen synes der at kunne paavises Fejl. Saaledes var der anvendt liden Omsorg for Lejren[2]), hvad der atter stod i Forbindelse med, at Felttogene ophørte om Vinteren, og at Enhver da begav sig hjem. —

En Side af Normannernes Krigsbrug, som havde en betydelig Indvirkning paa de Fremmedes, og som i det Hele har efterladt sig varige Spor i de Lande, hvori de krigede, var Skanse- og Befæstningsvæsnet. Som bekjendt havde Vikingerne en særlig Dygtighed i denne Art Arbejder. Intet faldt dem lettere end at opkaste en Skanse, og de sloge sig næsten aldrig ned, endog en kort Stund, uden at bygge et Værn; Frankerne forbavses endog over, at Vikingerne opkaste disse Skanser saa grundigt som om de stedse vilde forblive dér[3]). Selv naar de belejre Fjendernes Fæstninger, forsømme de ikke at opkaste Jordværk om deres egen Lejr. Saaledes indrettede de sig jo f. Ex. ved Paris' Belejring, og Normannerne byggede et Fort lige over for Rochester

[1]) S. foran S. 200, 228, 230 Anm. Mere tilgiveligt er det, at Ludvig den Tydske standser Slaget ved Thuin saa saare hans Søn falder. S. 190.

[2]) Waitz IV. 529.

[3]) S. 277. Jfr. A. Fuld. 882: Nostrates ingressi . . pro loci firmitate consideranda.

og lige over for Noyon, da de belejrede disse Byer. Vilde man udrydde Vikingerne af Landet, maatte man først og fremmest nedrive deres Skanser [1]).

I denne Henseende stode baade Angelsakser og Franker langt tilbage, og Grundene hertil vare mange. I England synes man før Vikingetiden ikke at have sat tilstrækkelig Værd paa befæstede Byer. Der fandtes fra Romertiden mange Fæstninger og Forter i Landet, men de laa nu øde saaledes som Chester (se S. 81), eller Vikingerne toge dem i Besiddelse uden mindste Modstand, saaledes som Nottingham, Exeter, Wareham osv., og Værnet udgjordes vistnok, som ved de frankiske Byer, af en Stenmur [2]), ikke af Volde og Grave.

I Frankerriget vare Befæstningerne ikke heller mange; Karl den Store havde anlagt nogle i Akvitanien, i Saksen og ved den nordlige Grænse. De større Byer i Gallien vare omgivne af Stenmure [3]), men disse vare ofte forfaldne. Man havde i Franken megen Frygt for, at Fæstningerne skulde blive benyttede mod Andre end dem, de oprindeligt vare bestemte imod, saa at man endog ansaa det for et Privilegium for en By, at der i en vis Afstand fra den ikke maatte rejse sig nogen Fæstning [4]). Under de indre Uroligheder vare saadanne Skanser meget farlige, og derfor forbød ogsaa flere Forordninger, at Borge og Fæstninger maatte rejses uden Kongens Tilladelse, og paa Forsamlingen i Pitres 864 blev det bestemt, at alle Skanser, som vare byggede uden Kongens Tilladelse, skulde nedrives, fordi Naboerne og Befolkningen i Omegnen led under haarde Plyndringer og megen Overlast fra disse [5]).

---

1) Se foran S. 76, 114, 274.
2) Asser S. 481 (Cynwith): omnino immunita nisi quod moenia nostro more erecta solummodo haberet.
3) Waitz, Verfassungsgeschichte IV. 530.
4) Wenck, fränkisches Reich 244.
5) Leges I. 499. Se foran S. 175.

Det, som de Kristne maatte lære af Vikingerne, var da for det Første at anlægge saa gode Skanser og Fæstninger som Vikingernes, thi disse vare næsten uindtagelige, og naar Fuldaannalerne 891 sige, at det var uhørt, at de Kristne vare trængte ind i de Danskes Skanse, saa er det fuldkommen rigtigt; der nævnes os yderst faa Exempler derpaa i hele det 9de Aarh. og navnlig saa godt som ingen i Franken.

Dernæst maatte disse Skanser anlægges paa gode Steder, og hvad der var en Hovedsag og af Betydning i mange Henseender, man burde ikke overlade det til den enkelte Provins eller Egn at bygge den Fæstning, som nu skulde rejse sig indenfor dens Omraade. Det maatte være et fælles Anliggende, om ikke for hele Landet, saa dog for de Landskaber, for hvilke denne Fæstning nærmest maatte værne, og saaledes for Egnene om den Flods øvre Løb, ved hvilken den var bygget. Dette Princip blev da ogsaa fulgt ved Bygningen af Broen ved Pitres. Imidlertid synes det klart, at Frankerne betragtede det som noget aldeles exceptionelt, at Forsvarsvæsnet paa den Maade paalagdes Andre end Provinsens egne Beboere, og da man i Aaret 865 kom Seinelandets Indbyggere til Hjælp med at opbygge Broen ved Charenton og andre Broer, fordi man indsaa, at de vare til hele Rigets Tarv, og fordi disse Egnes Beboere paa Grund af Vikingeanfaldene ikke kunde overkomme Arbejdet, blev det udtrykkeligt bestemt, at de, som nu kom fra fjærne Egne for at hjælpe med til dette Arbejde, aldrig nogen Sinde i kommende Tider skulde lide Udgift til dette Øjemed [1].

---

[1]) Hincmar 865 (S. 469): ab eis ergo, qui ex longinquioribus partibus ad operandum deputati erant, ut perficerent firmitates in Sequana, ea conditione refici jubet propter imminentem necessitatem ipsos pontes, ne unquam per ventura tempora inde qui nunc eosdem pontes refecerint, in operando ad hoc opus dispendium patiantur.

Der rejste sig da en stor Mængde Fæstninger rundt om i Landet snart ved fælles Arbejde [1]), snart ved Gejstlighedens Midler [2]), stundom maatte Kongen hjælpe til [3]). Tours, Le Mans, Noyon, Saint Vaast, Saint Omer og mange andre Fæstninger vare en Kjæde af Forskansninger langs Nordkysten, som Normannerne tyktes meget ilde om (da Tours skal befæstes, fordre de en betydelig Afgift af Landskabet deromkring) [4]), og de tør ingenlunde som tidligere lade disse Fæstninger i Ryggen. Fremfor Alt vare de forskansede Broer over Seine og dens Bifloder af en ypperlig Virkning mod Normannerne og holdt dem borte i lang Tid; indtil de forfaldt eller optoges, og Vikingerne vare da atter hurtigt til Stede i Floden.

Vikingerne maatte udtømme al deres Opfindsomhed for at vinde disse Byer og Borge, og man maa indrømme, at deres Belejringer førtes med en sjælden Snildhed. For blot at gjøre opmærksom paa ét Punkt vil jeg erindre om, hvorledes Vikingerne foran St. Lô vidste at hindre Forsvarerne i at komme til Kilden, som skulde skaffe dem Vand, hvorledes de forhindrede Krigerne i Pontoise fra at tage Vand af Floden og ved Dumbarton fandt og afskar det Vandløb, som forsynede Byen med Drikkevand [5]).

---

[1]) Miracula S. Bertini Sith. l. II. c. 8, S. 133 (om St. Omer): ambitus castelli cum consensu populi et procerum condictatus, mensuratus ac per potestates et ministeria ad perficiendum distributus. -- Man fortsatte et godt Stykke ind i 10de Aarh. med at rejse Fæstningsværker om Frankrigs Byer og Klostre, ligesom man ogsaa da befæstede mange Byer i Tydskland og England. En nærmere Undersøgelse af Befæstningsvæsnets Historie paa den Tid vil blive givet i Normannerne III, tillige for at belyse Bygningen af Dannevirke.

[2]) Se S. 232 Anm. 2.

[3]) Gejstligheden i Tours henvender sig til Karl den Skaldede om Hjælp. Bouquet VII. 455.

[4]) Se foran S. 264.

[5]) S. 217, 273, 311.

Her bør da ogsaa huskes et andet Punkt. med Hensyn til hvilket Vikingetogene have havt Følger — nemlig Bygningen af Kirketaarne. Viollet-le-Duc har i sin Undersøgelse af Spørgsmaalet om, naar man begyndte at rejse slige Taarne ved Sogne- og Klosterkirkerne besvaret dette saaledes, at de ældste af disse synes opførte under Karl den Skaldede, dels for at tjene som Udkigssted og melde Vikingernes Landing, dels for at være et Tilflugtssted for kort Tid mod den angribende Fjende; først i en senere Tid toges de i Brug som Klokketaarne. Intet af de ældste Taarne er desværre helt bevaret, kun de nederste Partier staa tilbage (saaledes f. Ex. ved St. Germain des Prés i Paris). men da disse Taarne netop især findes i de Egne ved Loire og Seine, hvor Hedningerne gjorde Indfald, og da de bleve opførte nærmest ved Kirkedøren som det Sted, der trængte mest til Forsvar, synes Normannernes Indfald at have givet den første Anledning dertil. Earl of Dunraven er i sit Skrift om irsk Arkitektur kommet til et lignende Resultat med Hensyn til de bekjendte irske runde Taarne. Det maa nu anses for bevist, at intet af dem er ældre end Slutningen af 9de, og at de fleste skrive sig fra det 10de Aarh., og ikke blot deres Bygningsmaade, men ogsaa den Omstændighed, at de findes netop ved alle de Kyster og langs alle de Strømme, som Vikingerne ihærdigst og oftest hjemsøgte (saaledes som et i dette Øjemed tegnet Kort udviser), godtgjør formentligt, at Vikingeanfaldene have givet Anledning til, at ogsaa disse Bygninger rejstes [1].

[1]) Viollet-le-Duc, Dictionnaire de l'Architecture Française III. 286—88. Earl of Dunraven, Notes on Irish Architecture by Miss Stokes II. 181, 184, Appendices.

Femtende Kapitel.

Hedningernes og de Kristnes Kultur.

Mærkeligere end Sammenstødet mellem Nordens og Vestens Krigsvæsen var dog Sammenstødet mellem Hedningernes og de Kristnes Kultur. De Betragtninger, som vi i den Henseende føres ind paa, berøre egentligt et Spørgsmaal af mere almindelig Natur, nemlig det gamle, saa meget omstridte Punkt om Forholdet mellem Klassicitet og det saakaldte Barbari, for saa vidt som man derved forstaar den Udvikling, som skyldes de germanske Stammer. Med lige stor Ensidighed har man snart forsvaret den klassiske Kulturs uforgængelige Fortjenester, snart den fyldigere Opfattelse af Menneskesamfundet og den Mængde af Spirer til en ny Udvikling, som de germanske Nationer førte med sig. Der kan her ikke være Tale om at komme ind paa en almindeligere Afvejelse af de to Kulturers Betydning, men det turde maaske være en Sandhed af almindeligere Gyldighed med Hensyn til mange Sider af Middelalderens Kulturudvikling, om man sagde med et Billede, at ligesom Klassiciteten har været den nyere Kulturs Moder, saaledes har Barbariet været dennes Fader, og at det er unyttigt at trættes om, hvilken af Forældrene man maa tildele størst Hæder af den nye Slægt.

I Stedet for paa en kritisk Vægtskaal at afveje de tvende Kulturers Værd mod hinanden indbyrdes, ville vi forsøge paa at belyse deres egentlige Indhold og Udseende paa den Tid, vi her omhandle, og Modsætningen mellem dem. Først og fremmest var det værdt at faa at vide, hvorledes Forskjellen i Kultur mellem de Kristne og Nordens Beboere opfattedes af Vestens Folkeslag.

Her kunde det nu være af Interesse at lære, om f. Ex. Frankerne kaldte Nordboerne Barbarer.

Som bekjendt betød Barbarer hos Romerne egentligt kun Ikke-Romere og behøvede ikke at have en foragtelig Betydning, og det Samme var Tilfældet i Middelalderen; men som oftest brugtes Barbari dog om det paa et lavt Dannelsestrin staaende Folk. Da saaledes de germanske Folkeslag vare trængte ind over den romerske Verden og havde betvunget den, kaldte de undertvungne Stammer hine Folk Barbarer, i det de vel vare nødte til at agte Erobrernes Færdighed i Vaabenbrug, men i øvrigt saa ned paa disse Horder, der ikke kunde læse eller skrive; det falder ikke Gregor af Tours og Venantius Fortunatus ind at betegne dem anderledes. Saaledes gaar det i det 5te og 6te Aarh., men i det 7de Aarh. føle Romaner og Germaner sig sammengroede til én Nation lige over for de omboende Folk i Nord og Øst, som nu mærkes med Titlen Barbari[1]). Paa Karl den Stores Tid begynde Vikingetogene fra Nord, og det gjælder nu om at faa at vide, om Nordboerne da hed Barbarer.

Det lader sig ikke nægte, at Vikingerne findes betegnede paa denne Maade, men dels kan jo Ingen undgaa Ukvemsord, Nordboerne ligesaa lidt som f. Ex.

[1]) Jfr. Roth, Beneficialwesen, S. 61, 102. — Mærkes kan, at det nationale Sprog (Tydsk, Fransk etc.) altid hed „lingua barbara". Pertz, Scr. II. 39, 57, 98, 519, 532; Leges I. 439.

Bretonerne, der stundom betegnes som Barbarer, dels er det sikkert, at Normannerne forholdsvis sjældent fik denne Titel. og at man ved paa hin Tid at omtale en hedensk Fjende med det ubestemte Ord „barbarus“ snarest vilde bringe den Samtidiges Tanke til at vende sig mod østlige Folk som Vender, Slaver eller andre vilde Stammer [1]). Der vilde til hin Betegnelse knytte sig Ideen om et Folk med langt mindre ordnede Samfundstilstande end Normannernes og med en Kultur af andet Indhold og Udseende.

At føre Beviset derfor er naturligvis meget vanskeligt, og jeg kan kun henpege til f. Ex. Krønikeforfatterne fra det 9de Aarh., hvor Vikingerne ganske sjældent faa dette Navn, medens derimod Østens Hedninger stadigt betegnes dermed. Særligt kan henvises til de frankiske Rigsannaler, hvor Barbari næppe nogen Sinde bruges om Normannerne, medens det derimod ofte forekommer om Bøhmer, Ungarer osv. [2]). I det 10de Aarh. gjentager det Samme sig [3]); Widukind, der skrev ved Tiden 967, er meget rundhaandet med denne Titulatur, men han anvender den aldrig paa de Danske [4]).

Det er vanskeligt at sige, hvad der har bevirket,

---

[1]) Jfr. Simson. Jahrbücher des fränkischen Reichs unter Ludwig dem Frommen I. 53 om Fortolkningen af de Ord i en Dedikation: postquam Hludowicus adversus barbaras nationes movisset exercitum.

[2]) Pertz I. 210, 262, 366; II. 451, 755. Se ogsaa Prudentius 839 om Russerne (ɔ: Svenskerne), der ikke ville rejse gjennem barbariske Nationers Lande (Pertz I. 434): Rhos . . itinera . . inter barbaras et nimiæ feritatis gentes immanissimas habuerant.

[3]) Der er i alt Fald ingen Sammenligning mellem det Antal Gange, da Barbari bruges om Nordboer og f. Ex. om Slaver.

[4]) Köpke, Widukind von Korvei, S. 83: Es ist bemerkenswerth, die Dänen werden nicht als Barbari bezeichnet; stets sind sie die Dani.

at de slaviske og magyariske Nationer havde Præg af Barbarer, men ikke derimod Normannerne. I krigersk Vildhed har Forskjellen maaske været mindre paafaldende end i den hele Samfunds- og Statsordning. Det vil i den Henseende være lærerigt at anstille en Sammenligning med et andet Folk, som omtrent paa de samme Tider som Normannerne kastede sig over Frankerriget.

Ved Tiden 894 trængte Ungarerne eller Magyarerne fra Østen ind i det Land, som de for Fremtiden skulde gjøre til deres I de følgende Aaringer strakte deres Hærtog sig saa langt Syd paa som til Verona og Pavia, saa langt nordlig som til Bremen og saa langt vestlig som til Elsass og Lothringen.

Magyarerne vare som Normannerne ypperlige Krigere, men deres Krigskunst var en hel anden. Deres Hovedfærdighed var Bueskydning, som de øvede fra Hestens Ryg. I ilsomme Skarer paa pantsrede Heste kastede de sig ud over Landene og søgte at undgaa al Nærkamp, da deres sikre Pile vidste at finde Fjenden endog i en betydelig Afstand. Stræng Krigstugt og nøjagtig Kundskab om Fjendens Bevægelser udmærkede dem ligesaa meget som Vikingerne.

Medens man nu i de Kristnes Opfattelse af Normannerne ved Siden af deres Frygt og Angst for dem føler ligesom en skjult Sympathi eller dog en vis Forstaaelse af deres grundforskjellige Livsopfattelse og Levevis, mærker man lige over for Ungarerne kun en Følelse af Rædsel og Væmmelse, der ikke forsmaar de stærkeste Udtryk. Ungarernes hæslige Udseende, den lavstammede Væxt, de vilde Ansigtstræk, de dybtliggende Øjne, Haaret, som paa tre Totter nær var raget tæt af, vakte Afsky — medens Frankerne derimod udmale os Normannerne som høje, skjønne, velbyggede Mennesker, der vække deres Beundring. Ungarernes Levemaade var saa raa som vel mulig; deres Vaaben, Redskaber

og Klædninger vare uanselige, og de brød sig ikke om at spise Kjødet næsten raat eller at drikke varmt Blod som vilde Dyr. Nordboerne vare derimod bekjendte for at forstaa at vurdere alle en yppig Levemaades Herligheder, hvorfor de ogsaa satte Pris paa gode Huse og Boliger, medens Ungarerne altid levede i Telte eller højst i Hytter af Træ og Rør. I den normanniske Hær var der en Organisation, som var det i en kristen Stat, og vel hærgede og skjændte Normannerne, men man hørte dog ikke om dem som om Ungarerne, at de drak de faldne Fjenders Blod[1]).

Med Ungarerne kunde der, kort sagt, ikke være noget som helst Samkvem af fredelig Natur; mod dem gjaldt kun Modstand og Udryddelse, medens Frankerne snart lærte, at der med Normannerne kunde knyttes sociale Forbindelser af enhver Art, og at dette Folk var meget modtageligt for alle aandelige Paavirkninger, ligesom det havde en høj Grad af Kultur, om end af en særegen Art.

Man kan derfor næppe finde en mindre træffende Betegnelse for Normannerne end Lappenbergs Udtryk: „disse Elendighedens og Barbariets Sønner“[2]). Det rammer de virkelige Forhold ligesaa lidt som det træffer den Opfattelse af Normannerne, som Sydboen eller Vikingen selv havde. Navnlig følte Vikingen vist sjældent, at han stod under de Folkeslag, han bekrigede, og hvor meget han end eftertragtede de kristne Landes Rigdomme, og hvor meget end Forholdene i hans Hjem kunde tvinge ham til disse Hærtog, vilde han dog nødig vurderes som en elendig Vejrøver; dertil indsaa han for vel sine Vaabens, sin Krigskunsts og sin Snildheds

---

1) Dümmler II. 446 ff.

2) Lappenberg, Geschichte von England I. 274: jene Söhne des Elends und der Barbarei.

Overlegenhed, og dertil var Krigen ham et altfor helligt Kald.

Nordboernes Tilslutning til de frankiske Folk fandt derfor ingen Hindring. Den begyndte allerede tidligt og varede ved uagtet alle Krige. Den paa Karl den Stores Tid begyndte Udvandring og Bosættelse af Nordboer i Frankerlandet (se foran S. 27 ff.) fortsættes stadigt; skjønt vi kun lejlighedsvis høre om disse fredelige Kolonister [1], forekomme de ikke sjældent i Kilderne. Ligesaa slutte Frankerne sig med største Lethed til Normannerhæren og til de Vikinger, der vare forblevne i Hedenskab, med hvem de indgaa fredelige Forbindelser af al Art. Naar Seinelandets Beboere saaledes 858 erklære for Ludvig den Tydske, at de maa slutte sig til Nordboerne, om han ikke bringer Hjælp, viser det klart, at man ikke opfattede Normannerne anderledes end som enhver kristen Fjende. Og ligesom hele Nationer eller Fyrster paa deres Nations Vegne eller politiske Partier opsøgte Normannerne som Forbundsfæller, saaledes gjorde ogsaa de Private, som vilde undfly Efterstræbelser i deres Hjem.

Karl den Skaldedes Datter Judith var gift med Angelsaksernes Konge Æthelwulf og efter hans Død med hans Søn Æthelbald, disse tvende Fyrster, der ofte havde kæmpet med Vikingerne. Judiths sidste Ægteskab blev dog erklæret for Blodskam og opløst, og hun maatte vende hjem til sin Faders Lande, men da bortførte Grev Balduin af Flandern den skjønne Dame. Da de nu bleve forfulgte, truede de med at ville flygte til Normannerne. Bisp Hincmar maatte efter Kong

---

[1]) S. 180, 208. Her kan huskes følgende Notits (dog af tvivlsom Nøjagtighed) hos Frodoard l. II. c. 20 om Ebbos Flugt fra Reims 835: cum quibusdam Normannis, qui iter et portus maris ac fluminum mare influentium notos habebant, cum paucis quoque aliis domesticis suis . . . noctu Remis aufugit.

Karls Opfordring skrive til Rorik i Frisland, at han ikke turde yde Balduin nogen som helst Beskyttelse (862), og Paven var nødsaget til at lægge sig mellem de uenige Parter for at forhindre, at en saadan Skandale som en Forbindelse med Hedningerne skulde ske i Kristenheden[1]). — Der nævnes ogsaa et andet Exempel paa, at Normannerne benyttes som Skræmmebillede mod dem, der vilde hindre de Elskende i deres Lykke. Engeltrude, der var gift med den italienske Grev Boso, fattede Kjærlighed til en af sin Mands Vasaller og lod sig bortføre af ham. De flygtede til Lothars Lande, til Kølneregnen, og Grev Boso henvendte sig til de gejstlige og verdslige Myndigheder med Klage; men uagtet Ingeltrude blev truet med allehaande gejstlige Straffe, vilde hun ikke vende hjem og svarede kun, at hun vilde flygte til Normannerne, dersom Forfølgelsen ikke ophørte[2]).

En af de første Betingelser for at sociale Forbindelser kunne knyttes er, at der bestaar en gjensidig Tillid mellem Mand og Mand. Det var som bekjendt en Hovedsætning i vore nordiske Forfædres Sædelære, at et givet Ord ikke tør brydes, at det gjælder om at love lidet, men holde det givne Tilsagn. Efterkommerne af vore nordiske Vikinger i Kolonierne i Udlandet vare da ogsaa i en følgende Tid bekjendte for at være Medkontrahenter, som man kunde stole paa.

I Modsætning hertil bliver det i Kilderne fra 9de Aarh. stadigt udtalt, at Normannerne vare troløse og brøde de indgaaede Forbund. Denne tilsyneladende Modsigelse fortjener nærmere at belyses.

---

[1]) Frodoard, Hist. Rem. eccl. l. III. c. 26; Mansi, Concil. XV. 280. Dümmler I. 488.

[2]) Hincmar, de divortio Lotharii (ed. Sirmondi) 692. Dümmler I. 459.

For det Første maa det erindres ved dette Spørgsmaal, som ved omtrent alle andre Forhold, der angaa Vikingefærden i Udlandet, at vi kun faa vor Kundskab af Udlandets Kilder. En Fjendes Fremstilling vil vist Ingen ellers antage paalidelig eller upartisk — og her ere vi ganske overladte til den. Der forekommer da ogsaa baade i de engelske og i de frankiske Kilder Udsagn, som man maa formode skrive sig fra en farvet Fremstilling, saaledes naar den angelsaksiske Krønike ofte lader de Engelske sejre, men de Danske dog beholde Valpladsen, eller naar det mange Gange i de frankiske Kilder henstaar som en Gaade, hvorfor de Kristnes Sejr, som den beskrives os, slet ingen Virkninger har havt eller endog har medført en for Vikingerne gunstig Fred.

Det her Fremhævede gjælder netop særligt disse formentlige Brud paa Overenskomster. Det er ikke troligt, at de Kristne vilde have vedblevet at slutte Fred og Forbund med Hedningerne i et saadant Omfang og af en saa intim Natur, som det ofte beskrives os (f. Ex. af Abbo, se foran S. 233), hvis disse stadigt sveg de Kristne. Hvorledes kan man saaledes forstaa, at Freden blev sluttet ved Aschloh uagtet den grove Krænkelse af den tilsagte Vaabenhvile, som Normannerne beskyldes for?

Det kan nu ofte paavises, at Kilden i sin Anklage enten taler usandt eller rettere er fejl underrettet, og jeg har i det Foregaaende søgt at rense Vikingerne for en Del af disse Beskyldninger. Saaledes vare, da Vikingerne brød Freden med Kentmændene i 865, de betingede Penge i alt Fald ikke endnu betalte [1]), til andre Tider vare de Vikinger, som formentlig plyndre

[1]) Se S. 55. A.-S. Chronicle: under þam friðe and þam feoh gehâte.

trods Overenskomsten, nyankomne, ikke edbundne Krigere [1]), og atter i andre Tilfælde viser Kilden sig som vitterligt fejl underrettet [2]).

Derimod véd vi ogsaa fra de nordiske Kilder, at Nordboerne vare saare spidsfindige Lovfortolkere og øvede i at stille Udtrykket i det indgaaede Forbund saaledes, at det gav dem en større Ret end Modparten let kunde formode. Sligt ansaas ikke for Troløshed; det var tvært imod hæderligt for Manden at vise sig listig, og de kontraherende Parter formodedes at kappes med hinanden om, hvo der kunde stille Betingelserne snildest. Derfor er der al Grund til at antage, at Vikingerne have søgt at indføre i Pagten Betingelser, som Modparten ikke havde bemærket eller som kunde fortolkes paa to Maader [3]). Jeg har saaledes paavist, at de engelske Vikinger synes bryde deres Pagt efter Nytaar, som om Freden kun var lovet i det løbende Aar (se foran S. 69, 70), og det er aldeles sikkert, at Vikingerne i Franken med eller uden Modpartens Vidende stipulere, at Freden kun skal gjælde i den Fyrstes Levetid, med hvem de slutte Fordraget [4]).

Endelig tør det ikke nægtes, at ogsaa de Kristne bryde deres Løfte eller øve Svig mod Hedningerne. Saaledes var Godfreds Drab jo en baade snedig og troløs Daad, og hvorledes kunde Pariserne (886) nægte Vikingerne at drage forbi Byen, da Kejser Karl jo dog havde tilladt dem at hærge Burgund i Vinterens Løb? [5])

Hovedmodsætningen mellem Vikingernes og deres

---

[1]) Se foran S. 172. Jfr. ogsaa S. 160 og Normannerne I. 290.

[2]) Jfr. hvad der er paavist om Freden med Indbyggerne af Meaux S. 235, af St.-Lô S. 273.

[3]) Jfr. min Bemærkning S. 317, Anm. 3.

[4]) Jfr. Forlig med Karl den Tykke S. 204, med Karloman S. 209, med Karl den Skaldede S. 266, 268.

[5]) S. 231. Dümmler II. 273: trotz des Vertrages.

Fjenders Kultur var naturligvis den, at det ene Folk var hedensk, det andet kristent. Vikingen maatte foragte hin Lære, som paastod, at man kun ved Forsagelse kunde vinde Livets Krone, medens han over blodige Lig stormede frem for at erobre sig Hæder og Rigdom her paa Jorden og efter Døden en Bolig blandt Guderne. Det vilde imidlertid være ganske urigtigt at betegne Vikingernes Færd som en Religionskrig. Hovedmaalet, hvorefter de stræbte, var Bytte, og det Middel, hvorigjennem de naaede dertil, var efter Nordboernes Opfattelse ligesaa hæderligt, som Guderne velbehageligt, nemlig Krigen. Thor vilde begunstige de Krigere, som kæmpede i hans Navn, men der var et langt Skridt fra det, at Krigen saaledes var hellig, til at Udbredelsen af Thorstroen [1]) skulde være Kampens egentlige Maal [2]). Det fortælles ganske vist stundom, at Vikingerne forelægge deres Slagtofre det Valg at antage deres Tro eller at dø [3]), men sædvanligst lyder Kravet dog kun paa, at de skulle give Oplysning om, hvor Rigdommene ere bevarede [4]). Naar Vikingeanfaldene især rammede de gejstlige Stiftelser, Kirkerne og Klostrene, var det fordi disse vare Gjemmesteder for store Rigdomme.

Missionens Historie i Norden viser os, hvorledes Læren om Kristus efterhaanden voxer op over det vilde Hedenskab, hvorledes den i Enkeltmands og i hele Folkets Sind bestaar haarde Kampe, før den vinder

---

[1]) Ved flere fortræffelige Undersøgelser i Henry Petersens Skrift „Om Nordboernes Gudedyrkelse og Gudetro i Hedenold“ maa det anses bevist, at Gudetroen i det 9de Aarh. væsentligt var en Thorsdyrkelse.

[2]) Paillard de St. Aiglan, Mém. cour., publ. par l'Acad. de Bruxelles, XVI, S. 117: „un sauvage prosélytisme s'empare de leurs esprits“, hvilket synes ganske ugrundet.

[3]) Saaledes om Edmund S. 63 og om Hieroen S. 176 Anm. 3.

[4]) S. 36.

sikkert Stade. Man kan af spredte Oplysninger om Vikingehærens og om de enkelte Nordboers Færd i Udlandet lære de samme Bevægelser og Svingninger Gemytterne at kjende, saaledes som det i det Følgende skal vises.

Allerede tidligt mærker man, hvorledes Vikingerne overtroisk begyndte at frygte de Kristnes Gud som den, der klart nok mægtede Noget ved Siden af de hedenske Guder. Dette gjenfindes i mange Kilder, af hvilke nogle ganske vist ere legendeagtige Fortællinger; men det er dog mærkeligt, at de give os Træk, som pege sammesteds hen og at disse bekræftes af sikre Kilder. Denne Overtro viser sig for det Første i, at Vikingerne af Frygt for de Kristnes Gud og hans Magt opgive deres Forsæt; i Følge Legenden sker det naturligvis paa Grund af de Mirakler, som Guddommen har udøvet. Da Normannerne, som vilde plyndre Redon, overfaldes af et Uvejr, love de højtideligt at ville skaane Guds Hus, om de undslippe, hvad de da ogsaa holdt, ja de skjænkede det rige Gaver (S. 251). Til andre Tider lade de af den samme Frygt de Kristnes Helligdomme urørte (S. 192), og vi se dem sende Kirkeskattene tilbage, som de have røvet i Xanten (S. 177). Under lignende Indskydelser give de en vis Del af den ranede Skat til den kristne Guddom[1]), saaledes som Tilfældet var ved Normannernes Ophold i St. Omer 860 (S. 169); Beretningen om dette er i det Hele meget lærerig. Vikingerne havde som Gave til Helgenen kastet en betydelig Mængde Sølv paa Kirkens Alter og sat en af Munkene som Vogter ved Summen, for at den ikke skulde blive røvet. Da Hæren nu drog bort i Delinger, bleve nogle Vikinger tilbage i Skjul, fór hen til Altret og ranede Skatten.

---

[1]) Frod., Hist. Rem. eccl. IV. 40: ut autem recesserunt, altaria muneribus suis cumulata dimiserunt.

Dette blev meldt til Hærens Høvdinger, der alt vare i Bortmarsch; de lode strax ved Stød i Lurer gjøre Holdt. Man optog Forhør om, hvo de Skyldige vare, og da man havde fundet dem og deres Skyld var bevist, hængte man dem tæt ved Klosterporten [1]).

Endelig kommer det dertil, at Normannerne for at naa deres Maal endog anraabe de Kristnes Gud som den formentlig stærkere og stille sig under hans Beskyttelse. Saaledes have vi Exempler paa, at Hedningerne paakalde Kristus for at befries fra en Sygdom eller anden Ulykke, som deres egen Gud ikke vil lette dem for [2]), og vi have set, hvorledes de Danske paa Irland før Kampen med Nordmændene vælge St. Patrick til deres Beskytter.

Imellem Vikingerne og de Kristne var der i Følge de Forhold, hvorunder Kampfærden øvedes, al mulig gunstig Lejlighed for en stærk gjensidig Paavirkning. For det Første kom mange Hedninger i kristent Fangenskab, men endnu større Betydning havde det dog, at Vikingerne stadigt toge mange kristne Fanger, og at der blandt dem var et stort Antal Gejstlige [3]). Endelig medførte Normannernes Giftermaal med kristne Kvinder jo ogsaa, at Troen lettere blev indført i Hedningernes Familier. Disse Ægteskaber vare vel især hyppige paa Irland (om ellers de islandske Sagaer ere vel underrettede), men underligt nok høre vi ikke fra dette Land Noget om at Vikingerne døbtes. Derimod synes der her at have været en let og nøje Forbindelse mellem Hedninger og Kristne, saa at Normannerne taalte, at

---

1) Mirac. S. Bertini l. II c. 2, Mabillon III. 1. 128. Om Hængning som Straf for Røveri i Følge Vikingelove se Normannerne I. 337 ff.

2) Jfr. Normannerne I. 100, 368.

3) Se foran S. 35, 107, 166, 168, 250. Normannerne I. 371.

de Kristne opholdt sig i deres Samfund og øvede deres Gudsdyrkelse, medens Irerne paa den anden Side ikke skyede at indgaa Forbindelser af al Art med Hedningerne. Allerede 851, da de Danske erobrede de Norskes Fæstning Dublin, fandtes der i Byen Munke, som de nedhuggede. Ligesaa ses Normannerne 866 at have havt en Del Klerker i deres Lejr; dog var det muligvis Fanger. Det fortælles ogsaa om en af Leinstermændenes Høvdinger, at han vandt saa stor Myndighed over Nordboerne, at de ikke turde udføre nogen Trællegjerning om Søndagen [1]).

O'Donovan har i Fortalen til Book of Rights (Stykke IV) gjort opmærksom paa, at den i Dublin herskende Fyrstestamme hed Thomairs Slægt eller Æt, og han sætter denne Betegnelse i Forbindelse med den Jarl Thomrair, som 848 faldt for Irernes Haand; fra denne Kriger skulle disse Høvdinger formentligen nedstamme. Dr. Todd følger ham heri (War of the Gaedhil S. LXVII), medens derimod Mr. Haigh (Archæologia Æliana VII. 48) fortolker hin Betegnelse som Thors Stamme og bemærker, at Thomrair maa være et helt andet Navn (Thorer). (Jfr. G. Stephens, Thunor the Thunderer S. 40: Tordneren Thor, S. 40). Det forekommer mig, at man maa give Dr. Haigh Ret; men Spørgsmaalet fortjener en indgaaende Undersøgelse.

Først bør de Kildesteder nævnes, hvor Thomair forekommer.

Rettighedernes Bog (Leabhar na gCeart) har S. 40: ó maitib Tomair ɔ: fra Tomars Høvdinger, S. 206 et Hundrede Heste til Tomars Kongesøn (torc Tomar). De Fire Mestres Annaler meddele ved Aar 942 et Vers om Indtagelsen af Dublin, hvori det bl. A. hedder, at Thomairs Stamme (muintir Thomair) blev hjemsøgt. F. M. 994: ved Indtagelsen af Dublin blev Tomairs Ring gjort til Bytte. The war of the Gaedhil S. 31, 234: et Vers, hvor der klages over at Tomars

[1]) Foran S. 116, 133. Three Fragm. S. 183 (c. 870).

Folk (muintir Tomair) skal have Gebennachs afhuggede Hoved. S. 197, 199 bruges det Billede, at det ser ud som om Tomairs Lund (caill Tomair) stod i Flammer og at det lyder som om Tomairs Lund huggedes; Udgiveren, Dr. Todd, bemærker, at denne Lund strakte sig paa Clontarfsletten langs Nordsiden af Liffeyfloden omtrent til Dublin; dens Træbestand var Hassel, men i øvrigt er den nu forsvundet (S. CLXXXVII). Dr. Todd har ikke lagt Mærke til, at denne Lund omtales paa et andet og vigtigt Sted i den samme Kilde, nemlig S. 116, hvor det hedder, at Brian efter at have erobret Dublin blev der i fem Uger og plyndrede Omegnen; „Tomairs Lund blev brændt af ham og hugged ned". Her læser Dr. Todd: „Coill Comair blev brændt", og han gjengiver dette Navn ved „Wood of the Confluence", men bemærker, at Stedets Beliggenhed er ukjendt (S. CXLVII). Der kan dog vist ikke være Tvivl om, at Comair skal rettes til Tomair, og at der sigtes til hin samme Lund; denne Rettelse er saa meget mere tilladelig som efter gammelirsk Skrivemaade c og t ligne hinanden i en saadan Grad, at det er vanskeligt at adskille dem.

Thomair er altsaa i alle disse Tilfælde en Person, efter hvem Folk og Steder opkaldes; som Navn paa en samtidig levende Person forekommer det kun én Gang, nemlig om en Høvding, der c. 921 lander ved Limerick, Gaedhil S. 39: Tamar mac Elgi, men her have Ann. Inisfallen. 908 (= 922) Tomrair mac Elgi (Four Masters 920 kun: mac n Ailgi). Gaedhil S. 23 nævner ved Tiden 857 en Høvding Tomar, men den ældre Form af denne Kilde har Tomrair (S. 231). Jfr. ogsaa foran S. 136.

Derimod forekommer Navnet Tomrair meget ofte, saaledes om den Tomrair Jarla, der faldt 848 (se S. 114 Anm. 1). Fremdeles Three Fragments S. 163, 167 (ved Tiden 860) Tomrar (Tomrur) Jarla, Four Masters 923 Tomrar, Søn af Tomralt.

Saaledes findes aabenbart i Kilderne disse to Navne adskilte fra hinanden; efter Tomar blive forskjellige Personer og Steder opkaldte, ikke efter Tomrair osv.

At Tomrair betyder Torer, synes ikke at kunne betvivles; et lignende indskudt m gjenfindes i Tomralt, som aabenbart betyder Torald. Der maa i den oldnordiske Udtale af disse Ord dengang have kunnet høres en Næselyd, som senere er gaaet tabt; paa lignende Maade lære vi jo af Angelsakserne og Irerne, der skrive Onlaf eller Amhlaeibh for Olaf og Invar eller Imhair for Ivar, at disse Navne have havt en Næselyd, som tilkjendegaves ved n og m (m og n synes Ireren let at forvexle, Haimar er vel saaledes Einar).

Det er ogsaa paa anden Maade oplyst, at endnu i 12te Aarh. i mange oldnordiske Ord en Næselyd udtaltes, som ikke skreves, og at denne havde sin Grund i, at der i Ordet havde fundet en Sammentrækning Sted, og at en n eller ng Lyd var gaaet tabt (se Lyngby, den oldnordiske Udtale, Tidsskrift for Philologi og Pædagogik II. 317). Med Hensyn til Navnet Thor er det jo dernæst vist, at det er sammentrukket af en ældre Tostavelsesform, svarende til Angelsaksisk þunor, Engelsk Thunder, Oldhøjtydsk Donar — og det var rimeligt nok, at der ved en Næselyd kunde være efterladt Spor af denne Ordets Historie (altsaa Tho-n-r).

Saaledes vilde en irsk Form Thomr være fuldt forklarlig og parallel med Tomrar og Tomralt. Tilbage staar da kun at tyde a i den sidste Stavelse, og dette volder næppe Vanskelighed. En Form som Thomr vilde nemlig være Ireren altfor haard, og han vilde mellem de sidste sammenstødende Medlyd indskyde en Vokal, saaledes som Ireren af Navnet Bárðr danner Baraidh, af Blakkr Blacair. Jeg kan paa den Maade ikke indse Andet, end at vi fuldkommen rationelt komme til, at Tomar er lig Thor. Jeg kan heller ikke tænke mig, hvilket andet nordisk Navn det skulde gjengive; man vil ved at gjennemgaa islandske Navnelister forgjæves søge efter et tilsvarende oldnordisk Navn (jeg afser fra det i Mytherne enkeltvis forekommende Domar).

Men forholder dette sig saa, da vare Nordboerne i Dublin bekjendte som Tilbedere af Thor; de eller deres Høvdingestamme var opkaldt efter ham. Man gjemte her en hellig Ring, som hed Thors Ring, og denne Gud dyrkedes i en

Lund i Byens Nærhed, som Kong Brian ansaa det nødvendigt at omhugge for at udrydde Mindet om alt Hedenskab.

I England og Saksland vare en Mængde Nordboer traadte over til Kristendommen, enten enkeltvis eller i hele Skarer, og af særlig Betydning var det, at der her havde dannet sig Riger under kristne Høvdinger, hvor den kristne Tro altsaa vilde blive taget i Beskyttelse, saaledes i Østangel under Gudrum, i Northumberland under Fundne Knud, i Frisland under forskjellige Høvdinger, senest under Godfred. De Forhold, som foranledigede, at Hedningerne antoge Kristendommen, vare naturligvis af forskjellig Art, snart var det for at opnaa verdslige Fordele, snart af en virkelig indre Trang; ofte faldt de dog tilbage til deres gamle Tro og Levevis. —

Naar man derefter kaster Blikket paa den Indflydelse, som Hedningerne havde paa de Kristnes Tro, vil man her ogsaa finde Meget at iagttage. Saaledes er det for det Første mærkeligt, til hvor mange Frafald fra Kristendommen Vikingetogene gave Anledning. Om Gall-Gaedhil paa Irland er der handlet udførligt i det Foregaaende, men ogsaa fra andre Lande høre vi om, at de Kristne svigte deres Tro, saaledes f. E. da Vikingerne havde sat sig fast om Paris [1]).

Dernæst have Vikingetogene i en Grad, som ikke mange historiske Begivenheder, fremmet Overtroen og Troen paa Mirakler. Der fandtes ikke en Helgen i de Landsdele, hvor Vikingerne havde raset, uden at han jo havde øvet mange Undergjerninger mod Vikingerne eller dog paa den Tid, da de vare i Nærheden [2]). Og naar

[1]) Se foran S. 221, 256, 264.

[2]) Det synes som om Normannerne holde af at hjemsøge de Kristne paa deres Helligdage og Fester (se S. 36, 109, 154, 169, 171, 244), hvad enten de haabede at træffe Folk uvæbnede eller de vilde bemægtige sig alle de Kirkeskatte, som da kom for Dagens Lys.

Helgenen ved gode Mænds Forsorg begav sig paa Flugt, synes Relikviernes undergjørende Magt ret at vaagne med forøget Styrke, og der nævnes os utallige Mirakler fra de forskjellige Byer, som Helgenene droge igjennem. Af de Undere, som saaledes øves mod Normannerne, er der flere, som stadigt gjentage sig, f. Ex. at Vikingerne blive lamme netop da de vilde krænke Helligdommen, eller at de blive besatte og rasende, naar de have drukket af den hellige Vin, hvilket sidste Under dog maaske skyldes et Munkekunstgreb [1]).

Derimod have Vikingetogene ikke beriget den katholske Kirke med saa mange nye Helgene, som man skulde have ventet. St. Edmund, St. Blaithmac og de mystiske Helgene, Adrian, Glodian, Gaius og nogle faa Andre ere næsten de eneste, som have faaet Martyrdøden ved hin Tidsalders Vikinger.

Det er foran paavist med Hensyn til mange forskjellige Punkter, hvorledes ved Normannertogene Strandene og Egnene nærmest Kysterne fik en ny Betydning i Landet, især med Hensyn til Forsvaret og Administrationen. Det var naturligt, at Vikingetogene med Hensyn til de aandelige Forhold, der ere betingede af Ro og Ly, maatte have en Indvirkning af netop modsat Art, saaledes at Stiftelser og Instituter til aandelige Formaal maatte søge ind mod Landets Centrum, hvor der var Fred for Vikingerne. Vi have set, hvorledes Strandene mange Steder laa øde og Befolkningen flygtede; i andre Egne maatte Bonden blive paa sin Gaard, medens Klerker, Munke og Præster toge Flugten og forrest blandt Alle de Gejstlige, som førte

---

[1]) Pludseligt Vanvid se S. 137, 182. Taage S. 155, A. Fuld. IV. 887 (Forbilledet for denne Art Fortællinger søger Fremann, Norman Conquest IV. 242. i 2den Kongernes VI. 18). Blindhed S. 277, Abbo I. v. 492. Dysenteri, Hincmar 865, Norm. I. 97 ff.

Helgenen med sig. De mange Helgenhistorier give nøjagtig Besked om, hvorledes Relikvierne flyttes fra Sted til Sted og bestandigt længere frem mod Landets Centrum; saaledes blev efterhaanden i Frankrig Auvergne og nærliggende Landskaber Gjemmested for utallige Relikvier. Dér samlede sig da ogsaa Gejstligheden fra alle de plyndrede Egne, og man vil kunne forstaa, at de Flygtende medbragte mangen en Lære, som maatte paavirke de Gejstlige og deres Instituter i denne Del af Frankrig [1], ligesom det maatte tilvejebringe en nøjere Forbindelse mellem Akvitaniens og det østlige Frankrigs Gejstlige end den, der hidtil havde fundet Sted (se foran S. 241). Ligesaa var det en Følge af Vikingetogene, at en Mængde Klostre flyttede længere ind mod Landets Centrum og opgav deres gamle Stade. I det Hele var der bragt en Fluktuation ind i Samfundet, og mangen Spire førtes til fjærne Egne, hvor den under nye Forhold fik ny Væxt [2].

Hvilken Indflydelse Vikingerne have havt paa de enkelte Stænder i den kristne Stat og Forholdet mellem dem, lader sig jo vanskeligt sige, naar Talen er om et Samfund som det frankiske, der selv uden Normannerbevægelsen befandt sig i en saa høj Grad af Gjæring og Opløsning. Naar et saa ordnet og mægtigt Samfund, som Vikingehæren var, paa én Gang slog sig ned midt imellem kristne Folkeslag, der lede under uordnede Tilstande og en slet Regering, kunde det ikke undgaas, at der kom Forvirring i de borgerlige Forhold, og at de Stænder, som stode ubeskyttede, søgte Redning ved at slutte sig til Hedningerne. Trællen faar Lejlighed til for en Stund at blive Herre, den til Afgift og Tjeneste

[1] Jfr. Gabriel Bulliot. l'Abbaye de Saint-Martin d'Autun I. 104 (Benedictinerreglernes Udbredelse i deres rene Form) II. 16, 144.
[2] Jfr. Notkers Brev hos Dümmler, St. Gallische Denkmale 224.

Pligtige nyder en kort Frihed. Paa den anden Side maa mangen Svag og Ubeskyttet slutte sig til en mægtig Herre for hos ham at faa det manglende Værn.

Af spredte Udtalelser i Kilderne lære vi da ogsaa, hvor omvæltende for det indre Samfunds Ro denne Vikingehær fremtraadte. Allerede i Sangen om Kampen ved Saucourt (S. 194) hører man, at Vikingernes Landing bringer Bevægelse i Sindene og at Nogle fortabes og søge Frelse hos Hedningerne. Abbo beretter om, hvorledes under Normannernes Ophold foran Paris den Livegne bliver Herre og Herren Træl [1]), og den i Pitres givne Forordning viser (S. 174), hvor megen Uorden i Samfundet de talrige Flygtninge foraarsagede, og i hvilken Grad man søgte at unddrage sig sine Hjemstedspligter. Omvendt fortæller en Kilde, hvorledes flere fribaarne Bønder frivilligt undergave sig den hellige Stephans Kirke i Toul, aabenbart for at søge Beskyttelse [2]), hvilket Træk næppe er enestaaende og belyser Tilstandene paa de Tider.

Vikingetogene have utvivlsomt bidraget i høj Grad til Gejstlighedens Verdsliggjørelse. Alle maatte være under Vaaben, og medens det tidligere ikke tillodes, at den Kutteklædte greb Sværdet, bragte Nøden det nu dertil, at Alle maatte forsvare sig eller endog angribe [3]). Bisper og andre højere Gejstlige laa stadigt paa Feltfod, og det siges os, at Ærkebisp Franco af Lüttich fik af Paven indviet tvende Vikarier til Udførelsen af alle gejstlige Forretninger, fordi han altfor ofte i Krige med

---

[1]) Abbo I. v. 184: efficitur servus liber, liber quoque servus, vernaque fit dominus, contra dominus quoque verna.

[2]) Pertz VIII. 638: subdiderunt se ecclesiæ St. Stephani ingenui homines quam plurimi ex Ingolini curte et Mauri villa. Jfr. Dümmler I. 689.

[3]) Jfr. foran S. 277.

Normannerne havde plettet sine Hænder med Fjenders Blod [1]).

Vikingetogene medførte overordentlige litterære Tab. Ild og Luer vare et af Vikingernes Hovedvaaben, og en stor Mængde Bøger og Aktstykker gik til Grunde, hvad man ikke blot kan slutte sig til af Ødelæggelsernes Omfang, men det angives meget ofte udtrykkeligt [2]). I øvrigt hørte Bøgerne til noget af det, som de Gejstlige først søgte at redde, og ofte have Vikingerne vist ogsaa selv frelst Manuskripter [3]); i alt Fald maatte de jo indse, at disse vare en god Handelsgjenstand, og mangen en Gang har deres smukke Udseende vel ogsaa tiltalt dem. Paa det kgl. Bibliothek i Stokholm er bevaret et udmærket smukt Haandskrift af Evangelierne med illuminerede Miniaturer; i Følge en Paaskrift paa dets Titelblad kjøbte Aldorman Aelfred og hans Hustru Werburg dette af en hedensk Hær (æt hæðnum herge) for Guds Lovs Skyld, og fordi de ikke vilde have, at denne Bog længere skulde forblive i Hedenskab. De gave (ved Tiden 870—890) Haandskriftet til Krist-Kirken i Canterbury, hvorfra det senere er kommet bort og kjøbtes af Sparfvenfeldt i Italien [4]).

Nogen Erstatning for hvad der paa denne Maade blev ødelagt medbragte Vikingerne ikke. Normannerne fra det 9de Aarh. havde endnu ingen Indflydelse paa Litteraturen i den Forstand, at de medbragte noget Nyt enten med Hensyn til Form eller Indhold, som gik over i de Kristnes Litteratur. Endnu stode jo heller ikke de

---

[1]) Pertz II. 195. — Jfr. Mansi XVIII. 19.
[2]) Se foran S. 61, 153. Bolland 18de Juli S. 457. Reiffenberg, Monuments VII. 402. Historisk Aarbog 1879. S. 32 ff.
[3]) Se foran S. 245.
[4]) George Stephens, Two leaves of King Waldere's Lay S. 1. Westwood, Anglo-Saxon and Irish Manuscripts. S. 5.

kristne Nationer og Nordboerne paa en saadan Fod med hinanden, at Paavirkninger af denne Art vare mulige.

Derimod havde Normannerne allerede da en stor Indflydelse i flere praktiske Retninger. Saaledes vare Vikingerne fuldblods Handelsmænd [1]), og de Kristne vare meget tilbøjelige til at indlade sig med dem om Kjøb og Salg, saa at der endog maatte tages Bestemmelser derimod. Paa Irland, i Loire, i Frisland og mange andre Steder træffe vi dem som Handlende, og saa saare Krigen hører op, begynder den fredelige Udvexling af Varer [2]).

Vikingetogenes Indflydelse paa Datidens Pengeforhold og Møntvæsen var ganske vist betydelig, snart direkte, snart paa mere indirekte Maade. Saaledes havde i Vestfranken de bestandige Udbetalinger til Vikingerne medført, at der var bleven slaaet megen falsk Mønt, hvad enten dette nu blot skyldtes Møntmestrenes Overtrædelse eller Karl den Skaldede havde brugt denne Fremgangsmaade for at berige sig. Der var i Befolkningen opstaaet den største Mistro mod Mønterne, saaledes at man vægrede sig ved at modtage selv gode Penge, hvorfor Karl den Skaldede lod udgaa strænge Forordninger om Møntvæsenets Ordning og satte de haardeste Straffe for Falskmøntneri og Straffe for Enhver, der vægrede sig ved at modtage god Mønt [3]).

Hjemme i Norden have Normannerne før det 9de Aarh. aabenbart ikke slaaet Mønt, og de Penge, som her vare i Omløb, hidførtes fra Østen eller fra Vesten.

[1]) O'Curry, Manuscript Materials of Ancient Irish History 224:
For gluttony the Danes and for commerce,
For high spirit the Picts are not unknown.

[2]) Fuldaann. IV. (882): saa snart Vaabenstilstanden i Aschloh sluttes, begynder Handelen (Pertz I. 396).

[3]) Leges I. 476, 490, 491. Waitz, Verfassungsgeschichte IV. 74. Dümmler I. 470, 548.

Men det er karakteristisk for den hurtige Maade, hvorpaa Vikingerne slutte sig til den vestevropæiske Verdens Ordning og Brug, at de i deres Hær havde egne Møntmestre, der slog Mønt med Præg efter de forskjellige Byer og Møntsteder, som Normannerne erobrede, men tillige med Vikingehøvdingernes Navn.

I Northumberland blev de Danskes Erobring endog et Mærkepunkt med Hensyn til Udmøntningen. De ældre northumberske Mønter vare alle af Kobber (stycas). Medens alle de andre angelsaksiske Riger brugte Sølvpenge som gangbar Mønt, fandt man i Northumberland, at Kobbermønter bedre svarede til den økonomiske Omsætning, og man optog aldrig Nabolandenes Skik, ja Møntfundene synes vise, at de engelske Sølvmønter end ikke ved Omsætningen trængte ind paa northumbersk Grund, ej heller Kobbermønterne ind i de andre Kongeriger, hvad der vidner om, at dette Rige holdt sig mærkeligt afsondret. Heri skete der en total Forandring ved de Danskes Erobring af Landet, i det disses Høvdinger slog Mønt af Sølv og ingen Kobberpenge, som ikke senere forekomme i Northumberland [1].

Man kan ikke tænke sig en større Modsætning til Normannernes af Handelsaand baarne Samfund end Irernes. Her kjendte man endog før de Danskes Tid slet ikke til Mønter, og det var først Normannerne, som slog Mønt dér i Landet [2]. —

Man har sagt, at Vikingetogene medførte Folkesygdomme, og det er højst sandsynligt, at de som andre Krige have bragt saadanne Virkninger med sig. Imidlertid ere bestemte Exempler herpaa ikke paaviste.

---

[1] Jfr. Rashleigh i The Numismatic Chronicle 1869, part 1, S. 67–68. Hawkins, the Silver Coins of England. Sec. edit. S. 65, 79.

[2] Jfr. Worsaae, Minder om de Danske og Nordmændene S. 416.

Den Hungersnød, som 892 jog Vikingerne bort fra Frankrig, var nærmest en Følge af en stor Tørke[1]; medens Normannerne derefter i 3 Aar hærgede England, var der en stor Dødelighed mellem Mennesker og Kvæg, men det kan ikke netop paavises, at denne var en Følge af Vikingetoget[2], og af en irsk Kilde ses, at der da ogsaa var stor Dødelighed paa Irland[3]. —

Hermed slutter jeg mine Betragtninger over Følgerne af Normannernes Togter i det 9de Aarh. Det er langt fra, at jeg tror, at jeg har nævnt alle de Indvirkninger, som Vikingefarterne førte med sig, men det bør erindres, at vi her maa holde os til de Følger, som selve Kampene og Krigene bragte med sig og som traadte for Dagen allerede paa Vikingetogenes Tid. Der var utallige Indflydelser, som kom bag efter og som skulde have Tid, før de satte synlige Frugter, og langt mere end af selve Hærtogene bleve Sydboerne paavirkede ved Vikingekolonierne og ved den nøje sociale Forbindelse med Nordboerne. Men Vikingekoloniernes Historie tilhører det følgende Aarhundrede.

---

1) Se Dümmler II. 351—52.

2) Pauli, König Aelfred 271 antager, at Vikingetoget i alt Fald til Dels var Skyld deri.

3) Ann. Ulton. 894—95: Nix magna et mortalitas magna. A.-S. Chron. 897 taler ogsaa snarest mod, at Vikingetoget gav Anledning hertil.

Efterskrift.

Da jeg for to Aar siden udgav „Indledning i Normannertiden“ tillige som første Bind af et omfattende Arbejde over disse Nordboer, kunde jeg meget vel indse, at de mange nye Synsmaader for Betragtningen af Vikingerne og af Kilderne til deres Historie, som jeg havde fremsat og forsvaret i mit Skrift, maatte fremkalde Kritik og Angreb, Tilslutning og Modstand. Der er da ogsaa fra mange Sider blevet skjænket Bogen Opmærksomhed, og den har fremkaldt en livlig Diskussion og Drøftelse af de omhandlede Spørgsmaal. Foruden flere udførlige Anmeldelser i Dagblade have følgende videnskabelige Tidsskrifter bragt Kritiker af den: Jenaer Litteraturzeitung 1877 Nr. 2 S. 25 ff. (Prof. Konrad Maurer). Litterarisches Centralblatt 1877 Nr. 11 S. 330—34. Historiskt Bibliotek, utg. af Silfverstolpe, 1877. Ny Följd. 1ste Del. S. XCIV—CII. Revue Historique 1877. Deuxième Année. T. IV. S. 424—430 (Mr. E. Beauvois). Prof. Karl v. Amira har i Historische Zeitschrift, Neue Folge, Bd. III, S. 241—268 meddelt en Afhandling „Die Anfänge des normannischen Rechts“ med Udgangspunkt fra min Bog. Denne Forsker godkjender ganske mine Sætninger om, at de tidligere Togter til Frankrig og Kolonisationen af Normandiet ere udgaaede fra Danmark, og at Rollo ikke er identisk med Nordmanden Gangerrolf, men en dansk Høvding. Derimod bekæmper v. Amira mine Anskuelser om Arveretten i Norden i Oldtiden og om den ældste Statsret i Normandiet samt om Kolonisternes

langsomme Overgang til frankiske Retssædvaner, medens samme Forfatter slutter sig til hvad jeg har bevist om Kong Frodes Love som Vikingelove og om at en Del af disse Love anvendtes i Normandiet.

Min Bog maatte naturligvis især vente Angreb fra norsk Side, og disse ere heller ikke udeblevne. Aftenbladet for 26de, 27de Okt. 1876 bragte tvende længere Artikler, hvoraf senere et Særtryk toges: „Nordmænd eller Danske i Normandie?". Professor Gustav Storm i Christiania skrev i Nyt norsk Tidsskrift, I, S. 140—160 og S. 388—401 tvende Artikler med Titel „Normannerne i Vikingetiden", i (Norsk) Historisk Tidsskrift, 2den Række I.: „Ragnar Lodbrok og Lodbrokssønnerne, Studie i Dansk Oldhistorie og Nordisk Sagnhistorie", S. 371—491 (heraf Særtryk), og endelig samlede og ordnede han disse 3 Artikler og tilføjede en Afhandling om Rolf Ganger i et særligt Skrift „Kritiske Bidrag til Vikingetidens Historie (I. Ragnar Lodbrok og Gange-Rolv)". 1878.

Saaledes har der været givet mig den bedste Lejlighed til paa ny at overveje de Resultater, jeg var kommet til, og til at se min Slutningsmaade og Bevisførelse i den forskjelligste, kritiske Belysning. Efter bedste Overvejelse af hvad der er fremkommet til Løsning af de mange og forskjellige Spørgsmaal, som Normannerundersøgelserne gaa ud paa at klare, kan jeg dog med Hensyn til de fleste Hovedresultater og med Hensyn til Methoden, som jeg har anvendt, kun fastholde hvad jeg fremsatte i Indledning i Normannertiden, hvorimod jeg ganske vist i enkelte Punkter kan være bleven mere betænkelig og i hvert Fald indser, at jeg ved yderligere Grunde maa hævde det af mig opstillede Resultat. Særlig gjælder dog om den Periode af Vikingetiden, som jeg har behandlet i det foreliggende Skrift, at jeg ikke kan indse Andet end at hvad jeg tidligere opstillede, fuldkomment maa holde Stik, og man vil i nærværende Arbejde finde de samme Sætninger omgivne med en hel Række af nye Grunde. Jeg har i det Foregaaende tillige udførligt imødegaaet de Argumenter, som have været rejste

derimod, og nogle Punkter, som staa tilbage, ville strax blive berørte.

Derimod vil jeg i denne Polemik ikke komme ind paa Spørgsmaalet om Hertug Rollo og Gangerrolf, som er det, der har vakt mest Forargelse. Det angaar ikke den her behandlede Tid, og jeg vilde anse det for urigtigt allerede nu at indlade mig i Polemik om et Spørgsmaal, som dog udførligt vil blive belyst i min Fremstilling af det normanniske Hertugdømmes første Historie (Normannerne IV). Saa fremt altsaa min Hævdelse af Gangerrolfsagnets Urigtighed ikke kan holde Stand ved den Bevisførelse mod det, som jeg fremsatte i „Indledningen“ og uagtet de store, indre Skrøbeligheder, hvoraf Storms Bevis for dets Ægthed lider (jeg har allerede i dette Skrift lejlighedsvis paavist adskillige), saa maa Gangerrolf foreløbigt beholde sit Hertugsæde. Jeg har ikke villet gjøre en national, men en videnskabelig Erobring, og et norsk Dagblad er for nylig kommet ind paa en aldeles fejlagtig Bane, naar det i en Artikel (der endog var undertegnet J. E. S.!) har fremstillet min Bog som et nationalt Partiskrift; rundt om fra er det bleven sagt, at jeg har været upartisk, og den ærede Referent vilde ved at læse et lille, ifjor udkommet populært Skrift „Englands Erobring ved Hertug Vilhelm af Normandiet“ kunne se, at det aldeles ikke laa mig paa Hjærte at gjøre Propaganda for mine Theorier, skjønt jeg havde god Lejlighed dertil; i denne Bog er om Rollo og hans Mænd og om Kolonisterne i Normandiet ikkun brugt det forsigtige Ord „nordisk“.

Min Polemik vender sig her mod Professor Storms mange Afhandlinger som dem, der udførligst ere gaaede ind paa de enkelte Spørgsmaal, og da de især have angaaet Vikingetogene i det 9de Aarhundrede. Til Vejledning for Læseren bemærker jeg, at Storms mindre Afhandlinger ikke ordret ere gaaede over i hans store Bog; Forfatteren har i flere Enkeltheder forandret Mening, ja man kan stundom paavise tre Trin i Forf.s Anskuelser. Jeg har i det Foregaaende rettet min Polemik snart mod Storms Tidsskrift-Afhandlinger, snart mod de i „Kritiske Bidrag“ fremsatte Resultater; hertil

har jeg set mig nødsaget, for det Første fordi denne Bog udkom saa sent, at jeg først paa 6te Ark kunde tage Hensyn til den, men dernæst fordi hine Artikler vare udkomne ikkun et helt eller et halvt Aar før den store Bog og altsaa maatte være mange Læsere i frisk Minde, ligesom disse Læsere jo maatte formode, at Gustav Storm i Optrykket havde fastholdt sine tidligere Anskuelser, tilmed da han paa intet Sted oplyser om at han tidligere havde en anden Mening. Ogsaa bør jeg med Hensyn til det Foregaaende bemærke, at den meget vidtløftige Form, hvormed Professor Storms Polemik og hans normanniske Studier ere fremtraadte, i Optryk, Omarbejdelser osv., har bevirket, at jeg paa flere Steder har maattet give mine Argumenter en kortfattet Form og et vist mathematisk Udseende for ej at brede mig altfor meget over disse Emner.

Man vil af Gustav Storms Bog let faa det Indtryk, at den i Ét og Alt er et Modbillede til min, i Ét og Alt fremstiller Historien og Kilderne forskjelligt fra mig. Dette er dog langt fra Tilfældet; i et stort Antal Hovedsætninger slutter Storm sig ganske til mig, og mange Steder arbejder han kun videre ad de samme Veje, som jeg har paavist som de rette, uden at Forf. altid selv har bemærket det. Jeg skal nu enkeltvis gjennemgaa den Kreds af Emner, hvorom Striden er mest brændende.

I. De norsk-islandske Sagaers Værd.

Gustav Storm har i „Kritiske Bidrag“ mildnet sit tidligere Udtryk om mig, at jeg „ikke har Ord stærke nok til at fordømme de norsk-islandske Sagaer“, og med Føje, thi paa slig skaanselløs Maade har jeg ikke bekæmpet de islandske Kilder. Jeg har for det Første ligesom Storm hævdet, at disse maa vige lige over for de paalidelige, frankiske Annalers Udsagn. Dernæst har jeg antaget, at den islandske Tradition maa vige, hvor den udenlandske Overlevering i Ét og Alt modsiger den og denne sidste er nedskrevet ét eller to

Hundrede Aar før Sagaerne. Her mener Gustav Storm som oftest Nej, det vil sige dog langt mindre i Theorien, end hvor det gjælder om praktisk ved en islandsk Saga at bevise en af hans egne Sætninger. Saaledes er Storms Stilling til de nordiske Stamtræer meget besynderlig. Stundom bruger han dem til Bevis, men man vil ved at læse andre Steder i Storms Bog faa et mærkeligt Begreb om disse Genealogiers Værd. Det ses nemlig, at Storm forkaster de genealogiske Oplysninger fra Sagaerne, naar de irske Kilder tale derimod, se S. 70, 119. Vi skulle vise, hvorledes Udfaldet efter denne Antagelse bliver med Hensyn til Kolonisterne paa Irland. Sagaernes Stamtræ (i 5 Led) for Olaf den Hvide er urigtigt, og man skal følge den Ættavle (i 4 Led), som Irerne give os (se foran S. 120). Irerne véd Meget om Olaf og om hans Hustru, men de véd kun, at han var gift med en Datter af Kong Aedh, og Intet om hans Ægteskab med Audr Diúpauðga, hvilket derimod Islænderne kun kjende. (Her kan tilføjes, at Irerne meget godt kjende en nordisk Kvinde Audr (Otta, se S. 109), men de sige, at hun var gift med Thorgisl; Irerne kjende meget godt et Tilnavn „den Hvide“, som de imidlertid tillægge Ketil (S. 127), og de véd Intet om, at Olaf havde dette Tilnavn [1].) At Kong Thorgisl ikke var en Søn af Harald Haarfager, saaledes som Snorre og Andre ville

---

[1]) Udlandets Kilder nævne som bekjendt ofte Tilnavnene paa de nordiske Vikinger, nemlig enten de nordiske Former, saaledes: Odolf Micle, Harde-Knud (foran S. 94, 133), Lothrocus, Onhlaf Ball (A. Lindisfarn. 899), Oswul Cracabam (Krákabein, Simeon 912), Olaf Swearte, Osferd Hlytte (A.-S. Chron. 911), eller oversatte Navne, i hvilke vi kjende den nordiske Form: Ketil Fin, Bier Costa ferrea (Jærnside), Olaf Cenncairech (F. M. 931; i hvilket Navn Munch I. 700 formoder Skurfa). Endelig gives os deres nordiske Titler: Konung, Jarla, Hold (A.-S. Chron. 905, jfr. foran S. 114, 120 og mange Steder i de irske Kilder). Disse Exempler ere især tagne mellem Samtidige af Rollo, til hvilken Yndlingshelt den normanniske Tradition som bekjendt ikke kjender noget Tilnavn (Ganger). Man sammenholde hermed Storm, Kritiske Bidrag S. 184—85.

er almindelig anerkjendt (Storm S. 190). Olafs Søn kaldes af Irerne Oistin (Eystein), af Sagaerne Thorstein, og Enhver maa afgjøre efter sin Samvittighed, om han i dette Punkt tror mere paa Sagaerne eller paa de samtidige, irske Kilders Optegnelser. Der er med andre Ord af alle de nævnte genealogiske Oplysninger fra Norden, som vi kunne kontrollere ved indre Kritik eller ved udenlandske Kilder, kun én, som kan blive taget for god, og det er den, at Olaf havde en Søn, som havde et Navn, der endte paa -stein. Saaledes er Forholdet i Følge Storm, og dog holder han ved Tid og Lejlighed paa de islandske, genealogiske Oplysninger. Hvad Islænderne véd om Faderen til den første Hersker paa Irland (Thorgisl) — skal forkastes; hvad de berette om Faderen til den første Konge i Dublin — skal forkastes; hvad de fortælle om Faderen til den første Hertug i Normandie — skal beholdes. Her som saa mange Steder synes Forfatteren forbeholde sig til eget Brug Kilder, som han forbyder Andre at raadspørge.

Jeg hævder fremdeles, at Traditionen skal staa fast saa længe som den ikke modsiges, og dette hævder Gustav Storm ogsaa (S. 5), men han antager en Modsigelse allerede derved, at man ved Modsætningsfortolkning eller indirekte Fortolkning af en paalidelig Kilde kan faa et andet Resultat ud. Det synes dog aabenbart, at i en saadan Casus Forskeren maa være yderst forsigtig; han maa være sikker paa, at den Slutning, man drager af den gode Kilde, virkelig ogsaa ligger deri. Gjælder det ved Lovregler om at være varsom ved Anvendelsen af denne Slutningsmaade, da gjælder det end mere ved historiske Kilder, der ikke ere affattede under en saadan Hensynstagen til de enkelte Ord og deres Fortolkning og til hvad der indirekte kan faas ud af dem. Saaledes give de frankiske Annaler os intet Sted et udtømmende Billede af de samtidige Begivenheder, og hvad vil man ikke kunne udlede selv af en saa god og fyldig Kilde som Frodoards Annaler, naar man af dem vilde drage Slutninger e silentio eller e contrario (jfr. mine Bemærkninger foran S. 300 og i Historisk Tidsskrift 4 R. VI. S. 486 ff.)?

Skjønt Gustav Storm i det Hele stiller sig gunstig mod de islandsk-norske Sagaer, der jo dog kun repræsentere en i sene Tider nedskreven Tradition, vilde det være ganske urigtigt at tro, at Storm optræder som Folketraditionens Forsvarer. Nej, tvært imod, det er mig, som hævder, at man skal respektere Sagn og Tradition (selv om de tilsyneladende fremtræde som Fabler), fordi de nemlig kunne indeholde en historisk Kjærne, som det er Kritikens Opgave at udfinde. Jeg har med Hensyn til Sagaerne kun hævdet, at man ikke maa omgive deres Tradition med en Glorie af Hellighed og Ufejlbarhed og ikke ubetinget maa vurdere en Tradition højere, fordi den er bevaret i Norge eller paa Island, medens en anden Tradition er bevaret i Udlandet. Prof. Storm er ikke paa langt nær saa nænsom mod Folketraditionen og saa forsigtig i at vrage det Overleverede, og han er villig til paa den mindste Foranledning at sprænge den hele nordiske Overlevering i Luften, om denne end kunde synes at høre blandt de mest rodfæstede. Dette viser sig saare klart i hans Fortolkning af Lodbrogsagnet. Imod alle tidligere Antagelser skal nu Lodbrogssønnernes Fader ikke have heddet Regner Lodbrog, nej, deres Faders Navn var rimeligvis Ragnvald, og deres Moder hed Lodbrog. Om den sidste Del af denne Paastand vil der blive talt i det Følgende, her skulle vi kun handle om den første: Ragnvald som deres Fader (Storm S. 71, 86). Som bekjendt staar Intet fastere i den nordiske Overlevering end Navnet Ragnar, og man maatte jo antage, at Storm havde gode Grunde fra udenlandske Kilder til at antage, at Halvdans, Ivars, Bjørns Fader hed Ragnvald; men nej, der findes ingen Kilder, som nødsage os til denne Oplysning, eller rettere der er én. En irsk Kilde (jfr. foran S. 91—93) kalder deres Fader Raghnall, dette Ord betyder (i Følge Storm) Ragnvald og altsaa har Faderen formodentlig heddet saaledes. Det falder ikke Storm ind, at den irske Krønike dog maaske her ved Raghnall kunde mene Ragnar. Storm kan ikke tænke sig, at hin Kilde dog maaske her kunde have skrevet l for r, og at en Textrettelse maatte være tilladelig paa Grund af den over-

vættes store, nordiske Tradition, hvor Helten altid hedder Ragnar (Lodbrog) og aldrig Ragnvald. Nej, saa heller over Bord med alle nordiske Sagaer, Genealogier, Krøniker, Annaler og Optegnelser; den irske Krønike siger S. 27 Raghnall, og dermed er den Sag afgjort.

Jeg skal nævne et andet Exempel paa den afvexlende Foragt og Velvillie, hvormed Gustav Storm behandler de nordiske Traditioner. I den større Olav Tryggvasøns Saga (Fornm. Sögur I. S. 117) fortælles, at Knud Danaast blev skudt ved et Lønskud under nogle Svømmeøvelser ved Northumberlands Kyst. Hos Saxo S. 472 fortælles, at han blev skudt under nogle Svømmeøvelser ved Dublinkysten. Naar jeg nu vilde benytte den Methode, som Storm anvender ved at støtte sin Gangerrolfs-Theori, da vilde Slutningerne konsekvent komme til at lyde saa: I. Der fandtes altsaa en islandsk Tradition om Knuds Død i Vesterleding. II. Der fandtes en dansk Tradition netop om det Samme. At den ene forlægger Scenen til Northumberland, den anden til Dublin, maa efter den Maade, hvorpaa disse to Landes Skæbne blandes sammen i Traditionen, og efter Ligheden mellem Navnene Humbria og Hibernia være uden al Betydning, og det beviser kun de to Kilders Uafhængighed af hinanden. Storm vilde maaske end ikke betænke sig ved yderligere at støtte sin Sætning ved at laane Navnet Knud fra en anden Høvding i Vesterviking og sige: se her have vi en ny Bekræftelse paa Knuds Færd i Udlandet (om denne af G. Storm opfundne Maade at bevise paa se S. 314 ff.), og derpaa atter overlade Navnet Knud til den rette Ejermand. En saadan Bevisførelse vil man forgjæves søge i Storms Bog; Storm værdiger ikke Traditionen i de nævnte Kilder et Ord eller en Omtale, han bryder sig slet ikke om disse Kilder, men opstiller og søger at hævde den Hovedsætning: de Danske gjorde ikke Vikingetog mod Vest i det 10de Aarhundrede.

Det er paa denne Maade, ved afvexlende at vrage og tage for gode nordiske og fremmede Kilder, at Storm kommer til den aldeles nye Sætning om, at den anden Hertug i Normandie Vilhelm, Rollos Søn, er født i Skotland. En saadan

Antagelse volder uoverkommelige kronologiske Vanskeligheder, og Rollo maa være bleven kaldt direkte ned fra Skotland for at overtage et fransk Hertugdømme. Denne Lære strider mod Dudo og mod hele den normanniske Tradition; der vil ikke hos Vilhelm af Jumiéges, hos hvem Storm stundom finder en Protest mod Dudo (se S. 160 ff.), kunne findes Noget, der protesterer mod denne Forfatters Udsagn; tvært imod synes Vilhelm her uafhængig af Dudo, og dog beretter han det Samme om Hertug Vilhelm I's Moder, at hun var fra Bayeux og hed Popa, Berengers Datter; han véd endog Navnet paa Hertug Vilhelms Søster (Gerloc), der var født af samme Moder og som først blev giftet bort efter Rollos Død og efter Vilhelms Bestigelse af Hertugtronen, altsaa netop paa den Tid, da en anden kjødelig Søster af Vilhelm skal have været saa langt til Aars, at hun havde en Datter, som da blev gift (man se Storm S. 174). Denne Lære kan fremdeles ikke støttes ved den islandsk-norske Overlevering; thi den eneste nordiske Kilde, som véd noget Besked om Rolfs Ægteskab, og den Kilde, som Storm tillægger saa stort Værd, nemlig Historia Norvegiæ, siger, at Rolf blev gift „med den forrige franske Greves Hustru“. Men Storm antager dog, at dette Standpunkt kan forsvares.

II. Normannernes Hjemstavn.

I „Indledning i Normannertiden“ hævdede jeg de Danske en saa bestemt Overvægt i Vikingeskarerne, som det ikke tidligere var sket. Navnlig fastholdt jeg, at Dani betyder Folk fra Danmark, og denne Forklaring har Prof. Storm nu ogsaa tiltraadt (jfr. foran S. 324). Herved er der altsaa vunden Enighed om et Hovedpunkt; thi de Forsøg, som Storm enkeltvis gjør paa i øvrigt at finde Norske paa Vikingetog i Frankrig og England, ere dels saa ubetydelige, dels stride de jo ingenlunde med hvad jeg har sagt, at de andre Nationer sendte Deltagere til hine Farter.

I Virkeligheden samler Striden sig om de ældste Togter,

og at Storm i dette Spørgsmaal ikke har taget tilstrækkeligt Hensyn til de Omgivelser, hvori det enkelte Kildested befandt sig, og til den Forstaaelse, som Kildens egen Sprogbrug kræver, det tror jeg vil fremgaa af Undersøgelserne S. 15—20 om Hæreðaland, S. 32—33 om Karls Flaader, S. 304—7 om Plyndringer paa de skotske Øer og af mangen anden Udvikling i det Foregaaende.

III. Regner Lodbrog.

Medens Prof. Storm med Hensyn til Udfindelsen af den sande historiske Regner Lodbrog afviger fra mig, er han dog i andre Hovedpunkter fulgt i mit Fodspor. Saaledes erkjender Prof. Storm nu, at man maa søge Helten mellem Vikingehøvdingerne i Aarhundredets Midte (og ikke i dets første Begyndelse). Dernæst har Storm indset, at der er langt mere Sandhed i Sagnene om Lodbrogssønnerne end man hidtil har antaget eller at det er muligt at paavise, af hvilke historiske Fakta Sagnene ere udsprungne. Ogsaa med Hensyn til enkelte andre Punkter er der Enighed; saaledes er Lodbrogssønnernes Sammenhæng med den frisiske Koloni (S. 81) jo allerede paavist i min Bog (S. 115).

Derimod har Storm ikke villet godkjende min Antagelse af, at en irsk Annal (Three Fragments) giver os Oplysning om Regnersønnernes Tog til Middelhavet; hans Fortolkning skal jeg nu gjennemgaa.

Det irske Fragment (S. 159—163) fortæller Følgende:

Ved Tiden 866 kom der en stor Skare Daner til York og indtog Byen (I); thi kort før den Tid[1]) havde der været store Stridigheder i Lochlann (II), som gave Anledning til, at

[1]) At Kilden vil vise en Sammenhæng mellem Yorks Erobring og de indre Uroligheder i Lochlann, fremgaar for det Første af hele Kontexten og dernæst af Ordene: uair ni fada d'aimsir reme etc. (for not long before this time every kind of war . . prevailed in Lochlann).

Raghnall flygtede og kom til Orknøerne (III), hvor han blev med den yngste Søn, medens de to andre Sønner droge til de brittiske Øer for at anfalde Franker og Sakser (IV); derpaa droge disse Raghnallssønner til Spanien og Afrika (V); de vendte endelig hjem, men ved en Storm i det gaditanske Stræde druknede Mange (VI). Jeg har ved Hjælp af alle disse forskjellige Punkter bevist, at denne Fortælling i Ét og Alt passer paa de Danskes Tog til Middelhavet 859, og at denne Beretning bekræftes i næsten hver Enkelthed af angelsaksiske, frankiske, arabiske Kilder og af den normanniske Tradition. Storm erkjender, at der sigtes til hint Middelhavstog; men da der i Kilderne staar, at det var danske Skibe, der gjorde Toget, og der i Fragmentet derimod tales om Lochlannag, hvilket betyder Norske — saa ere Plyndringerne i Afrika blevne udførte af en norsk Høvding Raghnall og hans Mænd. Jeg kan ikke indse Andet end at Storm her paa en ulykkelig Maade hænger sig i Ordet Lochlannag. Det var et Ord, som meget tidligt fik en svævende Betydning af Nordboer i Almindelighed, og naar Storm holder sig til, at netop dette Annalfragment skjelner bestemt mellem Lochlannag og Dauniter, saa er det ganske vist i Almindelighed taget Tilfældet, men paa Vikingernes Hjemstavn kjender denne Kilde dog intet andet Navn end Lochlann, og netop i den foreliggende Beretning siger den jo, at Grunden til, at Dauniterne kom for at plyndre York, var den, at de vare fordrevne fra Lochlann. Dernæst er det jo (ogsaa i Følge Storm) sikkert, at Spaniens- og Middelhavstoget foretoges af Danske, og naar Krøniken altsaa kalder dem Lochlannag, saa maa den mene Danske dermed. Men Storm vil have, at denne Kilde skal omhandle en partikulær, norsk Flaade, hvis Tog den beskriver, og denne Flaades Anfører Raghnall har slet ikke været med paa det øvrige Middelhavstog. „Langtfra; det siges jo lige til, at de vendte hjem fra Mauritanien og altsaa ikke kom længer øst“ (S. 68). Her sætter den ærede Forfatter mig ganske vist i en slem Forlegenhed, og han og jeg maa læse vore Kilder med helt andre Øjne. Imidlertid kan jeg ganske roligt henvise enhver Læser til selve Krøniken for at komme

til Overbevisning om det er muligt ved et pathetisk Langtifra! at presse en norsk Flaade ind i Fortællingen. Denne er saa simpel og naturlig, og skal man her „ligetil" kunne se en norsk Partikulærflaade, saa maa Kildetexter fortolkes anderledes i Norge end i Danmark.

Krøniken giver ikke alle Enkeltheder i det store Togt, thi hvilken af vore Kilder giver det? — men den nævner en Del af dem. Desuden troede jeg, at det var bevist, at Fortællingens Begyndelse angik de danske Troppesamlinger i England 855, da Regnersønnerne netop sade og forberedte sig paa at skulle angribe England og Frankrig; jeg troede, at Annalen berettede om de Danskes Plyndring i Spanien, at det i Følge alle mulige andre Kilder stod fast, at det var de samme Danske, der hærgede i Spanien, som senere gik til Marokko og at det endelig var denne samme Flaade, som led Skibbrud i Gibraltarstrædet! Nej, langtifra! Prof. Storm udsøger sig af denne Række Fakta en vis Del, som forbeholdes de Norske.

Derefter komme vi til Spørgsmaalet, om Regnersønnerne da anførte dette Middelhavstog. Jeg kan ikke indse Andet end at den irske Annal beviser dette bestemt, hvorledes man end tyder Ordet Raghnall, om man følger min eller Storms Fortolkning; jeg skal her behandle Sagen fra begge Udgangspunkter.

A. Hvis Raghnall betyder Ragnvald. I Følge Storm kan Raghnall kun betyde Ragnvald, ikke Ragnar, og altsaa var det ikke Lodbrogssønner, som plyndrede i Afrika — ja, saaledes staar der hos Storm, Kritiske Bidrag S. 67 — men ved at læse fire Sider senere (S. 71) vil man finde, at dette i Følge Storms egen Antagelse ikke beviser det Allerfjærneste. Her staar nemlig: „da i 877 en dansk Hær lander i Irland under Halvdan, Ragnvalds Søn, er det rimeligvis den samme Høvding", nemlig Halvdan, en Søn af Lodbrog, fra Northumberland, og S. 86: „hvis man turde anse det for sikkert, at Halvdan Lodbrokssøn er den samme som den Halvdan mac Raghnall, som dræbtes i Irland 877, fik man den Oplysning, at Lodbrokssønnernes Fader hed

Ragnvald, hvilket vilde forklare Sammenblandingen med Ragnar.“ Her siger Storm altsaa, at Lodbrogssønnernes Fader hed paa Irsk Raghnall, og naar nu altsaa den ofte omtalte Flaade anføres af Raghnalls Sønner, saa svarer dette fuldkomment til den nordiske og fremmede Tradition om, at Lodbrogssønnerne gjøre Toget i Middelhavet. Saaledes kommer Storm atter og atter i Modsigelse med sig selv.

B. Hvis Raghnall betyder Ragnar. Jeg kan i Følge den Maade, hvorpaa Irerne behandle nordiske Navne, ikke se det Fjærneste til Hinder for, at Raghnall betyder Ragnar; tilmed er der jo her ikke Tale om en Helt, som Irerne kjendte fra hans Ophold derovre; de kjendte ham kun gjennem hans Sønner. Og forholder dette sig saa, da er der overordentligt Meget, som taler for, at det irske Fragment netop angaar Ragnar Lodbrog. For det Første omhandler Krøniken lige umiddelbart i Forvejen Yorks Erobring, som vitterligt skyldes Lodbrogssønnerne. Dernæst nævnes de store Troppesamlinger i England, som ogsaa skyldes disse Helte, og den berører de indre Uroligheder i Normannernes Hjemland ved Tiden 854, som vi saa godt kjende fra andre Kilder. Fremdeles sætter den Middelhavstoget i Forbindelse med dem og fortæller om Faderens Død, medens Middelhavstoget stod paa, paa en saadan Maade, at vi uvilkaarligt mindes Sagaernes Beretning om hans Død (se Normannerne I. 96 ff.). Saa kommer endelig til syvende og sidst, at en anden irsk Annal paa et andet Sted (se foran S. 91—93) beretter om en mac Raghnall paa en saadan Maade, at vi maa antage ham for en Lodbrogssøn; end ikke Gustav Storm kan læse denne Kilde uden her at formode en Lodbrogssøn. — Saaledes er der vist Grunde i Mængde, som tale for hvad jeg har paavist, at vi her have fundet en paalidelig Kilde, som omtaler Regner Lodbrog og hans Historie.

Hvis Storm vil gjøre den Indvending, at denne Raghnall jo opholdt sig paa Orknøerne, saa vil jeg svare: Fortræffeligt! Hele den nordiske Tradition er jo enig om, at Regner har gjort Erobringer paa Orknøerne, og jeg vil henvise til Storms Bog S. 85, hvor han paaviser Lodbrognavnets Forbindelse

med Orknøerne. At i det Hele disse Øer besøgtes af danske Vikinger, er jo ikke Tvivl underkastet, jfr. hvorledes henimod Slutningen af Aarhundredet to danske Vikinger sloge sig ned her og gjorde sig til Herre over Øerne, Flateyjarbók I. 222: Uikingar 2 danskir settuzst j eyiarnar, annar het Þorir treskegg en annar Kalfr skurfa.

Men Storm bemærker, at Hasting og Lodbrogssønnen Bjørn ikke kunne have været med paa Togtet til Middelhavet, fordi Annalernes Beretning om derès Virksomhed viser os hen til andre Tider og Steder. Med Hensyn til Hasting véd vi dog Intet, som kunde stride derimod; thi da han nævnes i Loire allerede i Aaret 866, kunde han jo dog ogsaa have været der 7 Aar forinden. At en Normannerkonge Maurus 863 siges dræbt i Angoumois, kan umuligt bevise, at Hasting paa den Tid ikke kunde være Høvding i Loire, og at en Høvding Baret, der udtrykkelig nævnes som Anfører for en Del af Vikingehæren[1]), foretager Toget til Fleury 865, godtgjør heller Intet. Man kan overhovedet slet ingen Slutning drage deraf, at en anden Høvding nævnes paa den samme Tid, da vi jo véd, hvorledes Vikingeflaader hærge ved hinandens Side i den samme Flod. Om Bjørn véd vi, at han var i Loire fra 855 til Sept. 858; om hans senere Skæbne er Intet berettet, saaledes at han meget vel kunde have gjort hint Tog 859—61. Længere kunne vi ikke komme i vor Paavisning end til, at der Intet er i Vejen for, at Middelhavsflaaden kunde være anført af disse Høvdinger. — Storm siger S. 77, at disse to Høvdingers „Virksomhedsfelter ere forskjellige"; men ligesom det i Almindelighed er urigtigt absolut at adskille Loire- og Seinevikingernes Omraader, i det vi jo saa ofte se Normannerne fra den ene af disse Floder trænge over paa de andre Vikingers Omraade, saaledes er det jo i dette Tilfælde særligt urigtigt, da det netop ved Tiden 858—60 ikke kan ses, til hvilken af Normannerskarerne

[1]) Miracula S. Bened. (se foran S. 257) S. 313: N. . . Aurelianos aggressi, urbem concremant, parsque illorum Duce Bareto . . . monasterium expetunt.

man skal henføre de enkelte Plyndringer (se foran S. 165 ff., 253 ff.). Der er i det Hele saa meget dunkelt i de frankiske Annaler for de Aar, at de paa ingen Maade tør benyttes til Bevis mod Sagntraditionen. I Følge Chron. Fontanellense (Pertz II. 304) er det jo Bjørns Skarer, der belejres paa Oisseløen, men i Følge Prudentius 858 maatte man langt snarere antage, at der da var to Trupper i Seinen, en under Bjørn, som søger Hjælp hos Karl den Skaldede og hvis Høvding erkjender ham som sin Herre, og en anden, som vedbliver at krige, og at det er den, som bliver belejret af Karl (Pertz I. 451—52), medens han derimod faar Bjørn sendt til Middelhavet for at anfalde Brodersønnen Karl af Provence, mod hvem Karl den Skaldede gjorde et Tog ganske kort Tid efter at Normannerne havde hærget fra Rhonen op i Provence (se Hincmar 861, Dümmler I. 471). —

Lodbrog — en Kvinde. Det har længe været bekjendt, at der paa Orknøerne fandtes en Runesten, hvor Navnet Lodbrog betegnede en Kvinde [1]). Prof. Storm er dog først kommet med den afgjørende Paastand, at selve de berømte Lodbrogssønner skulde have havt én Moder og ikke en Fader, der hed Lodbrog.

Storm paaviser først, at Kilderne bruge stundom de to Navne hvert for sig, snart hedder det Ragnarssønner, snart Lodbrogssønner; Lodbrogssønner skal endog findes tidligere end den anden Betegnelse, men derfor kunne vi intet Bevis finde hos Forfatteren.

Derpaa tilføjer Storm S. 84: „Det falder strax i Øjnene, at skal dette Ord være Personnavn, ikke længer Tilnavn, maa det nødvendigvis være et Kvindenavn. I alle Sprog, hvori brók forekommer, er det feminint, men er brók af Hunkjøn, maa dette være Tilfældet ogsaa med dets Sammensætninger, hvad enten disse Ord bruges som Appellativer . . eller som Tilnavne.“ „Men er dette saa, da er det højst mærkværdigt, at vi har en gammel Runeindskrift, hvori

---

[1]) Jfr. Farrer, Notice of Runic Inscriptions discovered during recent excavations in the Orkneys.

Loðbrók omtales som de berømte Hærmænds Moder.“ Denne Maade at bevise paa er vanskelig at forstaa. Storm vil naturligvis ikke sige, at en Mand ikke kan faa et kvindeligt Tilnavn, derpaa haves jo tusinde Exempler, saaledes, for at blive ved brók, hábrók en Høg (Fornmsög. X. 198 ff.). Storm kan jo dog ikke heller ville paastaa, at naar hábrók fra et Tilnavn blev et Personnavn, det saa ikke længer kunde betegne en Mand, men maatte angive en Kvinde. Det er vel dog vitterligt, at Navne ikke behøve at bæres af Personer af det samme Kjøn som det Ord, hvoraf Navnet oprindeligt er dannet, og at Mandsnavne kunne have feminin Form (Sturla, Úrækja osv.). I det Hele er det jo mærkeligt dristigt at ville paastaa, at Lodbrok af sproglige Grunde maa være et Kvindenavn, efter at Hundreder af Islændere og Nordmænd have sagt og nedskrevet Loðbrókar synir uden at falde paa, at de talte om en Kvinde.

Sagen vil maaske bedre blive belyst ved at tage et parallelt Exempel. Øxe (øx) er paa Islandsk Hunkjøn, og det Samme er Tilfældet paa Latin, Græsk, Gotisk, Angelsaksisk, Hollandsk, Spansk, Portugisisk osv. osv. alt ligesom brók. Sammensætninger ere ogsaa Feminina, altsaa Blodøxe. Ikke des mindre er det vist, at Erik Haraldssøn bar dette Tilnavn, se de islandske Sagaer: Eiríkr Blóðöx, gen. Eiríks Blóðöxar. Lad os nu tænke os, at denne Mand havde levet et Aarhundrede tidligere, at den historiske Morgensol ikke havde kastet et klarere Lys over hans Træk, men at han var en af hine Janusskikkelser fra Sagnets og Historiens Blandingstid. Lad os fremdeles tænke os, at man glemte eller udelod hans egentlige Navn og holdt sig til Tilnavnet, som er saa langt mere interessant og saa langt mere karakteristisk for ham. I enkelte Kilder finder man da „synir Blóðöxar“, og saa kommer en Lærd og paastaar, at man hidtil har været blind, og at han har været en Kvinde, fordi Øxe i Islandsk og alle mulige andre Sprog er Hunkjøn. Enhver vilde korse sig over denne Slutningsmaade. Og Prof. Storm kan jo dog ikke nægte, at det netop er Tilnavnenes Lod, at de kunne blive brugte selvstændigt (se et Exempel i hans Bog S. 179),

og at Traditionen har en stor Tilbøjelighed til hellere at bevare Tilnavnet end det rette Navn. Jeg kan jo her henvise til Gustav Storms egen Bog, hvor han har paavist Sligt med Hensyn til to af Lodbrogssønnernes Navne. Saaledes beviser Storm S. 95, at Huitserk (Hvid-Særk) og Dunvatt (Dun-Vante) maa være Tilnavne og ikke Egennavne; hvad den Første har heddet, vides ikke, men den Anden har heddet Dagr Dunvattr. At det nu kunde være gaaet Faderen ligesom det er gaaet Sønnerne, at man bevarede og foretrak i Sagnet hans mærkelige Tilnavn, som mindede om hans Æventyr, og oversprang hans Fornavn, derpaa tænker Storm ikke, og dog er aabenbart Sagens rette Sammenhæng denne og ikke, at Lodbrog var en Kvinde. —

Storm gaar videre i sine Slutninger.

Naar det nu staar fast, at Lodbrog betyder en Kvinde, saa er det jo ogsaa aabenbart, at det er den berømte Lodbrog, som omtales i den bekjendte Runeindskrift paa Orknøerne fra Tiden 1150: „Denne Haug blev før oprejst end Lodbroks (Haug). Hendes Sønner, de var tapre; (saa) som de var for sig, var (de) fuldkommen Mænd (ɔ: Helte). Jorsalfarerne brød Orkhaugen. Mod Nordvest er meget Gods skjult, som blev liggende efter (ɔ: skjult). Her var meget Gods skjult. Simon Sigr(idssøn?) ristede (sc. Runerne)."

Jeg vil gaa ud fra, at Storm giver os den bedste Læsning af Stenen og holde mig til den. Her siges os da ikke Noget om, hvo der er begravet i denne Høj, men derimod at Lodbrog er begravet i en anden Høj; om hendes Sønner gives dernæst den Oplysning, at de vare flinke Helte. Sammenhængen i den hele Indskrift synes ligesaa ubegribelig, som forstyrret.

Storm siger nu: det er vore Vikingers Moder. Han giver ikke saa meget som et Bevis herfor. Det kan da ikke være Indskriftens Omtale af hendes Sønner, som afgjørende leder Tanken hen paa de berømte Vikinger. Storm søger vel at tolke Udtalelserne om dem paa Stenen saa gunstigt som vel muligt, men Munch gjengiver og vist med

Rette de oldnordiske Udtryk ved at Sønnerne vare „tapre“, „flinke“, „raske“ (Munch, Samlede Afhandl. IV. 523, 524, 528), og med disse kølige og ubestemte Udtryk skulde der være tænkt paa de berømte Helte, som bleve Konger og erhvervede sig Lande?

Det er saa ofte bleven fremhævet, hvor ulykkeligt det er, at Runetydere ville knytte de Navne, som de finde paa Runestene, til bekjendte historiske Personer, der have baaret lignende Navne; Prof. Storm vilde i andre Tilfælde være den Første til at revse en saa ugrundet Supposition, men ikke des mindre er han her selv styrtet i denne Snare. Og dog er i nærværende Tilfælde en saadan Tolkning ganske særlig utilladelig. Naar nemlig en Runelærd ved sin Kundskab i Sprogets Historie og sin Kjendskab til Runernes Udseende paa de forskjellige Tider er naaet til det Resultat, at en Indskrift maa henføres til en bestemt Tid, og der da paa det Tidspunkt netop levede en bekjendt Mand af det Navn, saa kan man endda tilgive, at han gjør Stenen til et Mindesmærke over ham. Men her er det jo saaledes, at nogle Skattegravere midt i det 12te Aarh. have indristet Indskrifter af allehaande broget Art paa en ældre Høj (snart er det deres eget, snart deres Elskedes Navn osv.), og en af disse Højrøvere har fortalt Noget om en Lodbrog. Hvis han har sigtet til den berømte Lodbrog, saa har han villet bilde Læseren ind, at han vidste Besked om, at denne Høj var bleven opkastet tidligere end Lodbrogs, altsaa om Noget, der var sket for tre Aarhundreder siden. Her er med andre Ord ikke Tale om en Gravskrift af slig authentisk Natur som paa andre Runestene; det er en Indskrift af en illegitim Uvedkommende aldeles paa det Vilde.

Lad os nu endelig antage, at der paa denne Indskrift stod med rene Ord: „Lodbrog var de berømte Vikingeheltes Moder“, vilde det saa derved være bevist, at det gamle Sagn er falsk, som kun kjender Helten Ragnar med Tilnavnet Lodbrog? Vi have jo alle Sagaernes Vidnesbyrd, der sætte os tilbage til det 12te Aarhundredes Begyndelse (efter den almindelige Lære). Vi have jo Saxos Vidnesbyrd fra c. 1200,

og denne Forfatter skal jo i Følge Storm støtte sig til gamle Digte. Vi have jo Vilhelm af Jumiéges (c. 1, 5), som kalder ham Lothrocus rex (c. 1060), vi have jo Asser, som siger: filiæ Lodebrochi, og vil nu virkelig Storm trodse alle disse Kilder og sige, nej, den konfuse Højrøverindskrift fra Orknø fra anno 1150 skal staa til Troende, hvad saa end al Verdens Traditioner sige.

Storm viser her den største Ringeagt mod den samme Tradition, som han ellers selv sætter i Højsædet. Hvis ikke det, som er hugget i Sten med Runer, i og for sig skal have mere Værd end det, som skrives med Munkebogstaver paa Skind, synes det uforstaaeligt, at hin Orknøindskrift skal have mindste Beviskraft. —

Hermed slutter jeg mine Bemærkninger om Gustav Storms Lodbrogundersøgelser. Jeg finder i dem gode Bidrag til Belysning af Sagnhistoriens senere Udvikling, i hvilken Del af Kilderne Prof. Storm jo ogsaa er særlig hjemme. Hvorledes Sagn føder Sagn, har Storm mange Steder paavist rigtigt, men naar Spørgsmaalet er om, hvorledes Historie føder Sagn, da svigter Storm alle gode og rimelige Principer og fastslaar Punkter, som han ved en roligere Overvejelse umuligt vil kunne fastholde. Det er uheldigt, at der om et Æmne, hvorom der kan siges saa uendelig meget løst, ikke holdes strængt over de Principer, som skulle anvendes. Her maa gaas frem med langt nænsommere Haand, óg at man paa en sundere og sindigere Maade kan komme efter Sandheden i Sagnet om Regner Lodbrog, det tror jeg at have godtgjort i mine Undersøgelser i „Indledningen". Kritiken har da ogsaa almindelig erkjendt, at mine Paavisninger af de historiske Fakta, hvoraf Sagnet om Regner er rundet, ere rigtige, og endog Storm har jo maattet godkjende de allerfleste af mine Resultater.

IV. Om formentlige nationale Tendentser hos danske Historikere i det 12te Aarhundrede og om Forfalskninger hidførte af disse.

Gustav Storm har underkastet de ældste danske Krøniker en Undersøgelse, og det Resultat, hvortil han kommer, hører til dem, som det altid maa være pinligt for en Forsker at fremdrage, nemlig at de danske Krønikeforfattere under en sygelig, national Følelse skulle have forvansket deres Kilders Udsagn, og naar der stod, at en svensk eller norsk Mand havde erobret Danmark, da have udeladt eller forvansket Texten. Her er ikke Tale om Skjødesløshed, men om ligefrem Forfalskning [1]).

Studiet af vore gamle Kongerækker er et saare vanskeligt Æmne og derhos overordentligt lidt frugtbringende, naar det ikke foretages med fornøden Skjønsomhed. I Følge min Opfattelse ere Storms Resultater urigtige i Bund og Grund, men jeg kan ikke her gaa ind paa Enkelthederne i hans Undersøgelse, fordi der efter min Overbevisning slet ingen varige Frugter ville kunne høstes ad de Veje, han er gaaet [2]). Jeg vil foretrække strax at vise en af Hovedfejlene i Storms Maade at undersøge paa. Denne Forfatter véd ikke, at det, som især har bragt Forstyrrelse ind i de danske Kongerækker, er den Omstændighed, at der jævnsides med Kongelisten for

---

[1]) Storm, Kritiske Bidrag S. 51: „vilkaarlige Forandringer og Omstøbninger af Adams Arbejde efter danske Synsmaader", 57: „de forvanske Historien saa fuldstændigt, at man længe har havt Vanskelighed for at gribe Udviklingens Traade."

[2]) Hvorfor søger Forfatteren saaledes ikke at forklare Afvigelserne fra Adam af Bremen ved Hjælp af danske Traditioner, som afveg fra Adam og angik netop de samme Konger som dem, han omhandler, af hvilke Traditioner flere endnu ere bevarede? Hvorfor taler Forfatteren om hines „Forvanskning" af Adams Kongeliste, naar en Forandring i hans i og for sig selvmodsigende Liste (se Storm S. 50) dog var nødvendig? Hvorfor gaar Forf. ud fra, at Krønikernes Kilder, disse korte Excerpter af Adam, vare ligesaa forstaaelige som selve Adams Text (f. Ex. med Hensyn til Nortmannia og Nortmanni, hvilket Udtryk jo endog Adam misforstaar, se Storm S. 48)?

det egentlige Danmark bevaredes i Traditionen Kongelister fra de danske Kolonier i Udlandet (fra Midten af det 9de til Midten af 10de Aarh.), nemlig fra Rigerne i Frisland, Normandie, Østangel og Northumberland, og at disse Lister i Traditionen bleve slyngede ind i hinanden. Kongelisterne fra disse Nybygder ere en Hovednøgle til Forstaaelse af de forviklede danske Genealogier og Kongerækker, saa at man kan sige sig selv, at naar man ikke benytter dem, da kan man ingen Forklaring bringe. Storm véd det imidlertid ikke, og som Exempel paa, til hvilke uretfærdige Beskyldninger mod de gamle Chronister man da kan komme, skal jeg kun fremdrage ét Punkt.

I Roeskildekrøniken (Langebek, Script. I. 375) staar at læse, at Sven, „Nortmannorum transfuga“, gjør Indfald i England, fordriver Kong Adelrad og erobrer hans Rige; Svens Sønner Gorm og Hardeknud angribe Danmark, dræbe dets Konge Halfdan og hans Sønner og dele derpaa Landene mellem sig, saa at Gorm faar Danmark, Hardeknud England. Saaledes bliver Kongerækken her:

Halfdan,
Gorm (og Hardeknud).

I disse Konger Svend, Gorm og Hardeknud gjenkjender Storm Adam af Bremens Oplysning om „Hardegon filius Svein veniens a Nortmannia“, der gjorde Indfald i Danmark, og om Hardecnudt-Wrm; „i Halvdan og hans Sønner, der dræbes af Gorm og Hardeknut, kan vi da ikke se andet end en dansk Udgave af Adams svenske Olav og hans Sønner, der efterfølges af (Sigeric og) Hardegon.“ Dette vil med andre Ord sige: Krønikeforfatteren har paa egen Haand lavet og opfundet denne Konge Halfdan, han har paa fri Haand omskabt den svenske Konge til „en god dansk Mand“ („for at blive kvit Konger af svensk og norsk Byrd“). Spørger man Gustav Storm, hvoraf han da véd dette, svarer han: „vi kan ikke andet“; bag de danske Krøniker maa man ikke se Andet end Adam af Bremen og en sygelig, national Tendents. Enhver vil forstaa, at vi her staa lige over for et Magtbud

og ikke over for et Argument. For nu at vise Prof. Storm, at denne samme Halfdan ikke er en digtet Skikkelse, behøver man kun at efterslaa den northumberske Kongerække, hvor Gaadens Løsning gives. Der finder man nemlig:

Halfdan; og efter hans Fordrivelse
Gudred (Søn af Hardeknut)

(se videre foran S. 94 ff.). Krønikens Halfdan, som dræbes af Gorm (og) Hardeknut, der bemægtige sig hans Rige, er saaledes aabenbart den northumberske Halfdan. Vor Krønikeforfatter har ikke opdigtet en dansk Konge Halfdan, men han har blandet et Stykke af den northumberske Kongerække ind i den danske, hvad der ofte er Tilfældet (se foran S. 100 f.). Krøniken kommer altsaa til at opstille en „Hardeknut, filius Sven, veniens a Northumbria", og denne Opgivelse turde maaske være nok saa meget stemmende med de sande, historiske Forhold som Adams: „Hardeknut, filius Svein, veniens a Nortmannia" (ɔ: Norge); vist er det i hvert Fald, at Forfatteren maa frikjendes for Beskyldning om nationalt Falskneri.

De faa andre Steder, hvor Storm ogsaa finder en Forvanskning i national, dansk Aand, lade sig forklare paa lignende Maade, og jeg undrer mig over, at Gustav Storm ikke har ømmet sig ved at fremsætte disse Anklager uden at have bedre Bevis. —

Min Polemik mod G. Storms normanniske Undersøgelser er hermed til Ende. Forf. har i altfor stor Iver for at gjenerobre for sit Fædreland en Del af de historiske Begivenheder og Bedrifter, som jeg havde frataget det, fremsat langt Mere end han er i Stand til at forsvare, og Følgen har været, at Forf. allerede paa flere Punkter har gjort Tilbagetog og at han paa andre maa fremsætte vovelige og ubeviselige Hjælpesætninger, der bringe ham i stadig Modsigelse med sig selv. Ingen vil nægte, at Professor Storm behandler historiske Spørgsmaal med Lærdom og Skarpsindighed, hvorfor man altid bliver ham Tak skyldig for de Bidrag, han giver til Spørgsmaalenes Løsning, men det var at ønske, at Forf. havde været mindre betænkelig ved at opgive Standpunkter,

som ikke længere lade sig forsvare, og at han for at hævde sine egne Sætninger havde undgaaet at tage sin Hjælp i en voldsom Behandling af Kilderne og i dristige Paastande.

Hermed udsender jeg andet Bind af mit Værk over Normannerne. Det første af de følgende Bind (som forhaabentlig vil udkomme til næste Sommer) vil omhandle de nordiske Kolonier i Udlandet i det 10de Aarhundrede, dog ikke Hertugdømmet Normandiets ældste Historie, der vil blive behandlet særligt i fjerde Bind af „Normannerne".

Jeg maa til Slutning udtale min Tak til det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab og til Bestyrelsen for den grevelige Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse for den Understøttelse, der er bleven mig tildelt og som har sat mig i Stand til at foretage disse normanniske Undersøgelser og udgive Resultaterne.

Den 24. Avgust 1878.

Johannes Steenstrup.

Tilføjelser og Rettelser.

Side 9 Anm. 2: Gustav Storm antager nu (Kritiske Bidrag S. 10) den 8de Juni 793 som Tidspunktet for det første Anfald; det andet fandt Sted 794.
— 20 Linie 13 f. n. Jfr. Storm, Bidrag S. 171, foran S. 306—7.
— 56 — 12 f. n. læs: 862 en Mand Ælla.
— 67 tilføjes følgende Notits af Ann. de Wawerley · 872, Abbandonia a Danis destructa est. Hist. Mon. de Abingdon I. 47.
— 120 Linie 18 f. o.: „Halfdans Søn“ udgaar.
— 140 — 5 læs: 875 faldt.
— 140 Anm. 4 L. 5 læs: med en af Kongesønnerne.
— 178 Linie 15 læs: Farbroder Ludvigs.
— 239 — 9 Rudolf læs: Robert.
— 239 — 14 Rudolfs læs: Roberts.
— 244 — 18 læs: til de Ord: Opløfter Eder Hjærter mod det Høje!
— 295 Linie 6 læs: Arzilla.

Register.

Aachen 199.
Aan Raudfeld, Landnamsmand 149.
Aasulf Alskik, Landnamsmand, 149.
Aavang, Landnamsmand 149.
Abderhaman II, Emir 111, 290 f.
Abingdon 393.
Abodriter 34.
Actard, Bisp af Nantes 260.
Adrian, Sankt 309.
Aedh Finnliath, Irlands Konge 123, 127, 129, 131 f., 311.
Aedh, Connaughts Konge 142.
Afrika, Plyndringer i 287, 294 f., 296 f., 379 f.
Agha ved Kilkenny 126.
Agius, Bisp af Orleans 250.
Agond (Hakon), Viking 113.
Aindre 244.
Aisne 207.
Alan, Bretonerhøvding 273 f.
Alban (Halfdan) 91.
Alcluith 303.
Aletran, Greve 216 f.
Alfred, Englands Konge 53—88, 328, 339.
Algar, Greve 58.
Algeziras 296.
Al-Ghazzál 111 f.
Alkuin 7, 10, 24.
Alphonse III, Konge af Asturien 302.
Amhlaeibh se Olaf.
Amiens 169, 208, 209, 281.
Amund (Hamond), Vikingekonge 59, 69, 87.
Andernach 184, 202, 212, 333.
Andredskov 77.
Angelsakser, Kampe med 9 f., 39 f., 53—103, 337.
Angers 250, 264 f. 267.
Anglesey 71, 144.
Anglo-Saxon Chronicle 18, 40, 74, 86.
Angoulême 257.
Angoumois 255 f.
Anjou 245, 260, 263.
Ankarig Skov 60, 62.
Anscheric, Bisp af Paris 230, 232 f.
Ansgar 153, 176.
Antwerpen 44.
Appledore 78, 80.
Araberne i Spanien, Kampe med 288 f., sende Gesandter til Normannerne 111, arabiske Kilder 288 f.
Ardennerne 199.
Argenteuil 285.
Argoeuvres 275, 281.
Armagh 105, 109, 110, 119, 127, 141, 144.
Arnfin Jarl 95.
Arnulf, tydsk Konge 202, 236, 272, 278 f.

Arras 191 f., 195, 207, 278.
Arzilla 294 f., 393.
Asbjørn Jarl 65, 87.
Aschloh 197 f.
Assaroe 37.
Asturien 288 f.
Auðr Diupauðga, Olafs Hustru 120, 149, 374.
Auisle, Vikingekonge 131, 138 f., 310.
Autonomi, Mangel paa A. hos Frankerne 339.
Autun 162.
Auvers 181.
Auxerre 231, 237.
Avaux 207.
Baard (Baridh), Vikingehøvding 91, 92, 124, 137, 140, 142, 258, 361.
Baethbarr Jarla 140.
Bagsecg, Vikingekonge 59, 65, 66, 87.
Balduin med Jærnarmen, Greve af Flandern 187, 333, 352.
Baleariske Øer 297.
Baltfrid, Bisp af Bayeux 168.
Bamborough 103.
Bangor 35.
Baraidh se Baard.
Baralle 192.
Barbarer, N. ere ikke 348 f.
Bardeney 58, 68.
Baret 258, 383, jfr. Baard.
Basing 66.
Basker 242, 246.
Beauvais 162, 168, 192, 207, 246.
Befæstningsvæsen 8, 107, 342 f.
Beia 296.
Belejringskunst 345.
Belly-Shannon 37.
Benfleet 80.
Beorthric, Konge af Wessex 16.
Beorthwulf, Konge af Mercia 43.
Berberne 294.
Berkshire 55, 64.
Bern, nordisk Kolonist i Frisland 29.
Bern se Bjørn.
Bernhard, Greve af Septimanien 50.
Bernhard, Greve af Stormarn 153.
Bernicia 57, 102, 311.
Betia, insula 251.
Betuwe 175 f., 204, 212 f.
Bèze 237.
Birthen 197.
Bjartmar Jarl 149.
Bjørn Jærnside 55, 164, 383 f.
Blaamænd 297.
Blaithmac, Sankt 35.
Blavet 274.
Blois 250, 253.
Bonn 199, 281.
Bordeaux 161, 247, 252, 267.
Boso, Hertug af Provence 187.
Boulogne 33, 77, 209, 282.
Bourges 257, 261.
Boyne 107, 133 f.
Brabant 188 f., 278.
Bremen 176.
Bretonerne, Kampe med 50, 240—1, 247, 250—3, 262 f., 266, 273 f., Forbund med 255, 259, 266, deres Folkekarakter 240 f.
Bridgenorth 84.
Brissarthe 259.
„Britannia“ 305.
Britter ved Strathclyde 89, 303, 311.
Bruno, Hertug af Saksen 196.
Bundium 34.
Burchard, dansk Greve 152.
Burghead 317.
Burgund 185, 187, 230 f., 285.
Burhred, Konge af Mercia 57, 67, 68.
Buttington 80.

Bøger røves 245, 366, gaa til Grunde 61, 153.
Cadell, Rodericks Søn 145.
Cadix 290.
Caittil Fin 127 f. se Ketil.
Caithnes 312 f.
Camargue 297.
Cambridge 62, 69.
Canterbury 43.
Carlingford 107, 115, 116.
Carlus, Olafs Søn 134, 140.
Carmona 291.
Castledermot 108.
Cearbhall, Konge af Ossory 113, 121 f., 125, 127, 129 f.
Cennedigh, Konge af Leix 132.
Chalevanne 154.
Champagne 237.
Charente 260.
Charenton 181.
Chartres 165, 182, 224.
Chester 40, 81, 145.
Chézy 234.
Chippenham 70, 73.
Choisille 250.
Choisy 283.
Cianachta 115, 119.
Cinaedh, Herre over Cianachta 115, 116.
Cirecester 74.
Clermont 256, 257.
Clondalkin 133.
Clones 37.
Clonfert 108.
Clonmacnois 108, 109.
Clonmore 36.
Cluny i Murray 309.
Clyde 312.
Coelwulf, Herre i Mercia 68.
Collingham 310.
Colne 79.
Conchobar, Irlands Konge 105.
Condé 205 f.
Conflans 274.
Connamara 13.
Connaught 26, 107, 137, 142.
Corbie 192.
Cordova 291 f.
Cork 13, 114, 134, 142.
Corneliusklostret 199.
Cornwall 40.
Corunna 290.
Courtrai 191.
Crohane i Tipperary 122.
Crowland Kloster 43, 58, 60, 62.
Cuerdale-Fundet 97.
Cuthbert, Sankt 89 f., 93 f.
Cynwith 71, 92.
Dalriaderne i Skotland 303, 308 f.
„Dani“. hvad derved forstaas 14, 26, 85, 320 f., 378.
„Danir“ 320 f.
Dansk Markgrevskab 158, 196, 333.
„Dansk Tunge“ 320 f.
Dea 36, 37.
Decentralisation, Mangel paa D. i Franken 339.
Dée (Dieu) 39, 247.
Deira 102.
Deisierne (i Waterford) 135.
Devenish 37.
Deventer 205.
Devonshire 43, 71, 79.
Dicuil, Munk 38, 304.
Dieu se Dée.
Dijon 237.
Domhnall, skotsk Konge 313.
Donchad, Cashels Konge 142.
Dorsetshire 42, 69.
Down 36.
Dublin 38, 108, 113, 115, 116, 121, 123, 133, 145, 310 f., 359.
Dubh Gall se Sorte Hedninger.
Duisburg 210.
Dumbarton 303, 311.
Dunkeld i Perth 13, 309.
Dunlaighen 36.

Dun Maeltuile 114.
Dursted 27, 28, 44, 45, 150, 156, 157 f., 175, 177.
Dyle 279 f
Ealhstan, Bisp af Sherborne 42.
Eanred, Konge af Northumberland 56.
Eberhard, Greve af Frisland, 197, 213.
Ebolus, Abbed i St. Germain des Prés 218 f., 283.
Edmund, Konge i Østangel 57, 63 f., 363.
Egbert, Herre i Bernicia 57.
Egbert, Konge af Wessex 40, 54.
Egferths Kloster 11.
Egmond i Holland 176.
Eifel 281.
Einar af Orknø 318.
Eircne se Jargni.
Elben, Plyndringer ved 52, 153, 161, 196, 273.
Eloir, Baridhs Søn 140.
Eloir, Jargnis Søn 124.
Elsloo 197 f.
Emly 137.
Engeltrude, Bosos Hustru 353.
England, Plyndringer i 9 f., 39 f., 53—103, 337.
Eoghannacht 13, 131, 136.
Epernay 206, 221.
Epte 162.
Erchengar, Greve 224.
Erispoe, Bretonernes Hertug 251—2.
Ermenfrid, Bisp af Beauvais 168.
Essex 79, 80, 81.
Ethandun 73.
Etrun ved Arras 195.
Exeter 69, 70, 79, 80.
Eystein se Oistin.
Eyvind Østmand 149.
Farnham 79.
Fermoy 134.
Fife 312.
Findan, Sankt 20, 110, 306.
Flaader hos Angelsakserne 67—68, 84, Frankerne 32—33, 336 f., Irerne 337.
Flandern, Vikingetog til 34, 160, 161, 178, 186 f., 208, første Greve af 333.
Flann, Conangs Søn 131, 133.
Flavigny 231.
Fleury 258, 268, 383.
Floder, Frankerne benytte ikke 337.
Flugt, forstilt 59, 66.
Folkesygdomme 368 f.
Fontenay 48.
Formentera 297.
Fotherdun 313.
Franco, Ærkebiskop af Lüttich 365.
Frankiske Riger, Vikingetogenes Indflydelse paa deres Skæbne 329 f.
Frankrig, om Vikingetog til F. se Seine, Loire, Rhone, Somme etc.
Fredsbrud 353 f.
Frene (Frena) Jarl 59, 65, 87.
Frisernes Folkekarakter 150 f., Handel 27 f.
Frisland, danske Kolonister i 27, 180, Vikingetog til 12, 44 f., 150 f., 175 f., 196 f., 209 f., Danske Høvdinger i 27, 157 f., 175 f., 211 f.
Frode, Konge paa Irland 110.
Frotbald, Bisp af Chartres 165
Fulco, Ærkebisp af Reims, 220, 283 f.
Fuldaklostret 45.
Fulham 74, 188.
Fundne Knud, Konge af Northumberland 89, 94 f.
Færøerne 304 f.

Fæstninger 107, 342 f.
Galicien 289.
Gall-Gaedhil 123, 126 f., 362.
Galloway 128, 303, 311.
Garcia, Fyrste af Navarra 302.
Garonne, Vikingetog til 50 f., 240 f.
Gauzfrid, Greve 259, 263, 264.
Gauzlin, Bisp af Paris 166, 187, 191, 217 f., 226.
Genealogier, de islandske G.'s Værd 374.
Gent 33, 74, 156, 161, 189, 197.
Gerhard, Greve af Provence 298.
Germaniacum 275.
Geule 279.
Gibraltarstrædet 296, 301.
Giftermaal, N.s G. med kristne Kvinder 358.
Gijon 289.
Gilder, forbudte 340.
Girbold, Greve af Auxerre 268.
Gisla, Godfreds Hustru 211 f.
Givoldi fossa 162, 164.
Glamorganshire 12 24.
Glenelly 127.
Glodian, Sankt 309.
Gluniarainn, Dublinernes Høvding 144.
Gluntradhna, Gluniarainns Søn 144.
Gnimbeolu, Víking 135.
Gnim Cinnsiola, Víking 135.
Godfred, Konge i Danmark († 810) 14, 34, 199, 330.
Godfred, Fader til Olaf Hvide 139, 374 f.
Godfred Haraldssøn, Vikingekonge 160, 162, 175, 190, 197, 202 f., 209, 211 f.
Godfred, Vikingekonge 281.
Gorm, Konge i Danmark 95, 101.
Gudred, Konge af Northumberland 91, 94 f., 391.
Gudrum, Vikingekonge. Konge i Østangel 59, 69, 74, 75, 87.
Gunhard, Bisp af Nantes 244.
Guthorm af Orknø 314, 318.
Grave plyndres 131, 141.
Grim Kamban 307.
Haimar, Vikingehøvding 137, 361.
Hakon, Vikingehøvding 113.
Halfdan, dansk Høvding i Frisland 27.
Halfdan, Vikingekonge, Konge i Northumberland 55, 59, 65, 67, 68, 71, 87, 89 f., 311, 381 f.
Halfdan, Konge i Danmark 180.
Hals, Jarl 203.
Hamborg 52, 153, 196. 273.
Hamond, Vikingekonge 59, 69, 87.
Hampshire 55, 73.
Handel, Normannernes 27, 31, 76, 146 f., 367.
Harald Haarfager 110, 129, 313, 327.
Harald, dansk Konge 27, 157 f.
Harald, kristen Høvding 158.
Harald, Jarl 65, 87.
Hardeknud 94, 96, 99 f., 390 f.
Haspengau 198.
Hasting, Vikingehøvding 78, 259, 263, 269, 275, 281, 288, 298 f., 383 f.
Heahmoud, Bisp af Sherborne 66.
Hebriderne 129, 304 f.
Helge Magre, Viking 149.
Helgene, Martyrdød ved N. 363.
Hemming, Halfdans Søn 27, 45.
Hengistdun 40.
Hennegau 190.
Henrik, østfrankisk Greve 202 f., 210, 212 f, 224 f., 333.
Herbauge 244.
Herisspich 212 f.
Herkules Taarn 287, 289.
Heriveus, Greve 259.

Hieroen, Præst 176, 356.
Hincmar, Ærkebisp af Reims 177, 195, 206, 352.
Hingamund, Vikingehøvding 144.
Hjørleif, Viking 142, 149.
Holger Danske 27.
Holland, første Grever af 333.
Hona, Gode 135.
Horik, dansk Konge 45, 151 f.
Horik, den Unge. dansk Konge 208.
Horm 117 f., 123.
Howth 35.
Hoyland 58.
Hugo, Abbed af Tours 170, 189, 206 f., 232 f., 261, 333.
Hugo, Lothar II's Søn 189, 211 f.
Hugo, Ludvig den Yngres Søn 190.
Huncdeus 282 f.
Hunfrid, Bisp af Therouanne 169.
Hunger, Bisp af Utrecht 176.
Huntingdon 62.
Huskarle 133.
Hæreðaland 15 f.
Hærvæsen, de Kristnes 335 f.
Igmunt, Vikingehøvding 145.
Imhar se Ivar.
Immo, Bisp af Noyon 168.
Indre 261.
Ingemunt, Vikingehøvding 144.
Inglefield 64.
Iniscaelltra 37.
Iniscattery 37.
Inishmurry 13.
Inverdovet 312.
Irernes Mangel paa Patriotisme 104 f., de irske Kilder 106, I.s Stavemaade af nordiske Navne 92 f., 361, Mønter ukjendte hos I. 368.
Irland, Plyndringer paa 12—14, 35—38, 104—149.
Irlands Ø 144.
Islandske Sagaers Paalidelighed 373 f.
Italien, Plyndringer i 298 f.
Ivar, Konge i Dublin 120, 123, 127, 131, 138, 140, 142, 311.
Ivar Lodbrogssøn, Jarl 55, 59, 63, 87 jfr. Foregaaende.
Ivar, Ragnvald Jarls Søn 313.
Jargni, Vikingehøvding 117, 124.
Jona 6, 12, 13, 25, 35, 145.
Judichael, Bretonerhøvding 273 f.
Judith, Karl d. Skaldedes Datter 352.
Jumiéges 50, 173.
Jülich 199.
Jøderne 247.
Kalbi (Kalv), Vikingehøvding 177.
Kammerich 192.
Karl den Store 5, 14, 31—34, 95, 329.
Karl den Skaldede 47 f., 154 f., 163 f., 166 f., 178 f., 181 f., 245 f., 248, 252 f., 261, 264 f., 268, 308 f., 352.
Karl, Karl den Skaldedes Søn 166, 254.
Karl den Tykke 201 f., 228 f., 236 f., 332 f.
Karl den Enfoldige 283.
Karloman, Karl den Skaldedes Søn 262.
Karloman, Konge i Vestfranken 186 f., 194 f., 206 f., 209, 268.
Keenaght 36.
Kells 13.
Kennemerland 178, 204, 209.
Kenneth, skotsk Konge 308 f.
Kenneth se Cinaedh.
Kent 41, 54, 55, 77 f.
Kerry 13, 137, 142.
Kesteven (Lincolnshire) 58.
Ketil, Breses Søn 149.
Ketil (Caittil) Fin 127 f., 376.

Ketil Flatnef 129.
Ketil Gufa 149.
Killeneer 134.
Kirketaarne bygges 346.
Kjarval 123, se Cearbhall.
Klostrene flyttes ind i Landet 363.
Klædning, dansk 61.
Knud, Nordbo i Frisland 29.
Knud den Fundne 95 f.
Kobbo, Greve 155.
Koblentz 200 f.
Komet 46.
Kongerækker, danske 389 f.
Konrad, Greve af Paris 184, 187.
Konstantin, skotsk Konge 13, 309.
Konstantin, skotsk Konge 102, 310, 312.
Krigskunst i Vestevropa 335 f.
Kristendommens Indvirkning paa Vikingerne 27, 356 f.
Kultur, de Kristnes og Hedningernes 347 f.
Kuncecestre (Chester le Street) 90, 94.
Kvinder tages til Fange 8, 45.
Kysterne, Kystlinien faar ved Vikingeanfaldene ny Betydning 5—6, 327, 336 f., 363.
Køln 27, 198.
Langres 232.
Lannesdorf 281.
Laon 206.
Lambert, Greve 50, 244.
Laundon 59.
Lavier 192, 208.
Lea 75, 83.
Leif, Viking 142.
Liffey 37.
Limene 77.
Limerick 36, 38, 108 f., 135, 142, 145, 146.
Limoges 256, 257.
Lincolnshire 58.
Lindisfarne 6, 10, 89, 93, 102.
Lindsey 41, 58, 67.
Linn Duachaill 107, 108, 116.
Linn Rois 107.
Lismore 142.
Lissabon 290, 293.
Lista, Bisp af Saint Lô 273.
Litterære Tab foraarsagede ved Vikingetogene 366 f.
Lochlann 114, 147, 380.
Lodbrogsagnet 376 f., 379 f.
Lodbrogssønner 87, 88, 92, 296 f., 310, 379 f.
Loing 237.
Loire, Plyndringer ved 12, 34, 38 f., 50, 165, 184, 231, 240 f., 285.
London 41, 43, 67, 77, 79, 80.
Londonderry 36.
Lothar I, Ludvig den Frommes Søn 47 f., 157, 159, 163 f., 175.
Lothar II, Lothar I's Søn 166 f., 175 f., 183, 189.
Lough Erne 37.
Lough Foyle 131.
Lough Gower 116.
Lough Kineel 141.
Lough Neagh 107, 124, 141.
Lough Owel 110.
Lough Ree 108, 109, 142.
Lough Swilly 108.
Lubba, Vikingehøvding 61.
Luçon 249.
Ludvig den Fromme 44—47, 151 f., 332.
Ludvig den Tydske 47 f., 155 f., 167 f., 178 f., 184.
Ludvig den Yngre, Ludvig den Tydskes Søn, Konge af Østfranken 184, 187 f., 195 f., 200.
Ludvig den Yngre, Ludvig den Stammendes Søn, Konge af Vestfranken 186 f., 192 f., 268 f.
Ludvig den Stammende, Karl

den Skaldedes Søn 186, 252, 255.
Ludvig, Abbed af St. Denis 166.
Luna 298 f.
Lupus, Abbed i Ferrières 169, 249, 298.
Lusca 36.
Lüttich 198, 278.
Löwen 209, 216, 279 f.
Maas, Plyndringer ved 198, 278, 281, 284, 285.
Maastricht 197 f.
Madjus (Hedninger) 17, 290, 295.
Maelbrigda 317.
Maelgula, Munsters Konge 130, 136.
Maelsechlainn, Irlands Konge 110, 113, 116, 118, 127, 129 f.
Mainz 200.
Majorka 297.
Malmedy 199.
Man 12, 25, 123, 137, 145.
Mans, Le 184, 259, 264.
Marchiennes 207.
Marcillac 264.
Markgrevskaber mod Normannerne 333.
Markvard, Bisp af Hildesheim 196.
Marmoutier 250.
Marne 172 f., 234.
Marokko 296 f., 380 f.
Massay 265.
Matas 264.
Mauritanien 296 f., 380 f.
Maurus, Viking 255, 383.
May i Firth of Forth 309.
Meaux 172, 234, 244.
Mecheln 198.
Medeshamstede 61.
Meginhards Wik 156.
Melle 248.
Melun 172, 182.
Mercia 57, 58, 68.
Mersey 83.
Merton 66.
Metz 201, 204.
Mezemma 296.
Milton 78.
Minorka 297.
Mirakeltro 362 f.
Mohammed I, Emir 296, 301.
Monadrehid 132.
Monanus, Sankt 309.
Monkwearmouth 11.
Montfaucon 235.
Montgomery 80, 87.
Mosel 201.
Mouzon 201.
Murcia 297.
Murray 312 f.
Mælbrigda 317.
Mærhæfvi 317.
Mønter slagne af Vikingerne 67, 97, 144, 367, N.s Indflydelse paa Møntvæsenet 367 f.
Nantes 50, 243 f., 249, 260.
Naphta anvendt i Krigen 293, 295.
Narbonne 297.
Narrow Water 107.
Navarra 302.
Navne, dobbelte 97, nordiske Navnes Udtale 361, Tilnavne 374.
Nen 62.
Neuss 52, 177, 199.
Niebla 293.
Nieuport 169.
Nimwegen 45, 197.
Noerlich 176.
Noirmoutier 6, 38, 50, 243, 246.
Nominoe, Bretonernes Hertug 245, 247, 249.
Norden 211.
Nordiske Folks tidligste Forbindelser med Frankerne 26 f., nordisk Udtale 361.

„Normanni“, hvad derved forstaas 14, 320.
Normannerne betegnes ikke strax efter Nationalitet 17, N.s Hjemstavn 14 f., 85 f., 319 f., 378 f., de første Togter 5 f., de længste Togter falde i Aarh.s Midte 287, N.togenes Følger med Hensyn til Evropas politiske Udseende 319 f., m. H. til Krigsvæsen 335 f., N. fremme Enighed 328, forøge Spliden i Frankerriget 329 f., N. lære Evropa Kystlinien at kjende 327 f., 363 f., N.s Indflydelse i praktisk Henseende 367, N. fremme Overtro 362 f. N.s Kultur 347 f.
Norskes Deltagelse i Togene 14 f., 85 f., Norske paa Irland 114 f., 124 f., 326, i Skotland 304 f., 313 f., norske Vikingetogs Karakter 147 f.
Northumberland, Plyndringer i 9, 11, 56 f., 67, et nordisk Kongerige oprettes 68, 89—103, 328, 368.
Nottingham 57.
Noyon 168, 274 f.
Nymwegen 45, 197.
„Occisus“ 310.
Ockley 43.
Odo, Greve af Paris, Konge i Vestfranken 217 f., 275, 278, 283 f., 333.
Odolbh Micle 133.
Oilfin 109.
Oise, Plyndringer ved 172, 192, 206, 207, 217, 232, 274, 283, 285.
Oisle se Auisle.
Oissel 166, 172 f., 330.
Oistin (Eystein) 140, 149, 311 f., 375.
Olaf den Hvide, Konge i Dublin 119 f., 123, 130 f., 138 f., 310, 374; hans Sønner 137, 140, 142, 311 f.; Hustruer 120, 311, 374.
Olaf, Ivars Sønnesøn 144.
Olchobar 113.
Old Leighlinn 126.
Onphile, Jarl 109.
Ordwigh, Viking 199.
Orihuela 297.
Orknøerne 306 f., 382 f.
Orleans 250, 253, 258, 261, 268.
Orm (Horm) 117 f., 123.
Oscer (Oscher, Aasgeir), Viking 49, 161, 247, 248.
Oskitel, Viking 59, 60, 69, 87.
Ossory 36, 125, 131.
Ossil se Auisle.
Osterbach 29.
Ostergau 179.
Otta, Turgesii Hustru 109.
Ottars Rejse 85.
Ouarde 162.
Overtro 357, 362 f.
Oviedo 289, 302.
Owles, the 13, 14.
Pampelona 302.
Parcé, St. Pierre de 269.
Paris 154 f., 165, 171, 181, 182, 215 f., 273, 333.
Parret 42.
Pasquiten, Bretonerhøvding 253, 266.
Paunat 248.
Peel 6, 12.
Pengevæsen, N.s Indflydelse paa 367.
Perche, La 164.
Perigord 248.
Perigueux 248, 257.
Pietro, Greve 296.
Pikterne 89, 103, 303 f.

Pippin, Karl den Stores Sønnesøn 47, 51, 166, 248, 254, 256.
Pisa 298.
Pitres 164, 174, 181. 183, 365.
Poitiers 252, 254 256, 257, 259.
Poitou 248, 260, 261.
Pontoise 216 f.
Portland 19, 40.
Porto Venere 301.
Provence 298.
Prüm 200, 210, 281.
Quadalquivir 291 f., 296.
Quentovic 28, 41, 98, 152.
Raghnall 91 f., 124, 140, 307, 314, 376, 381 f.
Raginar, Greve 228.
Ragnold, Greve af Maine 216.
Ragnvald, Jarl paa Møre 313.
Rainald, Greve af Herbauge 38, 50.
Ramiro I, Konge af Asturien 289.
Ramnulf, Greve af Poitou 249, 256, 259.
Rathlin 24.
Reading 64, 66.
Rechru 6, 12, 24.
Redon 251.
Regner, Vikingehøvding 154, jfr. Lodbrog.
Reims 206, 220 f., 235.
Renatus, Vegetius 336.
Remich 201.
Réole, La 248.
Repton 68, 69.
Rhinen, Plyndringer ved 31 f., 44 f., 151 f., 175 f., 196 f., 198 f., 209 f.
Rhone, Plyndringer ved 297, 384.
Richard, Hertug af Burgund 285 f.
Ricsig, Herre i Bernicia 57.
Rimbert, Bisp i Bremen 211.
Robert den Tapre, Greve 182, 238, 254 f., 333.
Robert, Robert d. Tapres Søn, Konge i Vestfranken, Farfader til Hugo Capet 218, 239, 393.
Rochester 41, 76, 209.
Roderick, Konge i Wales 71, 123.
Rodulf 125 se Rudolf.
Rollo, Hertug af Normandie 316, 370 f., 375, 378, hans (anden) Ankomst i Seinen 282.
Rom 287, 299.
Rorik, Vikingehøvding 43, 157 f., 175, 176 f., 178 f., 204, 353.
Roscommon 13.
Roscrea 109.
Ross 312 f.
Rouen 32, 49, 154, 216.
Roussillon 297.
Rudolf, Haralds Søn 125, 178 f.
Rustringen 157.
Rytteri, Normannernes 54, 133, 193, 197.
Saham 62.
Saint Amand 207.
Saint Bertin 155, 277.
St. Denis 50, 154 f., 166, 182 f., 220.
St. Florent le Vieil (Montglonne) 249.
St. Florentin 285.
St. Genou 261.
St. Gery 192.
St. Lô 273.
St. Maur les Fossés 172.
St. Melaine 267.
St. Omer 156, 169, 188, 192, 276 f., 357.
St. Pierre de Parcé 269.
St. Quintin 207.
St. Riquier 32, 192.
St. Trond 198.
St. Vaast 191.
St. Valerie 169, 192.

St. Wandrille (Fontenelle) 161.
Saintes 246, 257.
Salgau 183.
Salomon, Bretonernes Hertug 252, 254 f., 261 f.
Sandwich 43.
Saone, Plyndringer ved 231.
Saucourt 192.
Saxulf, Vikingehøvding 37.
„Scaldingi“ 178, 283.
Scarpe 207.
Schelde, Plyndringer ved 178, 188 f., 278 f.
Seine, Plyndringer ved 49 f., 84, 154 f., 161 f., 181 f., 215 f., 273, 274 f.
Selwood 73, 80.
Sens 231, 234.
Severn 80, 84.
Sevilla 291 f.
Shannon 37, 108.
Shetlandsøerne 313 f.
Shoebury 80.
Sidona 290 f., 301.
Sidroc Jarl, den ældre 59 f., 65, 87.
Sidroc Jarl, den yngre 59 f., 62, 65, 87.
Sidroc Jarl 64.
Sidroc, Vikingehøvding 162, 164, 251.
Sigeferth Jarl 79, 143, 313.
Sigfred Jarl se Sigeferth.
Sigfred, Vikingehøvding 197, 202 f., 204, 218, 230 f., 232.
Sigfred, Viking i Charente 260.
Sigfred, Viking, falder ved Dyle 281.
Sigfred, Konge i Danmark 180, smlg. i øvrigt de Foregaaende.
Sigfred, kristen Dansk 208.
Sigoin, Baskernes Hertug 246.
Sigurd af Orknø 313 f.
Sigurd Orm i Øje 100.
Sinric, Viking 229.
Sitric, Viking 143.
Sitric, Ivars Søn 143, 313.
Sitric 146.
Skanser 342 f.
Skellig Michael 35.
Skibbrud 7, 12, 70, 151, 301.
Skotland, Kampe i 23, 92, 102, 140, 303 f., 329 f.
Skotske Øer 21, 148, 304 f., 382 f.
Slesvig 28.
Slieve Bloom 108, 141.
Slievemarague 126.
Soissons 232.
Solignac 248.
Somerset 42, 71 f.
Somme, Plyndringer ved 169 f., 192, 207, 208, 275 f.
Sorte Hedninger ɔ: Danske 20, 86, 123, 124.
Southampton 40.
Spanien 246, 254, 287 f., 380 f.
Spezzia 298.
Stablo 199.
Stain, Viking 117 f.
Stamford 83.
Stamtræer, islandske S.s Værd 374 f.
Stephan, Greve af Auvergne 256.
Stobrand, Sankt 309.
Stour 77.
Strangford Lough 91, 124, 140, 312.
Strathclyde, Britter ved 89, 303 f.
Stænder, Omvæltninger i Standsforholdene foraarsagede ved Vikingetogene 364 f.
Sunderold, Ærkebisp af Mainz 279.
Surrey 43, 54, 66.
Sutherland 312 f.
Svendebold, Konge 285.
Svenskes Deltagelse i Vikingetogene 87, 326.

Swanage 70.
Syderøerne 313 f.
Tech 297.
Teisterbant 213.
Teutbert, Greve 234.
Thanet 44, 54, 55.
Themsen, Plyndringer ved 41, 43, 55, 64, 65, 66, 67, 74, 75, 78, 83.
Theoderik, Bisp af Minden 196.
Therouanne 160, 169, 188, 192.
Thetford 58, 63.
Thierache 206.
Thomar (Thor) 359 f.
Thomrair (Thorer) 359 f.
Thorgisl se Turgesius.
Thormod Gamle 149.
Thorney 79.
Thorsdyrkelse 356, 359 f.
Thorstein se Oistin.
Thuin 190.
Tifauge 244.
Tilnavne, nordiske 374.
Tipperary 126, 127.
Todmir (Murcia) 297.
Tomair (Thor) 359 f.
Tombrair (Torer) Jarl 114, 147, 359 f.
Tomralt (Torald) 360 f.
Tomrar Jarl 137.
Tomrir Torra 135.
Tongeren 198.
Torer se Tombrair.
Torfnes 317.
Torksey 67, 68.
Toul 235.
Toulouse 51, 245 f., 289.
Tournai 189.
Tours 184, 241, 249, 253, 261, 264, 269.
Trekingham 59.
Trier 201.
Trilbardou 173.
Troløshed 353 f.
Troyes 235.
Trælle-Knud 89 f., 95.
Tuda, normannisk Dronning 112.
Turgar 60.
Turgesius, norsk Konge paa Irland 38, 107, 109, 110, 113, 374.
Turpio, Greve af Angoumois 255.
Tyne 57, 89, 91, 94.
Ubbe, Regner Lodbrogs Søn 55, 59, 61, 71, 87, 92, 310.
Ui-Neill 115.
Uisibsiolan 313.
Ulf 123.
Ungarernes Kultur i Modsætning til Normannernes 350.
Utrecht 28, 44, 175.
Valence 298.
Vandstandsforhold i Floderne 51, 243, 248.
Vannes 250.
Vareilles 232.
Vartry 8, 37.
Verdun 235.
Vertou 244.
Vicogne 207.
Vienne 268.
Vikinger se Normanner.
Vilaine 251.
Vilbald, Landnamsmand 149.
Vimeu 285.
Vintertid, Plyndringer ved 8, 140 f., 271.
Vulgrim, Greve af Angoumois 264.
Vurfand, Bretonerhøvding 266.
Waal 196.
Wala, Bisp af Metz 201.
Walcheren 27, 45, 152, 159.
Waldbreht, Widukinds Sønnesøn 29.
Wales, Plyndringer i 12, 24, 40, 71, 92, 123.
Wareham 69.

Waterford 121, 125, 136, 143, 145, 146.
Weland 55, 170 f.
Wessex 11, 55.
Westfaldingi 243, 321.
Wexford 35, 143.
Wibreht, Widukinds Søn 29.
Wicganburh 43.
Wicquinghem se Quentovic.
Widehem 276.
Widukind, Sakserhøvding 30.
Wiglaf, Konge af Mercia 39.
Wilton 66.
Wiltshire 70 f., 73.
Winchester 55.
Wistley Green 65.
Witla 44.
Wurm, Jarl 203 f.
Xanten 177, 196.
Yarmouth 40.
York 56, 58, 86, 87, 103
Zain 117.
Zeeland 213.
Zülpich 199.
Ælla 56 f., 393.
Æthelbald, Konge af Wessex 43, 352.
Æthelney 72, 76.
Æthelred, Konge af Wessex 57, 64—66.
Æthelstan, Konge af Kent 43.
Æthelwulf, Konge af Wessex 42, 43, 352.
Æthelwulf, Aldorman 64, 65.
Østangel 41, 56, 58, 74, 76.

